

Nye ord på nye måder
nyorddannelse belyst fra et dynamisk sprog- og kognitionsperspektiv

Worsøe, Line Brink

Publication date:
2014

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

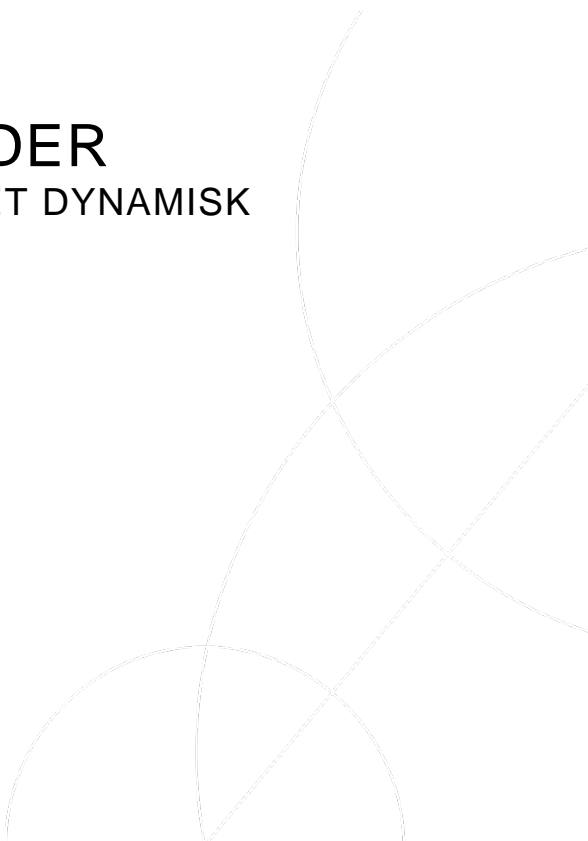
Citation for published version (APA):
Worsøe, L. B. (2014). *Nye ord på nye måder: nyorddannelse belyst fra et dynamisk sprog- og kognitionsperspektiv*. Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.

Ph.d.-afhandling

Lise Brink Worsøe

NYE ORD PÅ NYE MÅDER NYORDDANNELSE BELYST FRA ET DYNAMISK SPROG- OG KOGNITIONSSYN

NYE ORD PÅ NYE MÅDER

NYORDDANNELSE BELYST FRA ET
DYNAMISK SPROG- OG KOGNITIONSSYN

INDHOLDSFORTEGNELSE

Abstract.....	8
Resumé.....	9
En ny måde at tilgå 'nye ord'	12
<i>Det nye ord som udtryk for dynamik</i>	13
<i>Videnskabsteoretisk placering</i>	14
Metodologiske præmisser	18
Spørgsmålet som stærkeste kontekst.....	20
Analytiske præmisser	21
<i>Oversigt over afhandlingen</i>	22
Kap. 1 Hvordan gribes det nye ord an som genstand?	26
Den sprognævnske forståelse af 'nye ord'	29
Typer af nyorddannelse	30
Den leksikalske interferens - lån	31
Komposita	34
Afledning - derivation	37
Forkortelser.....	40
Betydningsændringer	41
Tidsaspekter i de nye ord	41
Opsummering.....	44
Diskussion: Men er nye ord lige?	50
Variation i fremkomsten af nye ord	51
Konklusion.....	61
Kap 2 Ordet som videnskabelig genstand diskuteret.....	63
Ordet i integrerende beskrivelse	71
Davis' undersøgelse	72

Det nye ord som psykologisk fænomen	75
Konsekvenser for beskrivelsen	78
Empiriske skridt	82
Hvordan går det nye ord videre.....	88
Metodologisk vigtige aspekter	89
Kap. 3 Det nye ord i fokusgruppen (fg).....	96
Introduktion.....	96
Nye ord som betingelse for situation	98
Resultater	99
Fælles ord	99
Afvigelser	100
Vejen til det nye ord er belagt med associationer	101
eks. 'Metrostil'	101
Konklusion af case 1 (FG)	110
Kap. 4 Anden case 'Telling of Text' (ToT).....	112
Integrering af 'nye ord' på ny	112
Introduktion til ToT	113
Design	118
Data.....	119
Analytiske aspekter	120
Resultater	122
fra FI til AI	122
Det nye ord første gang.....	125
fra AI til FA	129
Det nye ord anden gang	132
Kommunikativ diversitet.....	137
Multisemiotisk markering af det nye ord	140
Konklusion	142

Resultater og diskussion ToT.....	144
Kap. 5 Det nye Ord i frit fald – case 3 'Road trip' (RT).....	145
Nye ord i ordinær kommunikation	145
Design.....	147
Analyse.....	149
Resultater	153
Analyse præsenteret ved eksempler.....	155
Nye ord som del af spontane sprogspil	165
Konklusion	169
Perspektiv - Et dynamisk sprog- og kognitionssyn	171
Kap 6 The language myth.....	173
Kap 7: Kommunikation som forudsætning for sprog	175
Den kommunikative infrastruktur	176
Kontekst	179
Vi lever i kontekst	179
Den dialogiske kontekst – kontekstuelle ressourcer.....	180
Det integrerende kontekstbegreb - kontekstualisering.....	182
Kap. 8 Kognitiv forudsætning for dynamisk kommunikation.....	186
Indledning.....	186
Dynamisk tænkning.....	187
Tankestrøm	189
Associationer som billede på sammenhængskraft mellem tankeobjekter.....	191
Barsalows teori om perceptuelle symboler	194
Hvordan 'familien' forandres – eksempel fra case 3 (RT).....	197
Kognitiv dynamik drives frem af altid ny omgang med verden.....	202
Kap. 9 Tegndannelse.....	204
Charles Alexander Peirces semiologi.....	204
Reference.....	205

Bestemmelighed.....	207
Den integrationistiske semiologi.....	211
Reference.....	214
Betydningspotentialerne ændres for hver tegngøring.....	216
Kap. 10 Kognition forankret i socialitet.....	221
Forståelser er sociale fornemmelser.....	221
Det sociale får forrang.....	222
Det interpsykologiske niveau.....	222
Kommunikativ diversitet.....	226
Interaktivitet inden for flere semiotiske domæner	227
Multisemiotisk tegngøring.....	233
Kap. 11 Social mikrogenese	234
Internalisering.....	234
Mikrogenese som social proces	237
Social mikrogenese af det nye ord 'kontorstolscurling'	241
Relationen mellem mikrogenese og konventionalisering.....	245
Kap. 12 Et nyt perspektiv på kognition, interaktivitet og sprog	247
Sprog og ord	247
Sprog og kognition som distribueret	249
Ordannelse 'in the wild' – eksemplificeret ved 'Et kort ophold' fra case RT.....	252
Kap 13 Første ordens sproglig aktivitet over for anden ordens sproglig konstrukt	260
Kap. 14 Resultater af cases	266
Fokusgruppecasen (FG)	266
Resultater af 'FG' set i semantisk perspektiv	266
Resultater af FG set i et multisemiotisk perspektiv	267
case 2 Telling of text (ToT)	268
Resultater af 'ToT' set i semantisk perspektiv	268
Resultater af 'ToT' set i multisemiotisk perspektiv	268

Ordet i frit fald (RT)	269
Resultater af 'RT' set i semantisk perspektiv	269
Resultater af case 3 (RT) i et multisemiotisk perspektiv	270
Kap. 15 Diskussion.....	271
Metodediskussion	271
Genstandfelt (epistemologisk)	273
Beskrivelsens fokus	275
Ordets ontologiske status.....	276
At det dynamiske opfattes statisk.....	278
Kap. 16 konklusion.....	279
Feltet belyst	280
Empiri.....	283
Diskussion	287
Referencer	290
Bilag 1	324
Oversigt over Dansk Sprognævns indsamlede 'nye ord' perioden 1996-2012:.....	324
Bilag 2	337
Fokusgruppecase – Forlæg til nyorddannelse	337
Fokusgruppecase - oversigt over nye ord	338
Bilag 3	343
Fokusgruppecasen - Udvalgte transskriptioner	343
Bilag 4	355
Case 'Telling of Text' – tekstforlæg i artikelform	355
Bilag 5	357
Case 'Telling of Text' (ToT) – Synoptiske oversigter	357
Bilag 6	479
Generelle formidlingsmæssige træk fra FI til AI	479

Generelle formidlingsmæssige træk fra AI til FA	483
Bilag 7	490
Road-trip-case (RT) – udvalgte transskriptioner	490
Bilag 8	543
Om hukommelse og glemsel	543

ABSTRACT

This dissertation seeks to shed a new light upon new word formation (neologism). The aim is to explore and discuss: 1) how people create new words, 2) how people understand new words and 3) how people make use of new words, and thereby first and foremost: how various perspectives on the 'new word' as a psychological phenomenon affords different ontological subjects. In my approach I insist on a holistic approach on human beings as psychological and social organisms,, and hence I rely on a dynamic perspective on language and cognition as based upon interactivity and communication. Traditionally neologism or the formation of new words has at least in Denmark been described almost solely within the linguistic field of lexicography. Yet lexicography rely on retrospective records of written word forms, and tend to describe these exclusively in respect to their morphological structure. Such an approach cannot answer the questions above, but more important such an approach cannot account for the dynamic features of human creativity according to word formation, since these are bound to the situated sign making.

The dissertation is subdivided into four parts. First part is an introductory discussion of the eligibility of new words (and words in general) as a subject to investigation, and thus how they can or cannot be justified based on the traditional linguistic approaches. I open up for a more dynamic perspective on language by introducing the integrationist's perspective on 'words' (Davis: 2001). The second part is concerning the empirical part of my investigation. Since I rely on a dynamic perspective on human language and cognition, my take on 'new words' is synchronic and qualitative. In order to investigate how people create, understand and make new words, I need to account for actual people in actual communications involving 'new words'. I thus construed three different case studies: 1) new words in focus groups, 2) a communication experiment including text with new words, and 3) authentic conversation. The third part of the dissertation broadens up and advocate for a dynamic take on communication and linguistic sign making (Harris: 1996, Harris & Hutton: 2007, Linell: 2009) and cognition (Steffensen: 2012, Cowley: 2011). In this discussion I also touch upon the multisemiotic phenomenology of sign making (Goodwin: 2013) and the relation between the synchronic and the diachronic features of language (relating to first order activity and second order construct, Love: 2004, Thibault: 2011). In the fourth part of the dissertation, I end up concluding, that human beings, when creating, understanding, and making use of new words, do not rely on static mental lexicon and morphological structures, but are on the other hand depending their activity on the communicative situational ecology.

RESUMÉ

Denne afhandling søger at kaste nyt lys på 'nyorddannelse' som fænomen. Målet er at undersøge og diskutere 1) hvordan mennesker danner nye ord, 2) hvordan mennesker forstår nye ord og 3) hvordan mennesker tager nye ord i brug på ny. Det vil betyde at et overordnet sigte er at vise, hvordan forskellige perspektiver på 'nye ord' som psykologiske fænomener muliggør forskellige ontologiske genstande. I min tilgang insisterer jeg på en holistisk perspektiv på mennesker som psykologiske og sociale væsener og derfor trækker jeg på et dynamisk perspektiv på sprog og kognition som forankret i personers kommunikation og interaktivitet. Traditionelt set er nyorddannelse i Danmark blevet behandlet inden for det sprogvidenskabelige felt leksikografi. Leksikografien beror på retrospektive optegnelser af skrevne ordformer og beskriver disse alene i forhold til deres morfologiske struktur. Sådan en tilgang kan ikke besvare de ovenstående spørgsmål, men kan endnu mindre favne de dynamiske træk ved menneskers kommunikative kreativitet, der er involveret i nyorddannelse, da dette er forankret til den situerede tegngøring.

Afhandlingen er inddelt i fire dele. Første del er en introducerende diskussion af nye ords berettigelse som genstand for videnskabelig beskrivelse og dermed, hvorvidt nye ord kan eller ikke kan retfærdiggøres gennem en traditionel sprogvidenskabelig tilgang. Jeg åbner derefter op for et mere dynamisk perspektiv på sprog ved at introducere et integrationistisk perspektiv på ord (Davis: 2001). Anden del af afhandlingen omhandler den empiriske del af min beskrivelse. Siden jeg beror på et dynamisk sprog- og kognitionssyn, bliver min metodologiske tilgang til 'nye ord' kvalitativ og forankret i synkronicitet. For at beskrive hvordan mennesker danner, forstår og benytter nye ord i kommunikation, må jeg gøre rede for konkrete personer i konkrete kommunikationssituationer. Min empiri består derfor af tre forskellige casestudier: 1) 'nye ord' i fokusgrupper 2) 'nye ord' kommunikeret på ny i et kommunikationseksperiment og 3) nyorddannelse og -forhandling i autentisk samtale. I tredje del af afhandlingen breder jeg mig ud og taler for en dynamisk tilgang til kommunikation og tegngøring (Harris: 1996, Harris & Hutton: 2007, Linell: 2009) og kognition (Steffensen: 2012, Cowley: 2011). I denne diskussion vil jeg også berøre det multisemiotiske aspekt af tegngøring (Goodwin: 2013) samt forholdet mellem den konkrete førsteordens sproglige aktivitet overfor en andenordens konstrukt 'sprog' (Love: 2004, Thibault: 2011). I afhandlingens sidste del ender jeg med at konkludere, at personer, når de danner, forstår og kommunikerer 'nye ord', ikke er afhængig af et statisk mentalt leksikon eller morfologiske strukturer, men sætter deres lid til deres interaktivitet i den kommunikative situationelle økologi.

FORORD OG INDLEDNING

“Psychology has been afraid of the complex realities of human lives – at the risk of seeming non-science. The real danger of course, has been to end up with non-sense – while affirming one’s role rhetorically through calling it ‘real science’” (Valsiner: 2009, s. 3)

Denne afhandling handler om nyorddannelse. Jeg vil søge at finde svar på, hvordan mennesker danner nye ord, hvordan de forstår nye ord og hvordan de kommunikerer og tager nye ord i brug. Men ‘nye ord’ som begreb er komplekst: Hvornår og for hvem er noget et nyt ord? Hvordan kan man definere hvad et ‘ord’ er? Hvad er det ‘nye ord’ nyt i forhold til? Handler ‘nye ord’ som genstand for udredning om, hvordan et udtryk klassificeres som ‘nyt ord’ (dvs. en metalingvistisk refleksion)? Eller hvorvidt mennesker kan udpege udtryk som nye ord? Kan ikke-nye ord være nye ord for nogen – og hvad er så ‘dannelse’ i det perspektiv? Og når man taler om hvordan mennesker ‘forstår’ nye ord, kan man igen spørge: Hvad vil det sige at forstå ‘nye ord’? Hvordan forstås ‘ord’ overhovedet? Som ord? Som det, de antages at kunne betegne? Og med hensyn til at tage det nye ord i brug: Handler det om, hvordan mennesker bringer det til at fungere kommunikativt hensigtsmæssigt? Eller handler det om, at mennesker ‘forstår’ et nyt udtryk som ord? Jeg vil i denne afhandling foreslå og argumentere for, at vi mennesker dynamisk interaktivt danner ord og forståelser i konkrete situationer på baggrund af vores erfaringer fra, i og gennem kommunikation og at man for at beskrive nyorddannelse, må kigge på de mennesker, der i kommunikation får ‘de nye ord’ til at give mening for sig og andre.

”If you want to learn about language, forget about language” (Steffensen: 2011, s. 204)

Jeg griber ‘nye ord’ an som et psykologisk fænomen (Vygotsky: 1978, Brinkmann: 2011), der som alle andre psykologiske fænomener er afhængig af forskellige menneskers forskellige erfaringsbaggrunde og forskellige normative praksisser i evig forandring og dynamiske kommunikationer. Derfor bliver min tilgang formet af et dynamisk sprog- og kognitionssyn (Davis: 2001, Harris: 1996, Harris & Hutton: 2007, Linell: 2009, Steffensen: 2012, Cowley: 2011, Love: 2004, Thibault: 2011), hvilket betyder, at de præmisser, jeg stiller for min beskrivelse ikke kan spejles i de præmisser, der forudsættes i det arbejde, der allerede sker på området inden for dansk sprogvidenskab (Jarvad: 1995). Men jeg mener min tilgang kan belyse, hvordan nye ord dannes, tildeles betydning, forstås og genkendes af konkrete personer i konkrete situationer.

Ovenstående spørgsmål gør 'det nye ord' som genstand til en kompleks størrelse at gribe og det vil ikke være at yde feltet fuld retfærdighed at adskille de enkelte aspekter. Der er forskel mellem at et antaget 'nyt' ord tildeles betydning og forstås og så hvordan en enhed genkendes metarefleksivt som et 'nyt ord', dvs. som 'ny' sproglig enhed. Hvis man kun beskriver nyorddannelse som en individorienteret proces, hvori en person tildeler en oplevelse et udtryk, mangler man rationalet og motivationen for denne handling, for mennesker skaber ikke sprog uden grund. Hvis en person finder på et nyt udtryk for at udtrykke en oplevelse, sker det altid med en anden person for øje. Ethvert aspekt af sprog og derfor også nye ord er motiveret af kommunikativt behov. Det interessante er 'det nye', fordi det nødvendiggør en opmærksomhed på den dynamiske situation, hvori det nye ord virkeligt er nyt. Individets dannelse af ord må forstås dialogisk afhængigt af den sociale kommunikation, ordet skal bruges til at møde. Og ligeså må det situerede øjeblikkelige aspekt også ses betinget af det mere durative aspekt af menneskers sociale praksisser. De to aspekter må tilmed forstås dialogisk afhængige af hinanden. Dette bringer mig til at beskrive forståelse som byggende på dét at gøre noget socialt oplevet fælles. Det involverer dels, hvordan vi engageres interaktivt for at skabe os 'fælles' forståelser eller fornemmelser af situationen, men også hvilke sociale mekanismer, der fordrer hvilke forståelser, samt hvordan forståelser kan tildeles betydning på tværs af situationer.

Hvis man ser på 'nye ord' som et psykologisk fænomen, implicerer det, at det er et fænomen for nogen. Ordet skal ses som en situationel tegndannelse og det involverer artikulation på flere semiotiske niveauer, hvoraf kun få regnes indbefattet i det man traditionelt kalder 'ord'. Dette betyder bl.a., at jeg vil beskrive, hvordan man kan se forholdet mellem tegndannelse som det, der sker i praksis i kommunikative sammenhænge og de 'ord' som en art anden-ordens abstraktioner, vi mener at foretage tegndannelse ud fra. Dette vil nemlig samtidig afbilde kommunikationens forhold til 'ord' (forstået som lingvistiske symboler), der kan udpeges analytisk. Alle ovenstående spørgsmål og aspekter peger hen imod det mest komplekse ved nye ord: Hvordan udforskes de og derved hvordan konstrueres 'nye ord' som genstand for beskrivelse? Hvad den beskrevne kompleksitet gør ved 'nye ord' som genstand, viser hvilke overvejelser, der er nødvendige for metodisk at få greb om nye ord. Jeg vil i afhandlingen ud fra tre forskellige typer casestudier, diskutere hvilke aspekter af nye ord, de pågældende undersøgelser kan rumme og ikke rumme, samt hvordan selve det metodologiske perspektiv rekursivt former den genstand, der kan beskrives.

Denne afhandling vil vise, at man kan se på 'nye ord' på en mere dynamisk måde - gennem en integrerende, dialogisk optik, hvilket stiller 'ordet' som sproglig enhed i et lidt andet lys. Min integrerende, dialogiske tilgang fordrer, at man ser kommunikation og interaktivitet som forudsætning for sprog, og at man må inddrage den dynamiske kommunikationssituation for at få et fyldestgørende billede af det sprog, vi kommunikerer noget med. Kommunikation omhandler nemlig, at mennesker i en given situation integrerer det, de vil kommunikere, med den anden parts livsverden og dette gøres ved situationel tegngøring af ord og dialogisk forhandling af forståelser. Ordene får på den måde først betydning gennem personernes tegngøring af dem og de giver først mening for personerne, når disse integrerer dem i situationen. Set i den optik, bliver tegngøring underforstået som en slags nyhedsgørelse af ordet og kommunikationen (som proces og produkt heraf) kan give os et billede på, hvordan 'ord som nye' kontekstualiseres løbende af de involverede personer.

Hvordan jeg ser på ord er påvirket af, hvordan jeg ser på menneskers socialkognitive og psykologiske virke. Jeg vil argumentere for, at man skal se individets brug af ord som spejlende fortid, nutid og fremtid for de mennesker, der indgår i kommunikation. At ord skal forstås spejlende, antyder, at hvad end vi bruger ordet til, dels afspejler den situation, det skabes i, og dels at situationen vil blive tilbagespejlet i ordet samt at både ordet og situationen vil blive ændret af denne spejling. I følge Bang & Døør (2007) er enhver tekst forankret deiktisk eller dialogisk i konteksten, hvilket betyder at enhver del af en tekst har en deiktisk (dialektisk¹) dimension. Situationen beriges med vores tildeling af betydning gennem spejling i ordet, og ordet beriges ved vores tildeling af betydning gennem spejling i situationen. Men det spejlende ligger naturligvis også i, at vi altid trækker på vores erfaringer med lignende situationer og derfor trækker på specialiserede eller sågar vanemæssige måder at bruge et givent udtryk på. Det betyder at selvom vores brug af ord spejles i den konkrete situation og bliver farvet af denne, er dette igen betinget af nogle forudgående situationer, som har været med til at muliggøre vores potentiale for at benytte udtrykket til at møde den nye situation.

---

¹ Ibid:

² Socialkonstruktivisme er også kendt som dekonstruktionisme, postmodernisme og socialkonstruktionisme¹²

Ordet er i denne fortælling helt konkret for os, den form og funktion, vi i den vestlige verden har anerkendt som benævnt ved ordet 'ord'. Men ovenstående spejlingsproces sker naturligvis ligeledes ved klynger af 'ord', idiommer, formulariske udtryk og fraser. Jeg har i mit arbejde for nemheds skyld kaldt enheden 'ord', men det drejer sig om en enhedsgørelse af noget, der i modalitet har mulighed for at blive objektgjort – dvs. har en fysisk forankring (i tale eller skrift), der kan bevæges i og opleves på tværs af tid og rum af nogen. Min sprogvidenskabelige tilgang er afvigende fra f.eks. en mere strukturel lingvistik, fordi den stiller krav om foranderlighed og ubestemmelighed af de enkelte midler eller måder at kommunikere på. Det er ikke i samme grad muligt inden for en metodologi formet af et dynamisk sprog- og kognitionssyn at enhedsgøre og dekontekstualisere f.eks. 'ordet' som inden for traditionel strukturel lingvistik. Klassifikationer og kategoriseringer på grundlag af teoretiske abstrakter om sproget som system, bliver kun relevante, hvis de relevansgøres af mennesker i aktuel kommunikation og i så fald kan man argumentere for at relevansgørelsen omhandler at orientere sig imod sprog-som-system som en social konstrukt af en opmærksomhed på . At enhedsgørelse af 'ord' således afhænger af personernes situationelle tegngøring og kontekstualisering af 'ordet' som sådan, kan komplicere overhovedet at tale om en lingvistisk metodologi (jf. Harris: 1996) , men omvendt kan den dybe anerkendelse af dynamik og foranderlighed tilbyde en udvidelse af forståelse af 'det nye' i de nye ord. Nye ord er udtryk for dynamik.

DET NYE ORD SOM UDTRYK FOR DYNAMIK

At **nye** ord er udtryk for dynamik peger dels på, at ordet i dets udtryk – den konkrete artikulation – forekommer i sammensætninger og sammenhæng, som måske er genkendelige, men ikke 'normale' inden for et givent sprogfællesskab. Det, at ord kan sammensættes på nye måder og få nye betydninger, kan ses som foranderlighed i ordforråd og derfor som en dynamisk egenskab. Men en sådan behandling vil være betinget af det 'system', ordet holdes op imod. En artikulation, som vurderes i forhold til et abstrakt system, vil ikke blot bekræfte dette, men også reificeres gennem denne proces, og abstraktionen får da normativ funktion. Der er ingen tvivl om, at mennesker er normative af natur, men det at abstrahere sprog-et fra sprog-i-brug, kan ikke favne den dynamik, der er kendetegnet ved menneskers kommunikative liv. Dét at se nye ord som udtryk for dynamik knytter sig desuden til, at situationer altid er foranderlige og er med til at sætte betingelser for vores adfærd samt forståelse af denne og andres ditto. Vi er i kommunikation samskabere af situationen. Det er i de konkrete situationer, vi er med til at skabe betingelser for de udtryk, vi kalder ord. Ordene bliver 'gjort'

til ord i første omgang og hvordan vi gør brug af dem (samt til hvad), er betinget af vores erfaringer med ordene samt alle de andre faktorer, der gør sig gældende i situationen. På den måde bliver ord i de konkrete situationer udtryk for noget måske bekendt men også en hel del ukendt – dvs. begrundet på dynamik og foranderlighed.

Selvom vi, qua den nye situation, altid på en måde handler 'for another first time' (Garfinkel: 1967, s. 9), agerer vi aldrig ud fra ingenting. Vi kommunikerer og tildeler vores artikulationer visse potentialer baseret på vores konkrete erfaringer: Hvad der har virket før, kan måske virke igen, hvis der er visse ligheder situationer imellem. Det kan fejlagtigt synes som om, vi trækker på nogle statiske egenskaber ved de ord, vi benytter os af, selvom disse reelt bliver sat i spil på en ny måde til at møde nye behov for hver ny gang. Dette skyldes, at de erfaringer, som ordene bliver udtryk for, ikke har anden fysisk manifestation end artikulationen selv. Ordene, som vi oplever i artikulationen, bliver således lettere at gøre til genstand for abstraktion og metarefleksion, især når de erfaringer, der skjult synes at følge dem, ikke afviger fra vores egne. Når artikulationen imidlertid kan tolkes som 'nye ord', bliver orddannelsens iboende dynamik tydelig. Ved 'nye ord' er der nemlig tale om artikulationer der gøres til orddannelser, som man ikke har så mange erfaringer med og derfor sker den kommunikative integration knap så gnidningsløst både socialt og kognitivt. At tilgå emnet 'nye ord', kan vise os, hvordan sprog generelt er baseret på dynamiske interaktive processer mellem mennesker – hvor sprog skabes i takt med og gøres til hvad det er af de mennesker, der kommunikerer. Dette er begrundelsen for at se nye ord som grundlæggende dynamiske og betinget af helt konkrete situationer, som igen er grundlæggende dynamiske af natur.

VIDENSKABSTEORETISK PLACERING

Ovenstående leder mig til i denne afhandling at udvikle en 'ordpsykologi' og jeg vil derfor gøre rede for hvilke psykologiske traditioner, jeg læner mig op ad, samt hvordan, jeg mener, man bør forstå psyke i første omgang. Desuden vil der i afhandlingen blive gjort rede for, hvilken betydning dette får for mit sprogsyn. Der vil blive gjort rede for, hvordan, jeg mener, man bør forstå sprog i sammenhæng med mennesker, samt hvilke betingelser min psykologiske position sætter for beskrivelsen af dette forhold. Dette bringer mig til de videnskabsteoretiske positioner, jeg bevæger mig inden for, og som derfor får betydning for behandlingen af emnet 'nyorddannelse' i denne afhandling.

Min videnskabelige tilgang er inspireret af så umiddelbart forskellige tilgange som fænomenologi, hermeneutik og socialkonstruktivisme².

Fænomenologi er interessant for mig i behandlingen af forskerens rolle. Da fænomenologer anser fænomener for altid at være fremtrædelsesformer for *nogen*, tænkes forskerens rolle ind som påvirkende ikke blot resultaterne men også beskrivelsen af fænomenet (Zahavi, 2005, p. 129). Ifølge fænomenologien vil ens væren-i-verden være så selvfølgelig for en, at man kun sjældent stiller spørgsmålstejn ved sin opfattelse af fænomener. Dette udnytter jeg i min tilgang til materialet, og i særdeleshed i beskrivelsen og analysen samt tolkningen, ved at forholde mig til mine egne antagelser, lede efter alternative forklaringer og kontinuerligt afprøve min egen forståelse op ad data.

Fænomenologi har også til dels inspireret mit valg af analysemetode. Inden for denne retning påpeges det, hvordan metoden bør udledes af materialet og ikke af teorien (Ibid., p. 131). Måden jeg har formet mine cases og derved selve indsamlingsmetoden, er, som jeg kommer ind på senere, udledt af mit dynamiske sprog- og kognitionssyn og begrundes på nogle præmisser, der kræver menneskers naturlige omgang med og i sproglighed. Det har stadig efterladt mig med rådata, som jeg analytisk er gået induktivt til. Jeg har derfor valgt analysemetode efter, hvordan jeg anså det for mest hensigtsmæssigt og givende at behandle emnet, ligesom jeg har tilpasset mine analysefremgangsmåder til at passe til netop den type datamateriale.

Hvor fænomenologi som videnskabelig retning primært er deskriptiv, er hermeneutik derimod tolkende. Der er en dynamisk tolkende tilgang i min konkrete tilgang af de forskellige situationer, både som deltagende observatør og moderator, men også i den ovenfor nævnte induktive tilgang til rådata bagefter. Jeg er enig med hermeneutikkens tilgang til forståelse af mennesket: Der er brug for tolkning af personens udtryk (handlinger og sprog) (Pahuus, 2005, p. 141). Dette bliver fremgangsmåden i

---

² Socialkonstruktivisme er også kendt som dekonstruktionisme, postmodernisme og socialkonstruktionisme (Burr, 2003, p. 1; Collin, 2005, p. 248f). For overskuelighedens skyld omtaler jeg den kun som socialkonstruktivisme.

afhandlingen, når jeg går til de fænomener, jeg finder og deres aktuelle kontekstualisering, samt når jeg diskuterer mine resultater.

Fremgangsmåden i analysen er ligeledes påvirket af hermeneutik og dens beskrivelse af forståelse som en spiralbevægelse (Ibid, p. 145). Den hermeneutiske cirkel eller spiral går ud på, at forståelse bevæger sig kontinuerligt fra forståelse af delen til forståelse af helheden og tilbage igen, for således at skabe en mere omfattende forståelse af det kommunikerede. Denne cirkelbevægelse af forståelse udnytter jeg i mine analyser, ved at jeg, selvom fremgangsmåden er beskrevet som en fremadrettet proces, i praksis hele tiden bevæger mig både frem og tilbage, og søger ned i materialet efter bekræftelse. Enhver fremadrettet bevægelse i analysen, vil skabe en anden forståelse af det forudgående, som således igen vil påvirke den nyligt opståede forståelse. Således vil forståelsen af materialet blive større, end hvis jeg blot bevægede mig frem, uden at skue tilbage. Hver aspekt i denne cirkelbevægelse, som det er værd at fremhæve, bliver således 'fænomenet', der driver den spirallende bevægelse videre. Det betyder, at selvom de to tilgange umiddelbart antages at udgå fra en forskellig ontologi, bliver de uløseligt forbundet ved praktisk operationalisering af dem.

Hvor fænomenologi og hermeneutik har påvirket min tilgang til undersøgelsen og analysen, har socialkonstruktivisme en vis rolle for min teoretiske tilgang og det dynamiske sprogsyn. Socialkonstruktivisme eller konstruktivisme (Collin: 2005) handler om, at den verden, vi møder, er formet (konstrueret) ud fra vores evne og derved mulighed for at erkende den. Immanuel Kant fik med sine filosofiske værker os til at begribe forholdet mellem tingen i sig selv og tingen for os. Ifølge Kant skulle beskrivelsen af verden således ses som afhængig af vores erfaring med den. Dette leder til at opmærksomheden rettes fra selve de erfarede 'ting' i verden til erfaringen selv (Jensen: 2011, s. 94).

Som videnskabsteori adskiller konstruktivisme sig fra de andre to retninger ved fokus på den sociale skabelse af fænomenerne frem for at anskue disse som eksisterende uafhængigt af mennesket (Ibid). Vægtning af det konstruktive som fundamentalt for menneskelig social og psykologisk væren, samt betydningen af den sociale kontekst, det finder sted i, er en del af det teoretiske udgangspunkt for afhandlingen, og vil blive tydeliggjort i de følgende teoretiske diskussioner. Konstruktivisme betyder ikke, at vi blot 'skaber' vores omverden eller at (ting i) verden ikke eksisterer, før der opstår viden om

dem, men derimod, at vi kun kan have adgang til (ting i) verden dvs. begribe denne/disse ud fra et givent sæt af betydninger, viden og praksisser som ikke stammer fra tingen selv, men er konstruktioner af historisk karakter (Jensen: 2011, s. 95). I det dynamiske sprog- og kognitionssyn, jeg tilslutter mig, forudsættes der en konstruktivistisk tilgang, idet 'ordet' heri forudsættes tegngjort på ny, i forhold til forskellige kontekstualiseringer i nye komplekse situationer.

Man kan tolke min konstruktivistiske tilgang til emnet nye ord som anti-essentialistisk (Jensen:2011, s. 95) i den forstand, at jeg mener, at den 'essens', vi mener at tillægge nye ord og ord generelt, ikke er en realessens, men som erfaret og derfor sociohistorisk konstrueret. Vi er med andre ord ikke i stand til at finde en essens ved sprog og ord, som er uafhængig af vores forståelse af disse. Forholdet mellem udtrykket og ordliggørelsen eller ordformen og betydning er aldrig kausalt betinget. Det betyder dog ikke, at disse forhold bygger på rent tilfældighed, men de er motiveret af den funktion, de tildeles i kommunikation. Her skal understreges, at ligesådan som jeg gennem det dynamiske sprog- og kognitionssyn underforstår konstruktivistiske forståelser af sociale fænomener, vil jeg ikke negligere eksistens af den fysiske verden uafhængigt af mennesket. Denne erklæring er bl.a. forankret i en skelnen mellem det, man kunne kalde psykologiske fænomener og fysiologiske ditto (Vygotsky: 1978)³.

Slutteligt bliver det for nødvendigt at eksplicitere, hvad jeg metodisk og teoretisk ikke sigter efter i denne afhandling: Det er ikke min hensigt, at opstille hypoteser om lovmæssigheder for de psykologiske processer, jeg her ønsker at beskrive. Jeg tager dermed (gennem min dynamiske tilgang til emnet), afstand fra et positivistisk videnskabeligt ideal (Flor, 2005, p. 62). På trods af, at jeg anser positivisternes stræben efter interpersonelle kongruente observationer og lovmæssigheder for prisværdigt, er denne præmis ikke hensigtsmæssig i min undersøgelse. Men som jeg vil komme ind på, kan konstruktivismen også favne tilgange, som ellers traditionelt tilskrives et mere realontologisk udgangspunkt, idet de fleste beskrivelser af sprog reelt ikke opererer ud fra at sproget (eller ordet) kan siges at findes i ren objektiv form. Derfor vil jeg henvise til min beskrivelse som 'integrerende'.

---

³ Det nye ord kan siges at være begge grundet sin fysiske manifestation og psykologisk begrundelse.

METODOLOGISKE PRÆMISSER

Dette studie trækker på tre casestudier, som hver især belyser ét eller flere aspekter af, hvordan nye ord dannes, kommunikeres og forhandles i relativ autentisk kommunikation mellem mennesker. Tilgangen er kvalitativ af flere grunde: dels er studiet ikke kun en udforskning af en genstand, men er i lige så høj grad en udforskning af, hvordan man kan undersøge denne, samt diskussion af hvordan måden, hvorpå man udforsker genstanden, er med til at forme den genstand, man udforsker. Dette, har jeg skønnet, kan understøttes gennem eksperimentelle casestudier. Det er ydermere en pointe ved de teoretiske præmisser, jeg kommer til at tegne op, at tage højde for så mange aspekter af situationens økologi (den konkrete interaktion mellem individ og verden) som muligt, som måtte have en indflydelse for min undersøgelse. Dette kræver en kvalitativ deduktiv tilgang. Man kan diskutere om min kvalitative tilgang hjælper mig med beskrivelsen, fortolkningen eller blot forklaringen (Reaves: 1992), men alle tre udgør forskellige aspekter af udforskningen og kan derfor ikke skilles ad: Man har ingen fortolkning uden først at beskrive og man kan ikke forsøge at forklare, uden man er opmærksom på hvilket forklaringspotentiale, der er forbundet med hvilken tolkning og hvilken type tolkning.

Samtalen er en grundlæggende menneskelig adfærd eller interaktionsform (Kvale: 2003, s. 19), men skeptikere vil betvivle, hvorvidt samtalen kan danne grund for forskning. Men følger man denne skepsis, tegner man sig ind i en historisk videnskabsteoretisk diskurs, hvor videnskab ikke kan bero på de virkelige faktorer, som er karakteristisk for samtaler. Men kommunikation mellem mennesker er vilkår ved alle studier, der vedrører sprog, selvom dette ikke nødvendigvis erkendes, og skepsis som ovenstående bør derfor ikke bestemme videnskabeligheden af et studie. Videnskabelighed bør være kendetegnet ved 'søgen efter viden' forstået i sin bredeste forstand, da store dele af vores forståelse af verden og især mennesket ikke lader sig reducere til uafhængige afgrænselige størrelser, der kan måles og vejes. På den måde bliver forskeren som søgeren efter 'viden' en sammensmeltning af hvad Kvale (2003) kalder minearbejderen, der graver lag efter lag af (hvilket svarer til den traditionelle forståelse af viden som mulig at 'afdække' og enhedsgøre) og den rejsende, som samler forskellige aspekter af tidslig, rumlig og menneskelig karakter for at få et komplekst men mere rigt billede af det undersøgte.

Jeg kan ikke antage, at viden om min genstand nogen sinde kan bestå af 'ren' data i form af ubesmittede objektive kendsgerninger eller essentielle meninger om genstanden. Den viden, jeg søger,

er snarere baseret på brudstykker af menneskers adfærd i givne situationer, som kan være forsøgt kortlagte eller helt ukendte. Vejen gennem disse brudstykker er bl.a. styret af deltagerne selv, men også de teoretiske præmisser for min udforskning har sat deres præg på, hvorfor jeg har valgt de typer situationer, jeg har. De oplevelser, jeg gør mig undervejs, beskrives kvalitativt og former fortællinger med flere mulige betydninger alt efter hvilket perspektiv, jeg antager i beskrivelsen. "De grundlæggende genstand er ikke længere objektive data, der skal kvantificeres, men meningsfyldte relationer, der skal fortolkes." (Kvale: 2003, s. 24). Men det betyder til gengæld, at vurdering af validitet i forbindelse med studiet står og falder med, om man godtager de teoretiske præmisser for min udforskning.

Desuden skal det bemærkes, at jeg baserer min formidling på optagelse og transskriptioner af de oplevede situationer. Taylor (Harris & Wolf: 2007, s. 171 ff.) fremfører nogle af farerne ved at beskrive mundtlig sprogliggørelse på skriftsproglige præmisser. Således taler Taylor imod at 'tekstliggøre' vores sproglighed, idet vi derved skiller det fra det 'kontekstuelle' dvs. alt det andet omkringværende. Yderligere fremhæver Harris (Harris & Wolf: 2007, s. 227 ff.) netop tekstualisering som kontekstualisering i tegngøringen. Det skal ikke forstås som tekstualisering i sig selv som metaperspektiv. Førstnævnte synspunkt handler om faren ved at adskille sprog fra alt andet og derved dekontekstualisere sprog. Andet synspunkt handler om, at tekst alt andet lige vedrører noget fysisk visuelt (grafisk måske genkendeligt), men bør forstås som førsteordens kontekstualisering på samme måde som evt. verbalisering (mundligt måske genkendeligt) dvs. som førsteordens sprogliggørelse. Der er med andre ord ikke tale om egentlig stridspunkter, men alene to aspekter af 'tekst' og 'tekstualisering', som er vigtige at holde sig for øje i diskussionen om sammenhængen mellem tale og skrift⁴. Selvom transskription i virkeligheden er en omformning af virkeligheden, hvis konsekvenser man især inden for sprogvidenskaben ikke har taget alvorligt nok (jf. Linell: 2005), ses transskriptionen af mange som en 'forædlingsproces' fra det flygtige sprog til den mere stabile skrift, der derved får 'gyldighed' på tværs af tid og rum (jf. Berger & Luckmann: 1966), hvilket er nødvendigt for min formidling.

---

⁴ Se eks. Nedergaard: 1991

SPØRGSMÅLET SOM STÆRKESTE KONTEKST

I sit studie af 'ordet' i lægmands perspektiv har integrationisten Hayley Davis tillagt sig en 'ask-the-speaker'-tilgang, da integrationismen tager en metasproglig genstand som 'ordet' alvorligt, når/hvis denne tegngøres af lægpersoner. I dette forbeholder Davis sig netop retten til at spørge til informanternes forståelse af 'ord' som genstand og tegngøring eller betydningstildeling i den forbindelse. En kritik, man kunne rejse mod dette, er, at selve spørgsmålet, i dette tilfælde om nye ord som genstand, i sig selv bliver en reifikation af den genstand. Mit studie er blevet påvirket af denne kritik. Et spørgsmål er en stærk interaktionel ytring, fordi spørgsmålet som del af et turpar kræver et svar af den udspørgede (Hutchby & Wooffitt: 2008). Mennesker er responsive væsener og at forbryde sig mod den interaktionelle og derfor sociale kraft som sammenhængen mellem spørgsmål og svar er, vil være emotionelt, socialt og kognitivt meget omkostningsfyldt for begge parter (Asplund: 1987, Løgstrup: 1972). Det betyder bl.a. ydermere, at spørgsmålets traditionelle funktion i det man forstår ved informationssudveksling ligger til grund for interaktionel asymmetri i situationer (Linell & Luckmann: 1991). Vi kan aldrig vide hvor vigtigt et spørgsmål er, da det er relativt til situationen, men et hvert brud på den forventning om svar et spørgsmål fordrer, er imidlertid ikke at foretrække og slet ikke i en typisk asymmetrisk meget institutionaliseret situation som forskningsinterviewssituationen.

Grundet spørgsmålet som sproglig handlings interaktionelle og derfor sociale styrke, er der også en klar sammenhæng mellem, hvad der spørges om, og hvilke svar, der muliggøres ved spørgsmålets udformning. Spørgsmålets formulering skaber den forståelsesramme, inden for hvilket visse svar kan genereres frem for andre (Stax: 2003, Schwarz & Sudman: 1992 o.a.). Det svarer til at spørgsmålet bliver del af et sprogspil (Wittgenstein: 1958), inden for hvilket kun et begrænset mængde (sproglige) handlinger tillades. Spørgsmål spiller med andre ord en stor rolle for de svar, vi får, og når spørgsmålet omhandler en videnskabelig genstand reificerer spørgsmålet genstanden som mulig del af svaret. Dette gør i udgangspunkt samlet set spørgsmålet til den stærkeste kontekst for udforskning.

Forskeren bør være bekendt med dette. Forskeren bør udvise særlig opmærksomhed, når det handler om redegørelse af kontekstuelle ressourcer, der kan gøres relevante i forbindelse med sprogforskning. Jeg vil påstå at sprogforskningen er stillet over særlige udfordringer, når det gælder at tage højde for kontekster og især de kontekstuelle ressourcer, der gøres relevante gennem spørgsmålet. Mit udgangspunkt var derfor så vidt muligt at undgå at stille mine informanter spørgsmål vedrørende 'nye

ord' som genstand. De spørgsmål, vi kan finde på at stille i en undersøgelse, kan potentielt danne grundlag for den største fejlkilde i den pågældende undersøgelse.

ANALYTISKE PRÆMISSER

Enhver analyse er en manipulation af data. Manipulationen er uundgåelig, men nødvendig. Uden manipulationen ville data fremstå i sin rene form, og det ville dermed være op til hver enkelte, at uddrage egne konklusioner. Gennem manipulationen kan man som analytiker bestemme fokus, man kan overskueliggøre og anskueliggøre, men vigtigst af alt: man kan skabe en anden og dybere forståelse af data end ellers tilgængeligt.

I vores daglige kommunikation stoler vi mennesker på den fysiske fremtrædelsesform som eksistensberettigelse for det fænomen, vi konventionelt har valgt at benævne 'ord'. Det betyder at ethvert fysisk forankret fænomen, der kan sammenlignes med sådanne tidligere oplevelser af ord, kan kategoriseres (og måske 'konceptualiseres') som ord på ny af os. Hvad der gør dem til 'nye', er i første omgang, hvorvidt vi har set eller hørt den specifikke konfiguration af lyde (fonetiske artikulationer) eller bogstaver før. Men ydermere er der et aspekt, som omhandler, hvorvidt vi formår at integrere 'ordet', hvad enten vi er bekendt med konfigurationen eller ej, i 'the current programme of action' - i selve den dialogiske situation (Jones: 2010). Det leder mig til det vigtige i mine øjne: Hvordan vi får den specifikke lydige eller tekstuelle konfiguration til at give mening for os i forhold til det pågældende formål for kommunikationssituationen – dets semantiske potentiale (dét Bang og Døør (2007) kalder 'telos'). En artikulation, som vi nok kan klassificere / kategorisere på det formmæssige plan som 'ord', får først sin fulde berettigelse som del af sprog, når vi kan få det til at virke kommunikativt på en eller anden måde – dvs. tilskrive det en eller anden betydning og skabe den nødvendige relation mellem formen og det kommunikative formål. Det betyder at anskue, hvordan personer forhandler betydningstilskrivninger sammen, hvad enten der er tale om for dem på forhånd ukendte artikulatoriske 'konfigurationer' eller for dem allerede kendte 'konfigurationer'. Min analytiske fremgangsmåde vil derfor omfatte, at jeg for hvert case beskriver, hvilke 'nye ord' der er tale om⁵, uddrager udsnit af situationen, der omhandler den kommunikative integrering af det/de nye

---

⁵ uagtet om der er tale om en ny semiotisk konfiguration eller nyt semantisk potentiale

ord, og dernæst for de eksempler, der udviser interessante, psykologiske karakteristika, går i dybden og beskriver, hvad eksemplet kan sige om, hvordan eks. det semantiske potentiale interaktivt udvikles og skabes af deltagerne i kommunikation.

OVERSIGT OVER AFHANDLINGEN

Afhandlingen er inddelt i fire dele, hvor første del er en indledende diskussion af, hvordan vi videnskabeligt har og kan (be)gribe ord og nye ord som genstand for undersøgelse. Anden del er præsentation og gennemgang af de kvalitative casestudier, jeg har foranstaltet for at kunne diskutere 'hvordan mennesker danner nye ord'. I tredje del breder jeg mig ud og diskuterer, hvordan man kan se nyorddannelse i forhold til et dynamisk sprog og kognitionssyn. Jeg afslutter med i fjerde del kort at diskutere mine resultater og konkludere.

I første del af afhandlingen indleder jeg dels ved beskrivelse af, hvordan forskning inden for 'nye ord' og nyorddannelse har været funderet i dansk sprogvidenskab ind til nu (Kapitel 1). Derefter diskuterer jeg med udgangspunkt i forskellige lingvistiske studier, udfordringerne ved at anskue 'ord' generelt som videnskabelig genstand (Kapitel 2). Jeg lægger her op til at anskue ord og nye ord på en mere dynamisk måde og vedkender, at ordet som psykologisk fænomen børanskues som sådan, hvis det skal udforskes. Dette medfører visse metodologiske præmisser, som jeg mener, man bør være sig bekendt i sin udforskning. Dette sidste afsnit i første del lægger op til anden del i afhandlingen, som omhandler min empiriske tilgang.

I anden del af afhandlingen behandler jeg mine tre casestudier ét efter ét. Første casestudie (Kapitel 3) består af fokusgruppeinterviews (FG), hvor personer i grupper blev bedt om at finde på nye ord for hhv. tre ting og to fænomener præsenteret i visuelt eller tekstuelt forlæg. Det interessante her er ikke bare, hvilke nye ord grupperne finder frem til, men hvordan de gør det, samt hvordan de undervejs forholder sig til 'nye ord' som fænomen. Det viser sig, at ordforhandlingerne aldrig følger forudsigelige stier, men er komplekse processer af evaluativ karakter, hvor deltagernes individuelle erfaringer spilles op i mod hinandens. Dertil viser det sig, at ingen af grupperne forhandler sig frem til helt nye

artikulationer (konfigurationer af lyde eller tegn) i deres nyorddannelse, men trækker på allerede kendte begreber og udtryk og tildeler derfor disse potentiale for ny brug.

Mit andet casestudie (Kapitel 4) var en opsætning, hvori 'nye ord' fra skrevne tekster blev gjort kommunikativt levende på ny i en 'genfortælling af tekst' (ToT). Studiet har eksperimentel karakter, idet personer to og to blev placeret i en atypisk setting (et tv-studie) og bedt om at udføre en specifik opgave (task). Personerne blev filmet, mens den ene skulle genfortælle en tekst for den anden, som derefter skulle genfortælle denne 'formidling' videre til en assistent. Teksten var et autentisk artikeluddrag, hvori der forekom mindst ét nyt ord. Dette studie viser i første omgang, hvad de pågældende ords 'nyordspotentiale' gør ved genfortællingen. Som jeg viser i dette afsnit, markerer mennesker igennem deres kommunikative handlinger ikke bare for dem 'nye ord' som kommunikativt signifikante, men markerer også andre elementer, som på den måde får noget 'nyhed' over sig.

Mit tredje casestudie (Kapitel 5) omhandlede autentisk naturligt forekommende samtale over et tidsrum på 7 timer. Samtalerne foregik ved et roadtrip for fire personer (RT). Det viser sig at personer helt spontant ofte kan danne nye ord og udtryk for at kommunikere og forhandle deres forståelse af (ting i) verden. Yderligere viser dette studie også, hvordan kommunikative forhandlinger af ord og begreber, allerede 'kendt' fra andre sammenhænge, udfordrer disse 'etablerede' ordformers betydningspotentiale.

Rækkefølgen af disse casestudier er forekommet ud fra hvilken ontologisk status, jeg som moderator har tildelt 'det nye ord' på et kontinuum fra italesat sprogligt fænomen (FG) over ikke-itatesat, men dog identificeret sprogligt mærkbart fænomen (ToT) til opløsning af fænomenet 'nye ord' til at omhandle alle kommunikative forhandlinger, der på en eller anden måde kan siges at få betydning for et givent ords brugspotentiale (RT). Analysen har i alle tre tilfælde formet sig hermeneutisk tolkende med fænomenologiske nedslag ud fra et perspektiv på menneskers sprog og kognition som dynamisk.

Tredje del af afhandlingen er en større mere teoretisk diskussion af og forslag til, hvordan vi som forskere kan se på sprog og kognition fra et dynamisk perspektiv. Således lægger jeg efter en

indledning om relevansen af et dynamisk perspektiv på sprog (Kapitel 6), ud med at præsentere den integrationelle lingvistik og den dialogiske sprogvidenskabs præmis om at se kommunikation og interaktion som forudsætning for sprog (Kapitel 7). Derefter følger et afsnit om, hvordan individets kognitive betingelser for sprog og kommunikation skal ses som dynamisk forandringsstyrede processer – som altid forandrede i takt med oplevelsen, men altid forankrede i tidligere oplevelser som erfaringer (Kapitel 8). Efter denne korte forsmag på de kognitive betingelser for sprogliggørelse, går jeg mere i dybden med den sproglige side af menneskers kognitive virke og diskuterer ud fra den integrationelle semiologi, hvordan tegngøring som sproglig proces bør ansues dynamisk i forhold til den situerede kommunikation (Kapitel 9). Dette fører mig videre til at se menneskers kognitive udvikling som forankret i menneskers sociale virke, hvor udviklingen i mødet mellem mennesker er multisemiotisk forankret i den forstand, at mennesker i kommunikation ikke blot udtrykker sig vha. sproglige artikulationer, men tegngør disse på unik multisemiotisk vis i interaktivitet (Kapitel 10). Dernæst belyser jeg hvordan nyorddannelse deraf kan ses som en social mikrogenetisk proces (kapitel 11). Dette fører mig til gennem det distribuerede sprog- og kognitionssyn at skabe sammenhænge mellem den sproglige kommunikation og orddannelser og den kognitive udvikling, som derved forankres i de dialogiske møder mellem mennesker i kommunikation (Kapitel 12). Hver af disse diskussionspunkter bliver eksemplificeret ved uddrag fra mit materiale fra de tre casestudier. Denne afhandlingens tredje del afrundes ved beskrivelse af forholdet mellem den situerede sprogliggørelse og den mere abstrakte anden ordens forestilling om sproget som system, som betegnelsen 'nye ord' nødvendigvis indirekte må være et udtryk for (Kapitel 13).

Afhandlingen sluttes i fjerde del af med en opsummering og diskussion af resultater (Kapitel 14 og 15), samt hvad disse får af konsekvenser for nye ord som forskningsgenstand. Konklusionen findes i kapitel 16.

Første del:

Det nye ord anskuet på en ny måde

KAP. 1 HVORDAN GRIBES DET NYE ORD AN SOM GENSTAND?

For at gå i gang med emnet 'nye ord', bliver man nødt til at diskutere, hvad betegnelsen 'nye ord' implicerer af forforståelser. 'Nye ord' som betegnelse åbner op for flere spørgsmål. For det første antages der noget at være nyt, men for at dette 'noget' kan være 'nyt', må det være nyt for nogen. Men det ligger ikke i betegnelsen 'nye ord', hvem de er nye for. For det andet presser et andet spørgsmål sig på og det er naturligvis at betegnelsen implicerer 'noget', vi kalder 'ord'. Men hvad er egentlig 'ord'? Mange vil måske mene at det ville overkomplicere emnet at åbne op for dette sidste spørgsmål, men det er et vigtigt, fordi kan illustrere kompleksiteten af genstanden 'nye ord'.

Det er ikke let selv at møde udfordringen med at definere, hvad et nyt ord er. Det er faktisk en del af ideen med hele denne afhandling. Men for at kunne kontekstualisere nye ord som genstand, må jeg her præsentere nogle af de måder, 'ord' er blevet anset som sproglige enheder inden for forskellige grene af sprogvidenskab i løbet af de sidste dekader. Inden for videnskabsteori taler man om forskellige paradigmer, dvs. tænkemåder eller system af tanker og sammenhænge. Disse systemer af tænkemåder og sammenhænge former forståelsen af genstanden og opfattelse af genstandens forhold til verden, men sætter også rammer, for hvilke dele der hører til det verdensbillede, der tegnes af det enkelte pågældende videnskabsteoretiske paradigme (Kuhn: 1969). Det betyder til gengæld, at visse begreber åbner op for helt specielle betydningspotentialer alt efter hvilket paradigme, de pågældende begreber af opstået i eller annekteret af. Bauer og Gaskell (1994) argumenterer for, hvordan eksempelvis visse fagtermer eller analytiske begreber kan behandles som 'sociale repræsentationer' og derved åbne op for en forståelse styret af sådanne paradigmatiske rammer. Når man taler om 'ord', udløser man ofte en paradigmatiske forståelse af sprog som et regelbundet system og ordet som den mindste selvstændige betydningsbærende enhed begrundet på betydningsmæssig konventionalisering⁶. Inden for forskellige sprogvidenskabelige traditioner er ordet er ofte ureflekteret blevet behandlet som en reel enhed i studier (Matthews: 1981, Lass: 1984, Bauer: 1988, Fischer-Jørgensen: 1995, O'Grady et al: 1997, Saeed: 1997, Seuren: 1998). Andre steder er 'ordets' realitet som ontologisk entitet blevet diskuteret heftigt og kritisk f.eks. inden for psykolingvistikken (Olson: 1997, Blanche-Benveniste: 1997, Ferreiro: 1997) og ikke mindst inden for integrationismen (Hayley G. Davis: 2001)

---

⁶ I det mindste i lægmands fortolkning af sprogsystemet.

Ordet er således i en vis forstand blevet behandlet som repræsenterende sprog. Men der er forskellige sprogperspektiver, der er værd at nævne for at forklare, hvordan mange 'ord' oftest bliver behandlet som genstand.

Det første perspektiv finder man inden for strukturalistisk sprogvidenskab, i hvilken 'ordet' har status som lingvistisk faktum, men ikke nødvendigvis som mindste betydningsbærende enhed. Siden Saussure (1916) med sin 'cours de linguistique générale' grundlagde den strukturalistiske sprogvidenskab, har 'ordet' været lidt af et diskussionsobjekt. Inden for strukturalistisk lingvistik er sprog blevet behandlet som et regelstyret system af enheder til brug i kommunikation. Saussure fremlagde ikke 'ordet' som grundlag for sprog men snarere det lingvistiske tegn. Det lingvistiske tegn var hos Saussure en toleddet størrelse af udtryk og indhold (betydning). Forholdet mellem udtryk og indhold var arbitrær, hvilket gjorde ideen om systemet ufatteligt stærkt. Da udtrykket (eller formen) kunne gøres til den objektivt tilgængelige side af sprog, blev lingvistikens genstandsområde formen af sproglige udtryk. Det viste sig hurtigt, at den strukturalistiske sprogvidenskab ikke kunne operere med 'ord' som entydig genstand. Selvom man stadig finder udtalelser inden for lingvistiske fagbøger om ordets status som sprogets mindste frie betydningsbærende del: "The most reliable defining property of words is that they are the smallest **free forms** found in language", hvori "A free form is an element that can occur in isolation and/or whose position with respect to neighboring elements is not entirely fixed" (O'Grady et al: 1997, 132), blev opmærksomheden snarere rettet imod nogle af de andre 'byggesten' i sproget, som var lettere at afgrænse og definere. Lingvistik som et videnskabeligt felt fik fokus på morfologi - analyse af ordet struktur (Bauer: 1988), syntaks - analyse af ord i sætninger (Matthews: 1981) og senere udvikledes disciplinerne fonetik og fonologi - felter vedrørende funktion og systematisering af lyde i sproglige udtryk (Lass: 1984, Fischer-Jørgensen: 1995), samt semantik - der tildeler analysen af betydninger fokus (Saeed: 1997). Men selvom alle disse områder måske er 'født' af ordenheden, blev det morfemet som løb med den vigtige status som den mest basale enhed, der kan analyseres i forhold til betydning og funktion (jf. Hjelmslev: 1943).

Men det betød at 'ordet' som sådan mistede sin status som egentlig genstand inden for strukturalistisk sprogvidenskab, for nu kunne udtrykket deles op og vise sig at have strukturelle funktioner, som ikke bare opløste traditionelt opfattede ordenheder men også overskred disse. Ord er i snævre forstand

komponeret af lyde, der gennem fonetiske klynger og en fonologisk systematik kan forklares som enheder. Hvad et givent ord 'indeholder' af betydning er ifølge den strukturelle lingvistik, delvist er givet på forhånd på grund af den rolle, hvert ord har i sprogsystemet. Disciplinen semantik vedrører den opgave at beskrive, hvordan betydningen er indlejret i ordet. Ord omfatter morfologiske afledninger og bøjninger som alle i den strukturalistiske lingvistik tildeles funktion (betydning) gennem den grammatiske struktur.

Et andet sprogperspektiv jeg vil nævne her, er den ideografiske måde at se på sprog, hvilket man især finder inden for den historisk orienterede filologiske forskning. Filologiske studier har som genstand at beskrive et bestemt sprog forbundet i en nations historie, litteratur og kultur. Filologi er altså en sprogvidenskab som tilgår et sprog med særlig vægt på forståelse af historie og kultur⁷ og traditionelt har man benyttet sig af den ideografiske metode, som også findes inden for historie og kulturstudier, hvor belæg findes i skriftlige historiske dokumenter og sociologiske udviklinger. Inden for dette perspektiv er sproget (ofte studeret gennem litteraturen) set som kommunikationsmiddel: et systematisk mønster udgjort af sætninger, som igen er udgjort af ord, der står i relation til hinanden ud fra regelrette grammatikker. En af de sprogvidenskabelige discipliner, der har udviklet sig på baggrund af denne metalingvistiske metaforik er leksikografi, som beskæftiger sig med udvikling af ordbøger på både teoretisk, praktisk og videnskabeligt niveau (Seuren: 1998, 61). Ved at insistere på at behandle det dekontekstualiserede skrevne ord som genstand for beskrivelse, forpligter leksikografi sig til unitficering eller reificering af ordet. Det leksikografiske felt opererer med positivistiske studier og forskellige typer analyser af tællelige forekomster af givne 'ord'⁸ på et givet 'nationalsprog' samt optegnelse af disse ord. Denne beskrivelse kan få normativ karakter, da det afgrænsede ord inkluderende 'noget' nødvendigvis ekskluderer noget andet. I tilfælde af leksikografi som en disciplin, ses ordet som et objektivt eller eksternt eksisterende fænomen mere eller mindre uafhængig af de mennesker, der får det til at give mening. Ord ses her som tællelige størrelser og derfor som bevismæssige data på egen hånd.

---

⁷ Derved skiller filologi sig fra traditionel lingvistik, der fokuserer på det generelle studium af sprogstrukturer

⁸ Visse leksikografer opererer med et ordnende princip af onomasiologisk karakter. Men der er stadig tale om reificering af ordet uagtet om opslagsenheden er 'ordet', 'sagen' eller 'begrebet'.

Et af de eneste instanser, der har beskæftiget sig med 'nye ord' inden for dansk sprogvidenskab, er Dansk Sprognævn, som i snart 60 år har udført ideografisk orienteret leksikografisk indsamling og analyser af ord, som kendes 'nye' i forhold til 'det etablerede ordforråd'.

Studier i moderne dansk nyorddannelse er funderet på morfologisk analyse af nye ord excerperet fra danske skriftlige kilder. En morfologisk analyse forudsætter anerkendelse af et morfologisk system - et system opbygget af to eller flere indholdsmodsætninger der modsvares af tilsvarende forskelle i udtrykket inde for samme sproglige paradigme⁹. Dette afsnit vil beskrive Dansk Sprognævns arbejde med nye ord som er baseret på morfologi, etymologi og filologisk leksikografi hvilket giver et meget godt billede af dels, hvilket arbejde der er lavet indenfor feltet, og dels giver et billede på en gængs opfattelse af hvad nye ord er og hvordan nye ord lader sig klassificere. Den følgende beskrivelse af denne praksis sker primært med henvisning til Jarvad (1995) og Hansen (1967). Sprogsynet er strukturalistisk realistisk. Det 'nye ord' som lemma indeksikaliseres efter et semasiologisk ordnende princip og der benyttes et begrebsapparat fra lingvistisk teori (morfologi og syntaks) og kognitiv semantik (Langacker: 1987, 2008) til analyse af de enkelte lemmaer. Det betyder at de nye ord behandles som reelle dekontekstualiserbare entiteter i forhold til et nationalsprogs ordforråd.

For at komme nærmere det analytiske aspekt må man i denne sammenhæng i tråd med den traditionelle lingvistik insistere på morfemet som udtrykselement. 'Ordet' antages at bestå af et eller flere morfemer og morfemet som element får derved betydning for hvordan sprogbrugere antages at danne nye ord. Er morfemet i stand til at stå alene, kalder man det en rod, er det derimod kun i stand til at blive tilføjet en stamme (enten rod alene eller rod+affiks), kalder man det i daglig tale en bunden morf¹⁰. Som affikser kan morfemet hæftes foran, bagved på et ord¹¹ hhv. præfiks, suffiks. Morfemer er

---

⁹ Paradigme er her som det ene ud af de to **eneste** steder i afhandlingen forstået som den lingvistiske klassificering, hvori alle ord inden for samme klasse i teorien kan udskiftes med hinanden .

¹⁰ Der findes bundne *rødder*, altså leksemer der ikke kan stå alene såsom *hind-* i *hindebær*. Sådan et morfem er en rod og ikke et præfiks (bunden morf) fordi *hind-* ikke forefindes som præfiks til noget andet ord og fordi den, i højere grad end de bundne affikser, 'indeholder' leksikaliseret betydning.

her de udtryksenheder, der gør en principiel forskel som modifikationer af de ord, de fuldbyrder i dansk. Der er dog nogle få morfemer, der i eksempelvis kompositioner opfører sig som rod-morfemer, men ikke kan stå alene og i sig selv ikke medbringer (kendt) betydning til det samlede brugspotentiale.

TYPER AF NYORDDANNELSE

Nye ord dannes i dansk sprog ud fra forskellige mønstre. Ifølge Pia Jarvad (1995) er der 5 måder at danne nye ord og udtryk:

- 1) At danne ord som er acceptable danske ord ud fra regler for ords opbygning i dansk ¹²
- 2) At låne ord fra andre sprog (eller långivere)
- 3) At kombinere af eksisterende ord og ordmateriale (eks.: kompositioner og derivationer)
- 4) At forkorte
- 5) At skifte form¹³, betydning eller sætningsbrug

(Jarvad: 1995, s. 30-34)

Af disse er komposition, lån og afledning de mest almindelige måder at danne nye ord på og derfor kalder man disse orddannelsesmønstre for mest produktive¹⁴. Det er disse tre, jeg vil beskrive lidt mere indgående her, men også forkortelser og betydnings- og brugsændringer vil blive beskrevet. Derudover finder jeg det relevant i denne sammenhæng kort at beskrive, hvad man kan forstå ved kometord, institutionaliserede og leksikaliserede ord hvad samt hvordan man kan klassificere nye ord som lejlighedsdannelser og banale.

---

¹¹ eller i visse sprog inde i eller udenom selve roden (infiks og cirkumfiks)

¹² "i dansk er der nogle regler for hvordan et ord skal opbygges, for at det er dansk." (Jarvad: 1995, s. 30)

¹³ "Selvom der i princippet er tale om et nyt ord ved disse formskift ligger de alligevel i yderkanten af hvad man normalt forbinder med nye ord(...)" (ibid:)

¹⁴ Kvantitative

Det at et givent nationalsprogs ordforråd bliver påvirket af et andet nationalsprog, kaldes også leksikalisk interferens. I Sprognævnets arbejde vil nye ord blive kodet for denne kategori, hvis ordet eller udtrykket kommer fra et andet sprog end dansk¹⁶. Lån omhandler forskellige typer af låne kvalitet: direkte lån, indirekte lån, pseudolån og syntaktiske lån. Direkte lån er når vi i dansk overtager en betegnelse fra et andet nationalsprog og enten bruger det i den 'fremmede' udtale og stavemåde eller oversætter det så direkte, som man nu kan til et dansk ord eller alene i forhold til udtale og stavemåde. Indirekte lån er, når det nye danske ord er skabt i analogi til et udenlandsk ord. Pseudolån er nye danske ord som 'synes' fremmede, men hvor den udenlandske pendant ikke findes eller hedder noget helt andet. Syntaktiske lån vedrører ikke ord som sådan men hele fraser, som både kan vedrøre nominalfraser og verbalfraser. Grunden til at denne type alligevel vedrører 'nye ord' som sådan er fordi de ord der indgår i sådanne syntaktiske lån, nødvendigvis får et andet brugspotentiale derved. Alle typer lån får typisk dansk bøjning – om ikke andet gennem Sprognævnets normeringspraksis. Af eksempler kan nævnes *airbag*, *beachparty*, *tænk tank*, *dødsmetal*, *turbulens*, *knock down-møbel*, *light*, *you name it*, *bigshopper*.

DIREKTE LÅN

De direkte lån er den største gruppe og vedrører ord importeret fra et andet sprog og tilpasset det danske sprogsystem i forhold til bøjning og genusbestemmelse¹⁷. Ved direkte lån overtages det 'fremmede' ord umiddelbart, som det skrives og udtales, og tilpasses så mere eller mindre det danske sprogsystem. Denne tilpasning går i sin enkleste forstand ud på, at ordet beholder sin 'fremmede'

---

¹⁵ Bemærk venligst at Jarvad (1995) regner med engelske lån, hvor ikke andet er anført. Der gælder samme forhold vedrørende ord fra andre sprog (eks. *barista* fra italiensk).

¹⁶ Jf. intern arbejdspapir i forbindelse med excerpering

¹⁷ udenlandske – det være sig engelske - ord tildeles oftest fælleskøn - genus commune (90% af indlånsord fra engelsk i årene 1955-1975 ifølge Jarvad:1995, s. 74). Årsagen til dette kan både skyldes frekvens – at fælleskøn er det mest almindelige også til nye ord (ca. 80 % af 'hjemlige' ord, *ibid.*), men kan også være knyttet til formen eller strukturen (Knud Sørensen: 1973, s. 49-53), hvilket igen peger på (sprog)vanens magt. Der er meget få undtagelser, hvor låneordet har kønsbestemmelse med fra kildesproget eller hvor det nye ord har et synonym i dansk. Låneordet vil da ofte få samme genus som det danske synonym.

udtale, men får dansk bøjning i henhold til den givne lingvistiske kategori¹⁸. for substantiver og adjektivers vedkommende, er der alene tale om numerusbøjning og kongruens til genus, mens verberne har større bøjningspotentialer. Men ordet kan også tilpasses i forbindelse med eksempelvis udtale¹⁹ og normer for ortografi²⁰. Mht. udtale er dog det at bemærke, at udtalen oftest er mest lig kildesproget hos den yngre del (eller de mest udviklingsorienterede) af befolkningen. Et tilpasset låneord – det man kan kalde akklimatiseret – kan selv indgå i afledninger og komposita på linje med andre 'hjemlige' ord og kan derfor selv indgå i nyorddannelser. Udover formen er det umiddelbart også betydning af ordet, der menes overtaget. Ofte kan den danske pendant til det 'fremmede' ord kun bruges til at betegne én betydningsmæssig side af noget. Dvs. den betydning, der lånes, er begrænset i forhold til, hvad det givne 'fremmede' ord bliver brugt til at betegne i kildesproget²¹. Som et eksempel kan nævnes *cutter*, der kan omfatte mange betegnelser på engelsk, men som på dansk har et relativt snævert brugspotential. Dette peger på at ordet som funktionelt tegn altid kan bruges til at betegne flere ting. Der antages dog at være en afvigelse ved de såkaldte fuldlån, hvor ordet selv er nyt i kildesproget og derfor ikke har fået tilknyttet sig flere betydninger. Det er i dette tilfælde både hele 'udtrykket' og hele 'indholdet' der menes overtaget ved lån.

Mange af de nye ord er direkte lån – de knytter sig til fx begivenheder (*vuvuzela*) og dagligdagsting som legetøj (*Tamagotchi*) og mange direkte lån er ikke mærkeligt farvet af udviklingen inden for visse domæner. En stor andel af engelske låneord i den samlede mængde er begrundet på, at flere nyudviklinger på f.eks. IT-området, skulle nå at blive kaldt flere forskellige ting før den gældende form slog igennem, men at alle disse ord regnes med som nye 'lånte' ord (eks. *tablet* (1995), *tavlecomputer* (1996), *tablet-pc* (2000), *tabletcomputer* (2001)). Afledninger er desuden med til at et enkelt stykke ordmateriale motiverer flere 'nye' ord. Et eksempel ser man i *tabloid*- som forled, for selvom *tabloidpresse* via skriftlige belæg kan dateres tilbage til 1974 finder man adjektivet *tabloid* i 1992,

---

¹⁸ Dette kan gøre det svært at skelne skarpt mellem deciderede låneord og derivationer.

¹⁹ Den udtalemæssige tilpasning afhænger af hvor "systemnært" eller "-fjernt" ordet er for dansk (Jarvad: 1995, s. 67).

²⁰ Med hensyn til stavning integreres direkte låneord yderst sjældent i traditioner for dansk retstavning udover deres tilpassede bøjningsformer.

²¹ Jarvad: 1995, s. 77

substantivet *tabloidisering* fra 1996, adjektivet *tabloidiseret* fra 1998 og verbet *tabloidisere* fra 2006. Det viser et eksempel på, hvor mange gange et 'nyt' ord kan skabe endnu 'nye' ord.

Det skal nævnes at kategoriseringen af, hvornår et fremmed ord ikke bare er et fremmed ord, men et decideret låneord og derfor et nyt 'dansk' ord, sker når dette som nævnt får dansk bøjning og eller fordansket udtale. Jarvad (1995) tildeler med henvisning til Den Store Danske Udtaleordbog (Brink et al: 1991) stor plads til beskrivelse af den danske udtale af engelske lyde. Jeg vil ikke tildele udtale samme plads, da selv den danske udtale ikke er en homogen størrelse og derfor er umulig at generalisere over i denne sammenhæng for ikke at tale om den engelske udtale og forholdet mellem de to²². Ej heller vil jeg gå ind i diskussion om stavelsestryk, da der er igangværende studier af spontant talesprog, der udfordrer traditionelle opfattelser af hvorledes et nyt ord tildeles tryk i kommunikationen. En sådan gennemgang ville kræve fonetisk ekspertise og kan derfor ikke tilgodeses af denne skribent inden for dette afsnits og denne afhandlings rammer. Hvis det i enkelttilfælde skønnes nødvendigt at diskutere et låneords 'danskhed' i forhold til det pågældende ords akklimatisering, vil jeg i dette afsnit trække på de af Jarvad (1995) nedsatte præmisser for beskrivelse.

INDIREKTE LÅN

"Indirekte lån er de tilfælde hvor et ord er dannet af dansk materiale eller af udenlandsk materiale som er tilpasset danske forhold, men hvor ordet har sin baggrund, sit forlæg eller sin idé i engelsk sprog" (Jarvad: 1995, s. 78). Indirekte lån vedrører rene oversættelseslån, hvor et fremmed ord er oversat direkte til dansk; betydningslån, hvor ordets form med tilhørende indhold findes i dansk men udvider sit betydnings- og derved brugspotentiale ved lån af et 'fremmed' potentiale²³ og sidst men ikke mindst blandingslån. Når noget er direkte lån, noget er betydningslån og noget er oversættelseslån, så er det hele et blandingslån²⁴. Dette kan gøre det udfordrende ikke at klassificere

---

²² Se Schachtenhaufen (2013) for diskussion af heterogeniteten af dansk udtale.

²³ Selve vurderingen af 'låneord' og 'leksikalsk interferens' bliver til alene på baggrund af et analytisk greb på genstanden uden en spejling i hvorvidt den/de enkelte sprogbruger(e) er enig i denne analyse.

²⁴ En evt. analyse heraf bestemmer hvilken betydning man tillægger hvilket etymologi af ordet og derved at man tillægger etymologi en vægtig funktion uden at det nødvendigvis har noget på sig. At man vægter etymologi i det ene tilfælde, kan virke tilbage på genstanden, fordi en fremtidig analyse på samme præmisser vil forme sig efter de valg, der er truffet i den første analyse uanset om rationalet for den er gyldigt.

alle indirekte lån som blandingslån. Til sidst er der pseudolån, som er ord der lyder eller synes 'fremmede', men som ikke er at finde i noget andet sprog eller som findes i et andet sprog men ikke det sprog, hvor de synes at komme fra.

Til sidst vil jeg her nævne en meget udbredt og ikke mindre opmærksomhedsvækkende type lån. De såkaldte citatlån. Citatlån er overtagelse af ord og udtryk, som ikke akklimatiseres og som fungerer som om, man citerer fra sproget. Dette betyder at man ofte tolker direkte lån som havende gennemgået en fase som decideret citatlån²⁵. Således er forskellen – hvis nogen – mellem citatlån og egentlige direkte lån forskellen i henholdsvis udbredelsen og hvorvidt de skønnes i brug over en længere periode. Citatlån er således lån før de bliver klassificeret som lån. Fordelen ved at have en kategori som citatlån, er at man kan favne alle de gange en given dansk sprogbruger gør brug af et fremmed ord eller vending uden at dette kan påstås at være gået over i dansk, dvs. skal beregnes som værende en del af det aktive ordforråd hos flere personer med dansk som modersmål.

KOMPOSITA

En anden meget produktiv måde at danne nye ord på er ved sammensætning af hhv. substantiver, adjektiver og verber, som på den måde på forskellig men systematisk forordnet vis kan kombineres i egentlige kompositioner såkaldte 'komposita'. Desuden er der visse typer komposita, som har de særegne karakteristika, at de indeholder enten adverbium eller præposition som et af deres led. Kompositioner er karakteriseret ved at være udgjort af et leksem, der er dannet af to eller flere selvstændige leksemer. Kompositioner kan således opdeles i sammensætningsled: *[[[fod]₁]-[bold]₂]-kamp]₃-s-dommer]₄*. Komposita tildeles oftest lingvistisk kategori ud fra sidsteleddets tilhørsforhold. Det er dog visse tilfælde hvor kompositioner ikke har kernen som sidste led.

Der er forskellige måder at danne disse kompositioner: Førsteled kan være et substantiv og andetled ligeså. Sådanne kompositioner kan dannes ved enten bare at føje de to dele sammen, ved at føje et

---

²⁵ Hvilket kan spejles i sprogtegnelse - at benytte fraser eller formulariske udtryk for så senere at skille dem ad og blande dem med andre udtryk.

fuge-s ind mellem førsteleddet og andetleddet, eller ved samme sted at føje et -e ind²⁶. Dog er den mest normale og derved den mest produktive måde at skabe kompositioner af substantiv + substantiv ved at bruge uændrede former i begge led og dette orddannelsesmønster er meget produktivt. Der er dog også kompositioner, hvis førsteled er et adjektiv, og hvis andetled er et substantiv. I det tilfælde at adjektiver står som førsteled i en substantivisk komposition har disse adjektiver normalt fælleskønsform uden hensyn til det efterfølgende substantiv og dets genus²⁷. Dette kunne tyde på at fælleskøn – som umarkeret – er det neutrale og derfor mest produktive genus. I nogle faste komposita med substantivet i genus neutrum finder man dog adjektivet i samme genus (nytår) og nye ord efter dette mønster, vil højst sandsynligt være dannet i analogi til disse. Denne måde at danne kompositioner på er meget levende, dog mest når det drejer sig om simple adjektiver²⁸(Hansen: 1967).

Man kan også finde kompositioner hvis førsteled er et adverbium, eller præposition og hvis andetled er et substantiv. Disse kompositioner kan både tage verbalsubstantiver eller almindelige substantiver som andetled. Denne type af kompositioner er ligeledes produktiv, idet adverbier som *for*, *midt/midter* osv. kan danne førsteleddet til utallige nye kompositioner (*for* + *gaffel* = *forgaffel* - *midter* + *position* = *midterposition*). En anden levende form for kompositioner er dem, hvis førsteled er et verbum og hvis andetled er et substantiv. I disse former for kompositioner står verbet ofte i infinitiv, dvs. har formen -e i toleddede kompositioner. Dette -e har dog evnen til at forsvinde i visse af kompositionerne (*bygge* + *plads* = *byggeplads* overfor *bygge* + *mester* = *bygmester* samt eks. *hugge* + *blok* = *huggeblok* overfor *hugge* + *orm* = *hugorm*).

Til sidst vil jeg nævne lidt mindre produktive kompositionstyper. Det kan dreje sig om kompositioner hvis andetled er et substantiv som tager forskellige former for førsteled: F.eks. kan præpositioner her bruges som førsteled dog kun i såkaldt adverbial anvendelse. Kun i ganske få tilfælde er hele præpositionsleddet brugt som substantivisk komposition. Ligeledes med interjektioner, der som

---

²⁶ a) hæder + s + mand = hædersmand b) fugl + e + hus = fuglehus c) ko + kasse = kokasse

²⁷ *Høj*(fælleskøn) + *Hus*(intetkøn) = *Højhus*

²⁸ Perfektoparticipier der f.eks. har virke som adjektiver er sjældnere og dertil svære at lave til første kompositionsled

førsteled findes i ganske få tilfælde, og kan sammenlignes lidt med onomatopoietika som førsteled²⁹. Førsteleddet kan også være en enkel lyd eller bogstav: *G-streng*, *A-akkord*, *S-tog*. Denne types produktivitet anses inden for den leksikografiske tilgang mærkbart afhængig af den ydre verden, da kompositionerne bygger på virkelige ting og begreber. Det kræver at mængden af nye ting, fænomener og koncepter i virkeligheden øges, før man kan udvide rækken af kompositionerne. Kompositioner, hvis førsteled er et substantiv og hvis andetled er et adjektiv, er et knap så produktivt orddannelsesmønster men nok genkendelige. Denne type kompositioner svarer til en ældre attributivforbindelse med efterstillet adjektiv³⁰, og er rester fra tidligere tiders sprogbrug. Vi ser det i vores kirkebøn *fadervor* og ellers i ældre skrifter specielt med adjektivet *lil(le)* som andetled på personbetegnelser og navne. Med hensyn til produktiviteten af disse størrelser er det så som så, idet jeg tror der er tale om "forældede" udtryk, der er på vej til reduktion som faste udtryk i dansk. Man ser dog også denne type komposition med adjektivet *fuld* som andetled, der nok stadig er relativt ofte benyttet.

Den sidste type kompositioner, jeg vil nævne her, er ligeledes ikke meget produktiv. Det drejer sig om kompositioner, hvis førsteled er et adjektiv og hvis andetled er et verbum. Mange verber er hvis de står som andetled bøjet i participier. Det er den samme form som verberne kan tage, hvis de skal indgå på adjektivets plads i sætningen, og man kunne således diskutere, hvor vidt andetleddet var et verbum eller ganske et adjektivisk participium (=adjektiv), men både perfektum participium og præsens participium regnes for verber og behandles således. F.eks. kan participiet i teorien bøjes: *rød + lakere* → *rød + lakeret* → *rød + lakerende* ("*Jeg rødakerer krukken*" og "*Krukken er helt rødakeret*" samt måske "*Jeg brugte den rødakerende funktion på maskinen*")

Komposition som orddannelsesmønster kan i teorien fostre uendelig lange (dvs. med mange led) kompositioner, men dele af disse vil altid have stærkere sammenhængskraft end andre. En sådan indre sammenhængskraft er ofte semantisk betinget, men ydermere afhængig af konventionaliseringsproces og ofte (altid?) er disse betingelser naturligvis gensidigt afhængige. Den del af kompositionen, der regnes for at veje tungest mht. semantisk indhold og brugspotentiale, kalder

---

²⁹ Når vi medtager de lydefterlignende ord kan vi vidt udvide rækken af mulige kompositioner

³⁰ Skønt forsvundet i talesproget forefindes denne form stadig i poetiske vendinger: *fader din*, *bjerget stort*

man ofte kompositionens 'kerne' og det står, som man nok har kunnet fornemme ud fra ovenstående, oftest på sidste led, der jo også oftest bestemmer den samlede kompositions grammatiske tilhørsforhold. Til tider forekommer der kompositioner uden kerne som sidsteled, men disse vil ofte have et betydningspotentiale som ikke afspejles i nogle af leddene (alene)³¹.

I Sprognævnets redigeringsarbejde vil nye ord blive kodet for sammensætning, hvis kompositionen som sådan er interessant, altså ikke bare fordi det er en sammensætning. Det er f.eks. med verbum på førstepladsen som i *handleplan*, *kogeø*, eller med andet på førstepladsen som *gå hjem-møde*, *vugge til grav-koncept*, *sudden death-regel* og kopulative sammensætninger som f.eks. *strømpebukser*. Hertil hører også sammensætninger som *kryptofascist*, *biopat*, *femikrimi*, *heterofil osv.* (sammensætning af to bundne morfemer uden rod) (Jf. Pia Jarvad: 1995, s. 207ff, om skabsafledninger og kryptosammensætninger), samt sammensætninger med forkortede led (f.eks. *infotainment*).

AFLEDNING - DERIVATION

Og nu vil jeg komme ind på et mere stadfæstende orddannelsesmønster: Derivation. Derivation eller afledning er udfordring eller ændring af tilhørsforhold til en given lingvistisk kategori på baggrund af tilføjelse af bundne morfemer. Når et ord ændres fra et leksem til et nyt leksem ved tilføjelse af affiks, hvilket være sig enten et foranstillet præfiks eller et efterstillet suffiks siger man at der er sket afledning. Det tilføjede affiks bidrager til det nydannede leksem med yderligere brugspotentiale. Det er altså bl.a. derivation der er indblandet når et evt. låneord skal akklimatiseres. Det grammatiske tilhørsforhold kan til tider ændres i takt med orddannelsen, men det sker kun i tilfælde med afledning ved tilføjelse af suffiks³². Afledning kan ske for substantiver, adjektiver og verber. Af substantiverne er det dog primært appellativerne der kan undergå afledning, men også proprierne kan se deriveret med en spøgfuld hensigt. Adjektiverne kan ikke deriveres, når de har undergået adverbial fleksion, fordi de da opfører sig som adverbierne, der ikke har mulighed for derivation.

---

³¹ De regnes derved for mindre 'transparente'

³² Hvilket kan henlede opmærksomheden på komposita, hvor sidsteleddet oftest bestemmer det grammatiske tilhørsforhold.

Derivation kan ske fra: Fra adjektiv til substantiv (ved tilføjelse af følgende affikser (jf. Hansen: 1967): *-dom, -me, -t, -else, -itet, -isme, -ion, -esse, -hed, -skab, -de*), Fra verbum til substantiv (ved tilføjelse af følgende affikser: *-(e)r, -else, -sel, -ion, -(e)n, -ing³³, -ning, -eri*), Fra verbum til adjektiv (ved tilføjelse af følgende affikser: *-bar, -ig, -modig, -hed³⁴*), Fra substantiv til adjektiv (ved tilføjelse af følgende affikser: *-agtig, -bar, -et, -en, -(l)ig, -holdig*), Fra substantiv til substantiv (ved tilføjelse af følgende affikser: *-dom, -ske, -inde, -ist*).

Det nye ord vil i Sprognævnets nyordsarbejde blive kodet for afledning, hvis ordet er interessant **ved** at være afledning. Af eksempler kan nævnes suffiksafledning som *polarium* 'julemandens center ved Nordpolen' og som *gulvvask*, præfiksafledning som *samkørsel*, samdannelse som *pælesidning*, roddannelse som *fliseklæb* og *medbyg*, tilbagedannelse som *pælesidde*, dobbeltafledning som *forstumring*, *samsending*. Det drejer sig også om *tyrk* → *tyrker*, *forpligte* → *forpligtige*. Det registreres endvidere hvis det nye består i at et ord bruges inden for en ny eller anden ordklasse som når f.eks. adjektiver bliver benyttet substantivisk (*de investeringskristne, selvfedhed*), proprier brugt appellativisk (*han har lavet en Lars Løkke*), verber brugt adjektivisk (*arbejdsmiljøeksponeret*). Et ord der undergår dansk afledning anses for i høj grad at blive et dansk ord. Afledning kan derfor ses som sidste trin i 'fordanskingsproces'. De fleste lån f.eks. blive da stadfæstet gennem afledning. Det skal dog nævnes at f.eks. *-ning* og *-ing* som suffiks i engelsk kan omfatte både adjektivformer, substantiviske former og verbale former i præsens participium, hvilket gør at mange direkte lån fra engelsk som i kildesproget kan omfatte verbalformen let integreres i dansk som substantivformen (*sexting, speeddating*).

Lån, kompositioner og afledninger er som sagt de mest produktive orddannelsesmønstre i dansk sprog. Produktivitet er et udtryk for, dels at et ord eller en orddel (et leksem eller et morfem) har mulighed for at indgå i mange sammensætninger og forbindelser, men også at et vist mønster for en given dannelsesproces er mere frekvent end andre. Man opererer således med grader af produktivitet

---

³³ Således vil eksempelvis engelske lån på *-ing* blive betegnet som substantiver selvom deres forlæg måske var det engelske verbum i præsens participium, fordi det i dansk – såvel som engelsk – er en gængs måde at danne substantiver fra verber og fordi aspektet præsens participium ikke er så gængs i hjemlige ord men ofte bliver brugt adverbelt.

³⁴ Her er dog verbet i perfektum participium og dermed brugt som adjektiv i forvejen: *Indadvendt-hed*

og f.eks. et afledningssuffiks' produktivitet bliver mindre, hvis brugspotentialet mindskes og derfor begrænser fremtidig produktivitet. Dette gør f.eks. at kompositions mønsteret med subst + adv synes forældet hvis ikke fossileret og ikke særligt produktivt (på nær tilfældet med adverbiet –fuld som sidsteled³⁵). Produktivitet af en ord eller orddel kan ændres over tid og har ofte at gøre med hvad brugspotentialerne konventionelt og samfundsmæssigt er kommet til at signalere.

At et orddannelses mønster er produktivt, vil sige, at den givne måde at danne ord på er meget benyttet i daglig sprog. Med hensyn til produktiviteten af de forskellige måder eller mønstre hvorved nyord kan dannes, kan der ifølge Gudiksen (2000) skelnes mellem kvalitativ produktivitet og kvantitativ produktivitet (Gudiksen: 2000). Det førstnævnte hentyder til, at orddannelses mønsteret involverer færre restriktioner end andre orddannelses mønstre og derved kan siges at have større nyddannelses potentiale (ibid.: s. 199). Den kvantitative produktivitet hentyder derimod ikke nødvendigvis til selve potentialet for nydannelse, men til at mønsteret er mere frekvent og derfor tages hyppigere i brug end andre orddannelses mønstre (ibid.: s. 199). Ifølge Gudiksen kan den kvalitative produktivitet i et orddannelses mønster siges indirekte at beskrive sprogsystemet idet det har med formuleringen af sprogregler at gøre, mens de kvantitativt produktive orddannelses mønstre i virkeligheden handler om sprogbrug – dvs. det folk gør, når de typisk danner ord i kommunikationssituationer. Komposita er særlige tilfælde, idet de, selvom de repræsenterer det mest frekvente orddannelses mønster i dansk (Jarvad: 1995), pr. definition er komplekse og komposita bliver derfor ofte beskrevet kvalitativt altså ud fra deres regelbundethed (Gudiksen: 2000, s. 199).

Både hvorvidt et orddannelses mønster er kvalitativt eller kvantitativt produktivt berører, hvorvidt et ord antages for at være etableret i nogle sprogbrugerers ordforråd. Derved berører det også ordets konventionelle stadfæstelse, fordi interpretationen³⁶ af ordene er afhængig af grad af leksikalisering af den/de enkelte enhed/enheder. Leksikalisering er beslægtet med begrebet etablering. Hvorvidt et ord er etableret kan forstås som, at det af givne sprogbrugere regnes for at være en (bestand)del af

---

³⁵ Suffikset -fuld kan man som afledning forestille sig at have mulighed for at knytte sig til ethvert substantiv med 'beholder' som del af betydnings- og brugspotentiale, fordi –fuld selv har betydnings- og brugspotentiale som noget, der kan være mere eller mindre af.

³⁶ 'afkodningen' ville nogle inden for feltet måske sige

ordforrådet (Gudiksen: 2000, s. 200). Definitionen beror altså på en praksisorienteret tilgang af et nationalsprogs brugere³⁷. De forskellige grader af etablerethed – dvs. hvorvidt en mindre eller større mængde mennesker umiddelbart oplever et ord som etableret - er for så vidt ellers irrelevant for en strukturalistisk beskrivelse, da denne knytter sig til arten af regelbundethed og ikke hvor frekvent reproduktionen af de givne regler er (jf. kvalitativ vs. kvantitativ skelnen ovenfor og Gudiksen: 2000, s. 199). Den regelbundne nyorddannelse er repræsentativ for sprogsystemet, uanset hvor sjældent den optræder. Inden jeg tager disse udfordringer op, vil jeg kort gøre rede for andre mindre produktive men dog ikke mindre interessante 'orddannelsesmønstre', som Dansk sprognævn opererer med i deres nyordsredigering.

FORKORTELSER

Forkortelser er en særlig art nyorddannelse. Et allerede antaget etableret udtryk (navn eller betegnelse) kan 'genopstå' som 'nyord', hvis det forkortes f.eks. i forbindelse med popularisering. Dette sker ofte med fagudtryk såsom diagnoser, der igennem (den ofte i fagområdet gældende) forkortelse har større mulighed for folkelig udbredelse. Eksempelvis diagnosen "Attention Deficit/Hyperactivity Disorder", som fører til den mere mundrette ADHD. Hvis det nye ord er en forkortelse (afkortning, kortord, ellipse osv.), kodes der for det, f.eks. *MDB*, *aids*, *prof*. Ellipsforkortelser derimod er en speciel art forkortelser, hvor en del af et eller flere af leddene i f.eks. et komposita er udeladt³⁸. Af eksempler kan nævnes: *euroskepsis*, *retromode*, *introkursus hjemmehosser*, *infotainment*. Det elliptiske ses også ved betegnelsen 'emo' som en elliptisk forkortelse af 'emotional'³⁹, som får den folkelige funktion at betegne personer (gerne teenagere), der dyrker nedtrykthed i deres udtryk. Her kan man se, at nogle nye ord kan kodes for flere værdier på en gang. *Infotainment* kan nemlig både kodes for forkortelse og sammensætning (og engelsk lån), og *hjemmehosser* kan kodes for forkortelse og afledning.

---

³⁷ Selvom dette sjældent føres ud i praksis.

³⁸ Kan også tolkes som teleskopord som f.eks. *web + log = blog*

³⁹ Kan også tolkes som såkaldt 'clipping'

Jarvad skriver om forkortelser, at de således som helhed kan være signal for grupper, brancher eller for en fagkreds. Derved stiller forkortelsen udfordringer for 'uindviede': enten ved man, hvad de betyder eller også ved man det ikke (Jarvad: 1995). Det betyder til gengæld ofte, at forkortelser behøver popularisering i højere grad end andre nyordskandidater for at blive exciperet som 'nyt ord'. Selvom det ikke nævnes hos Jarvad, er funktionen af forkortelser derfor nødvendigvis stærkt afhængig af kontekst.

BETYDNINGÆNDRINGER

Det ligger i denne tilgang, at anskue ord som 'havende' en iboende betydning. Således opererer man inden for nyordsarbejdet også med udtryk, som i én eller anden funktion er blevet benyttet til at betyde noget andet end 'normalt'. En af de måder, allerede antagede etablerede danske ord kan ændre betydning som 'nyord', er som de ovenfor nævnte 'indirekte lån'. Men ellers er denne kategori svær at operere med, idet hver enkel 'ny' brug af udtrykket skal vurderes på faganalytisk grundlag for at blive godkendt som skabende et 'nyt' ord. Således kunne man argumentere for at '*emo*' som nævnt oven for, brugt til at markere gruppetilhørsforhold, bibringer en 'ny' betydning, men denne nye semantiske funktion (potentiale) knytter sig ikke til det fulddord '*emo*' er del af, men knytter sig alene til delen. Sværere er det med udtryk som f.eks. '*version 2.0*' som har en oprindelse inden for IT-programmering med funktion at betegne en 'nyere mere opdateret version af et program'. Men i den populariserede brug '*jorden version 2.0*' (Berlingske Tidende, 25.04.2007) benyttes udtrykket til at betegne 'en planet med samme karakteristika som jorden' men altså ikke en 'opdateret version' af jorden. Dette sidstnævnte eksempel på ændring af brug af udtrykket er dog ifølge Sprognævnet ikke nok til at markere denne som en decideret betydningsændring.

TIDSASPEKTER I DE NYE ORD

KOMETORD

Nogle lejlighedsdannelser opnår at blive almindelige i et givent ordforråd i en periode for derefter at forsvinde fra sprogbruget igen. Disse kaldes kometord og kan oftest knyttes til en særlig begivenhed. Kometord kan således være svære at forstå (og derfor bruge), hvis kendskabet til den pågældende begivenhed ikke er der hos sprogbrugerne og derfor blegner i samfundet som sådan. Dette peger på hvilke tidsaspekter det 'nye' ord står over for.

INSTITUTIONALISEREDE ELLER LEKSIKALISEREDE

Ord der på den anden måde bliver etableret af sprogbrugerne, siges at være leksikaliserede, idet de, hvad angår både form og indhold (funktion), kan siges at være 'tilegnet' gennem konventionalisering og derfor antages at indgå i den gennemsnitlige sprogbrugers 'mentale leksikon'. Dertil kommer ord, som kan synes gennemskuelige, men som opnår institutionaliseret karakter, idet de bibringer nogle konnotationer af administrativ eller institutionel funktion⁴⁰.

Alle disse dannelsesmønstre dækker over fyldt ud gyldige veje til at danne nye ord. Jarvad går så langt som til at sige, at man som dansker har en række regler for hvordan man kan danne nye ord og holder man sig inden for disse, kan man danne sig alle de nye ord, det skulle være (Jarvad: 1995, s. 168). På den måde er danskernes ordforråd ikke bare dynamisk men også meget fleksibelt og sprogbrugere er meget kreative (Ibid: s. 173). I arbejdet med optegnelse af nye ord, sætter man dog en grænse for hvilke ord, der bliver registreret som deciderede nye ord. Dette sker ved at undlade det man kalder lejlighedsvis dannelser og transparente ord.

Transparente ord er afledninger og kompositioner, der er regelmæssigt skabt og hvor det tilmed anses for uproblematisk at få ordet til at give mening ud fra enkeltdelene. Dette gælder ikke bare sammensætninger men også derivationer, hvor det betydningspotentiale, der ligger til det derivative affiks sammen med det leksem, det knytter sig til, kan være mere eller mindre gennemskuelig. Ord, hvis 'indhold' på den måde svarer til hvad 'indholdet' af hvert af de led ordet består af, kan ses som

---

⁴⁰ Man taler om at ordet er institutionaliseret hvis en konnotation eller en af de brugspotentialer tilknyttet ordet er tillært og har en adskillende (administrativ) funktion – deraf det institutionelle.

gennemskuelig eller transparent⁴¹ og der synes ikke at være grund til at optegne disse (Ibid: s. 174). Når der kan opstå tvivl om et given ords berettigelse, sker det ofte, hvis analytikeren tolker at ordet er konstrueret uden for en naturlig sproglig sammenhæng. Men også fordi udtrykket i reglen skal tillægges en betydning. På trods af at arbejdet med nye ord omhandler det skriftlige udtryk, har dette udtryk ikke berettigelse som 'ord' uden betydning.

Det er ligeledes muligt at lave nye ord der ikke umiddelbart er transparente og som eller er regelret dannede, men som knytter sig til en given lejlighed eller oplevelse og næppe forventes brugt i yderligere omfang. Jarvad kalder disse for lejlighedsdannelser (Ibid: s. 173) og de kan sammenlignes med citatlån som en slags overgangsstatus. Den leksikografiske status for både citatlån og lejlighedsdannelser beror således på en (analytisk men subjektiv) vurdering af udbredelse og vedholdenhed. Analogidannelser er typiske lejlighedsdannelser og disse kræver ofte kendskab til eventuelle konnotationer til de ord, de er analogidannelser til.

Dansk Sprognævns optegnelser og behandlinger af nye ord vedrører således de ord, som man ikke umiddelbart kan gætte betydningen af ud fra enkeltdelene. Så for hvert nye ord skal det i den givne situation afgøres, hvorvidt ordet, hvis det er lånt ind udefra, er et citatlån, eller hvorvidt der i forbindelse med kompositioner eller derivationer er tale om lejlighedsdannelse eller 'banale' ord. 'Nye ord' afgøres leksikografisk således ikke så meget efter, hvad de er, men hvad de ikke er.

Det skal siges angående betydning at Sprognævnets praksis har fokus på den formmæssige side af ordene og sproget. Dette sker i henhold til at kunne varetage normering forhold til retstavning af det danske ord forråd og vejledning i forhold til denne. Det betyder ikke at man ignorerer betydning. Betydning – eller indhold, som det ofte nævnes f.eks. hos Jarvad (1995, s. 76), er 'selve årsagen til, at vi bruger sprog og danner nye ord'. Udgangspunktet for at danne nye ord er, at vi finder det nødvendigt at markere nye betydninger og gøre dem fælles. Nye ord opfylder på den måde visse hovedfunktioner og årsagen til dannelse af nye ord er derfor behovet for at dække disse funktioner. Således stiller Jarvad 5 grundlæggende 'rationaler' for dannelse af nye ord, nemlig:

---

⁴¹ Derfor betegner f.eks. Jarvad sådanne dannelser som 'banale'.

- at verbalisere – dvs. at sproget bruges til at give navn eller identificere nye ting og fænomener
- At generalisere og specialisere
- At udtrykke holdninger, følelser og værdier, dvs. til at få andre til at synes om eller optræde på en bestemt måde
- At være kreativ, at lege med sproget
- At signalere gruppetilhørsforhold og skabe og opretholde kontakt mennesker imellem

(denne oversigt er fra Pia Jarvad: 1995, s. 37)

Jarvad tildeler indirekte ordenes semantik stor bevågenhed. Det kan man ikke mindst se i, hvordan nyorddannelser forudsætter behovet at kommunikere noget nyt eller kommunikere noget på en ny måde. De rationaler Jarvad stiller op for nyorddannelse i dansk er begrundet i, hvad ordene skal bruges til og derfor også hvordan ordene har og får betydning. Men betydningselementet kan ofte ikke diskuteres i den leksikografiske metodologi, fordi ordbogsopslaget skal være normeret alene i forhold til retstavning. Sympatisk er det derfor, at Jarvads brugsbaserede tilgang afspejles i Sprognævnets Nyordordbog, idet ordopslaget følges af skriftlige belæg i form af faktuelle citater, hvor ordet præsenteres i en konkret brugskontekst med kildehenvisning⁴². Dette lever meget godt op til den anerkendelse semantikken har fået f.eks. inden for kognitiv grammatik, hvor Langacker afviser morfemet som mindsteenhed, men derimod fremhæver den semantiske funktion som bærende for både struktur og 'indhold' (Langacker: 2008).

OPSUMMERING

Efter denne gennemgang af den morfologiske side af redigeringsarbejdet, vil jeg her vise et mindre udvalg af de indsamlede nye ord fra årene 1999, 2004 og 2011 med antallet af forekomster som præsenteret i Infomedias database⁴³. Dette gør jeg, så læseren kan få et indtryk af, hvilke typer

---

⁴² <http://www.nyeordidansk.dk/noid/noid.htm>

⁴³ Medtaget er for så vidt muligt forekomster i danske medier. Jeg har ikke medtaget betydningstildeling, selvom det er med til at ratificere udtrykkenes status som ord. Dette er fravalgt her, da det vil fylde uhensigtsmæssigt meget i forhold til formålet med oversigten. Jeg kan henvise til DSNs søgemaskine www.nyeordidansk.dk.

ordformer, vi taler om generelt, når vi taler Dansk Sprognævns indsamlingspraksis i forbindelse med nye ord.

Fig. 1 Mindre udvalg af nye ord dateret tilbage til 1999

Samlet for år 1999 – 77 antal nye ord tilbagedateret			
Ordform	Gram. Klasse	Nyordstype	Forekomster
babybio	substantiv	komposita	2768
backpacke	verbum	direkte lån	148 ⁴⁴
bamsevine	substantiv	komposita	45 ⁴⁵
barista	substantiv	direkte lån	1756 ⁴⁶
bedroller	substantiv	pseudolån	30 ⁴⁷
bekymringsbarn	substantiv	komposita	13 ⁴⁸
benefitere	verbum	direkte lån	0 ⁴⁹
boarde	verbum	direkte lån	672 ⁵⁰
boblerliste	substantiv	komposita	110 ⁵¹
bolchepædagogik	substantiv	komposita	68 ⁵²

Fig. 2 Mindre udvalg af nye ord dateret tilbage til 2004

Samlet for år 2004 – 64 antal nye ord tilbagedateret
--

⁴⁴ Første forekomst iflg. Infomedia er 2002

⁴⁵ Første forekomst iflg. Infomedia er 2000. Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

⁴⁶ Første forekomst iflg. Infomedia er 1994.

⁴⁷ Det lave antal forekomster kan skyldes at Infomedia ikke medtager reklameblade.

⁴⁸ Første forekomst iflg. Infomedia er 2001.

⁴⁹ Én af de belæg DSN fremfører er Dagbladet Djursland som ikke findes i Infomedia. Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

⁵⁰ Første forekomst iflg. Infomedia er 1995.

⁵¹ Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

⁵² Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

Ordform	Gram. Klasse	Nyordstype	Forekomster
bingovinger	substantiv	komposita	68 ⁵³
borgerombudsmand	substantiv	komposita	425 ⁵⁴
bulk	substantiv	direkte lån	6 ⁵⁵
chipmærke	substantiv	komposita	151 ⁵⁶
cola ⁵⁷	substantiv	ny brug/forkort.	16
crunk	substantiv	direkte lån	141
curlingmor	substantiv	komposita	56 ⁵⁸
cutter	substantiv	direkte lån	10 ⁵⁹
downlåne	verbum	pseudolån	233 ⁶⁰
drukkort	substantiv	komposita	52 ⁶¹

Fig. 3 Mindre udvalg af nye ord dateret tilbage til 2011

Samlet for år 2011 – 17 antal nye ord tilbagedateret			
Ordform	Gram. Klasse	Nyordstype	Forekomster
bitcoin	substantiv	direkte lån	751
boligjobordning	substantiv	komposita	4618

⁵³ Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

⁵⁴ Ordet er ikke at finde i min tidligere indsamlede liste.

⁵⁵ Reelt kun fire artikler, da to optræder to gange. Første forekomst iflg. Infomedia er 2003.

⁵⁶ Første forekomst iflg. Infomedia er 2002.

⁵⁷ Forkortelse for 'couples living apart' - COLA

⁵⁸ Første forekomst iflg. Infomedia er 2006.

⁵⁹ Første forekomst iflg. Infomedia er 2006. Yderst svær at afsøge i Infomedia.

⁶⁰ Afsøgningen besværliggøres af verbets imperativforms sammenfald med substantivformen (downlån/downlaan) med forekomster, der kan dateret tilbage til 2001.

⁶¹ Ordet findes i enkelte forekomster tilbage i 1991, men hvorvidt disse underforstår den institutionalisering af begrebet, de forekomster der optræder efter 2004 underforstår, er uvist.

crowdfunde	verbum	direkte lån	52
duckface	substantiv	direkte lån	47 ⁶²
earcuffs	substantiv	direkte lån	11 ⁶³
facerape	verbum	direkte lån	157 ⁶⁴
fixelance	substantiv	komposita ⁶⁵	29
lunchbeat	substantiv	direkte lån	51
nudge	verbum	direkte lån	86 ⁶⁶
nudging	substantiv	direkte lån	107

Som man kan se ud af dette lille repræsentative udvalg (fig. 1-3), fordeler de nye ord sig mht. kvantitativ og kvalitativ forankring: 56.66% har 0-100 belæg, 20% har 100-200 belæg, 3,33% har 200-300 belæg, 0,00 % har 300-400 belæg, 3.33 % har 400-500 belæg, 6.66% har mlm 500-1000 belæg og 10% af dette udvalg har over 1000 belæg. Der er nogle af disse forekommende nye ord, som jeg ikke har med i min oprindelige liste (bilag 1), hvilket skyldes at Sprognævnets medarbejdere siden jeg færdiggjorde mit arbejde, har redigeret flere nye ord end de af mig optegnede. Det betyder at listen reelt kan udvides i takt med at Sprognævnet bliver opmærksomme på nye ord. Dette kan f.eks. afhænge af om ordet viser sig at være styrket som nyordskandidater gennem flere forekomster. Som man også bør have med er at Infomedia hele tiden integrerer nye kilder mens andre forkastes. Det betyder at det reelle tal for forekomster (og om der er nogle) kan variere alt efter, hvornår søgningen foretages. Desuden er Sprognævnets arbejde med at redigere nye ord ikke udelukkende baseret på de elektronisk tilgængelige kilder og det reelle antal belæg for hvert ord kan i teorien være højere, da der i ovenstående oversigt ikke er taget højde for evt. forekomster i reklametekster, annoncer og ugeblade. Dette betyder også, at når et nyt ord endelig optræder i de elektronisk tilgængelige kilder, kan dette

---

⁶² Er uhyre ofte forekommende på sociale medier som ikke indgår i Infomedias database.

⁶³ Det lave antal forekomster kan skyldes at Infomedia ikke medtager reklameblade.

⁶⁴ Ved denne gennemgang kan kun 19 sikkert omhandle verbalformen.

⁶⁵ Kan måske betegnes teleskopord, da andetleddet er (ambu-)lance.

⁶⁶ Søgning foretaget med 'at nudge + begreb'. En søgning med 'nudge' sammen med 'puffe' viser dog 98 forekomster, som går tilbage til 2008. Her er 'nudge' dog refereret til i engelsk form 'to nudge'.

allerede være blevet stadfæstet andetsteds i samfundet⁶⁷. Desuden er mange af de nye ord svære at redigere uden en større afsøgning i forhold til ikke-elektroniske kilder og samfundsforhold. Det bør derfor understreges hvor vigtig det er, at afsøgningsarbejdet også sker kvalitativt.

Der er dog flere selvmodsigelser i den ovenfor beskrevne tilgang. For det første er der en modsigelse i selve indsamlingspraksis og vurdering af 'nye ords' etableringsgrad i forhold til denne, da der i termen 'nye' ord ligger et øjeblikaspekt: Så snart det nye ord er kendt og kan benyttes til at kommunikere noget, burde det ikke kunne blive kendt 'nyt'. Derudover er der adskillige allerede antagede 'etablerede' ord og udtryk, som er ukendte for nogen og derfor i praksis er 'nye' for dem. Den leksikografiske forståelse af ord definerer ord som definerbare sproglige størrelser med en intern regelbundet distribution i ytringer forhold til et given sprogs syntaks. Ord antages at være en del af menneskers samlede leksikon – et lager af enheder, som kan tages i brug i sprogsystemet som kommunikationsredskab. Ord kan således som sproglig kommunikation transportere tanker og ideer fra én person til en anden og ved at have adgang til samme leksikon – og ved *at vide hvad ordene står for* kan vi forstå hinanden og blive enige. Et *nyt* ord bliver således et leksem, der skal betegne noget nyt i verden – noget vi ikke har haft ord for før og derfor ikke har kunnet betegne ved enkelte ord (Jarvad: 1995, 13). Et nyt ord kan derfor inden for leksikografien også være en ordform som får ny betydning. Ordet vurderes ud fra sin *ordform*, og funktionen (herunder semantisk enhedsgørelse) fastholdes i en abstrakt leksikalsk størrelse som leksem. Flere ord kan således udgøre former af samme leksem (*kat-te* -, *kat-ten* af leksemet *kat*). Jeg holder jeg mig til at bruge ordet "ord" snarere end leksem, da der i min behandling ikke skal tages højde for operationaliserbarhed i henhold til disciplinen leksikografi.

Som antydnet knytter disciplinen sig stærkt til en sprogvidenskabelig opfattelse af tegnet som en toleddet størrelse. Den tegnteori som al moderne sprogvidenskab oprindeligt bygger på (Gregersen: 2006) er læren om tegn – semiotik. Det sproglige tegn kan ud fra Ferdinand de Saussure (1916) tolkes som en toleddet størrelse af udtryk og indhold. Udtrykket er her formen på f.eks. et ord eller sætning og indholdet er den betydning eller de forhold formen eller udtrykket har til den virkelige verden. Formen ligger relativt fast mens indholdet er afhængigt af relativt ubestemmelige menneskelige og

---

⁶⁷ At finde forekomster alene ved søgestrengene, der indbefatter nyordsmarkører som gåseøjne og 'såkaldt', kan ikke benyttes i sådanne tilfælde.

(derfor) virkelighedsmæssige faktorer. Formen bliver derved repræsentant for et system af tegn, hvilket vi kalder sprog og indholdet bliver den måde systemet manifesteres i sprogbrugernes daglige brug og bliver således situationelle bekræftelser på det underliggende sprogsystem. Derfor kan den formmæssige side behandles som faktiske entiteter af relativ fast størrelse som *kan være* hhv. *ikke være* til stede i en given manifestation. Genstanden for sprogvidenskab er således den formmæssige side af sprog.

Som man kan se af denne korte gennemgang har man en tradition for at undersøge genstanden nye ord ud fra nogle veldefinerede kriterier og inden for et velfunderet videnskabeligt paradigme. Beskrivelse af semantisk og syntaktisk funktion og distribution er blevet vel beskrevet, og egentlig er der også stillet spørgsmål ved, hvorvidt vi kan forudsige nye ord, når nu vi har overblik over regler og distributioner for ordformer (Gudiksen: 2000 og Jarvad: 1995). Så hvorfor ikke stoppe der? I et kort pilotstudie af de af Sprognævnets indsamlede 1025 'nye' ord i perioden 1995-2012, undersøgte jeg hvordan disse dekontekstualiserede ordformer (dog med tildelte betydninger) fordelte sig på nogle metalingvistiske kategorier, som er udviklet til analysen. De nye ord som ordformer kunne dissekteres i morfemer og analyseres i forhold til tidligere opstillede morfologiske systemer for dansk orddannelse. Det var derfor tydeligt, at alle disse 'nye' ord kunne karakteriseres som **nye danske ord**, idet de fulgte de regler for orddannelse, som det danske sprog ifølge Jarvad (1995) bygger på - om ikke andet fordi de er blevet godkendt på de præmisser. Beskrivelsen bliver på den måde dikterende for sit eget resultat. En sådan gennemgang kan ikke sige noget om de situationer, som har været med til at fordre de nye ord. Det kan heller ikke sige noget om, hvorfor de nye ord er blevet dannet og derfor heller ikke, hvordan mennesker har 'gjort' de nye ord⁶⁸. Vi har altså at gøre med et genstandsområde, der lader sig skabe af den måde, vi beskriver det på.

For at danne et bredere billede af hvad det er for handlinger og processer, der går forud for leksikografens registreringer og derfor sige noget om, hvordan de bliver en del af menneskers kommunikation, må vi først undersøge 'leksikaliseringsprocessens' kommunikative begrundelse. Derved kan man få et billede af, hvilke sociale og psykologiske dynamikker, logikker og processer, der

---

⁶⁸ dvs. både dannelse samt gjort nye

styrer og derfor yder indflydelse på, hvad der gør et ord til et ord samt hvilken proces nye ord står overfor, når mennesker skal kunne gøre brug af dem i kommunikation på tværs af situationer.

I forbindelse med forberedelse og design af ét af mine casestudier (ToT se side 108⁶⁹) har jeg som nævnt beskæftiget mig med Sprognævnets optegnelse af nye ord fra 1995-2012. Disse er alle skriftlige udtryk, der er blevet registreret og godkendt som nye ord⁷⁰. Alligevel er disse kriterier vigtige at holde in mente, da det skal vise sig, at en registrering ikke er en blåstempling. Der er adskillige af de nye ord i optegnelserne, der kan synes udfordrende for disse sidstnævnte kriterier. Det viste sig, at antallet og arten af skriftlige belæg for et givent nyt ord komplicerer billedet af de nye ord som homogen gruppe. Jeg vil i det følgende uddybe nogle af de problematikker, jeg stødte på.

DISKUSSION: MEN ER NYE ORD LIGE?

I dette afsnit vil jeg beskrive aspekter af den praksis involveret i optegnelser og den leksikografiske redigering af 'nye ord', fordi der i denne ligger mange analytiske valg, som er vigtige at være opmærksom på, hvis man skal forstå 'nye ord' som genstand for studie. Det nye ord er som nævnt i indledningen, et udtryk for en sprognormspraksis. Det sætter følgende betingelser for objektet: For det første er det nye ord vurderet til sådan uden at inddrage, hvem dette nye ord egentlig er nyt for. På den måde bliver det nye ord faktisk kun nyt for den analytiker, der udleder det ud fra sin viden om 'ikke-nye' ord samt kvalitativt vurderer og udvælger passende belæg. Dette resulterer i for det andet, at det nye ord har en meget snæver fremtrædelseskontekst. Det har igennem årene været praksis at vurdere nye ord ud fra deres forekomster i aviser og ugeblade, da det mentes at være garant for, at ordet var etableret i ordforrådet og ikke bare afhængigt af det flygtige talesprog. Som pilotprojekt undersøgte jeg de af Dansk Sprognævn indsamlede 'nye' ord i årene fra 1995 til 2012. Det viste sig, at der var meget stor forskel på betingelserne for de nye ords validitet, idet deres fremtrædelser

---

⁶⁹ Jeg har benyttet Dansk sprognævns søgestrategi i udarbejdelse af materiale til mit andet casestudie 'Telling of Text'.

⁷⁰ <http://www.nyeordidansk.dk/noid/noid.htm>

varierede meget. Dette viser ikke bare noget om den praksis, der har været fordrende for genstanden 'nye ord', men gør også genstanden i den fortolkning svær at arbejde videre med. Jeg har derfor ladet disse observationer spille en afgørende rolle i mine overvejelser ved planlægning af mit omtalte andet casestudie. Jeg har længe antaget, at det nye ord forud for nedskrivningsprocessen hos journalisten, har været i en vis form for cirkulation i talesprog. Da jeg imidlertid oplevede den store variation med hensyn til dels frekvensen af de nye ords forekomst på skrift men også arten af denne fremtrædelse, kunne jeg undre mig over, hvorvidt ordene overhovedet havde været gennem den talesproglige konventionaliseringsproces eller alene var 'resultater' af enkelte journalisters kreativitet. Desuden var der tilsvarende stor variation med hensyn til, hvorvidt de nye ord gennem tiden var 'blevet' i det aktive sprog, hvilket ligeledes stiller spørgsmål til den antagede konventionaliseringsproces, der menes at være gået forud et (ned)skrevet 'nyt ord'. Jeg vil i det følgende vise og diskutere nogle af de aspekter, jeg mener, kan påvirke billedet af homogeniteten af den af Dansk Sprognævn indsamlede mængde nye ord i perioden 1995-2012.

VARIATION I FREMKOMSTEN AF NYE ORD

I min gennemgang af Dansk Sprognævns indsamlede 'nye ord' i årene 1995 til 2012 (se oversigt bilag 1) var der særlige forbehold, jeg fandt vigtige at trække frem. For det første kan jeg ikke se ud fra den færdige liste, hvilke ord der har været antaget som nyordskandidater, men som senere er blevet ignoreret grundet evt. manglende belæg eller anden evalueringsgrundlag. Dertil kan jeg kun se, hvem der leksikografisk har færdigredigeret de nye ord og har derfor ikke viden om med hvilken begrundelse et givent ord blev regnet med eller ej i den færdige redigering. Dette er betingelser, der knytter sig til den redaktionelle praksis og kan som sådan ikke ændres. Men derudover vil jeg påpege at betingelserne for de 'nye' ord er forskellige. Selvom de alle bliver behandlet ens som en homogen gruppe i deres færdigredigerede form som 'nye ord' i det danske ordforråd, er der stor variation i de konkrete kontekster, som disse nye ord er opstået ud af. Bl.a. er der forskel i typen og mængden af skriftlige belæg samt sociokulturelle faktorer, som betinger ordene på forskellig måde, således, at man ikke kan siges at stå med et homogen gruppe af ord, da disse er blevet behandlet forskelligt af det sprogsamfund, som de skulle være en del af. Jeg vil nedenfor beskrive hvordan nogle 'nye ord' fra perioden 1995-2012 viser sig at have 1) stor variation mht. antal af skriftlige belæg, 2) stor variation mht. arten af belæg samt 3) stor variation mht. den tekstnære kontekstualisering af det 'nye ord'. Alle aspekter som kan bibringe dybere indsigt i 'nye ords' overordnede berettigelse som genstand i dansk sprogvidenskab.

ANTALLET AF BELÆG

I det nævnte pilotstudie af de 'nye ord' fra 1995 til 2012 blev hver enkelte ords tilknytning til sociokulturelle domæner vurderet. For at gøre dette fandt jeg det nødvendigt at trække på de tolkninger af de enkelte ords brugspotentiale (deres semasiologiske 'betydningsopslag'), redigeret ud fra deres forekomster i aviser og ugeblade. Men da denne redigerede tolkning ikke siger meget om den konkrete brug i den konkrete (skriftlige) kommunikation, blev jeg i flere tilfælde nødt til at gå ind og studere selve de skriftlige belæg og jeg fandt, at der var stor varians med hensyn til, hvor mange belæg dvs. hvor mange skriftlige forekomster et givent 'nyt ord' havde.

Således kunne man i søgning gennem Infomedia på ordet '*applet*', som er registreret i 1996, finde ikke mindre end 325 skriftlige belæg i form af artikler fra perioden 1996-2012, hvori det pågældende ord optræder. Her er dog ikke taget med, om nogle af belæggene er afskrifter af hinanden, hvilket naturligvis kunne reducere antallet en del. Ikke desto mindre er dette nye ord et hyppigt forekommende ord i skrift og det kan der være forskellige grunde til: For det første er '*applet*' et navn for en nyudvikling fra et softwarefirma – "et lille stykke kode (oprindeligt udviklet i sproget Java) der gør computerinteraktion over nettet lettere"(www.nyeordidansk.dk)⁷¹. Som sådan er det selvsagt som nyt ord: 'når vi står med noget nyt, vi ikke har ord for, må vi finde på måder at betegne det, så vi kan kommunikere med andre om det' (jf. Jarvad: 1995). Dertil er det interessant, at denne nyudvikling har fået liv gennem sin funktion. Selve funktionen af appletten er blevet fundet så nyttig, at den er blevet videreudviklet og integreret i softwareudvikling, så ordets brugspotentiale er øget derved (f.eks. ikke kun afgrænset til Java⁷²). Men yderligere skal det perspektiv med at disse to ovenfor nævnte aspekter ikke nødvendigvis var lykkedes, hvis ikke '*applet*' i sit virke som nyudvikling og som funktion var repræsenterende et sociokulturelt domæne som generelt i perioden var i rasende udvikling og derved fik megen samfundsmæssig opmærksomhed. Desuden ændrede dette domæne sig fra at være et domæne vedrørende få fagfolk til også at vedrøre mennesker uden for den egentlige fagfælleskreds, idet computere med dertilhørende udviklinger i højere og højere grad blev en integreret del af

---

⁷¹ Det samme som applikation og derfor kortformen 'app' men her er kun taget højde for 'applet'-formen, da den rent faktisk ikke er så benyttet af fagfolk mere.

⁷² "Java-applet" som ord spøger dog stadig som inden for de sidste års massive kritik af NemID's sikkerhed der afhang af en forenklet java-applikation.

almindelige menneskers liv. Den samfundsmæssige opmærksomhed kan på én og samme tid siges at være med til at **skabe** denne udvidelse af domænet fra fagspecifikt til samfundsmæssigt, men også at **blive skabt** af denne udvidelse, der jo i sig selv er en 'popularisering' af noget fagspecifikt.

Som ovenstående var et eksempel på, er der i 'nye ord i dansk' tale om, at hvert nye udtryk får sin berettigelse gennem at blive tekstuel etableret i de skriftsproglige medier som aviser og ugeblade. Udfører man imidlertid samme søgning som ovenstående for ordet '*spermhund*' (registreret af Dansk Sprognævn i 2006), finder man gennem infomedia kun ordet optrædende i artikler om Dansk Sprognævn selv. Det er ikke praksis at Dansk Sprognævn selv skaber deres belæg, hvilket krævede en dybere gennemgang. Søger man således efter '*sædhund*' i stedet (et ord som ikke er registreret i henhold til nyeordidansk.dk), finder man kun to belæg fra hhv. 2006 (Ekstrabladet) og 2007 (Politiet). Det viser sig at, i den ene artikel optræder '*spermhunden*' i en enkel forekomst, men denne form regnes af én eller anden grund ikke med i Infomedias oversigt. Ikke desto mindre er det givet, at dette 'nye ord', *spermhunden*, optræder på baggrund af ét belæg, mens dets pendant '*sædhunden*', som dog optræder i to skriftlige belæg, ikke registreres. '*spermhunden*' som søgeord resulterer da også i to hits, hvoraf den ene er den samme som '*sædhunden*' optræder. Et muligt bud på årsagen til at *spermhund* har fået forrang over for *sædhund*, henviser til vurdering af ordets såkaldte transparenthed – dvs. ordets gennemskuelse: *spermhund* eller *sædhund* er begge dannet ved komposition (subst + subst) og der er ikke så meget tvivl om de to deles kompositionalitet eller evne til at indgå i forbindelser af denne type. I første omgang er '-hund' som andet komponent i en sammensætning meget produktiv. Vi kan sige '*fårehund*', '*førerhund*', '*skødehund*' for bare at nævne nogle få. For '*sæd*-' som præfiks' vedkommende har vi '*sædbank*', '*sædcelle*', '*sædafgang*' og andre. For '*sperm*-' har vi knap så mange men dog *spermbank* og antageligvis de samme som for '*sæd*-'s vedkommende, da de regnes for at være 'synonymer'. Hvorvidt '*spermhund*' lader sig analysere, er traditionelt set op til den sproglige analyse, dvs. netop hvorvidt enkeltdelene besidder stor del kompositionalitet og hvorvidt sammensætningen har ligedannede fortilfælde. I '*sæd*-' eller '*spermhund*' har vi lignende fortilfælde i f.eks. *hashhund*, *bombehund* og *narkohund*, som oven i købet deler domæne nemlig til bekæmpelse af kriminalitet. Som sådan kvalificerer *sæd*- eller *spermhund* sig som fagudtryk inden for politiet. Dette kan også være argument for, at der ikke findes så mange belæg, da ordet er med til at kontekstualisere en fagspecifik praksis snarere end indgår i almen samfundsdiskurs. Men der er alligevel en hvis forskel mellem *sæd*- og *spermhund*, hvilket kan skyldes at *sperm* indgår som rod i eller har slægtskab med '*spermatozo*' med kortformen '*spermie*'. Begge kan siges at være repræsenterende for et fagspecifikt område og kan på

den måde siges at repræsentere en paradigmatiske (i Kuhns forstand) forståelse af enheden (Tordsson & Worsøe: 2008). Efterfølgende kan *sperm-* brugt som første komponent være begrænset af dette fagsproglige fællesskab uagtet den umiddelbare analyserbarhed. Et argument for at det er '*spermhund*' Dansk Sprognævn har registreret, kan være fordi der ved brug af '*sperm-*' bliver draget på en integration af et ord, som kan tildeles paradigmatiske betydning inden for et andet fagspecifikt domæne, hvilket gør kompositummet knap så transparent set fra den almene sprogbrugers perspektiv.

Tilsvarende argumentation om tilhørsforhold kan anføres i forbindelse med adjektivet '*adversativ*' (1996) som kun har ét enkelt belæg fra året 1996 forekommende i Politiken. Konteksten er en anmeldelse netop af en fagspecifik bog og den ene forekomst kan være udtryk for, at betegnelsen måske endnu ikke er gjort relevant for den almene del af befolkningen – i det mindste ikke i forbindelse med de offentlige medier. Der er således variation i udbredelse i form af belæg, og disse kan knyttes til ordets berettigelse inden for sociokulturelle domæner.

En vigtig pointe har at gøre med den måde at excerpere nye ord på og finde skriftlige belæg, som lever op til kravene. Ser man på ordene '*screensaver*' (dateret 1991 i alt 443 forekomster), '*skærmskåner*' (dateret 1991 i alt 72 belæg) og '*pauseskærm*' (dateret 1995 i alt 383 forekomster) er det bemærkelsesværdigt at der i optegnelsen alene er regnet ét belæg som vedrører alle tre ord og disse dateres efterfølgende til året 1997. Men opslag i Infomedias tjeneste 2012 viser at '*screensaver*' og '*skærmskåner*' kan tilbagedateres til 1991 og '*pauseskærm*' til 1995. Dertil kommer den mindre kendte fordanskning '*skærmsparer*' (i alt fem belæg fra 1991). '*skærmsparer*' er ikke registreret fra Dansk Sprognævns side og regnes derfor ikke med som nyt ord. Det må betegnes at være de andre der er løbet med opmærksomheden jf. frekvensen. Det bør dog bemærkes at sidste belæg er fra 2003, hvor ordet rent faktisk bliver brugt som forklaring (og derved som en kontekstualisering) af det nye ord '*screensaver*'. Det peger på at en del af mulighederne og betingelserne for indsamling og datering er ændret. I dag bruger man internettjenesten Infomedia⁷³, som lagrer alle artikler fra aviser samt visse blade, magasiner og andre nyhedstjenester. Infomedia har ændret sig meget gennem tiden og medtager nu flere medier end tidligere samt har udviklet den elektroniske side af databasen så

---

⁷³ tidligere pollInfo

søgemulighederne er blevet tilsvarende bredere. Der vil således som nævnt tidligere i nærmeste fremtid være mulighed for at gå hele Sprognævnets ordsamling igennem og forhåbentlig uddybe belæggene⁷⁴. Et andet eksempel på at de nye ord registreret som opstået i perioden fra 1995 til 2012 ikke er en homogen masse med hensyn til belæg er ordet *'aftergolfing'* (dateret 1996). Søger man på ordet *'aftergolfing'* i Infomedia finder man umiddelbart ingen skriftlige belæg⁷⁵. Det belæg, der tilskrives ordet i Dansk Sprognævns database, er fra en annonce i Villabyerne som er et lokalblad i Nordsjælland. Dette er et eksempel på de muligheder, man har ved personlig excerpering i domæner og områder, som ikke nødvendigvis er elektronisk gjort tilgængeligt eller måske forekommer inden for en snævrere kreds af mennesker. Der er ingen tvivl om at *'aftergolfing'* som dannet i overensstemmelse med det mere kendte *'afterskiing'* (dateret tilbage i 1969), er en fremragende kandidat til et nyt ord, men dets skriftlige belæg kan ikke umiddelbart sammenlignes med eksempelvis ordet *'screensaver'*.

ARTEN AF BELÆG

Det næste perspektiv, jeg vil belyse i forbindelse med optegnelsen af de nye ord, er selve arten af belæg. Der er nemlig stor varians i hvad belæggene udgøres af. Infomedia er i dag vigtigste kilde til tilbagedatering af nyordskandidater og man kan i teorien tage et ord som ikke umiddelbart genkendes som 'nyt', søge efter forekomster i Infomedia og få en tilbagedatering, som berettiger ordet til at være et nyt ord (dvs. efter Sprognævnets optegnelser fra 1955). Det kræver således at man som analytiker er opmærksom på det enkelte ord.

Arten eller typen af skriftlige medier er meget varierende. Forekomster af et givent ord kan være påvirket af dette, idet frekvensen kan dække over gentagelser. F.eks. kan man ved søgning i Infomedia på ordet *'flexicurity'* (dateret 2002 i alt 2767 forekomster) finde forskellige former for gentagelser: ordet blev fremført ved daværende formand for partiet Venstre Anders Fogh Rasmussens tale ved

---

⁷⁴ Det skal dog nævnes at den elektroniske lagring af skriftlige medier som Infomedia står for er 1) ikke altomfattende. Der er stadig mange skriftlige kilder, som ikke gøres tilgængelige på denne måde og 2) tjenesten er ikke gratis. Hver gang en medarbejder fra Dansk Sprognævn skal ind og finde belæg for et givent ord evt. i henblik på redaktionel publicering koster selve søgningen et enhedsbeløb.

⁷⁵ Ordet *'after-golfing'*, dvs. med bindestreg, resulterer dog i et enkelt forekomst fra 2004 i en artikel om herreekvipering i Hellerup, Nordsjælland.

partiets årsmøde 21.11.2004⁷⁶. Dette betyder at to af de artikler fra hhv. den 21.11.2004 (Ritzaus Bureau) og den 22.11.2004 (Horsens Folkeblad), hvori ordet optræder, stort set er identiske. Dertil kommer forlægget, som er talen selv og den optræder også den 21.11.2004 som dokumentation i avisen Berlingske Tidende. Bag ved (mindst) tre registrerede forekomster gemmer sig således nærmest enslydende tekst. Årsagen skal ses i typen af medie repræsenteret i Infomedia. Dels er der den faktuelle begivenhed, hvortil Anders Fogh Rasmussen (AFR) har produceret et stykke tekst, som han fremfører. For det første har vi selve teksten skrevet af AFR selv. Dertil har vi Ritzaus Bureau, som har ry for 'objektiv' journalistisk behandling af givne emner. Ritzaus referat af talen ved Venstres landsmøde er derfor relativt neutralt og objektiv med hensyn til at fremhæve nogle af AFRs vigtigste punkter⁷⁷. Disse punkter er bortset fra ét enkelt gengivet ordret i artiklen i Horsens Folkeblad. Noget af det, der kommer til at spille en rolle for ordets berettigelse, er altså den begivenhed, der gør ordet relevant, eller som gøres relevant ved ordet. Bliver vi inden for ordet '*flexicurity*' ser man, hvordan formidling af en begivenhed kan være katalysator for flere forekomster af et givent nyt ord. I dette tilfælde optræder der tre enslydende artikler fra hhv. Ritzaus bureau (8.8.2005), Sjællandstidende (9.8.2005) og Fyens Stifttidende (9.9.2005), som omhandler en konference om emnet flexicurity, arrangeret af LO og DA til at finde sted 14.9.2005. Dagene op til selve konferencen er der flere artikler, der agerer som optakt til denne (Politiken 21.8.2005, Berlingske.dk 10.9.2005, Berlingske Tidende 10.9.2005, Berlingske Tidende 11.9.2005, Ugebrevet A4 12.9.2005 og Jyllands-Posten 13.9.2005), ligesom konferencen resulterer i artikler, som bidrager med en slags efterspil (Børsen resumé fra Ajour'Klip: Børsen 15.9.2005, Berlingske Tidende 15.9.2005, Politiken 16.9.2005). Dertil kommer evt. debatter i ugerne omkring uden direkte reference til konferencen. Det understreger den samfundsmæssige kontekstualisering af et givent ord – her eksempel gjort ved begivenheder som både Anders Fogh Rasmussens tale i 2004, hvori han fremfører ordet '*flexicurity*' som sin egen dannelse, samt LO og DA's konference året efter, hvor ordet som emne bliver diskuteret i EU-regi.

En anden pointe med hensyn til arten af medie er, at de fleste danske aviser og dagblade har en papirform og en elektronisk version som tilgås over internettet. Således ser man også '*flexicurity*' der

---

⁷⁶ Udtrykket er ikke Anders Fogh Rasmussens eget, selvom han fremfører det sådan i talen. Første belæg stammer fra en ph.d.-afhandling fra 2002 om netop flexicurity, hvilket antyder at udtrykket har eksisteret et stykke tid.

⁷⁷ i denne artikel er bl.a. udeladt en hel del retoriske figurer i AFRs tale, som kunne ses som udtryk for 'pathos'.

optræder i to fuldstændigt identiske artikler fra hhv. 9.6.2005 og 10.6.2005⁷⁸. Ofte vil de artikler skrevet til papirformen af avisen også optræde i den elektroniske version dog oftest i redigeret og/eller reduceret form. Dertil skal siges at mange artikler i den elektroniske version af avisen ikke på noget tidspunkt optræder i papirudgaven Disse er ofte korte givet mediets betingelser, og der er set eksempler på artikler, som er blevet ændret i løbet af få timer. Den første version som offentliggøres, vil da ikke være at finde på Infomedia.

DISKURSIV FORANKRING

Dansk Sprognævn har til formål at gøre rede for den skriftsproglige del af det danske ordforråd, hvorfor de normalt kun medtager talesprogligt forankrede, hvis disse menes etablerede i et mere alment skriftsprog. Udover ovenstående er visse medier kendetegnet ved et skriftsprog, der nærmer sig talesprog på afgørende punkter og visse medier er kendetegnet ved fagsprog, som har en meget lille brugsskare. Foretager man eksempelvis en søgning på det registrerede nye ord '*betonlebbe*' (dateret 1995 i alt 155 forekomster), ser man, at flere af de pågældende forekomster enten er citater f.eks. i forbindelse med interviews eller anmeldelser af skønlitteratur. Desuden forekommer det nye ord i essays, læserbreve og klummer af personaliseret art (dvs. med navngiven klumme- eller essayskribent, hvilket muliggør evt. mulig ansvarsfralæggelse fra organets side). '*betonlebbe*' ser derved ud til at knytte sig til primært mundtlige (negative) diskurser, og klassificeres som sådan også af Dansk Sprognævn som 'slang'⁷⁹.

Som slangudtryk knytter sig ofte det, jeg her vil kalde en mere 'diskursiv værdi' til det givne ord. Denne vurdering af ordet, som ellers kan være interessant for betydningsstadfæstelsen, er ofte af meget pragmatisk karakter og bliver ikke betydningsgjort i redigeringsarbejdet. Således bliver det eventuelle negative aspekt af et udtryk ikke altid registreret som i tilfældet '*betonlebbe*', hvorimod evalueringen andre gange bliver registreret som i tilfældet med '*præmieperker*' (dateret 2000 i alt 132

---

⁷⁸ Selv overskriften er den samme, kun underrubrikken er forskellig

⁷⁹ Sprogbrug der på en uhøjtidelig, fantasifuld og ofte stødende måde afviger fra almensproget, især ved brug af nye ord el. metaforiske og metonymiske udtryk - typisk for at skabe et ironisk, spøgende el. ekspressivt udtryk (<http://ordnet.dk/ddo>)

forekomster⁸⁰) samt i f.eks. *'elitefeminist'* (fra 2009 i alt 16 forekomster). Alle tre deler karakteristika ved at optræde i citater eller personaliserede skrifter. Dette aspekt at et givent (talesprogligt) slangudtryk ikke bliver specificeret mht. negativ eller positiv vurdering er interessant, fordi det måske kan betyde noget for frekvensen af ordet idet skribenter både 1) kan vælge at undlade ordet pga. den samfundsmæssige negative ladning eller netop 2) bruger ordet denne negative ladning til trods, fordi den ikke kan 'sanktioneres' (jf. at den negative ladning ikke forefindes 'officielt' i betydningsangivelsen). Et eksempel på sidstnævnte er *'dhimmi'*⁸¹ (dateret 1995 i alt 159 forekomster), som ikke er blevet vurderet som værende nedsættende, skønt de fleste skriftlige belæg fundet gennem Infomedia vidner om dette.

FAGSPECIFIK FORANKRING

Søger man på *'futop'* (registreret dateret 1995 [oprindeligt 1989] i alt 392 forekomster), finder man at dette betegner kombinationen af *'futures'* og *'optioner'* i forbindelse med aktier, og som deraf har en meget begrænset brugspotentiale inden for især børsnoterings- og banksektoren. Forekomsterne henregnes da også til meget specifikke erhvervs- eller økonomirettede skrifter ofte af meget notitsagtig karakter. Samme begrænsning finder man ved førnævnte *'adversativ'* men også i *'pozidriv'* (dateret 2000 i alt fire forekomster) som omhandler et særligt stykke værktøj. Tre af belæggene for sidstnævnte er da også fra *'gør det selv'*-magasiner på Internettet, mens det sidste er en fagnær beskrivelse af forskellige stykker værktøj under dække af en person ved navn Kuno (Kuno Bonne), der var en i medierne meget eksponeret *'gør-det-selv'*-mand som fik sin egen brevkasse i BT 2006. *'pozidriv'* kan således også siges at være et fagudtryk, som ikke har så stort brugspotentiale. De tekster, ordet fremkommer i, er deraf følgende fagtekster med indforståede formuleringer og er som sådan ikke nødvendigvis gjort relevant for et større alment publikum. Som et mere ekstremt eksempel ser man *'spandsæt'* (dateret 2007), der i modsætning til, hvad man kunne tro, ikke vedrører en plasticspand med tilhørende skovl og rive, men en fordanskning af varemærket *'spanset'*, som henviser til "en rem

---

⁸⁰ Vurderingen om det spøgende eller nedsættende er ladet op til læseren

⁸¹ " en ikke-muslim som med begrænsede rettigheder lever under islamisk herredømme" (<http://www.nyeordidansk.dk/noid/noid.htm>)

af slidstærkt materiale hvormed en genstand kan fastspændes vha. en påsiddende skralde”⁸². Der er ingen skriftlige belæg på Infomedia, og blot én forekomst via Google på en hjemmeside for Jern- og metalskole i Grønland

Ovenstående er ikke ved første øjekast bemærkelsesværdigt. Ord bliver dannet inden for mange forskellige sociokulturelle domæner og disse afspejles i de skriftlige belæg, man kan anføre. Det stiller imidlertid spørgsmål til genre, idet skriftlige kilder på den måde kommer til at dække over flere meget forskellige genretyper, og fordi de forskellige genretyper endvidere varierer alt efter hvilken type medie, de optræder i. Avisartiklen er ikke en homogen genre, da der stilles forskellige krav, både hvad angår stil og sprogbrug. Klummen eller essayet er heller ikke, da de er personaliserede i den grad at stil og sprogbrug stramt følger skribentens egenhed. Alligevel bør det påpeges, at de 'nye ord' som gruppe behandles ens, uagtet om de har været brugt ved mange forekomster af meget fagspecifik karakter, eller meget talesproglig karakter, eller ganske få forekomster ved ditto. Man kunne stille spørgsmål til om dette ikke er problematisk, da det stiller genstanden for undersøgelse forskelligt alt efter om det 1) har stor/lille forekomst og bredt/smalt brugspotentiale, samt om det 2) tilhører den ene eller anden form for sociokulturelt domæne, understøtter eller understøttes af en vis genre og/eller derved varierer i formaliseringsgrad.

DEN TEKSTNÆRE KONTEKSTUALISERING AF DET 'NYE' I DE NYE ORD

Noget af det, der kendetegner nye ord i skriftlige forekomster, er, at de ofte følges af nyordsmarkører af forskellig slags. Nyhedsmarkører kan være ko-tekstualiseringer af grafisk art såsom citationstegn rundt om det nye ord. Derved kan skribenten vise at dette ord i citationstegn ikke regnes for at være kendt på forhånd af læseren. Efterfølgende ordet kan der optræde en forklaring, uddybning eller en parafrasering. En tolkning af citationstegnene er en form for distancering, da citationstegn ligeledes kan bruges som ironisk kommentar til et givent ord. Det ligger i muligheden for at citere skriftligt, at skribenten distancerer sig til det citerede. En anden nyhedsmarkør der kan optræde i skriftlige belæg for de nye ord er ordet '*såkaldt*'. Tilsvarende ser man mindre brugt '*begrebet(...)*' gå forud for det nye

---

⁸² Kilde: <http://nyeordidansk.dk/noid/noid.htm>. Den engelske pendant 'spanset' forekommer i fem danske artikler fra 2007-2012, som alle vedrører transport, logistik og fastgøring af last. Ordet 'spanset' er dog ikke medregnet som et 'nyt ord'.

ord eller '(...)som det kaldes' komme efter det nye ord, eller helt specifikt '*det nye ord(...)*' som introducerende for selve det nye ord. At bruge '*såkaldt*' og dets 'tilsvarende' pendants, er som citationstegnene ovenfor nævnt, en form for distancering af efterfølgende eller foregående. Vil man tale om brug af nyhedsmarkør som en slags distancering, sker dette i så fald (også) på læserens vegne således, at skribenten sætter sig i læserens sted i, at dette ord er potentielt nyt og ukendt for vedkommende. Dette viser, hvor hensynsfulde de fleste skribenter er: Ved at 'tale i et sprog' den anden ikke kan forstå, kan man skabe unødigt distance til læseren med dårlig læseroplevelse og derfor manglende læsere til følge. Skribenten tager sine forbehold for dette ved at distancere sig fra det potentielt problematiske i teksten. Nogle gange optræder forklaringen på det nye ord lige efter forekomsten, andre gange op til. Det hænder desuden at forklaringen eller parafraseringen er selve temaet for den omgivende tekst. Dette har noget at gøre med de andre måder, der også er til at behandle det 'nye' ord på for at markere det nyhedsmæssige i ordet. I avisartikler kan det nye ord (selvfølgelig alt efter hvad det kan siges at betegne) indgå i selve topik, som overskrift eller markeres som 'det nye' jf. ko-tekstuel informationsstruktur (Chafe: 1996). Man kunne kalde denne form for nyhedsmarkører for kommunikative eller diskursive, da funktionen går udover ordet og dets umiddelbare sætningsmæssige ko-tekst.⁸³ Eksempelvis skal det nævnes i forbindelse med ordet '*flexicurity*' at stort set alle forekomster også vedrører 'betydningen' af ordet. Således indeholder skrifter med '*flexicurity*' næsten altid den tilsvarende parafrasering. Dette viser måske, at ordet trods de mange forekomster og derfor relative 'etablering', endnu ikke regnes for at være populariseret. Dette udfordrer den leksikografiske operationalisering af 'etablerethed' og konventionalisering i vurderingen af berettigelsen for de nye ord.

Men dette er ikke hele historien, for der er også de nye ord, som stort set ikke følges af skriftlige eller diskursive nyhedsmarkører i form af grafiske tegn, parafrasering eller informationsstrukturer. De pågældende ord optræder således i belæggene, som om de ikke er nye – som om skribenten ikke foregriber evt. manglende forståelse fra læseren. Dette kan tyde på at disse ord ikke antages at være svære at forstå. Ordet '*chat*' (dateret 1992 22059 forekomster, hvoraf de fleste er engelske, nogle vedrører proprietet 'Chat' og det franske ord 'chat') har ophav i det engelske ord for hyggesnak 'chat' og er som sådan blevet brugt til at betegne, når folk indgår i noget nær synkrone 'samtaler' over

---

⁸³ Selv idet det nye ord optræder i en overskrift og derfor i en given sætning, vil jeg argumentere for at markeringen sker i forbindelse med det at være en overskrift – en funktion der går ud over den rent sproglige (sammen)sætning.

Internettet (jf. "hyggesnak, især på Internettet")⁸⁴. For det første har det engelske forlæg været kendt i mange årtier både inden for mundtlige men også inden for skriftlige sprogliggørelser. Den elektroniske *chat* eller *web chat* har derfor den fordel at blive betegnet med et ord, som mange almindelige sprogbrugere har erfaring med. Det nye kunne være den udvidelse i betydningspotentialer, som ordet har fået gennem computermediet og Internetbrugen. Også her kan begrebet eller ordet have fungeret i længere tid inden for den gruppe mennesker, der beskæftiger sig med mediet. Når så ordet skal formidles antages det af skribenten at være så samfundsrelevant, populariseret og derfor så 'relativt' konventionelt kendt, at det ikke optræder med traditionelle nyhedsmarkører. Selv i starten af ordets '*chat*'s indtræden i de almene dansksproglige skriftlige kilder, finder man ordet markeret ved nyhedsmarkør i form af citationstegn alene i en enkel artikel fra Politiken 9.9.1992. I samtlige artikler efter 1992 optræder '*chat*' uden denne grafiske nyhedsmarkør.

Hvorvidt et givent nyt ord optræder med nyhedsmarkør eller ej og af hvilken art, er naturligvis afhængig af, hvilken skribent, der er tale om samt hvilket 'publikum', der skrives til. Men det har først og fremmest noget at gøre med om ordet af skribenten 'føles' etableret i ordforrådet i en sådan grad, at vedkommende ikke føler det nødvendigt at tildele det opmærksomhed ved nyhedsgørelse. På den måde kan skribenternes nyhedsgørelse og mangel på samme ses som udtryk for om ordet 'synes' etableret i ikke bare deres eget ordforråd men også ordforrådet hos den almenhed de henvender sig til. Det ville i så fald resultere i rene gisninger, idet personens personlige (subjektive) vurderinger afhænger af uendelig mange faktorer, der knytter sig til hver en enkel konkret situation.

KONKLUSION

De forskellige tilgange beskrevet tidligere efterlader os med et landskab, hvor nye ord kan antages at være faktuelle sproglige enheder, hvad enten disse enheder antages at være en ortografisk afgrænselig størrelse som del af de litteraturkilder der bl.a. inddrages som dokumentation for et sprogs historie,

---

⁸⁴ <http://www.nyeordidansk.dk/noid/noid.htm>

eller hvorvidt disse enheder antages at være medfødte og derfor mentale realiteter som del af dybtliggende grammatiske strukturer eller om de som overordnet betegnelse for de 'frie' elementer vi sætter sammen, når vi konstruerer sproglige meddelelser. Denne enhedsgørelse af 'ordet' betyder dog ikke, at ordet i henhold til sprogvidenskab kan ses som uafhængig af sprog, da ord antages at have betinget anvendelse i henhold til den 'etablerede' grammatik inden for det pågældende sprogsystem. Som jeg har vist, betyder et sådan sprogsyn at f.eks. 'nye ord' inden for leksikografien bliver behandlet som en fælles homogen masse overfor knap så nye ord i et konglomerat af et antaget ordforråd, men at 'de nye ord' i virkeligheden er fremkommet, forekommet, indsamlet og på alle måder kontekstualiseret på vidt forskellig måde. For at have en forståelse af processen bag nydannelser af ord må man erkende, at disse ord uagtet deres lingvistiske sammenlignelighed er meget forskellige med hensyn til egentlig dannelse i menneskelig og sociokulturelt forstand. Det gør at alle 'nye ord' er lige forskellige. Denne indledning skal gøre det klart, at man næppe kan sige "nye ord", uden i manges øjne at implicere sproget som system og grammatikken som struktur, kulturhistoriske aspekter og ikke mindst ords afgrænselighed i ortografien, som det antydes af disse traditionelle sprogperspektiver. Det gør, at termen "nye ord" i sig selv kommer til at udgøre en yderst potent paradigmatiske kontekstualisering, når det indgår som genstand for studier.

KAP 2 ORDET SOM VIDENSKABELIG GENSTAND DISKUTERET

Ordets status får ikke lov til at hvile med ovenstående. Olson (1997) diskuterer med henvisning til skriftsprogets udvikling, at vi ikke ukritisk kan regne 'ordet' som sproglig enhed. Olson argumenterer, at det er selve den syntaktiske struktur, der blev nødvendiggjort af især den vestlige verdens udvikling af skriftsprog, der direkte har betydning for, at sproglige udtryk kan opfattes i form af afgrænselige enheder og at 'ordenheden' altså ikke er en afgrænselig enhed i det naturlige talesprog "(...) the concept of a word is the end product of the writing system not a precondition for its development. Writing historically, brought word into consciousness in the sense that the visible token provides an equivalent class for each occurrence of the word" (Olson: 1997, s. 8). Det kunne antyde, at det var skriftsprogets tilblivelse, der nødvendiggjorde den sprogstruktur, de tidligere nævne tilgange henviser til ved henvisningen til sprogsystemet. Skriftsprogets udvikling har givet os en opmærksomhed på struktur, som måske havde været anderledes, hvis talesproget havde udviklet sig anderledes. Men den viden, vi mener at have om en sprogets struktur og system er et produkt af tilegnelsen af den struktur skriftsproget betinger og derfor er også 'ordet' som form eller som enhed et resultat af dette (Theiner: 2007). Vi har i den vestlige verden udviklet skriftsprog, der ligner hinandens, hvilket gør aflæsning af 'systemet' (scriptet) mulig på tværs af sprogsamfund. Det er lettere at nå til forståelse af hinandens sprog, når rammen for det og de enheder vi inddeler det i, ligner hinanden. Men det får nogle konsekvenser for 'ordet'. Nu hvor 'ordet' pga. dets plads i (skriftsprogs-)systemet, kan skilles ud som enhed, kan det fungere på egne præmisser. Det har som enhed ikke direkte relation til ting i virkeligheden og den situation, det bliver brugt i. Som resultat har ord ikke direkte relation til ting, fordi 'ord' er skriftenheder. Ord står ikke for ting – de er bare ord. Den vestlige verdens skriftlighed gør at ord bliver oplevet på egne præmisser – som 'ord-ting', og bliver derfor mulige at reflektere over og abstrahere på en anden måde end andre ting.

I sin udredning af "the word in and out of conceptual context" (Blanche-Benveniste: 1997) beskriver Blanche-Benveniste, hvordan ordet ikke entydigt lader sig skille ud som enhed i naturlig tale. Man kunne påstå, at beviset på, at ord findes som definerbart begreb, er, at vi kan referere til det mundtligt. Men i så fald skulle man kunne identificere ord som enheder også ud fra naturligt forekommende talesprog og det viser sig at være kompliceret. Selve den flydende strømmen, hvormed vi udtaler sprog, gør det ikke muligt for os at samle alle de enheder op, man kunne korrelere til eksempelvis

skrevne ord. De afgrænsninger, vi intuitivt kan inddele flydende tale på, er karakteriseret ved selve vores betydningstildeling i forhold til ytringen. Vi har i vores tilegnelse af og opdragelse i skriftsproget lært os at sætte lighedstegn mellem visse lydlige enheder og visse grafiske tegn, hvilket betyder, at langt størstedelen af voksne sprogbrugere har lært at ræsonnere sig frem til visse sammenhænge mellem talte og skrevne ord. Prøver man imidlertid at få børn til intuitivt at gøre det samme har de sjældent mulighed for samme. Mange af de akustiske 'hjælpemidler' man tidligere har ment var med til for en lytter at segmentere sprogets enkeltdele, viser sig med nyere teknologiske analyseredskaber ikke at give så entydigt billede af, hvordan vi isolerer eksempelvis 'ord' som oplevet sproglig enhed. Pauser i talesprog korresponderer ikke entydigt til hverken ordgrænser eller tegnsætning og tryk kan heller ikke entydigt være med til at informere om afgrænsning af ordenheder (Port: 2009), for ikke alle tryksvage stavelser svarer til 'ikke-ord' eller dele af andre ord. "...stress is not always a reliable marker, since it is sometimes more likely to delimit word groups than words" (Blanche-Benveniste: 1997, s. 27). Udråb og småord som 'øh' kan man heller ikke bruge til entydigt at markere ordgrænser i talesprog. Disse vil allerhøjst kunne pege på visse leksikalske enheder, hvor tryksvage grammatiske enheder ville gå fri.

At ordet kan skilles ud som analyserbar enhed pga. betydning, er som nævnt en tese, der har stået stærkt inden for sprogvidenskab. Men i praksis holder dette heller ikke, da det i momentet oftere er grupper af ord, vi tildeler betydning snarere end enkelte ord. Derudover er vi når vi samtaler sjældent opmærksomme på 'ordene' ét for ét, men mere på hvad vi får ud af helheden - hvad den pågældende taler ytrer. Det kan man se, når vi (som lyttere) bliver bedt om at gentage det hørte eller som taler bliver bedt om at gentage det sagte og rent faktisk kun søger den intentionelle mening 'gengivet'. Det er sjældent de 'eksakte' ord, der bliver gentaget 'på samme måde' og ofte ændres det markant (fx ved parafrasering og brug af 'synonymer'). Blanche-Benveniste foreslår i tråd med Olson, at 'ordet' som enhed ikke har noget faktisk grundlag – det er en artefakt, der er udledt af skriftsprogssystemet. I praksis anvender vi termer som 'ordet' og 'sætningen' på talesprog, selvom det er termer, som vi har tilegnet os sammen med skrivefærdigheden.

Nogle af de ovenstående faktorer har iflg. Blanche-Benveniste været grund til at lingvistikken ikke har set termen 'ord' som andet end til tilnærmelser til sproglige enheder og derfor ikke gyldige som genstand at beskrive sprog videnskabeligt ud fra. Skriftsprog blev allerede af Saussure afvist som

genstand for lingvistiske studier: "A language and its written form constitute two separate systems of signs. The sole reason for the existence of the latter is to represent the former"(Saussure: 1986, s. 24)⁸⁵, hvilket blev fulgt op af Bloomfield: "Writing is not language, but merely a way of recording language by means of visible marks" (Bloomfield: "Language" [1933] 2005, s. 21)⁸⁶. Som nævnt tegner dette et billede af, at 'ordet' i sig selv ikke let lader sig bestemme som modsætningsfri enhed til strukturalistisk analyse – det er umiddelbart en artefakt, der er udledt af skriftsprogssystemet. "In most western languages, highly standardized as they are, the printed written language is set up in graphic units: letters, words, sentences, paragraphs, which are in part independent of their pronunciation" (Blanche-Benveniste: 1997, s. 24). Vi kan således i praksis udskille ord i f.eks. en tekst ved at behandle ord som klynger af bogstaver adskilt af mellemrum meget lig den gestand Sprognævnets nyordarbejde omhandler. Men tager man dette skridt peger Blanche-Benveniste på, at 'ordet' så kan ses fra to forskellige vinkler, som hver især er meget enkle og lette at definere: (1) "the word in the utterance" (diskursen) og (2) "the word in the system"

At 'ordet' skal forstås i sammenhæng med den ytring, det optræder i (1), omhandler, at 'ordet' udgør et såkaldt ytringsfragment af en vis form og en vis betydningspotentialitet. I den skrevne ytring vil disse ytringsfragmenter svare til det, vi forstår ved skrevne ord. I talesprog er skelnen en hel del mere mudret, idet ytringen realiseres mere flydende i sammenhæng. 'Ordene' eller ytringsfragmenterne i talesprog kan kun skelnes gennem specifik og kompleks opbrydning, som afhænger af konteksten. Ord i sammenhæng giver kun mening i forhold til den konkrete aktualiserede sammenhæng. Ord, der optræder i diskurser bærer kun den tegngøring, der er betinget af den kontekst, hvori det optræder. Tegngøringen kan kun favnes på et intersubjektivt niveau. I den anden lejr kan man se ord som 'abstrakte' enheder (2), der indgår i og kan abstraheres fra systemet. Sådanne enheder kan opleves som 'uafhængige ord' og bliver som sådan anført i f.eks. ordbøger som opslagsord (lemmaer). Denne vinkel gør, at den isolerede ordenhed gøres statisk tilgængelig: "These are words that are not being used, but which are potentially available for various uses" (Ibid: s. 23).

---

⁸⁵ Oversat af Roy Harris 1986

⁸⁶ Se også Saussure (1916)

I en sådan beskrivelse efterlades kun to måder at se på ord: som del af ytring eller som autonomt dekontekstualiseret enhed. Ingen af disse måder at se på ord, kan ifølge Blanche-Benveniste udgøre en videnskabelig genstand og det, mener hun, er grunden til, at 'ordet' er vraget til fordel for f.eks. morfemet inden for strukturalistisk lingvistik. Dog kan man argumentere for, at den strukturalistiske lingvistik faktisk berører begge vinkler bare på morfemniveau. Inden for lingvistikken opererer man både med det lingvistiske tegn som havende iboende betydning og ikke mindst grammatisk rolle eller systematisk funktion (hvilket knytter sig til 'ordet i systemet') men samtidig erkendes syntaksens rolle for 'morfemfunktionen' (hvilket kunne tolkes som fokus på 'ordet i ytring'). Begge vinkler på ord kan endvidere findes i netop filologiske studier af f.eks. dansk, der både ser ordet i ytringen, i sætningen i litteraturen, samt uddrager 'ordet i systemet' i ordbogsudvikling og leksikografisk virksomhed. Men da både den strukturalistiske og især den filologiske tilgang er skriftsprogsnære, opererer de med en abstraheret enhed i første omgang og har således en fokus på 'enheden i systemet' før 'enheden i ytringen'. Man kunne forestille sig at sprogvidenskab havde udviklet sig markant anderledes, hvis man havde insisteret på fokus på 'enheden i ytringen' i stedet.

At man sjældent har denne teoretiske refleksion med sig i studier af sprog som f.eks. ved ordkendskabstest og segmentgenkendelsestest, får betydning for, hvad det er ved sprogbrug, man mener at kunne sige noget om med sådanne test. Der er gennem tiden og fra forskellige vinkler blevet anført kritik af de mest gængse benyttede metoder i traditionelle sprogstudier (Ferrero: 1997, Love: 2007). Denne mangel på teoretisk refleksion over det talte sprogs relation til det skrevne sprog har været dominerende inden for psykolingvistisk forskning, der ofte benyttet sig af stramme eksperimentdesign⁸⁷. Ferreiro (1997) kritiserer således, at mange psykolingvistiske studier i antagelsen at kunne beskrive den almene sprogbrugers generelle sprogkompetence i mange tilfælde lader dette afgøres på baggrund af et skriftsprogligt input. Informanter til sådanne studier antages at agere som sprogbrugere generelt, men agerer (og re-agerer) i første omgang som 'læsere'. Da der i skriftens formalisering af sprog medfører et underliggende fokus på 'enheden i systemet', kan man derfor argumentere for at informanternes reaktion betinges af en strukturel sprogforståelse. Sådanne studier har ofte sætningen, ordet eller den morfologiske struktur som enhed for beskrivelsen. Men disse enheder er ikke fyldestgørende til beskrivelse og analyse af oral sprogliggørelse, da de strukturer, der traditionelt knytter sig til den skrevne sætning er meget anderledes end den talte

---

⁸⁷ hvilket også inden for psykologisk forskning er blevet kritiseret (jf. Wagoner: 2009)

ytring og mange skriftlige sætninger sjældent hvis overhovedet ville optræde naturligt i talesprog. I psykolingvistiske test (f.eks. Balling: 2011, Burholt Kristensen: 2012) testes informanterne i forhold til deres læsemæssige adfærd og derfor i virkeligheden deres skriftsproglige kompetence, men konklusionerne bliver draget på dem som 'talere' eller sprogbrugere generelt. "...the utilization of writing in some of the more noted and influential experiments, was never questioned" (Ferrero: 1997, s. 49). Det skal ikke afvises, at der er sammenhæng, men relationen er blot ikke klarlagt fuldstændigt og idet diskussion af relationen forbliver forbigået, er studier af denne slags måske ikke helt fyldestgørende som beskrivelser af sprogbrug.

Måske af samme årsag bør man være forsigtig når man forsøger at sige noget om generelt sprogbrug ved at beskrive informanternes genkendelse eller genkaldelse af ord(former)s morfologiske struktur⁸⁸. Taget i betragtning at beskrivelser af ords morfologiske struktur er affødt af en overordnet forståelse af struktur som udgørende et systematisk regelfølge (grammatik) og selvom det er en mere og mere generel antagelse at grammatiske kategorier er semantisk motiverede (Langacker: 1987, 2008), lige som morfemer generelt antages at være betydningsbærende og derfor også semantisk motiverede i deres specifikke funktion, følger det, at man ikke kan retfærdiggøre 'morfemet' som entydig enhed på tværs af de forskellige funktioner. Udfordringen bliver endda større, hvis man skal inddrage de førnævnte refleksioner over den historiske påvirkning skriftsprog har på forståelse af sprog som system eller struktur, for da er vores enhedsgørelse af morfemet på tværs af semantiske funktioner måske mere sigende om denne socialisering ind i skriftsprog, end det siger noget om sprog i sig selv. Derved ikke sagt at skriftlige forlæg i en undersøgelse ikke kan sige noget om informantens sprogliggørelse, men man bør holde sig for øje at skrift implicerer denne systemtanke – en abstraktion i sig selv. "...writing is a system in its own right, adapted to fulfill its own specific functions..." (Vachek: 1998, s. 7, I Gammelsgaard: 1996). Skriftsprog har en egen funktion som sådan og derfor kan resultater ikke bare overføres til at være udtømmende beskrivende for almindelig talesproglig adfærd, "...the point to be stressed is the lack of reflection on the use of an oral or a visual medium for theorization of speakers or knowers of a given language" (Ferrero: 1997, s. 49). Hvis man ikke har disse refleksioner med sig f.eks. i valg af modalitet eller medie i et givent sprogeksperiment, er det svært at sige, hvad sådan et studie kan sige generelt om informanten som sprogbruger eller om menneskers sprogbrug. Det giver i hvert fald kun én side af sagen.

---

⁸⁸ En del af problematikken diskuteres hos Balling: 2011.

Dette peger på, at skrift ikke bare skal antages som anden ordens tegnsystem, som man evt. kunne tro, for det ville implicere at skrivning blot var at opfatte som afskrift af tale (jf. den Saussurske tolkning). Tværtimod kan teksten, der optræder i skrivning i det mindste i vestlige kulturelt udviklede samfund, antages at være en her og nu tegngøring af en førsteordens karakter (artikuleret tegngøring af en ydre verden). Skriftsprog er en førsteordens artikulation på linje med talesprog, men betinger grundet forankringen i rum, en anden objektiviseringsgrad end den i tid forankrede talesproglige aktivitet ('first order languaging activity' jf. Love: 2004, Thibault: 2011) og derfor kan skriften i sin rumlige forankring henlede de aktuelle sprogbrugeres opmærksomhed på abstraktion som mulighed.

Konsekvenserne er, at studier af ord med skriftligt forlæg i f.eks. eksperimentelle studier hvor inputtet er skriftligt, kan sige noget om, hvordan vi agerer og re-agerer på skrift, men at sådanne studier ikke nødvendigvis siger noget om, hvordan vi agerer og re-agerer på andre typer førsteordens sprogliggørelser. Dertil kan tilføjes, at 'ordet' som enhed, fordi det ikke fuldt ud kan defineres uden skelen til den påvirkning skriftlighed har haft historisk på vestlig kultur og derfor forståelse af 'sprog' som fænomen, bliver svær at undersøge empirisk, fordi selve genstanden er påvirket af denne sprogforståelse. Alene at operere med en genstand 'ord' implicerer på den måde en strukturalistisk forståelse af sprog.

Termen 'ord' kan således ikke uden en vis kritisk refleksion tages som et primitiv, hverken i en historisk eller ontogenetisk (udviklingsmæssig) forståelse eller i en kognitiv forståelse. Men vigtigst af alt: 'ordet' kan ikke uden en vis kritisk refleksion tages som et primitiv i en sprogvidenskabelig forståelse. 'Ord' som begreb er ikke en teoretisk term inden for lingvistik, ganske enkelt fordi man ikke kan finde en afgrænsning og definition og afgrænsning af 'ord' som gælder for alle eksisterende og tidligere sprog (Davis: 2001). Men idet 'ordet' antages som en intuitiv notation, fortsætter det med at have en konkret eksistens i alle alfabetiske skriftsystemer. Ydermere taler man i forbindelse med skriftproduktion om, at en god læser lærer at benytte sig af fordelene ved 'ordenes magt' – dvs. at ordene som skriftenheder tildeles autoritet, fordi de kan overskride tid og rum – til at organisere skriftligt materiale hensigtsmæssigt i forhold til formål (Olson: 1997). Det betyder at 'ordet' på trods af teoretiske besværligheder, har en praktisk eksistens som psykologisk 'realitet'. Det kunne tyde på, at psykolingvistiske studier (ukritisk) har adopteret den praktiske forståelse af ord i studier af udvikling

af 'ord' selv. Studier der beskriver forsøgspersoners evner til eks. at tælle antal ord i en sætning, at definere og kategorisere 'ord', at 'udlede' mening af omvendt ordstilling eller at udpege ét ord frem for andre, er eksempler på sådan en 'videnskabeliggørelse' af den praktiske forståelse af ord.

Med henvisning til den skelnen Claire Blanche-Benveniste (1997) lagde mellem 'ordet i ytringen' og 'ordet i systemet', kan man sige at 'ordet i ytringen' er uhyre kontekstafhængig og hverken lader sig fikse eller afgrænse. Omvendt er 'ordet i systemet' selve forestillingen om ord som dekontekstualiserbare abstrakt 'enheder'. En repræsentant for dette er 'ordet' formaliseret som lemma i ordbogen. Traditionelle sprogvidenskabelige og leksikografiske studier, sigter i virkeligheden på at isolere 'ordet i systemet' og er derfor afhængig af at kunne formalisere dem og skrive dem. Men forestillingen benyttes også til at sætte betingelser for, hvordan vi har mulighed for at forstå 'ordet'. Det bliver således et meget symptomatisk billede på emnet, når O'Grady et al (1997) skriver om ord, at de "must be stored as separate items in the **lexicon** (or mental dictionary)" (O'Grady et al.: 1997, 132), hvor ord dekontekstualiseret som isolerbare leksikonposter angives at have direkte forbindelse til en skriftlig mental konceptualisering med henvisning til leksikon eller ordbog. At 'ordene i systemet' således skulle have deres pendant i ligedannede repræsentationer i hjernen, viser yderligere en meget mentalistisk forståelse af sprog og kognition. En position jeg senere kommer til at udfordre.

Reddy (1979) fandt gennem informanternes skriftlige respons på tekster, frem til, at sprogbrugere, når de taler om sprog og sprogliggørelse, beskriver det som 'tanker', der 'kodes' eller 'pakkes' i ord og sætninger, som så skal 'afkodes' af 'modtageren' for at blive forstået. Han formulerede 'kanalmetaforen' som begreb for den naive sprogbrugers metalingvistisk refleksion (Reddy: 1979). Kanalmetaforen vedrører at almindelige sprogbrugere, når de skal tale om 'ord' og 'sprog' gør brug af metaforiske udtryk som '*det var bare tomme ord*', '*pak budskabet bedre ind*' eller '*sæt ord på dine tanker og prøv at få dine ideer igennem*'. Reddy mener, at en sådan metaforik får os til at opfatte ord som beholdere og som havende et bestemt indhold og 'tanker' og 'ideer' som eksterne nærmest fysiologisk virkelige enheder. Denne kanalmetafor har som konceptuel metafor formet også den lingvistiske måde at tilgå sprog, hvilket ikke nødvendigvis er hensigtsmæssigt. Forskere har igennem tiden peget på, hvordan den strukturalistiske lingvistik har behandlet enheden som funktionelt kodet med betydning og deraf sproget som kode, hvor sprogbrug indbefatter indkodning og afkodning (Harris: 1981, Taylor: 1992, Love: 2007). Ifølge Taylor (1992) er videnskabens behandling af sprog som kode, blevet udledt

af et forsøg på at placere den hverdagslige oplevelse af sprog i en videnskabelig ramme. Forståelse af sprog som kode forklares ofte med henvisning til, at vi kan kommunikere og ofte har oplevelse af at opnå forståelse og enighed på baggrund af sproglig udveksling. Men denne forklaring kan ikke redegøre for, hvorfor vi ikke har mulighed for at stille bestemte kriterier op for, hvad et givent sprogligt udtryk betyder, eller hvornår sproglig kommunikation egentlig er foregået succesfuldt (Davis: 2001). Selvom vi følger vores 'sunde fornuft', svarer det indtryk, vi har af dagligdags sprogliggørelse, ikke nødvendigvis til, hvordan tingene virkeligt er.

Hvis man antager, at kommunikation handler om at transportere tanker eller færdiglavede ideer fra én persons hjerne til en andens, og at sprog og ord idet at være 'bærere af betydning' er perfekte til dette, efterlader det os med den store opgave at identificere, hvad præcis der gør, at en kommunikationssituation lykkes eller snarere, hvorfor den ikke altid synes at lykkes. Det er med andre ord et mindre fyldestgørende argument, at 'sprog' altid eller ofte fungerer så godt i kommunikation (Harder: 2009), det er snarere spørgsmålet om, hvorfor det ikke altid fungerer, vi bør tage alvorligt som sprogforskere. Hvis ord havde en bestemt betydning og hvis distributionen af enheder kunne afgøres fuldstændigt i forhold til en sådan 'semantisk bestemmelse', så ville vi aldrig være ude for ikke at kunne forstå hinanden. Hvis man for at forklare 'miskommunikation' argumenterer med, at 'tanken er privat', ville ordenes og ytringernes betydning ikke være det samme på tværs af mennesker og endsige for det samme menneske i forskellige situationer.

"What requires consideration is the extent to which it makes sense to suppose that there can be an objective account of what language is, independent of what language-users demonstrate, by their way of using it, that they think it is." (Love: 1990, p. 66-67)

Associate Professor Hayley G. Davis gennemførte i 2001 en bred integrerende undersøgelse af, hvordan man kan forstå ord fra en integrationistisk perspektiv (Davis: 2001). Davis peger på den vaghed, hvormed ordet som enhed er blevet beskrevet lingvistisk såvel som filosofisk af forskellige discipliner gennem tiden. Fra et empirisk synspunkt argumenterer hun på baggrund af integrationistiske principper for, at man for at studere, hvordan vi som mennesker gør brug af ord og derved sprog, bør studere dem i de kommunikationssituationer, hvor almindelige mennesker får den daglige brug af sprog til at give mening. Dvs. i stedet for at se på sproget som noget, der eksisterer som regelstyret system og behandle det analytisk som sådan uafhængigt af mennesket selv, bør fokus være på almindelige lægfolk, og hvordan de får verden omkring sig til at give mening i og gennem sproglig kommunikation (Davis: 2001). Davis ønsker dermed at gøre op med et perspektiv, hvor sprogstudiet menes at redegøre for generelle lovmæssigheder i sprog-et som system. Det er ikke muligt at tolke sproglighed som generelle lovmæssigheder, når den enkelte tegngøring er så unik i forhold til situationen.

Davis (2001) illustrerer i sin undersøgelse, at ord i høj grad opleves som en enhed af reel psykologisk karakter for de fleste lægfolk, men selvom de viser orientering mod at fortolke ord som enheder, er det ifølge Davis umuligt at definere hvilke karakteristika den enhed, vi kalder ord, kan siges at besidde selv i faktuelle praktiske situationer (Ibid: s. 191). Ofte er vores dagligdags oplevelse af et ord som en enhed blevet brugt som bevis på "det lingvistiske faktum" - at ordet rent faktisk eksisterer som en enhed. Davis mener i tråd med Blanche-Benveniste (1997) og Taylor (1992) nævnt tidligere, at sprogvidenskabelig teoretisering over ordet som enhed og den deraf udledte 'sproglige kodning', således er blevet et videnskabeligt grundlag for at vise, hvordan hverdagens praktiske metadiskurs 'svarer til den måde, tingene virkelig er' (Davis: 2001, 21 min oversættelse).

DAVIS' UNDERSØGELSE

For en integrationist som Davis er 'ord'-genkendelse en genkendelse af ord, hvor ord involverer en særlig metalingvistisk term, hvis brug kan ses som en funktion af særlig kulturel praksis, som igen er institutionaliseret i en specifik kulturel kontekst. "The recognition of linguistic units can be observed in the social practices of language-users and specifically in their metalinguistic practices, including the term *word* and associated vocabulary" (Davis: 2001, s. 31). Davis' undersøgelse skal ses som et forsøg på at skabe et empirisk studie af de relevante kulturelle praksisser, der er involveret i ord-identifikation og -karakterisering (kendetegn) samt udlede teoretiske diskussioner vedrørende 'ords' status som lingvistisk enhed. Det betyder imidlertid ikke at informanternes rapporteringer er upåvirkede af diskursen om sprog som kode, men hendes studie viser hvordan integrering af de relevante kulturelle praksisser tager forskellig form.

Metodologisk tillægger Davis sig en spørg-brugeren-tilgang ('ask-the-speaker' approach - Tannen & Gumperz: 1979) og læner sig desuden op ad de fremgangsmåder, der ofte benyttes inden for socialvidenskaberne: Direkte semistrukturerede interviews af i alt 21 informanter. På den måde søger hun at beskrive og analysere 'ord' ved at trække på selvsamme former for ressourcer, som lægpersoner til dagligt trækker på, når de skal få 'ord' til at give mening. Som Davis selv fremfører, er der visse aspekter ved denne tilgang, der kan synes problematisk inden for traditionel sprogvidenskab: at informanterne (måske er bevidste om at de) ikke er 'eksperter' og derfor lader sig føre af spørgsmål, at de siger ét om sprog men selv agerer anderledes, at de ikke er entydige i deres svar og nogle ville desuden mene at lægpersoners viden om eget sprogbrug eller sprogbrug generelt simpelthen ikke er fyldestgørende nok til at kunne producere 'korrekte svar'. Men så har man allerede impliceret, at der er et 'rigtigt' og et 'forkert' svar til sproglige spørgsmål og så har man ikke taget informanten alvorligt som sprogbruger.

Davis viser i sin undersøgelse, at der er uenighed mellem lægfolk om, hvorvidt alle ord har én 'fast' betydning og hvorvidt alle ord nødvendigvis har lige berettigelse. Adskillige af Davis' informanter refererer til, at betydningen af et givent ord afgøres i den konkrete kontekst (jf. 'ordet i ytringen' nævnt ovenfor, Blanche-Benveniste: 1997). Tilsyneladende responderer informanterne, at betydning

ikke ligger i ordene selv, men i at de bidrager med noget 'sense' til ytringer. Ydermere betyder det for nogle af informanterne, at ord ikke behøver at have en bestemt betydning, for at være et 'ord' - kun det, at det i den konkrete situation kan benyttes som sådan og benyttes til at få verden til at give mening i den givne situation, gør det til 'et ord' (jf. Wittgenstein). I Davis' undersøgelse viser det sig endvidere, at informanterne er bekendte med muligheden at skabe 'personlige' ord, som de, når de bliver bedt at reflektere over det, mener ikke nødvendigvis giver mening for andre. Ifølge informanterne selv benyttes sådanne såkaldte nonsensord til at få en konkret situation til at give mening og får således betydning for dem: "No it's not a word no – it's a word for me that's all" (Davis: 2001, s. 101). Samtidig peger nogle af rapporteringerne også på, at ord i brug kan synes at være 'forkerte' ("the wrong words" - Ibid:), men som benyttet i en kontekst er det ikke desto mindre dem, informanterne siger, de benytter sig af for at kommunikere det ønskede.

På den måde viser Davis, at informanterne viser en orientering imod, hvad man kunne kalde 'private' og 'offentligt' accepterede ord. Det sidstnævnte kan ses i informanternes orientering imod andre i sprogfællesskabet, men også dilemmaet i forhold til, at 'ordet' skulle have en bestemt betydning i sig selv for at være et ord. Dette kan man desuden se i nogle af informanternes argumentation for, at det ofte er præfereret, at 'ord' har en bestemt betydning. Når informanten tilkendegiver, at 'ord' har en betydning, gør vedkommende dette med henvisning til 'ordets' potentiale i kommunikation (Davis: 2001, s. 90). Den bestemte betydning, ordene dér menes at have, henviser for informanten til, hvad der skal kommunikeres ('individual private ideas') eller det, ordet i brug implicerer ('senses'). Selv funktionsord som af Davis' informanter ikke bliver tildelt nogen betydning, tilkendegives at bibringe ytringen en vis sense. Men når ord ikke tildeles mening eller får betydning, er de blot ligegyldige udtryk. Én af informanterne går endda så langt som til at sige, at de ikke er andet end lyde ('noise'). Betydninger forklares ved, at *mennesker mener noget med det, de siger*: når mennesker siger noget (gør brug af lyde) mener de noget med det. Det er ikke 'ordet', der har betydning men 'ordet' får betydning, idet de siges og skrives, dvs. bruges af mennesker, der mener noget, til at kommunikere noget til nogen.

I udforskningen af udtryks berettigelse som 'ord', viser Davis' undersøgelse et andet fænomen: Informanterne gør ofte brug af henvisning til ordbog eller det leksikografiske opslagsværk, når de skal argumentere for et udtryks berettigelse som ord og ikke finder egne subjektive argumenter

tilstrækkelige. Ordbogen spiller således en stor rolle i informanternes opfattelse af, hvad der menes og forstås ved et ord. Leksikografiske opslag bliver set som højeste domsfæstelse af, ikke bare hvorvidt et udtryk **er** et ord, men også dets korrekte form (skrevet og stavet), samt hvad det er sat til at skulle betegne. Til gengæld bemærker Davis at der, informanternes henvisning til leksikografiske opslagsværker til trods, sjældent er enighed mellem hvad informanterne sagde og hvad et opslag i leksikon eller ordbog kunne afsløre (Davis: 2001, s. 153). Endvidere kritiserer informanterne selv de leksikografiske definitioner for at være 'utilstrækkelige', 'forkerte' eller for at 'komplicere' ting: "Thus although my informants generally used lexicographical inclusion or omission as a criterion of wordhood, they tended to be rather critical of the definitions themselves" (Davis: 2001, 100). Så selvom de leksikografiske opslagsværker i samtalen blev trukket ind som evidensbærende argumentation i bestemmelse af et ord (berettigelse eller betydning), blev samme opslagsværker forkastet som kritisable eller blev modsagt informantens egne subjektive erfaringer.

Der er altså en spænding mellem videnskabens afvisning af 'ord' som værdigt studieobjekt, ordets betingelse i den normative skriftlighed og lægmands fornemmelse af ord. 'Ordet' forstået som selvstændig enhed kan således tolkes som været berettiget af skriftsprogets udvikling på et samfundsmæssigt plan. Deraf har man især inden for sprogvidenskab skabt forestillingen om 'ordet' som et lingvistisk faktum – et objekt, man (analytisk eller metakommunikativt) kan reflektere over. Ord er således karakteristiske i deres praktikalitet, hvilket nok passer til de sociale normer inden for skrivning, men må anses som stærkt afvigende fra videnskabelige krav om definition af genstanden. "The term word is flexible to some extent (...) It denotes a part of an utterance which may be the size of a word or a fairly long series of words" (Blanche-Benveniste: 1997, s. 22). Ud over det manglende korrelat i naturligt forekommende talesprog⁸⁹, lader det til at 'ord' er umuligt at afgrænse og definere inden for et enkelt sprogsamfund og slet ikke på tværs af sproggrænser. Når termen 'ord' ikke entydigt kan afgrænses og defineres, betyder det måske i teorien at termen ord ikke kan udgøre en videnskabelig genstand.

Det betyder:

- 1) At et ord ikke bare er et morfologisk mønster

---

⁸⁹ Dog primært fra studier på engelsk (Theiner: 2008).

2) At et ord ikke blot er en ren genkendelse af et akustisk (fonologisk) mønster

3) Men at den metode hvorved man anskuer og beskriver sit objekt er bestemmende for, hvilket objekt der anskues eller beskrives

---

DET NYE ORD SOM PSYKOLOGISK FÆNOMEN

Det lader til at termen 'ord' berettiges af personers oplevelse og behandling af disse som psykologiske fænomener snarere end begrundet alene på deres fysiologiske manifestation. Men hvad vil det sige at noget er et psykologisk fænomen? En forestilling om en fysisk ting er ikke den samme som den fysiske ting selv. Dette er klart, idet forestillinger og andre psykologiske fænomener ikke har massefylde og derved ikke udstrækning i rum. Til tider glemmer man imidlertid dette, når man inden for neurovidenskaben leder (i grafiske repræsentationer af elektriske udladninger mellem synapser i hjernen) efter dét sted i hjernen, hvor 'repræsentationen' af f.eks. et givent fysisk fænomen antages at være lokaliseret⁹⁰. Dette bliver ikke mindre broget, når søgningen går på knap så fysiske fænomener (eks. syntaks, Burholt Kristensen: 2012 eller 'moral' Decety: 2009).

At det psykologiske er isoleret ved hjernen, som en slags processering af udefrakommende data (stimuli)⁹¹, er afvist inden for nyere teorier om kognition og tænkning (Valsiner: 2000, 2009, Järvilehto: 2009, Cowley: 2011, Damasio: 1999, p. 263, Brinkmann: 2011, Christensen: 2011). 'Psyke'⁹² og tænkning skal således ikke forstås som frigjort fra kroppen, lige så lidt som man kan tale om en krop fuldstændig frigjort fra 'psyken'. Psyken påvirker kroppen, kroppen påvirker psyken. Der er altså ikke kun tale om en helhed rent fysisk men også psykologisk. Dette betyder dog ikke, at vi ikke kan opfatte psyken som skilt fra kroppen. Det er let for os at tale om vores 'selv', som en rent spirituel

---

⁹⁰ Jf. L. W. Barsalou's præsentation ved SALC (Scandinavian Association for Language and Cognition) III, juni 2011. Se endvidere Barsalou: 1999

⁹¹ en computeranalogi, der fulgte den såkaldte kognitive revolution (Christensen: 2002)

⁹² Denne brug af psyke skal forstås som pendant til 'the mind' som noget andet end den fysiske hjerne men som ofte antages at være 'bosiddende' i hjernen.

substans⁹³, ligesom vi kan omtale vores kroppe som maskiner uden ånd. Men fordi vi kan tale om det således, og endda opfatte og forstå det således, gør det det ikke mere rigtigt. Således påpeger Brinkmann (2006) at psykologiske egenskaber bør tilskrives helheden 'mennesket' snarere end til dele af helheden. Med andre ord er det mennesket (som hel organisme) der oplever, tænker og føler. Tilsvarende kan man sige at sprogliggørelse er ikke lig med ekstra-humanitær realitet – selvom det kan være en psykologisk realitet for personen. Ord kan ikke kommunikere – mennesker kommunikerer ved ord.

Psykologiske fænomener afviger fra fysiologiske ditto i deres mangel på udstrækning i rum. Det betyder, at der er væsensforskelle i de to typer fænomener, uanset hvad de måtte have at gøre med hinanden. Det betyder for udforskning af et psykologisk fænomen, at når vi skal gøre fremskridt, gælder det ikke blot om at foranstalte nye eksperimenter og andre empiriske undersøgelser. Grundlæggende kan det nye ligge i at fremhæve det grundlæggende arbejde nemlig at klargøre hvad vores begreber om det psykiske i det psykologiske fænomen betyder. Hvis ikke dette berøres kan evt. senere undersøgelser vise sig meningsløse "Don't always think that you read off what you say from the facts; that you portray these in words according to rules. For even so you would have to apply the rule in the particular case without guidance" (jf. Wittgenstein: 1958, 292). Brinkmann (2009) foreslår med afsæt i Dewey (1934), at man kan se 'psyke' som verbum snarere end som substantiv, idet psyke ifølge ham er en måde, hvorpå vi arbejder med situationer, snarere end en underliggende substans, der udfører disse handlinger. Psyke handler om at mennesket som helhed har evner og dispositioner, der muliggør fænomenologisk involvering af og i verden. Dette lægger sig op ad hvordan Stephen Cowley (2011) ser 'kognition' som de muliggørende betingelser til stede for fleksibel, intelligent og adaptiv adfærd, som bl.a. er begrundet i menneskers (organismens) værditilskrivning af egne og andres handlinger (jf. Hodges: 2009, 2013).

Det psykologiske i det psykologiske fænomen er karakteristisk ved, at der altid er gode grunde til at vi handler på fænomenet, som vi gør. Den menneskelige rationalitet er drevet af formål (teleologisk) snarere end kausalitet. Selvom vi kan finde på at tale om årsagen til vores handlinger, er der altså tale

---

⁹³ Kroppens plads i tænkningen vækker dog skepsis hos nogle, som refereret af Damasio (Ibid., p. 246), da de ikke mener, at opleve noget kropsligt i deres tænkning. Til det argumenterer Damasio at kroppen generelt har en tilbagetrukket stilling.

om at vi kan **begrunde** vore handlinger. "Rationaliteten findes i *begrundelsen* for handlingen, hvorfor det, der nævnes som årsagen til handlingen, i realiteten er en *grund* eller en *begrundelse*" (Christensen: 2002/2011, s. 90). Det at vores handlinger er drevet mod et mål, at der er et formål med vores handlinger til alle tider, gør at man kan tale om intentionelle handlinger. Det betyder dog ikke, at vi ved hvilken intention, vi selv eller andre har haft med deres handlinger. Målet, formålet og derved intentionen der forårsager handlingen er sjældent hvis nogensinde tilgængeligt for individet, men individet vil altid være i stand til rationelt at *begrunde* sine handlinger retrospektivt (Brinkmann: 2011, s. 124).

Denne praktiske rationalitet er ikke noget, vi er født med. Dvs. vi er født med forudsætninger for at udøve intentionelle handlinger og for at opøve rationelle begrundelser til disse, men gennem opdragelse lærer vi, hvad der giver os grund til hvad. "Vi opøver den praktiske rationalitet ved at blive socialiseret ind i den kollektive verden af sociale normer" (Brinkmann: 2009, s. 34). Psykens første natur er biologiske prædispositioner for sociale handlinger. I takt med vores sociale udvikling erhverver vi en anden 'natur' - det tillærte, det kultiverede og det socialiserede ved vores liv. Det er det, der skaber vores praktiske rationelle psyke, så vi kan overleve i det organiserede fællesskab. I erhvervelsen (eller opøvelsen) af denne 'anden natur' kultiverer vi en sensitivitet over for, hvornår bestemte handlinger og følelser er legitime og måske ligefrem påkrævede. Det gør os til det eneste 'moralske' dyr. Moral her skal forstås som en metarefleksion af normativitet. Det normative og det rationelle hænger nemlig sammen. Menneskelige handlinger bliver noget, der kan bedømmes som mere eller mindre korrekt (i forhold til noget), adækvat, godt eller frugtbart (for nogen), **fordi** de kan begrundes rationelt af individet. Denne vurdering sker både i forhold til individet selv men også i forhold til andre individer.

Når vi som mennesker handler, kan vores handling vurderes ud fra en lang række forskellige normer eller normsæt ('moral order' iflg. Brinkmann: 2011). Men det er det, at de kan det, der gør at vi overhovedet kan kalde det 'en handling' i stedet for en tilfældighed. Der er forskel på en tilfældig kropslig bevægelse og et vink, på en tilfældig høj lyd og et vredesudbrud og der er forskel på tilfældige lyde frembragt af svingninger i stemmelæberne og et eller flere 'ord'. Så ordenes fysiologiske fremtrædelsesform i artikulationen, siger ikke noget om ordet, for ordet er først et ord, når det ageres på som sådan. Pointen er, at alt hvad vi gør, potentielt kan overvejes rationelt og normativt "...når vi

taler om det psykiske processer, taler vi ikke blot om noget der sker, men om noget der gøres..."(jf. Brinkmann: 2011, s. 130) og derfor kan det vurderes. Når man på den måde kan forstå psyke og tænkning (kognition) som kapaciteter og dispositioner og deraf forstå psykologiske fænomener inden for normative begrundelsesrum, betyder det, at det er selve den normative begrundelse, personer i momentet tildeler de nye ord som fænomener at agere på, der kan siges noget om.

KONSEKVENSER FOR BESKRIVELSEN

Hvis det at danne nye ord alene var et spørgsmål om at følge faste (metalingvistiske) regler for opbygning og indhold, kunne man være sikker på at de nye ord "komponeret", altid var til at forstå og derfor altid 'brugbare'. Men sådan er det ikke. To ting spiller ind: kontekst og socialitet. For det første udspringer behovet for "det nye ord" alene af den i kontekst indlejrede situation. For det andet kan disse ovenfor nævnte aspekter af menneskers kommunikation siges at dække over, at vi i kommunikation vil hinanden noget – at vi vil socialitet. For at et nyt ord virker, må det kontekstuelte blive indlejret i en situation, hvor personer får det til at give mening i forhold til de gældende kontekstuelle faktorer og andre deltagende personer. Mennesker må altså få 'det nye ord' til at virke i forhold til en konkret kommunikation, og det betyder igen, at forståelser af 'det nye ord' ikke er et spørgsmål om indholdet af 'ord-et' men kontekstualiseringen af det i forhold til situationen og derfor 'indholdet' - i evig foranderlighed - af situationen, som igen er bundet af tid og rum. Samtidig skal kontekstualiseringen af 'det nye ord' også foregå, så det kan skabe sammenhæng og gøre artikulationen af 'det nye ord' hensigtsmæssig til at blive benyttet igen til kontekstualisering af og i en anden ny situation – til at møde et nyt behov. Det må betyde, at der skal gøres noget i den situerede kommunikation af 'det nye ord', som gør, at delelementer af kommunikationen kan overskride tid og rum og blive en del af kontekstualisering af nye situationer.

Det betyder endvidere, at vi for at få et nyt ord til at 'virke' må skabe det af og få det til at være med til at skabe den sociale mening, vi ønsker af situationen. Da vi vil hinanden noget i kommunikation, er det selve denne 'villen hinanden noget' – ønsket om socialitet, der er nøglen til nyorddannelse. Det nye og derfor også eventuelt nydannede ord og ordforbindelser er oppe imod nogle sociale parametre i anerkendelsesprocessen. De måder vi omgås hinanden fysisk i kommunikationssituationen bliver ikke

bare lokal kontekst for den enkelte kommunikative situation, men udgør i det hele taget et parameter for netop den overskridelse af tid og rum, der gør, at noget bliver en så brugbar del af vores erfaringsbaggrund, at det kan bruges igen i og til at skabe nye situationer.

KONFRONTATIONEN MED 'DET NYE ORD'

Det nye ord er specielt. På den ene side kan man påstå, at det nye ord, idet det er nyt for en person, ikke er en del af personens tidligere erfaringer – det personen 'ved'. I teorien og praksis er alle mennesker ude for at være 'uvidende' om betydningen og brugen af en masse ord. Der er derfor en masse udtryk, som aldrig får tildelt status som sproglige enheder (= ord) og derfor heller ikke status af nye ord af personen, idet vedkommende ikke bliver konfronteret med disse i løbet af sit liv. På den anden side, for at vi overhovedet kan tale om, at et udtryk får status af et nyt ord, må dette nødvendigvis gøres tilgængeligt for den person, for hvem det er nyt i en konkret kommunikationssituation, for at vedkommende overhovedet kan betragte det som nyt i forhold til den givne situation og i forhold til vedkommendes erfaringer. Det kalder på den konkrete situation, hvor personen bliver konfronteret kommunikativt med den 'nye' måde at kommunikere noget på – dette potentielt nye ord.

Den måde, hvorved personen agerer på ordet – som ord og som et nyt et af slagsen – kan vi observere i den øjeblikkelige sense-making proces, der udspiller sig mellem mennesker i kommunikation. "Sense-making is a collaborative process in which different agents contribute to an interpretation of events" (Baber et al.: 2006, s. 362). Det fordrer et fokus på den sociale virkelighed, hvor mennesker i kommunikation sammen får (ting i) verden til at give mening for sig og hinanden. Denne sociale sense-making proces må antages at efterlade sig nogle spor hos individet, hvorved den nye mening med det nye udtryk bliver psykologisk virkeligt for personen – et fænomen vedkommende kan reflektere over, eller som personen kan lade indgå i refleksion til brug i en given fremtidig kommunikativ aktivitet. Der sker med andre ord noget i den sociale interaktivitet, der gør det nye ord fænomenologisk virkeligt som 'ord' for personen i en sådan grad at det 'internaliseres' (Vygotsky: 1978 se senere). Det betyder at den fælles sociale oplevelse transformeres til betingelser for individernes videre og fremtidige handlen. Som Vygotsky er inde på, sker internalisering altid på baggrund af sociale 'eksterne' virkeligheder (Ibid: s. 56-57). Det er altså vigtigt at tage disse situationelle sense-making dynamikker alvorligt i beskrivelse af det nye ord.

PRODUKTIONEN AF 'DET NYE ORD'

Det nye ord er også specielt mht. 'produktion'⁹⁴. På den ene side henviser 'produktion' af det nye ord til de konkrete kommunikationssituationer, hvor en person skal kommunikere noget og ikke finder nok hjælp til dette i de meningspotentialer andre allerede 'kendte' ord og udtryk kan tilbyde. Der er tale om, at vedkommende på trods af vedkommendes rige sproglige erfaringer, i momentet ikke formår at 'møde' situationens krav i form af det, der ønskes kommunikeret. Ofte løser mennesker dette fint i hensyntagen til den andens mulige ikkeforståelse ved parafrasering og hedging (f.eks. "sådan som", "en slags", "lidt lige som"), mens i andre tilfælde kan de kombinere allerede antaget konventionelt kendte udtryk for i kombinationen at udvide brugspotentialet for de enkelte dele eller udvide brugspotentialet for det samlede udtryk, der i sammenhæng kan møde situationens krav [*plastikand til at lege med i badet - badeand*]. En sådan 'produktion' af nye udtryk kan let udsættes for strukturalistisk analyse, men det kræver dekontekstualisering af udtrykket. Nyordsdannelsen kan antages at være sket ud fra personens metalingvistiske 'viden om' og inddeling i sproglige enheder, deres grammatiske potentiale og deres konventionaliserede brugspotentiale og lever derfor op til den mulige dekontekstualisering den strukturalistiske analyse kræver. Så snart sådanne nydannelser dekontekstualiseres, kan de indgå i 'systemet' som enheder i strukturen, samt forstås som kodet med betydning og bekræfter derved et sprogsyn, hvor sproget behandles som eksternt codesystem.

Men personen kan også benytte sig af udtryk, som måske af andre antages at have en konventionaliseret brug, men idet personen benytter udtrykket til noget nyt i den konkrete situation, udvides udtrykkets brugspotentiale til at fungere på en ny måde. Måske kan personen gøre dette pga. de konnotationer og associative fornemmelser, det pågældende udtryk ofte erfaringsmæssigt bringer med sig eller som udtrykket jf. den konkrete situation sandsynligvis vil føre med sig. [*and der bader - 'badeand'*]. Men det er netop også sådan kreative nye kontekstualiseringer konnotationer og associative fornemmelser opstår af og disse har således potentiale for at blive 'objekt for opmærksomhed' i forhold til at få det nye i situationen til at give mening. Denne måde at anskue 'dannelse' og 'produktion' af nye ord på, er ikke nemme at udsætte for strukturalistisk analyse, da

---

⁹⁴ Årsagen til at jeg markerer 'produktion' med enkle anførselstræk, er fordi begrebet ofte forstås processuelt lineært og derfor ikke helt kan favne den dialogiske handlen på og med verden som al menneskelig intelligent adfærd vedrører.

personen pga. den situerede forankring i 'produktionen' trækker på nogle af de i princippet uendeligt mange senses, der for hver eneste person kan trækkes på i forbindelse med det pågældende udtryk alt efter deres egne tidligere erfaringer med kommunikativt brug af dette. En analyse vil nødvendigvis omhandle, **hvad** ved situationen, der gjorde at personen lige netop kunne trække på **hvilke** senses for **hvilke(t)** udtryk, 'normalt' brugt til **hvad**, for at få situationen til at give mening. Dette ville indbefatte mere end den strukturalistiske semantik og pragmatik – det ville indbefatte en mere dynamisk perspektiv på sprog og kognition som distribueret i interaktivitet (Steffensen: 2009, 2011, 2012, 2013, Cowley: 2004, 2011) og en integreret analyse (inspireret af Harris: 1996, 2007, Harris & Wolf: 2007, Love: 2004, 2011).

Men der er yderligere aspekter af 'produktion' af det nye ord, som er underbelyste, men som ikke desto mindre er interessante og vigtige. En anden måde man kan tale om, at en person står for at skulle 'producere' et nyt udtryk som et nyt ord, er når personen i en given konkret kommunikations jf. situationens krav bliver nødt til at kommunikere ved brug af et udtryk, vedkommende ikke kender, ikke kender brugen af, ikke umiddelbart kan betydningsgøre. Det er således udtryk, hvor formen måske nok fysisk kan artikuleres, men hvor artikulationens brugspotentiale ikke er åbenlyst for vedkommende. Dette betyder at en person nok kan artikulere selv de fleste nye akustiske konfigurationer, men at vedkommende for at få udtrykket til at give mening dvs. tegngøre det som et (nyt) ord, bliver nødt til at 'skabe' artikulationens potentiale som ord i forhold til en social kommunikation (sense-making proces). Dette kan også anskues som en social mikrogenese af det nye ord som psykologisk fænomen. Dette gælder naturligvis uagtet modalitet (om det er skrift eller tale) og uanset om man er alene eller sammen med andre, idet den sociale sense-making kan ske med en selv som første anden part (Mead: 1934, Linell: 2009) eller i dialog med f.eks. en tekst (Nystrand: 1986, 1989).

Som man kan fornemme komplicerer ovenstående ikke bare selve definitionen men også beskrivelsen af nye ord. I modsætning til en tilgang, der begrænser sig til analyser af formen på udtrykket, er det straks sværere at tilgå emnet nye ord fra, hvordan de tildeles mening i og tildeler mening til den sociale situation, fordi dette sker dynamisk og foranderligt fra person til person og fra situation til situation.

EMPIRISKE SKRIDT

Den empiriske metode skal generelt forstås som en tilgang, hvor man baserer sin teori eller udleder sin konklusioner på baggrund af en (større) mængde data indsamlet og behandlet på forskellig vis (Christensen: 2002). Den empiriske metode bliver ofte forvekslet med den eksperimentelle metode. Men hvor den eksperimentelle metode på grund af dennes systematisk og præcision, idet data inden for den eksperimentelle metode udledes af den systematiske manipulation af variable i et givent eksperiment, kan man sige, at den empiriske metode først og fremmest afviger fra denne ved sjældent at være lige så skarpt afgrænset. At den 'empiriske metode' kan beskrives som mere udefinerbar og omfangsrig, har at gøre med hvordan man kan forstå begrebet 'empirisk'.

Empirisk kan ofte bruges til at betegne 'undersøge ved oplevelse'⁹⁵. Empirisk data kan derfor siges at omhandle informationer udledt af erfaringer med forsøg og eventuelle oplevelser af fejl. Ved at både den empiriske metode og den eksperimentelle metode omhandler en grad af 'eksperimenteren' – et udsnit af virkeligheden inden for en vis ramme – gør, at de to tilgange ligner hinanden bortset fra ét springende punkt: inden for den eksperimentelle metode er 'forsøgene' stramt manipulerede således, at den observerede 'ændring' kan udledes direkte på baggrund af manipulationen med forskellige variable. Derfor bliver den eksperimentelle metode det, man normalt forbinder med 'videnskabelig metode'. Den eksperimentelle metode kan på den måde siges at være empirisk, men den empiriske metode er ikke nødvendigvis eksperimentel. Den empiriske metode derimod omhandler desuden også studier af naturligt forekommende data og de variable, der så er til stede, er ikke mulige at optegne og eventuelle resultater kan ikke entydigt siges af kunne udledes af noget af det observerede.

Empiriske forskere kan derfor siges at sætte deres lid til forskning gennem observation og eksperiment (!), hvor eksperimentet er induktivt anlagt. Dette sætter usandsynligt store krav til forskeren: Det kræver store intuitive evner at udføre rigtig empiri, fordi man skal have øje for det uforudsete og uforudsigelige. Den empiriske metode er generelt karakteriseret ved en stor mængde data samlet forud for et egentlig arbejde med datas særegenhed og karakteristika eller uden en ide om, hvad man kan forvente. Dette afviger fra mere teoretiske metoder, hvor indsamlingen af empirisk data

---

⁹⁵ I denne gennemgang af empirisk forskning indbefattes ikke denne lidt radikale empiricisme, som insisterer på at udlede deres 'rules of practice' direkte af oplevelse (Christensen: 2002).

er guidet af på forhånd teoretiske udredning af og hypoteser om, hvad man kan forvente. Som et eksempel på empirisk forskning, som ikke teoristyret kan nævnes 'grounded theory', hvor man metodologisk ikke starter med en hypotese, men indsamler en mængde empiri og derefter systematisk udleder karakteristika, holder disse op imod empirien, raffinerer, samler og koncentrerer koncepter under stadig 'grounding' i virkeligheden gennem den indsamlede empiri og til sidst på baggrund af denne ekstraheringsproces kan udlede en tese om emnet. En sådan induktivt udledt tese står i modsætning til den traditionelle eksperimentelle metode, hvor de manipulerede variable er forudsagt på baggrund af den hypotese, der bliver testet. Den empiriske metode er nødvendig når man skal udforske ellers uudforskede områder og bliver mindre 'rent' empirisk som viden om feltet bliver større. I denne afhandling lader jeg mig inspirere af grounded theory i den udstrækning at jeg arbejder empirisk med datadreven udforskning snarere end hypotesedreven udforskning.

HVORFOR SENSES SNARERE END FORM?

Som jeg har været inde på, er en stor del af det, vi forstår ved 'ord' og derved 'nye ord' som sproglige enheder, påvirket af, at vi i den vestlige verden vokser op i og socialiseres ind i et samfund, der er litterært dvs. præget af skriftsproglig kommunikation. Det betyder ikke bare, at ordet som sproglig enhed blev forlæg for den lingvistiske enhed hos Saussure, som har formet den strukturalistiske sprogvidenskab, men også at den menige voksne sprogbruger med større eller mindre sikkerhed kan referere metalingvistisk til den enheden som reel (som vi ser det hos Davis) og normativt agere på enheden som psykologisk fænomen. Heraf er mange sprogstudier centreret om den abstraherede form af de sproglige fænomener, fordi de i deres dekontekstualiserbarhed kan formaliseres og analyseres strukturalistisk uagtet den situation, hvor de er taget i brug.

Så at antage sprog som system i Saussuresk forstand, retfærdiggør at benytte tale og skrift som indbyrdes udskiftelige 'repræsentationer' af en anden ordens sprogsystem (Langue). Men det ville betyde at skrift er at regne for 'afskrift' af tale og det har vist sig ikke at være gældende (jf. Olson: 1997). Hvis man ser skrift som afskrift af tale og derfor søger at beskrive talesprog gennem skriften og skrivningens struktur, opnår man ikke et fyldestgørende billede af den primære og meget dynamisk kommunikative første ordens sprogliggørelse, hvor artikulationer bliver gjort meningsfulde, og hvor tråde til fremtidige sprogliggørelser bliver skabt. Det attraktive ved at se på 'nye ord' i talesprogligt

regi er, at det giver en mere dynamisk forståelse af sprogliggørelse og indsigt i de kommunikative betingelser for orddannelse.

Talesprog som en unik her-og-nu sprogliggørelse, der involverer menneskelig interaktivitet, kan give et mere retvisende billede af, hvordan vi gør sprog. Enheden er dog svær at gribe, netop fordi denne 'førsteordens' adfærd ikke nødvendigvis sker reflekteret af de mennesker, der handler sammen. Refleksioner over enheden som abstrakt eller abstraherbart fænomen er nemlig ikke altid åbenlys i fortløbende tale. Skriftsprog kan, idet det er fysiologisk bundet i rum og som repræsentation, umiddelbart foregå over forskellige tidshorisonter. Som sådan kan skriftliggørelse af sprog i sig selv ses som objektiveret abstraktion, fordi det som sådan tilbyder mulighed for en art anden ordens refleksion over enhederne alene gennem sine semiotiske karakteristika. Dette gør at 'sprog' gennem skriftsprog kommer til at virke som system på egne præmisser. Det er det, der gør funktionaliteten af skriftsprog så nyttig i sprogstudier. Talesprog tilbyder ikke samme mulighed for 'fastholdelse' og derfor ikke refleksion og enhederne er ikke så klart definerbare homogene størrelser over tid og fra person til person. Det man så kan regne med som 'enheder' i dynamiske interaktioner er konglomeratet af fænomenologisk sense sammen med forskellige former for semiotisk artikulation.

Denne påstand er måske kontroversiel og derfor vil jeg kort anfægte 'form' som forudsætning for sprogbeskrivelse. Der er i udgangspunkt to karakteristika, der vedrører 'form', man ofte inddrager i strukturalistiske studier af 'ord' i talesprogligt regi: morfologisk struktur og fonologisk struktur. Den morfologiske analyse, som især får sin berettigelse, hvis man tildeler strukturen forrang bliver her nedprioriteret som undersøgelsesmetode, da morfologisk struktur som enhedsunderbyggende i en særlig forstand er bundet til den skriftbårne strukturalisme. Den fonologiske struktur henviser tilsvarende til en abstraktionsniveau i forhold til det akustiske mønster, der rent faktisk udgør talen (Port: 2007). Der har været diskussioner om, hvorvidt man overhovedet kan argumentere for morfemet som psykologisk realitet uafhængigt af den skriftsproglige socialiseringstradition eller om forestillingen om denne i virkeligheden i højere grad skyldes den fonemiske struktur som psykologisk realitet⁹⁶. Men uagtet hvilken side man kunne tage i dén sag, er både morfologisk struktur og

---

⁹⁶ Diskussion mellem Balling, L. og Jensen, C. ved et ph.d. netværksmøde, Københavns Universitet, 2010.

fonologisk struktur et udtryk for et analytisk abstraktionsniveau, som ikke nødvendigvis har eller får en rolle for mennesker i deres daglige første ordens sprogliggørelse.

Men udtryk – hvad enten den menige sprogbruger retrospektivt ville karakterisere dem som ord – er ikke noget uden for de situationer, som de bruges til at være udtryk for og i. Men dette inddrager naturligvis de kompleksiteter, der kendetegner mennesker i socialt virke generelt. Derfor må man for at tage 'ordet' og 'det nye ord' som psykologisk fænomen for mennesker alvorligt, insistere på at forsøge at gribe de komplekse situationer, hvori udtryk bliver tildelt mening af mennesker. Det betyder som nævnt ikke, at man holder sig fri af form. Formen eller artikulationen af udtryk, er det vi agerer på og artikulationer af udtryk i deres semiotiske form er del af de 'spor', der gør senses og betydninger fænomenologisk virkelige for os. Den måde, hvorved mennesker agerer nye ord, kan vise noget om de normative betingelser, vi qua situationens omstændigheder sætter for det/de nye ord.

HVORDAN KOMMUNIKERES NYE ORD?

Wittgenstein (1958) har i sin 'Filosofiske undersøgelser' beskrevet sprogbrug som foregående i sprogspil. Igennem sit virke har Wittgenstein afvist, at sprog har direkte forbindelse med virkeligheden og har begrundet dette med, at hverken ord, eller det, de skulle betegne, behøver at være klart definerede for, at mennesker kan få dem til at give mening for sig. Begrebet sprogspil henviser til at betegne former af sprog mindre end sprog selv "...consisting of language and the actions into which it is woven" (Wittgenstein: 1958, § 7). Det betyder at al sprog foregår i handling og er knyttet til det pågældende spil som handlingen er en del af. Wittgenstein understreger således, at selv det at tale om sprog er en del af en aktivitet eller handling "...or a form of life" (Wittgenstein: 1958, § 23). Det konkrete 'spil' sætter således betingelser for, hvordan det sprog, der indgår i det, kan bruges, og ordet er derfor kun noget i form af, hvad det skal bruges til i det konkrete foregående sprogspil. "By the time Wittgenstein wrote *Philosophical Investigations* he had moved to a view of language in which we are invited to see the word as deriving its meaning from communicational integration within a program of activity" (Harris: 1998, s. 101). Harris henviser i dette citat til Wittgensteins sprogspil og til, at man for at 'vide' hvad 'ordet' er, må have indsigt i hvilket 'programme of activity' det pågældende ord benyttes til at kontekstualisere. Programme of activity er tilsvarende dét Wittgenstein kalder 'sprogspil' og det er ligeledes det, jeg henviser til, når jeg siger at vores kommunikation møder 'situationens krav'. Blot skal man huske at disse 'krav', 'spil' eller 'programmes of activity' ikke er på

forhånd men skabes interaktivt af deltagerne selv. Det betyder, at de kan siges at være normativt funderede, men at de normsæt, hvorpå dette sker, er foranderligt alt efter den dialogiske dynamik der udspiller sig.

Betegnelsen 'nye ord' refererer i udgangspunkt alene til 'ordformen' som ny, men 'nye ord' fænomenologisk forstået bliver nødt til at brede sig ud. "If we look at the actual use of a word, what we see is something constantly fluctuating" (Wittgenstein: 1975, s. 77) Der er adskillige tilfælde, hvor flere sprogspil (i Wittgensteins forstand) bliver relateret til 'samme' udtryk. At 'nye ord' også skulle omfatte 'gamle ord' forstået eller brugt på ny måde, er således bare et udtryk for alt det, der sker, når vi åbenlyst eller skjult er i tvivl om, hvad artikulationen præcis skal bruges til i en given situation. I så fald er ny brug af en ordform eller et udtryk altid et eksempel på, når et 'gammelt' ord bliver brugt på ny måde. Det, der adskiller de 'nye' ord, må således være knyttet til ordformen eller udtrykket: at gøre brug af dette (måske ukendte) udtryk til at få lige netop denne situation til at give mening for andre. Grunden til, at det er for at få situationen til at give mening for andre, er at situationen antageligvis giver mening for den, der ytrer det 'nye' i den sammenhæng, ellers var der ingen grund for vedkommende at ytre det, med mindre ytringen indgik i et sprogspil, der vedrører spørgsmål om, hvad dette 'nye' udtryk i dette tilfælde dækker over.

Alle kan nikke genkendende til, at sprog kan være levende og dynamisk, og at betydninger kan være forskellige alt efter hvilken situation, vi befinder os i. På den anden side er ordet inden for mange studier i sprogvidenskab behandlet som være 'kodet' med betydning og specifik brug, og det er ligeledes den måde vores omgivende samfund behandler ordet – som betydende noget bestemt udover den situation, det bliver brugt i. "...on the other hand signs are also expected to be communicationally adaptable, to confront the unforeseen, to deal appropriately with novel circumstances and requirements as they arise" (Harris & Hutton: 2007, s. 244). Det kan derfor være en kende udfordrende at behandle ord som dynamisk foranderligt tegngøring i integrerende kommunikationsprocesser. Det, at ordet på den måde kan tegngøres i situationen, medfører en kontekstualisering af ordet og situationen. Personerne, der befinder sig i og skaber situationen, får ordet til at give mening som en del af den integrering, der finder sted. De vil opleve det, som om ordet har en bestemt betydning og får en bestemt betydning ud fra den tegngøring, de foretager. Men ser

man på det fra et dynamisk sprogperspektiv, sker denne betydning netop i kraft af den situationelle kontekstualisering, der foregår, og kan altså ikke siges at knytte sig til ordet selv.

Jeg har tidligere diskuteret hvordan 'skriftsprog' inducerer en lidt 'forenklet' forståelse af ordet som enhed og som 'bærer' af information. Dette kan rejses som en kritik af skriftsprogets indtog i den vestlige sprogkultur og som sådan en kritik, man kan være enig eller uenig i. Ikke desto mindre er skriftlighed og skriftliggørelse en del af de præmisser, vi som mennesker har for kommunikation. Man kan ikke tage skriftlighed ud af et menneske, der vokser op i et tekstualiseret samfund. Den enhedsgørelse af ordet, som vores skriftlighed er med til at fremelske og understrege, må man derfor tage med i en integrerende beskrivelse af sprogliggørelse og kommunikation.

Grundet ovenstående kan man anskue det nye ord som menneskers tegngøring i kontekstualisering af en konkret situation, og da situationen på den måde er med til at kontekstualisere ordet i den egentlige tegngøringsproces, kan man tolke dette som om, at ordet på ganske unik vis 'gøres for første gang' hver gang. Denne kontroversielle påstand bliver spændende i forbindelse med antagede 'nye' ord fordi processen med at integrere de 'nye' ord ikke er anderledes fra andre situationer med 'kendte' ord. I den herskende forestilling om at ord har en bestemt betydning, ville en situation, hvor der indgår et 'nyt' ord, altid resultere i manglende forståelse (integration) fordi brugen af ordet forudsætter denne viden, som så skulle opnås på anden måde⁹⁷. Men rigtig mange gange sker der ikke manglende forståelse i situationen, fordi de personer, der er involverede, skaber sig forståelse af det pågældende ord gennem situationen. De kan gøre dette, fordi selve den kommunikative infrastruktur er den samme. Vi har vænnet os til at benytte virkemidler som kan virke på forskellige måder alt efter, hvem vi er, hvem den anden er, samt hvordan vi sammen skaber situationen. Derfor kan vi også kontekstualisere for os 'fremmede' elementer ved at gøre dem 'ikkefremmede' i processen. Den kreativitet er underforstået i kontekstualiseringsprocessen og er grunden til at kommunikation som integrationsproces oftest synes at 'virke'. Det at gøre noget 'ikkefremmed' betyder ikke, at det får en betydning, der går ud over situationen, men det betyder vi gør os nogle specifikke erfaringer med dette noget, som vi kan re-kontekstualisere en anden gang.

---

⁹⁷ Eks. ved integrering i sprogspil (jf. Wittgenstein)

HVORDAN GÅR DET NYE ORD VIDERE

Når vi taler om nyorddannelse, er det også vigtigt at komme ind på, hvordan man mener mennesker påvirkes af og i det sociale møde. Hvilke ting tager vi med os fra den enkelte kommunikationssituation og hvorfor, dvs. hvilke sociale faktorer spiller ind, når vi forandrer os for at møde dem og hvilke sociale faktorer spiller ind, når disse møder bliver noget, vi kan agere på i en anden situation. Dette er et emne, der er blevet beskrevet gennem socialpsykologiske studier og resultater har haft stor betydning og er blevet implementeret i sociolingvistiske studier om sprogforandring og sproglig akkomodation (Giles & Coupland: 1991, Guerrero & Heisterkap: 2001).

HUKOMMELSE OG ERINDRING

Gennem mange studier af hukommelse og erindring⁹⁸ har man nået frem til, at menneskers hukommelse er konstruktiv og selektiv. Vi husker ofte detaljer forkert og hvad vi husker (og ser!) afhænger af vores forventninger og hvordan vi identificerer (os med) eller klassificerer det, vi ser og husker⁹⁹. Hukommelsen påvirkes desuden af, hvem vi er, samt hvilken psykologisk tilstand, vi er i på det givne tidspunkt (Edwards & Potter: 1995). At huske er at integrere sin fortid i nuet. Det følger, at vi aldrig oplever alting på ny, for det kan ikke lade sig gøre. Det følger at relevans i forhold til nuet bestemmer, hvad og hvordan vi husker. Desuden betyder oplevelsens relevansgørelse af visse aspekter (eller vores relevantgørelse af visse aspekter af oplevelsen) at der er visse dele snarere end andre, der 'betydninggøres' og derfor huskes. Det betyder samtidig, at dele af det, der gjorde de huskede aspekter relevante, huskes sammen med, og de kan selv være huskede (erindrede) aspekter af tidligere oplevelser.

---

⁹⁸ Fra eksperimentelle studier hos Ebbinghaus i 1880'erne til mere etnografiske beskrivelser hos Bartlett i 1932 til mere integrerede studier som hos Anderson: 2000. Se bilag 8 for uddybning.

⁹⁹ G.A. Miller viste i 1957 at denne hukommelsesspændvidde normalt begrænser sig til omkring syv enheder (G.A. Miller: 1957) alt afhængig af erfaring og hvorvidt det der skal huskes kan konceptualiseres som 'klynger af enheder'.

Visse dele af oplevelsen vil blive tildelt så meget betydning i momentet og derved få så meget opmærksomhed, at det vil blive stadfæstet yderligere som konstruktion i langtidshukommelsen. For det nye ords vedkommende, vil dette lettere blive husket, når det er tegngjort og benyttet som sådan i kommunikation og kan integreres i den sociale situation. Dvs. hvorvidt det nye ord er benyttet inddraget i intentionelle (formålstjenestelige) handlinger i kommunikation. Derudover vil det nye ord lettere blive husket, hvis delelementer af de situationer, det har indgået i, på ny tages op i kontekstualisering af endnu nye situationer. Dette peger endvidere på, hvilke semiotiske konfigurationer selve artikulationen optræder sammen med, da det kan resultere i at det nye ord ikke huskes for sig selv men som del af en 'klynge', hvad enten denne måtte være artikulatorisk baseret (inden for forskellige semiotiske domæner) eller blot semantisk motiveret.

METODOLOGISK VIGTIGE ASPEKTER

For at gøre et integrerende perspektiv metodisk operationelt i forbindelse med dataindsamling, har jeg i dette tilfælde valgt to vigtige integrationistiske aspekter til at kaste lys på kommunikationssituationen som data: **tidslighed** eller "**kotemporalitet**", det tidsbundne aspekt af situationen og deltagernes intersubjektive og individuelle historie og **kontekst** eller "**kontekstualisering**" som er de situationsbundne og personforankrede handlinger, som former og udfordrer integrationens betingelser.

TIDSLIGHED

"For the integrationist, we are time-bound agents, in language as in all other activities. There is no way we can step outside the time-track of communication (...) [o]nce this is conceded, it follows that there is no such thing as a contextless sign. A sign cannot exist except in some temporally circumscribed context." (Harris: 1998, s. 81).

Tid er et meget vanskeligt aspekt at inddrage metodologisk - ikke bare sprogvidenskabeligt men videnskabeligt i det hele taget, fordi man ofte ved at gøre tidslighed til del af genstand for udforskning, gør dette til noget, det ikke er nemlig statisk. Man ser ofte tidsaspektet inddraget i longitudinelle studier hvor f.eks. forandringer i sprogbrug undersøges i grupper af mennesker over en hvis

tidsperiode. Da min afhandling bygger på casestudier i forbindelse med udarbejdelse af en egentlig integrerende metodologi, er der ikke chance for at jeg kan arbejde med longititudinelle studier i traditionel forstand. Men dette betyder ikke, at jeg ikke kan beskæftige mig med det tidslige i tilfældet. For at forstå dette, må man sande at tidsaspektet ikke kun er vigtigt i forbindelse med biologisk (kulturel) tid, som det ofte forudsættes i sprogforandringsstudier. "The chronological integration of language with events in our daily lives requires us to suppose that what is said is immediately relevant to the current situation, unless there is reason to suppose otherwise" (Harris: 1998, s. 81). Man kan tale om at vores handlinger ikke kun er rumligt, men også tidsligt forankret. Der er således tale om at tid er medspiller i den dynamiske situation (kotemporalitet). Ved at vedkende sig at handlinger er unikke i forhold til tid er at gøre sig bevidst om situationens kotemporalitet, og kun på den måde kan man få indblik i kommunikationen som oplevet. Det betyder, at den situerede kommunikation som gestand for beskrivelse ikke skal ses i vakuum, men skal ses som den unikke tids-og rumlige forankring af handlinger: "...we have to find ways of integrating (albeit partial and temporally) our activities with theirs and theirs with ours" (Harris: 1996, s. 14, min understregning), og denne 'integration' er indlejret i tid, er bundet i tid, og er udviklet i og gennem tid. Men omvendt er det vigtigt også at anerkende, at kotemporalitet ikke kun indbefatter den umiddelbare flygtige essens af oplevelse, men nødvendigvis også indbefatter temporalitet på en større tidskala. Situationens kotemporalitet er bundet til at personer kommunikerer ud fra tidligere erfaringer og derfor også om menneskers fælles og individuelle historik (jf. den dobbelte dialogikalitet, Linell: 2009). I den forstand er historie både den deltagernes sociale kulturelle historie – både deres individuelle og den sociokulturelle historie, de mener at have til fælles, samt de givne erfaringer med eller viden om hinanden, deltagerne har forud for den pågældende situation. Tillige bliver de interagerende mennesker en del af hinandens historie i den pågældende kommunikationssituation. Dertil skal nævnes, at det vi oplever kotemporært i situationen tilsvarende kommer til at forme den nære såvel som den fjerne fremtid (Harris 2009b:72)¹⁰⁰. Den historiske tid (som man kunne behandle som kulturelt eller biologisk historie) bliver kun vigtig, idet den bliver del af menneskers handlinger i nuet. Det er derfor vigtig at belyse nuets tid for på den måde at få indblik i, hvordan mennesker gør den til del af deres historie. Tiden er derfor et vigtigt spørgsmål at tage i betragtning i dataindsamling¹⁰¹, når situationer på den måde skal opleves som altid indlejret i tid og ændret i og gennem tiden, og når de

---

¹⁰⁰ Reality, as we perceive it, sets the frame for what comes next (Hemmingsen: 2011)

¹⁰¹ Data i traditionel forstand afvises af Harris, fordi data kan tolkes som et forsøg på at fikse mening og betydning, hvilket strider imod det integrationistiske perspektiv.

sociale relationer altid bliver udviklet, styrket og bekræftet i og gennem tiden. Så selvom situationens kotemporalitet er udtryk for foranderlighed, er hvert 'her-og-nu' også del af en længere tidshorisont. De integrationer, der sker i her-og-nu, bliver derfor nødvendigvis del af betingelser for handling over tid.

KONTEKSTUALISERING

Et andet aspekt, jeg har peget på i mine overvejelser i forbindelse med dataindsamling er **kontekst** eller snarere **kontekstualisering** forstået som **handlinger**. "Context, in short, for the integrationist, is the product of contextualization; and the people responsible for contextualization are the participants themselves." (Harris: 1996, s. 164). Da vi ikke entydigt kan definere, hvad begrebet kontekst kan eller bør dække over, har dette aspekt som nævnt ofte været kilde til teoretisk konflikt indenfor især sprogvidenskab. Men faktisk er selve de handlinger, vi foretager med at få kommunikationsmæssige tegn til at betyde noget i en situation, set fra et integrationistisk perspektiv, et spørgsmål om kontekstualisering. Det er de måder, vi integrerer de ting, der er nødvendige for at få situationen til at give mening.

Kontekstualisering kan ses som en situering. Når jeg snakker om kommunikationssituationen og især i forbindelse med, hvordan det 'nye ord' overskrider situationer, er det relevant at diskutere, hvordan man overhovedet kan afgrænse den situation, der er tale om. Situationen lader sig ikke afgrænse. Men mange har alligevel prøvet at sætte nogle teoretiske kriterier for situationen. I arbejdet med at finde frem til hvordan en situation kan forudsiges har Lewin (1946) forsøgsvis arbejdet med en adskillelse af personen (P) og omgivelser (E), som er den/de fysiske betingelser og oplevelser vedkommende må skulle reagere på. Personen er således en funktion af sine omgivelser lige såvel som, at omgivelserne er en funktion af personen. Det har dog været klart fra hans side, at det ikke gav mening at adskille og at adskillelsen alene derfor kan ses som proforma eller teoretisk. En del af denne pointe kommer af, at omgivelser gøres til, hvad de er ved personens oplevelse af og reaktion på dem. Man kan altså i udgangspunkt ikke tale om omgivelser uden at en person gør dem til det, de er. Inden for mere dynamisk inspireret forskning taler man derfor om personens 'situering', hvad enten man fokuserer på den individkognitive perception (Barsalou: 2009) eller på den sociale navigation (Lave & Wenger: 1998). I min integrerende beskrivelse vil jeg fremhæve, at denne 'situering' er afhængig af personers kontekstualisering, og da det handler om kommunikation, vil situering afhænge af deltagernes semiotiske kontekstualiseringshandlinger. Følger man Davis' lægmandsperspektiv, ville man, idet en

situation afgrænses af dem, der befinder sig i den, anføre at afgrænsningen vil være at finde i personernes egen oplevelse af dette i henhold til. forventning, funktion, hensigt, emne og topikalitet. Det betyder, at man som forsker må være en del af situationen for at kunne sige noget autentisk om de kontekstualiseringshandlinger, der former situationen. Det der kommer til at spille størst rolle, er hvordan 'noget' går over fra én situation til den næste, og derved bliver tidsaspektet koblet sammen med kontekstualiseringsaspektet. På ét niveau udgøres sproglige handlinger af og lever gennem interaktionelle strukturer og processer i situeret brug. Men sproglige handlinger bør ses som dobbelt dialogisk, fordi det vedrører ikke bare situeret interaktion, men også situationsoverskridende praksis (Linell: 2009). Vi kan aldrig være 'ikke-i-en-situation'. Når vi tænker og handler (kommunikativt) er vi altid i en bestemt situation, men situationer er forbundet med hinanden gennem vores vaner, oplevelser og erindringer. Hvad vi gør i bestemte situationer, er derfor nødvendigvis en del af en situationsoverskridende sociokulturel praksis. Udforskningen af det 'nye' ord vil give en særlig indsigt i denne socialt delt situationsoverskridende aktivitet, fordi personer i kommunikation af det nye ord er mere uvant med dette som semiotisk ressource i forhold til andre ord.

DATAUDFORDRINGEN

Forholdet mellem de situationer, jeg har været med til at skabe og deltaget i og det jeg nu har tænkt mig at sige om dem er arbitrært. Men i så fald er det arbitrært som det forhold, jeg indikerer forefindes mellem den mening, vi mener at skabe os af i situationer og så de ord, vi knytter denne til. Hvis man mener, at hvis man følger den tanke, kunne jeg sige hvad som helst om situationen, så er man på vej til at forstå forholdet mellem ord og mening som ubegribeligt, som kun lader sig gribe i den tegngøring, der gør meningen til noget, vi kan agere og re-agere på. Det, at vi kan agere og re-agere på det nye ord, giver os mulighed for at opleve det og bruge den oplevelse til at forme og farve fremtidig handling. Vi kan bruge oplevelsen som muligt bindeled i kommunikation til andre uanset om dette måtte være som fortælling, information, formidling eller læring eller som anden kommunikativ handling.

METODISKE GREB

I processen denne afhandling har jeg været påpasselig med ikke at være styret af en given metode eller teori, hvilket er i tråd med den fænomenologiske tilgang, som jeg nævnte i indledningen. Det er en udfordring, men har givet mig friheden til at vælge metodisk fremgangsmåde ud fra hvad, jeg har

vurderet, tjente formålet bedst muligt. De metodiske valg sætter til en grad også betingelser for, hvad data kan sige noget om, og det får betydning for hvilken form for analyse, man kan behandle data ud fra. Det betyder, at ikke blot formen af data, men også indholdet af de konkrete interaktioner vedrørende de nye ord, fordrer forskellige analytiske greb.

For at undersøge hvordan mennesker danner, kommunikerer, forstår og forholder sig til nye ord, må man se på de dagligdags situationer, hvor folk møder ord, de kan opleve og kategorisere som ukendte og derfor som "nye". Men hvor møder vi nye ord? Det kan være, mens gå i skole eller på studie, ved at overhøre samtaler i bussen, i læsning af en bog, en annonce eller en avis, mens man ser fjernsyn, eller ved at interagere på nettet. I mange af disse situationer er vi slet ikke opmærksomme på, at vi engagerer os i noget nyt - noget ukendt forud for den pågældende situation (fordi vi er vant til det). Vi er måske ikke engang opmærksomme på det ukendte, selv hvis det fører til, at dele af situationen ikke giver mening. Udbredt blandt disse nævnte typer af situationer er, at de sjældent giver os mulighed for at spørge evt. andre deltagere i den dialogiske situation til at hjælpe med at gøre det ukendte meningsfuld.

Når der er tale om direkte interpersonel kommunikation, er det imidlertid ofte muligt at få modparten til at kaste lys over de ting, vi ikke kan få til give mening. Både i tilfælde af at gå i skole eller studere og at interagere på en computer (hvis det indebærer social interaktion på internettet) kan vi være heldige at opnå det sociale engagement, der er nødvendigt for at udveksling af selv tvivl og usikkerhed. Interpersonel kommunikation har en fordel på den måde, hvis vel at mærke situationen dvs. om processen og relationer, der udvikles mellem deltagerne tillader det! Processen med at få mening er naturligvis ikke kun om enheder, vi betragter som ord, men faktisk situationen som en helhed. Det lykkes os ofte at få den unikke situation til at give mening, selv om vi ikke "kender" eller har kendskab til hver eneste lille del i det. Det er tilfældet med enhver situation, da hver situation er unik ny for os.

For at finde pendanter til situationer, hvor ukendte ord, som nævnt ovenfor, har jeg kigget på:

1) hvordan vi kontekstualiserer vores (sproglige) erfaringer i en situation, hvor vi bliver bedt om at danne nye ord for ting på billeder, samt hvordan vi får vores kontekstualiseringer til at give mening for andre mennesker i en given kommunikationssituation. Dette scenarie blev en navngivningsseance, hvor deltagere i en 'fokusgruppe' skulle diskutere indbyrdes ordforslag til ting på billeder. Situationen

blev søgt at gøre sammenlignelig med de situationer, hvor vi er nødt til at få andre mennesker til at forstå os og vores kommunikation, inklusive de ord vi benytter – selvom disse måtte være ukendte for modparten.

2) de kontekstualiseringer, der synliggøres i vores reaktion på læsning af ukendte ord i visuel og skriftlig co-tekst, mens vi prøver at få situationen til at give mening for andre. Det scenarie jeg skabte blev en 'formidlingsscene', hvor en given førsteinformant blev bedt om at 'formidle' en tekst indeholdende mindst ét for dem ukendt ord eller frase til en given andeninformant. Andeninformanten skulle derefter kunne formidle dette videre. Teksten var autentisk og informanterne fik ikke på forhånd at vide, at mindst ét af de forekommende ord i teksten var dem ukendt. Dette scenarie blev søgt at gøre sammenligneligt med de situationer, hvor man læser tekster med en mærkbar ukendt ord, som ikke synes uhensigtsmæssigt i den pågældende læsesituation.

3) hvordan vi i og gennem tiden udvikle relationer og deler historier til at handle og reagere på, og hvordan processer, der giver mening på en eller anden måde, kan synes konventionaliserede eller vise nogle ligheder på tværs af tid og situationer. Scenariet blev seks timers samvær (road trip) mellem fire informanter, hvor almindelige såvel som lettere ualmindelige dagligdags gøremål blev foretaget. Dette scenarie er med til at kaste lys over, hvordan processerne i kontekstualisering overskrider situationer, dvs. hvordan noget skabes og vedholdes gennem rekontekstualiseringer over tid.

ANDEN DEL:

CASESTUDIER AF NYE ORD I
KOMMUNIKATION

Her følger introduktion, beskrivelse samt resultater af mine tre kvalitative casestudier: Fokusgruppeinterview (FG), Formidlingseksperimentet 'Telling of text' (ToT) samt et eksplorativt Road trip-eksperiment (RT).

KAP. 3 DET NYE ORD I FOKUSGRUPPEN (FG)

Det første punkt på Jarvad's liste (side 39) over motivationsfaktorer til nye ord er navngivning af nye ting og fænomener i verden. Ofte står vi som lægfolk uden for denne dannelsesproces. Vi er ofte i den situation at den 'nye' ting eller fænomenet allerede er blevet navngivet af andre (f.eks. givne ophavsmænd), så vi har sjældent adgang til eller mulig indsigelsesret over for navngivningen. Jeg vil se hvordan en sådan navngivningsproces egentlig kan foregå. Hvad tiltrækker personers opmærksomhed i konfrontationen med 'det nye', tiltrækker de deres opmærksomhed på samme aspekter og hvilke faktorer spiller ind i deres navngivningsproces? Hvordan trækker de på deres egne erfaringer, hvordan orienterer de sig imod interne og eksterne normer, når de står for at skulle argumentere for og afgøre en 'navngivning' af en 'ny' ting over for andre i en dialogisk situation?

INTRODUKTION

Mit første case består af data indsamlet ved i alt fem fokusgruppeinterviews¹⁰², hvor hver gruppe består af mellem 3-5 personer (i alt 23 personer i alder fra 22 – 65 år). Hver respondent fik fem forlæg, hvoraf tre var visuelle præsentationer af 'nye ting'¹⁰³ og to var tekstualiserede beskrivelser af 'nye fænomener' (se fig. 4 og de forskellige forlæg i bilag 3).

Fig. 4 Eksempel på forlæg til nyorddannelse i fokusgruppe

---

¹⁰² Det skal siges at disse fokusgruppeinterviews er atypiske i forhold til, hvad man typisk forstår ved fokusgruppeinterviewet (Halkier: 2008, Markova et al.: 2007), idet deltagerne ikke er valgt ud fra andre kriterier end at være sprogbrugere og idet genstanden ikke er afgrænset på forhånd, men netop søgt udfordret gennem den interaktive dynamik, der foregår i grupperne (Markova et al. 2007).

¹⁰³ Der er ingen sikkerhed for at de pågældende ting og fænomener på forlæggene er 'nye', men som del af situationens krav bliver informanterne bedt om at forholde sig til forlæggene som om de er 'nye'.

Dette er et billede af en ny hunderace

Hvad er det første der falder dig ind?

Prøv at finde på et nyt ord for denne hunderace:

Skriv hvad grunden var for dit valg:

Hver respondent blev bedt om til hvert forlæg at nedskrive 1) hvad der faldt dem ind ved forlægget (associationer, værditilskrivninger, stemninger), derefter 2) et 'nyt ord' for den/det pågældende 'ting' eller 'fænomen', samt 3) en argumentation og forklaring af, hvorfor valget faldt på netop deres nye ord. Derefter gennemgik de i gruppen ét forlæg ad gangen og hver enkeltes bidrag i form af det nye ord og argumentation. Derefter blev de for hvert forlæg bedt om i gruppen at blive enige om et nyt ord for forlægget sammen. Hvorvidt de sammen valgte ét af de allerede fremlagte, eller skabte et nyt sammen, var op til dem som 'selvorganiserende' gruppe.

Tesen er, at mennesker sagtens kan forholde sig til termen 'nye ord', når de bliver bedt om at indgå i et sprogspl, der gælder om at danne nye ord, og at de nye ord, deltagerne danner ikke er 'nye', men allerede 'kendte' i den forstand, at der overvejende vil være 'ordmateriale' kendt fra andre situationer, som ved hjælp af f.eks. associationer sættes i brug på en ny måde i kontekstualisering af 'det nye'. Min tese er endvidere at respondenter i konfrontation med samme forlæg, vil kunne vise nogle generelle træk. Disse træk omhandler, hvilke aspekter, der tillægges opmærksomhed og derfor får prominens i processen med dannelse af det nye ord. Men jeg har en formodning om, at de aspekter, de tillægger opmærksomhed som kontekstualiserende for 'ordet' alligevel bliver tildelt forskellig betydning af hver enkelte, da individet agerer på baggrund af unikt subjektivt opnåede erfaringer med ting i verden.

Jeg tilbyder således respondenterne en oplevelse i form af et forlæg. Hvordan de oplever det, er op til dem selv, men de skal kommunikativt få oplevelsen til at give mening for andre. Oplevelsen hjælper dem med kommunikativt at tegngøre 'betydninger' i et udtryk og det er derfor i selve kontekstualiseringen, at vi ser tegndannelse foregå - tegndannelse forstået som skabende en relation mellem 'det betydende' og 'et udtryk' herfor. Det, der er interessant i denne situation, er hvordan symbolfunktioner skabes: Det er ikke nok bare at benævne 'betydninger'. Det er vigtigt at fortælle, hvorfor lige netop disse 'betydninger' skal sammensættes med lige netop det udtryk, og her trækkes på personernes kontekstualiseringer i forhold til anekdoter, personlige historier, narrativer og gestik. Derudover er det forskellige former for opmærksomhedstildeling samt respondenternes indbyrdes måde at forhandle og fortælle, der skaber kontekstualiseringer af de nydannede ord. Det, at de involverer hinanden, gør, at de opnår nogle 'fælles' betingelser for symbolgørelse. Deres fortællinger, holdninger og meninger bliver fælles at agere ud fra og de udtaler sig også ud fra globale strukturer og værdier.

NYE ORD SOM BETINGELSE FOR SITUATION

Det er givet, at personerne i dette tilfælde skal forholde sig til 'nye ord' som abstrakt begreb, idet de bliver bedt om at finde på nye ord, der matcher (deres oplevelse af) det forlæg af visuel karakter, de får stillet til rådighed. Undervejs og inden er der ingen spørgsmål til, hvordan nye ord defineres, hvad de måtte indeholde og udgøres af, samt hvordan termen skal forstås. Hvad det nye ord skal omfatte at 'betyde' gives i det visuelle og tekstuelle forlæg, og respondenternes opgave er således at finde på ordformer, de synes kan modsvare denne 'betydning' inden for de rammer de tolker termen sætter. Forholdet (det arbitrære) mellem forlægget og ordformerne beskrives gennem kontekstualiseringer, idet de skal forklare de andre deltagere deres rationale for valg. Dette resulterer altså i eksempler på, hvordan et givent udtryk (form) tildeles betydning og derved bliver tegngjort sammen med andre i momentet.

Når således 'nye ord' bliver topikaliseret, sker det umiddelbart i en ramme af, at alle 'ved' hvad nye ord er. Der udtrykkes ingen tvivl om, hvad nye ord er og dette fravær af konflikt giver derfor et billede af, hvad nye ord er for de implicerede i den pågældende situation. Genstanden kan tolkes således ud fra sammenhængen. I de fleste tilfælde agerer respondenterne i overensstemmelse med en forestilling om at forlægget virkelig repræsenterer noget 'nyt' og at de derfor skal forestille sig at der mangler en

'betegnelse' for dette. Det 'nye' og 'det nye ord' bliver da en præmis respondenterne skal agere på baggrund af. Der er således grund til at tro, at det er således de forholder sig generelt til opgaven. Dette kan endvidere illustreres ved at respondenterne sjældent holder sig tilbage for at bruge allerede 'etablerede' betegnelser til at fungere på ny måde.

RESULTATER

Ganske som forudset, er der visse aspekter ved især de visuelle forlæg, der tildes opmærksomhed på tværs af respondenter, men dette resulterer ikke entydigt i ensartede associationer og derfor ikke i enslydende 'nye ord'. Ved de visuelt udformede forlæg, tiltrækker deltagerne selv på tværs af grupperne de andres opmærksomhed hen på nogle af de samme elementer (det urbane og modsætningsfyldte ved 'Tøjstil', det griseagtige og 'nøgne' ved 'Hunderace'). Respondenter (på tværs af grupperne) trækker på nogle af de samme typer af erfaringer (eks. sort sol forlæg fire). Derudover lader det til at respondenter på tværs af grupper udviser sammenlignelige associationsprocesser (eks. gris og/eller rotte ved forlæg tre). Dette kan måske siges at resultere i samme værditilskrivninger (grim). Dette til trods er der ikke tale om, at respondenterne ender op med at 'danne' de samme nye ord for forlæggene, hverken individuelt eller i gruppen (bilag 2).

FÆLLES ORD

Jeg havde forventet at mine informanter ville finde på meget forskellige nye ord ud fra hypotesen at deres individuelle erfaringer med de forskellige artikulationer nødvendigvis måtte resultere i forskellige associationsrækker. Dette til trods forekommer der ikke bare enslydende udtryk på tværs af grupperne (f.eks. *hipster* i kontekstualisering af 'Tøjstil' forlæg et, eller *pelicano* i kontekstualisering af 'Sportsgren' forlæg fem). Dertil skal siges, at to af forlæggene appellerede til allerede stadfæstede udtryk. Det ene var forlægget 'Fugleflok', der ledte de fleste informanter ind på begrebet *sort sol*, samt forlægget 'Tørstmæt', der ledte nogle af informanterne ind på det ældre danske udtryk *sæt*. Til gengæld er det mærkbart, at især forlæggene 'Sportsgren' og 'Hunderace' afføder udtryk, der kan associeres til engelsk, hvilket rent faktisk italesættes af de fleste grupper. Selvom der er mange sammenfald med hensyn til attraktorer af både visuelle og sproglig karakter, opstår der dog nogle

orddannelser som er ret atypiske. For 'Sportsgren' drejer det sig om *mosesbold*, *titicacabold*, '*Ha del el harhra*' (arabisk for "Intet (er) umuligt") og '*base bennis*'. For 'fugleflok' handler det om *dominonisering* (jf. dominoeffekten af fugle i flok der letter) og *solfangere* (som er et kendt udtryk til at betegne noget andet end fugleflok). For 'Tøjstil' handler det om *Peter Pan*, *slappi*, *musketerstil*, *eskimo* (som alle blev forkastet grundet deres manglende potentiale i salgsøjemed). For 'Tørstmæt' finder man udtrykket *hydreret* (som artikuleres af to deltagere i forskellige grupper og derfor uafhængig af hinanden, men som afviger fra de andre bud i denne kategori ved at ligne et fagudtryk). Og sidst finder vi i kategorien 'Hunderace' følgende atypiske bud *grissi*, *hyæne*, *krøllehund*, *pindsvin*, *svinehund* og ikke mindst *penkowahunden*. Sidstnævnte er affødt af en hel fantastisk interaktiv associationsrække fra *svinehund* over *rotte* og videre til forskeren Milena Penkowa, som i 2012 blev meldt for videnskabelig uredelighed grundet nogle manglende rotter. Ligeledes som i 'Tøjstil' blev disse atypiske bud vraget bl.a. grundet deres manglende potentiale i forbindelse med købsappel.

I det ovenstående har jeg behandlet gruppernes nye ord som dekontekstualiserbare resultater. Men min hensigt med denne afhandling er at beskrive kompleksiteten af deltagernes nyorddannelse, og derfor må man tage deres konkrete kontekstualiseringshandling alvorligt.

AFVIGELSER

Jeg skal gøre klart, at hvad respondenterne end mener med deres kontekstualiseringer, er disse subjektivt begrundede og er derfor kun sammenlignelige i deres udtryk. Men denne sammenlignelighed i udtryk viser også, hvordan respondenterne kan udvise en oplevelse af 'enighed' på trods af deres forskellige erfaringer. Dette bliver tydeligt, når der er tale om klare afvigelser i respondenternes erfaringer og derfor tegngøring og kontekstualisering af de ord de benytter til at kommunikere disse¹⁰⁴. Men man kan også se det når værditilskrivninger interaktivt udfordres og derved bryder eller forandrer en vanemæssig associationsproces¹⁰⁵.

---

¹⁰⁴ f.eks. bliver 'sort sol' kontekstualiseret negativt af SA i gruppe 3 og hun efterspørger noget 'romantisk i stedet, hvilket kunne tyde på at hun rent faktisk ikke kender udtrykket 'sort sol' (se bilag 3).

¹⁰⁵ Man ser f.eks. i gruppe 1, hvordan alle deltagerne synes enige om den negative tilskrivning af 'hundene' (udseende kontekstualiseres ved 'gris' og 'rotte'), hvorefter PP, gennem en anekdotisk og meget gestikulerende

---

VEJEN TIL DET NYE ORD ER BELAGT MED ASSOCIATIONER

EKS. 'METROSTIL'

I det følgende vil jeg vise, hvordan forhandlingerne af de nye ord i fokusgruppen absolut ikke foregår ad lige stier. Jeg trækker på forløbet fra gruppe et og deres svar på et nyt ord for 'Tøjstil' til forlæg nr. et. Forløbet i forhandlingsprocessen udvider dynamiske træk karakteristisk for alle grupperne. Gennemgangen vil foregå baglæns, således at man bliver guidet gennem, hvad handlingerne er reaktioner på. Jeg håber på den måde at anskueliggøre den komplekse situation, der stiller betingelser for deltagernes kontekstualisering af udtrykket, samt vise hvor ladet den 'færdige' tegngøringen er med associative og emotionelle aspekter. Det endelige valg i gruppe ét som svar på forlæg ét er '*metrostil*'. Ordet i sig selv synes relativt anonymt: '*metro*' som forled kan henvise til forkortelsen af '*metropolis*' som er græsk for (stor)by og andenleddet '*stil*' kan henvise til beklædningen på billedforlægget, men også til opgavens ordlyd '*at finde betegnelse for ny tøjstil*'. Men vejen til dette er ikke så ligetil og absolut ikke så anonymt. I selve enighedsforhandlingerne, der leder til *metrostil*, ser man, at deltagerne henviser til dele af beklædningen (se fig. 4).

Fig. 4

320	BB: men altså de der huer de er jo gået hen og blevet fuldstændig og det
321	[jo alle]
322	HH: [ja m ved] det godt [ved det godt ved det godt]
323	JJ: [hja]
324	BB: [ikk]
325	BB: og de der halstørklæder
326	HH: [ja]
327	BB: [deet d]et samme
328	KK: (mm)
329	BB: og [jakken]

---

positiv fortælling, får vendt de andre deltagere til at anerkende 'hundene' som 'flotte' og tilskrive dem betegnelsen 'statuehunde' (se bilag 3).

Således bliver jakken, tørklædet og huen tegngjort til at kontekstualisere enigheden, men også at det er dele som 'alle' har eller gør brug af. Hvem disse 'nogen' er, skal ses i opposition til hvad H just tidligere har foreslået, nemlig at 'huen i nakken' associerer til 'skatere' (fig. 5)

Fig. 5

292	HH: jo men altså samtidig så syns jeg ogs at han altså hvis man kigger på
293	hans hoved så kan jeg så kan man jo sån ogs få sån ide om undergrund
294	den der skater ligefrem man kan ogs komme til at syns at der er
295	sådan lidt hvad er det nu de hedder de der -
296	BB: -cool-
297	JJ: -rockere
298	HH: nej
299	JJ: nej <u>Det</u> syns jeg-
300	PP: -nej det syns jeg n(u heller ikk)
301	JJ: [det syns jeg nu ikk nej det s]
302	KK: [mmm rockere slet ikk deer han alt for veg]
303	KK: deer han alt for piget-
304	JJ: -ja det det syns jeg [ogs]
305	KK: [det det han g]å r-
306	JJ: -ja det syns jeg ogs
307	PP: -rockere de vil ikk [la huen siddende]
308	KK: [(mmm)]
309	PP: [om i nakken du den sidder helt nede i [(xx)]
310	BB: [og de]r ja og deer heller ikk spor skater over ham efter [mit s]
311	KK: [overhovedet]
312	JJ: [nej d syns jeg heller ikk]
313	JJ: [overhovedet ikk]
314	HH: [som sagt] snakker jeg kun om det øverste [jeg snakkede altså ikk om
315	om]
316	JJ: ja
317	HH: ja jaja

Denne inddragelse af skatere skal igen ses som gendrivelse mod, at 'den person', der kunne finde på at blive associeret med beklædningsgenstandene, af (K) bliver kontekstualiseret ved *piget*. Men denne 'pigethed' kommer som modargument til (H)s tidligere tegngøring af *rockere* som tøjstilens målgruppe, hvilket nærmest sker som en forsnævring af hendes beskrivelse af gruppetilhørsforhold ved tidligere kontekstualisering af associationerne *cool*, *skatere* og *undergrund*.

At tøjstilen nu associeres med 'skatere', 'undergrund' og sågar 'rockere' kan ses dels som en reaktion på det umiddelbart forudgående 'Peter Pan støvler' (fig. 6)

Fig. 6

289	BB: men det rigtig dejlig peter pan støvler over det det kan jeg godt se
290	hvad du mener
291	JJ: ja

Men dette er nok i højere grad (H)'s udfordring af at tøjstilen bliver '*efterstræbt*' af en hel '*generation*' og at 'de nogen', der associeres til tøjstilen bliver kontekstualiseret som havende et '*walkincloset*'(B) eller sågar en hel '*lejlighed til at skifte tøj i*'(P) (fig. 7):

Fig. 7

272	JJ: [det han tilstræber ikk]
273	BB: [det er] jo [sådn]
274	PP: [ja]
275	BB: det deer øh ( ) *look som bliver efterstræbt af en hvis
276	JJ: mm
277	BB: genera[tion]
278	PP: [jaja]
279	JJ: og en hvis [øh øh]
280	PP: [jaja dem] der har sån en hjem at skifte tøj lejlighed
281	JJ: ((griner))
282	LL: ((griner))
283	BB: ((klukler))
284	PP: [(xx)]

285	BB: haha walkincloset
286	PP: (xx)

Men det er også her, at man ser hvordan deltagerne i deres re-aktion orienterer sig imod, at den samlede beklædning, dvs. 'stil-en' er tilstræbt og det således handler om et 'look' udvalgt af nogen. Personen på billedforlægget bliver således som repræsentant for en generation fortaler for dette aktive valg. Forud for dette er netop den unge mand kontekstualiseret som '*helt klart metroseksuel*' (P) (fig. 8).

Fig. 8

255	HH: jom jeg syns faktisk det der jeg enig med dig i det der med
256	metro
257	JJ: [ja]
258	BB: [ja]ja
259	PP: det syns jeg egentlig [ogs]
260	JJ: [j]a
261	PP: det der dækker me [st]
262	BB: [ja]
263	JJ: [ja]
264	PP: øh i virkeligheden ogs
265	BB: ja
266	PP: øh For han er jo sån <u>helt</u> klart metroseksuel ikk? [detjo]
267	BB: [jaja]
268	JJ: [>johdeterhan<]

Metroseksuelt kan fra en 'onomasiologisk/lingvistisk' analytisk vinkel siges at bestå af 'samme' forled som '*metrostil*' men her tydeligvis i association kædes sammen med seksualitet. Foranledningen til dette kan være (P)s egen positivt kontekstualiserede tegngøring af '*metro*', men at '*metroseksuel*' følger som videre kontekstualisering eller udspecificering af '*metro*', kontekstualiserer dette som ikke bare omhandlende *metro*- som forkortelse af '*metropolis*' alene og heller ikke som associeret med eks. *metrotog*. Før denne tegngøring af '*metro*' og personen på billedet som metroseksuel, kontekstualiserer (B) vedkommende som *maskulin*, *musketeragtig* med en *bare-kom-an-attitude* (fig. 9).

Fig. 9

239	BB: fordi jeg syns egentlig det er temmelig maskulint a det som du siger
240	per
241	PP: ja
242	BB: med det der lidt musketeragtige
243	PP: jaja
244	JJ: ja
245	BB: [og sådn noget ikk]
246	KK: [mmm]
247	JJ: jo
248	BB: Og det der deet åbent der det signalerer også at jeg m altså Bare
249	kom an ikk
250	JJ: j[o]
251	BB: [ikk] altså øh øh

Så her ser vi altså allerede om ikke seksualitet, så i hvert fald vores måde at konstruere køn på komme ind og spille en rolle for tegngøringen i kontekstualiseringn. Vedkommende som senere bliver kaldt '*metroseksuel*' og som repræsentation for en '*generation*', men for '*piget*' til at være '*rocker*' er i virkeligheden '*maskulin*' – en *musketer*. Dette (B) gør, er ikke blot en umotiveret tegngøring men en associering i forlængelse af og re-aktion på at (H) kontekstualiserer beskrivelsen af personen ved '*Peter Pan*' som '*tøseagtig*' (fig. 10)

Fig. 10

229	JJ: [ja og] Jeg kaldte det faktisk peter pan
230	HH: Ja det ved jeg godt men de[t syns]
231	JJ: [ja]
232	HH: jeg det måske liige sådn-
233	JJ: -ja
234	HH: det llige nummeret der sku have været lidt mere
235	tøseagtigt[over det]
236	JJ: [ja]
237	HH: efter min mening
238	JJ: ja

Men selvom (J)'s '*Peter Pan*' dels er en henvisning til hendes tidligere bud på nyordstilskrivning og dels er specificering i forhold til (B)s henvisning til hendes bud, skønt '*fejlagtigt*' nævnt ved '*metrolook*' kontekstualiseret som et '*bedre bud*' end (B)'s egen '*unilook*'. Dette sker på direkte positiv opfordring fra (H) (fig. 11)

Fig. 11

218	BB: menalt[så]
219	HH: [men] hvad var det de Hvad var det du havde kaldt din for det s
220	v- faktisk var ret godt
221	BB: uni look menøh jeg synes også at jyttes [metro look]
222	PP: [ja metro look]
223	BB: Det synes jeg altså også [er godt]
224	JJ: [ja]
225	BB: Altså deet hvert fald samme boldgade jeg er
226	?: Ja
227	KK: [mm]

Forud for denne positive tilkendegivelse og opfordring til 'rekontekstualisering' af (B)s bidrag fra (H), er der et tydeligt skift i samtalen. Der har nemlig været en lille disputs. I det umiddelbart foregående er det 'blevet slået fast' at der er tale om at '*det er en vare*'(J) som en bekræftelse af at der er tale om noget '*tilstræbt*'. Det vil sige at det allerede her tegngøres at tøjet eller den 'stil' som den unge mands beklædning kan kontekstualiseres som '*tilstræbt*'. Dette står imidlertid ikke alene, men kan ses som en opblødning af det umiddelbart foregående hvor (K) med negative vendinger har tilkendt '*det*' (tøjet/personen/omgivelserne/'helet' på billedet) – "*når du kigger på det*" en kontekstualisering som foregående '*i en af Warszawas sidegader*' (K) (fig. 12).

Fig. 12

203	JJ: der intet polsk over det [her det tror jeg ikk
204	KK: [nej det ved jeg godt]
205	BB: ja
206	KK: det ved jeg godt ( ) mje
207	HH: men det så du

208	??: (xx)
209	HH: jaja
210	KK: når du kigger på det
211	BB: [jaja]
212	??: Ja
213	KK: Det her det sgu en af warszawas sidegader ikk [xxx]
214	BB: ([klukler]) (xxx ser sådan tilstræbt ud ik]
215	JJ: jaja[arjeg tror det meget(en vare?) jojo]
216	JJ: jo

Dette er en kontekstualisering, som relevantgøres ved at være en reaktion på, at (J) kategorisk har afvist, at personen på billedet og tøjet han har på, har noget med Polen at gøre. (K) svarer prompte afstemmende bekræftende¹⁰⁶, således at (K)s tidligere bidrag bliver underkendt interaktionelt – ikke blot af andre men også af ham selv. Det er mærkbart at (de både BJH og K) benytter den deiktiske markør 'det' i disse kontekstualiseringer, med hvilket de både kan henvise til personen, tøjet, omgivelserne eller 'helet' på billedet. Kontekstualiseringen af 'det' på billedet som ikke-polsk er den første egentlige igangsættelse af gruppens interaktive handlinger mod 'enighed' og derved mod 'resultatet'. Men forud for kontekstualiseringen ved '*ikke noget polsk over det der*' finder man oplægget til diskussionen, som former sig meget 'blødt' gennem, at '*sådan skal de jo se ud i vore dage*'¹⁰⁷, fællesgjort af enighedsmarkører (fig. 13). Den deiktiske markør 'jo' sprogliggør en fælleskontekstualisering, men 'de' markerer en distancering. Især det sidste bemærkes i relation til, at '*det er jo n moderne tøjstil*' som '*derikk nogen tvivl om*'(K), da denne gruppe har højeste gennemsnitsalder (fig. 13).

Fig. 13

188	KK: Ja jeg ved ikke rigtig om tøjstil [men]
189	PP: [ja]
190	KK: Der derikk nogen tvivl om det det jo n moderne tøjstil
191	HH: m
192	KK: man ser det jo i ugebladene Man ser det jo i [a]lle mulige

¹⁰⁶ Dvs. justerer sin kontekstualisering gennem enighedshandling.

¹⁰⁷ jo – sprogliggør en fælleskontekstualisering. 'de' - distancering

193	steder
194	PP: [ja]
195	KK: Det er simpelthen bare du
196	JJ: ja
197	BB: sånskal de se ud
198	JJ: ja
199	BB: i vore da[ge ik]
200	JJ: ja
201	PP: (mm)

Her tegngør (K) også, hvor han kan vide det fra, nemlig at *'man ser det jo i ugebladene man ser det jo alle mulige steder'*. Men dér ytrer han også, hvad kunne ligne besværlighed med at kontekstualisere dette billedforlæg med et nyt ord *'jeg ved ikke rigtig om tøjstil'*, hvilket måske peger på hvordan *'det'* senere kan benyttes til at omhandle både tøjet, personen eller *'helheden'*, der forsøges integreret på forskellig måde.

Fra denne omvendte gennemgang kan vi se, hvordan hver ny kontekstualisering af *'det'* på forlægget, hvad enten dette sker ved direkte tegngøring, tilskrivning af værdi eller kontekstualisering, sker kommunikativt interaktivt som re-aktion på noget foregående i samtalen. Dette er et eksempel på den del af fokusgruppeoptagelsen, hvor de i gruppen taler sammen og det er klart her at personerne ikke bare re-agerer på hinanden og det hinanden siger, men også medagerer hinandens kontekstualisering. Et eksempel kan ses hvor (B) på opfordring ytrer *'uni look menøh jeg synes også at jyttes [metro look] Det synes jeg altså også [er godt]'*. Selvom (B) i dette tilfælde synes at tilskrive (J) en anden navngivning, hvilket (J) gør opmærksom på umiddelbart følgende, er det stadig et eksempel på, hvordan personerne tager hinandens ytringer til sig, integrerer hinandens ordvalg på deres egen måde. Hver gang én af personerne kontekstualiserer egne eller andres ordvalg, sker dette som nye måder at integrere disse med deres egne i forhold til, hvordan situationen udvikler sig.

KONKLUSION AF EKSEMPELET

Det, jeg har forsøgt at vise ved dette eksempel, er, at selvom man kunne tænke, at de forskellige associationer ikke har noget med det færdige udtryk *'metrostil'* at gøre, er dette langt fra tilfældet. Alle

deltagernes handlinger er motiveret af det foregående. At 'der ikke er noget polsk' over tøjstilen, kan virke som en mærkelig kommentar fra (J), men det er i høj grad motiveret af (K)'s tidligere kontekstualisering. Ligeledes med (B)'s 'Peter Pan-støvler', (H)'s 'rockere', kontrasten mellem 'piget' og 'maskulin' og 'musketeragtig'. Det hele har været en del af situationen tidligere og motiveres interaktivt videre undervejs af deltagerne. Desuden kan man også se i deres brug af deiktiske markører [*de, man, sådan nogen, en hel generation*], hvordan deltagerne distancerer sig til 'typen' af person på billedet, hvilket samtidig antyder et relationelt modsætningsforhold til denne. Dette understreges yderligere i deres orientering mod forestilling om sociokulturelle normer [*ugeblade, storby, walk-in-closet, Warszawas sidegader*]. Bemærk i øvrigt at kontekstualisering af forlægget følges af værdiladede udtryk [*rærligt, veg, dejlige peter pan-støvler*] og det er endda mere udtalt i første fase af samtalerne.

REFLEKSION

I eksemplet fra FG om det 'nye' ord 'Metrostil', ser man noget interessant, men ikke mærkværdigt hen imod slutningen. Efter at gruppen har tilsluttet sig '*metrolook*' eller '*metrostil*', som det endte med, ser man et interessant fænomen. Den indledende ytring i diskussionen hvor (K) ytrer 'besværligheden' ved at finde på det nye ord for denne 'tøjstil' spejles i slutningen. Der sker en 'fællesgørelse' af lige netop 'besværligheden' med at skabe nye ord, men også besværligheden med at holde op med at finde på nyt og nye kontekstualiseringer (fig. 14).

Fig. 14

340	BB: altså det er jo lidt svært og
341	HH: [jaa men hvis vi skal blive]
342	BB: [ja men vi skal bare prøve] nej man altså det sån vi skal jo
343	heller ikk bruge altså vi kunne godt bruge meget mere tid på
344	det
345	LB: jaja jaja
346	BB: og nærme os mange flere ord og sådan nogle ting ikk [men
347	altså]
348	KK: [ork de]r mange altså
349	JJ: -ja-
350	HH: man kunne sikkert få en hel dag til at

351	PP: [ja]
352	JJ: [jaja]det ku man sagtens-
353	HH: -detjo det reklamefolk gør
354	PP: -ja
355	BB: -ja lig præcis detjo [det der]
356	HH: [det guds]kelov ikk hehe (H)

Her sker en metarefleksion i forhold til selve situationens krav. Dette sker ikke bare i forhold til den opgave, jeg som moderator har stillet gruppen, men i forhold til opgaven at finde på nye ord for ting og fænomener generelt. Det er her vigtigt at tilføje at dette gøres i fællesskab. Orienteringen imod opgavens betingelser som vanskelige *'altså det er jo lidt svært og'*(K), men samtidig opgavens fuldførelse som vanskelig at afgrænse *'vi kunne godt bruge meget mere tid på det og nærme os mange flere ord og sådan nogle ting ikk [men altså]'*(K) og *'[ork de]r mange altså'*(B), sker ved positiv tilkendegivelse og derved deltagelse af alle i gruppen *'man kunne sikkert få en hel dag til at'* (B). Her ytrer (H) en yderligere orientering mod en forestilling om *'-detjo det reklamefolk gør'* hvilket deltagerne *'[det guds]kelov ikk hehe'*(H) er. Diskussionen og enighedsgørelsen af 'det nye ord' starter med en orientering imod opgavens art og afsluttes med en spejling af indledningen – en refleksion over opgavens art (som sprogspil stillende visse betingelser). Og som yderligere kontekstualisering kommunikerer en metarefleksion over, ud fra hvilke normsæt (*reklamefolk*) betingelser for opgaven kan eller bør ses i lyset af.

KONKLUSION AF CASE 1 (FG)

Mine observationer gør det klart, at for at et udtryk skal kunne sammenholdes med brug – dvs. for at kunne tegngøres altså skabe den symbolske relation – har man brug for at gøre det konkret vedkommende for nogle personer. Et ords tilblivelse nødvendiggør, at personer gør det konkret vedkommende for sig selv og andre gennem spejling i erfaringer, følelser og oplevelser. Denne case viser den proces, som normalt foregår i stilhed, når folk læser et udtryk eller oplever noget 'betydende'. Her bliver processen åbnet op og gjort social. Det går videre med dertilhørende værditilskrivning og aktualisering for de andre i situationen. For hvert et forlæg bliver knyttet nogle 'ordformer'. For hvert ordform knytter sig en måde at præsentere det på. Til hver ordform bliver knyttet historier om, hvordan personen er kommet frem til det. Dertil kommer en

kontekstualiseringer i form af oplevelse, associationer, emotive fordomme og gestik, der følger historierne. Desuden er der en hel masse usagt – den ubevidste viden – det, der gennem at blive uimodsagt umiddelbart synes genkendt og anerkendt fra de andres side.

KAP. 4 ANDEN CASE 'TELLING OF TEXT' (TOT)

Et andet mål for mig i denne afhandling har været at se, hvordan personer kommunikerer ord, de ikke kender og som derfor er nye for dem. Dette betyder mere specifikt at undersøge, hvordan personer interaktivt kommunikerer noget 'som nyt' koncentreret om enkelte udtryk i form af hvordan et ukendt ord kommunikeres som nyt. Deri ligger at finde ud af, hvilke verbale strategier personer tager i brug, når de skal kommunikere et for dem nyt ord til andre, samt hvordan de interaktivt får det nye ord til at give mening for sig selv og den anden i den dialogiske situation. Ydermere har det været vigtigt at se, hvilke semiotiske ressourcer personer gør brug af i kommunikation af det for dem ukendte ord og derfor, hvordan de 'vækker' det nye ord til live i en konkret situation. Dette ledte til et casestudie af data uddraget af videomateriale fra en opstilling, hvor i alt 12 (6x2) informanter skulle 'formidle' autentiske tekster indeholdende mindst ét ukendt ord videre til en anden. Neden for vil jeg beskrive udviklingen af dette mit andet casestudie samt uddybe rationalet for dette. Dernæst vil jeg diskutere, hvordan jeg fandt frem til de tekstforlæg, der skulle lægge til grund for 'formidlingen' i dette studie. Til sidst følger en beskrivelse af selve undersøgelsen samt diskutere resultaterne.

INTEGRERING AF 'NYE ORD' PÅ NY

I det resulterende eksperiment har jeg bedt personer indgå i en kommunikativ relation, hvor en given førsteinformant (FI) skulle formidle en tekst med et nyt ord til en given andeninformant (AI), som derefter skulle formidle til en forsøgsassistent (FA). Således kører processen med i alt seks par FI'er og AI'er og formidlingen vedrører for hvert par fire tekster, hvoraf tre er fælles for parrene. Opgaven for AI er altså ikke bare at opfange og huske (ved hjælp af noter) ud fra hvad FI vælger at formidle, men yderligere at vælge ud fra det, hvad der skal formidles til en tredjepart (FA). Forlægget var bidder af autentiske artikler (naturligt forekommende tekster), hvori et nyt ord optrådte. Teksterne var valgt ud fra at det nye ord i sig selv ikke kunne siges at være analyserbart (i forhold til Langackers (2008) brug af begrebet), samt ud fra, at det nye ord ikke deiktisk ved leksikalske nyhedsmarkører blev

kontekstualiseret som nyt i teksten¹⁰⁸. Den analyse, jeg her vil komme ind på, vil afsløre hvad der går videre i kommunikation over tid og situation, samt på hvilken måde det går videre.

INTRODUKTION TIL TOT

Jeg havde tænkt mig at finde ud af, hvordan mennesker gør nye ord. Med udtrykket 'hvordan folk **gør** nye ord' lægger jeg et fokus på de kommunikative handlinger, hvormed en person integrerer et ord med en anden person i en konkret situation og denne proces eller dette fænomen får en ekstra dimension fordi det pågældende ord, der gøres, skal gøres nyt i handlingen. Den tidligere diskuterede komplikation af genstanden 'nye ord' fra et leksikografisk perspektiv og de anførte pointer imod at behandle alle 'nye ord' på samme måde, deres variation i mængde og art af skriftlige samt meget forskellige sociokulturel forankring og derfor etablerethed taget i betragtning (se side 4-16), er vigtige at have indsigt i, når man som jeg har tænkt mig at 'levendegøre' nye ord på ny.

Jeg kunne have lavet ordene selv, men så skulle jeg også have lavet det fænomen, de nye ord i givet fald skulle betegne ellers blev de ikke troværdige. Hvis jeg selv skulle fastlægge, hvordan en given ordform kunne tegngøres, ville det i sig selv blive en normativ betingelse for undersøgelsen. Det var derfor vigtigt for mig at operere med nye ord, der med sandsynlighed blev opfattet som relativt nye af de mennesker, jeg skulle have med i min undersøgelse. Det implicerede, at jeg måtte have fat i nogle ord som var nye, men ikke usandsynlige. Jeg valgte at lade nogle af de certificerede 'nye ord' fra Sprognævnets database indgå som forlæg for deltagerne i denne case, da jeg ved gennemlæsning af de 1025 ordformer, registreret og dateret i perioden 1995 til 2012, blev opmærksom på 1) at nogle af de 'nye' ord var, skønt de var relativt 'gamle nye', overhovedet ikke genkendelige for mig, og 2) at nogle af de pågældende ordformer viste sig antageligvis at kunne benyttes til at betyde noget andet end jeg havde troet. Kombinationen af nye ord, der var ukendte for mig, men registrerede af Dansk Sprognævn var god, fordi ordene i så fald var at finde dem i 'autentisk' forekommende kontekst (skriftlig publiceret tekst).

---

¹⁰⁸ Dog skal det nævnes at nogle af de nye ord optræder i overskrifter, hvilket, som man kan forvente, får en betydning for deres tegngøringspotentialer.

Jeg ønskede, at ordene, jeg ville bringe til live, forekom og blev ageret på i forbindelse med autentisk ko-tekst og derfor ønskede jeg ikke at arbejde ud fra en konstrueret ko-tekst, der kunne omfatte de nye ord i fokus. Den eneste grund til at konstruere en ko-tekst for de pågældende ord, ville være at sammenligne de handlinger, der knyttede sig til ordet snarere end til teksten. Dette kan have den konsekvens at ko-teksten bliver for normativt dikterende for forståelseshandlingen og ordgørelsen. Desuden ville man ikke kunne konstruere en tekst, som var så neutral, at den kunne bruges til alle ord, uden at enten forståelseshandlingen blev besværliggjort eller, at den konstruerede ko-tekst kontekstualiserede det pågældende ord som aparte. Det var vigtigt, at hvis det nye ord skulle tildeles opmærksomhed, skulle denne tildeles fra personerne selv naturligvis ud fra de betingelser muliggjort at den autentiske ko-tekst samt undersøgelsesforholdene.

Min undersøgelse gik ud på at lade informanter 'gøre' nye ord på ny over for hinanden. Sagt på en anden måde, nye ord 'dannes' hvis de gøres kommunikativt signifikante som sådan, ved at blive gjort relevant for en anden part i kommunikation. Der er således aktivitet involveret og jeg forsøger at gribe ikke bare den proces, der omgærder nyorddannelse (som i case 1, FG i forrige kapitel), men her selve den kommunikative proces nyorddannelse er en del af. Det, der er interessant, er, at så snart noget ytres som et nyt ord, skabes det i den socialitet, som er nødvendig for sprog. I og med vi lever i interaktivitet med andre mennesker, kan vi se på, hvordan vi ved brug af semiotiske ressourcer som f.eks. 'nye ord' skaber betingelser for hinanden i kommunikation samt hvordan disse nye betingelser udfordrer og udvikler os kognitivt. Et nyt ord kan blive del af vores tænkning – som en del af noget ikke-nyt. På den måde bliver det nye ord gennem kommunikation en mere eller mindre integreret del af os som kognitive organismer. Den sociale proces med at gøre et givent nyt ord relevant for et andet menneske er en dannelsesproces, fordi den involverer kognitiv udvikling.

Umiddelbart kan man argumentere for at denne proces gælder alle ord. Ingen kommunikation uden kognition. Som jeg senere vil komme ind på vil en hver sproglighed involverer unik situationel tegngøring af ordene. Ud fra dette perspektiv kan selve 'ordgørelsen' således ses som nydannelse. Man skal dog her huske på de erfaringer mennesker bærer rundt på. Der er tale om tegngøring af ord som mennesker har nogle meget specifikke erfaringer med. Vi agerer normalt ret vanemæssigt i sproglighed, når de forskellige kommunikative aspekter er i tæt overensstemmelse med tidligere erfaringer og derfor er den kognitive 'udvikling' knap så markant. Der er således god grund til at

fokuserer på nye ord, der i det mindste af nogen er blevet regnet for at være nye. I personers konkrete tegngøring af nye ord, vil de sandsynligvis ikke kunne trække på så mange erfaringer og vaner. Man må derfor som analytiker antage at tegngøringsprocessen socialt bliver mere markeret ved kommunikation af nye ord end ved ord og udtryk, som personerne har mange erfaringer med at tegngøre og gøre relevant for andre. Det er derfor gældende at få interaktion som specifikt involverer nye ord.

VALG AF SKRIFTLIGE FORLÆG TIL CASE TOT

De nye ord som Dansk Sprognævn har registreret i perioden 1995-2012 (bilag 1) er alle 'resultat' af skriftsproglig praksis, idet de alle har optrådt i forskellige skriftlige medier. Rationalet for at bero sin nyordsoptegnelser på skriftlige publikationer, er, at ordenes 'konventionaliserede' brug menes stadfæstet ved denne skriftliggørelse. At de pågældende nye ord således kan ses og opfanges retrospektivt, siger ikke meget om, hvordan de er blevet dannet. Ganske vist er der, som jeg nævnte tidligere, stor varians mht. hvordan de nye ord er blevet kontekstualiserede af skribenterne gennem tiden og forskelle på de mediemæssige ophav, hvori de optræder samt variation i og omfang af belæg¹⁰⁹. Jeg kan sige lidt om, hvordan skribenten i en given artikel gør de nye ord relevante for de læsere, han/hun mener at have. Men billedet er ikke ens for de forskellige ord og udtrykkene er sporadiske. Skribenterne er forskellige, og de nye ord kan ikke sammenlignes ud fra disse forekomster, uanset, om de måtte følge et lingvistisk 'regelsæt' for nyorddannelse. Det man har brug for, er, med andre ord, at lade ordene komme til live igen og blive gjort til et udtryk for noget af nogen. At det nye ord gøres, implicerer derved, at der er nogle (kognitive agenter), der skal gøre dem. Dette gøres ved at lade ordene indgå i aktive foregående kommunikationer. Hvordan personerne vælger at agere de nye ord bliver således op til dem

Selvom interaktionen skulle gælde nye ord er det dog vigtigt, at de interagerende ikke i udgangspunktet blev gjort opmærksomme på det. Ordene skulle ageres og det skulle ikke være mig som dikterede, hvordan lige netop disse ord blev ageret. Den nyhed, som i min udvælgelsen måske omgærdede ordene, skulle ikke diktere situationen. Det er op til deltagerne at agere de nye ord. Hvis der var noget nyt i ordene for personerne involverede, så skulle det være op til dem at kommunikere

---

¹⁰⁹ s. 44-55

dette og gøre det relevant for i specifikke situation at ordene var nye. Det er her, de førmtalte parametre for forekomster og kontekstualisering nævnt tidligere, bliver relevant. De nye ord, der forekommer i skriftlige medier, menes som nævnt at have undergået konventionaliseringsprocesser nødvendige for at blive integreret i et sprogsamfund. Deri forudsættes, at de nye ord burde være kendt af almindelige sprogbrugere, om ikke andet, hvis de gentagne gange optræder i skriftlige medier. Ydermere kan man sige, at de nye ord ikke burde skabe problemer mht. acceptabilitet, da for de flestes vedkommende er systematisk dannede i forhold til det lingvistiske paradigme. De nye ord er således skabt ud fra allerede kendte ord og ordmateriale, hvad enten dette kan associeres med dansk sprog eller andre sprog. Men som jeg var inde på, er både frekvensen af forekomster, kontekstualiseringen samt karakteristikken og omfanget af kilder meget forskellig, hvilket nødvendigvis gør, at rationalet bag, hvorvidt det nye ord kan karakteriseres som integreret i ordforrådet alene på baggrund af den skriftlige forekomst, er usikkert. Dertil er orddannelserne ganske vist systematiske i forhold til Dansk Sprognævns 'betingelser' for nyorddannelse, men Sprognævnet optager ikke de ord, de karakteriserer som transparente og man må derfor forvente nogle betydningsmæssige særegenheder, som nødvendiggør yderligere social konventionalisering.

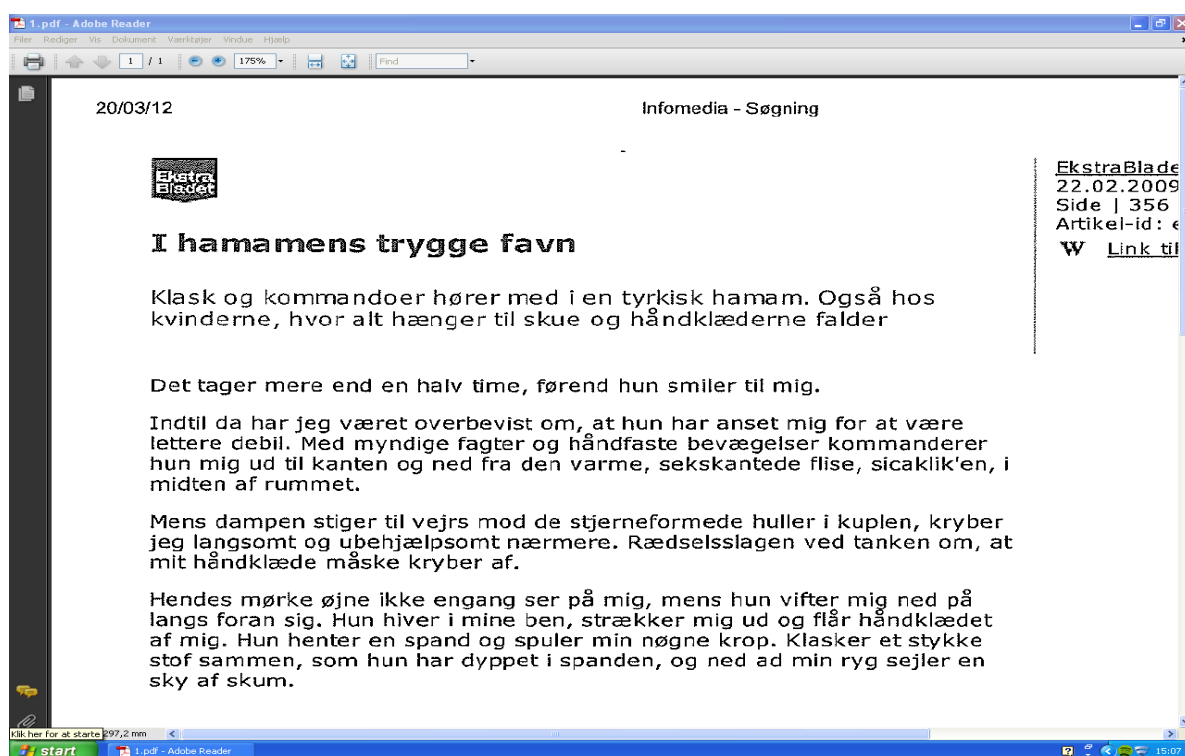
Der forekom således i den lange liste af nye ord fra Sprognævnets indsamling 1995-2012 visse ord som vakte min opmærksomhed, idet de forekom mig ukendte trods deres tidlige datering. Yderligere blev denne liste udvidet af ord, hvori den betydning som Sprognævnet anførte ligeledes vakte min opmærksomhed, idet de afveg min umiddelbare forventning.

Af Sprognævnets database udledte jeg først en liste på 32 nye ord, som jeg enten ikke kendte, eller som jeg havde svært ved at få til at give mening. Derefter blev udvalget gransket i forhold til, antallet af belæg, om disse belæg var danske eller andetsprogede. Efterfølgende blev de enkelte belæg gransket i forbindelse med, hvordan det nye ord blev præsenteret – om der var høj analyserbarhed (dvs. transparantheit) i forhold til umiddelbar kontekst, om de nye ord blev fulgt af forklaring, gåseøjne eller anden form for nyhedsmarkør eller om det nye ord som nyt ord blev fremsat som fokus. Alle disse forhold kunne 'styre' en evt. læsning af en tekst med det nye ord og det var derfor vigtigt at sortere sådanne tilfælde fra. Jeg sorterede endvidere de nye ord fra, som var meget fagtekniske eller slanglignende. De fagtekniske nye ord ofte var præsenteret i fagtekster, som informanterne kunne have svært ved at leve sig ind i ('gøre til deres egen'). Dertil vil jeg argumentere for, at de fleste

slangudtryk grundet deres diskursive funktion, er mere flydende i deres brugspotentiale. Derudover havde nogle af de nye ord netop oplevet en genkomst i medierne, hvilket kunne påvirke informanternes kendskab til dem. Efter ovenstående nævnte sortering ente jeg med 13 nye ord, som yderligere blev indskrænket til 7 og forskellige omstændigheder gjorde, at jeg endte med følgende 9 nye ord: *hamam*, *asfaltpirat*, *spøgelsespatient*, *glokaliseret*, *højdetelt*, *spermhund*, *æsel*, *elefantoverhaling* og *trivialnatur*.

Jeg fandt passende artikler hvori de nye ord indgik (bilag 4). Det var vigtigt at medtage ordene i en 'autentisk' tekst, da pointen var at efterstræbe lighed med et stykke virkelighed, hvilket ikke ville kunne afspejles ved og en evt. manipuleret kontekstualisering ville ikke kunne afspejle dette. Artiklerne med samt deres omgivelser blev gemt som screendump (se fig. 15) :

Fig. 15 Eksempel på tekstforlæg - Screendump af artikeluddrag (tekstforlæg 1 'hamam')

og præsenteret på en bærbar computer som forlæg for personernes interaktive kommunikation i min case, "Telling of Text" (ToT), som jeg vil fortælle nærmere om nedenfor.

DESIGN

Det gjaldt om at favne specifikke situationer, hvor nye ord gøres relevante og integreres i kommunikation mellem mennesker. Til det skabte jeg en (atypisk) ramme, hvor mennesker skulle gøre tekst relevant for hinanden. Nærmere bestemt var dette en session, hvor en informant (FI) skulle formidle en tekst for en anden informant (AI), der for at gøre det formidlede relevant for sig, fik lov til at tage noter. Den anden informant (AI) skulle så videreformidle teksten til en tredje person (FA). I teksten optrådte ét af de nye udvalgte ord beskrevet i foregående afsnit. Dette scenario gentog sig så med i alt 4 tekster for hvert informantpar.

SESSIONER

De enkelte sessioner er bygget op på følgende måde. Hver optagelse indeholder en førsteeinformant (X1), der genfortæller en tekst for en andeninformant (X2), som så videreformidler teksten til en forsøgsassistent (X3). Grundet positive resultater fra et pilotforsøg omhandlede min strategi for instruktion forud for sessionerne, at jeg bad førsteeinformanten om at læse teksterne op for andeninformanten én ad gangen. Imidlertid resulterede dette i meget statisk interaktion mellem deltagerne i første gruppe (A), hvorfor jeg over for de efterfølgende grupper blev nødt til at skifte strategi og bede førsteeinformanterne genfortælle teksterne snarere end at læse dem op. Selvom man kunne frygte, at dette skift i instruktion kunne blive en udfordring for sammenligning på tværs af grupperne, viste det sig, at grupperne udviser adskillige fællestræk på trods af, at betingelserne blev forandret efter første gruppe.

Ingen informanter deltog med den samme tekst flere gange. Dette blev gjort for at undgå evt. øvelseseffekt. Informanter stod med skråt front imod hinanden og der blev filmet i to vinkler, så begge personers gestik og ansigtsudtryk kunne dokumenteres. Førsteeinformanten (X1) fik på en bærbar computer præsenteret screendumps af autentiske artikler fra onlineudgaver af diverse aviser og publikationer, som vedkommende formidlede videre til andeninformanten (X2) og det blev i instruktionen gjort klart at andeninformanten (X2) så vidt muligt efterfølgende skulle kunne videreformidle teksten til forsøgsassistenten (X3). Det var tilladt andeninformanten (X2) at tage

notater under førsteinformantens (X1) formidling og efterfølgende at stille enkelte opklarende spørgsmål. Dette var givet for at hjælpe vedkommende med at skabe den relevans, der er nødvendig for at huske og skal ses som kompensation for den unaturlige opsætning. Efter endt formidling gav deltagerne tegn til mig som forsøgsleder og førsteinformanten (X1) blev skiftet ud med forsøgsassistenten (X3) og andeninformanten (X2) kunne starte 'sin' formidling.

DELTAGERE

I alt 12 informanter blev rekrutteret og fordelt på 6 par á førsteinformanter og andeninformanter. Deltagerne var mellem 22 og 34 år og var alle på nær én studerende på længere videregående uddannelse. De blev parret, så de havde mindst muligt kendskab til hinanden. Desuden var deltagerne holdt uvidende om det egentlige formål med studiet, idet de blot blev fortalt, at der var tale om et formidlingseksperiment. Alle deltagere havde dansk som første sprog og har givet informeret samtykke til deres deltagelse. Hver gruppe har fået betegnelse A, B, C, D, E, F og der henvises i det efterfølgende til eks. gruppe(A), førsteinformanten (1), tekstforlæg (1) i formatet: [A1-1]. Når der henvises til første- eller andeninformanterne og forsøgsassistenten generelt vil følgende forkortelser benyttes: FI, AI og FA.

DATA

Det mest prominente formål ved dette casestudie var at undersøge min tese om, at FI'erne i deres formidling af 'det nye ord' ville markere dette. En sådan markering kunne enten ske prosodisk ved pause/ophold/tydelig udtale/nedsat (ud)talehastighed eller sågar parafrasering, hvilket jeg dog så for mindre sandsynligt. Dertil havde jeg den formodning at denne prosodiske markering – eller i fald den manglede – ville blive fulgt (eller afløst) af en form for gestikal markering såsom blik/øjebryn/mimik/kropsholdning/kropsbevægelse eller andet. Hvis ingen af disse markeringer optræder, vil jeg påstå at der ikke er noget der fortæller os at 'det nye ord' opleves nyt.

Første del af hver session omhandlede hvad FI'erne vælger at kommunikere videre i formidling af en autentisk tekst, samt hvordan de gør det. Anden del af hver session handlede om hvad AI'erne fandt relevant at formidle videre – til FA (og til sig selv) samt hvordan de gjorde det. Hvis dette bl.a.

omhandlede det nye ord, hvordan ville denne del lige blive videreformidlet - markeret eller umarkeret? Der følger de samme kriterier som ved FI's formidling i første del af sessionen. Her var det især interessant om et af FI evt. markeret 'nyt ord' af AI ligeledes blev markeret som sådan. Dertil hvorvidt den type markering AI'erne valgte var i overensstemmelse med den/de typer markeringer FI'erne benyttede sig af. Ligeledes blev det interessant hvad AI gør i tilfældet af at FI ikke har markeret 'det nye ord' som 'nyt' i sin formidling. Grundet ovenstående viste det sig vigtigt at kunne sammenholde videooptagelser med lydoptagelser og notepapirer.

OPTAGELSER

Et andet vigtigt formål med casen var at få videooptagelser som supplement til lydoptagelser, da jeg i en af mine andre cases måtte trække på lydlige spor af samtaler alene. Under ToT-sceancen blev optaget i alt seks videooptagelser med dobbeltformidling af hver fire tekster i træk. Der blev filmet fra to vinkler. Videodata fra én session består af én skråvinklet optagelse af hver af de to informanter. De to skråvinklede optagelser på et 16:9 aspekts ratio bånd. Videoerne blev optaget med to professionelle digitale tv-kameraer til de skrå vinkler og det hele fandt sted 25.3.2012 i tv-studiet på Det Humanistiske Fakultet på Københavns Universitet. De data jeg har fået ud af sessionerne er optagelser af to personers interaktion i splitscreen, så jeg kan se deres reaktioner på hinanden. Hver videooptagelse er transkriberet i sessioner (A1-1/A2-1/A1-2 ... F2-4), således at jeg endte op med 48 sessioner (fordelt på 12 personer og fire tekster) transkriberet.

ANALYTISKE ASPEKTER

Den situerede betydningstildeling, mener Bang og Døør (2007) foregår gennem en matrix af positioner, værditilskrivninger og grader af generaliseringer, som hver person og personer sammen i interaktion skaber og trækker på i kommunikationen. Den semantiske matrix for hvert ord udgøres af den sociale betydning, den sociale import, den individuelle betydning og personlig signifikans (Bang & Døør: 2007, s. 94). I denne model forudsættes det normative samfundsrolle i betydningstildelingen gennem dimensionen 'den sociale betydning'(social sense). Social sense dækker på en måde over hvad andre sprogforskere tager for givet som første prioritet som ordets 'pure sense' (ibid.:). Det er f.eks. denne 'pure sense' Langacker (1987, 2008) går ud fra når han i sin kognitive semantik, opstiller de konventionaliserede semantiske egenskaber for sine koncepter. Dette skal naturligvis ses i forbindelse

med den konkrete situations tid og sted, men også som del af en større situation med eget topos (Bang & Døør: 2007, s.96).

Den individuelle mening kan bl.a. ses ud fra hvordan ordet behandles interaktivt, dvs. hvorvidt det på én eller anden måde interaktivt kontekstualiseres som prækært eller opmærksomhedskrævende, samt hvilke betingelser det sætter for ko- og kontekst og derfor de interagerende. Idet det forudsættes at enhver betydningstildeling er unik i den konkrete kommunikationssituation og med at være betinget af ko- og kontekst samt personernes relationer, erfaringer og på anden vis sociohistoriske og kulturelle betingelser at agere på, bliver denne model interessant, når der ikke er nogen 'social sense' - dvs. nogen antaget konventionaliseret forståelse - at trække på. Da der ikke er nogen 'social sense' er det sådan set den, de interagerende skal skabe. Det betyder at den sense der resulterer af FI og AI's kommunikation rent faktisk bliver den 'sociale sense' som AI har at trække på i sin kommunikation med FA. Dvs. i alle tilfælde har deltagerne umiddelbart samme elementer at trække på hvad angår den sociale sense og den sociale import, men i hvert tilfælde er udfaldet afhængigt af deres egen måde at kontekstualisere udtrykket, som igen viser deres egne betydningstildelinger og deres egne personlige (emotionelle) relevansgørelse af udtrykket. Det er dette samlet 'hele' som bliver den nye 'social sense' og 'sociale import' som den anden i kommunikationen kan kommunikere videre ud fra.

Dette viser at de unikke situationer er altafgørende for udvikling af den sociale sense, på trods af den traditionelle konsensus om at konventionalisering af et udtryk kræver bredt forankret udbredelse i en population af sprogbrugere (Gudiksen: 2000). En fare ved denne model er at forstå dimensionerne som atomiske 'dele' af ordets samlede 'betydning' - hvor kompleks denne end fremstilles. Men modellen anerkender, at der er forskellige dimensioner, der kan dominere en situation mere eller mindre. Så selvom vi antager visse af betingelserne som 'de samme', kommer til at fordre personernes handlinger på forskellig måde, fordi de grundet personerne sættes forskelligt i spil og vægtes forskelligt. Udover at forstå dette i et individperspektiv, kan man argumentere for at også den unikke konstellation af mennesker og tid påvirker de semantiske konstellationer, der skabes. Jeg vil dog ikke udføre en semantisk analyse af hvert ord følgende Bang & Døørs model. Således har jeg blot præsenteret deres begreber for at anskueliggøre, hvordan de ser hvert ord skabt af kompleksitet. Men at adskille denne kompleksitet i dimensioner kan jeg ikke forlige mig med, da jeg mener de ikke entydigt lader sig skille. At adoptere denne model stringent vil indføre et abstraktionsniveau, som jeg

ikke finder hensigtsmæssigt i forhold til en integrerende analyse. Hvad der endvidere skal nævnes er, at Bang og Døør i deres semantiske matrix udelukkende opererer inden for det semiotiske domæne, der angår sprog. Således omhandler deres semantiske matrix ikke andre semiotiske ressourcer. Jeg vil både her og senere i diskussionen med henvisning til Goodwin (2013), operere med kommunikativ signifikans på flere tilstedeværende 'lag' af semiotiske domæner i min beskrivelse, fordi det bliver mærkbart, hvordan deltagerne interaktivt gør brug af hvad situationen fordrer til kommunikativ signifikansgørelse af hinandens handlinger.

RESULTATER

Formålet med dette case er at undersøge hvordan personer kommunikerer nye ord. Dvs. hvordan personer interaktivt markerer på den ene eller anden måde at ét af ordene i en tekst de står til at formidle enten for dem er ukendt eller er potentielt ukendt for den person de interagerer med. Gennem denne case vil jeg vise, at mennesker, når de læser selv samme tekst, læser noget forskelligt. Pointen går ikke på rigtig-forkert læsning, men at forskelligheden er interessant, fordi det er en pointe, at vi læser forskelligt. Som forskellige mennesker får vi forskelligt ud af at læse selv den samme tekst¹¹⁰. Dette betyder endvidere, at når vi læser et ord i en tekst eller sådan set også for sig selv, får vi noget forskelligt ud af det. I denne case gælder det således også for de nye ord, at deltagerne ligeledes kontekstualiserer disse på forskellig måde. Men det, der bliver interessant, er, **at** det nye ord de forskellige læsninger til trods, alligevel i næsten alle tilfælde bliver gjort kommunikativt signifikant gennem multisemiotisk markering på tværs af de forskellige mennesker og situationer.

FRA FI TIL AI

---

¹¹⁰ Jeg har samlet mere generelle formidlingsmæssige træk mellem parterne i en prosaisk analyse bilag 6.

Analysen bygger på oversigter, hvor jeg har sammenlignet de enkelte dele af tekstforlægget med hvad FI formidlede videre i situationen (se bilag 5). I figurerne 16 og 17 ser man et eksempel på, hvordan jeg har sammenholdt FI'ernes fortælling med det aktuelle tekstforlæg.

Fig. 16 tekstforlæg 1 elementer sat op efter tekstens kronologi

1	Ekstrabladet 22.02.2009
2	I hamamens trygge favn
3	Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.
4	Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder
5	Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.
6	Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..
7	Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet
8	Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpeligt nærmere.
9	Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.
10	Hendes mørke øjne ikke engang ser på mig, mens hun vifter mig ned på langs foran sig.
11	Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.
12	Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.
13	Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden, og ned af min ryg sejler en sky af skum.

I denne figur ser man tekstforlæggets elementer (i dette tilfælde tekstforlæg 1 'hamam') nummereret for at give en forestilling om tekstforlæggets kronologi. I mine synoptiske fremstillinger vil disse elementer indgå for at vise hvordan FI'erne i deres fortælling bryder med tekstens kronologi. Disse elementer er adskilt ved at være hele (periodiske) sætninger, fordi det er sådan de fremstår i teksten. Som man vil kunne se i sammenligningen med FI'ernes fortællinger, kan flere af disse elementer brydes op i det man kunne tolke som meningsenheder. I så fald, får elementerne tillæg a/b/c osv., som i tilfældet med eks. element 7 vil betyde at dette element kan deles i 7a (Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig) og 7b (ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet) i forhold til en genfortælling. Dette betyder også, at jeg kan demonstrere, hvis de enkelte (del)elementer kombineres i

genfortællingen¹¹¹. Derfor kan vi få en synoptisk fremstilling af i dette tilfælde C1-1's genfortælling af tekstforlæg 1 (hamam) som følgende (fig 17.):

Fig. 17 Eks. på genfortælling sammenholdt med tekstforlæg (C1-1)

Tekstforlægelementer	C1-1
Element 1 Ekstrabladet 22.02.2009	Det er en (('presenting' both hands looks at screen)) <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u>
Evt. element 2 I hamamens trygge favn Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	((looks at C2 eyebrows up points at screen)) der handler= om e:n ((looks at screen)) tyrkisk hama'm ((glance)) ø: ((screen)) og <u>en</u> der åbenbart har været <u>inde</u> ((slight beat with both hands)) for at <u>prøve</u> det ((C2 quick glance)) Ø:: .hh >Nu ved jeg ikk ((eyebrows up)) lige< ((Quick eyecontact)) hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) hamam er ((hands up presenting in midair torso leaned back a bit C2 looks)) så det er også det ((hand rounding gesture towards screen)) jeg er lidt ved at <u>forstå</u> ((C2 nods))
	Men jeg (('presenting' hands towards screen)) <u>tror</u> det er et <u>badehus</u> for de:r- ((slight beat with head Open hands in rounding gesture)) eller et form for badehus ((slight beat with head eyebrows up closed eyes 'sneer')) mf- -ting
Element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	for ((screen)) der=er=en de taler om at der skriv- ((left hand 'presenting' towards screen)) <u>Forfatteren her</u> ((C2 blik)) ø: .hhhh er ((slight frown)) <u>bange</u> for at ((iconic gesture 'towel around body')) <u>håndklædet falder af</u> ((slight shake head))hhh ((giggles)) så det ((bot hands outwards 'presenting')) <u>hentyder</u> - ((beat)) antyder at der ikk rigtig er ((screen gather hands))så meget <u>tøj</u> på °i hvert fald°
Evt. Element 7a Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten	og ø: en: °at ø° han er ved en eller anden <u>dame</u> som ø:m der ikke, d- <u>meget professional</u>
Element 5 Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.	fordi hun g- > <u>Det tager mere end en halv time før hun smiler til mig</u> < skriver <u>han</u> eller ((outward gesture)) <u>hun</u>
Evt. element 8b kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere. Evt. element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	Ø::m og det- det handler egentlig om >jeg <u>tror</u> det er første ((slight shake of head)) gang han har været der< fordi Han eller >Jeg ((outward gesture)) <u>tror</u> det er en han< Ø: fordi han er ((rounding gesture outwards)) meget ((cont.)) <u>nervøs</u> >sådan at han< ((parallel 'presenting' hands from side to side)) <u>ved ikke helt hvad han er</u> .hhh og han er ((forms 'surface' down abdomen)) <u>meget</u> sån- ((slig ht rounding gesture))

¹¹¹ Tekstforlæggets elementer fremtræder i FI's genfortælling i en fortolket og ofte indirekte version. Sammenhængen mellem dem beror naturligvis ligeledes på fortolkning.

	sån- det <u>nyt</u>
Element 11c flår håndklædet af mig.	Og så: er det at hun ((hands resting on hip S2 quick glance)) tager <u>håndklædet</u> ((slight eyebrows)) af personen å
Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.	(.) <u>vasker</u> personen (0.4) <u>med</u> ((torso bit backwards)) Hun <u>spuler</u> krop- Den <u>nøgne krop</u> ((giggles)) hh (.)
	ø: Det vist lidt det sån et <u>vaskehus</u> i en form for .hh <u>en-</u> >Jeg ved ((shakes head)) ikk hvad det er for en< ((leans towards screen)) (>det er en<) <u>hama'm=ja</u> ((C2 glance C1 straightens up)) ø::hm ((C2 glance)) ja. hh-hh ((C2 looks down C1 looks at C2 arms up and outwards 'give up')) ts:: det-det en ((iconic gesture vertical narrowing)) <u>kort tekst</u> (.) ((C1 looks at C2 writes looks up C1 sneer looks at screen C2 looks up C1 slight shake)) mmm ((eyecontact smile C2 signals towards LB))

I C1's genfortælling er markeret med fed de elementer, jeg tolker sammenhængen med tekstforlægget på baggrund af. Som man kan se og som jeg vil uddybe i det følgende, læser deltagerne de relativt små tekster meget forskelligt

DET NYE ORD FØRSTE GANG

I alt formidles det nye ord videre fra FI til AI i alt 83,3 % af forekomsterne fordelt på gruppe: A (100%), B (100%), C (25 %), D (100 %), E (75%) og F (100%), men måden det sker på er meget forskellig. I de følgende afsnit henviser jeg til samtlige tekstforlæg, idet jeg vil gøre rede for ikke bare om nye ord går videre, men også hvordan de nye ord går videre fra tekstforlægget til FI'ens formidling af dette. Her leder jeg både efter nogle generelle måder FI'erne sprogligt behandler nye ord, både på tværs af FI, men også hvis der er træk eller strategier, der er mere personforankrede. Jeg vil starte med at ændre beskrivelsen af 'det nye ord' til et ord som kontekstualiseres som fremmed for FI (og derfor måske AI) på én eller anden måde. Det gør jeg fordi, det er uvist, hvorvidt et ord er decideret ukendt jf. min diskussion tidligere. Det, jeg derimod kan sige noget om, er hvordan AI kontekstualiserer noget (et ord) som mere fremmed end andet (andre ord) og føler behov for at markere dette kommunikativt. Der er forskellige måder, hvorved FI formidler noget fremmed i form af et ord, videre. Jeg har observeret følgende strategier som udtrykkes sprogligt: det fremmede element kontekstualiseret 1) som del af overskrift 2) som scenarie, 'rum' eller 'grund' for handling, 3) som noget fremmed for FI selv og derfor som noget potentielt fremmed for anden parten, 4) som kontrast. Dernæst er der

tilfælde 5) hvor det fra min side antagede fremmede ord ikke formidles eller går videre som ikke fremmed, dvs. bliver kontekstualiseret som naturligt forekommende. Og til sidst er der tilfælde af hvor det fra min side antagede fremmede ord, slet ikke går videre i formidling af teksten.

SOM DEL AF OVERSKRIFT

Det fremmede element kontekstualiseret som del af overskrift ser man bl.a. i "*Øhm Ja det er en artikel der hedder i hamammens trygge favn der bliver fortalt her*" (A1-1) og "*Og så er der ( ) sådan underoverskrift der hedder hh 'sådan 'undgår du at falde i 'kløerne på (')asfaltpirater mmhhhf mmh*"(A1-2) . Begge ovenstående er eksempler på, når det nye ord kontekstualiseret som del af overskrift kommer kronologisk først i formidlingen. Dette svarer ikke bare til den normale placering for en 'overskrift' men også til, hvordan det nye ord som overskrift er blevet formidlet af de respektive FI. Afvigende fra den forventede kronologi ser man i følgende "*Øhm Og overskriften på artiklen det er 'elefantoverhaling er en daglig plage*" (F1-3), som først kommunikerer som noget af det sidste i den pågældende session – nærmest som en tilføjelse. Dette er naturligvis kun tilfældet, hvor det fremmede element faktisk er en del af overskriften. Det at være en del af en overskrift, giver et fokus på ordet eller ordet som del af en fast konstruktion eller formulering. Hvorvidt ordet isoleret får betydning ud af dette er ikke sikkert, men i det at blive kontekstualiseret som betydningsgivende (f.eks. som emneord) for resten af teksten i kraft af overskriftens funktion, kan det for det første medføre, at ordet overhovedet bliver nævnt og for det andet sættes som forståelsesramme for resten af teksten. Det havde med andre ord ikke givet samme opmærksomhed om ordet havde optrådt alene nede i en evt. brødtekst.

SOM SCENARIO OG SOM RUM FOR HANDLING

Det nye ord kontekstualiseret som scenario, ser man bl.a. direkte i "*Scenen er tyrkisk hamam*"(D1-1). Faktisk er det kun det nye ord [hamam] der bliver kontekstualiseret sådan og det har noget at gøre med hvordan det nye ord bliver kontekstualiseret som 'rum' for handling. Igen er det typisk hamamen der bliver kontekstualiseret således: "*og en der åbenbart har været inde ((slight beat with both hands)) for at prøve det*" (C1-1) og "*og so:m me:d med med §klask§ og med ø: kommandoer((gestik)) ka: ligsom har styring over dagsordenen °>i den her<° hamam*" (F1-1). Endvidere ser man i tilfældet med gruppe D det nye ord [højdetelt] kontekstualiseret som sted for handling: "*øh der har været der har*

været nogle problemer i forhold til at han har overnattet i et 'højdetelt og det har åbenbart påvirket dopingtesten" (D1-2). Der er imidlertid andre ord, der kan bringes frem i denne sammenhæng, fordi de ligeledes bliver kontekstualiseret som indbefattende nogle handlinger, selvom de ikke i samme grad omhandler det 'rum' disse handlinger foregår: " Så skal man stå på en øh på en scene som æsel tre gange før man må kalde sig for officielt stand-upper" (F1-2) hvor den nye brug af udtrykket [æsel] er jargon for en prøveperiode som indbefatter nogle handlinger på en 'scene'. Yderligere er det nye ord kontekstualiseret som indbefattende nogle handlinger i følgende "Jeg vidste ikk det hed elefantoverhalinger Det bliver det åbenbart kaldt når en lastbil overhaler" (E1-3) hvor FI'en henviser til verbalsubstantivets kilde 'at overhale'.

SOM NOGET FREMMED FOR INFORMANTERNE

Der er enkelte tilfælde hvor det fremmede element bliver direkte (sprogligt) kontekstualiseret som noget FI finder fremmed eller ukendt. Det drejer sig om "Måske noget arabisk bad Øhm En Haman Jeg har lidt det problem at jeg ikke kender det ord" (E1-1) og "Nu ved jeg ikk lige hvad en hamam er så det er også det jeg er lidt ved at forstå" (B1-1) samt "Jeg vidste ikk det hed elefantoverhalinger" (E1-3). I det sidste tilfælde er det faktisk den eneste gang vedkommende nævner det nye ord. Dertil kommer til gengæld adskillige eksempler på hvor AI i formidling af teksten skønner, at det fremmede element kræver en forklaring for at blive formidlet. Man kan se det i direkte leksikalske parafraser som: "Øhm En spøgelsespatient er en patient uden fast læge øhm og dem er der rigtig mange 'af" (B1-2) og "Og at være æsel dvs. at man kommer op og stiller sig op og stiller sig foran som som uprøvet komiker mm stiller man sig op foran et publikum" (F1-2) og "...og hamam det de her tyrkiske bade hvor man ligger på sådan en stor sekskantet sten" (F1-1). En affart er denne er knapt så uddybende men kan stadig ses som forklarende: "Og trivialnatur det betyder at det er sånoget der er mange af meget af ikk" (F1-4). Disse forskellige måder at kontekstualisere det fremmede element som noget der skal forklares, kan vise at de enten mener at andenparten ikke kender det pågældende ord og eller igen kunne vise at de selv antager ordet for at være 'fremmed' til en vis grad. Deri ligger også den meget vigtige strategi i formidling, at sætte sig ikke bare i den andens sted, men møde modpartens vidensniveau og derfor vise at det er okay at den anden ikke nødvendigvis kender det pågældende ord eller udtryk. Nogle gange er forklaringen af elementet tilskrevet skribenten: "...og så forklarer de så at nå ma når man er æsel så får man lov til at prøve ( )..."(F1-2). Dette vises også ved kontekstualiseringen af det fremmede element som en anelse absurd i forhold til hvad det menes at skulle dække "Det bliver det åbenbart kaldt når en lastbil overhaler" (E1-3). Eller der bliver skabt en distance i formidlingen "Der er Nogn (.)

der vil mene at det er *trivialnatur*" (B1-4). Dertil kommer de mimiske og gestikalske måder at kontekstualisere det nye ord som 'fremmed': eksempelvis "*som handler om æ: n- >hamam↑< (.)((glance))*"(F1-1), "*((eyebrows slight head beat to the side))Spørgelsespatienter har fået læge (1.6) ((grimace (frown) eyebrows lowered)) .hh*" (B1-2) og "*↑Sådn undgår du å fald i ((eyebrows up))kløerne på ((A1 look head beat)) §asfaltpi((eyebrows wide up))rater§ ((slight sneer))(2.5)*"(A1-1), hvor både tøven, øjenkontakt til modparten, løftede øjenbryn og post-pause viser modparten at dette er 'mærkeligt' og bør 'bemærkes'. Man finder det også i kombination med verbalt udtrykt usikkerhed ".hh >Nu ved jeg ikk ((eyebrows up)) lige< ((Quick eyecontact)) hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) hamam er ((hands up presenting in midair torso leaned back a bit)) så det er også det ((hand rounding gesture towards screen)) jeg er lidt ved at forstå"(C1-1), hvor usikkerheden forstærkes af FI's himmelvendte øjne og deiktiske gestikuleren mod skærmen. I det hele taget sker det ofte at deltagerne enten peger mod skærmen eller konsulterer teksten omkring de elementer (i dette tilfælde det nye ord), som de markerer kommunikativt signifikant. Det viser hvordan de forholder sig til 'kilden' som noget andet end dem selv og viser derfor en form for distancering til det omtalte. Jeg vil komme nærmere ind på de multisemiotiske markeringer senere.

SOM KONTRAST

Et enkelt element ('trivialnatur') bliver kontekstualiseret som kontrastivt "*...den her person som så skriver det syns åbenbart ikk det er den rigtige måde at beskytte naturen på Hun kalder det trivialnatur øhm fordi det sker allerede i forvejen er ligesom det der er pointen*" (E1-4) og "*Så noget som ikke er særlig eksotisk og særligt specielt og som er kan man sige den nemme natur*" (F1-4) og tilfældet hos C1 "*det ikke god naturpleje Det vil sige det ikke naturligt*" hvor det nye ors 'trivialnatur' slet ikke formidles videre. Ovenstående hænger sandsynligvis sammen med at tekstforlægget selv indeholder denne kontrast mellem 'god natur' og 'trivialnatur'.

SOM IKKE FORMIDLES

Til sidst er der dels eksempler på de af mig antagede fremmede elementer, som ikke går videre i formidling. Hos en enkelt C1 udelades de antageligt fremmede elementer konsekvent, undtagen i forbindelse med tekstforlæg 1, hvor hun til gengæld gør meget af at fortælle at hun ikke kender ordet 'hamam'. Som nævnt er tekstforlæg 1 den eneste tekst, hvor det nye ord bruges som ramme for hele fortællingen og det er måske derfor selv C1 ikke kan undgå at lade det pågældende ord videregå i

formidling af tekststykket. Men ellers slipper de af sted med det bl.a. ved følgende: *"nu der er hele den her globalisering så mangler man et eller anden at hold et holdsted at så at sige eller et sted at være"* (C1-2) (tekstforlæg: 'glokalisering'). Og: *"...om overhaling mellem lastbiler"* (B1-3) (tekstforlæg: 'elefantoverhaling'), samt *" Politihunde øh som er med i efterforskningen og af forskellige sån sædelighedsforbrydelser hvor man så kan finde øh spor fra blod og sæd og negle og så videre øhm"* (E1-2) (Tekstforlæg: 'sædhund'). Desuden ses at 'trivialnatur' i C1's formidling, får flere aspekter med sig (beskrivelse, distancering) men ikke ordet selv: *"Og så ham eller hende der har skrevet artiklen mener så 'Jamen det jo ikk Det bare ikke god natur Det ikk naturligt >tror jeg det det der menes med det<"* (B1-4) Hvorvidt udeladelsen af 'fremmede' ord kan sige noget om hvorvidt FI kender eller ikke kender, dvs. forstår eller ikke forstår at bruge de 'fremmede' ord, er umuligt at afgøre. Man kan dog finde eksempler på at det ikke er det ordene bruges til at betegne, der er problematisk jf. *"Det ikk naturligt tror jeg det det der menes med det"* sagt i stedet for ordet 'trivialnatur' (B1-4). I samme dur er der tilfælde, hvor de nye ord nok går videre i formidlingen, men som mærkbart ikke kontekstualiseres som fremmede *"Han overnattede i et højdetelt og det er forbudt"* (D1-2). Et andet eksempel er *"...at det som de skaber landmændene det er trivialnatur"* (F1-4), som dog straks følges af en forklaring: *"Og trivialnatur det betyder at det er sånoget der er mange af meget af ikk Så noget som ikke er særlig eksotisk og særligt specielt og som er kan man sige den nemme natur"* (F1-4) – en forklaring der vel at mærke ikke er at finde i tekststykket, men må tilskrives FI selv.

KONKLUSION

Som man kan se af ovenstående, blev det nye ord i dette formidlingseksperiment ofte formidlet videre. Dette kunne dels skyldes at de forekom i en overskrift for den autentiske tekst og derfor var nødvendig at tildele opmærksomhed i formidling af teksten. Men også når det nye ord på en eller anden måde omhandlede rum eller grund for handlinger, blev det tildelt kommunikativ signifikans. Endvidere var der tilfælde, hvor det 'nye' eller fremmedartede i de nye ord synes at blive kommunikeret videre i form af at blive kontekstualiseret ved enten leksikaliseret parafrase eller FI's distancering i forhold til ordet selv, skribenten i tekstforlægget eller den i teksten antagede betydning.

FRA AI TIL FA

Ikke bare FI'ernes forskellige læsninger, men også de forskellige måder at kontekstualisere det nye ord som kommunikativt signifikant på, bliver betingelser for AI'erne at re-agere på. Det betyder at deres 'læsning' (i dette tilfælde 'lyt' og 'skriv') af FI's genfortælling ikke mere kan relateres til den oprindelige teksts ordlyd, men snarere til de fortællinger, de har fået præsenteret (bortset fra det nye ord) . Fig.18 viser hvordan dette kan se ud i en synoptisk fremstilling ¹¹².

Fig. 18 Eks. på AI's genfortælling (C2-1) sammenholdt med FI's genfortælling (C1-1)

C1-1	C2-1
Element 1 Det er en (('presenting' both hands looks at screen)) <u>artikel fra ekstrabladet</u> ((looks at C2 eyebrows up points at screen))	De:t er en <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u> ((glance))
Element 2 der handler= =om e:n ((looks at screen)) <u>tyrkisk hama'm</u> ((glance))	((gaze at paper)) om en ((eyebrows head down beats)) <u>tyrkisk hama'n</u> (2.3)
Element 6 Men jeg (('presenting' hands towards screen)) tror det er et <u>badehus</u> for de:r- ((slight beat with head Open hands in rounding gesture)) eller et form for <u>badehus</u> ((slight beat with head eyebrows up closed eyes 'sneer')) mf- -ting	[.hh] Og det <u>foregår</u> i et <u>badehus</u> (.) ((scratches back))
Element 4 Ø:: .hh >Nu <u>ved</u> jeg <u>ikk</u> ((eyebrows up)) lige< ((Quick eyecontact)) hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) <u>hamam</u> er ((hands up presenting in midair torso leaned back a bit C2 looks)) Element 10b Han eller >Jeg ((outward gesture)) <u>tror</u> det er en han< Element 9a og ø: en: °at ø° han er ved en eller anden <u>dame</u> Element 9d skriver <u>han</u> eller ((outward gesture)) <u>hun</u>	hvor der er der er en ø::m (.) tsk Om det er ((slight beat with chin to the side eyebrows)) <u>hamanen</u> >som jeg ((blinks)) <u>ikk ved</u> hvad er< .h eller ((C3 glance)) om det er en <u>kvinde</u>
Element 7 for ((screen)) der=er=en de taler om at der skriv- ((left hand 'presenting' towards screen)) Forfatteren her ((C2 blik)) ø: .hhhh er ((slight	der er ((head beat)) <u>bange for at</u> tag håndklædet- ((pats with right hand on table)) Bange for at <u>håndklædet skal</u> ((C2 glance)) <u>falde af</u> ((C2 down)) inde i det her <u>badehus</u>

¹¹² Generelle formidlingsmæssige træk er at finde i en prosaisk analyse bilag 6.

frown)) <u>bange for at</u> ((iconic gesture 'towel around body')) <u>håndklædet falder af</u> ((slight shake head)) hhh ((giggles))	
<p>Element 11a</p> <p>Ø: fordi han er ((rounding gesture outwards)) meget ((cont.)) <u>nervøs</u> >sådan at han< ((parallel 'presenting' hands from side to side)) <u>ved</u> ikke helt hvad han <u>er</u> .hhh</p> <p>Element 10a</p> <p>Ø::m og det- det <u>handler</u> egentlig om >jeg tror <u>det er første</u> ((slight shake of head)) <u>gang</u> han har været der< fordi</p> <p>Element 11b</p> <p>og han er ((forms 'surface' down abdomen)) <u>meget</u> sån- ((slight rounding gesture)) sån- det <u>nyt</u></p>	.hh tsk Ø:: han er ((nods in beat)) <u>nervøs</u> for <u>de:t e:r første gang</u> han er der Det helt ((slight nod)) <u>nyt</u> ((C3 nods))
<p>Element 12</p> <p>Og så: er det at hun ((hands resting on hip S2 quick glance)) <u>tager håndklædet</u> ((slight eyebrows)) <u>af personen</u> å (.) <u>vasker</u> personen (0.4) <u>med</u> ((torso bit backwards))</p>	Og så er der noget med at han <u>tager</u> ((slight movement of chin to the right eyebrows up)) <u>håndklædet af personen</u>
<p>Element 13</p> <p>Hun <u>spuler</u> krop- Den <u>nøgne krop</u> ((giggles)) hh (.)</p>	og ((chin beats)) <u>spuler den</u> ((eyecontact)) <u>nøgne krop</u> ((C2 smiles looks down))

Igen har jeg markeret de elementer, jeg tolker sammenhængen med FI's fortælling på baggrund af. I tilfældet hvor AI'er skal formidle til FA, har de ikke det oprindelige tekstforlæg, men alene de mere eller mindre detaljerede noter, de har skrevet i forbindelse med interaktionen med FI. Det at AI fik lov til at tage noter, var dels med tanke på, at de skulle have muligheden for at gøre det formidlede relevant for sig. Noteskrivningen var således tænkt som den aktivitet, der kunne hjælpe dem til at relevantgøre det formidlede – en relevans, man må antage ville være kommet naturligt, havde det været en almindelig dagligdagsoplevelse, hvor en ven fortæller om noget han eller hun har læst. Men dertil kunne noteapparatet være givtigt for mig som analytiker. For det første kunne jeg få et indblik i hvad AI overhovedet fandt relevant at notere sig. Dertil kom AI noter til at virke som deres 'tekstforlæg' – eller snarere som påmindelse om den aktivitet, de lige havde indgået i med FI og derfor kunne hjælpe dem med at 'huske', hvad de skulle fortælle videre.

DET NYE ORD ANDEN GANG

Der er således ikke nogen måde, hvorpå man kan sammenligne AI'ernes viderefortælling, da de ikke har fælles baggrund at basere denne videre fortælling på. Hvad der så bliver mærkbart, er, at på trods af FI'ernes forskellige læsning af de oprindelige tekstforlæg og omformningen af disse som betingelse for AI'ernes viderefortælling, bliver de nye ord i de fleste tilfælde videreført som noget af det, der skal gå videre. Ligesom i min gennemgang af FI's formidling af det af mig antagede 'nye' ord, vil jeg også her brede mig ud og inddrage samtlige fortællinger fra alle AI. Jeg har ladet mig mærke ved særlige træk, der går igen i den sproglige kontekstualisering af det 'nye' ord. Træk, som enten er at finde på tværs af alle AI, eller som synes at knytte sig til de enkelte personers præferencer.

Igen har jeg observeret, at der er forskellige måder, hvorved AI formidler noget nyt og fremmed videre i form af deres verbale kontekstualisering af det 'nye' ord,. Det viser sig at AI'erne følger samme strategier som FI'erne når de kontekstualiserer det fremmede element sprogligt: 1) som del af overskrift 2) som scenarie, 'rum' eller 'grund' for handling, 3) som noget fremmed for AI og som noget fremmed for FA, 4) som kontrast. Dernæst er der tilfælde hvor det fra min side nye ord går videre som 'ikke-fremmed', dvs. bliver kontekstualiseret som naturligt forekommende. Og til sidst er der naturligvis tilfælde, hvor det fra min side nye ord, slet ikke går videre i formidling af teksten.

SOM DEL AF OVERSKRIFT

Det nye ord kontekstualiseret som del af overskrift, ser man bl.a. direkte ved " *...Jeg ved ikk om det er væsentligt men overskriften for for artiklen det er 'elefant overhaling er en daglig plage'*" (F3-2) (forlæg: " *...Og overskriften på artiklen det er 'elefantoverhaling er en daglig plage'*" (F3-1)) og indirekte som 'navn' på artiklen: " *...det er en artikel der hedder i hamammens trygge favn der bliver fortalt her'*" (A1-2) (Forlæg: " *...Okay hehe Ja Hrmhrm Det en artikel der hedder *i hamammens trygge favn (.)'*" (A1-1)) og denne type kontekstualisering kan spejles direkte i forlægget. Det interessante her er at de 'fremmede' ord der optræder i overskrifter bliver behandlet lidt forskelligt. Hos B2-3 ser man det fremmede ord 'elefantoverhaling' benyttet gennem hele formidlingen i stedet for dét det skal bruges til at beskrive nemlig lastbiloverhalinger " *Jyllandsposten har sat fokus fpå (.) elefantoverhalinger. (2.1) Ø:m Chefpolitiinspektøren fra rigspolitiet afviser dog og forbyde elefantoverhalinger'*". Dette sker til trods for at 'elefantoverhaling' alene optræder i overskriften på kildeteksten og kun optræder én gang i B1's

formidling. Det sidste eksempel jeg vil trække frem er tilfældet med F3-2, hvor AI efter sin formidling af fortællingen, hvor det 'fremmede' ord ikke optræder, vælger at afslutte denne med betydningstildeling af ordet som del af originaltekstens overskrift "*...Jeg ved ikk om det er væsentligt men overskriften for for artiklen det er 'elefant overhaling er en daglig plage'*" (F2-3). Kronologisk følger denne forlægget hvor FI ligeledes som afslutning på sin formidling fremhæver ordet som del af overskrift (F3-1).

SOM SCENARIE OG SOM RUM FOR HANDLING

Samme AI (B2) er ellers meget loyal over for FI's formidling, hvilket kan skyldes at denne som nævnt tidligere valgte at gengive det formidlede nærmest ordret. Det er primært i fortælling 1 at det fremmede ord 'hamam' bliver videreformidlet og tildelt kommunikativ prominens på tværs af AI'erne. Og det er da også det ord der også af AI'erne kontekstualiseres som scenarie: "*...og scenen er vi er øh et tyrkisk 'hamam hm øhm'*" (D2-1) (forlæg: "*Scenen er tyrkisk hamam*" (D1-1)). Men dertil kommer AI'ernes kontekstualisering af ordet som rum for handling "*...der går så mere end en halv time før hende der ligesom står for at behandle folk inde i den her hamam hun smiler til ham*" (A2-1) (Forlæg: "*...Så starter teksten Mm hh 'at Det tager 'mere end en halv time, førend hun smiler...'*" (A1-1)) selv når dette ikke tydeligt gøres af FI. Dette skyldes måske det lille ord 'i' som er gennemgående i alle FI og derfor for AI'erne kan tolkes som 'et rum for handling'. Eneste afvigelser er F1-2, hvor 'hamam' øjeblikkeligt bliver kontekstualiseret som 'et tyrkisk bad' "*...Men øhm det handler om en 'hamam som er et tyrkisk bad øhm'*" (F2-1) som ikke afviger fra det fremmede ord som 'rum for handling'. Men dertil kommer C2-1 hvor 'hamam' bliver kontekstualiseret prøvende som en person "*...hvor der er der er en øh Om det er hamanen som jeg ikk ved hvad er eller om det er en kvinde der er bange for at håndklædet skal falde af inde i det her badehus*" (C2-1). Ligeledes ser man det fremmede ord 'højdetelt' kontekstualiseret for handlingen 'at overnatte' "*...som har kørt en enkeltstart tidligere på ugen og i forhold til den har der været nogle problemer med at øh han overnattet i et 'højdetelt øhm'*" (D2-2), men dette beskrives ikke som havende nogle forklarende konsekvenser for fortællingens sammenhæng, selvom dette fremgår af FI's formidling "*...og det har åbenbart påvirket dopingtesten*" (D1-2). Et andet eksempel på det nye ord kontekstualiseret som indbefattende nogle handlinger er naturligvis 'æsel' "*...Han startede som øh det man kalder et 'æsel som vil sige at det er en uprøvet komiker som så stiller sig op foran et publikum og så skal man stå på scenen tre gange i ti minutter øh hvor man så håber på at folk de så ikk buher af en'*" (F2-2) og 'elefantoverhaling': "*...og ja det det nogen man kalder lastbiloverh- eller*

ikke lastbiloverhaling En 'elefantoverhaling når en lastbil overhaler øhm" (E2-3). Sidstnævnte bringer os videre til hvordan fremmede ord af AI formidles som 'fremmed'.

SOM NOGET FREMMED FOR INFORMANTERNE

Her vender jeg det lidt om og kigger først på de tilfælde hvor AI kontekstualiserer det nye ord som potentielt 'fremmed' for tredjepersonen, samt hvordan dette evt. kan tolkes som afspejling af FI's formidling. Det jeg tolker som Als kontekstualisering af ordet som potentielt 'fremmed' for tredjeparten er når denne i sin formidling vælger at lade ordet følge af en uddybning, en forklaring eller på en anden måde tildeler ordet en betydning gennem kontekstualisering i form af andre ord som hos f.eks. F2: "*...Men øhm det handler om en 'hamam som er et tyrkisk bad øhm"* (F2-1) og B2 "*...Øhm En spøgelsespatient er en patient uden fast læge øhm og dem er der rigtig mange 'af"* (B2-1). Et mere komplekst eksempel hvor det 'fremmede' bliver kontekstualiseret ved en nærmest encyklopædisk forklaring finder man f.eks. hos F2: "*...Han startede som øh det man kalder et 'æsel som vil sige at det er en uprøvet komiker som så stiller sig op foran et publikum og så skal man stå på scenen tre gange i ti minutter øh hvor man så håber på at folk de så ikk buher af en"* (F2-2). Her optræder nemlig også et 'fremmedgørende' element i nyhedsmarkøren 'det man kalder'.

En anden måde man kan vise at et ord potentielt kan være problematisk i forhold til den person man står over for er ved at forholde sig distanceret til det pågældende ord. Dette kan gøres ved at kontekstualisere det man kunne kalde betydningspotentialitet som noget andre har fundet på (ved nyhedsmarkering gennem verbet 'kalde'. Bestemmeligheden af det nye ord bliver tillagt en anden ubekendt aktør: "*...og ja det det nogen man kalder lastbiloverh eller ikke lastbiloverhaling En 'elefantoverhaling når en lastbil overhaler øhm"* (E3-2), hvor 'ophavsmanden' til hvad ordet skal bruges til er generisk 'man' eller 'nogen' og ansvaret bliver på den måde skubbet væk fra formidleren selv. "*Så kan man sige om det så er øhm gå god natur eller 'ej om man kan kalde det 'trivialnatur øhm"* (B2-4). I dette eksempel bliver det 'generiske man' nærmest fortælleteknisk B2's måde at formidle på, hvilket fordrer hende til at forholde sig til den emotive ladning i forlægget. Sidstnævnte peger også på den kontrast der især i relation til sidste tekstforlæg knyttes til det nye ord 'trivialnatur' (se neden for). Ved sådanne kontekstualiseringer af et ord som potentielt fremmed for modparten, skaber formidleren en fælles grund (common ground) for kommunikationen, ikke bare i forbindelse med det pågældende ord men i det hele taget i forhold til den asymmetriske situation, man kunne betegne

formidlingssituationen som. Hvorvidt denne distance i form af at lade ordet være noget, andre bruger på en bestemt måde, siger noget om Als egen oplevelse af ordet, er uvis. Men det at vedkommende behandler det som potentielt problematisk – eller i hvert fald som et ord, der har brug for kontekstualisering på denne måde, kan dels ses som vedkommendes egen fortolkning af ordet, men også som vedkommendes formidlingsmæssige loyalitet over for tredjepersonen i sin orientering imod dennes vidensniveau.

Som jeg var inde på var der flere tilfælde hvor det udvalgte nye ord blev kontekstualiseret direkte som 'fremmed' for FI "*Jeg ved ikk hvad det er for en hedder en hama'm*" (C1-1) for (c)s vedkommende. "(.) *Jeg vidste ikk det hed elefantoverhaling Det bliver det åbenbart kaldt når en lastbil overhaler*" (E1-3) og "*En *haman (.) Jeg har lidt det problem at jeg ikke kender det ord*" (E1-1) for (E)s vedkommende. Disse bliver hos AI'erne kontekstualiseret således: "...*hvor der er der er en øh Om det er hamanen*¹¹³ *som jeg ikk ved hvad er eller om det er en kvinde der er bange for at håndklædet skal falde af inde i det her badehus...*" (C2-1), hvor usikkerheden om ordets brug bliver gentaget. Ydermere bliver ordet nu kontekstualiseret som måske betegnende en person, hvilket kunne ses som bekræftende FI's (C1) usikre brug. Hos AI i (E) ser vi følgende: "...*og ja det det nogen man kalder lastbiloverh eller ikke lastbiloverhaling En 'elefantoverhaling når en lastbil overhaler øhm*" (E3-2). Her ser vi ordet kontekstualiseret som 'fremmed' for tredjeparten dels ved den umiddelbare nyhedsmarkør i 'nogen/man kalder' men også i den umiddelbare kontekstualisering i efterfølgende betydningsforklaring 'elefantoverhaling når en lastbil overhaler'. Med hensyn til (E1) bliver ordet som FI kontekstualiserede som fremmed for sig, slet ikke nævnt i Als formidling. Alene det FI har fået det til at betyde, nemlig "...*Det er noget massage dampbadagtigt Måske noget arabisk bad *Hamam*" går videre i Als formidling, dog med andet ophav "...*Måske noget massage eller noget i den stil Muligvis foregår det i sån tyrkisk dampbad*" (E2-1). Man bemærker at FI's tvivl afspejles i Als brug af 'måske'. Hvorvidt den usikkerhed, hun derved formidler er hendes egen eller at hun på den måde udtrykker usikkerheden i forlægget i form af FI's formidling er uvist.

SOM KONTRASTERENDE

---

¹¹³ Bemærk udlyden er ændret fra [-m] til [-n].

Det er som nævnt tidligere i tekstforlæg 4, at det nye ord 'trivialnatur' fremstilles som kontrastivt til en anden (i skribentens formidling) mere attraktiv type natur. Dette går igen i AI'ernes formidling og kontekstualisering af det nye ord: *"Det er ikke rigtig naturpleje øh det det man kunne kalde trivialnatur"* (D2-4) samt *"Så kan man sige om det så er øhm gå god natur eller 'ej om man kan kalde det 'trivialnatur øhm"* (B2-4), hvor det endda er uvist om ordet 'trivialnatur' indgår i den nævnte kontrastering. Men det skal bemærkes at AI'erne generelt ikke fremstiller 'trivialnatur' kontrasterende i samme grad som FI'erne. Således ser man en hel fjerde måde at kontekstualisere det nye ord simpelthen ved at bryde det op, så førsteleddet kommer til at kontekstualisere 'sånen form for naturbeskyttelse' før selve introduktionen til det nye ord som forfatteren for teksten tildeles ansvar for: *"...for det andet så det sånen form for naturbeskyttelse som som er helt trivielt øhm Hun kalder det for øhm eller hanhun kalder det for trivialnatur fordi at det sån Det ville være sket sån helt naturlig vej automatisk"* (E2-4)

Et særlig eksempel med 'trivialnatur' som ikke indbefatter kontrasten: *"...og konklusionen er ligesom at landmænd de skaber øh 'trivialnatur' som også bliver kaldt den nemme natur"* (F4-2) og hvor 'ansvarsfralæggelsen i form af 'bliver kaldt' vedrører udtrykket 'den nemme natur' som oveni købet kontekstualiseres som noget der skal uddybes ved at blive fulgt af en encyklopædisk forklaring: *"...som er karakteriseret ved at der er måske mange fasaner og harer og rådyr som ka færdes i de områder øh men det f men det er et meget ensartet landskab fordi lige præcis de dyr øhm jam de kræver ikk så meget øh biodiversitet hvis man kan sige det sådan"* (F2-4). Den 'nemme natur' er spejling af F1's formidling men er ikke at finde i tekstforlægget og må tilskrives ham alene. Den efterfølgende forklaring begrundet ræsonnementet for fremhæve 'den nemme natur' (forlæg: *"den nemme natur der hvor fasaner trives f.eks. fasaner nævner de som eksempel, fordi at at fasaner er nogle der de:r der klarer sig nemt bare der er et sted at gemme sig."* (F1-4)). Her er altså eksempel på at det ikke altid er det af mig udpegede 'nye' ord, der kommunikativt kræver 'fremmedgørelse' eller forklaring men selv udtryk der benyttes til at kontekstualisere nye ord. Dette aspekt vil jeg komme ind på senere.

SOM IKKE FORMIDLES

Det skal her bemærkes, at C1 i sin formidling af tre ud af fire tekster undlod at nævne det pågældende 'nye' ord. F1 udelod det i ét tilfælde. Deres respektive AI'ere havde følgelig kun mulighed for at lade det pågældende ord blive kontekstualiseret i deres egen formidling, hvis de på forhånd havde kendskab til det pågældende ord og muligheden for at bruge det til at kontekstualisere den historie,

der bliver formidlet. Hvorvidt dette er tilfældet, kan jeg ikke sige noget om, jeg kan kun konstatere at det ikke er det AI viser. Sandsynligheden for at AI i de tilfælde 'kender' de ordformer i dén brug er forsvindende lille og min antagelse af, at de nye ord i forlæggene faktisk er ukendte for andre end mig, skønt de er optegnet som 'del af det danske ordforråd' støttes af dette. I alle de tilfælde, hvor det af mig udpegede nye ord er gået videre fra tekstforlægget til FI'ernes formidling, bliver det videreformidlet af AI'erne til FA.

FORMIDLING AF NOGET NYT UDEN AT MARKERE DETTE

Dertil finder man nogle tilfælde som falder lidt uden for kategori. Det er tilfælde hvor AI'erne dog formidler det 'fremmede' ord dog uden at kontekstualisere dette sprogligt som særligt problematisk: "...sådan 'undgår du at falde i 'kløerne på (') asfaltpirater" (A2-2), dvs. uden markering af hverken egen usikkerhed eller modpartens ditto¹¹⁴. Men senere vælger (A2-2) alligevel at kontekstualisere fortællingen med "...og det handler så altså åbenbart om asfaltbelægning" (A2-2). Vi kan ikke sige, hvorfor hun gør dette, men vi kan gisne om at det er en kontekstualisering af hele fortællingen, som samtidig også er med til at rammesætte det potentielt fremmede ord 'asfaltpirater'. Det kunne pege på at A2 selv har haft besvær med at finde ud af, hvad ordet 'asfaltpirat' kunne omhandle og derfor følte kommunikativt behov for denne kontekstualisering. Som man kan se, er dette hverken en direkte eller indirekte kontekstualisering af ordet 'asfaltpirater' og det er derfor uvist, hvad hun betydningsgør dette som. Lidt tydeligere bliver det senere i AIs formidling, da hun ikke bare kontekstualiserer ordet som indbefattende nogle personer, men endog nogle personer som lægger asfaltbelægning "...Ja hvis man er ude i god nok tid med at finde ud af at det er sånogle asfaltpirater der har været på spil så kan man få dem til at lægge endnu et lag asfalt oven på den asfalt som piraterne har lagt" (A2-2). Hvori pirateriet består, er uklart.

KOMMUNIKATIV DIVERSITET

Ovenstående gennemgang har omhandlet den sproglige side af kommunikationen. Men nu er sprog, uanset om vi taler skriftsprog eller talesprog, jo kun ét blandt flere semiotiske måder at udtrykke sig på ('semiotic fields', jf. Goodwin: 2013). Ser man på hvilke andre semiotiske artikulationer, deltagerne

---

¹¹⁴ Man vil bemærke her at jeg ikke tager højde for prosodiske markører, hvilket jeg behandler senere.

gør brug af, finder man at deres kommunikation består af flere lag af forskellige semiotisk signifikans, som derfor bliver en del af den tegngøring, der finder sted. Den kommunikative infrastruktur mht. hvilke forhold situationen sætter af betingelser for deltagernes interaktion er følgende: deltagerne stå ved et bord Deres position var for mig et spørgsmål om at kunne se deres torso, men det vidste sig at for alle AI's vedkommende, blev en stor del af deres kropslige engagement koncentreret om at skrive note og dertil bar bordet ofte for lavt- AI blev alle som én påvirket af dette og den kropslige interaktion, jeg havde forventet i form af gestikulation og øjenkontakt, forblev minimal. Dertil kom scenariet som var vældigt kunstigt og instruktionen som af mig indbefattede 1) at AI måtte tage noter og 2) at der bl.a. grundet AI's engagement i noteskrivning sjældent var lagt op til udveksling mellem denne og FI om den formidlede tekst. Dertil kom den ramme jeg havde lagt om situationen i form af opgaven 'at genfortælle', først fra FI til AI og siden fra AI til FA. Der lå således en orientering fra AI mod deres egne normer for genfortælling¹¹⁵: at få fat i så meget 'bogstaveligt' som muligt. Alt dette var medvirkende til og satte betingelser for de interagerende, så kommunikationen syntes kunstig og interaktionen nærmest fik mekanisk karakter.

Alligevel var der visse aspekter, der fremgik af semiotisk signifikans. I alle de seks udvekslinger mellem FI og AI skete der inter-aktion, selvom denne grundet situationens betingelser synes meget subtil. FI benyttede sig af signifikante 1) prosodiske træk og 2) ansigtsmimiske træk i fremhævelse af visse elementer frem for andre i den genfortalte tekst. Prosodiske træk omhandler: distinkt udtale, markant emfase, præ-eller post-pause¹¹⁶. Men udover de prosodiske træk, der følger de forskellige ordgørelser, så er det også mærkbart, hvordan FI trods generelt minimal øjenkontakt, agerer kropsligt ved f.eks. ansigtsbevægelser (mimik). Det viser sig at ordene, der prosodisk får tillagt vægt, yderligere nyder kommunikativ tilskrivning via FI's gestikalske og mimiske bevægelser. De mimiske træk der er tale om er: løftede øjenbryn, agiteret mimik, præ-blik eller post-blik. De gestikalske træk og kropslige bevægelser, der er tale om er: 'gåseøjne', deiktiske bevægelser eller kropslig orientering mod tekst

---

¹¹⁵ Dette kunne man se i netop den ivrige notetagning.

¹¹⁶ Umiddelbart var flere postpauser ventet. Det viste sig i mikroanalysen at jeg var blevet distraheret af, at den pågældende AI/FA ofte bidrog med minimalrespons i form af nik, hvilket tydeligvis viser, at vedkommende orienterer sig i samtalen mod at FI/AI giver plads til dette. Tilsvarende kan hørbare (langsommelige) indåndinger (som turvedholdende markører) fungere som pauser, idet personerne udmærket kunne 'trække vejret hurtigere' hvis nødvendigt. Tilsvarende kan man sige om præ-pauser, hvor oplevelse af pause viste sig at være næppe mærkbar indånding, som ikke i streng forstand er pause, da den 'holder på turen samt 'stilhed' før emfatisk tryk som låner soroitet fra trykket og derfor retrospektivt får stilheden før til at stå stærkere.

eller noter, skuldertræk eller 'præsentation' af hænder udadtil ('ved-ikke-markør'). Eksempel på annotering kan ses i nedenstående (fig.19)

Fig. 19 Eksempel på ibrugtagen af semiotiske markører i ellers meget statisk opstilling

		
<p>Ø:: .hh >Nu ved jeg ikk ((eyebrows up)) lig:< ((Quick eyecontact))</p>	<p>hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) haman er</p>	<p>((hands up presenting in midair torso leaned back a bit C2 looks)) så det er også det ((hand rounding gesture towards screen)) jeg er lidt ved at forstå ((C2 nods))</p>

Disse karakteristika kan analyseres som, at elementer der markeres multisemiotisk bliver tildelt kommunikativ signifikans. Ved alle formidlingsinteraktioner mellem FI og AI (seks gange fire) er det markant, hvordan personer, steder, emotionelle cues (bl.a. positioneringer) og handlinger på den måde bliver understreget som kommunikativt signifikante. Og det vil sikkert derfor heller ikke undre nogen, at de forskellige måder at markere kommunikativ signifikans endvidere gøres brug af fra FI's side, når der er tale om de nye ord. Dertil skal bemærkes at det lige netop er disse elementer, der noteres af AI (nogle af dem endda understregede eller i citationstegn). Dette viser den direkte interaktion mellem FI tegngøring på forskellige semiotiske lag og AI's ditto.

Selvom det ikke sjældent er tilfældet, at AI synes at koncentrere sin opmærksomhed på sin noteskrivning, snarere end at se på FI sker der alligevel noget interaktivt interessant. Selv i interaktionen A1-1 der beror på oplæsning snarere end genfortælling af tekstforlæggene og hvor kommunikationen derfor bliver meget mekanisk, ser man at FI i forbindelse med udtale af f.eks. det nye ord 'hamam' med emphatisk tryk, præ- og post-pause, løftede øjenbryn og agiteret ansigtsudtryk samt i selve artikulationen af ordet kaster et kort (0.2 sek.) blik på AI. AI er umiddelbart uforstyrret i sin koncentration om at skrive noter, men idet FI tager blikket tilbage på teksten og fortsætter sin fortælling, kaster AI selv et hurtigt blik op på FI. Man kunne se AI's reaktion i form af det korte blik op

som foranlediget af de prosodiske elementer (især post-pausen), da disse kan markere, at der interaktionelt efterspørges en minimalresponsiv handling. Men pausen er ikke længere¹¹⁷ end andre pauser i FI's fortælling, som ikke har resulteret i blikfang fra AI. Det betyder at FI's handlinger fordrer handlinger fra AI: ikke bare opfatter og agerer AI på visse af FI's handlinger som kommunikativt signifikante, men alle de elementer FI gør brug af i denne proces er med til for AI at tegngøre det nye ord som noget 'værd at lægge mærke til'. FI og AI kan således vise interaktivt engagement, selvom dette kun manifesteres subtilt.

Det vil sige at for hver gang FI ytrer et af de nye ord, tegngør de det på flere kommunikative lag. Ved at benytte prosodiske og gestikalske og mimiske træk til at kontekstualisere det kommunikative signifikante ved det nye ord, stiller FI interaktivt muligheder for AI at agere på dette i deres tegngørelser. Det kunne tyde på to ting: For det første henleder FI den andens opmærksomhed mod noget specifikt og gør det derved markeret. For det andet viser FI at de 'forholder sig' til dette ord som potentielt kommunikativt udfordrende. Og AI viser i sine handlinger dette engagement, ved at agere på selv de mindste bevægelser, der måtte få kommunikativ signifikans. Man kan tilmed anføre at FI i deres handlinger med at tegngøre det nye ord, på den måde enten viser deres egne usikkerheder eller udfordringer ved ordet (= de kender ikke selv ordet) eller udtrykker at udfordringer måske også gælder for den anden part (= at 'man' ikke nødvendigvis kender ordet) - dvs. en metarefleksiv orientering mod en social norm.

MULTISEMIOTISK MARKERING AF DET NYE ORD

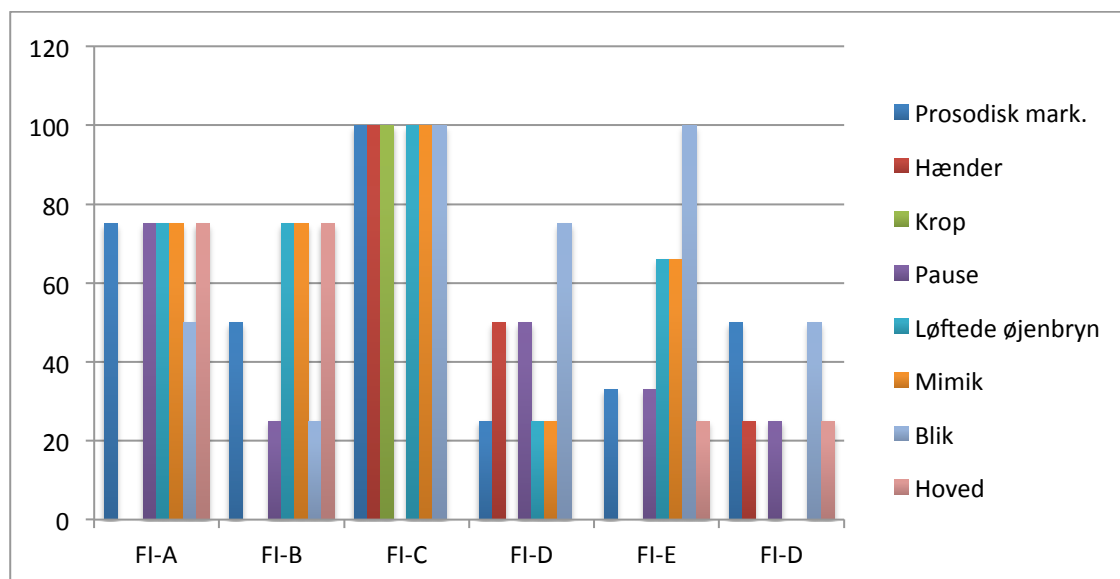

Jeg har analyseret de omstændighedsmæssige faktorer i form af gestik og mimik der interaktivt bliver prægnante i tegngøringen af de fremmede ord. Man kan argumentere for at selve disse forskellige semiotiske lag af tegngøringen er med til at kontekstualisere ordet som noget særligt, som noget der skal lægges mærke til, som noget 'nyt'. Som man kan se af nedenstående diagram over antallet af tekster og derved 'nye ord' overfor personernes multisemiotiske kontekstualisering af disse (fig. 20), viser det sig at deltagerne gør brug af visse semiotiske elementer snarere end andre i deres tegngøring.

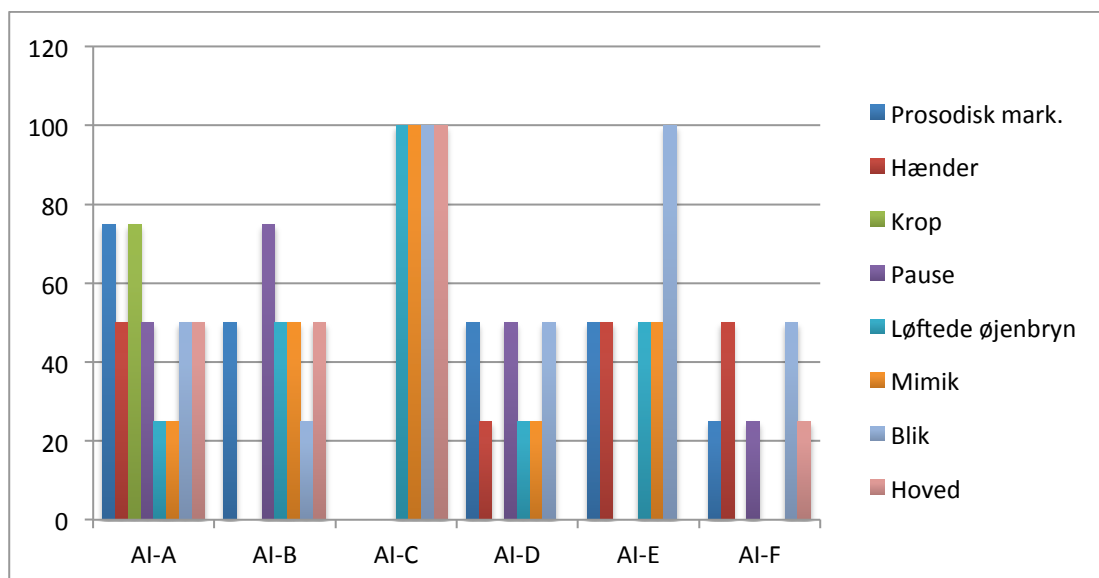
¹¹⁷ skønt mærkbar grundet det emphatiske tryk, som låner udtrykket mere sonoritet end normalt, hvilket kan påvirke oplevelsen af pausens længde

Fig. 20 Forskellige semiotiske markeringer af det 'nye ord' - opstillet efter deltagere (FI)

Ovenstående er anskueliggjort for mig ved annotationer som eksemplet i fig. 19 og det samlede resultat af denne analyse fremgår af fig. 20 for FI og fig. 21 for AI, hvor man kan se at det nye ord oftest tegngøres multisemiotisk, ved at den verbale artikulation følges af gestikalsk eller mimisk markering enten forud for, under eller efter.

Fig. 21 Forskellige semiotiske markeringer af nye ord - opstillet efter deltagere (AI)

Som ved formidlingen fra FI til AI ser man tilsvarende i formidlingen fra AI til FA, at der ageres specielt omkring de elementer, der skal bemærkes. Det er primært navne, steder, handlinger samt emotionelle positioner, der kontekstualiseres som kommunikativt signifikante og igen ved hjælp af markeringer på flere semiotiske lag. Dertil skal det bemærkes at visse AI'ere (f.eks. A2) undervejs gestikulerer pegende på det skrevne i noterne. Dette sker som en slags objektivisering og derfor stadfæstelse af de genfortalte elementers reelle eksistens forud for fortællingen¹¹⁸. Dette kunne man dels se som en form for abstraktion fra én selv, hvor man markerer en form for distance til det ansvar for det ytre, der ellers er involveret i at sige noget selv. Men dette kunne også være en andenorienteret handling, hvor man udtrykker et 'ligeværdigt' forhold til det formidlede.

KONKLUSION

Jeg har vist, at de nye ord som Sprognævnet har udpeget i mange tilfælde kommunikerer videre på tværs af personer og situationer, men at dette gøres forskelligt. Den pågældende person kommunikerer dem på en særlig kontekstualiserende måde. Kontekstualiseringens karakteristika er forskellige fra person til person, men få kommunikativt samme funktion: At kommunikere noget som nyt – for vedkommende selv eller som potentielt udfordrende og derfor 'nyt'

¹¹⁸ "det her er hvad der skrevet står – det her er hvad FI sagde" "det er ikke noget jeg finder på"

for den anden part. Signifikansgørelsen af det 'nye ord' kan naturligvis skyldes ordets funktion i teksten (som emne), men det viser sig, at der ved hver tekst er andre ord og elementer, som tildeles samme kommunikative signifikans og derfor kommunikeres som 'nye' eller potentielt udfordrende. Dette viser at personerne ikke nødvendigvis orienterer sig til et universelt mentalt leksikon i deres 'ordgørelse' af de enkelte udtryk, men hele tiden orienterer sig imod den sociale situation, hvor ordet skal fungere. De andre ord og elementer som derved også gøres 'nye' er ikke kendt 'nye' af Sprognævnet. Hvorvidt de er 'nye' for personerne selv kan ikke afgøres. Dét at de kommunikeres på samme nyhedsgørende måde, viser at de dannes på ny – som 'nyt' – i forhold til den sociale situation.

Man kan således få en fornemmelse af, at kontekstualisering af 'nye ord' sker på mange forskellige semiotiske niveauer, og at der ikke er ét af niveauerne, der kan siges at være mindre betydningsfuldt end andre i den konkrete situation. Dertil kan siges, at dette også vedrører kontekstualisering af det nye ord som 'nyt', fordi det gøres kommunikativt signifikant – som noget, der bør tildeles opmærksomhed i forbindelse med den konkrete situation. I dette konkrete tilfælde ikke mindst som del af det sprogspil, der udspiller sig, initieret af den udfordring, der ligger i 'at genfortælle' (eller 'formidle') og 'at hjælpe den anden' til at kunne formidle videre.

Det vil således sige at personer ytrer det nye ord som noget han/hun ikke kender på forhånd, så markerer vedkommende det interaktivt som vigtigt i den her kommunikationssituation. Dette kan skyldes to ting 1) at vedkommende ikke selv kender ordet dvs. nogle af de semiotiske aspekter, der kommunikativt udføres sammen med ordet kan vise en form for selvorienteret distancering. Men det kan også tyde på 2) at vedkommende tror modparten kan opleve et problem i at få dette ord til at give mening for sig dvs. sætter sig i den andens sted og viser gennem de semiotiske aspekter, der kommunikativt udføres sammen med ordet en form for andenorienteret distancering¹¹⁹. Begge aspekter bliver muliggørende betingelser for at AI kan relevantgøre og i sidste ende tegngøre ordet hensigtsmæssigt ikke mindst i forbindelse med videre formidling.

---

¹¹⁹ Her menes en forestilling om at AI potentielt kan føle en distance til udtrykket, som kan influere på vedkommendes mulighed for at få udtrykket til at give mening for sig.

Det nye markeret multisemiotisk er lige så afhængigt af de forskellige måder, hvorpå dette gøres afhængig af de forskellige personers kommunikative præferencer, men det er det, AT det markeres på en særlig måde går igen på tværs af situationer og personer. At det ikke blot handler om originaltekstens emneord (som nok mest er tilfældet i Hamam-teksten), kan ses af at samme multisemiotiske mønster viser sig ved andre 'fremmede' ord og andre elementer, som deltagerne finder det nødvendigt at fremhæve kommunikativt.

RESULTATER OG DISKUSSION TOT

Én af pointerne i et dynamisk sprog- og kommunikationsperspektiv, er, at vi umiddelbart gør alle ordene i teksten på ny igen "for another first time" (Garfinkel: 1967, s. 9), hvilket kan ses i de forskellige læsninger. Men at det nye ord multisemiotisk alligevel bliver markeret som mere signifikant i forhold til de fleste andre 'nye informationer' en tekstlæsning og en genfortælling omhandler, viser, at dette element ikke blot gøres på ny igen men tildeles ekstra nyhedskvalitet. Når vi diskuterer ord, giver det mening, hvor sprog måske kan forstås som mønsterformation, men ikke som noget i sig selv. Vi tror, at det er selve ordgørelsen ud fra systemet, der er vigtig, men det er engagementet og dynamikken, der er mest vigtigt. Personerne har deres egne perspektiver i og af situationen og det bliver i kommunikationen forankret i her-og-nu – en slags førsteordens aktivitet, men vores samlinger af sociale dynamikker er vores førsteordens oplevelse og vi beskriver det i et tredjeordensperspektiv. Jeg har villet vise, hvordan nye udtryks stadfæstelse som ord er afhængig af den konkrete men komplekse kommunikationssituation, hvor det ukendte bliver kædet sammen med det mere kendte og sammen former betingelser at agere på i det næste nu. Eller sagt på en anden måde: hvordan det globale spiller ind på det lokale og derfra, hvordan det lokale nødvendigvis bliver en del af det nye globale at agere ud fra. Alene dét at trække på nogle erfaringer, involverer overskridelse af tid og implicerer en anden tidshorisont (en anden 'tidsskala' jf. Thibault: 2011) fra skrivning ét til fortælling to fra fortælling to til skrivning tre til genfortælling fires rekonstruktion (jf. 'lexis Bang & Døør: 2007, 'kontekstualiseret på ny (på ny måde)' Harris: 1996, 'rekontekstualiseret' Linell: 2009). Deltagerne trækker på det globale gennem den sociale import, som er gjort tilgængelig og som muliggør og betinger det dynamiske skabelse, forandring og udvikling. Der er ikke noget stadfæstet leksikon (ordforråd) de trækker på i deres nyhedsgørelse. Kun deres individuelle erfaringer og det interaktive samspil mellem dem og situationens krav, spiller en rolle.

KAP. 5 DET NYE ORD I FRIT FALD – CASE 3 'ROAD TRIP' (RT)

I dette afsnit vil jeg behandle hvordan vi i og gennem tiden udvikle relationer og deler historier til at handle og reagere på, og hvordan processer der giver mening på en eller anden måde kan synes konventionaliserede eller vise nogle ligheder på tværs af tid og situationer. Dette casestudie, jeg har kaldt 'Road Trip' (RT) skulle anskueliggøre om og hvordan mennesker i ganske almindelige dagligdagssamtaler danner eller møder det man fra analytisk side kunne kalde nye ord til brug for kontekstualisering af deres oplevelse af verden over for andre. Det ville implicere hvordan de kommunikerer disse nye ord samt kontekstualiserer disse, hvilket nødvendiggør en opmærksomhed på hvordan de nye ord interaktivt bliver forhandlet i mødet med de andre deltagere i situationen. Det ville lede mig til at se hvorvidt og i så fald hvordan personerne sammen gjorde disse nye eller fremmede ord i stand til at blive del af situationsoverskridende praksisser.

NYE ORD I ORDINÆR KOMMUNIKATION

Casen består af data udvundet af i alt seks timers uformel samtale mellem fire personer (kvinder, alder 25-34 år). Data er optaget over en hel dag, således at de samtaler der udgør data til dette casestudie er sammenhængende ved at være kronologisk forbundne. For at dette skulle kunne lade sig gøre, blev deltagerne nødt til at bære en diktafon hver især under hele forløbet.

Baggrunden for denne måde at skabe data på er begrundet på flere principper inden for min integrerende beskrivelse. For det første er ideen født af at når 'nye ord' som analyseobjekt i tilfældet med Dansk Sprognævns arbejde er skriftlige udtryk der har været publiceret, kan man argumentere for at disse udtryk allerede er blevet abstraheret fra deres momentane dannelsesproces og derfor i essens ikke kan kendes 'nye'. For at få indblik i den konkrete momentane ord- eller tegndannelse (den kommunikative tegngøring af det/de enkelte udtryk) må man beskrive sproget hvor der foregår, nemlig i og mellem mennesker. Man må beskrive sproget med respekt for de konkrete men komplekse kommunikationssituationer hvor dette faktisk sker. Det betød at jeg måtte skabe mulighed for konkrete kommunikationssituationer.

Ydermere er det set fra et integrerende perspektiv en vigtig pointe at man for at undersøge sprog i kommunikation må inddrage de mennesker der gør det, men ikke bare hvilke som helst mennesker. For at få indblik i almindelig menneskers brug af sprog må disse være så upåvirkede af den paradigmatisk relation til 'ordet' og 'sprog' som kategori og konstruktion som muligt¹²⁰. Dette gøres bl.a. ved at insistere på fokus på lægpersoners kommunikation men også ved ikke at lægge en sprogvidenskabelig ramme om situationerne. Der skulle helst ikke være noget i de konkrete situationer der kunne tilskynde personerne til at orientere sig imod en elitær paradigmatisk sproginstitution eller forestillingen om 'sprog' som abstraherbart. Hvis dette skete i de konkrete personer, skulle det være som følger af personernes egne spontane handlinger og ikke som udslag af undersøgelsesdesign eller formålsbeskrivelse. Dette kunne kaldes et autenticitetsprincip og det understreger min antagelse at ikke bare det man kunne kalde 'nye ord' men også sprog brugt 'på ny' og på nye måder skabes af almindelige mennesker i tilfældige situationer for at få de pågældende situationer til at give mening for sig og andre i kommunikation.

Dertil kommer min antagelse at udtryk der betydningsgøres som nye ord ofte ikke markeres som sådan men ofte er dele af mere omfattende kontekstualiseringshandlinger i forbindelse med sociale relationsskabelsesprocesser. Det er altså i første omgang ikke nødvendigvis vigtigt for mig som analytiker at udpege de 'nye ord' men i lige så høj grad at gøre rede for hvordan disse 'nye tegndannelser' udføres i relation til personernes relationer og derfor for situationen. Dette er ydermere vigtigt da det er de personlige relationer og de dynamikker der sættes i spil her, der 'bærer' eventuelle udtryk videre til at blive givet mening i andre situationer også. Man kunne kalde dette for en form for aktualiseringsprincip.

Det sidste princip jeg vil nævne her som lå til grund for min måde at skabe data på er at begge de ovenstående principper forudsætter at personer er sammen og kommunikerer over en hvis rum tid: momentane betydningstildelinger er afhængig af noget der er gået umiddelbart forud for og følger umiddelbart efter ligesom disse er afhængige af den historie de pågældende personer inddrager og gør

---

¹²⁰ Sprogmyten (Language myth Harris: 1981)

oplevet fælles. Og de relationer der skabes foregår over tid, genskabes og omskabes igen og igen gennem kommunikationsbårne positioneringer. Det var derfor vigtigt at lige netop denne konstellation af mennesker fik mulighed for at være sammen i en vis periode for at man kunne få indblik i denne dynamik. Man kunne kalde det sidste princip for forløbsprincippet fordi det ikke bare understreger situationerne som forløb disse mennesker deltager i men også hvordan deres handlinger forløber i tid. Disse principper har formet fokus for indsamlingen af data, og som man skal være opmærksom på er alle bundet til såvel som er med til at forme de aktuelle situationer.

Emnerne for kommunikationerne er meget forskellige og er naturligvis til en vis grad båret af lokaliteten og tiden for de enkelte interaktioner. Måden der kommunikeres på er ligeledes meget foranderlig fra anekdoter og fortællinger til instruktioner, sange og ordlege. Det jeg er interesseret i er når forståelse forhandles tydeligt ved kontekstualiseringer. Der er flere tilfælde af nye ord og ordforståelser der skabes og jeg er interesseret i de processuelle faktorer der gør sig gældende i disse kontekstualiseringer og rekontekstualiseringer, som både involverer personerne, relationer, tid, sted og rum. Der er grundlæggende ingen tvivl om at situationerne spejles i tidligere erfaringer.

DESIGN

Denne case er særlig i den forstand at jeg har søgt at skabe nogle forhold som lever op til visse principper som følger af at se sprog som dynamisk skabt forudsat af kommunikation. For det første var det jeg gik efter styret af overordnede principper: autentisk ikke-styret kommunikation, naturligt forekommende omgivelser og kommunikationer mellem mennesker over tid. Begivenheden, der skabes i denne case har ikke andet formål end at skabe naturligt forekommende ikke-styret kommunikation. Der er således ikke noget 'emne' for kommunikationerne idet man ved at introducere et emne som f.eks. 'nye ord' ville lægge mange forudantagede forståelser af et sådan emne som præmis for situationerne (jf. FG side 93).

De deltagende blev informeret om, at de skulle deltage i et forsøg på alternativ indsamling af sprogligt materiale. De blev derved bekendt med, at det handlede om sprog og indsamling til brug for videnskabelig diskussion af metodologi. Men der blev ikke antydnet noget om 'ord' som forudindtaget

enhed og heller ikke 'nye ord' som abstrakt begreb. Formålet var at undersøge om personerne selv skabte, hvad der i traditionel forstand kunne ses som 'nye ord' og vise hvordan disse interaktivt blev skabt og kontekstualiseret. Desuden var det interessant om disse personer selv tegngjorde 'ord' eller 'nye ord' som metasproglig enhed og hvordan denne metasproglighed blev kontekstualiseret¹²¹. I det studiet bl.a. omhandler den interaktivitet mennesker agerer i, blev en vigtig faktor at se hvordan relationer spiller en afgørende rolle for personernes kontekstualisering af tegngørelse og betydningstildeling. Da relationer udvikler sig over tid, bliver denne faktor endvidere vigtig for personernes kontekstualisering af 'nye ord' på tværs af tid og situationer.

I praksis betyder disse forudsætninger til gengæld, at denne case blev krævende på flere måder. Det er ikke svært at få naturligt forekommende ikke-styret kommunikation. Hvad sværere er at få kommunikation til at pege imod noget relevant for selve studiet, når det på den måde ikke må styres. Dertil var det vigtigt at kunne beskrive en tidslighed i forhold til kommunikationerne, hvilket krævede at de deltagende skulle investere flere timer til forsøget. Desuden var etablering og især reetablering af relationer vigtigt og da jeg som observatør skulle være vidne hertil, var det i udgangspunktet nødvendigt at deltagerne ikke havde for mange forudgående erfaringer med hinanden. Med andre ord betød det at personerne skulle melde sig til et tidsmæssigt og relationelt omkostningsfyldt forsøg uden anden garanti end den tillid, de kunne etablere til mig gennem indkaldelsen. Det første punkt har større betydning for de kommende analyser af mit materiale, mens de to sidste punkter skulle vise sig afgørende for selve designet og udførelsen. Resultatet af en omfattende rekruttering blev fire kvinder i alderen 25-34 år, som alle var i stand til at kunne tage en hel dag ud af kalenderen og lade sig føre af sted af mine planer. Det betød at der allerede var etablerede visse relationer mellem dem, hvilket til gengæld gav sig udslag i, at de hurtigt følte sig trygge i hinandens selskab og derfor ikke udviste nogle barrierer mod at kommunikere frit om alt og ingenting.

Det løse design til trods, viste det sig imidlertid, at personerne i kommunikation i denne case ikke bare skabte nye ord til at møde deres oplevelser sammen, men forhandlede interaktivt disse og andre mere konventionaliserede ord og begreber samt skabte. Det er nogle af disse situationer jeg vil fremhæve i

---

¹²¹ Jf. Davis (2001)

denne analyse, samt på lige fod med data fra mine andre cases vil benytte som forankringspunkter i diskussionen af 'nye ord' som genstand.

Selve materialet kan deles op i seks dele som følger kronologisk.

Del 1 er da de fire respondenter møder hinanden (i trin) kører af sted.

Del 2 er da respondenterne ankommer og deltager som museumsgæster på Frederiksborg slot.

Del 3 er da respondenterne spiser frokost på en lokal restauration.

Del 4 er da respondenterne bliver kørt til et andet sted de ikke er forberedt på.

Del 5 er da de ankommer til et kolonihavehus på Amager og drikker kaffe og spiser kage.

Del 6 er da de bliver bedt om at samarbejde i bygningen af en legoflyver.

ANALYSE

Mit udgangspunkt for valg af analysestrategi er delt mellem den teoretiske præmis for undersøgelsen og det konkrete design, og så hvad der undervejs i min deltagende observation slog mig som bemærkelsesværdigt. Først og fremmest er det mine principper om autenticitet og aktualitet, der bød mig at se på de relationer personerne skabte indbyrdes. Men derudover slog det mig at der er forskellige strategier eller specifikke typer handlinger, deltagerne benytter i kontekstualisering af forståelser. Da situationerne ikke er problematiske på nogen måde, virker det som om de forskellige strategier er knyttet til personernes normale måde at være på. Nogle af handlingstyperne knyttes til visse personer snarere end andre, mens andre typer handlinger synes at forplante sig mellem de involverede personer, som tiden skrider frem. flere af personerne benytter anekdoter men på forskellig måde, flere personer synes at agere bindeled på forskellig måde i forskellige situationer, nogle udtrykker værdier ved ekspressive handlinger, og alle benytter sig af sange, parodier og fraser fra eksterne kilder til at kontekstualisere situationerne.

Overordnet kan man se disse strategier som del af den historie, deltagerne sammen skaber. Man kan se hele scenariet som et narrativ som en "rejse" i tid og sted, men der sker ligeledes en masse narrativer i personernes kontekstualiseringer af sig selv og hinanden og ligeledes i kontekstualisering af situationen og de ord, der kommunikeres med. Nogle af disse narrativer er egentlige fortællinger som i anekdoter, mens andre er storylines i mikrosituationelle **positioneringer** personerne imellem. Disse positioneringer er måske med til at belyse, hvordan deltagernes relationer udvikles over tid og kan spejles i hvordan nye ordforståelser muliggøres på tværs af situationer.

DEN VIDENDE

En vigtig positioneringsstrategi, deltagerne benytter sig af på forskellig måde gennem hele materialet, kunne man benævne "**vidende**". At handle som 'vidende', kan ske på enten direkte eller indirekte opfordring og nogle gange kan den synes at "opstå ud af den blå luft". At fremstille sig som vidende noget kan være knyttet til en aktiv (kommunikativ) positioneringshandling og derfor også til de relationer, der udvikler sig deltagerne imellem. At vide noget bærer med sig aspekter af at nogen ved noget, som andre måske ikke ved og fortæller dem det og kan derfor sige noget om 'udveksling af information' i forbindelse med ordforståelser og 'vidende' som positionering bliver derfor ligeledes en relevant kontekstualiseringsstrategi i forbindelse med nyorddannelse. Positionering skal nemlig ses som en dialogisk handling – den kræver spejling i den anden. Således indbefatter positioneringsstrategien 'vidende' også at deltagerne nogle gange positionerer sig som 'uvidende' for netop på den måde at positionere andre som 'vidende'.

At nogen påkalder sig 'viden' eller stiller tvivl til andres 'viden' om en ting, kan ses som en positionering. 'Den vidende' dækker over at én part ved noget og den anden part (én eller flere personer) tilsyneladende ikke ved dette noget. På lokalt interaktivt niveau kan en sådan positionering komme til udtryk i asymmetrisk fordeling af både valg af emne (kvalitativ dominans) og mængden og længden af det sagte (kvantitativ dominans). Men dette er naturligt forekommende, når vi fortæller hinanden anekdoter og historier om tidligere oplevelser og oplevede begivenheder. En anden måde at handle 'vidende' kan være at manifestere det i sine ytringer. Dette sker f.eks. ved verbal introduktion "...vidste du/I at..." eller som overskudsagtigt svar når adspurgt "Ork ja,...". Denne positionering mødes af accept af det fortalte og endda som 'overaskende' ("nå? der kan man bare se") og derved re-etablering af 'den ikke-vidende position' eller sågar italesat som afslutning på det belærende narrativ

("hvor bliver jeg klog i dag" (= man bliver klog af viden)). Nogle ville kalde sådan positionering for lærer-elev-positionering eller ekspert-novice-interaktion (Linell & Luckmann: 1991), fordi den i form kan bringe associationer til forholdet mellem sådanne stereotype roller. Men for det første er der andre aspekter af lærer-elev-forholdet (såsom det institutionelle aspekt) og ekspert-novice-forholdet (såsom oplæringsaspektet, hvor 'viden' i udgangspunkt er relevant og attraktivt), som ikke er gældende i disse tilfælde. F.eks. er det uvist om 'svaret' på positioneringen dvs. bekræftelsen af denne er ærlig, ironisk eller blot responsiv fyldestgørende dvs. uden at forholdet bliver gjort op på nogen måde¹²². Heri ligger der de dualiteter der altid er i kommunikation: det som på overfladen kan synes som et enkelt tosidet forhold, kan sagtens vise sig at være multifacetteret.

Men en anden måde 'den vidende' kommer til udtryk er i nærhedsgraden af det der tales om. Jeg kalder det nærhedsgrad, fordi det handler om hvor tæt fortællingen, argumentationen eller konklusionen er på konkrete nære oplevede personer og situationer. Således kan man se forhandlinger i form af forklaringer forankret på et generaliseret plan ("fordi det jo stadig er en form for telefonsamtale") over for forklaringer forankret på et mere konkret eller specifikt plan ("jeg tror bare det er svært for dem at sige lige så meget, når de kan se hinanden")¹²³. Dette er selvfølgelig tydeligst når fortællinger, forklaringer, argumenter og konklusioner kontekstualiseres ved brug af 'man' og 'jo' over for 'jeg', det deiktiske 'i dette tilfælde' samt henvisning til konkrete introducerede personer. Det resulterer i 'den generelt vidende' over for 'den konkret vidende'. De opererer på hver deres plan og den generelt vidende formår ikke at positionere den anden ved sin generelle konklusion, fordi den anden er 'den konkret vidende' om tilstande der ikke står for den anden at vurdere eller tilbagevise. Det omvendte forhold kan også findes, hvor 'den konkrete vidende' taber terræn over for 'den generelle vidende', fordi vedkommende formår at hæve emnet til et niveau hvor det konkrete tilfælde blot bliver en type af en slags.

---

¹²² Hermed ikke sagt at de personer der re-positionerer sig som 'ikke-vidende' ikke gør dette ærligt – det tror jeg de gør – men jeg kan ikke udtale mig om hvorvidt deres svar skal tages som tegn på at de med det er blevet mere 'vidende' om forhold.

¹²³ Bemærk at informanten benytter 'tror'. Selvom dette kan tolkes som en usikkerhedsmarkør er der intet i situationen der underbygger dette. Ytringen blev som svar på den foregående benyttet som en afvisning af denne og informanten (TW) havde mest 'viden' om den konkrete situation, idet hun kendte personerne der blev omtalt.

En anden stærk faktor, som relaterer sig til ovenstående er deltagernes oplevelse af relevans, hvilket kan ses i den interaktive spejling en person opnår med sin artikulation af nye ord og udtryk benyttet på en ny måde. Relevansgørelse er båret af de relationer og den historik, deltagerne oplever sammen, men også gennem de betingelser forskellige sprogspil sætter for interaktiviteten.

TILGANG TIL MATERIALET

Mit materiale er tilgået induktivt. Data er dannet ud fra tesen, at hvis man skulle nå en oprigtig beskrivelse af hvordan mennesker danner og forstår nye ord, måtte dette belyses gennem almindelige autentiske dagligdagssamtaler. Derudover bliver det nødt til at være tale om personer i længerevarende møder da personer i korterevarende møder kan være optaget af andre formål end spontant at skabe nye ord. Man kan argumentere for at det materiale, jeg kom til at beskæftige mig med ikke er helt almindelige dagligdagssamtaler, da dagen ikke var 'almindelig' for de implicerede. Omvendt bærer deres interaktion undervejs tydeligt præg af at være helt almindelige kommunikationer. I min induktive tilgang har jeg ladet mig styre af 'ukendte ord' (dvs. udtryk der kommunikativt tildeles betydning i den sociale situation, men som ikke på forhånd er mig kendt) og forhandlinger af udtryks betydninger eller brugspotentiale. Jeg har derfor fokuseret på:

- Når deltagerne spørger hinanden om betydning af et udtryk
- Når deltagerne fortæller hinanden hvordan et udtryk giver mening
- Når deltagerne viser/demonstrerer undring over et udtryk
- Når deltagerne markerer evaluering eller vurdering i forbindelse med et udtryk
- Når deltagerne leder efter passende 'indhold' (betydningspotentiale) til et udtryk
- Når deltagerne kontekstualiserer udtryk på en speciel måde

Disse fokuspunkter er relevante idet de indbefatter at deltagerne kan siges at orienterer sig imod udtrykket på en måde der går ud over udtrykket selv. Således kan man se ovenstående typer handlinger, vise at personerne på én eller anden måde reflekterer over det ytrede i det konkrete

øjeblik. Jeg mener ikke denne refleksion nødvendigvis er bevidst og den er bundet til at personerne skal få situationen til at give mening for sig (på en ny mere hensigtsmæssig måde) og kan derfor siges at være forankret i en praktisk rationalitet (Brinkmann: 2009, 2011). Personerne drager i deres interaktive sense-making nytte af tidligere oplevelser, erfaringer, værdiladninger osv. Dette viser for mig, at de trækker noget fortidigt (i form af ideologikker eller sociokulturelle strukturer) ind i det her-og-nu de skal få til at give mening og derfor trækker de på aspekter, der knytter sig til en anden tidshorisont end den konkrete interaktivitet. Dette mener jeg hjælper deltagerne med at få situationen og dele af denne til at give mening for sig med henblik på at omdanne denne oplevelse i her-og-nu til erfaring for senere reference. Jeg mener at sådanne umiddelbare refleksioner (eller abstraktioner af det ytrede) bærer kimen til den forbindelse eller sammenhæng, der er mellem vores erfaringer og vores fremtidige muligheder for at agere. Men det betyder også at mange af de elementer, jeg har fokuseret på ikke vedrører det det, andre måske ville betegne 'nye ord' i traditionel forstand. Imidlertid mener jeg at det giver et billede af hvordan 'ord' hele tiden forhandles i interaktivt skabte forståelser i forhold til konkrete kommunikationssituationer. Dele af disse forhandlinger bæres af og bærer de sociale relationer som er en af præmisserne for kommunikation og bliver således en del af de kognitive udviklinger i situationen, vi senere kan trække på som erfaringer til at møde endnu nye situationer. At deltagerne på én eller anden måde bliver opmærksomme på et ord/navn/udtryk og at de sammen får det til at give (en ny) mening for sig, styrker det pågældende udtryks potentiale for videre 'liv' som fænomener for de personer.

RESULTATER

Jeg finder at disse deltagere har og skaber intersubjektive relationer der gør det muligt for dem

- at spørge og derved demonstrere mangel på viden
- at fortælle og derved demonstrere viden
- at forklare og derved forme men også inkludere
- at korrekse/vurdere og derved sætte normer for andre

(det hele betinger naturligvis de andres måder at agere på)

De udtryk, der bliver forhandlet følges i deres situationelle kontekst ofte af et aspekt af undren eller spørgsmål vedrørende forhold i verden. At stille sig åbent undrende eller spørgende til sin oplevelse af verden inviterer til re-aktion. Sådanne kommunikative handlinger kan initiere til udredning i form af svar eller afklaring. I deltagernes positioneringshandlinger som 'vidende' trækker de på verbale strukturer (sprogspil) der demonstrerer autoritær vidende ('det er sådan'), semiautoritær viden ('det er vist nok sådan') og anden ordens autoritet ('man siger at'/'de siger at') og så en særlig form for autoritet som ligestiller parterne på en bestemt måde ('vidste du/I'). I alle tilfælde stiller afklareren sig i den spørgendes sted, hvilket viser: at vi i kommunikationen søger at integrere vores med den andens således, at vi for at dele oplevelse må møde den anden dér, hvor han eller hun er og i stedet for at pådutte dem noget, at vi vil søge at få det nye til at 'virke' med, hvad den anden allerede ved samt deres verdensbillede. Dette viser, at alle tilfælde af kommunikation har disse karakteristika og at nyorddannelse blot bliver en analytisk abstraktion af dele af det, der sker, når vi kommunikerer¹²⁴. I materialet finder jeg følgende udtryk, der fra analytisk perspektiv kan anskues som 'nye' ord (fig. 21):

Fig. 21 Nye ord i forhold til www.nyordidansk.dk/

bundesligahår	Copydog	Gun i hånd	Stjerneelg	Kernemand	Kontorstolscurling
Mullet	Mute	Tyggegummiengel			Lænebord

- af disse bliver nogle af dem interaktivt rekontekstualiseret på ny over tid
  - o stjerneelg, mute, kontorstolscurling
- af disse bliver nogle af dem ikke interaktivt rekontekstualiseret på ny over tid
  - o bling-bling, copydog, tyggegummiengel, kernemand, lænebord, mullet, gun-i-hånd

Derudover finder jeg udtryk, som mindst én deltager kontekstualiserer som ukendt (fig. 22):

Fig. 22 Nye ord for mindst én part

Arkonas	Brudekiste	Kontorstolscurling	Skidtfisk	Rednecks
---------	------------	--------------------	-----------	----------

¹²⁴ Samme ses i FG hensynstagen til den andens vidensniveau og evaluering af den andens ræsonnement, men mærkbart anderledes i ToT, hvor det kommunikative formål er et andet og hvor relationerne ikke får rum for at udvikles.

- af disse bliver nogle af dem interaktivt rekontekstualiseret på ny over tid
  - o brudekiste, skidtfisk (rednecks)
- af disse bliver nogle af dem ikke interaktivt rekontekstualiseret på ny over tid
  - o (Arkonas)

Yderligere finder jeg signifikante interaktive forhandlinger af allerede 'kendte' ord og begreber¹²⁵, hvor betydningspotentialer diskuteres (fig. 23):

Fig. 23 Ord forhandlet på ny

En mærkelig familie	Et kort ophold	Pas-KOMpas	Step-by-step
---------------------	----------------	------------	--------------

Dertil kommer at deltagerne skaber og indgår i forskellige sprogspil, som viser sig at få en betydning for de udtryk der fordres i den forbindelse. Det vil jeg komme ind på senere.

ANALYSE PRÆSENTERET VED EKSEMPLER

Jeg præsenterer min analyse ved nedslag i materialet og forankring til transskriptioner af samtalerne, hvor deltagernes interaktive handlinger viser tegn på refleksion og orientering mod artikulationer som signifikante og derved orienterer sig mod disse som 'nye ord'. Grunden til at jeg kun fremhæver udpluk er dels pga. pladsmangel, men også fordi jeg har udtaget de konkrete samtaler jeg finder relevante i diskussionen om, hvordan nye ord dannes og kommunikeres. Nogle af de ovenfor nævnte nye ord og ordforhandlinger, vil ikke blive præsenteret i denne analyse, men informere den mere teoretiske diskussion om et dynamisk sprog- og kommunikationssyn der følger dette metodeafsnit. Dette sker fordi eksemplerne har visse karakteristika, som er værd at gå i dybden med i forhold til diskussion af de dynamiske forhold der gør sig gældende i de enkelte kommunikationer.

NYE ORD FOR MINDST ÉN PART

---

¹²⁵ Disse vil blive diskuteret i forhold til en dynamisk sprogsyn (s. 74)

I dette afsnit kommer jeg til at behandle de ordforhandlinger der forekommer, uagtet om de udtryk der dannes i interaktionen for at 'møde situationen krav' er ukendte i sprogforskerens perspektiv (jf. gennemgangen af Dansk Sprognævn's indsamling) eller 'bare' kommunikeres og kontekstualiseres som 'ukendte' for mindst én part i interaktionen. Det jeg vil vise er udtrykkenes mulighed for 'videre liv' – hvorvidt udtrykkene artikuleres på et senere tidspunkt med eller uden reference til tidligere.

PLUS INTERAKTIVITET

At udtryk kontekstualiseres som ukendte for mindst én part, indbefatter at udtryk måske nok for nogen er et 'kendt' ord, men at andre har svært ved at betydningsgøre det og derved skabe tegnrelationen. Dette udfordrer således begrebet 'nye ord' da det bliver tydeligt at 'nye' ord kun er 'nye ord' fordi de er nye ord for nogen. Det udvider begrebets potentiale, fordi det muliggør at tage de situationer hvor et udtryk måske ikke vinder genkendelighed men omvendt fordrer orddannelse gennem kommunikativ afklaring alvorligt. Det giver én unik indsigt i den kommunikative proces hvor mennesker forhandler meninger og betydninger om (ting i) verden omkring sig. I tilfældet med min case, var det netop heldigt at der blev skabt en tillidsvækkende atmosfære mellem de interagerende, således at positioneringshandlinger som 'uvidende' og de dertilhørende sprogspil ikke blev undertrykt, men ytret verbalt i flere tilfælde.

”SKIDTFISK – HVAD ER DET?”

Det bliver klart ud fra mine resultater at et 'nyt' ord for at overskride situationer, nødvendigvis må have været stadfæstet interaktivt, dvs. må bliver erkendt eller anerkendt af en anden i situationen. Et eksempel jeg vil trække frem her som omhandler et udtryk, der viser sig at være ukendt for mindst én part i samtalen, er en situation, hvor deltagerne tale sammen om havnefester og lokale festivaler på baggrund af samtaler om fødested for CF (Nexø, Bornholm).

Fig. 24 Første initiering af forhandling om 'skidtfisk'

17	LB:	Shubidua har også lavet (...) hver eneste gang de: har: : været
18		rundt og synge d- den der Hvalen Valborg
19	LV:	[Så kaster folk kiks.]
20	LB:	[så kaster folk]kiks og:=

21	CF:	=kiks?
22	LV:	Fordi han synger på et [tidspunkt]
23	LB:	[Ja] jeg fodrede dig med sk kiks og skidt næ skidt[fisk]
24	CF:	[heh]
25	LB:	og [kiks jeg havde] i lommen
26	LV:	[kiks jeg havde]
27	TW:	Det meget godt tsehh de <u>ikk</u> kaster <u>skidtfisk</u> [(xxx)]
28	LV:	[((synger))Jeg fodred dig] med skidtfisk]
29	LB:	[Der var nemlig engang Jakob]
30	LV:	[((synger)) og kiks jeg havde i lommen]
31	LB:	[Brink var til koncert] der var nogen der kastede røget
32		makreller [op der]op
33	CF:	[hehhe]
34	TW:	AIJ hihi
35	LV:	men det meget mærkeligt jeg har været Jeg var på Skanderborg
36		festival der i=
37	TW:	=åårhja=
38	LV:	=syverhalfems el[ler]
39	TW:	[(de der sætninger...)]
40	LV:	der øh altså folk de havde simpelthen sånogle <u>^pakker</u> med
41		kiks med=
42	CF:	= <u>Nej!</u> (hvor <u>vildt</u>)]
43	LV:	[<u>kun</u> på grund af] den der lille bitte <u>sætning</u> <u>der</u> hvor der
44		måtte de sådan gå i <u>skjul</u> og have <u>hjelme</u> [på og så]=
45	LB:	[hahaha]
46	CF:	= heh [hh]
47	LV:	[fo]rde de godt ved at når de [synger det der]
48	CF:	[blir- <u>hagle</u>]t ned med <u>kiks</u> =
49	LV:	=ja Ja <u>fuldstændigt</u> Allerede fr- fst fr- ststa-starten af
50		sang[en]
51	CF:	[hja]hhehe=
52	LV:	=begynder folk sån lidt småkaste det Det <u>meget</u> underlig
53		tradition Det <u>virkelig</u> <u>mærkeligt</u>

54	LB: (xx)
55	ps: (1.3)

LB og LV refererer til popgruppen Shu-bi-duas hit 'Hvalen Valborg' og fortæller (CF) hvordan en enkelt strofe i den sang ('og jeg fod'red dig med skidtfisk og kiks jeg havd' i lommen') når den blev spillet til koncerter resulterede i at publikum smed kiks og røgede makreller op på scenen til bandet. CF ytrer ikke bekendthed med denne sang, hvilket fører til at LV kontekstualiserer den i sang for måske på den måde at vække CF's kendskab. Men efter en pause (1.3 sek) viser det sig at CF stiller sig undrende over for udtrykket 'skidtfisk' (Fig. 25 ln.56):

Fig. 25 CF tegngør 'skidtfisk' som ukendt og derfor 'nyt'

56	CF: <u>skidtfisk</u> . Hvad er det,
57	ps: (.)
58	LB: hheh <u>skidtfisk</u> det er:
59	LV: ja det er:
60	LB: <u>fiskeaffald</u> og:
61	CF: nå=
62	LV: =hja
63	CF: [e:ew]
64	TW: [(fisk)] der er for små og ubrugelige til at ku spise=
65	LV: =ja=
66	LB: =(me- men (er det) ikk altså <u>sild</u> der er under
67	standardstørrelse=
68	TW: =ja
69	ps: (0.5)
70	TW: Jeg ka huske engang hvor <u>Per</u> >Det min far< (.) fik sån en
71	ø:(xx) sån noget skul- skulle lave sånoget mad af <u>ting</u> man
72	egentlig ikke <u>lig</u> ku lave mad af=
73	LV: =ej=
74	LB: =åhnej [hhehe]
75	LV: [Ad]
76	TW: Tså han hh lavede et forsøg med at lave sådan en lækker
77	<u>wokret</u> med <u>skidtfisk</u> ((griner)) hh

78	CF: Aj
----	--------

Deri demonstrerer hun også tillid nok i relationen til de andre til at 1) vise sin egen uvidenhed og 2) at udfordre andres 'viden om' udtrykket. Resultatet er 'svar' i form af encyklopædisk formede beskrivelser af hvad udtrykket 'skidtfisk' kan benyttes til at betegne samt yderligere en kontekstualisering i form af TW's fortælling om sin fars gastronomiske eksperimenter.

Det der er interessant her er at dette udtryk 'skidtfisk' gennem denne signifikante tegngøring at alle personerne til stede, faktisk gør at udtrykket forekommer igen senere på dagen i andre tilsyneladende urelaterede og irrelevante situationer. Således mens deltagerne er på vej rundt på museet ca. 1 ½ time senere (fig. 26):

Fig. 26 Tegngøring af 'skidtfisk' på ny fra anden part

102	TW:	åh-å: himmel af blomster
103	LB:	blomster=
104	CF:	=ja=
105	TW:	men ikk nogen skidtfisk
106	LB:	°ne:j°
107	CF:	kiks=
108	LB:	m- ingen kiks ingen skidtfisk ja pænt ser det ud

Udtrykket tages i brug af TW, som benytter det som kontrasterende kontekstualisering af 'en himmel af blomster'. Man kan bemærke at det følges nærmest automatisk af 'kiks' i CF's responsive ytring. De to udtryk kiks og skidtfisk følges allerede ad som en vending for CF. Dette understreges endvidere af hvad der sker igen 2 ½ time senere dvs. ca. fire timer efter første forekomst. Her er deltagerne på vej til et kolonihavehus på Amager og hvor LB tilbyder at købe mælk til kaffen. Til det foreslår TW 'kiks' og følger om med 'skidtfisk' hvilket skaber moro (fig. 27).

Fig. 27 Tegngøring af 'skidtfisk' på ny fra flere parter

132	LV:	aj men hvis det er en <u>mega</u> omvej så det slet ikk det kun hvis
133		du ogs ska noget andet (xx) måske
134	LB:	((agiteret))(xx) jam det jeg vil gerne (xx)

135	TW:	ja og en lill <u>ka</u> :g ikk ogs
136	LV:	°hihih°
137	LB:	det <u>det</u> der er spørsmålet fordi at ø:
138	TW:	en <u>kiks</u> <u>iså</u> en <u>kiks</u> ¿=
139	LV:	=sukkerchok-chok-chok ((hviskes højt))'hvor som helst' ((synges))
140	TW:	skidt[fisk]
141	CF:	[skidt]fisk
142	LB:	hihi I sgu få en skidtfisk ((griner))
143	LV:	hehehja=
144	CF:	=hheh
145	TW:	[(vi prøver vi prøver)]
146	LB:	[få en skidtfisk og røre rundt med]
147	TW:	hihi
148	CF:	hihi
149	LB:	((griner)) det gir sådan en dejlig mælkeagtig farve
150	CF:	hihi
151	LV:	ej ej
152	TW:	a::[:d]
153	LV:	[og] en de]]lig dunst
154	CF:	[hihihi]
155	LB:	[hihi]
156	TW:	ja
157	CF:	[hih]
158	LB:	[hih]
159	TW:	så kan man <u>fand</u> me snakke om <u>kaffe</u> ånde der <u>vil</u> noget
160	LV:	hjahhah (.) du tror ikk man får gule tænder man får grønne tænder
161	TW:	grøngule?
162	LV:	grøngule brune skidne ø: he[he]
163	TW:	[tsss]
164	LV:	[låd]ne ikke mindst ehe[hehehe]
165	TW:	[hehehe]
166	LV:	[lådne tænder]
167	TW:	[skællede]

På den måde kan man se at ikke bare er vi vidne til at en person konfronteres med et for hende 'nyt' ord, hun udtrykker også denne uvidenhed formuleret i spørgsmålet "skidtfisk Hvad er det?" Som ud over den banale talehandling 'spørgsmål' kommer til at virke som et sprogspil hvori 'definitioner' af encyklopædisk form eller anekdoter vedrørende 'begrebet' skidtfisk berettiges. Men ikke nok med det, så trækkes udtrykket 'skidtfisk' videre over tid og tildeles kommunikativ opmærksomhed flere gange, selvom omstændighederne synes irrelevante. I første omgang synes det som en tilfældighed (eks. 2) men følges prompte af associativ sammensætning med 'kiks'. Men senere virker det omvendt som om 'kiks' fordrer associationen til skidtfisk. Man kan bemærke at ikke før tredje eksempel ser man CF (den deltager som kommunikerede at 'skidtfisk' var her ukendt) selv artikulerer udtrykket. Men allerede i eks. 2 skaber hun den formulariske relation til 'kiks' som følger i eks. 3. Det betyder at selvom situationerne synes urelaterede, bliver selve sammenkædningen 'skidtfisk og kiks' eller 'kiks-og-skidtfisk' nok til at fordre én af de to, når den anden ytres.

"REDNECK"

Et særligt eksempel på 'forklaring af ord' er initiering til undren over et ord som ikke umiddelbart har været på tale forud for forklaringen nemlig 'redneck'. Initieringen af 'forklaringen' på ordet, sker i association som kan forklares ved kontrastering af signifikant 'hvidhudede' personer (på de malerier af kongelige som deltagerne inspicerer). Ordet 'redneck' som sådan bliver i udgangspunkt ikke kontekstualiseret som nyt for de deltagende, men 'forklaringen' går alene på udtrykkets historisk-pragmatiske ophav. Det viser sig imidlertid ikke bare et sociohistorisk ophav men også en daglig 'brug' af udtrykket er ukendt for mindst én part i samtalen, hvilket man kan se af at hun (CF) decideret spørger ind til dette. Ydermere viser dette eksempel associationers vigtige rolle for genkendelse og kontekstualisering og sense-making af ord. Ikke bare fortsættes associationsrækken fra 'redneck' til kontekstualisering ved 'white trash' men videre til Mike Tramp grundet det akustisk-fonetiske lighed i mønster. Yderligere bliver situationen farvet af at LV undervejs i processen med at kontekstualisere 'rednecks' yderligere synger en sang fra 1990'erne hvor temaet netop er amerikanske sydstatsbonderøve ('pop'n eye Joe'). Selvom ordet 'redneck' ikke rekontekstualiseres over tid, dvs. artikuleres på ny og gøres kommunikativt signifikant, bliver dette udtryk alligevel tildelt en særlig status i forbindelse med tid. For det første 'fødes' forhandlingen ud fra en kontekstualisering af

historiske personer der fremtræder 'hvide', hvilket man kan få indblik i vi nedenstående uddrag (fig. 28).

Fig. 28

17	CF:	jeg tar det i mig igen der er ikk nogh af dem der er særlig
18		kønne
19	LB:	hvor de sminkede sån æ: med pudder så: i <u>virkeligheden</u> ser de
20		ret <u>barnlige</u> [ud]
21	LV:	[nå ja]
22	LB:	f- de sån ekstra hvide >og de har slet ikk< <u>farve</u> i ø: <u>hår</u>
23		omkring <u>øjnenene</u>
24	LV:	nej
25	LB:	de ser sån <u>helt barnlige</u> ud ikk hvidhåret og næsten skræmmende
26		ja og rø- <u>lyserøde</u> læber ↑ <u>ikk</u> små <u>læber</u> små <u>øjne</u> store: kinder
27		det sån [meget]
28	LV:	[(xxx)] mongoløjne [ogs]
29	CF:	[det e]r <u>nuttet</u> og ↑ <u>babyagtigt</u> , laura
30	LV:	(xxx)

MINUS INTERAKTIVITET

Det skal derfor slås fast at 'ordet' ikke kan afgøres på individuelt kognitivt plan fordi 'ordet' først bliver taget i brug i kontekstualisering af en situation og at det er i den kommunikative situation at 'tegnføringen' foregår og ordet bliver til det, det skal bruges til. At regne ordet og derved 'tegnet' som kognitiv relation mellem udtryk og indhold, ignorerer det faktum at ord gøres i kommunikation og at relationen mellem udtrykket og det udtrykket skal bruges til at kontekstualisere er afhængig af dynamisk 'forhandling' som forudsætter forandring af tidligere erfarede relationer. Kun ved at se på orddannelse gennem menneskers kommunikation kan vi danne os billede af hvordan ord som forhold mellem udtryk og det det skal bruges til at kontekstualisere, opstår.

I blandt disse er der tilfælde af ordforekomster som ikke bliver objekt for interaktiv sense-making, dvs. artikulationer af 'nye ord', som fra et tredjepersons perspektiv nok er anderledes eller

divergerende, men som ikke synes at få den interaktive forankring mellem deltagerne (i form af demonstreret refleksion/gentagelse) og derfor ikke får den sociale udvikling som forudsætter udtrykkets anerkendelse og potentiale som situationstrascenderende element. Dette viser at den interaktivitet er altafgørende for et udtryks potentiale som stadfæstet fællesoplevelse.

Tilfælde hvor 'det nye ord' dannes socialt men ikke stadfæstet i interaktivitet. I dette materiale er der tale om flere sådanne tilfælde, hvor nye ord dannes spontant, men hvor det nye ord ikke stadfæstes socialt (interaktivt). Der er stadig tale om at 'ordet' situeres socialt idet det ytres i den sociale situation, men der ageres ikke på det og den interaktive etablering som artikulationen kunne have medført udebliver derved. Det gælder f.eks. nyorddannelserne 'tyggegummiengel' og 'copydog'.

”TYGGEKUMMIENGEL”

'Tyggegummiengel' er en spontan nyorddannelse til et malet billede af tykke englebørn. En pragmatisk analyse kan henlede opmærksomheden på hvordan de tykke englebørn er afbildet med lemmer, der svulmer som bobler. LV kontekstualiserer således sin oplevelse af disse svulmende voluminøse skikkelser som 'tyggegummiengle'. Men ser man nærmere på den konkrete interaktion, ser man at LV just inden artikulationen af 'tyggegummiengel', gentagne gange har refereret til englene selv som 'fede' og englenes vinger som 'tykke' og 'luftige'. Dette kunne godt associeres til tyggegummibobler, men det er mærkbart at artikulationen 'tyk' og 'tykke' gentages, hvorfor den færdige konstruktion 'tyggegummiengel' ligeledes kunne konstrueres på baggrund af ligheden i artikulationerne 'tykke' og 'tygge'. Dette ville pege på at LV i nyorddannelsen orienterer sig imod et artikulatorisk mønster af en anden ordens karakter ¹²⁶. Der kan altså være to refleksionsprocesser involveret i nyorddannelseshandlingen. Den ene er den visuelle association mellem noget svulmende (og luftigt) til 'tyggegummi' som man kan puste bobler med og den anden til de akustisk fonetiske ligheder i det artikulatoriske mønster af hhv. 'tykke' og 'tygge'. Men selvom hun artikulerer ordet 'tyggegummiengel' og derved kommunikerer dette (til CF der står tæt ved), bliver ordet ikke genstand for yderligere interaktiv kontekstualisering, idet responsen udebliver. Vi kan med andre ord ikke sige, at der har foregået en refleksion over udtrykket hos de af deltagerne, der hørte det andre end LV selv. Sandsynligheden for at dette udtryk bliver husket af de andre og derved bliver en del af deres

---

¹²⁶ Selve 'gentagelsen' af artikulationen, enhedsgør og viser hendes forestilling om artikulationen som erfaring at trække på.

situationstrascenderende erfaringsgrundlag kan deraf argumenteres for er minimal. På den anden side kan man sige at artikulationen skaber reference til så åbenlyse associationer, at sandsynligheden for at kontekstualiseringen indgår i deltagernes senere associationsproces, i fald de står over for en lignende oplevelse på et senere givent tidspunkt. For i den manglende interaktive respons, kan man lige så vel argumentere for, ligger en demonstration af at associationen og det pragmatiske ræsonnement er genkendt og derved anerkendt af de andre parter.

”COPYDOG”

Senere i forløbet kan man bevidne nyorddannelsen 'copydog'. I dette tilfælde er det LV's kontekstualisering af et billede af en hund og under billedet står anført at billedet er en kopi. En pragmatisk analyse vil kunne pege på det åbenlyse at der er tale om en sammensætning kopihund, som så yderligere oversættes til engelsk 'copydog'. LV viser endvidere sin egen refleksion i først ytring af kopihund og henleder den anden (i dette tilfælde CF) opmærksomhed på førstedelen 'kopihund' før hun oversætter. Men derudover bidrager hun yderligere med hvilke association copydog kan bringe med sig nemlig det engelske udtryk 'copycat' og ræsonnerer sig frem til 'copycatdog'. Men igen skønt ytringen og nyorddannelsen sker kommunikativt (med socialt sigte), bliver heller ikke dette udtryk rekontekstualiseret i 'gentagelse af artikulationen af andre end LV selv, hvilket gør udtrykkets potentiale for at indgå i situationstrascenderende processer minimal.

NYE ORD SOM DEL AF SPONTANE SPROGSPIL

Der er i øvrigt to andre sekvenser at bemærke i denne sammenhæng. Der er tale om særlige tilfælde af lege med ord. Den ene sker mens deltagerne er på vej i bil fra slottet, hvor de finder på at lege en kendt børneleg med ord: man beslutter sig for et bogstav og skal så efter tur finde hhv. dyrenavne, landenavne og bynavne, som har det valgte bogstav som begyndelsesbogstav. Selvom det er en regel i denne leg, at de valgte ord skal 'rigtige' ord for virkelige ting i verden, viser det sig, at deltagerne ikke har samme erfaringer og derfor til tider står over for at skulle godkende ord, som de ikke ved om 'er rigtige' (eks. 'pragtfregatfugl').

Den anden leg sker, mens deltagerne sidder og spiser frokost, hvor deltagerne i reference til svensk kogekunst, finder på svenske panderter til traditionelle danske frokostretter. I tilfældet under frokosten er der ikke tale om en 'kendt' leg med konventionaliserede regler, men nærmere en spontan humoristisk leg med ord og det resulterer i en masse kreative orddannelser. Forud for 'legen' har LB og TW netop snakket om en traditionel svensk ret (bøf Lindström) i forbindelse med TW's halvspiste pariserbøf. Denne inddragelse af Sverige i forbindelse med frokostretter, kontekstualiserer således at deltagerne finder på 'nye svenske retter' (fig. 29).

Fig. 29

16	LB:	er der ikk noget om at ø: der en svensk ø: bøf
17	CF:	jojo [den funker stadig]
18	LB:	hvor der ogs er både er kapers og rødbede
19	LV:	[min er gået ud flere gange nemlig]
20	LB:	(som også er)det inde i hakket kød
21	TW:	(xxx)
22	LB:	bøf lindström eller sånetellerandet
23	TW:	jeg kender stroganoff men det ikk bøf (xx) nej j kender ikk
24		(.) rigtigt sån kendt i ø: traditioner i det hele taget i det
25		svenske eller danske eller norske
26	LB:	\$Nårh årh\$ er du ikk (ved du ikk om hvad du lige kan få i)
27		huhh
28	LV:	ehhehe (1.4) <u>elg!</u>
29	CF:	elg?
30	LV:	mmç

31	LB:	(ku vi gerne) til forret†=
32	TW:	=toastbrød [med elg]
33	LV:	[ka-] karryelg sildeelg nåhnej
34	CF:	ej hihi
35	LB:	karryelg mari-[marineret elg]
36	LV:	[kry]dder- krydder[elg hehe]
37	CF:	[hihi]
38	LV:	((griner)) marineret elg [hehehehe]
39	TW:	[ummmm]
40	LB:	krydderelg
41	LV:	hja
42	TW:	ja []
43	LV:	ehehe
44	LB:	dilde[lg]
45	LV:	[dild]elg ehhihih
46	TW:	[sennepselg]
47	LV:	[>dildelg<]sennepselg
48	CF:	grillet elg
49	LV:	ehe
50	CF:	at der sån kører rundt
51	LB:	hjahh
52	LV:	hehe
53	CF:	hihi
54	LB:	(på en weber)
55	CF:	haha

Alle navne på retter de finder på sker med henvisning til tilsvarende danske 'specialiteter' og Sverige kontekstualiseres ved inddragelse af 'elg'. Som man kan se resulterer det i adskillige 'nyorddannelser' som er simple komposita eller formulariske udtryk, men som alle orienteres imod 'svensk' repræsenteret ved 'elg' som grundingrediens (som rod) og diverse modifikatorer i form af førsteled fra traditionelle danske retter af tilsvarende kompositastruktur eller formularisk stil. I starten omhandler nyorddannelser modifikationer af forskellige silderetter kontekstualiseret 'svensk' ved 'elg'(dildelg, krydderelg, karryelg), men som legen fortsættes omhandler nyorddannelserne også andre danske

retter. Som sådan sker disse nyorddannelser som komposita, lige efter bogen. Men disse nyorddannelser er betinget af det meget specifikke situation og deltagerne sociale interaktivitet. For det første er selve situationens faktorer (frokost) bestemmende for, inden for hvilket tematisk domæne nyorddannelserne skabes (mad). Derudover initieres denne leg ud fra en interaktion mellem LV og TW som viser nogle interessante relationære faktorer. TW spiser en ret (pariserbøf) som hun ikke er ubetinget begejstret for (dette har vist sig op til denne sekvens). Som en kontekstualisering af TW's madoplevelse, initierer LB et narrativ om og henleder derved opmærksomhed på en anden lignende 'bøfret' fra Sverige. Det er denne lille udveksling af erfaringer, der starter den spontane 'leg' over 'svenske retter med elg'. På den måde kan man endvidere se 'legen' som en måde for deltagerne at orientere TW's opmærksomhed væk fra den lidt dårlige oplevelse. Legen udvikler sig som leg, dels ved den (fordomsfulde) humoristiske måde at kontekstualisere 'svensk' med 'elg' og dels i de humoristiske associationer og derved forestillinger som de nye komposita, vækker hos deltagerne¹²⁷. Så legen bliver del af ændring af situationen fra omhandlende noget negativt (den/de dårlige madoplevelser) til fællesgørelse via humor i en positiv 'leg' og bliver således medspillende faktor i de relationer, der udspiller sig mellem deltagerne. Man kan se 'legen' lige så stille sluttes af i takt med at deltagerne udtømmelse af bidrag.

Efter legen er 'afsluttet' går der en halv times tid, hvor samtalerne omhandler andre ting, men pludselig begynder 'legen' igen. Og her kan man endvidere se hvordan deltagerne orienterer sig i rummet de sidder i, som er en restaurant og deri også orienterer sig imod, hvad andre personer til stede i rummet spiser. LV starter 'legen' igen foranlediget af en nærtsiddende anden gæst (G1 & G2) på restaurationen, som bestiller 'karrysild' hos tjeneren (TJ) (fig. 30).

Fig. 30

61	TJ: ((henvendt til anden gæst)) fandt vi <u>noget</u> ?
62	G2: ja=
63	TJ: =ja?
64	G1: <u>jeg</u> tager bar en fisk- <u>fiskemenu</u>
65	TJ: en <u>fiskemenu</u> [(til fruen)]
66	G2: [og jeg] snupper en <u>karrysild</u> , (og to gange cola)

¹²⁷ Man må gisne om forestillingerne, men de er tydeligvis humoristiske.

67	ps:	(3.0)
68	LV:	karryelg
69	TJ:	to colaer karrysild og fiskemenu yes
70	LV:	pariserelg
71	LB:	hihihihihi=
72	LV:	=ehe[hehe]
73	TW:	[hehe]
74	LV:	elg i filet
75	LB:	elgfilet
76	LV:	paneret elg
77	LB:	paneret elg (.) stjernes kud med elg
78	LV:	stjerneelg

Resultatet er endnu engang nyorddannelser, men denne gang er 'legen' kort og deltagerne kreerer kun de simple komposita. Men det er klart at nyorddannelserne sker som respons og i et vis sprogspil, som ikke er italesat, men udvikles spontant deltagerne imellem over relativt kort tid. Nyorddannelserne er betinget af legen som sprogspil, men betinger også sprogsillet og derved legen selv, idet selve artikulationerne undervejs giver deltagerne muligheder for visse handlinger frem for andre. Hvorvidt initieringen dvs. det man kan udpege som 'startskuddet' sker ved kontekstualisering af deltagernes egne handlinger (snak om mad og Sverige) eller ved kontekstualisering af andre eksterne personers handlinger (den fremmede gæsts bestilling) eller helt andre ting, fænomener og aspekter i verden kan således spille ind som betingelser for sådan en leg og derfor 'nyorddannelser'. Det viser, hvordan sproglige handlinger får betydning for senere situationer, når der er elementer i situationen der vækker lignende betingelser. Dvs. hvad den eksternt fra deltagernes dialogiske situation, persons ytring (bestilling af karrysild), bliver af deltagerne kontekstualiseret som betingelse for at genoptage 'legen'.

EKSTRASITUATIONEL REFERENCE

Noget jeg her vil berøre som jeg synes er interessant når man skal forstå sprog og især forhandlinger af ord og udtryk, er hvordan personer gør brug af ekstrasituationel reference hvilket giver de tegngøringer der knytter sig til situationen en multisemiotisk forankring. Det der slår en når man deltager og senere genhører hvad der rent faktisk sker kommunikativt er at det ikke bare er de associativt indskyldelse af musikalske indslag der er slående men medhandlinger og modhandlinger

refererende til reklamer, tv-programmer og stand-up-komikere. Det der typisk sker er at en ytring fra én af personerne resulterer i en responderende ytring som har klar potentiale som refererende enten ved struktur, tonal kvalitet eller tematik.

Der er således ikke tale om at referencen sker udtalt dvs. italesat reference af typen "nåh ja det er ligesom den dér med...". Selve responsen får referende karakter og knytter således det der siges forudgående sammen med noget fortidigt oplevet. Det der siges i nuet bliver derved kontekstualiseret ved referencer til fortidig oplevelse. Men i sådanne indirekte henvisninger til tidligere oplevelser sker der også en indirekte positionering af den anden part. Det med referencerne der ikke er udtalte men kontekstualiserende kan forstås som positionerende ud fra relevansprincipper: I det at personerne kontekstualiserer ved at referere til reklamer, stand-up-shows og sange positionerer de tilhørerne at være inden for samme referencegruppe. For at det giver mening at referere til eksterne oplevelser i de givne situationer, må den måde skal referencen give mening for den anden for at være relevant og her spiller humor en stor rolle. Eksempelvis finder man i RT en nyorddannelse [Kernemand] som deltagerne kontekstualiserer på en bestemt måde nemlig ved at lade ordet indgå i en børnesang som de alle synger med på. Derved bliver det nye ord i sin kontekstualisering udtryk for og fordrende for deltagerens relation ikke bare i situationen men også ligheder i deres historik i form af erfaringer fra danske børnesange fra 1980'erne. Et tilsvarende eksempel finder man mellem LV og TW fra samme casestudie, hvor TW fremhæver en legobygningsmanual som en [step-by-step-manual], hvortil LV replicerer med høj sang "Step-by-step" af bandet 'New kids on the block' fra 1990. Det at alle deltagerne kan relatere til dette, viser, at de, selvom de ikke nødvendigvis har været del af hinandens historie, kan relatere til elementer i hinandens historie.. Gennem de musikalske referencer, som de alle har en relation til fællesgør de dele af deres historie i nuet.

KONKLUSION

Jeg satte dette case i værk for at se om hel almindelige samtale- og kommunikationssituationer kan skabe lys over, hvordan vi i kommunikation danner og benytter os af 'nye ord' herunder også betydningsgør dem. Mit udgangspunkt var princippet om at kommunikation er en forudsætning for sprog og at man derfor må se på 'det nye ord' som del af den kommunikation, det er med til at

kontekstualisere. I fokus på 'ordet i ytringen' antager jeg den kommunikative tegngøring som forudsætning for den interaktionelle reificering af artikulationen som 'ord', som værende afhængig af den situation, personer kontekstualiserer med deres kommunikation. Desuden har det i denne case været en princip at antage et lægmandsperspektiv og tage udgangspunkt i de almindelige mennesker, der gør sprog til det, det er i deres hverdag. Jeg opererer altså her med en forståelse af det, vi kalder ord, som konkrete sammenhæng mellem de artikulerede udtryk vi benytter os af og så den situerede kontekstualisering af det, vi vil have til at give mening for andre.

Alle de nye orddannelser der forekom i det tredje casestudie omhandler sammensatte ord eller fraser, som får tildelt betydning gennem deres kontekstualisering i situationen. Fordelen ved at være deltagende observatør er, at jeg har adgang til medfortolkning af situationen og konteksten og derfor i stand til den pragmatiske analyse. Den situerede kontekstualisering sker ved inddragelse af mange forskellige semiotiske domæner. Således er denne case farvet af at deltagerne har mange visuelle oplevelser, hvilket afspejler sig i at de nye ord, der dannes ofte er betegnelser for konkrete ting, der 'navngives'. Derudover er der ved en god del af de tilfælde, hvor et 'nyt ord' forklares, tale om en 'ordafklaring' som foranlediges af eller følger visuelle oplevelser enten i kontrast til disse (som i redneck) eller i lighed (som i tyggegummiengel). Nyordsforklaringer som ikke foranlediges af visuelle oplevelser sker initieret af sange (eks. 'skidtfisk' og 'mallebrok'). Når der sker refleksion, sker der en slags objektivisering af elementerne, der reflekteres over og denne objektivisering ændrer personernes forholden sig til ordet som fænomen og derved fænomenets ontologiske status. Det er dét der forklarer, at det ytrede som objekt for refleksion kan indgå i situationstrascenderende processer.

Jeg har fundet, at ikke bare skaber mennesker løbende nye ord og udtryk til at kontekstualisere nye situationer og oplevelser, og ikke bare sætter de allerede kendte udtryk i spil på nye måder, men at dette sker som del af den interaktivitet, der er nødvendig for kommunikation mellem mennesker. Derved har jeg også vist, at når et ord eller udtryk deles interaktivt, bliver artikulationen del af situationens økologi og muliggør derved handling fra andre deltagere. Når en artikulation således bliver tildelt interaktionel signifikans i opmærksomhed og gentagelse, bliver artikulationen ikke bare noget deltagerne i momentet er sammen om på en bestemt måde, men får derved potentiale for at overskride situationer og muliggøres på ny gennem personernes forholden sig til hinanden og deres fælles tidligere oplevelser. Således kunne jeg vise at adskillige af de artikulationer som fra et analytisk

perspektiv kan betegnes som 'nydannede' ord eller udtryk, formår at overskride situationer som del af dynamiske relationsdannelser i form af sprogspl, narrativer og positioneringer. Dette afsnit søger altså at vise ikke bare, hvordan udtryk, vi kan påstå kan udgøre nye ord bliver tildelt betydninger og kontekstualiseret, men hvordan udtryk mere generelt bliver del af bevægelser over tid i kontekstualiseringer og betydningstildelinger som sætter betingelser over tid.

PERSPEKTIV - ET DYNAMISK SPROG- OG KOGNITIONSSYN

Jeg har vist, hvordan personer danner, kommunikerer, forhandler og agerer nye ord i konkrete dynamiske kommunikationssituationer. I tredje del af denne afhandling, vil jeg argumentere for, hvorfor det er vigtigt ikke bare med et dynamisk sprogsyn, men også et dynamisk kognitionssyn for at favne sprog i mennesker såvel som mennesker i sprog. Jeg vil derfor hvor relevant benytte mine undersøgelser til at anskueliggøre berettigelse og operationalisering af et dynamisk sprog og kognitionssyn.

TREDJE DEL

ET DYNAMISK SPROG- OG KOGNITIONSPERSPEKTIV PÅ NYE ORD

KAP 6 THE LANGUAGE MYTH

I sin skelsættende bog fra 1981 "The language myth", gør Roy Harris op med en sprogvidenskab, der efter hans mening har spillet fallit i sin forpligtelse på at anskue menneskers sprog videnskabeligt. Roy Harris er en anerkendt oversætter og fortolker af Ferdinand de Saussure og det er den sprogvidenskab, der fødes af Saussures 'Course de linguistique générale' (Saussure: 1916), der er omdrejningspunkt for hans kritik. Mange af de aspekter Harris peger på, kommer til at forme ikke kun hans egen 'integrationistisk lingvistik' men også mange andre nytænkninger af lingvistik og sprogvidenskab. Harris argumenterer bl.a. for, at Saussures fokus på det sproglige tegn som en arbitrær relation mellem tegnets form og tegnets indhold ikke er fyldestgørende, fordi det foregiver, at en bestemt form kan siges at betyde noget, som er bestemt forud for den givne kommunikationssituation og at sprogliggørelse derfor består af en proces mod at afkode betydning af form, eller mod at oversætte betydning til form (det sproglige udtryk). Det problematiske med denne forgribelse af sprog som 'kode' (Love: 2004), er at det underforstår betydninger som afgrænselige (universelle) 'ideer', der blot skal pakkes eller kodes i den sproglige form og reducerer 'sprogbrugerne' til rene sprogmaskiner ('language machines', Harris: 1987), som bare skal agere medie (gennem akustisk eller skriftlig artikulation) for sprog-et.

Der ligger i denne model over det sproglige tegn en mekanistisk tilgang, som ikke kan bekræftes i virkelige sproglige kommunikationer. Forestillingen om, at et udtryk oversættes til at forme tanker og ideer i hjernen, og derved at ord er bærere af betydning, forudsætter, at der er en lineær rækkefølge mellem psykiske, fysiologiske og fysiske processer frem og tilbage mellem mennesker. Men denne model af, hvad der sker i kommunikation, er modsagt af alt, hvad man senere har opnået af viden om perceptuelle processer (f.eks. hos Järvillehto: 1999). Person B's auditive perception af person A's tale er ikke 'aktiveret' af A der taler. Perception starter ikke med kausale påvirkninger på receptorer - den begynder inden for organismen som et hele med internt genererende (selvorganiserende) neuralaktivitet, som ved reflektiv påvirkning lægger grund til bearbejdning af fremtidig receptorinput. Der er med andre ord ikke tale om nogen lineær proces og der er ikke tale om 'oversættelse' af det artikulerede som repræsentation til intrapsykiske sammenhæng. "Perception is interaction initiated by the organism, not reaction caused by the object at the receptor level" (Skarda: 1992, s. 267, i

Steffensen: 2012). En lingvistik, der ikke tager højde for den foregribende dynamik i menneskers handlings-perceptions cyklusser er problematisk (Thibault: 2011, Pedersen: 2013).

Dertil kommer det aspekt, at Saussure i sin behandling af det sproglige tegn udelukkende beskæftiger sig med en metalingvistisk side af sproget, 'la langue', som et overordnet selvopretholdende system, der blot 'tages i brug' i kommunikationen. Dette aspekt mener Harris, betyder, at sprog hos Saussure (og hans efterfølgere) tages som forudsætning for den kommunikation, det benyttes i. Saussure anerkender at menneskers sprog også har en performativ side, 'la parole', som henviser til det virvar af virkeligt sprog, som sker konkret i konkrete situationer. Men Saussure argumenterer for, at det er et nødvendigt greb på sprog at gøre rede for forudsætningen for 'la parole' gennem stringent fokus på metaperspektivet 'la langue', hvis man overhovedet skal gøre sig forhåbning om at gøre sprogvidenskaben (lingvistikken) troværdig som videnskab (jf. Ogden and Richards: 1923, Hermann: 2011). Som videnskab (dvs. sammenlignet med traditionelle logisk deduktive naturvidenskabelige discipliner) skal genstanden 'sprog' kunne abstraheres som 'faktum' fra den konkrete interaktivitet, den indgår i. Men det fordrer også på fokus på formsiden af sprog, for det er formen, der viser sig lettest begribelig i sin rumlige forankring. Dette greb er nødvendigt for at et konkret lingvistiske faktum (et delement af 'sprog-et'), kan sammenlignes med andre lignende elementer, kategoriseres og bestemmes i henhold til funktion og indhold.

Samlet former dette en sprogvidenskab, dvs. en lingvistik, hvor det sproglige element forudsættes som et lingvistisk faktum og bekræftes som sådan i sammenligning med tilsvarende elementer og kategorisering i henhold til systemet af elementer – sprog-et ('la langue'). Dette sætter samtidig grænser for, hvilke aspekter det bliver muligt at inddrage i beskrivelse af det sproglige element og sprog-et som sådan. Således nævner vores hjemlige lingvist Hjelmslev hen ved 30 år efter Saussures udgivelse, at "[lingvistikken] maa søge at fatte sproget ikke som et konglomerat af ikkesproglige fænomener (f.eks. fysiske, fysiologiske, psykologiske, logiske, sociologiske), men som en i sig selv hvilende helhedsdannelse, en struktur sui generis. Kun paa den maade kan sproget i sig selv gøres til gestand for videnskabelig behandling (...)"(Hjelmslev: 1943, s. 7). Men derved opnår man ikke andet en bekræftelse af tilgangen. Inden for enhver anden videnskabelig retning havde det været problematisk at antage en ramme for forståelse af en genstand, som begrænsede genstandens

udforskningspotentiale, og på den måde cirkulært bekræftede forståelsesrammen, men inden for lingvistik har det ikke påvirket praksis!

Roy Harris (1981) tog i sin 'integrationistiske lingvistik' første spadestik til et opgør mod disse teoretiske problematikker. Han fastslog, at hvor den traditionelle sprogvidenskab anså sprog som forudsætning for kommunikation, anså man inden for et integrationistisk perspektiv, kommunikation som forudsætning for sprog og at man derfor for at være tro mod de mennesker, der skaber sproget, bør se på den komplekse kommunikationssituation, som indbefatter meget andet end blot den sproglige artikulationsform. Jeg mener, at udforskning af nye ord og menneskers dannelse af nye ord åbner for meget interessante spørgsmål, fordi at mennesker 'danner nye ord' omfatter en mængde processer og mekanismer af sociokognitiv og interaktiv karakter, som man ikke kan ignorere. Disse mekanismer og processer forbliver, hvis de ikke bliver gjort til genstand for diskussion, underforståede og ureflekterede i den sprogfilologiske eller lingvistiske beskrivelse af nye ord.

KAP 7: KOMMUNIKATION SOM FORUDSÆTNING FOR SPROG

Flere inden for dynamiske sprogstudier har kritiseret lingvistik for at bedrive videnskab ved at behandle den sproglige enhed, som var den at sammenligne med en fysisk enhed, der kunne måles og vejes i forhold til form, sammenhængskraft, fremtrædelsesformer, forbindelsesled samt udvikling (Harris: 1981, 1998, Love: 1996, Linell: 2009). Dette kan nemlig kun gøres ved at isolere den sproglige form eller den lingvistiske enhed fra de 'forstyrrende' situationer, der afføder dem og derved ved at. I processen med at tilskrive den lingvistiske enhed videnskabelig forrang, har man behandlet sprog som forudsætning for kommunikation, hvilket negligerer de mennesker, der skaber sprog i første omgang. Det er imidlertid klart, at der ikke ville være noget sprog at kigge på, hvis det ikke var for de mennesker, der kommunikerer i og med sprog. Derfor er det hensigtsmæssigt at vende dette forudsætningsforhold om. En præmis for at se på sprog dynamisk er, at gøre kommunikation til en forudsætning for sprog. Kommunikation er en multifacetteret term, der beskriver det, mennesker gør hver dag. Kommunikation skal her primært forstås som hensigtsdreven henvendelse mellem mennesker. Kommunikation sker altid mellem nogle personer - Kommunikation omhandler noget -

noget, der udtrykkes, informationer, påvirkning – og kommunikation sker i en situation – en kommunikationssituation.

Kommunikationssituationen er dér, hvor en given person integrerer dele af sit liv med den andens og involverer dynamisk kontekstualisering af parterne og situationen. Men for at forstå menneskers kommunikation må man se det som begrundet på biologiske forudsætninger og betingelser (Linell: 2009). Kommunikation er ikke telementering af afgrænsede 'ideer' og tanker mellem individer, men sociale handlinger, der ud over at have udveksling af symbolsk karakter som kendetegn, involverer relationsdannelse, udfordringer og justeringer af normer samt forhandlinger om perspektiver på (ting i) verden. Det er det, der gør kommunikation kompleks. Man må forstå at det ligger i menneskers biologiske natur at ville andre mennesker noget. Kommunikation er det der gør os kulturelle. Mennesker er intentionelle og det ses i deres kommunikation, fordi kommunikation er en måde for os at udøve socialitet og socialitet er grundlaget for kommunikativ intentionalitet (Brinkmann: 2011). Derfor er kommunikation intentionel og indebærer flere vigtige psykologiske aspekter og processer.

DEN KOMMUNIKATIVE INFRASTRUKTUR

Vi er som væsener født med visse biologiske instinktive behov og ét af disse behov vedrører kommunikation. For at opnå tilfredsstillelse og anden behovsopfyldelse, engagerer vi os fra fødslen i de første spæde former for kommunikationsprocesser, fordi den tilfredsstillelse, vi har brug for, kræver en kommunikativ respons fra andre. "We are born into a world which has a certain communicational infrastructure already in place" (Harris: 1998, s. 24) Vi udvikler hele tiden kommunikative færdigheder, vaner og metoder, men udviklingen af disse er til stadighed afhængig af grundlæggende integreringsmønstre, som ikke er ændret gennem menneskehedens historie: den kommunikative infrastruktur. Kommunikationers infrastruktur skal forstås som de faktorer, der nødvendigvis er til stede forud for, at vi som mennesker overhovedet kan engagere os i en kommunikationsproces. De faktorer optegner Roy Harris i "Sign, Language and Communication" (1996, s. 28) som:

- 1) Biomekaniske faktorer
- 2) Makrosociale faktorer

3) Omstændighedsmæssige faktorer

De biomekaniske faktorer relaterer til de fysiologiske og mentale kapaciteter hos mennesker. Det skal siges i den forbindelse, at der er tale om biomekanisk kapacitet, hvilket ikke må forstås alene som biomekaniske evner, idet man godt kan have kapaciteter, men ikke mulighed eller evnen til at udøve dem (eks. er de fleste menneskers tunger i stand til at bevæge sig på den måde, der skaber et rullende fortunge-r, men mange har ikke evnen til at udføre det, fordi de ikke har træning). De biomekaniske faktorer er således sjældent noget, vi som lægfolk kan udtale os om, selvom vi mestrer dem, og det er ofte kun, når vi ikke mestrer dem som forventede, at vi bliver opmærksomme på dem. Man kan tolke dette som en biologisk forudsætning for kommunikation. Det vedrører ikke bare de biologiske udvikling af menneskers stemmelæber, men også kropslig gestik og mimik samt de neurobiologiske betingelser for opmærksomhed og erindring (Cowley: 2006).

De makrosociale faktorer relaterer til praksisser etableret i samfundet eller etableret i en gruppe indenfor samfundet (to personer eller flere¹²⁸). De makrosociale faktorer er skønt lette at forklare, meget komplekse, fordi der er ufattelig mange og forskelligartede faktorer, der kan henføres til makrosociale processer. Ét er, at vi vokser op inden for et givent sprogfællesskab (og for nogle op til flere forskellige sprogfællesskaber), men endvidere at vi socialiseres i forskellige kommunikative 'genrer' og måder, som er styret i forhold til makrosociale betingelser (normativitet jf. Brinkmann: 2009). Mennesker har derved adskillige unikke forudsætninger, der kan synes som makrosocialt stadfæstede faktorer og det er i den umiddelbare situation, vi skal navigere i og mellem alle disse.

Omstændighedsfaktorerne relaterer nemlig til gengæld til menneskets specifikke handlinger, der knytter sig til de pågældende situationer – handlingerne er af fysisk og rumlig karakter, men også relationelle, historiske eller tidslige faktorer former disse handlinger. Det er i de konkrete omstændigheder, at ikke bare de biologiske kapaciteter og evner, men også de makrosociale faktorer sættes i spil og integreres for at imødekomme 'the current programme of action' i situationen (Harris: 1996). Den integration som kommunikation baseres på er kontekstualiseret integration. Vi skal m.a.o. lære hvordan vi integrerer forskellige former for færdigheder for at opnå målsætninger i forhold til en

---

¹²⁸ 'Det sociale' involverer 2 eller flere personer (jf Markova: 2003)

given situation eller type situation (Harris: 1996, s. 30). Dette kan kræve kendskab til (eller bekendthed med) visse makrosociale praksisser og derfor en vis makrosocial færdighed.

Der er visse sammenhæng faktorerne imellem: Mange biomekaniske faktorer udvikles i takt med f.eks. makrosociale praksisser (jf. mit eksempel på rulle-r), men det betyder ikke nødvendigvis at makrosociale praksisser kan associeres med visse biomekaniske kapaciteter. Makrosociale praksisser uanset hvilke, kan derimod siges at være baseret på samme biomekaniske faktorer uanset hvad, fordi de biomekaniske faktorer drejer sig om menneskets biologiske, mentale og fysiologiske forudsætninger som alt andet lige i udgangspunktet er fælles for alle (Harris: 1996, s. 29). Mht. de makrosociale faktorer, kan disse være bundet til en vis udøvelse af biomekanisk karakter, men som er knyttet til de makrosociale faktorer. "In short, communication, whatever form it may take, requires the participants to exercise certain biomechanical capacities in conformity with the circumstances obtaining at a particular time or place." (Harris: 1996, s. 31). Ligeledes er makrosociale praksisser altid udviklet i forbindelse med omstændighedsmæssige faktorer, hvilket hverken binder de omstændighedsmæssige faktorer sammen med visse makrosociale praksisser, ej heller nødvendigvis binder de makrosociale praksisser til visse omstændighedsmæssige faktorer (mennesker har mulighed for at agere kommunikativt mod forventning). Omstændighedsmæssige faktorer er vigtige, fordi det er i de specifikke omstændighedsmæssige forhold vi mennesker forankrer kontekstualiseringen af kommunikationen. Vores forventning til folks kommunikative adfærd og vores mulighed for at få den til at give mening er direkte afhængig af (og om de stemmer overens med) de givne omstændigheder. Ovenstående beskriver hvordan den dialogiske situation altid af de kommunikerende deltagere normativt begrundes i bio-, socio-, og ideologiske forhold (Bang & Døør: 2007, Steffensen: 2012).

KONTEKST

Det at vi 'deler' biomekaniske faktorer eller opnår 'fælles kendskab' til visse makrosociale praksisser, som kan påvirke og blive del af de omstændighedsmæssige faktorer, minder om Linells (1998) måde at tolke og kategorisere situationens kontekst som kontekstuelle ressourcer med forskellige betingelser og karakteristika og det bringer mig til at tage fat på begrebet kontekstualitet. Som jeg vil komme ind på, spiller kontekst en altafgørende rolle for de forståelsesforhandlinger, der sker i en given kommunikationssituation. Den dialogiske situation er altid del af og konstituerer en mere abstrakt social kontekstualisering og skaber derfor sammenhæng på tværs af forskellige rum- og tidshorisonter.

VI LEVER I KONTEKST

Når vi skal udføre videnskabelige undersøgelser, er det noget af det mest fundamentale at gøre rede for undersøgelseskonteksten. Det er det, man tværvideenskabeligt gør, når man tager højde for validitet, reliabilitet og generaliserbarhed (Maxwell 2005, Launsø & Rieper: 2005). Det er i virkeligheden kontekst, det omhandler, når forskeren forsøger at sikre generaliserbarhed ved at gøre opstillingen så kontrolleret og punktlig som mulig og reducerer alle ikke reduplicerbare elementer (Reaves: 1992). Dette gøres, så en given kollega på et hvilket som helst senere tidspunkt kan udføre samme undersøgelse efter samme opstilling og sammenligne data 1:1 og måske gentage succesen. Det er således et forsøg på at kortlægge (den fysiske) kontekst for forsøget i en sådan grad, at man håber på at kunne genskabe den præcist samme kontekst i givne senere undersøgelser eller undersøgelsesserier. Således er det også tilfældet, når forskeren sigter efter reliabilitet i sin undersøgelse (ibid.). Reliabilitet sikres ved at tage højde for alle elementer, der muligvis kunne påvirke forskningssituationen på den ene eller den anden måde, eller ved decideret at reducere evt. forstyrrende elementer på det undersøgte subjekt/objekt. Det er en måde, at se hvorvidt man egentlig undersøger det, man mener at undersøge og derfor skal man sikre at resultaterne er begrundet på af forskeren kontrollerede variabler og ikke ukontrollerede (forstyrrende) variabler. Det kontekstuelle søges her kontrolleret, styret og for så vidt reduceret, så der ikke kan drages tvivl om resultaternes ægthed i forhold til det studerede subjekt/objekt. Men denne reduktion af forstyrrende elementer

udfordrer i sådanne forsøg med sprog, fordi sprog afhænger af mennesker og mennesker er irreducerbare.

Selv i den brede higen efter at opnå validitet af undersøgelsen er det et spørgsmål om kontekst (ibid.). Validitet sikres ved at gøre hele undersøgelsen så gennemskuelig som muligt, så hver eneste skridt og niveau i undersøgelsen blotlægges (Kvale: 2003). Inden for særligt naturvidenskaberne kræver sikring af validitet faste fremgangsmåder som optræder som trinmæssige gyldighedsfaktorer for undersøgelsesnes delelementer (Reaves: 1992). Også her er det i virkeligheden en kontekst for undersøgelse, man forsøger at beskrive så udførligt som muligt, så publikum kan følge med og føle deltagelse og medejerskab (forstå) resultaternes fremkomst i sidste ende. Denne metodologiske treenighed - validitet, reliabilitet og generaliserbarhed - er i alle tilfælde udtryk for at forsøge at kontrollere konteksten for undersøgelsen¹²⁹.

DEN DIALOGISKE KONTEKST – KONTEKSTUELLE RESSOURCER

Ifølge et dialogisk perspektiv (Linell: 2009) på sprog og kommunikation kan en ytring eller handling ikke forstås, opfattes tilstrækkeligt eller beskrives retfærdigt, medmindre man også ser på de fænomener, som handlingen omhandler og/eller er indlejret i. Det nytter med andre ord ikke at tale om en situation uden at tage højde for dens 'kontekst'. Men kontekst er uklart. Det er multifacetteret og meget svært at definere (Linell: 1998). Spørgsmålet om ikke bare definitionen af kontekst men i høj grad også operationaliserbarheden af et evt. begreb 'kontekst', har givet anledning til mange disputser mellem sprogforskere og ikke mindst forskere inden for sproghandlingsteorier som konversationsanalyse og diskurspsykologi (Schegloff: 1997, 1998, Wetherell: 1998). Som professor Per Linell (1998) peger på, lader kontekst sig ikke 'bestemme', men at ethvert stykke diskurs kan siges at være indlejret i men også aktiverende et matrix af forskellige dimensioner af kontekster (Linell: 1998). Han kalder disse for kontekstuelle ressourcer. De kontekstuelle ressourcer kan i første omgang inddeles i de 'realiserede' kontekstuelle ressourcer og de mere 'abstrakte' kontekstuelle ressourcer.

---

¹²⁹ Fuldstændig kontekstkontrol er hverken mulig eller hensigtsmæssig: "A 'standardized method' collects answers from respondents that are immediately de-contextualized—hence losing their psychological specificity. Seemingly such methods "gather facts"—but that is precisely a problem. In general terms—psychology lacks a clear understanding of what a fact is—how it is created, and how solidly it stands within the ocean of alternative interpretations" (Valsiner: 2009, s. 5).

Dette er en fordeling som minder lidt om Harris' omstændighedsmæssige og makrosociale faktorer i den kommunikative infrastruktur. Af de nærmeste realiserede kontekstuelle faktorer kan man yderligere inddele i de nærmeste kontekstuelle ressourcer: a) co-tekst (indbefatter både tekst og tale) og b) den omkringværende konkrete situation.

Det at Linell opererer kontekstuelle ressourcer, er begrundet med, at han tolker dem som semiotiske fænomener, som kan blive (men ikke nødvendigvis bliver) tildelt betydning i forhold til kommunikationen (Linell: 2009, s. 15). På den måde kan de abstrakte kontekstuelle ressourcer i situationen blive gjort 'realiserede' dvs. konkret betydende og omvendt. Dertil kommer forskellige faktorer, der kan spille ind på, hvordan vi skal forstå kontekstuelle faktorer. Menneskers kommunikation involverer dialogikalitet (Markova: 2003, Linell: 2009) og ytringer er således altid indlejret i en dobbelt dialogikalitet. Dette skyldes vores evne til erindring og til normativt at reflektere og evaluere over at vi handler som vi gør og med hvilken grund, hvilket betyder at enhver diskurs eller anden social handlen har lokal og global historicitet (Ibid:)

De kontekstuelle ressourcer kommer i spil ved enten at være ikke-topikaliserede 'selvfølgeligheder' for de interagerende, men også ved at sætte en begrænsning i eller styring af handlinger for de interagerende. Som sådan kan de interagerende blive opmærksomme på forholdene og kan behandle dem som del af situationens krav. Hvis visse kontekstuelle faktorer på den måde aktualiseres, kan de virke kontekstuelst stærkere. Det er, hvad der sker, når de kontekstuelle ressourcer bliver direkte topikaliseret, ikke mindst hvis de bliver en del af diskursen. Succesen af denne topikalisering er så afhængig af, om modparten kan genkende denne og derfor genkende faktoren som kontekstuelst relevant. "...contexts are never objective environment; contexts 'only comprise those contextual dimensions which stand out as salient or relevant to the actors.'" (Linell: 2001, s.135) Man kan således se to perspektiver på kontekstuelle ressourcer: at disse kan være eksternaliseret fra diskursen eller integreret i denne. En måde at tackle denne dualisme på er, at bruge udtrykket kontekstuelle mulige ressourcer om første perspektiv og faktiske eller realiserede ressourcer om de dimensioner, der rent faktisk benyttes kontekstuelst i diskurs.

Det efterlader ofte en med en situeret opdeling i co-tekstuelle (diskursive) ressourcer, situationelle ressourcer og baggrundsantagelsers ressourcer. Disse skal ikke forstås hierarkiske i forhold til hinanden, men som det er tydeligt, har forskellen mellem disse faktorer noget med den oplevede afstand til de interagerende personer at gøre og derfor for den fænomenologiske sense, de kan tildeles af personerne. På den måde bliver 'kontekster' nødvendigvis relationelle – både fordi de er betinget af personernes relation i momentet, men også fordi de er betinget af det enkelte individs relation til situationelle og historiske faktorer. Kontekst er altså her ikke bare forstået som et baggrundstæppe, der kan trækkes ned bag eller om kommunikationen – Kontekst er ikke bare 'den tavse partner' som hos Talmy Givon (Givon: 1989, s. 90).

DET INTEGRERENDE KONTEKSTBEGREB - KONTEKSTUALISERING

Den integrationistiske tilgang, som også orienterer sig mod kommunikativ dynamik insisterer på kontekstualisering som handling, snarere end kontekst som faktor eller mulig ressource. At operere med kontekstualisering som handling er ikke så enkelt. I udgangspunkt synes det enkelt at tale om den umiddelbart situerede kontekstualisering. Termen er da også brugt af flere teoretikere til at beskrive kontekst på en mere dynamisk måde end tidligere mere statiske opfattelser af kontekst (f.eks. ser man 'contextualizations' brugt af Gumperz (1982)). I brugen af kontekstualiserings-begrebet tilkendegiver man, at kontekst ikke er noget der er, men noget der skabes ved menneskers handlinger og aktiviteter.

Et vigtigt aspekt man imidlertid berører, er de antagelser denne brug af begrebet kontekstualisering stiller til analytikerens rolle. 'Kontekstualisering' benyttet i analyser frem for et mere statisk kontekstbegreb, vidner som nævnt om dynamik og det faktum at kontekst skabes. Analytikeren, der sætter sig for at beskrive disse kontekstualiseringer har i udgangspunkt to positioner at begrunde sine observationer fra: 1) hvad de mennesker han analyserer (samt dem han tidligere har analyseret), har gjort forud for situationen – dvs. hvilke handlinger han har været 'vidne' til. Og 2) hvad han selv kender til om verden fra sig selv både som analytiker og privatperson, og hvilke handlinger han derfor kan spejle i sine egne tidligere handlinger. Da den første også vedrører erfaringer, han har opnået fra tidligere observationer og desuden vedrører genkendelser, han har trukket på fra sig selv, som igen påvirker hans kendskab til og antaget viden om verden, er de to aspekter sammenflettede. Det synes naturligt at analytikeren reagerer på genkendelse i større eller mindre grad – eller på lokalt (specifikt) og på globalt (generelt) plan.

Det, der sker ved genkendelse af kontekstualisering på globalt (generelt) niveau er, at analytikeren mener at kunne se mønstre og systematikker mellem 'det' personen potentielt udsættes for, og reaktionerne derpå. Analytikeren tolker mønstret eller systematikken for bevis på konsistens og konvention og denne konvention må i så fald omhandle selve forholdet mellem "perception of surface cues to interpretation" (Gumperz: 1982). Bevisførelse er antagelse om gentagelse som forudsætning for genkendelse. Den pågældende kontekstualisering synes på den måde gennem analytikerens rolle at være institutionaliseret.

For det første åbner dette op for en antagelse af, at der er et klart (defineret og derfor definerbart) forhold mellem selve det cue, der vækker kontekstualiseringen og så selve det, som kontekstualiseringen gør samt ikke mindst tolkningen af dette forhold. Det er dog langt fra sikkert, at mennesker i alle tilfælde af kommunikation er i stand til at udpege de minimale detaljer, der kunne 'fungere' som cues at reagere på. Derudover er det umuligt at isolere, hvad de reagerer på, hvorfor de reagerer på det, de gør samt hvilket forhold, der måtte være mellem deres reaktion i en given situation og så det, de antages at reagere på.

Men ifølge integrationisme ville man snarere tale om at kontekstualisering foretages af **nogen** og uagtet dette i handling gjort 'noget' måske opleves som noget genkendeligt, er det ikke kontekstualiseringen, der er gentaget. Forholdet mellem 'cue' og tolkning er ikke den samme, fordi hverken 'cue' eller tolkning foregår i vakuum. Hver gang vi tegngør, skaber vi mulighed for os selv (og andre) at forankre denne tegngøring i noget konkret relevant. Og det gøres relevant ved at situationen bliver gjort til noget bekendt for os. Så kontekstualiseringen er ikke bare dannelse ud af den blå luft og til ingen nytte. Kontekstualisering er i høj grad at forankre noget i bekendthed i situationen. Men det betyder at den kontekstualisering analytikeren foretager, ikke kan være den samme som personen, der indgår i undersøgelsen foretager. Ligheden mellem analytikerens tolkning (interpretation) og undersøgelsespersonens kontekstualisering berører på et skøn, uanset hvor kvalificeret dette skøn måtte være på baggrund af analytikerens analytiske evner, erfaringer og forudantagelser.

I det integrationistiske perspektiv bliver der ved kommunikation tale om, at personer kontekstualiserer deres oplevelse med det, de gør og det de siger. "Context, for the integrationist, is always the product of contextualization, and each of us contextualize in our own way, taking in to account whatever seem relevant factors for us" (Harris: 2009, s. 71). Personerne kontekstualiserer således situationen, hvis de går, samtidig med at de taler – det kan få betydning for øjenkontakt og resten af kroppens mulighed for bevægelse. Det er ikke en 'ydre' faktor, at personen går på gaden, mens han eller hun taler. Det er personen, der, idet vedkommende går, gør 'det at gå på gaden', mens han eller hun taler til del af situationen og det er derfor intrinsisk vigtigt. Det betyder at man ikke kan tale om kontekstuelle ressourcer, fordi de kun er hvad de bliver gjort til i situationen. For at noget skulle være ressourcer skulle det være tilgængeligt forud for den situation, hvor det bliver til som del af tegngøringsprocessen. Dvs. en stol er faktisk noget, men kontekstuel er den ingenting før den bliver kontekstualiseret og tegngjort. Det svarer til eks. det skrevne ord. Der er ingen tvivl om at skribenten har haft en grund til at nedfælde lige netop de tegn og ikke nogle andre. Men indtil de bliver set og integreret i handlingen at få tegn til at give mening – dvs. tegngøring af de enkelte streger – er det ikke andet end inskriptioner af blæk på et papirark (jf. Linell: 2009, Harris: 2007). Dette demonstreres af at præskebørn over hele verden som 'efterligner' skrift ved lineære kruseduller. For dem er der ikke forskel på deres handling og så på de voksnes handlinger som de imiterer (se også Harris: 2007).

Men denne måde at se kontekstualisering på kan tolkes som, at kun det der bliver 'synligt' for en given anden part (eller rettere tredjepart som en 'analytiker' jo ofte er) kan siges at være kontekstualiseret. Dette minder om den tidlige konversationsanalytiske tolkning af relevant kontekst: at kun det der i samtalen topikaliseres eller på anden måde gøres relevant kan siges at udgøre en kontekst for samtalen. Linell anfægter ligeledes konversationsanalysens snævre fokus på den 'realiserede' kontekst (Linell: 2009, s. 15). Den integrationistiske afvigelse fra dette er at selve tegngøringen bliver til ved kontekstualiseringer, og at tegngøringer selv igen udgør kontekstualiseringer. Beskrivelsen går f.eks. ikke kun på kommunikative handlinger eller rettere sagt, hvor man i interaktionsanalyse kunne tale om handlingen med den og den ytring, taler man i de dynamiske sprogbeskrivelser og især inden for integrationisme snarere om ytring SOM handling OG handling med ytring. På den måde efterlades et friere rum for, hvad man kan tillade sig at kalde kontekstualiseringer. Og på den måde efterlades en mere dynamisk forståelse af kontekst end kontekst som kontekstuelle ressourcer. De er ikke tilgængelige, men gøres først tilgængelige, når de bliver brugt til noget. Det betyder til gengæld, at man

altid må kende forbindelsen til den unikke kommunikative infrastruktur for den konkrete situation, for på den måde at vide, hvad der egentlig indgår som personens kontekstualiseringer. Det bevirker igen, at det ifølge integrationisten er umuligt at redegøre for nogen situation, man ikke selv har været en del af (Davies: 2001). Hvis man som analytiker således tager et tredjepersonsperspektiv på, hvad der foregår, er det alene analytikerens egne kontekstualiseringer i og af vedkommendes oplevelse af den pågældende situation. Man må spørge sig selv: **"hvor ved du det fra?"**

KAP. 8 KOGNITIV FORUDSÆTNING FOR DYNAMISK KOMMUNIKATION

I følge integrationisten Harris kan man godt beskrive sprog, så længe man er opmærksom på sprogliggørelsens kommunikative infrastruktur. Her henviser han alene til de konkrete omstændighedsmæssige faktorer, da det er i den konkrete situation personen integrerer både de biomekaniske forudsætninger og de makrosociale faktorer. Deri mangler både, hvad der konkret fordres af kognitive potentialer og funktioner, samt hvilke og hvordan makrosociale faktorer sættes kognitivt i spil. Endvidere kan man bemærke, at der sker komplekst samspil mellem makrosociale og biomekaniske faktorer, fordi f.eks. kognitive processer grundet bl.a. hjernens plasticitet og resten af kroppens foranderlighed ændres i forhold til de (oftest) socialt forankrede erfaringer. Man kan således anfægte, at den integrationistiske lingvistik, skønt de tager mennesker i kommunikation alvorligt, forbigår at specificere samspillet mellem faktorerne. Beskrivelse af kommunikation er ingenting uden beskrivelse af kommunikationens kognitive aspekter.

INDLEDNING

Uanset hvilken perspektiv man vælger at anlægge på 'det nye ord', må der være noget gået forud eller opstået sammen med det i kommunikationen. Dette noget, er det, man som person i en situation ikke mener at have tilstrækkelige måder at kommunikere på i forhold til situationen. Dette noget man ikke har ord for, giver anledning til dannelse af nye ord.

I mange tilfælde vil man argumentere for 'det nye' i form af artefaktiske konkrete nyskabelser som f.eks. fysiske redskaber (f.eks. de artefakter, vi senere kom til at kende som 'computeren' eller 'køkkenmaskinen') eller begreber til brug for forståelse af nye abstrakte tiltag i omverden (f.eks. den komplekse afspejling af fleksibilitet og sikkerhed i mange folks arbejdssituation vi senere kom til at kende som 'flexicurity')¹³⁰. Hvor enkelt dette kan synes, afspejler det imidlertid et aspekt, der er mere komplekst. Hvis man stiller spørgsmål om, hvordan disse ord dannes, peger det på hvad det vil sige at

---

¹³⁰ Jf. Jarvads "årsagssammenhænge" (Javad: 1995, s. 37).

få ting og fænomener, man ikke har megen erfaring med og derfor 'ikke har ord for' til at give mening for sig selv og andre. Det er ikke kun et spørgsmål om nye opfindelser og forandringer på globalt niveau, for disse sker uanset vores måde at kommunikere dem. Og beskrivelse af processen med at udvikle en køkkenmaskine eller udvikling af et politisk tiltag kan ikke sige noget om den måde, mennesker vælger at konceptualisere dem og tegngøre visse udtryk for dem frem for andre, for at være i stand til at kommunikere det 'nye'. Det er således forankret i mennesket ikke bare at gøre sig 'det nye' bekendt, men også at gøre andre bekendt med 'det nye' samt, kunne man tilføje, at gøre andre bekendt med, at der overhovedet er tale om noget 'nyt'. I dette afsnit vil jeg derfor diskutere, hvordan man får oplevelser til at give mening for sig, hvilket kan sige noget om den måde, vi kan koble oplevelsen til ét udtryk snarere end andre, samt den/de måder, hvormed vi kan hjælpe andre til at få ét udtryk snarere end et andet forbundet til oplevelser af det nye. Det betyder at dette afsnit kommer til at handle om, hvordan man kan anskue orddannelse som kognitivt fænomen. Men som jeg kommer ind på, er kognition ikke bare et spørgsmål om indre hjerneforankrede processer, men bør anskues som omverdensafhængige intentionelle sociale handlinger.

DYNAMISK TÆNKNING

Det er som nævnt for snævert at behandle nyorddannelser, alene når det drejer sig om navngivning af en konkret ting eller abstrakt fænomen i verden. Nyorddannelse bør anskues som forankret i og afspejlende menneskers dynamiske tankevirksomhed, samt hvad det indbefatter. Menneskers tankevirksomhed er dynamisk. Jeg har valgt at se kognition, tænkning og det der foregår, fra forskellige tilgange som alle forudsætter at mennesker er kreative. Hvad personer end 'skaber' kognitivt (begreber, konceptioner, repræsentationer, værdiladninger), er handlingen forankret i konkrete sociale erfaringer. Men de forskellige tilganges måder hvorpå de integrerer menneskers erfaringer som udgangspunkt for kognitive handlinger, er dog lidt forskellige.

Nogle for sin tid banebrydende beskrivelser af menneskers kognition eller tankevirksomhed finder man hos William James, der i sit store værk fra 1890 beskriver tænkning eller tankevirksomhed som et netværk af forbindelser, der hele tiden aktiveres og ligger stille. Dette netværk former nogle komplekse koncentrationer, vi kan tolke som 'konfigurationer' af oplevelser – det som af nogle kaldes konceptioner eller resultater af konceptualiseringsproces (Barsalou: 2003). Konceptualisering sker på baggrund af perceptioner af tidligere oplevelser associativt kædet sammen med andre af kroppen

huskede perceptioner fra andre tidligere oplevelser. Vi skaber perceptioner fra 'rene' sansninger ved at tildele dem betydning for os, dvs. sansninger tildeles opmærksomhed og funktion i netværkets aktivitet. Dette sker ved bekendthed (eller det modsatte: ubekendthed) i forhold til noget i en given netværkskonstellation eller koncentration. At noget sanset forbindes til noget perciperet ved bekendthed – gøres bekendt, handler om evaluering af det sansede. Emotioner er således grundlæggende for at noget bekendtgøres i forhold til dele af en konstellation af noget tidligere oplevet og opnår perceptuel status gennem kognitiv opmærksomhed. Perceptioner bliver på den måde del af forandrede netværk og kan repræsentere koncentrationer af disse som konceptioner. Hvordan det både er bekendthed, men også ubekendthed, der spiller en rolle, sker fordi dét at se noget som ubekendt forudsætter noget bekendt. For at vi skal kunne blive opmærksomme på det ubekendte, må noget i dets nærhed være så bekendt, at det ubekendte træder frem netop ved at være ubekendt. Vores oplevelse sker altid ud fra noget, og vil derfor altid blive spejlet i dette noget (erfaringer). Dertil kommer at oplevelsen altid er vores, idet den betydning, vi tillægger den, er forankret i vores individuelle erfaringer. Men det kan gøres 'oplevet fælles'.

Neden for vil jeg give indsigt i hvordan menneskers tankevirksomhed kan tolkes som en flydende tankestrøm af associativt forbundne tankeobjekter eller objekter for opmærksomhed som til stadighed er forankret i konkrete oplevelser (James: 1890, Naur: 2004). Inden for nyere kognitiv forskning er man kommet nærmere en beskrivelse af menneskers dynamiske evne til at konceptualisere oplevelser og gøre dem konkrete for sig selv som perceptuelle symboler at handle på socialt (Barsalou: 1999). Ligeledes bliver det klart hvordan vores krop og hele sanseapparat sætter betingelser for hvordan vi kommunikerer oplevelser, men også hvordan vi gør det kommunikerede til baggrund for vores situerede tolkning og derfor oplevelse¹³¹. Skønt disse tilgange forudsætter menneskers erfaring som ophav til kognitiv udvikling, er det sporadisk, hvordan de inddrager de konkrete sociale erfaringer i deres beskrivelse¹³².

TÆNKNING – DET DER FOREGÅR

“...let us call it the stream of thought, of consciousness, or of subjective life” (James: 1890, s. 239)

---

¹³¹ Jf. Järvillehto (2001, 2009) se senere.

¹³² Dette vil jeg diskutere yderligere senere i afhandlingen.

William James så menneskers tankeliv som dynamisk. Dertil fremhæver hans behandling af det psykologiske menneske som altid indlejret i socialitet med andre mennesker samt en 'ydre' verden, hvilket til sammen bliver forudsætning for den personforankrede tænkning.. Dette har i mine øjne afgørende betydning for, hvorfor man kan anskue ord og sproglig aktivitet i et dynamisk perspektiv. I denne tankestrømsmetafor skal tænkning ikke ses som fragmenteret størrelse i én til én forhold til sansning, men som altid indlejret i et virvar af tidligere opfattede sansninger (perceptioner) i tidslig og emotionel relation til det oplevede. Det vi 'kender' som tanken, skal ses som objektet for opmærksomhed - som et tankeobjekt (Naur: 2004) - som altid er bundet af og indlejret i kompleks 'strømmende' netværk af relationer med andre potentielle objekter for opmærksomhed.

Det, der skaber relationer i strømmen er de associative forbindelser der vækkes af emotioner og bekendthed. Således er der altid i den umiddelbare nærhed – i den såkaldte bræmme - af tankeobjektet, utallige andre koncepter, fornemmelser og emotioner, som har potentiale for at blive vækket som tankeobjekt af deres associative relation med det i øjeblikket oplevede. Netværket forandres hele tiden løbende i takt med at nye forbindelser skabes, men visse af disse relationer styrkes mere end andre over tid og i takt med vores erfaringers påvirkning. Disse relationer kan komme til at udgøre vanemæssige 'stier' i vores tankestrøm: Associationsrækker som følger for os oplevede 'faste spor' og derfor kan opleves som 'kausale' eller 'logiske' pga. deres afhængighedsforhold på aktivitets- og funktionsniveau. Og her kommer vi ind på sprog og ord, fordi sammenhænge mellem sprog, og det vi tildeler ord af betydning i momentet, kan føles som fast forankret i ordet selv, fordi det synes at blive 'vakt' ved ordet. Dette, skal man have øje for, skyldes snarere de vanemæssige relationer, der er skabt gennem tidligere oplevelser med ordet.

TANKESTRØM

Tanker har ifølge William James flydende karakter. Tænkning omhandler de processer og mekanismer, der hele tiden er i gang – det der gør, at vi tror, vi tænker, at vi analyserer, tolker, ræsonnerer og i det hele taget oplever, indtager og behandler de ting, vi kommer ud for hver eneste dag. Al den aktivitet og udveksling af tanker, der foregår inde i os, forekommer uafvigeligt i en lind strøm. Tænkningen som proces ses derfor beskrevet hos James som en decideret tankestrøm ("Stream

of thought”, James: 1890, 224). I denne metafor ligger en ide om menneskers tankeliv som mindre fragmenteret end antaget hos nogle af hans samtidige, hvor tanken eller 'ideen' blev opfattet som ordnede ideelle afgrænselige enheder (eks. Kant) som blot skulle afdækkes i sindet. James åbner for at se tanker som altid komplekse, kædet sammen i en evig strømmen. Tænkning foregår. Vi kan ikke stoppe med at tænke og det betyder også, at vi ikke kan styre vores tænkning. Men dertil tager James også et radikalt skridt i sin erkendelse af menneskers udvikling og forandring løbende gennem påvirkning fra andre mennesker og omgivelserne. Han anerkender menneskers oplevelser med verden som ophav for de erfaringer, det enkelte menneskes tænkning sker på baggrund af, og som udslag af¹³³. Personers tænkning sker ud af den unikke kompleksitet af oplevelser, de har igennem deres liv. Det betyder at tænkningen, ifølge James, altid er nogens – den er personforankret og farvet af personens unikke erfaringer, men disse er afhængige af andre mennesker.

Alt dette kan både være bevidst, dvs. at vi kan være opmærksomme på det (vi får potentielt mulighed for at reflektere på det), men alt dette kan også ske ubevidst og vil derfor foregå ureflekteret i lægmands forstand. Ikke alle psykiske fænomener foregår bevidst, selv om man kan sige at alle bevidsthedsfænomener er psykiske. Eksempelvis foregår megen problemløsning ubevidst, selv om man må sige at de involverer psykiske evner. At det er psykisk, kan betyde noget for at bevidsthed vækkes omkring det. Grunden til, at det kan få relevans, er fordi, selv når vi gør noget, eller der foregår noget ubevidst og at vi derved ikke er opmærksomme på det og ikke kan reflektere over det, så bliver det stadig kropsligt erindret – afføder re-aktioner. Tanker forsvinder ikke bare. Erfaringer kan her tolkes som de indtryk, vi lader oplevelser få på os. Dette er naturligvis ikke noget, vi kan styre, selvom vi kan gøre meget i situationen for at prøve. Der sker en kropslig indlejring ved alle oplevelser, vi reagerer på, hvad enten vi vil eller ej. Man kan sige at dele af oplevelserne bliver kropsligt erindret på en eller anden måde.

ERINDRINGER OG RELEVANS

Erindringer om noget, hvad enten de er foregået bevidst eller ubevidst, har tiltrukket sig opmærksomhed eller ej, er blevet reflekteret over eller ej, har alligevel potentiale for at blive tildelt relevans i forbindelse med skabelse af betydninger af noget på et givet tidspunkt. Men når tanker ikke

---

¹³³ han er derfor retrospektivt blevet omtalt som 'interaktionist' (Køppe & Karpatschof: 2007)

kan anskues isoleret som afgrænselige størrelser, men altid er del af en kompleks strømmen på baggrund af personforankrede erfaringer, stiller det nogle udfordringer. For det første; hvad er det så vi oplever at 'tænke på' når vi tænker, og hvordan kan det så være vi mener at kunne tænke på det samme igen? "...ens persons tanker [er] konstant i dialog med denne persons andre og tidligere tanker", skriver Beck Nielsen (2012, s. 23) om dynamikken i den personforankrede tænkning. Det betyder i teorien, at vi aldrig tænker én tanke fordi tænkning altid er en del af et dialogisk forankret netværk. Men det betyder også at tænkningen altid er 'ny', fordi den altid er en del af strøm baseret på nye konstellationer og betydninger. For at forstå, hvordan det ifølge James ikke lader sig gøre at 'tænke samme tanke', må man forstå kompleksiteten i, hvad det indbefatter 'at tænke'.

HVER 'TANKE' ER UNIK

Hvor gerne man end vil, retter tanker sig ikke kun om ét objekt ad gangen. Tænkningen - eller det der 'kognitivt' foregår – skulle som nævnt forstås som en evig strømmen. Men nogle gange koncentrerer strømmen sig om visse objekter, fornemmelser og fænomener, som derved bliver objekt for opmærksomhed. James taler selv om 'tanken' i den forstand, men i lyset af tankestrømmens dynamiske karakter er dette af Peter Naur (2004) blevet tolket frem som snarere værende et 'tankeobjekt'. Tankeobjektet er opfattede 'helheder', som altid er sammensat og udvælges i strømmen¹³⁴. Mennesker kan rette deres opmærksomhed mod denne helhed, som var den til at afgrænse. De kan måske endda være i stand til at benævne denne ting, genkende den og mene at tænke på samme ting en time efter, men tankeobjektet som sådan, er altid blevet til på basis af en ny koncentration i selve tankestrømmen. Kompleksiteten ved tankeobjektet skønt denne opfattes som en helhed kan ses ved de associationer, opmærksomhed på et vist tankeobjekt fører med sig, hvilket siger noget om hvordan vi tilegner os erfaring og viden og derved udvikler os kognitivt. Det kan også ses i hvordan vi prøver at huske noget, vi har glemt eller prøver at 'komme i tanke om noget bestemt'.

ASSOCIATIONER SOM BILLEDE PÅ SAMMENHÆNGSKRAFT MELLE TANKEOBJEKTER

---

¹³⁴ re-aktioner

Tankeobjekter som opfattede helheder synes nemlig sammensatte, når man ser på de associationer en helhed kan føre med sig. Et hvert tankeobjekt er omgivet af en bræmme af fornemmelser, følelser og fænomener, der hver, idet de er i bræmmen af et tankeobjekt, har potentiale til at blive nye tankeobjekter. Tankeobjekter kædes af associationer sammen med andre tankeobjekter. "We ought to talk of the association of objects, not of the association of ideas. And so far as association stands for a cause, it is between processes in the brain – it is these which, by being associated in certain ways, determine what successive objects shall be thought." (James: 1890, "Association" s. 522).

Det betyder, at synet af en hest kan synes fremkaldende 'tanke' om en hest, men denne oplevelse kan ikke adskilles fra den umiddelbare frygt eller fornemmelse for lugten af en hest i samme nu. Men man skal forstå at så snart fornemmelserne krystalliseres i et tankeobjekt, er følelsen allerede forandret til fordel for fornemmelse af følelsen i relation til det faktisk oplevede. Vi kan deraf ikke styre hvilke tankeobjekter der fremkalder hvilke tankeobjekter, men vi kan prøve. At tænkning ofte foregår uden vores bevidste refleksion, men altid er kropsligt erindret, kan ses når vi f.eks. har glemt hvor vi har lagt bilnøglerne og så går baglæns i vores aktiviteter (enten 'mentalt' eller fysisk) de sidste minutter op til momentet for forglemmelse. En retrospektiv associationsrække kan da hjælpe os med at 'huske' at nøglerne blev lagt på køkkenbordet/i tasken/sidder i tændingen. Reflekterede eller udtrykte associationsrækker kan give os et praj om kompleksiteten og til vis grad uforudsigeligheden i denne proces men også dens praktiske rationale. Som sådan kan associationsrækker i visse tilfælde synes uordentlige, 'ulogiske' eller endda uønskede (som når synet af naboens kone får det til at gibbe i én). Dette har at gøre med, hvad der fordrer associationer, dvs. hvad der 'kitter' tankeobjekterne sammen.

BEKENDTHEDSKVALITET – INTERAKTIV AFFEKTIV VURDERING

Det multifacetterede tankeobjekt kan bestå af sansninger, de har til fælles med andre tankeobjekter, altså være forskellige egenskaber (her lys, lyd, følelser osv.). Tankeobjekter, der i tankestrømmen kædes sammen med andre tankeobjekter, følger stier¹³⁵ der er underlagt forskellige begrænsninger eller betingelser ved funktionerne i hjernen. Derfor kædes de ofte sammen med tankeobjekter indeholdende sansninger, der er dem bekendt. "The minds relations to other objects than the brain are cognitive and emotional relations exclusively, so far as we know(...) It knows them, and it inwardly

---

¹³⁵ Aktiveret af vaner.

welcomes or rejects them” (James: 1890, s. 216). Strømmen der drives af associationer vælger for én gennem affektiv evaluering i forhold til bekendthed.

Den bekendthed der vækkes, handler om følelser (eller emotioner). Faktisk kan man sige at selve det, der her henvises til som bekendthedskvalitet, ikke sker uden at det på en eller anden måde værdisættes (jf. 'value realizing', Hodges: 2007, 2009). Værdien som udmøntet i følelser er det, der ligger i at noget er bekendt. Men idet tankeobjekter er sammensatte størrelser, der opleves som helheder, kan både selve følelsen eller den bekendthed følelsen har bliver objekt for vores opmærksomhed. Når vi genkender noget, er det en reaktion på oplevelse af (opmærksomhed på) bekendthedskvalitet ved noget. Trygheden ved et andet menneske kommer ikke fra det andet menneske, men i vækkelse af erindring om noget sanset, der vækker genkendelse.

Men da tankeobjekterne er koncentrationer i en altid foranderlig strøm, og da tankestrømmen er skabt på baggrund af altid komplekse oplevelser, er tankeobjekterne knyttet til associationer af meget kompleks karakter. Det betyder i sidste ende, at vi har mindre kontrol over vores tænkning end vi ofte bryder os om at erkende. Da 'tanken' aldrig står alene, men hænger sammen med andre sansninger, der kan få prominens som tankeobjekter, vil tankeobjektet aldrig være resultat af 'den samme' koncentration i tænkningen - man kan ikke 'tænke' på det samme to gange. På den anden side vil et umiddelbart tankeobjekt i momentet kunne opleves som tidligere og give oplevelsen af at have tænkt 'det samme' før. Men hvis hvert tankeobjekt skulle tilgås som nyt, burde vi ikke kunne have oplevelsen at handle på samme måde igen og heller ikke benævne det samme. Men her kommer hjernens plasticitet ind., for jo flere gange visse forbindelser mellem visse tankeobjekter skabes, sker det ad stier der bliver klarere og klarere. Associationsrækkernes uforudsigelighed og derved vores 'manglende' styring af tænkning undgås, jo flere vanemæssige forbindelser mellem elementerne der oprettes. Sammenhængen mellem visse tankeobjekter bliver stærkere, hvis deres aktivering bliver vanemæssig.

KONTINUERLIG INTERAKTIVITET

De associationer som kobler sansninger sammen og som udgør tankeobjekterne, kan forme vaner i vores sind. Vaner er det, vi har oplevet, opfattet, lært, erfaret og gemt gennem vores dynamiske virke

som levende mennesker (Hermann: 2004, s.1). Vanerne er det, vi ikke reflekterer over. Men vaner er også det, som nye sansninger holdes op imod. Vanerne er den baggrund, hvorpå alle de begivenheder, vi kommer ud for eller præstationer, vi udfører, optræder. De er automatiserede sekvenser af handlinger eller forestillingsrækker, og kræver derfor ikke opmærksomhed. Hver gang vi sanser på ny, bliver oplevelsen holdt op imod tidligere oplevede sansninger (vaner). De nyligt oplevede sansninger og tidligere oplevede sansninger får så mere eller mindre prominens alt efter bekendthed - altså lighed. Derfor kan nye oplevede sansninger være med til at skabe nye, eller vække "gamle", vaner i vores tankestrøm. Man skal ikke se vaner som noget enerverende og statisk, men som ressourcer i en stadig dynamisk udvikling. Vaner (eller de sansninger der vækker vanen og udvælger det relevante tankeobjekt) kan også gå i glemmebogen, blegne og gemmes væk, og de kan pludselig dukke op uventet, som når vi møder et ansigt, vi ikke har set i mange år. Måske genkender vi ikke personen, men genkender nogle følelser, som blev skabt, dengang vi mødte personen. Vi føler noget bekendt ved situationen.

Den stærkeste konsekvens af vaner, som er værd at medtage her, er at de medfører, at vi tror, vi kan tale om noget bestemt.

BARSALOUS TEORI OM PERCEPTUELLE SYMBOLER

Et bud på nyere kognitiv forskning der behandler menneskers måde at få verden til at give mening for sig, finder man hos Lawrence W Barsalou (1999, 2003, 2005, 2009). Barsalou opererer ud fra neuropsykologiske studier af hjernescanninger, hvilket gør hans model over menneskers kognition styret af meget tekniske termer. På trods af dette afviger han ikke mærkbart fra William James. Barsalou opererer også med tænkning som individuelt forankret og baseret på situerede sociale erfaringer. Hans grundlæggende tese omhandler individets måde at omforme oplevelser i verden til noget intraindividuel, så vi kan få vores verden til at give mening for os og foregribe fremtidige situationer. Barsalou tager udgangspunkt i hvordan vi lader os påvirke af noget ydre (sanset) til at forme det han kalder perceptuelle symboler. Dvs. at vi i overgangen fra det der faktisk sker (de vi ser, hører, oplever) omformer det oplevede til mental aktivitet. Der er aldrig én til én korrespondance mellem, hvad der muligt kan opleves og hvad vi oplever, fordi det ontologisk er forskelligartet. Dette svarer meget godt til at oplevelsen i verden nødvendigvis er forskellig fra, hvordan det overhovedet er

muligt for os at kapere og opfatte denne, og derfor af mennesket i oplevelsen af den tildeles en anden ontologisk status (Wittgenstein: 1958, Brinkmann: 2011).

Vi skaber konceptualiseringer af perceptuelle symboler eller som Barsalou kalder dem 'simulatorer'. De perceptuelle symboler er skønt deres symbolstatus komplekse, men bliver i konceptualiseringen tildelt egenskaber, der således kan opfattes som dele af enheder eller enheder i sig selv. Dette svarer lidt til James' relation mellem tankestrøm og tankeobjekt – objekt for opmærksomheden. Som vores oplevelser kommer til at udgøre simulatorer, bliver vi i stand til at reflektere over disse og kan derfor integrere oplevelsen som del af os selv. Dette omformer også oplevelsen. Det betyder at 'konceptet' hos Barsalou heller aldrig 'ligger stille' – det skabes og genskabes. For det første er hver oplevelse kompleks og ny, og det perceptuelle symbol vil derfor altid indbefatte nye elementer og perspektiver. Disse nye elementer bliver så inkorporeret i simulatorerne således, at selv ting vi har set før vil forme nye perceptuelle symboler og resultere i forandrede simulatorer. Dette alene fordi simulatorerne sker på kompleks baggrund. Men Barsalou understreger, at selv det at se et fly i samme vinkel, lys, og lignende situation for anden gang, vil den nye oplevelse alligevel forme nye simulatorer, fordi vi selv er undergået tidslig forandring. Dertil kommer yderligere det aspekt, at når oplevelser symbolgøres og danner simulatorer gøres det oplevede tilgængelig for vores refleksion og denne refleksion er med til at ændre oplevelsen og derfor det komplekse hele. På den måde kan man sige at vi ser alting for første gang, men samtidig kan man sige, at vi ser ingen ting alene for første gang (nyfødte spædbørn undtaget).

I en af sine senere artikler (Barsalou: 2009) uddyber Barsalou simulation og simulatorer som forudsætning for fremtidige handlinger. Simulationer forstås hos Barsalou som igangværende/fortsættelse af perceptuelle, motoriske og introspektive tilstande. Disse tilstande er opnået ved og gennem kropslig og kognitiv oplevelse med verden. Denne videreførsel gennemgår i følge Barsalou to faser: lagring eller indoptagelse i det man kalder langtidshukommelsen og derefter en delvis videreførsel af disse multimodale tilstande for at forberede disse til senere repræsentationel brug. Det sidste resulterer naturligvis i en vis foregribelse af situationen, og handler derfor også om forudsigelse (jf. 'prediction', Barsalou: 2009).

Så snart oplevelsen har vakt de associative områder, gøres dele af oplevelsen tilgængelig til repræsentationel brug. Det er det Barsalou mener med at de bliver 'lagret'. Når dele af oplevelsen således ved association gøres tilgængelig for brug, skabes mulighed for at producere modale videreførelser. En sådan genoptagelse eller videreførelse er det Barsalou kalder simulationer, Dvs. associationsneuronerne gør det muligt at re-aktivere et givent mønster af træk eller egenskaber, selv når den pågældende 'simulation' ikke er til stede. "A re-enactment never constitutes a complete reinstatement of an original modal state, and various sources of bias may often distort it. Thus, re-enactments are always partial and potential inaccurate" (Barsalou: 2009, s. 1282). Dette til trods vil det i hver oplevelse af X stadig være visse ligheder med de originale modale tilstande, der bliver genoptaget eller videreført til brug i nuet.

Når mennesker konstruerer en simulation til at repræsentere f.eks. en kategori, vil de simulere kategorien i dens relevante perceptuelle situation, aldrig i isolation. Bemærk her, at der antages, at kategorien har et tilhørsforhold til en 'relevant perceptuel situation' (Ibid: s. 1283), selvom det måtte være åbenlyst at en situation ikke er 'perceptuel' uden mennesker til at percipere denne. Sådanne formuleringer tildeler altså elementerne i denne situeringsproces større agens end nødvendigt.

AT ÆNDRE KONCEPTUELLE POTENTIALER GENNEM KOMMUNIKATION

Denne måde at se på menneskers tankevirksomhed på, kræver et dynamisk syn på sprog. Det gør det, fordi de associationer, der knytter tankeobjekter sammen sættes i gang af det, vi kommer ud for. Som nævnt er det, tankeobjekterne 'repræsenterer', komplekse strømme forankret i vores erfaringer. Sprog og de sproglige enheder, vi kalder ord, får således ikke særstatus i denne tankestrøm andet end ved at være vanemæssigt forbundet med visse tænkninger frem for andre. Men vanen for f.eks. det enkelte ord er individuel. Det betyder ikke, at vi ikke kan 'vide' det samme ord, fordi erfaringer med ordet altid er gjort med andre mennesker i konkrete situationer enten direkte eller indirekte som en del af os selv. Men for at komme videre i udforskningen af 'nye ord', bør man se videre på hvordan kognition behandles i nyere forskning. Skønt William James andetsteds vedkender sig kroppen som uadskilleligt fra sindet og selvet som uadskilleligt fra socialitet og selvom Barsalou vedkender sig 'situering' af oplevelse, opererer den 'kognitive' side af begges omfattende arbejde, stadig med individet og individets måde til mentalt at få verden til at give mening. Tankevirksomhed hos James antages at være individuel, skønt hele tiden i forandring gennem menneskers psykiske og fysiske omgang i

socialitet. Barsalou er ligesom James ikke meget inde på sprog og sprogliggørelse, men understreger processen som universel for al påvirkning, hvilket ville medføre, at når vi ser et fly, der for os også betyder glæde eller angst, er det det samme, der sker når vi ser skriblerier, der også for os kan betyde noget, nemlig 'ord' og det, vi tillægger dette af betydning. Det stiller imidlertid spørgsmål ved, hvordan perceptuelle symbolers relation til evt. den sproglige symbolgørelse eller tegngørelse overhovedet skabes. Relationen er ikke helt klar, for der er ingen beskrivelse af, hvordan de forskellige symbolgørelser forholder sig til hinanden. I forlængelse kunne man ud fra dette sige, at 'ordet' vælger sin egen relevante kontekst. En påstand der kun ville gælde, hvis der var noget mere i ordet, foruden det vi kommunikativt gør det til.

HVORDAN 'FAMILIEN' FORANDRES – EKSEMPEL FRA CASE 3 (RT)

De løbende samtaler i mit tredje casestudie (RT) omhandler mange forskellige kommunikativt interessante elementer. Dels kommunikerer deltagerne om forskellige emner, de samskaber deres oplevelser gennem interaktivitet og de organiserer sig og relaterer sig derved til hinanden og verden på forskellig måde i og gennem kommunikation. En del af disse aktiviteter omhandler handlinger, der retrospektivt kan anskues som interaktive forhandlinger af konceptualiseringer og derved vil disse forhandlinger også påvirke brugspotentialet af det/de udtryk, der knyttes til konceptualiseringen uanset om de 'symbolgøres' i form af artikulation i den konkrete situation. Således kunne man argumentere for, at begrebet eller konceptualiseringen, der kan symbolgøres i artikulationen 'familie' bliver godt og grundigt forhandlet i især de første dele af turen. Dels bliver de forskellige relationer tegnet op og præsenteret konkret. Der henvises til ikke-tilstedeværende familiemedlemmer og derved relationer til disse, som derved ved at blive kontekstualiseret verbalt bliver gjort til elementer af en 'fælles' historie for de fire deltagere og derved også CF som ikke er en del af LV's familie. Men som et særligt eksempel på en forhandling som vil udfordre brugspotentialet af et udtryk, vil jeg fremhæve en samtale mellem LV og CF, hvori jeg vil argumentere for, at hvad, man kunne konceptualisere som begrebet 'familie', bliver forandret i den kommunikative tilpasning til de deltagende personers virkelighed. Jeg viser her samtalen ved nedslag i kronologisk forekommende uddrag. Den samlede transskription kan ses i bilag 7. Vi starter i det øjeblik CF af LV præsenteres for LB og TW. Efter denne korte introduktion sker der andre ting i situationen, men det er denne LV's præsentation, der stiller betingelser for, at hun senere tager samme emne op.

15	TW:	Tilde
16	CF:	Clara
17	LV:	s: som jo så ikke er min (søster)
18	CF:	okay
19	LV:	heh fordi det søster på fars side [og]
20	TW:	[*ja]
21	LV:	jeg er søster på mors side
22	CF:	okay

I LV's kontekstualisering af sine, LB's og TW's indbyrdes relationer udfordrer hun 'familien' som forudsat kulturelt konstellation. Traditionelt ses 'familie' som begrundet på biologisk slægtskab¹³⁶. Således kan man hos Langacker (1987) finde, at forståelse og derfor 'brugen' af den fonetiske repræsentation 'mor' eller 'far' forudsætter 'forståelse' af den biologisk forankrede kausale forhold mellem disse instanser og 'børn' og ligeledes er 'søskende' afhængig af biologisk slægtskab gennem 'forældre'. Som Langackers model over ordsemantiks kognitive forankring antyder, vil det verbale udtryk (den fonologiske repræsentation) 'familie' aktivere 'højere liggende' kognitive kategorier så som 'far', 'mor' og 'barn' som er indbyrdes forbundet gennem biologiske (kausale) relationer. Udtryk såsom 'søster' og 'bror' aktiverer 'familie' som aktiverer dette 'mønster' (jf. 'familienetværk', Ruus: 1995). For dermed at forstå (og benytte) udtrykket 'familie' eller hyponymerne 'søster' og 'bror' osv. underforstås viden om (og deraf orientering imod) disse 'overbegreber' (Ibid.) samt de kausale relationer, der binder dem. Det, som antages inden for kognitiv semantik, er, at den fonetiske repræsentation 'familie' aktiverer en kompleks 'individkognitiv' konceptualisering, som forudsætter andre 'individkognitive' koncepter udgjort af konstellationer af relationer mellem mennesker. Konceptualiseringen antages at være 'konventionelt stadfæstet' - kendt af alle normale sprogbrugere. Men selvom Langacker påstår at vores kognitive semantik er erfaringsbaseret, er der i dette teorifelt ikke plads til uddybning af hvor denne 'viden' kommer fra, dvs. hvordan erfaring i forhold til de konkrete semiotiske (fonetiske) repræsentationer rent faktisk opnås og udvikles.

---

¹³⁶ Familie er ifølge DDO: "Gruppe af personer bestående af et forældrepar og deres børn • typisk boende samme sted; ofte set i forhold til et enkelt af familiens medlemmer" – dog er der i underordnede beskrivelser også indbefattet at forældre-børnrelation kan dreje sig om adoption.

Således forudsætter 'familie' som konceptuelt repræsentation i følge kognitiv semantik viden om biologisk kausale relationer mellem mennesker. Og denne forståelse af 'familie' som koncept er langt hen ad vejen konventionaliseret kulturelt stadfæstet gennem historik og socialisering. I sin indledende ytring orienterer LV sig netop mod denne norm som 'norm' (en søsters anden søster bør biologisk også være ens egen søster). Deraf følger at det fjollede søsterforhold involverer at 'familien' har en 'fars side' og en 'mors side' som ikke er kompatible. Sidstnævnte tages op af LV igen og bliver derved initiering af samtaleemne for hende og CF.

LV fortæller om relationerne mellem LB som søster til både LV og TW, men disse som ikke blodsbeslægtede og fortæller derved om familien som afvigende "ø:m så det sån **lidt mærkeligt** de har fået sån **lidt skægt** de har fået børn lige samtidig (...)med en måneds forskel Det **lidt underligt**". Det bærende bindeled for 'familie' bliver da ikke 'far, mor, barn'-konstellationen men LB som bindeleddet mellem LV og TW. I den fortælling bliver 'søsteren' (og 'broderen') det bindeled der skaber deres 'familie' og derfor kontekstualiseres 'familie' på en ny måde – tegnrelationen bliver individuelt forankret og derfor en anden. I den affektive evaluering af sine egne forhold viser LV yderligere, hvilken norm dette skal ses i lyset af – det som forholdet afviger fra (at to mennesker uafhængigt af hinanden har fået barn som sætter betingelser for de to børns senere relation). Men i reaktion spejler CF ikke samme affektive evaluering. Det tyder på at hun ikke finder det relevant at orientere sig mod samme 'norm' hvilket udfordrer denne og kommer til at fungere som nedgradering af LV's vurdering af eget familiemønster som 'afvigende'.

Men i CF's fortælling bliver 'familie' yderligere rekontekstualiseret og forandret. Af CF's fortælling af manglende 'ekstra' søskende, kan ses at også hendes forældre er 'fra hinanden' ("mine forældre er også skilt men der er ingen af dem der har fået [men altså:]"), hvilket kunne stille samme betingelser som beskrevne af LV. CF tilskriver ikke dette særlig værdi i sin fortælling. Først i fortællingen henviser hun til at hendes forældre ikke har fået andre børn efter de blev skilt. Her er altså også tale om en 'familie', der er brudt op. På den måde kan man sige at de begge orienterer sig imod at 'normen' gøres om til at favne, at 'forældre ikke er sammen', hvilket oven i købet er betingelserne for LV og TW's 'søskendehed'. Men konceptualiseringen af 'familie' udfordres yderligere da LV foranlediges til at relevantgøre CF's etniske og derfor biologiske ophav.

61	ps:	(.)
62	LV:	kan din mor egentlig få børn?
63	CF:	(.) hh nåhnej hi Det kan hun jo ikk hh hh ((klukker))
64	LV:	nej vel?
65	CF:	*nej

CF er indisk og adopteret grundet moderens infertilitet¹³⁷. Pludselig er en 'mor' ikke én, der partout har født et barn, hvilket udfordrer 'normen' til også at omfatte at 'familie' kan være begrundet i andet end biologisk relation¹³⁸. Den antagede kausale relation mellem en 'mor' og et 'barn' bliver kontekstualiseret som noget ikke-biologisk. Normen med en mor som en person, der har født et barn er ikke at trække på i den sammenhæng. Bemærk at det er LV der nævner det - CF selv finder det ikke relevant. For hende er det ikke 'forstyrrende' for relationen 'mor-barn'. At CF med forundring reagerer kan vise at moderens infertilitet ikke ses som havende medindflydelse på hendes søskendeforhold. Da samtalen på LV's initiativ kommer til at omhandle CF's far, sker der yderligere udfordring af 'familie' som entydigt koncept. Den/de manglende ekstra søskende tilskrives nu ikke biologiske betingelser som i moderens tilfælde, men seksuel orientering.

Fig. 33

63	LV:	Men kan din far [Ved du det?]
64	CF:	[ja] Jjaaa det tror jeg godt (.) det ved jeg faktisk ikk det-
65	LV:	nej
66	ps:	(.)
67	CF:	men altså han fandt jo en ny mand så
68	LV:	hvem
69	CF:	min far
70	LV:	han fandt en ny <u>mand</u> ?
71	CF:	Ja, hh <u>Nå</u> det vidste du ^ikk?
72	LV:	nej det vidste jeg ikk, Er din far bøsse?

¹³⁷ At moderen er infertil og at også CF's bror er adopteret, er udledt af samtalen

¹³⁸ Dette undrer naturligvis ikke nogen i vore dage, men dét at det relevantgøres i kommunikation viser at sådanne antagede kulturelt stadfæstede konceptualiseringer stadig kan blive objekt for forhandling, hvilket nødvendigvis påvirker de artikulationer forbundet med antagede konceptualiseringer.

73	CF:	jaja
74	LV:	nå hvor skægt (.) Nå så han fandt en ny- en <u>mand</u> simpelthen
75	CF:	ja
76	LV:	nå nå
77	CF:	og det var derfor de blev skilt
78	LV:	^Okay. Fordi han simpelthen sprang ud [undervejs]
79	CF:	[ja] ja
80	LV:	ej hvor pudsigt
81	CF:	*ja hih hih

CF's fortælling om faderen fører til overraskelse og forundring hos LV: ikke bare viser hun sin manglende sammenhæng mellem 'far' og 'ny mand' i sin udfordring "hvem?" (ln 72), men beder yderligere med prosodisk markeret overraskelse i stemmen (såkaldt 'tilstandsskiftemarkør', Nielsen & Nielsen: 2005), CF om at bekræfte, det hun lige har ytret (ln. 74).

Dermed gøres op med familien som heteronormativt mønster. Far er ikke bare far, lige som mor ikke bare er mor, men der knyttes forskellige uddybninger til: 'mor' er ikke bare 'mor' i biologisk forstand, fordi hun kan ikke få børn. 'mor' er 'mor' i sin omsorgsgivende relation. 'far' er heller ikke 'far' i kraft af biologisk relation men er 'far' i en omsorgsgivende relation. Men dertil bliver 'far' et individ med en seksualitet og oven i købet en seksualitet, som bryder med den heteronormative 'familie' som kulturel og antaget 'kognitiv' kategori.

LV og CF's kontekstualisering her i deres kontekstualiseringer og (for LV's vedkommende) værditilskrivning af de faktuelle biologiske og tidmæssige elementer i relationen til LB og TW viser en orientering imod en 'norm' af kulturelt ophav, nogle ville mene måtte ligge i (og som ifølge Langacker aktiveres af) udtrykket 'familie'. Men for LV og CF i situationen 'aktiverer' udtryk som 'søster' eller 'familie' IKKE det fasttømrede kausalrelation mellem 'mor, far, barn' idet deres måde at snakke om 'familie' viser dels kompleksiteten af deres måde at konceptualisere relationerne i spil, men udfordrer ligeledes en mekanistisk relation mellem 'koncept' og udtryk. Selve den interaktive kontekstualisering i samtalen mellem LV og CF tjener til justering af, hvad der potentielt kan forstås ved den komplekse konceptualisering af 'familie' og kan derfor ses som en kontekstualisering af og derved en ny

tegngøring i relation til artikulationen 'familie'. Eksemplet viser, at vi kognitivt orienterer os mod normer gennem spejling af egne erfaringer med andres, men at dette skønt antaget forankret som en slags 'attraktor' i fællesnævneren 'det sproglige udtryk', hele tiden er udfordret i netop samme kommunikative integration. Hvad udtrykkes gøres til at betyde, er afhængigt af den altid foranderlige tænkning - det konkrete 'objekt' for kognitiv opmærksomhed (konceptualisering), som trods forankret i ligheder med subjektets tidligere erfaringer altid er unikt komplekst gennem den kommunikative kontekstualisering. Der er ingen tvivl om at både LV og CF er påvirket af (egne og andres) tidligere erfaringer, som udpeger de normer, der bl.a. orienteres imod, men begge agerer personligt i forhold til nogle andre normsæt, hvilket overhovedet relevantgør denne samtale.

Hvad der bliver klart i den samtale er ikke bare mennesker tydelige behov for at justere og alterere sådanne kategoriseringer i forhold til egen virkelighed over for andre mennesker, men at denne interaktion mellem konceptualiseringen og artikulationen og derfor udviklingen af begges (sociale) potentiale, ikke foregår på hver deres lavere eller højere liggende planer, men foregår samtidigt i den kommunikative integration. Der er intet i Langackers relationsmodel, der giver plads til afvigelse for hverken biologi eller seksualitet. Der er i den kognitive semantiske model ikke forudsætning for afvigelse og alteration for hverken biologi eller seksualitet indbefattet denne alteration i en ellers såkaldt erfaringsbaseret kognitiv semantik, der som sådan burde være erfaret af virkelige mennesker. Det en kognitiv semantik mangler er en beskrivelse af hvordan konceptualisering (og derved den (meta)lingvistiske kategorisering der underforstås i leksikalisering) er afhængig af menneskers erfaringer som indbefatter situerede tegngøringer samt hvordan konceptualiseringer forandres i takt med nye erfaringer og sociale forhandlinger, som derved virker tilbage på tegnrelationen.

KOGNITIV DYNAMIK DRIVES FREM AF ALTID NY OMGANG MED VERDEN

Som sådan kan man altså se at den kognitive semantiks model for 'tegngøring' ikke er tilstrækkelig for, hvordan vi forstår ord og derfor bruger ord. Ej heller gør en sådan model rede for, hvordan ord altid kontekstualiseres og derved hvordan tegnfunktioner forandres i kommunikation mellem mennesker. Som i tilfældet med dette eksempel fra casestudiet RT, betyder omstændighederne at de kognitive forhandlinger af ordet er meget begrænsede i tid, men deltagernes orientering mod ordet/udtrykket viser den spejling i sociokulturelle strukturer, som er forudsætningen for at kunne genkalde sig

erindringer om begivenheden og derfor for at oplevelsen potentielt transformeres til erfaring. Derved trækker jeg i højere grad på det anden ordens perspektiv beskrevet i det distribuerede kognitions- og sprogsyn sammenholdt med integrationismens kommunikative integrering af makrosociale faktorer (praksisser og normative forestillinger af strukturer) i forhold til omstændighedsmæssige faktorer.

ET OPGØR MED INDIVIDORIENTERET KOGNITIONSPERSPEKTIV

Man bør anerkende den interaktive kontekstualisering som betingende for vores kognitive virke: "kognitionen bliver således et fænomen, der formes af og konstrueres i interaktionen i stedet for at være en underliggende og kausalt bestemmende faktor for den" (Jensen: 2009, s. 263). Kognition skal derfor ikke ses som et individforankret proces, men som 'et fænomen der opstår i selve den sociale interaktion' og derfor bør studeres som integreret i denne. Det har været et kardinalpunkt inden for mere nomotetiske videnskaber som f.eks. traditionel kognitionspsykologi at redegøre for kausale årsagssammenhæng på menneskelig adfærd. Selve projektet for f.eks. Ronald W. Langacker var at beskrive de underliggende processer og strukturer, der kunne siges at generere visse typer adfærd (den 'faste' relation mellem et sprogligt udtryk og dets konceptuelle 'indhold'). Men hvis man ser kognitive begivenheder som forankret i social interaktion, bliver de årsagssammenhænge, der er tale om ikke isoleret til den 'intrapsykologiske realitet', men bliver at finde i selve den sociale organisering og forhandling af betydningstilskrivninger. Og som jeg har vist udgøres disse forhandlinger af et komplekst kommunikativt samspil opererende på flere semiotiske domæner og betinget af relationer mellem de kommunikerende og situationens krav. I personers positioneringshandlinger organiserer de sig bla. Ved hjælp af deiktiske markører, som udfordrer Langackers forudsatte relation i det konceptuelle del af det sproglige udtryk. Det viser, at erfaring, som forudsættes inden for kognitiv lingvistik, opnås dynamisk. Jeg vil senere diskutere denne udvidelse af forståelse af 'kognition' i forbindelse med sprog.

KAP. 9 TEGNDANNELSE

Tidligere har jeg præsenteret kommunikationssituationen som præmis for sprogbeskrivelse og beskrevet nogle af de aspekter, man bør gøre sig klart, inden man beskriver sprog gennem kommunikation. Men det siger ikke noget om 'tilblivelse' af udtrykket som sprogligt, og derfor underforstår det sprogets ontologiske realitet. Selvom man anerkender sprog som forudsat en given kommunikationssituation og at denne altid involverer en eller flere personer, kan man så spørge til, hvad det er, der integreres. Her kan vi komme tæt på en sprogbeskrivelse, for dele af det, der sker i kommunikation er tegndannelser betydningstildelinger og integration vha. tegngøring og kontekstualisering. Tegngøring som dynamisk proces bliver derved en vigtig brik i beskrivelse af nyorddannelse.

CHARLES ALEXANDER PEIRCES SEMIOLOGI

Jeg vil begynde min beskrivelse af tegngøring i et integrerende perspektiv ved at tage afsæt i en mere gængs tegnteori eller semiotik, nemlig Charles Alexander Peirces tegnteori. Peirces tegnteori står i forvejen i modsætning til Saussures tegnteori, idet den er treleddet. Hvor Saussures semiotiske enhed alene består af udtryk og deres indhold inddrager Peirce en 'interpretant' og deler således tegnet op til at være en funktion af 'repræsentamen' – objektet (i verden) – 'interpretanten'. Idet tegn-et på den måde bliver funktionelt bestemt, kan alt (i teorien) fungere som tegn, blot det bringes til at fungere på denne specielle måde. Dette giver et indblik i en del af den historie, som vi senere skal forstå integrationistisk semiologi på baggrund af. Et tegn er for Peirce et noget, der under visse betingelser står for noget for nogen "A sign is something which stands to somebody for something in some respect or capacity. It addresses somebody, that is, creates in the mind of that person an equivalent sign, or perhaps a more developed sign. That sign which it creates I call the interpretant of the first sign. The sign stands for something, its object" (Peirce [1931]1958, 2:228). Én af de interessante iagttagelser Peirce har gjort sig er, at tegnfunktioner kan have forskellige karakterer. Således inddeler Peirces tegnet i tre typer af tegnfunktioner: ikoniske tegn, indeksikalske tegn og symbolske tegn.

REFERENCE

Et vigtigt karakteristika ved Peirces tegnteori er tegnets refererende funktion. Denne beskrivelse af Peirces tegnfunktioner giver en god indgangsvinkel til at forstå, hvordan man ofte regner reference som værende en proces eller en relation mellem formen på et givent tegn og dets 'betydning'. "[A sign] stands for [its] object, not in all respects, but in reference to a sort of idea, which I have sometimes called the ground of the [sign]" (Ibid:). Reference forstået som en relation sker mellem et givent ord eller kombination af ord og så en given ting, enhed eller fænomen (ting/enheder/fænomener) i verden: "...as the relation between a referring expression and that to which it refers" (Strazny et al : 2004, s. 896). Tegnet hos Peirce har således to funktioner: betydning og reference. Reference behandles deraf ofte af andre sprogforskere som en permanent og statisk relation dvs. den ændres ikke nødvendigvis over tid: "The relation allegedly holds between a particular word or combination of words and a particular item or items in the world. (= permanent and static relation – it does not alter over time)" (Harris & Hutton: 2007, s. 8), men det er ikke helt klart om referencen skal ses som iboende tegnet som en egenskab eller som en proces, der går udover eller omgærder den egentlige tegnfunktion. Et tegn kan umiddelbart godt have 'betydning' og 'være meningsfyldt', uden at det nødvendigvis refererer til noget 'eksisterende'.

REFERENCE VED INDEKSIKALSKE TEGN:

Det karakteristiske ved indeksikalske tegn er, at de indirekte **peger** på 'deres' betydning, som således kan udledes af sammenhængen. Tegnets form får os til at forstå tegnets betydning. Man taler om at tegnet indikerer noget: "Et indeksikalsk tegn forsyner ofte modtageren med et referencepunkt, således at denne selv kan inferere, dvs. slutte sig til, den rette betydning" (Johansen: 2009). Reference sker som en proces af en slutning, som ofte er logisk-deduktivt udledt og derfor har kausal karakter: Et træ svajer – jeg slutter, at det nok blæser, fordi der (ofte) er en kausal relation mellem blæst og et træ der svajer (Togeby: 2007). Det bør bemærkes, at dette kun er tilfældet, hvis de 'rigtige' betingelser er til stede. Hvis træet svajede af en anden grund, rummer denne beskrivelse ikke, hvad det så ville gøre ved tegnet. Ofte ses eksempelvis gestik og især mimik som indeksikalske tegn, fordi de ansigtsudtryk, som udgør tegnenes form, 'fortæller' om vedkommende er glad eller sur og derfor tegnenes betydning. Men

på den anden side kan disse også tolkes som ikoniske tegn, idet der kan være en vis lighed eller spejling med éns egen adfærd, når man 'viser' at man er enten glad eller sur¹³⁹.

REFERENCE VED IKONISKE TEGN:

Ikoniske tegn kan siges at have visse ligheder mellem deres form og deres betydning. Her er ofte tale om, at formen vækker associativ genkendelse til det tegnet betyder. Således bliver billeder og figurer til tegn, idet de i deres ikonicitet henviser til det, de er sat til at 'ligne'. Dette gælder også metaforer, idet metaforen ved sin umiddelbare symbolske betydning peger på en anden betydning, som deler visse ligheder med den umiddelbare betydning. Reference regnes således for at være båret af perceptuelle lighedspunkter mellem tegnets form og dets betydning. Men det er stadig uklart, hvad der skaber forbindelsen - denne 'genkendelighed'. Vi kan genkende billeder af folk, selvom de er malet dårligt eller i sort hvid. Det er m.a.o. usikkert, hvad præcis, der gør, at 'repræsentationen' bliver god nok til at fungere som repræsentation. Dette tyder på, at det ikke nødvendigvis alene er en vis 'objektiv' lighed, der kan påpeges. Der er andre faktorer, der spiller ind eks. ved babyen, der for det ene familiemedlem 'ligner' far, men af det andet familiemedlem 'ligner' mor. Det er ud fra Peirces tegnteori ikke klart, hvori tegnfunktionen er. Referencen er ikke i tegnet.

REFERENCE VED SYMBOLSKE TEGN:

Det karakteristiske ved symbolske tegn er, at tegnfunktionen er arbitrær. Det vil sige, at der ikke er nogen 'naturlig' relation mellem tegnets form og dets 'betydning'. Relationen begrundes alene pr. konvention! Sprog forstået som kommunikationssystem beskrives grundlæggende som bygget op af symbolske tegn, fordi sammenhængen mellem ordenes form og ordenes betydning er tilfældig - arbitrær¹⁴⁰. Reference er således en udpegningsproces, som alene beror på konventioner udledt af erfaringer samt en orientering imod disse. Men symbols tegnfunktion er i tæt forbindelse med både ikoniske og indeksikalske tegn. Som tidligere nævnt om metaforer, der får ikoniske træk, kan man også sige om f.eks. onomatopoietika, at de sproglige træk bliver ikoniske. Ligeledes er der ikoniske principper i f.eks. mange sprogs grammatikker (jf. ordstilling, Givon: 2001, s. 34 ff.) hvilket omvendt gør at de kan tolkes metaforisk (Lakoff & Johnson: 1995). Der er også tilfælde, hvor sproglige tegn får

---

¹³⁹ Jf. spejlneuroner (Lakoff: 2009, se kritik hos Decety: 2009)

¹⁴⁰ Hos Peirce regnes ord for sproglige tegn!

indeksikalske træk såsom i deiktiske ytringer (Bühler: 1978, Bang & Døør: 2007) eller måske alene i formen. Som nævnt kan man således ikke påstå at tegnfunktionen og derfor den refererende funktion er iboende tegnet, men de må begrundes i noget andet! Selv Peirce understreger, at tegnet fungerer som sådan for nogen under givne omstændigheder. Desværre underkendes denne vigtige pointe i mange af efterfølgende behandlinger og udviklinger af hans tegnteori. Resultatet er, som f.eks. hos Togeby (2007) en monologisk tegnopfattelse.

Med andre ord kan man med udgangspunkt i Peirces tegnteori sige at reference som udpegningsproces skifter karakter alt efter hvilken tegnfunktion, der skal understøttes. Som vi vil se bliver dette udfordret, hvis vi ser på sprogliggørelse fra et dynamisk perspektiv. Det peger nemlig på hvordan et givent tegns betydning ikke automatisk knyttes til tegnets form, men skabes igennem, hvordan personer overhovedet tegngør ting og fænomener. Hvis selve tegngøringen og betydningstildeling ligger hos de enkelte individer i selve kommunikationen, er reference som funktion/proces også afhængig af de enkelte personer samt den situation, de er del af. Men før vi går videre med det, vil jeg i det kommende afsnit diskutere, hvordan man kan afgøre bestemmelsen af et udtryk som 'et ord'.

BESTEMMELIGHED

Hvis man ser på lingvistiske studier, har der gennem tiden været fokus på diskussion af hvordan kategorien 'ord' forklares og afgrænses (Ruus: 1995, Davis: 2001). Ikke mindst er det blevet grundigt diskuteret, hvorledes ord i deres betydningen afgrænser sig fra andre ord. Hvornår ét ord i betydning eller brugspotentiale hører op og et andet begynder er problematisk, hvilket kan ses i studier af synonymi eller antonymi, hvor det sjældent lader sig gøre at operere med disse begreber som eksakte forhold mellem ord. Samme ses inden for hyponymi og meronymi, da det er svært at 'bestemme' alle mulige afarter eller dele af en 'kategori'. Dertil kommer spørgsmålet om, hvordan vi overhovedet tillærer disse forhold mellem type og instans, dele og helheder, hvis de er konventionelt betingede.

Elanor Rosch fremlagde i 1976 en teori om prototyper. Prototypeteori omhandler semantiske kategorier, der antages at have pendant til kognitive repræsentationer. Inden for prototypeteori vil en kategori som fugl bestå af forskellige elementer og hvert af disse elementer har forskellig status inden

for denne kategori. Dette fører til gradueringer af tilhørsforhold til prototypen for kategorien. Således vil f.eks. en solsort være mere prototypisk inde for kategorien 'fugl' end f.eks. en pingvin. Denne model stemmer overens med en gængs kognitiv model af menneskelig tankevirksomhed og er derfor også benyttet som centralt begreb i mange modeller af kognitive semantik (Lakoff & Johnson: 1980, Langacker: 1987, 2008). Ved ideen om en sådan anvendelsesstyret ubestemmelighed har man nok tanken om, at ord som sådan er distinktivt definerbare, dvs. distinktionen mellem ord antages at være sikker, men denne distinktion kan gøres usikker ved kontekst.

Ifølge prototypeteorien vil vores kognitive repræsentation - vores 'prototype' - være skabt af ligheder og hyppighed, dvs. hvilke slags, der ligner og er mest typiske. Men selvom denne model giver en god forklaring på eller beskrivelse af, hvordan vi kognitivt kategoriserer og ordner vores dagligdags oplevelser, giver den ikke noget svar på, hvordan vi kommer til resultatet. Den konventionaliseringsproces, der leder til udvikling af 'prototypen' forbigås inden for kognitiv semantik, måske fordi den involverer komplekse sociale situationer med andre aktører. Relationerne mellem en given kognitiv repræsentation og en given prototype underforstås som allerede eksisterende. I en sådan model er der med andre ord ikke plads til afvigelser, og den kan hverken favne, når nyt skabes eller modificeres. Til gengæld kan den give et bud på, hvordan det evt. nye holdes op imod tidligere erfaringer og tidligere oplevelser. Det betyder at modellen tilnærmelsesvis kan forklare, hvorfor vi faktisk mener at forstå det samme, når vi kommunikerer. Argumentet for på denne måde at se på ord som havende iboende sense eller kernebetydning er, at til trods for at der er visse ord, der ikke kan afgøres i praksis, dvs. visse ord, som folk ikke kan blive enige om, hvordan de skulle definere (hvis de prøvede), vil der altid vil være nogle ord, som 'alle' inden for et givent kulturfællesskab mener at kunne blive enige om.

Hvis man går videre med, hvordan 'ords' semantiske bestemmelighed afgøres, kan man se på hvordan disse måske har iboende usikkerhed, men at deres betydning afgøres ud fra den kontekst de optræder i. En sådan måde at afgøre definitionen af et ord eller bestemme indholdet af et ord finder man i Fillmores 'Frame Semantics' (Fillmore: 1982). Charles Fillmore åbnede i 1982 for, at personer ordner deres sprog og viden om verden ud fra oplevelser og erfaringer. Således skulle mennesker i gennem deres opvækst ordne deres oplevelser i typer af oplevelser, som så kom til at virke tilbage som egentlige rammeforståelser eller 'frames', som fremtidige oplevelser blev holdt op imod og vurderet i

forhold til, men også tilbage blev påvirkede af. Sådanne frames er naturligvis dybt formet og formende af (og derfor sammenhængende med) kulturen. I praksis betyder det, at de ord, vi ytrer, ofte bliver eller er del af en kognitiv frame. Man kan forstå ord ud fra den frame de indgår i. Et klassisk eksempel på Fillmores model er vist her ved verbet 'købe'

Fig. 34

køber	købe	vare	Sælger	pris
person		ting	Af	for
Lise	købte	Spaden	af Jens	for 10 kr.
Ole	Ville købe	Dem		til 100 kr.

Frame semantics viser, hvordan et verbum som 'købe' kræver sammenhæng med 'én der køber'(køber, en, n), 'noget der købes'(vare, en, n), 'én der muliggør købet'(sælger, en, n) og 'den økonomiske side af købet' (pris, en, n). Denne model er forståelig, fordi den er i overensstemmelse med vores institutionaliserede handlinger, men også med vores dagligdagsforståelser af visse ord. Denne models begrænsning ligger i 1) når eller hvis man ikke har den fornødne erfaring og for 2) hvad personer menes at gøre med de ord som ikke straks 'aktiverer' en konceptuel eller kognitiv forståelsesramme. Ingen har vel udtømmende erfaringer med alle ord på denne måde. Dette vil vække spørgsmål om, hvordan disse 'rammer' egentlig skabes i første omgang samt hvordan de ændres, hvilket nødvendigvis må ske, idet vores oplevelser aldrig er de samme. Men modellens begrænsning ligger også i at den kognitive forståelsesramme 'som noget bestemt' forudsættes. Modellen siger ikke noget om ordet selv, eller hvordan det overhovedet er blevet til et ord. Det forudsættes at ordet findes og 'får' sin betydning ved at kunne 'indsættes' i en allerede eksisterende individkognitiv forståelsesramme. Tanken om, at ord besidder en indre ubestemmelighed, betyder at determinationen sker gennem ordets brug dvs. ordets iboende usikkerhed afgøres af kontekst.

Sådan kan man let se rationalet i både ideen om ords indre ubestemmelighed og ideen om anvendelsens ubestemmelighed. Alle konceptuelle systemer – eller modeller af systemer – kan ikke uagtet deres rationale være lige udtømmende i deres beskrivelse af det pågældende system. Det ligger ikke inden for den menneskelige tænknings formåen at være opmærksom på og ikke mindst redegøre

for alle mulige forestillinger. Begge ovenstående måder at se på ord handler om, at man måske til et vist punkt kan bestemme et ords 'indhold', men derudover spiller der en ubestemmelighed ind: "Both these, in fact, need the notion that there is determinacy in the system up to a point, in order to be able make the case that beyond that point indeterminacy takes over" (Harris & Hutton: 2007, s.3-4), men det forklarer ikke hvordan betydninger skabes: "What neither explains is how it comes about that the allegedly determinate meanings are fixed, or the supposedly agreed usages come to be agreed" (ibid.:). Udfordringen ligger altså i, hvordan mennesker overhovedet opnår 'bestemte' forklaringer af et ords 'indhold', dvs. definerer ordet i første omgang. Denne pointe udfordrer tillige selve 'bestemmeligheden', når måden at opnå denne på ikke er eller kan ekspliciteres eller afgrænses.

At forudsætte semantisk bestemmelighed af et udtryk eller et ord, gør det således muligt at overføre ansvaret for at skabe mening fra individet selv til kollektivet¹⁴¹. Problematikken, der måtte være behæftet med dette, tilskrives ikke de pågældende situerede omstændigheder men makrosociale faktorer. Samtidig sikrer denne ansvarsforrykkelse, at den rolle som den (ofte) nonverbale kontekstualisering får i selve kommunikationssituationen, bliver mindsket eller marginaliseret som i mange sprogvidenskabelige studier. Og det hænder faktisk ofte at denne situerede kontekstualisering fuldstændig ignoreres i sprogbeskrivelser eller i praktiske arbejder med sprog, hvilket resulterer i at ord "...come to be construed as autonomous signs that can and do function semantically without support from any other semiological source, providing the essential self-sustaining mechanism for the facilitation and regulation not only of human interaction but of human thought itself" (Harris & Hutton: 2007, s. 6). Man ender med en dekontekstualiseret fragmenteret beskrivelse af unikke egenskaber ved mennesker, når man antager sprog og ord kan behandles som abstraheret fra menneskers daglige kommunikative virke. Det er ikke muligt at tolke sproglighed som generelle lovmæssigheder, når den enkelte tegngøring er unik i forhold til situationen. At tage dette skridt betyder en opløsning af sprog og ord som udtryk for en forudsat betydning og derved en opløsning af sprog og ords særstatus i tegngøringsprocesser. Løsningen er måske ikke at søge at bestemme og afgrænse men at anerkende uvished som potentiale og som ressource!

---

¹⁴¹ Hvor den enkeltes meningsskabelse kan sanktioneres, hvis den ikke passer til kollektivets.

Den integrationelle lingvistik (Harris: 1981, 1996, Harris & Wolf: 1998, Harris & Hutton: 2007, Hutton & Pablé: 2011, Davis: 2001, Love: 2007, Toolan: 1996, Wolf: 2007) er som nævnt centreret om kommunikation som forudsætning for sprog. Dette gør at sprog umiddelbart bliver "frataget" sin forrang som forskningsgenstand. Det, der derimod fra et integrerende perspektiv tildeles denne status, er kommunikationsprocessen og denne består af vores integrering af egne aktiviteter med hinanden ved hjælp af de tegngøringer, vi finder nødvendige i og for den pågældende situation "We should (...) treat communication as including all processes in which human activities are contextually integrated by means of signs" (Harris, 1996, s. 11). Kommunikation er altså alle de handlinger, der integreres ved hjælp af tegngøring.

Centralt for denne gennemgang står den integrationistiske semiologi, hvis grundsætninger er:

- 1) What constitutes a sign is not given independently of the situation in which it occurs or of its material manifestation in that situation
- 2) The value of a sign (i.e. its signification) is a function of the integrational proficiency which its identification and interpretation presuppose

(Harris: 1996, p. 154)

Det ligger i integrationistisk semiologi at forstå tegn dynamisk som egentlig aktualiseret **tegngøring** knyttet til situationen. Den kontekstualisering som er med til at få tegnet til at betyde noget i situationen, er simultant dét der i realiteten etablerer tegnet som tegn. De virkemidler, vi kan benytte os af, kan være det, vi i forvejen kender som ord, sproglige fraser og andre udtryk samt forskellige former for kropslighed og bevægelser, men også relationer og tid kan sættes i spil som tegngøringer. Hvad der er vigtigt at have for øje at denne semiologi forudsætter nogen, der tegngør og at tegngøringen derfor ikke blot er knyttet til situationen, men til hvad personen gør ud af situationen og hvordan personen tegngør på en bestemt måde. Som jeg har været inde på anses tegn-et traditionelt ofte som forpligtet på en hvis kontinuitet og konformitet til eksisterende mønstre. Dette vedkender man sig også inden for integrationismen. Men den integrationistiske semiologi tilbyder det, man kunne

kalde et paradigmeskift i den forbindelse, fordi den understreger det personforankrede situationsforankrede og derfor tidsforankrede i tegnet: "On the one hand, signs are expected to provide an assurance of continuity, of reliability, of conformity to established patterns, of our willingness to co-operate with others; on the other hand signs are also expected to be communicationally adaptable, to confront the unforeseen, to deal appropriately with novel circumstances and requirements as they arise"(Harris & Hutton: 2007, s. 56).

Vi er dagligt ude for, hvordan sproglig kommunikation kan være uforudsigelig og levende og kender det faktum, at vi kan kommunikere om ukendte eller ikkeeksisterende fænomener, men sådanne beskrivelser være vanskelige at favne i studier, som lader sprog være forudsætning for kommunikation, da det er kommunikationen, der fordrer det nye og uforudsigelige. Problemet ved at se sprog som forudsætning for kommunikation er, at det sproglige så får karakter af statiske entiteter, der kan ageres på. Selve 'kreationen' af disse er der ikke plads til i den statiske model. Dette gælder i teorien også studier, der involverer verbale og nonverbale træk, som tilskrives visse værdier eller betydninger. Så snart disse værdier eller betydninger antages at kunne abstraheres fra momentet, de skabes i, vil beskrivelsen blive statisk og kan ikke favne den kreativitet i forhold til den kommunikationssituation, som trækkene er skabt af. Dette betyder, at udfordringen i at beskrive 'nye ord' dynamisk bliver en videnskabsteoretisk udfordring.

Men man skal forstå, at der i den integrationistiske forståelse af kommunikationsprocessen ikke er tale om at tildele de forskellige virkemidler særlig værdi. Det er en tegngøringsproces, der bliver resultatet af kommunikation snarere end en evt. værditildeling. Dette skyldes at der i ideen om værditilskrivning ligger et ideal om enhedsgørelse samt at give selve tegnet ontologisk forrang (Harris:1998, s. 245). Men som nævnt er det dog en vigtig karakter ved mennesker som sprogpsykologiske væsener at agere normativt på egne og andres handlinger. Denne normativitet bygger naturligvis på en vis form for tilskrivning af provisorisk værdi (som f.eks. en affektiv vurdering), om end dette er dynamisk knyttet til tegngøringen og forandres i takt med denne og situationen.

Ifølge integrationistisk tankegang bliver forestillingen om tegn-et som arbitrær størrelse problematisk, fordi der i selve arbitrariteten er en iboende ustabilitet. Dette vil virke tilbage på de

regler og følger, der udgør selve systemet, for hvis de udgøres og vedrører arbitrære tegn, kunne man lige så godt påstå, at den ene brug var lige så god som den anden. Hvis tegn-et er tilfældigt i relationen mellem dets 'form' og 'indhold', kan alt andet lige et hvilket som helst andet element afløse dette tegn. Så bliver tegnfunktionen som sådan en tilfældig funktion, og den kan i teorien knytte sig til hvilket som helst tegn. På den anden side sker dette ikke. Det arbitrære tegn er nemlig pga. sin arbitraritet også sikret mod ustabilitet, idet der ikke er nogen pointe i at udskifte ét arbitrært tegn med et hvilket som helst andet arbitrært tegn (Saussure: 1913, Harris & Hutton: 2007, s. 245). Der bliver således slet ikke grund til forandringer inden for en given tegnfunktion som sådan. Dette kunne være selve grundlaget for den statiske tegnopfattelse inden for den strukturalistiske sprogvidenskab, hvilket ligeledes understøtter den modsætningsfrie teoridannelse (Hjelmslev: 1943). Men hvis tegn-et er stabilt og funktionen arbitrær, står vi over for samme udfordring, som man kunne anfægte over for Wittgensteins sprogspilsteori (Sellars: 1994): Hvis det arbitrære tegn er en konstituerende del af et egentlig tegnsystem, hvordan lærer vi så sådan et system at kende? Hvis vi, idet de er arbitrære og statiske, kun kan få kendskab til tegnfunktionerne ved at kende systemet på forhånd, hvordan kan vi så komme til at kende 'systemet' i første omgang? Dette kan man ifølge Harris kun komme uden om ved at anerkende kommunikation som forudsætning for enhver sproglig tegngøring: "...language must first conform to the basic order of our communicational universe before words can in any way contribute to articulating it, or assist us in dealing with what lies beyond it" (Harris: 1996, s. 24) samt erkende, at tegnfunktionen som del af tegngøringsprocessen dynamisk er knyttet til den situerede og personforankrede kontekstualisering.

RADIKAL UBESTEMMELIGHED

Integrationisten vil ifølge Harris & Hutton (2007) insistere på ords radikale ubestemmelighed (radical indeterminacy). Den 'radikale ubestemmelighed' begrundes på den integrationelle semiologi, hvor 'tegnet' ikke 'har' en betydning, men betydningsgøres i forhold til, hvad situationen kræver. Ubestemmelighed har for integrationisten ikke noget at gøre med ikke at kunne bestemme sig inden for adskillige hypotetiske muligheder. Det, der bliver interessant, er hvorvidt de pågældende muligheder er kommunikativt relevante i den givne situation (Harris & Hutton: 2007, s. 8). Dette standpunkt er naturligvis kontroversielt idet "...it questions the notion of semantic determinacy altogether" (Ibid.). Hvis man forstår den integrationelle semiologi til fulde samt konsekvensen af denne, vil man se at det i dette lys ikke giver mening at påstå, at noget ord har nogen form for forudbestemt betydning.

Således kan ord indgå i tegngøringsprocesser på lige fod med andre elementer. Tegngøring involverer altså med få 'ordløse' undtagelser, den arbitrære tegnfunktion mellem ord man i situationen bruger og så noget man betegner ved brug af ordet, men funktionen er grundlæggende dynamisk. Der er altså ikke noget problem i den arbitrære tegnfunktion som sådan - det er sådan vi 'fungerer'. Problemet ligger snarere ifølge Harris & Hutton, at man fra lingvistikens side mener at kunne basere et stabilt system på baggrund af disse arbitrære tegngøringer. På den ene side kan tegngøring godt være arbitrært, men systemer skal udvise en vis stabilitet for at kunne blive antaget at være systematiske i første omgang. Et 'system' bør derfor ikke kunne være begrundet på relative tilfældigheder. Dertil ligger der faktisk i arbitraritet en underforstået dynamik, fordi det arbitrære forhold er sammensat af det, der gøres tilgængeligt i det moment forholdet skal aktualiseres og forholdet stadfæstes af unikke individer.

REFERENCE

Der ligger som nævnt i de forskellige måder at 'afgøre' ords betydning, at bestemmelsen af et ords betydning enten er der fra starten af, men gøres usikker i kontekst eller, at ordets betydning i udgangspunkt er flertydig men bestemmes i og af konteksten. I begge tilfælde kan man snakke om, at et ords betydninger eller konnotationer er med til at hhv. få et ord til at betyde noget bestemt eller til ikke at betyde noget bestemt. Sådan ser integrationisten ikke på det: "It is a mistake to imagine that denotation is determined by connotation. The denotation of a term is not *determined* at all. Rather, it is the contextualized reference of a term that (in part) establishes the function of that term as a sign (on a particular occasion). It is only the misguided attempt to generalize from one referential use to another that results in the curious metaphysical belief that a term somehow carries its denotation around with it" (Harris & Hutton: 2007, s. 5). Som jeg var inde på tidligere, er tegnfunktionen uanset type afhængig af en refererende funktion. Traditionelt er 'referencen' blevet behandlet som iboende ordet/tegnet. Men idet integrationismen argumenterer for den sproglige enheds radikale ubestemmelighed, peger de også på det, jeg tidligere stillede spørgsmål til, nemlig hvor den refererende funktion måtte være, for det er tydeligt, at den ikke kan være i ordet/tegnet selv.

Spørgsmålet, jeg her vil finde svar på, er, hvordan man kan forstå reference og processen at referere, hvis man tager et dynamisk udgangspunkt for sprog og sprogliggørelse. Når man går ind i diskussionen om, hvordan man får eksempelvis ord til at betyde noget bestemt, render man ofte ind i udfordringen med at forstå relationen mellem den 'leksikalske definition' og 'den virkelige definition'. Reference bruges ofte som beskrivelse af denne relation, men hvis tegnfunktionen alene udføres af os i kommunikation, må reference være noget, der ligeledes afhænger af os mennesker i yderste instans.

Reference indbefatter ifølge det integrerede sprogsyn alle de kommunikative effekter, der er nødvendige for, at to eller flere personer i kommunikation kan gøre det klart over for hinanden, hvem eller hvad de taler om i en given situation. Inden for det integrerende sprogsyn gør man en ihærdig indsats for at tage afstand fra en forståelse af kommunikation som en form for telementering af ideer (Toolan: 1996, Love: 2004, 2007, Harris: 1996, Davies: 2001, Wolf: 2007). Deri ligger også at tage afstand fra reference forstået som telementation. Det er imidlertid klart at muligheden foreligger, at man ved at høre nogen referere til en bestemt person, tænker på en bestemt person, men det er ikke ensbetydende med at referencen skaber definitionen. Reference er en menneskelig handling – en relationsskabelse: "If we call carbon tetrachloride the 'referent' of the expression carbon tetrachloride, it would follow that giving a definition requires as one of its pre-conditions identification of the referent. If that is not possible, no definition is possible either" (Harris & Hutton: 2007, s.7) Derudover understreger Harris & Hutton at for at en sådan given kommunikationssituation skal lykkes som forventet, må mindst én af de implicerede vide (eller have en fornemmelse af vished om) hvad der tales om. Jeg finder det u hensigtsmæssigt, hvordan Harris & Hutton det ene øjeblik afstår fra 'definition', men derefter understreger at én eller flere af personerne godt kan 'vide', hvad der tales om. Deri viser de, at de vedkender sig for det første en form for 'identifikation' og dernæst, at de vedkender sig en form for 'refleksion' (viden) på baggrund af eller begrundet på denne identifikation. Men det er nok ikke så langt fra, hvad man ellers kan forstå ved 'definition'. Pointen de vil mene frem, må man antage, er blot, at hverken identifikation eller refleksion kan dekontekstualiseres og disse processer kan derfor ikke retfærdiggøre en strukturalistisk sprogbehandling.

Men følger man den integrationistiske semiologi, kan det sagtens lade sig gøre, at ingen af de implicerede 'vidste', hvad præcis det, der blev refereret til, var. Viden om, hvad noget i verden er, er relativ til, hvad dette noget er og derfor hvad det gøres til. Om det så lykkes en

kommunikationspartner at integrere ens tegngøring af carbontetrachlorid og giver dig den beholder, du forventer, vil stadig være uafhængig af om beholderen i virkeligheden er en karton med mælk. Udvider vi tankeeksperimentet med ytringen 'vent', er det utrolig svært at se, hvad dette noget er og derfor antageligvis skulle referere til, hvis ikke man forstår det som individernes oplevelse af handlinger i momentet og integrerer det som sådan. I integrationen finder en mikrokonventionalisering sted.

Man bør altså være skeptisk overfor de forklaringer af reference, som beskriver denne som en abstrakt relation – en relation mellem et tegn og tegnets 'betydning' eller 'virkelighed'. Dette stiller ifølge Harris & Hutton spørgsmål ved, hvorvidt en ytring stadig kan betegnes som en refererende ytring, hvis det viser sig, at der ikke er noget (i virkeligheden), som den refererer til, eller hvis ytringen pludselig viser sig at kunne referere til flere ting. Referencen kan måske synes systematisk forudsigelig, men sker igennem tegngøring af personen i kommunikation. Det, der omvendt kan være system i, er menneskers kommunikationer, som alle beror på samme infrastruktur (biomechanical, makrosocial and circumstantial factors) og præmisser (intentionality). Man vil altid kunne give en tilfredsstillende beskrivelse af en situation ved at henholde sig til situationens krav som bl.a. vedrører kommunikationens infrastruktur. Det er disse aspekter af menneskers kommunikation der er vigtige at tage i betragtning i en evt. beskrivelse. På trods af de nævnte uoverstigelige krav, den integrationistiske semiologi og deres behandling af kontekstualisering sætter til beskrivelsen, mener Harris selv en anelse selvmodsigende, at det dog ikke betyder, at man ikke kan undersøge hvordan menneskers tegndannelser finder sted, eller hvordan aktiviteter kontekstualiseres ved hvilke tegndannelser (Harris: 1998, s. 11).

BETYDNINGSPOTENTIALERNE ÆNDRES FOR HVER TEGNGØRING

Tegngøring kan udnyttes som reflektive, funktionsændrende og situationsoverskridende praksisser i kontekstualisering af en artikulation på ny. At tegngøre omhandler at få en artikulation til kommunikativt at fungere som noget i en konkret situation. I forlængelse af ovenstående vil jeg præsentere et uddrag fra min tredje case (RT), som jeg mener, kan illustrere ovenstående. Dette uddrag omhandler et tilfælde hvor deltagerne gør et sprogligt udtryk til en del af en fortælling og som sådan efter at være blevet kontekstualiseret af parter med direkte erfaring med fortællingen, bliver gentaget af en tredje tilkommende part. Den tredje part bekræfter derved sin deltagelse i samskabelse

af fortællingen ved tegngøring af udtrykket og referencen til objektet og de andres tidligere erfaringer. Det sproglige udtryk bliver givet betydning som refererende til ikke bare fortællingen men fortællingen af fortællingen og derfor deltagernes sociale engagement og deltaende. Dette eksempel peger på, hvordan måden, vi organiserer os i forhold til hinanden, får betydning for også orddannelse. Således peger det på, hvordan et sprogligt udtryk bliver bindeled mellem tidligere erfaringer, situerede tegngøringer og fremtidige handlinger.

EKSEMPEL PAS-KOMPAS FRA RT

Dette eksempel drejer sig om, at der i mødet mellem de første tre deltagere (LB, LV og TW) skabes en fortælling om den forestående tur som kaldes et 'eventyr'. Deri bliver først 'pas' og dernæst 'KOMpas' tegngjort som kontekstualiseringen af dette 'eventyr' hvilket peger på at 'eventyret' skal forstås som 'ekspedition' (fig. 35).

Fig. 35

27	TW:	Spændende Det er ligesom at sku på eventyr
28	LV:	[hhh heh]
29	LB:	[Det jo det]
30	TW:	Det jo sku ha taget pas med=
31	LV:	=Øv=
32	LB:	=Ja
33	TW:	Hehe
34	LV:	Kompas ogs-
35	LB:	præcis
36	TW:	Kom[pas]
37	LV:	[pas] og kompas=
38	LB:	=Altså hvis jeg kender Lasse ret så er der et kompas et sted
39		i den her bil=
40	TW:	=[Tss]
41	LV:	=[ehhe]he Ja sik[kert]
42	TW:	[måske] i handskerummet
43	LV:	hrm=
44	TW:	=sammen med en spejderkniv
45	LB:	Og et stykke træ så man hurtigt lige kan snitte et eller

46	andet
47	LV: Hehe

Alle tre tilstedeværende deltagere artikulerer efter tur 'kompas' og relevantgør i deres tegngøring denne artikulation mere kommunikativt signifikant end 'pas'. Efterfølgende ytrer de sig med viden om en fælles bekendt ('Lasse'¹⁴²), forventning om at finde et artefakt i form af et konkret kompas i bilen.

Fig. 36

108	LB: [Nej] æ:: Vi skal jo på en lille tur her
109	TW: ^Der sgu da et <u>kompas</u> lige her=
110	LB: =der var kom[passet]
111	TW: [HAHA]
112	LV: [hehe]
113	LB: Vi snakkede om- eller da Tilde kom ind så sagde hun Ih det
114	næsten som et eventyr
115	LV: hhe[ja]
116	LB: [sku] husk mit pas ^ <u>kompas</u>
117	CF: mm
118	LV: [faktisk s-]
119	LB: [derudover] ikke noget eventyr \$uden \$et \$slot
120	CF: hahhaha
121	LV: Nå? =
122	CF: =ej hvor vildt =
123	LV: = fedt okay (.) Nå (.) Ja (.) interesting

Da CF kommer til, (fig. 36) er hun naturligvis uvidende om denne tidligere begivenhed. Den bliver imidlertid genoptaget som fortælling i LB's kontekstualisering af den forestående tur som 'et eventyr'. I det samme (ln 109) finder TW den konkrete artefakt – kompasset – til stor moro for LB, LV og TW¹⁴³. Dette leder nu LB til at fortælle CF, hvorfor dette artefakt bliver relevantgjort og tildelt betydning. Hun

---

¹⁴² Ejer bilen

¹⁴³ Forventningen om den fælles bekendte omtalt tidligere bliver indfriet.

genfortæller i korte træk den interaktion, der tidligere foregik mellem TW, LV og LB og understreger i sin fortælling overgangen af relevans fra 'pas' til 'KOMpas' ved sin prosodisk kontrastive tegngøring af førsteleddet. LB bruger nu denne genfortælling som kontekstualisering for sin introduktion af det forestående første mål for turen 'eventyret'. Denne gang ændres 'eventyr' fra at omhandle 'ekspeditionen' til at omhandle 'folkeeventyrtraditionen' idet 'eventyret' kontekstualiseres ved 'slot'. Derved leder LB de andres opmærksomhed mod det første mål for turen, nemlig 'Frederiksborg slot'.

Adskillige timer senere efter slotsbesøget er deltagerne igen på vej i bil. CF sidder nu på passagersædet ved siden af chaufføren LB. CF 'genfinder' artefaktet 'kompasset' (fig. 37) og ytrer det højt på næsten samme måde som TW gjorde ved den givne tidligere lejlighed.

Fig. 37

150	LV: de har også allesammen trukket [gardinet for]
151	CF: [nå ↑der var] det (.) kom <u>pass</u> et¿
152	LV: men der et <u>ord</u> entligt køje til at kigge ud (.) hv- s- ja <u>der</u>
153	var kompasset ja
154	CF: tak
155	LV: Det går <u>bare</u> lidt for <u>kert</u>
156	CF: nå¿
157	LV: eller <u>går</u> forkert ka et kompas gå forkert¿ (1.0) hva gør et
158	kompas mon (0.7)det dre <u>jer</u> forkert
159	CF: magneten er måske gået i stykker
160	LV: ja det sindsygt man kan lave sånoget der kan måle polerne ikk
161	CF: °jo vildt°

Idet kun på den måde relevantgør artefaktet og kontekstualiserer det ved sin tegngøring af det som 'kendt' bliver fortællingen sådan som den udspillede sig timer forinden også blevet inkluderende hende. Hun kan også ved artikulationen 'kompas' referere til det konkrete artefakt som kendt i forhold til den tidligere fortælling. Man kunne argumentere for, at CF allerede var blevet inkluderet ved at blive fortalt om sammenhængen mellem TW's kontekstualisering af artefaktet, den tidligere fortælling og begivenheden ved tegngøring af udtrykket 'KOMpas'. Men der er ikke noget, der viser, at hun føler sig inkluderet, før hun senere selv artikulerer fundet af artefaktet. Udtrykket 'kompas' har fået en helt

bestemt betydning for personernes deltagelse i en fælles samskabt begivenhed. CF's betydningsgørelse af udtrykket 'kompas' i relation til artefaktet viser hendes relevantgørelse af dette i forhold til den tidligere fortælling. Ydermere sker dette i en tone og på en måde, der matcher TW's relevantgørelse af samme tidligere. Hun kunne være ligeglad med artefaktets eksistens. Hun kunne have ladet det ligge på 'den plads', hvor alle vidste, det lå. Men hun valgte at 'genfinde' det og fortælle om det. I sin tegngøring af 'kompas' markerer hun dermed sin egen deltagelse i fortællingen og dermed samskabelsen af den tidligere situation nu i en situation.

Dette er et eksempel på hvordan personer tegngør et udtryk (KOMpas) som kontekstualisering af et andet udtryk (eventyr). Og hvordan udtrykket 'kompas' bliver bærende for fortællingen om 'eventyret' ikke mindst, da det knyttes til et konkret artefakt. Men dette eksempel viser også, hvordan en person som i første omgang ikke har direkte erfaring med introduktionen af udtrykket 'kompas' inkluderes ved genfortællingen og inkluderer sig selv ved sin genfinding af artefaktet og tegngøring af udtrykket som det 'nu genfundne og fælles kendte'. Således viser dette eksempel, hvordan konkrete tegngøringer får virkning over tid gennem kontekstualisering af begivenheder og kontekstualisering af artefakter men i høj grad som udtryk for inklusion og deltagelse. Ydermere viser dette, hvordan personer benytter ord som kontekstualisering af nye begivenheder og hvordan personer ved samme artikulationer tildeler begivenheder mulighed for at blive husket på tværs af situationer og reificerer ikke blot begivenheden som samskabt af de tilstedeværende og derfor styrker deres indbyrdes relationer, men ydermere udnytter de forskellige signifikante artikulationer af 'ordet' til at skabe denne sammenhæng på tværs af tid og rum.

KAP. 10 KOGNITION FORANKRET I SOCIALITET

Tidligere har jeg vist et billede på, hvordan man kan anskue individers 'kognitive' måder at få (ting i) verden til at give mening på. Men da vi ikke blot er individualistiske 'sind' er det vigtigt at redegøre for sammenhængen mellem psyke og krop, samt hvordan vi som psykologiske væsener fungerer socialt. Dette leder mig til at se 'kognition' som ikke bare noget individuelt forankret, men i høj grad som socialt opnåede kompetencer og betingelser for indsigt og fremtidig handlen.

FORSTÅELSER ER SOCIALE FORNEMMELSER

Hvor vi som individer er vant til at tillægge handlinger betydning i øjeblikket og lade disse betydninger spejles i vores egne handlinger og reaktioner på modpartens ditto, er det noget lidt andet med 'forståelse'. Forståelse er noget, man gør fælles med en anden, også selvom man sidder alene. I vores interaktive deltagelse på kommunikative handlinger sker der i forståelseshandlinger, at vi forholder os til vores egen, men også de andres historikker og erfaringer. Derved har forståelser selvfølgelig relation til de betydninger, vi hver især tillægger handlinger, men forståelser er de genkendelser, vi udveksler og derfor de erkendelser det afføder. Forståelser er derved ikke det samme, som det den ene part tillægger eksempelvis handling i situationen af betydning, men er mere end summen af de givne personers i situationen tillagte betydninger. Forståelser er nemlig også det at være en del af modpartens 'verden' – det er det, der gør dem fælles. Det er en interaktiv fællesgørelse af betydning, som derved ikke mere er kun er individforankret betydning men fælles oplevelse af forståelser. Dermed ikke sagt at forståelser er noget bestemt – noget der kan fastlægges. Vi kan stadig have forskellige forståelser af en situation, men oplever at vi er kommet frem til denne "fælles". Vores forståelser kan også være, at vi opdager at vi overhovedet tillægger forskellige ting og handlinger betydning, eller at vi tillægger dem forskellige betydninger, hvilket kan få konsekvenser for de forståelser, vi mener at skabe fælles.

For at forstå individet, må man først forstå de sociale relationer i hvilke individet eksisterer (Wertsch: 1985, s. 58). Det betyder at menneskets psykologiske natur repræsenterer den samlede mængde internaliserede sociale relationer, som gennem livet er blevet funktioner for individet og derved former individets unikke struktur. "The social dimension of consciousness is primary in time and in fact (...) The individual dimension of consciousness is derivative and secondary" (Vygotsky: 1978, s. 30). Det betyder at man stilles over for den udfordring at vise hvordan individets respons udspringer af det kollektive sociale liv.

DET SOCIALE FÅR FORRANG

George Herbert Mead (1934) tildeler 'det sociale' epistemologisk forrang idet han ser 'det sociale' som forudsætning for bevidsthed. Meads arbejde omhandler den mellemmenneskelige interaktion og de principper han mener, som gælder for den interpersonelle interaktion, kan ikke omfattes af individpsykologiske lovmæssigheder (ibid:). Ligeledes tager Vygotsky (1978) også udgangspunkt i individet socialt. Idet at begge fremhæver at man ikke kan udlede principper for sociale processer alene i principper for intrapsykologiske processer, er både Mead og Vygotsky i opposition til det man kunne kalde individualistisk reduktionisme. Men i forhold til Mead opdeler Vygotsky omvendt 'sociale fænomener' som opererende på to distinkte niveauer. Der er sociale fænomener som antages at operere i samfundsmæssige sammenhænge eller i sociale institutioner og vedrører de områder som sociologer og økonomer beskæftiger sig med. Vygotsky antager at sociale processer på det niveau opererer ud fra sociologiske og økonomiske principper såsom værdiudveksling og kommercialisering¹⁴⁴. Men det Vygotsky tildeler større opmærksomhed er (lige som Mead) de sociale fænomener, som opererer på det interpsykiske eller intermentale niveau mellem konkrete mennesker i konkrete situationer. Wertsch (1985) kalder dette niveau "the interpsychological level" hvilket jeg oversætter til "det interpsykologiske niveau" og det er den term jeg benytter i det følgende.

DET INTERPSYKOLOGISKE NIVEAU

---

¹⁴⁴ Inspireret af Vygotskys egen tid hvor Marxisme i Sovjet Rusland var fremherskende som socialvidenskabeligt paradigme (Wertsch: 1985)

I modsætning til det samfundsmæssige niveau involverer det interpsykologiske niveau mindre grupper af individer, som er engagerede i konkrete sociale interaktioner. Selvom omfanget således er begrænset, er der stadig tale om sociale processer, idet disse kan forklares ved gruppedynamikker og kommunikative praksisser. Vygotsky argumenterer for at de sociale fænomener, der knytter sig til disse interpsykologiske processer, lige som de samfundsmæssige processer ikke lader sig forklare alene ved individpsykologiske processer. Omvendt kan disse interpsykologiske processer heller ikke sammenlignes med samfundsmæssige processer. Det første ville resultere i en uhensigtsmæssig individpsykologisk reduktionisme, det andet i en ditto samfunds- eller sociologisk reduktionisme (jf. Bruner . 1986, s. 72). Det interpsykologiske niveau er vigtigt. I f.eks. Vygotskys arbejde med at redegøre for de sociale ophav til 'højere mentale processer' fremstår dette interpsykologiske niveau netop som et link mellem de makrosociale samfunds- eller kultur-mæssige processer og de mentale eller de intrapsykologiske processer i det enkelte individ.

I starten af sin bog *Thought & Language* (1986) fastslår Vygotsky med et citat fra Francis Bacon, at hverken kroppen (hånden) eller sindet alene kan udrette meget. At hverken sindet eller kroppen i sig selv alene kan udrette meget, henviser til hvordan mennesker ikke bare både er krop og sind, men at de som individer er integrerede i socialitet og at socialitet også betyder historik på samfunds- såvel som individplan " ...man was subject to the dialectical play between nature and history, between his qualities as a creature of biology and as a product of human culture" (Bruner: 1986, s. 71). Vygotsky troede på, at individers udvikling og derfor udvikling på samfundsplan er påvirket af fortløbende 'mental' deling i interaktion. Tanker og ideer føres videre og udvikles gennem interaktion mellem mere erfarne individer og mindre erfarne individer. På et højere plan betyder det, at der gennem samfundet stilles redskaber til rådighed for at udvikle koncepter, ideer og teorier der muliggør at mennesker opnår højere indsigt mentalt. De nyere højere koncepter omformer til gengæld betydningen af de lavere. På den måde mener Vygotsky f.eks. at læsning og skrivning ikke bare er praktisk attråværdige redskaber i sig selv, men at de som literacy praksisser moderniserer det enkelte individ (jf. Barton: 2007).

Det historiske kommer endvidere i, at sprog uanset om dette optræder i hverdagens handlinger, kunst eller videnskab, altid vil reflektere vores liv i historien. Dette kan ses i analogien til den voksne, som formår at beherske algebraiske koncepter, har derved opnået et fortrin, hvorved han kan se

aritmetiske koncepter i et bredere perspektiv (Vygotsky: 1978, p. 115). Disse indsigter bidrager med muligheden eller evnen til at vende sine tanker – reflektere over dem – se dem i et nyt lys. At blive i stand til at reflektere over handlinger eller redskaber og på den måde udvikle det brugspotentiale de får for én, kan ofte siges at være, men beror ikke udelukkende på bevidstliggørelse. Bevidsthed spiller dog en stor rolle hos Vygotsky: "Consciousness and control appear only at a late stage in the development of a function, after it has been used and practiced unconsciously and spontaneous. In order to subject a function to intellectual control, we must first possess it." (Vygotsky: 1986: s. 90). Bevidsthed skal her forstås som et oplevelses-begreb (Brinkmann, 2009, s. 19). Det bruges ofte til at beskrive hvad vi oplever og er opmærksomme på. Det er derfor vi bevidst eller ubevidst, uvidende derom eller på baggrund af refleksion, kan gøre noget ekstra i visse situationer, for at oplevelsen bliver erindret: vi kan involvere flere dele af kroppen, vi kan tillægge visse dele emotionelle kvaliteter, vi kan blive overraskede. Kropslige erfaringer bliver således det, tankestrømmen skabes på baggrund af, men det er også tankestrømmen, der 'bestemmer', hvordan nye oplevelser gør indtryk og indlejres som erfaringer. Bevidsthed omhandler og skaber koncepter samt den sprogliggørelse, der skaber og forandrer dem. Det betyder altså, at forud for udviklingen af selvstyret bevidst kontrol, er den umiddelbare handling eller handlen en mere direkte eller mindre medieret respons til verden. Bevidstheden eller den refleksion, det manifesteres i, er en måde at forhindre eller guide kroppen væk fra en til tider uhensigtsmæssig umiddelbar eller spontan reaktion.

Et af de redskaber, som får tænkning op på et højere plan, er det Vygotskys inddrager med sin betegnelse 'zone of proximal development' (ZPD). Den nærmeste udviklingszone bliver således en forestilling om læring, der beskriver, hvordan den mere erfarne kan assistere den mindre erfarne i at nå en højere indsigt, hvor en højere indsigt i dette tilfælde vil bidrage for den mindre erfarne at blive i stand til at reflektere mere abstrakt over tings beskaffenhed. ZPD er distancen mellem det aktuelle udviklingstrin (som f.eks. bestemt af en uafhængig problemløsning) og så det potentielle udviklingsniveau, der kan opnås gennem problemløsningen. Det efterstræbte udviklingsniveau opnås ved hjælp af vejledning af eller i samarbejde med personer, der har større indsigt på området (Vygotsky: 1986, s. 86). Det betyder at menneskelig læring forudsætter en specifik social natur og en proces, i hvilken mennesket vokser og udvikler sig (socialiserer sig) ind i det intellektuelle liv, der omgiver dem repræsenteret ved andre mennesker. Den gode læring er altså den, der fordrer individet (ved hjælp) til at opnå større indsigt, blive i stand til at reflektere og derved blive bevidst om sine muligheder igennem en given løsning af et problem (Ibid: s. 89).

I studier af den nærmeste udviklingszone fokuserer man ofte på, hvilken betydning instruktionen eller 'vejledning' har for opnåelse af nærmeste udviklingstrin. Bruner (1986) stiller på baggrund af Vygotsky yderligere spørgsmål til, hvad der egentlig foregår i et vejledningsforløb i forbindelse med problemløsning. Hvad sker der, når den ene part i en problemløsningssituation har mere erfaring og forsøger at lade denne (indirekte) hjælpe den anden, som ikke besidder samme erfaringer? Så vidt Bruners bud er den 'vejledende' part agerer bevidst for to (Ibid: s. 75). Den vejledende part kontrollerer den andens opmærksomhed. Den vejledende har monopol på at forudse, hvad der vil/kan ske (hvordan opgaven kan løses). Den vejledende fortæller måske ikke, hvad den anden skal gøre, men udvikler og præsenterer artefakterne og omgivelserne således, at den anden kan operationalisere dem. Den vejledende former derved 'konteksten' således, at den anden kan 'genkende', hvad der skal til for at løse opgaven og være i stand til at løse den igen på et givent senere tidspunkt. Den vejledende får derved skabt bindeled mellem de muligheder, der umiddelbart er, men ikke i udgangspunkt synes tilgængelige for den anden i forhold til den tilstand, vedkommende er i og så den tilstand at kunne generere løsningen ud fra ændrede betingelser. Den anden ledes til sin nærmeste udviklingszone af 'vejlederens' handlinger. Forandring af konteksten og derved præmissen for problemløsning, som forudsætning for udvikling finder man tillige inden for Batesons læringsteori i det, der kaldes læringsniveau III (Engeström: 1998). Generelt kan det siges at den vejledende gør, hvad den anden part ikke kan og den vejledende gør det på en sådan måde, at den anden bliver i stand til at kunne gøre det selv på et givent senere tidspunkt selv uden den vejledende part. Derved bliver fællesgørelsen af handlingen til i et 'rum' der er større end blot summen af de to individer, fordi de samtidig 'gør' det, de gør med den anden 'på sinde'.

Vygotsky bemærker at tilegnelse af sprog er det ypperste eksempel på denne menneskelige læringsproces. Det er i barnets udvikling af sprog, at det må 'låne' viden og bevidsthed fra andre mere erfarne sprogbrugere i barnets nærhed, for at indgå i sprogfællesskabet. Barnet kommer udover sig selv, og den voksne kommer ud over sig selv. Det er personer i barnets nære miljø (forældre, bedsteforældre, søskende, andre), der etablerer ritualer hvori sprog indgår men også skaber de formater i hvilke 'sproglighed' muliggøres og derved bliver tilgængeligt for barnet i dets konkrete udviklingstrin (boglæsning, sange, kompleksitet af 'ord' osv.). I følge Vygotsky giver den pågældende sprogkyndige i barnets nærhed barnet en mulighed for at opnå sin egen bevidsthed om, hvad der kræves af det. I mellemtiden kan barnet benytte den 'vejledendes' bevidsthed som støtte til det som

sprogspillet forudsætter. Det medium der i følge Vygotsky muliggør den interpsykologiske udveksling og udvikling, er sprog og sproglige 'produkter'. Men disse, vil jeg mene, er som psykologiske redskaber i sig selv genstand for interpsykologisk deling og udvikling. At udvikle sproglighed vedrører således en empatisk evne eller som Linell ville kalde det 'dialogikalitet' (Linell: 2009). At dette samtidig er indvævet i og konstituerende udvikling på mere globalt-socialt plan er det Linell kalder 'dobbelt dialogikalitet' " At one level, language consists of and lives through interactional structures and processes in situated use. But language must be seen as doubly dialogical, in terms of situated interaction and situation-transcending practices. (...) Therefore, we need – in our analysis – both situation and tradition, both interaction and institution" (Linell: 2007, 3.2.1).

KOMMUNIKATIV DIVERSITET

Hovedvægten i denne afhandling har ligget på den sproglige side af kommunikationen. Men nu er sprog, jo kun ét blandt flere semiotiske måder at udtrykke sig på (Goodwin: 2013). Ser man på hvilke andre semiotiske artikulationer, deltagerne gør brug af, finder man, at deres kommunikation består af flere lag af forskellige semiotisk signifikans, som derfor bliver en del af den kognitive udvikling, der finder sted. Sproglige ressourcer er semiotiske medieringer på linje med alle andre typer semiotiske medieringer. Det betyder at man i funktionssammenhæng ikke bør tillægge verbale og nonverbale aspekter af tegngøring forskellig status (Harris: 2007, Linell: 2009). Ser man på et eksempel fra mit andet casestudie, formidlingseksperimentet ToT, kan vi anskueliggøre, hvordan situationen, hvori den ene ved meget kropslig engagement agerer 'vejledende' i forhold til at kommunikere og kontekstualisere visse 'nye ord' for den anden part og hvordan den anden part ved at rekonstruere samme engagement over for en tredje, viser, hvordan den første situation kognitivt har sat sine spor.

Inden for kognitionsstudier har der været en bred tradition for at tildele hjernen forrang som 'stedet', hvor tænkning og kognition finder sted. Det har dog længe været anerkendt at hjernen virker som del af en krop og at den kognitive udvikling er afhængig af den fysiske kropslighed, hvormed vi lever i verden. Således er det anerkendt at kroppen som fungerende i bevægelser og liv er med til at danne vores forståelser af retninger og tilstande. Ikke bare er vores tilstand som opretstående og opretgående kroppe med til at forme vores forståelser af, hvad der er godt og skidt, sundt eller sygt, men det påvirker også hvordan vi udvikler måder at kommunikere dette på (jf. kognitiv metaforik,

Lakoff & Johnson: 1980). Men den fysiske krop er også med til at hjælpe os med at huske ting. Vi oplever begivenheder som kroppe og som kroppe kan vi genkalde os aspekter af tidligere begivenheder. Dette gælder ikke blot sensoriske handlinger som duft og lyd, men betyder f.eks., at de bevægelser vi inkorporerer, når vi lærer at cykle bliver til kropslige vaner i en sådan grad, at vi 'ikke glemmer hvordan man cykler' igen. Men det betyder også, at erindringer om ting og begivenheder, som i udgangspunkt ikke udelukkende er kropsligt fokuseret, får dele af deres prominens, når kroppen bringes i en lignende tilstand, som den var i forbindelse med den begivenhed eller ting, der huskes. Kroppen reagerer med affekt, når en ny situation bringer minder om en tidligere ubehagelig situation, før vi er klar over, hvori ligheden findes. Og vi kan finde de forlagte nøgler, når vi fysisk bevæger os tilbage via den sti, hvor vi har forlagt dem. Kroppen husker for os og udvikler os på en måde, som fokus på sindet alene ikke kan redegøre for, hvilket viser at tænkning og kognition ikke er isoleret til hjernen.

INTERAKTIVITET INDEN FOR FLERE SEMIOTISKE DOMÆNER

Som nævnt i gennemgangen af casestudiet ToT gør deltagerne brug af multisemiotiske artikulationer i deres tegngøring af 'det potentielt fremmede'. Et interessant eksempel i denne sammenhæng er, når det nye ord anskues som del af den større økologiske situation og den dialogiske interaktivitet, der foregår mellem de kommunikerende. Der ser man at kontekstualiseringen af ordet ikke sker i vakuum men i samspil mellem de to aktører. Jeg vil i den sammenhæng fremhæve et enkelt eksempel på dette ved hold D's formidling af tekstforlæg et (Hamam). Som jeg tidligere var inde på, synes det som om D1 har større kendskab til den type situation, der beskrives i teksten og som derfor omfattes af det 'nye' ord 'hamam'. Måske kender D1 ordet, men synes i hvert fald at have lettere ved at integrere det. Det ses bl.a. i at hun sin formidling ved hjælp af gestik kontekstualiserer det sted, som det nye ord benyttes til at betegne – 'hamammen'.

Fig. 51

D1: og øh og ((gestik)) <u>scenen</u> er ligsom den her det her ((gestik)) <u>store rum</u> med sån ø: med sån ((gestik)) <u>stjerner</u> op i hvælvingen som sån ((gestik)) <u>stort</u> nærmest <u>sekskantet</u> <u>bassin</u> inde i <u>midten</u> af rummet som bliver kaldt en <u>sikha</u> ø:m og ø:

Det 'store rum' foregribes som 'scene' allerede af gestikalske markører, idet D1 i et 'beat' tager begge hænder åbne frem for sig håndflader indad som en 'beholder' som ved D1's foregribelse af ytring af 'det store rum', åbnes op, så håndfladerne vender 'åbent' opad.

Fig. 52

Hun foregriber yderligere det 'store' i rummet ved at løfte sit blik og fæstner det derved oppe som om 'fixpunktet' for hendes blik er højt oppe. Umiddelbart efter specificerer hun også gestikalsk, hvordan det store rum er kendetegnet ved 'stjerner op i hvælvingen' (tekstforlæg: stjerneformede huller i kuplen). Dette gøres ved indeksikalske pincetgreb med begge hænders fingre. Man bemærker at D1 stadig holder sine hænder ud fra sig i rund 'beholder' foran sig, men nu er beholderen blevet 'hvælvingen', hvori de 'små stjerner' (jf. pincetgrebene) forefindes.

Fig. 53

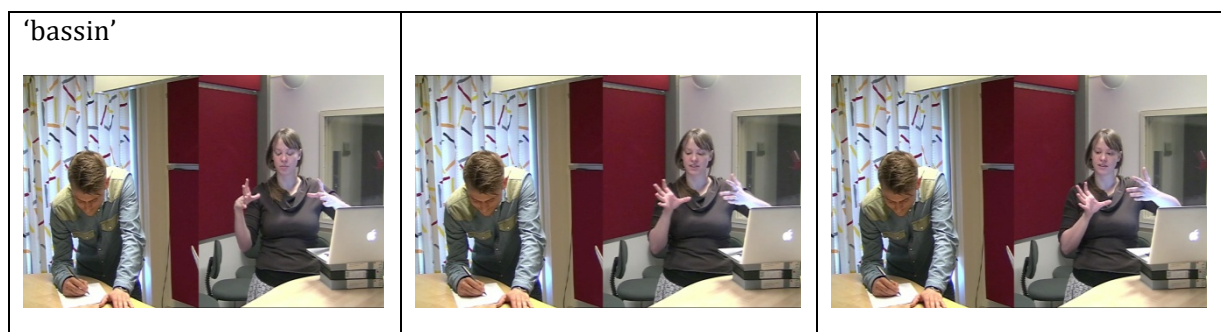
Tilsvarende lægger D1 op til det andet 'fremmede' ord nemlig 'sikha' vha. gestikalske markører. Idet hun beskriver det 'sekskantede bassin' gør hun brug af at hænderne allerede er 'oppe' fra beskrivelsen af 'hvælvingen'. Det er dog mærkbart, hvordan hun skærper 'kanterne' i form af et let 'beat' med spændte parallelle håndflader forud for at ytre, at der er tale om noget 'sekskantet'.

Fig. 54

Selve 'bassinet' ser i første omgang ud til at få 'rundere' former idet fingrene spredes og hænderne nærmes hinanden. Men det viser sig at D1 laver en næsten ikonisk miniature af det sekskantede bassin med hænderne og fingrene.

Fig. 55

Alt dette skal ses som foregribende det nye ord 'sikha', som ytres med hænderne i ro men først efter D1 har konsulteret teksten.

Fig. 56

((kigger på teksten))	'ind midten af rummet'	'som blir kaldt'	'en sikha'
-----------------------	------------------------	------------------	------------

Man bemærker, at hun stadig benytter sin gestik ('bassinet', der nu er blevet en svævende form), som vedholder af den kommunikative opmærksomhed, mens hun konsulterer teksten på computerskærmen, for cue til det nye ord 'sikha'.

Som man kan se af ovenstående virker kommunikationen i udgangspunkt som 'ensidig', dvs. Ikke på noget tidspunkt har D2 kigget op på trods af D1's gestikalske fagter og bevægelser eller blik. . Det kunne synes som om D1's kontekstualisering ikke vinder dialogisk forankring i situationen. Hvis man nu kun havde denne ene optagelse, kunne man ikke sige noget om, hvorvidt D1's gestikalske kontekstualisering af 'hamam' og 'sikha' overhovedet bliver tildelt kommunikativ signifikans af D2 i tegngøring af disse ord. Vi kan se at disse aspekter af, hvad ordene gøres til at betyde, foretages på en kommunikativ signifikant måde for D1 i hendes tegngøring af ordene, men vi kan ikke 'se' at det betyder noget for D2, da han (ved manglende øjenkontakt eller anden re-aktion) ikke synes at tillægge disse aspekter opmærksomhed.

Ser man imidlertid på D2's videreformidling til D3, ser man at D2 på præcis samme steder i fortællingen (ln. 1491-1493, fig. 57), gør brug af gestikalske markører, som er meget lig dem, D2 gjorde brug af som kontekstualisering af de nye ord 'hamam' og 'sikha'.

Fig. 57

D2: og scenen er et stort sån ((B blik)) *ø:: ((gestik)) sekskantet rum ø:
 en sikha ((D2 blik D3 nik)) tror jeg det hed

D3: hm-m

D2: ø:m hvor der sån er ((gestik D2 blik D3 nik)) stjerner og ting og sager
 op i loftet .hh

D2 lægger ud med efter at have fortalt om 'kvinden, der kommanderer' at beskrive scenen som et stort sekskantet rum, hvor det store markeres ved hænderne bredt fra hinanden foran kroppen og det 'kantede' ses i de mere spændte (næsten parallelle) hænder i ytringen af 'rum'.

Fig. 58

Det skal bemærkes at D2 ikke kigger op i rummet på samme måde som D1, men det kan forklares ved D3s øjenkontakt, der vægtes højt i den dialogiske situation. Til gengæld er det 'rum', han former med hænderne, helt oppe omkring ørerne på ham, hvilket yderligere giver det højde og fylde.

Interessant er det her, at han på samme måde som D1, holder gestikken og derved rummet som 'flyvende form' mens han på samme måde som D1 konsulterer teksten (sine noter se fig. 59) efter det fremmede ord 'sikha', der nærmest kommer ind som en indskudt 'sætning' i de gestikalske handlinger.

Fig. 59

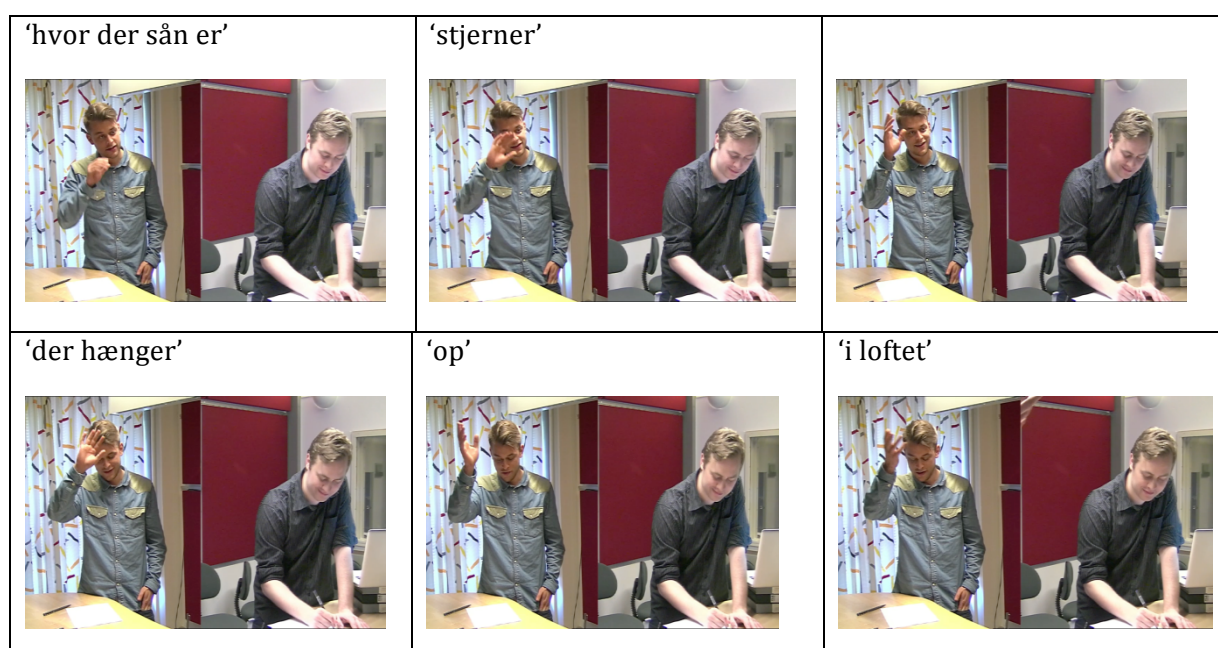

Hænderne sættes i bero i ytringen af ordet, som til gengæld bliver kontekstualiseret ved agiteret ansigtsudtryk og efterfølgende verbalt artikuleret ansvarsfralæggelse "tror jeg det hed" (ln. 1493). D2 viser derved D3 at der er tale om en ekstern autoritet i bestemmelsen af 'navnet' – sikha, hvilket viser

at dette ikke er noget 'man' ved, men noget 'nogen ved' og derfor potentielt nyt eller fremmed for andre. Og derved sætter han sig også i D3's sted i denne foregribelse af 'fremmedhed', hvilket hjælper med at undgå social konflikt.

Men 'rummet' dvs. kontekstualiseringen af ordet 'hamam' er D2 ikke færdig med, idet han fortsætter med nu højre hånd op som kohæsiv markering tilbage til 'rummet' i beskrivelsen af 'stjerne' der hænger i loftet (fig. 60).

Fig. 60

Man kan bemærke at D2 kun benytter én hånd og at der ikke er så meget 'hvælving' over hans loft. Men at stjernerne alligevel skal markeres gestikalsk ved pincetgreb, skønt i mindre omfang end hos D1, er alligevel mærkbart.

Som man kan se af D2s verbalt artikulerede ytringer, har han ikke fået fat på alt, hvad D1 sagde (bassinet 'sikha' blevet forvekslet med rummet, hvælving er blevet til loft), Men på trods af hans øjensynlige mangel på opmærksomhed har han alligevel vist, at kan fuldt ud fangede hvad D1 markerede og derved tegngjorde som kommunikativt signifikant i sin formidling: det store rum, det

'kantede', de 'små' stjerner oppe under loftet og det 'fremmede' ord, der skulle kontekstualiseres af alt dette – 'Sikha'.

MULTISEMIOTISK TEGNGØRING

I mit casestudie ToT ser det udgangspunkt ikke ud til, at der sker så meget interaktivitet mellem FI'erne og AI'erne generelt qua den situation, de er sat i og de betingelser, der er sat for situationen. Alligevel sker der en hel del interaktiv handlen imellem dem. Den er blot meget subtil, men ikke desto mindre kommunikativ signifikant. Dette viser på hvilke tids- og rumlige mikroskalaer, vi opererer, når vi agerer med og på vores omgivelser. FI's handlinger i processen med at få ordene til at give mening for sig selv, bliver muliggørende faktor for AI til at gøre det samme. Det viser, at i selv stramt rammesatte og derved begrænsende situationer hjælper personerne hinanden til at agere hensigtsmæssigt ved at sætte visse mulighedsbetingelser for hinanden på forskellige semiotiske lag. Selvom AI ikke kigger, bliver erfaringer med udtrykket og betegnelseshandlingen 'erfaret' via og på tværs af kroppe og overskrider således situationen. Det er følgelig ikke kun det sproglige udtryk der kan benyttes til at betegne. Eksemplet viser, at der kommunikeres en form for opmærksomhedsskabelse om de forskellige elementer som nok initieres af FI men stadfæstes interaktivt af begge gennem AI's spejling og re-aktive anerkendelse. Det er sandsynligt at FI's initierende handlinger sker med AI's situation for øje: FI sætter sig i AI's sted. Dette viser den dobbelte dialogikalitet, vi agerer ud fra, når vi kommunikerer.

Der er altid en 'anden-orientering' til stede i kommunikation. Gennemgang af denne case viser, at vi for at gøre vores kommunikationer mest hensigtsmæssige tager udgangspunkt i hvad den anden ved, eller hvad vi tror den anden ved. I kommunikationssituationen tager vi hensyn til, hvor den anden er og hjælper til den andens relevansgørelse af de 'vigtige' eller udfordrende aspekter af kommunikationen. Dette stammer fra menneskers biologiske betingelser for kommunikation – at vores kommunikation altid er intentionel og orienteret mod den/dem vi kommunikerer med, hvad vi forestiller os og ved om vedkommende og vedkommendes erfaringer og viden om verden – dobbelt dialogisk.

KAP. 11 SOCIAL MIKROGENESE

I Vygotskys "general genetic law of cultural development" (Vygotsky: 1978, s. 58) fremfører han, at 'enhver funktion der vedrører barnets kulturelle udvikling, forekommer dobbelt eller på to forskellige planer. Først forekommer det mellem mennesker som en interpsykologiske kategori og dernæst inde i barnet som en intrapsykologisk kategori'. Vygotskys generelle genetiske lov om udvikling fremfører for det første, at tænkning, hukommelse og bevidst opmærksomhed ikke bare er egenskaber, der vedrører individer, men i høj grad grupper af mennesker (jf. Linell: 2009, Cowley et al: 2011). Derudover ligger der i denne 'lov', at der er en iboende sammenhæng mellem funktion på det interpsykologiske og det intrapsykologiske plan. Vi 'lærer' ikke bare på en eller anden usynlig måde ved at deltage i interaktion. Hvad der sker på det interpsykologiske plan har særdeles stor betydning for, hvordan de intrapsykologiske funktioner udvikles. At Vygotsky kalder sit omdrejningspunkt for en generel lov om udvikling skal ikke misforstås som generelle lovmæssigheder som f.eks. inden for behavioristisk tankegang, da der er tale om at den interpsykologiske proces er væsensforskellig fra den intrapsykologiske proces (jf. Brinkmann: 2009, 2011). Der er således ikke tale om processer, der er kopier af hinanden og derved sociale fænomener, der kopieres til individuelle psykologiske fænomener, men at der sker en forandring af de sociale fænomeners struktur og funktioner i selve transformationen til det intrapsykologiske plan. "We shall place this transition from a social influence outside the individual to a social influence within the individual at the center of our research and try to elucidate the most important moments from which it arises" (Vygotsky: 1986, s. s. 116). Denne transition eller transformation kalder Vygotsky for 'internalisering' (Vygotsky: 1978).

INTERNALISERING

Den største grund til at se nærmere på det Vygotsky kalder internalisering er, som Wertsch siger "...that in order to understand higher mental functioning on the intrapsychological plane, one must conduct a genetic analysis of its interpsychological precursors" (Wertsch: 1985, s. 61). Det betyder at være opmærksom på nogle af de elementer, der får betydning for funktionernes tilblivelse og operationaliseringer. Internalisering er en proces, i hvilken visse aspekter af aktivitetsmønstre udført på et eksternt plan bliver transformeret og skabes på et internt plan. Det er altså den proces, der er involveret i transformationen af sociale fænomener til psykologiske fænomener. Hvad Vygotsky

henviser til ved den såkaldte eksterne aktivitet, skal ses som medierede sociale processer og derfor beskæftigede Vygotsky sig i særdeleshed med internalisering af tale og sprog (Vygotsky: 1986, s. 162). Ifølge denne tankegang er det i de eksterne processers egenskaber, at man finder nøglen til at forstå, hvordan nyt udvikles i forhold til menneskers individuelle udvikling. Således mener Vygotsky, at alle højere mentale funktioner nødvendigvis først og fremmest må foreligge i en ekstern form, fordi de er sociale processer¹⁴⁵. "Any higher mental function necessarily goes through an external stage in its development because it is initially a social function" (Vygotsky: 1978, 57). Dette spiller sammen med, hvad jeg tidligere har været inde på, at kommunikation og derfor sprog, altid er andenorienteret, samt med Meads dogme om at 'jeg'et er et kompleks udledt af mig'ets evigt foranderlige ageren i forhold til den generaliserede anden.

Det er derfor vigtigt at forstå, at der er tale om en transformation i Vygotskys brug af internaliseringsbegrebet. De internaliserede højere ordens processer var ikke simple kopier af de eksterne interpsykologiske processer: "...internalization transforms the process itself and changes its structure and functions" (Vygotsky: 1978, s. 163). Men det, at de to typer processer ikke er kopier af hinanden, betyder heller ikke at de ikke er relaterede. Der er en iboende relation mellem ekstern og intern aktivitet, men der er ifølge Vygotsky tale om et genetisk forhold, hvor det interessante er, hvordan interne mentale processer skabes som resultat af sociale kulturbærende former for adfærd mellem mennesker. Leontjev understreger dette yderligere ved at argumentere for at internalisering er den proces, hvor det indre bevidsthedsplan formes i første omgang. (Leont'jev: 1981, s. 56-57, jf. Mead: 1934).

Mange mener at der er milevid forskel på den måde sprog tilegnes og så den måde andre former for viden og evner tilegnes (jf. Bruner: 1986, s. 77-78). Vygotsky (1978) mener dog for at der er en dyb parallel i alle former for videnstilegnelse og det er netop indbefattet i skridtet mod individets

---

¹⁴⁵ Vygotskys fokus på de sociale processer gjorde, at han i høj grad beskæftigede sig med de repræsentationelle systemer som muliggjorde deltagelse i dem. Derfor blev en stor del af hans arbejde med internalisering omfattet internaliseringen af sprog og tale. Det skal siges at Vygotsky derfor ofte er blevet fortolket, at han mener vores mentale udvikling som afhængig af sprogudvikling – dette er dog en forenklet tolkning, idet man lige så gerne kunne se at vores mentale udvikling afhang af den sociale medierede og derved kulturelle udvikling. Man skal huske at selvom han koncentrerer megen opmærksomhed på den semiotiske mediation, så er det snarere den kommunikation, der muliggør dette, der bringer processerne videre og så i fald er det ikke så problematisk

nærmeste udviklingszone og de procedurer og aktiviteter, der skabes af den vejledende part for at hjælpe individet til den nærmeste udviklingszone og forbi den. Man kan se hvordan Vygotskys teorier om udvikling og sammenhæng mellem individets udvikling og samfund har inspireret til udvikling af læringsteorier også i nyere tid, som ikke bare vedrører børn i læringssituationer (Kolb: 1984, Argyris et al: 1994, Engeström: 1998, Illeriis: 2005). Denne basale form for dynamisk udvikling følger mennesker gennem hele livet. Hver gang vi mennesker interaktivt forhandler forståelser af (ting i) verden, engageres vi i 'other-guided' internaliseringer. Dette er i særdeleshed tilfældet, når vi kommunikerer ved hjælp af ord, som for os selv eller for andre er ubekendt i forskellig grad.

HVORDAN AFGRÆNSER VI KOMPLEKSE OPLEVELSER SÅ VI KAN FORHOLDE OS TIL DEM?

Når jeg flere gange har problematiseret termen 'ord' i forbindelse med, at det grundlæggende skulle ses som funktion mellem udtryk og det udtrykket skal bruges til at betegne (kommunikere), har jeg peget på integrationismens dynamiske forståelse af tegngøring. Men hvornår kan vi sige at tegngøring har fundet sted? Dette peger nemlig på flere perspektiver: Personens egen opfattelse af sammenhængen mellem udtryk og tildelte betydning, modpartens ditto samt analytikerens opfattelse af, hvornår sammenhængen mellem et udtryk og de kommunikerendes (demonstration af) betydningstildeling af dette. Sidstnævnte kan have gavn af teorien om mikrogenese, der skønt sit ophav i den eksperimentelle metodologi, hvor det primært har drejet sig om perceptionsforskningen inden for det kognitionspsykologiske paradigme, har elementer, der lader sig 'oversætte' til det sociale møde, Mikrogenese i forbindelse med orddannelse og ordforståelse er blevet undersøgt eksperimentelt blandt mennesker, som ikke har eller forventes at have metasproglig refleksiv kompetence til at udtrykke, hvad de mener at gøre, når de tegngør eller betydningsgør udtryk (børn og afatiske voksne). Disse studier giver omvendt analytikeren i det almindelige sprog møde en mulighed for at 'formalisere' tegngøring som genstand samt et metodologisk greb til at pege på den kommunikative krystallisering, der dokumenterer egentlig tegngøring som genstand. Grundet sit afsæt i 'ordet' som dynamisk konstruktion vil teorien om mikrogenese kunne møde de kommunikerendes handlinger på en relativ lingvistisk naiv måde, der til gode ser den dynamiske kommunikationsramme.

Den store udfordring ligger i, at der i den integrationistiske semiologi ikke er indbefattet en egentlig metodologi som kan bidrage til at beskrive, hvornår noget, der ytres af én part bliver til noget for 'den anden' at reflektere over, dvs. hvornår et ord eller en frase på grund af den sociale kommunikation

bliver tegngjort og derfor 'kendt' eller bevidstliggjort. Denne proces, vil jeg argumentere for, kan belyses gennem begrebet 'social mikrogenese'. 'Social mikrogenese tilbyder ikke bare som Harris' integrationelle semiologi at påpege dét moment, hvor noget som resultat af en tegngøringsproces krystalliseres nok for os til, at vi kan reflektere over det og derfor kan anskue dette 'noget' for at 'være'. Social mikrogenese tilbyder også at beskrive processen, der udgør tegngøringen – vejen til denne. Dette vedrører en proces, som jeg vil påpege i høj grad er indlejret i social sense-making. For virkelig at forstå den momentane skabelse der gør mennesker(bade lægfolk og forskere) i stand til at reflektere over hvad de 'gør' når de 'gør ord', trækker jeg derfor på begrebet social mikrogenese som beskrevet gennem Vygotsky (1978), Wertsch & Stone (1978), Wertsch (1985), Rosenthal (2004), Gutiérrez (2008), Wagoner (2009), and Valsiner (2009).

MIKROGENESE SOM SOCIAL PROCES

Begrebet mikrogenese tilbyder en ramme for, hvordan vi kan agere på noget som en reel 'enhed', selvom dette 'noget' i virkeligheden er komplekst og del af menneskers dynamiske hverdagskommunikation¹⁴⁶. Gennem mikrogenetisk analyse kan vi få indblik i hvordan mennesker omdanner noget til en 'enhed' selvom dette 'noget' stadig er en del af en dynamisk proces. Jeg har fundet det nødvendigt at tilpasse min tilgang til mikrogenese ud fra nogle metodologiske brugspotentialer af teorien, som i mine øjne er underbelyst og endvidere mere tro mod originalforlægget. Jeg finder mikrogenese som metode og som analytisk ramme brugbar til at forstå de processer, der er involverede, når mennesker skaber og genskaber sproglige helheder for at kunne reflektere over disse som enheder i første omgang.

HISTORIEN BAG BEGREBET 'MIKROGENESE'

Konceptet 'mikrogenese' er alment kendt som introduceret af Heinz Werner (Werner & Kaplan 1963) som en del af at beskrive ontogenese og symboldannelse i eksperimentel psykologi (Wagoner 2009). Men selve ideen, at andre udviklingsstadier eller udviklingstrin end ren ontogenese kunne være interessante at undersøge, blev allerede introduceret af Vygotsky i hans arbejder inden for børns udvikling (Vygotsky 1978, Wertsch & Stone 1978). Selvom Vygotsky ikke selv i sine værker benyttede

---

¹⁴⁶ Hvilket måske er grunden til at traditionelle kognitionspsykologier beskæftiger sig med koncepter.

termen 'mikrogenese', var han i særdeleshed én af fortalene for, at et sådan stadie i udviklingsprocessen var værd at undersøge (Wertsch & Stone 1978: 8). Vygotsky påpegede det faktum, at eksperimentelle studier inden for børns udvikling havde tendens til at fokusere på resultatet (dvs., en evne, et begreb eller en strategi) af barnets ontogenese (udvikling). Vygotsky plæderede, især i sine tidligere skrifter, for at opmærksomheden i højere grad skulle vedrøre selve internaliseringsprocessen (jf. mikrogenesen) af en evne, dvs. dens dynamiske dannelse samt "...some of the important information about the nature of the psychological process under investigation" (Wertsch & Stone 1978: 8). Nøgleordet var her, at for at få indblik i og forstå 'evner', begrebsdannelser eller strategier, må man analysere deres udvikling i dynamik (Zinchenko 1981). Den eksperimentelle tilpasning af den mikrogenetiske analyse havde til formål at beskrive forandringen fra interpsykologisk virke til intrapsykologisk virke og selvom vi kun kan sige lidt om det sidste, peger Vygotskys studier på det faktum at "...independent functioning in a task (i.e. self-regulation) grew out of the child's functioning through social interaction (i.e. through 'other-regulation')." (Wertsch & Stone 1978: 9)

Hvis man følger Rosenthal (2004) og Wagoner (2009), vedrører processen mikrogenese følgende metodologiske principper for beskrivelse: (1) Mikrogenese implicerer et dynamisk forhold mellem 'figur' og 'grund', (2) selvom processen beror på 'værditilskrivning' som et komponent, skal den forstås som dynamisk, idet der antages, at betydning, form og værditilskrivning er umulige at skille ad, (3) begrebet mikrogenese medfører at forstå kategoriseringsprocesser som en medfødt betingelse for mennesker, og sidst men ikke mindst, (4) aktiviteter foregriber altid fremtidige handlinger. Disse teoretiske principper følger begrebets udvikling fra Werner's (1956) brug af 'mikrogenese' som term og er nu som sådan vidt benyttet inden for neuropsykologiske studier af visuel perception (jf. Rosenthal 2004, Kleine-Horst 2008). Men denne måde at beskrive mikrogenese tager Vygotskys begreb 'internalisering' lidt for alvorlig uden at give opmærksomhed til de mennesker, der er involverede i kommunikation. At benytte mikrogenese som en måde at påpege visuel og neurologisk konceptualisering (aktualgenese jf. Werner: 1956), gør nærmest mikrogenese til et nyt begreb for 'perception'. Man kunne tværtimod argumentere for, at der er vigtig forskel mellem at percipere noget og så at skabe dette noget om til noget for sig selv og ikke mindst for andre at reflektere over, hvilket var Vygotskys pointe med internalisering i første omgang. Ved sidestilling med perception i ignorerer mikrogenesestudier i dette perceptuelle perspektiv den Vygotskyanske tiltro og insisteren på den primære rolle, som social virkelighed spiller for mikrogenese (Wertsch 1985).

Jeg vedkender derfor, at mikrogenese som metodologisk koncept kan og bliver benyttet som basis for en intrapsykologisk model af børn og voksne afatikeres ordgenkendelse (Werner 1956) og symbolformation generelt (Werner & Kaplan 1963), og at mikrogenese for nogle alene vedrører de intrapsykologiske processer, der er involveret i at bestemme den aktuelle genese af et visuelt input og derfor udviklingen eller krystalliseringen af perceiver og koncepter gennem perioder af millisekunder (Rosenthal 2004, Kleine-Horst 2008). Her vil jeg dog snarere fokusere på det sociodynamiske perspektiv af processen, som er født af Vygotskys teori om internalisering og senere Wertsch & Stone 1978, Wertsch 1985, Wagoner: 2009 samt Gutiérrez 2008, brug af mikrogenese som metodologi, siden disse tilgange refererer til, hvordan tilegnelsen af f.eks. en evne udvikler sig over tid i trin eller stader gennem en enkel begivenhed (Wertsch & Stone 1978). Ydermere er det i disse tilgange et uomgængeligt faktum at denne skabelsesproces er socialt forankret – mellem mennesker – som social mikrogenese. I det perspektiv kan mikrogenese beskrive, hvordan dannelse af ord er en interpsykologisk (dvs., interindividuel) social interaktiv proces.

MIKROGENESE SOM SOCIAL PROCES OG RESULTAT

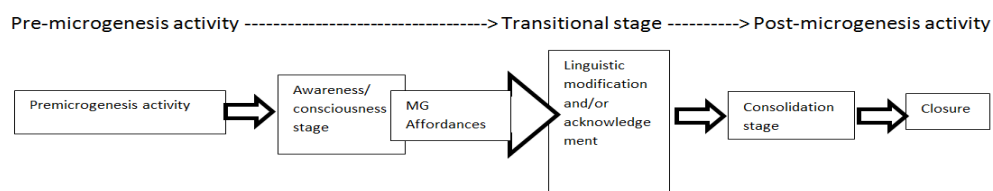

Social mikrogenese omhandler i denne behandling de psykogenetiske dynamikker i en given situation. Varigheden af mikrogenese kan variere et øjeblik, som det er tilfældet netop i kommunikation og perception og vare millisekunder, eller det kan ske over længere tid som i læsning og løsning af opgaver og vare op til timer eller sågar uger, som når det kommer til opøvelse af færdigheder. Mikrogenese antages her at være en levende proces, som vedrører dynamisk dannelse af en strukturel forbindelse mellem et levende væsen – et menneske – og dets omgivelser og vedholder derfor en form for 'vidensrelation' mellem personen og verden (Rosenthal 2004). Denne vidensrelation er tidsligt indlejret i en slags forberedthed eller foregribelse af fremtidige handlinger og vedrører derfor bade praktisk rationel betydning og værdi. Selve metodologien i social mikrogenese omfavner: "...any empirical strategy that triggers, records and analyses the immediate process of emergence of a new phenomenon" (Valsiner: 2000a: 78).

Vygotsky ([1930]1978) var én af de første til at behandle den leksikalske enhed som et resultat af mikrogenese, idet han behandlede 'viden' som ko-konstrueret af mennesker gennem interaktivitet i deres sociale virkelighed (Vygotsky 1978). Senere udforskede Werner & Kaplan (1954) området

videre i studier af, hvordan børn lærer ord (leksikalske enheder) (Werner & Kaplan 1954, Pea & Kaplan 1981). Disse studier fokuserede, skønt påvirket af strukturalismens lingvistik i brug af begrebsapparat, på hvordan børn får ubekendte ord til at give mening for sig ved hjælp af associative cues i form af lydbidder og billeder. Senere studier har vist tilsvarende processuelle træk hos L2 lærnere, der for at løse en given sproglig opgave engageres i mikrogenese af de sproglige enheder nødvendige for opgavens fuldførelse (Gutiérrez 2008: 144). I sin anerkendelse af den metodologiske og processuelle forståelse af mikrogenese som originalt stadfæstet af Vygotsky, foreslår Gutiérrez (2008) i sine studier inden for andensprogstilegnelse, at man ikke blot bør betragte mikrogenese som en del af en eksperimentel metodologi, men også som en form for kognitiv og intersubjektiv resultat af mikrogenese som proces. I mikrogenetisk forstand er orddannelse således ikke bare det umiddelbare resultat af en emergent proces, i hvilken enkeltdele sammenholdes for at forme relationen mellem et udtryk (eller en form) og den pågældende situations krav, men bliver også selve processen. Ordet integreres som sådan i overensstemmelse med de involverede personers hele 'væren', selvom disse ikke nødvendigvis befinder sig i en læringssituation. Gutiérrez foreslår i sin artikel fra 2008 et analytisk greb, der vedrører de forskellige stadier af mikrogenese. Hver stadie bliver som reflekteret over som instantieringer og skifter derfor atter og bringer derfor nye fornemmelser i spil som tematisk fokaltitet. Således formaliserer Gutiérrez (2008) den sociale mikrogenetiske proces i en model lig nedenstående (Fig. 38).

Fig. 38

I modellen kan vi se hvordan mikrogenese er en proces, der involverer forskellige stadier i den pågældende 'dannelse'. De forskellige stadier i modellen, mener jeg, skal ikke ses som rigide kausale forhold mellem input og output, men bør ses som forskellige egenskaber og muliggørelser, der vedrører forskellige aspekter af processen, men som ikke desto mindre er nødvendige for denne. Modellen anerkender mikrogenese som proces, men omfavner endvidere mikrogenese som et sociokognitivt resultat af denne proces. Det kognitive resultat opnås interaktivt. Dynamikken i dette perspektiv, understreges af at hvad Gutiérrez antog kunne kategoriseres inden for de forskellige stadier, varierede alt efter de specifikke dynamikker af de konkrete situationer og følger derfor

Wertsch & Stone princip om at “...when the microgenesis of a skill varies in certain ways, we can expect the makeup of the end-product to vary also.” (Wertsch & Stone 1978: 9). I Gutiérrez’ termer er mikrogenese således resultat af præ-mikrogenetisk proces. Derudover har mikrogenese ofte brug for et konsolideringsstadium, før personen når til afslutning af processen (eller i hvert fald før man som udefrakommende kan sige, det har fundet sted).

SOCIAL MIKROGENESE AF DET NYE ORD ‘KONTORSTOLSCURLING’

Neden for vil fremhæve et eksempel fra mine RT-data, som jeg mener, kan sige noget om nogle af de handlinger og processer, vi involverer i nyorddannelse. Eksemplet vil blive belyst i perspektiv af orddannelse om en art social mikrogenese.

Uddraget omhandler en kommunikativ forhandling mellem to parter af et udtryk ‘kontorstolscurling’. Der er i dette udtryk tale om det, man kan kalde et nyt ord. Det viser sig nemlig, at den ene part har besvær med at forstå dvs. skabe relationen mellem udtryk og dét anden parten søger at betegne ved hjælp af udtrykket. Dette eksempel viser, hvordan ordet bliver til for en anden person i vedkommendes tegngøring, men peger samtidig på, at ordet som tegngøring blot benyttes til at kontekstualisere en tidligere oplevet begivenhed. Kommunikationen vedrører altså ikke ‘ordet’ men ordet som kontekstualiserende en tidligere erfaret begivenhed.

KONTORSTOLSCURLING

LV var på tidspunktet for samtalen, netop begyndt at læse til pædagog. Dette er relevant, fordi det, hun integrerer i denne situation er relateret til dette studie samt til begge deltageres erfaring med (viden om) studiekultur i Danmark. De hertil knyttede forhold er vigtige, fordi de forankrer kontekstualiseringsprocessen til kommunikationen. Vores forventninger til folks kommunikative adfærd og vores evne til at få situationen til at give mening er direkte afhængig af disse forhold. Et andet faktum, som kan få betydning er, at den ene af de to deltagere på tidspunktet for samtalen førte en bil, hvilket gør, at samtalen hverken er fulgt af gestik eller øjenkontakt. Forståelsesforhandlinger vedr. det nye ord kontekstualiseres derved udelukkende ved akustisk artikulation. Gestik og mimik er

således, selvom de kan betragtes som biomekaniske færdigheder, ikke hensigtsmæssig at udføre i praksis, hvilket skyldes de til situationen knyttede forhold.

De integrationer, som kommunikation bygger på, er kontekstualiserede integrationer. Vi er nødt til at lære at integrere forskellige former for færdigheder til at opnå formål i forhold til en given situation eller type situation (Harris: 1996, s. 30). Dette kan igen kræve viden om eller kendskab til bestemte makrosociale praksisser og kræver derfor makrosocial færdighed til en vis grad (f.eks. tale et bestemt sprog eller lingo) og det at kende en given 'genre'. I dette tilfælde er der tale om 'genre' for at være unge kvinder men også 'søstre', hvilket kan ses udtrykt i emnevalg og fortrolig snak, men også afsløre relationel status gennem til tider asymmetriske samtalemønstre.

Fig. 39 (ln. 14-21)

14	LV:	Ja og i fredags da vi lavede de der lege der var det altså
15		tre timer hvor vi bare rendte rundt Uden for Uden jakke på
16	LB:	ja
17	ps:	
18	LV:	så det kan jo sagtens være det
19	ps:	(2.6)
20	LV:	Men det var ret sjovt fordi der var blandt andet (.)
21		kørestolscurling ek kontorstolscurling

I dette uddrag er LV ved at fortælle om en tidligere erfaret begivenhed, hvilket hun kontekstualiserer med artikulationen "kørestolscurling" ... eller ... "kontorstolscurling" (linje 4). Hendes fortællelse måske har noget at gøre med delen 'kørestol', der i en kompositionsforbindelse er mere hyppig end 'kontorstol'¹⁴⁷ .

Fig. 40 (ln. 22-39)

22	LB:	(der er meget kø her)
23	LV:	Ja det var da underligt

---

¹⁴⁷ f.eks. er kørestolsbasket en Paraolympisk disciplin

24	ps:	(0.3)
25	LV:	((humming))
26	LV:	ellers havde man bare sånen kontorstol
27	LB:	ja
28	LV:	Og så var der en anden en der skulle køre
29	LB:	ja
30	LV:	og så i starten var der så to der løb foran med koste og
31		råbte UI-UI-UI
32	LB:	Okay?
33	LV:	Usynlige koste
34	LB:	ja?
35	LV:	Og så øh gjaldt det bare om at køre ned i hinanden hehe
36	LB:	Nå! [altså]
37	LV:	[Så]man var sån fem på hvert hold og så var der en der
38		skubbede skubbede de andre
39	LB:	kørte i[nd i hinanden]?

I respons (ln 39) gentager LB nogle af de implikationer af handlingen bag det nye ord. Dette kan i mikrogenetisk forstand ses som indsnævring af opmærksomhedsfeltet i en vis forstand. Umiddelbart ytrer LB en spejling af LV's ytring (ln 35), men det er ytret 'overrasket' (tilstandsskiftemarkør) og med spørgende tone, hvilket ikke bare funktionelt bliver en **ny** ytring, men udfordrer LV's ytring og kan derfor tolkes som anmodning om validering. Det, der kontekstualiseres og gøres kommunikativt signifikant, er dele af de implikationer, som 'det nye ord' bringer med sig, hvilket viser hvordan LB er i færd med at få udtrykket til at give mening for sig.

Fig. 41 (ln. 40-45)

40	LV:	[jaja]så var det havde de tapet sån en firkant
41		dd- p- gymnastikgulvet Man sku jo lande inde i firkanten
42	LB:	nåh (nå okay)
43	LV:	så sku man tætte[st på]
44	LB:	[nå sån] så man var STENEN [sim]pelthen=
45	LV:	[ja]

I løbet af samtalen har der ikke været noget at spore i LB's ytringer, der viste mangel på forståelse af udtrykket 'kontorstolscurling', men i ln 44 i ovenstående, sker der noget. LB ytrer en refleksion, der går udover det, LV har fortalt. Derved viser LB, hvordan hun har indsnævret anvendelsesområdet for udtrykket for at komme til en form for erkendelse af den begivenhed, LV taler om. Der er ingen tvivl om at LB i form af minimalresponsen viser interaktiv deltagelse i LV's fortælling, men først i linje 44 viser LB's ytring en form for kognitiv 'virkelighedsgørelse' af udtrykket 'kontorstolscurling'. Til trods for at LB kender reglerne og omstændighederne af spillet 'curling' sker den associative kobling ikke tidligere i processen men først som resultat af deltagernes interaktive handlinger.

Fif. 42 (ln. 46-58)

46	LV:	=ja menneskelige [sten]
47	LB:	[hah hah hah] ej hvor coo:lt
48	LV:	Så man satte sig bare på sån en kontorstol Man måtte ikke
49		bremse Man måtte ikke gøre noget noget selv
50	LV:	[så man ku bare sidde]
51	LB:	[årh hvor skræmmende altså=]
52	LV:	[øh]
53	LB:	[=Væl]tede de ikk?=-
54	LV:	=nej man væltede ikk Men man kørte bare sån så trillede man
55		bare videre ikk Når man så kørte ind i nogen så kørte de så
56		videre Men altså nogle gange var der god fart på Så sagde de
57		"Pas på knæ:ene!" hehe
58	LB:	Ja tak!

Selvom deltagerne synes at være kommet til en samskabt fælles forståelse af det nye ord og begivenheden bag, fortsætter de i en form for valideringsproces, hvor aspekter og implikationer forhandles og evalueres. Begivenheden er derfor ikke 'bestemt' udelukkende ved 'ordet' og 'ordet' samskabelses i den interaktive kontekstualisering af begivenheden. Det nye ord 'kontorstolscurling' var ukendt for LB, men blev igennem begge deltagernes interaktive kontekstualisering kommunikativt signifikant, hvilket igen 'reificerede' artikulationens kontekstualiserende funktion som 'ord'. Så selvom artikulationen indgik i en ytring, kan man sige at det ikke blev kommunikativt signifikant som 'ord' før det blev tildelt den kommunikative signifikans at blive benyttet til at kontekstualisere en tidligere begivenhed i en konkret her-og-nu.

Mikrogenese kan i denne form benyttes til at beskrive nogle men ikke alle forekommende 'nye ord' i mine data, da processen kræver et social etableret konsolideringsstadium¹⁴⁸, som ikke altid forekommer interaktivt identificerbart. Men dette studie viser, at begrebet mikrogenese har en vis berettigelse som beskrivelsesramme for nyorddannelse, forudsat at man opfatter den mikrogenetiske proces som socialt forankret¹⁴⁹.

RELATIONEN MELLEM MIKROGENESE OG KONVENTIONALISERING

Det 'nye' ord lader til at være et specielt tilfælde. Det er genkendelsen af en vokal artikulation, hvis akustiske mønster umiddelbart synes ubekendte for os i forhold til at kunne integrere og få udtrykket til at give mening i en konkret situation. Vi genkender måske formen som et ord (en sproglig enhed) fordi det bruges kommunikativt som sådan i praksis, men hvordan vi tilskriver udtrykket betydning er ikke indlysende. Vi siger måske at 'betydningen' ikke er konventionelt stadfæstet (Langacker 2008) og derfor ubekendt. Vi plejer at henvise til konvention eller konventionalisering, når en sproglig enheds specifikke brug og betydningspotentiale antages at være stadfæstet dvs. 'kendt' inden for en større population af mennesker (Lewis 1969, Garrod & Doherty 1995, Jarvad 1995, Gudiksen 2000, Langacker 2008). En ordform eller et lydmønster, som ikke nyder denne offentlige udbredelse med hensyn til brugspotentiale, kan ikke siges at være konventionaliseret¹⁵⁰. Så konventionalisering er ofte associeret med 'enighed' i definition og bestemmelse (inden for en form for liv, jf. Wittgenstein: 1975), og derfor er konvention et analytisk (ofte statisk) perspektiv, som tilskrives retrospektivt om et fænomen, der nyder udbredelse inden for en større gruppe mennesker. Selvom der er gjort mange studier for at vise konventionalisering fra et mere dynamisk perspektiv (Garrod & Doherty 1995), er konventionaliseringens afhængighed af den konkrete kommunikation og førsteordens sprogliggørelse i første omgang, sjældent objekt for specifikt fokus. Jeg vil dog argumentere for, at et vigtigt trin for at konventionalisering af et ord finder sted i den meget sociale sense-making proces af mennesker i kommunikation – den sociale mikrogenese.

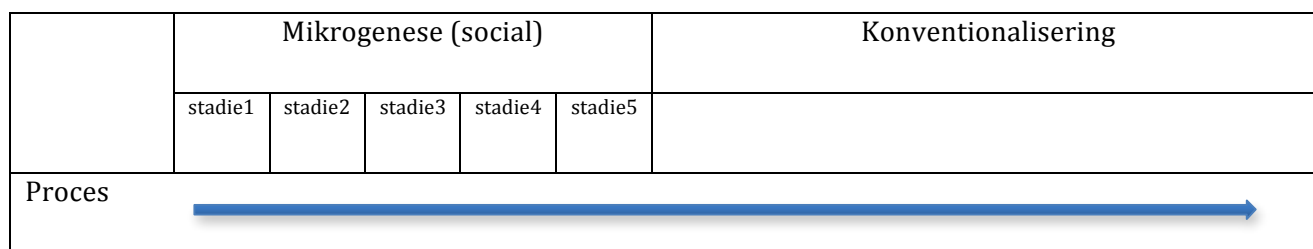
¹⁴⁸ hvis tolkning afhænger af analytikeren

¹⁴⁹ Denne version af social mikrogenese, har flere lighedspunkter med Steffensens (2013) 'Cognitive Event Analysis'. Jeg har dog i denne afhandling ikke haft mulighed for at efterfølge disse ligheder yderligere.

¹⁵⁰ Nogle sprogfolk ville endda betvivle deres status som 'rigtige' ord (Jarvad 1995).

Lige så vidt som mikrogenese kan behandles som en essentiel del af ontogenese (Wertsch 1985), er den sociale mikrogenese af et ord og derfor processen, hvor mennesker får det nye ord til at give mening et essentiel trin mod konventionalisering af dette nye ord (se fig. 43).

Fig. 43

At få et nyt ord til at give mening og derfor den sociale mikrogenese af det nye ord udgør en del af konventionaliseringsprocessen. Dette er tilfældet, selv hvis processen kun vedrører et mindre antal mennesker i lokalt forankrede kommunikationer. Jeg henviser til mikrogenese som begreb, som metodologisk, men især som analytisk greb som inspiration for min analyse, fordi begrebet tilbyder en sensitivitet over for “complex individual functioning, constructive and imaginative processes, systemic and qualitative changes, inter- and intra-individual variation, and the analysis of deviance” (Wagoner 2009: 102). Jeg tænker at denne måde at se fænomener som dynamisk mikrogenese kan bidrage til indsigt i, hvad der sker, når vi gør et akustisk mønster, som ellers synes nyt for os, om til et nyt ord for os at reflektere over.

KAP. 12 ET NYT PERSPEKTIV PÅ KOGNITION, INTERAKTIVITET OG SPROG

Interaktion er altid dynamisk. Både ansigt-til-ansigt og tidsforskudt interaktion involverer forståelsesudvikling og forståelsesskabelsesproces. Forståelse sker i en kommunikativ konstruktion hvilket betyder i og gennem interaktion. Forståelse genererer viden og viden skal derfor langt hen ad vejen også forstås som interaktionelt konstrueret "...in the sociohistorical genesis of knowledge, language, communicative genres (routines) etc." (Linell, 2003a, p. 3). Betydningen er både sociohistorisk og psykologisk, den er interaktionelt konstitueret; skabt i interaktion med reference til verden og med verden som baggrund.

Jeg vil understrege den kommunikative, sproglige og psykologiske skabelse af forståelse i selve tilpasningen og genkendelsen af den omkringværende verden, der sker gennem en dobbelt dialogikalitet, hvor interaktivitet ikke bare finder sted i den interpersonelle situerede kommunikationssituation, men også i forhold til sociokulturelle handlinger, samfund og institutioner. Fælles for de tilgange, jeg har været og kommer ind på her, er en umiddelbar afvisning af det traditionelle individpsykologiske fokus.

SPROG OG ORD

I sin diskussion af William James' psykologi skriver Hermann (2004), at mennesket er et bundt af vaner. Dette ses i lyset af at vores handlinger, der selvom de altid er nye, sker og skal ses i samspil med vores erfaringer. Der er altså over tid visse af disse erfaringer, der sættes i spil oftere end andre, og det skaber en stærkere relation mellem visse ting som objekter for opmærksomhed, snarere end andre. At mennesker er bundter af vaner er vigtigt at have in mente i forbindelse med sprog og sprogliggørelse. Som jeg var inde på, er kommunikative bedrifter og handlinger på mange måder essentielt for mennesket og én af de måder, vi kommunikerer på, sker ved tegngøring gennem udtryk og artikulationer af forskellig art. Udtryk, vi har oplevet, siden vi var spæde, og som vi selv forsøger os med at udtrykke, bliver stærkere og stærkere for os i deres relation til, hvad vi måtte bruge dem til at skabe af betydning for os gennem forskellige typer kommunikative erfaringer over tid. Vi strukturerer vores oplevelser ud fra relevans, frekvens og motivation. Det betyder, at vi i første omgang kan

henføre visse udtryk til at være nogle typer af udtryk, snarere end andre. Det skaber vores oplevelser som erfaringer. Desuden betyder det, at vi begynder at gruppere dem alt efter hvilke situationer, de benyttes til at kontekstualisere og hvordan vi vurderer deres funktion i forhold til visse situationer frem for andre, samt ikke mindst hvordan ord er knyttet til andre mennesker. Tankelivet er personligt, kun ordene og sproget har vi til fælles (Ibid:).

Men det betyder også, at vores individuelle erfaringer farver, hvordan vi opfatter et udtryk som ord. Dette uagtet hvor meget 'fællesgørelse' vi har oplevet af udtrykket. Det er en udfordring ved ideen om den personforankrede tænkning, hvordan vi overfor et andet menneske mener, at vi tænker på det samme, som vedkommende gør. Når man taler sammen, udveksler man måske holdninger, oplevelser, perspektiver, men det er ikke tanker, vi deler i kommunikation. Det vi 'deler' er kropslige handlinger (tale, gestik, kropssprog) som af modparten får tildelt betydning på en anden måde. Det betyder at et ord som udgangspunkt aldrig kan betyde det samme for to mennesker. Hvorfor vi tror det alligevel, skyldes vanemæssige forhold og at vi plejer at tale om det som sådan.

Begrebet 'kognition' har længe haft rodfæstelse inden for et kognitionspsykologisk forståelsesparadigme som begrænser genstanden. Man kunne vælge at se på mennesket som psykologisk væsen (Brinkmann: 2009) snarere end som individkognitivt 'fungerende', fordi der i sådan tilgang forudsættes samspillet mellem socialitet og individualitet i alle menneskers handlen. Et andet greb er at se kognition som et distribueret system hvilket implicerer at betydningstildeling lige som forståelse aldrig foregår i vakuum (Cowley: 2003, 2011). Individets handlinger lader sig i et systemisk perspektiv ikke isolere fra de omgivelser vedkommende befinder sig i (Järvillehto: 1999). Disse diskussioner kan synes som om, de former sig over et kontinuum fra den personforankrede tænkning til en opløsning af individet til fordel for det sociale system. Sprog og ord er medspillere i alle diskussioner, da sprog bliver en del af den lim, der knytter individ og socialitet sammen på mere end ét plan.

Professor i systemisk psykologi Järvillehto (2009) diskuterer, hvordan vi som individer altid er i samspil med vores omgivelser. Som neuroforsker koncentrerer han sig om at udvikle en ny forståelse af de konkrete processer i hjernen som integrerede og i interaktion med resten af kroppen og

omgivelserne. Järvilehto former sit fokus omkring mennesker integreret med den omgivende verden som systemer af organisme-omgivelser (organism-environment systems, Järvilehto: 2009). Noget af det interessante, han peger på, er nødvendigheden af at tolke, hvad der sker inde i hjernen (dvs. de elektriske udladninger mellem synapserne) ikke som processer af stimulus-respons og som formende entiteter, men som interaktivitet, der bereder og derved betinger visse handlinger snarere end andre. Det, vi tidligere har forstået som 'tænkning' og kognition omhandler organismens evne til at agere prospektivt på sine omgivelser. Alt bliver handling og forberedelse og foregribelse af handling i forhold til situationen. Dette sker altså allerede på det biologiske plan. Den måde vi tænker og løser udfordringer på, sker ved en konstant ageren og relateren i forhold til systemet af individ og omgivelser. Den konstante handling resulterer i en reorganisering af systemet, individet og omgivelserne. Kernen hos Järvilehto er det biologiske væsen (organismen), der hele tiden interagerer i relation til situationen og omgivelserne. Således reduceres 'individet' også som subjekt til fordel for organisme-omgivelsessystemet. Til gengæld bliver aspektet 'den anden', dvs. hvis omgivelserne omhandler et andet menneske, yderligere reduceret i dette perspektiv. I det næste vil jeg diskutere, hvordan man kan tage disse aspekter alvorligt samtidig med at favne den kompleksitet, der er i mødet mellem mennesker, dvs. når denne interaktivitet omhandler menneske-menneske interaktivitet.

SPROG OG KOGNITION SOM DISTRIBUERET

Men det, som nogle af de tilgange til tænkning og kognition, som jeg har beskrevet kun vagt berører, er den sociale interaktivitet som danner grundlaget for kognitiv udvikling i første omgang. Dette gør imidlertid teorien om kognition som distribueret på tværs af hjerner, på tværs af kroppe og involverende konkrete omgivelser (Cowley: 2011, Cowley et al: 2013, Steffensen: 2012, Steffensen: 2011). At forstå kognition som involverende mere end hjerneprocesser i individet kan synes mærkeligt, taget ikke bare vores videnskabshistorie i betragtning, men også det faktum at mennesker ved hjerneskadet mister evnen til at udføre selv enkle eller de mest basale dagligdags handlinger¹⁵¹. Ikke desto mindre kan vi opnå dybere indsigt i menneskers sociale og derved kommunikative adfærd ved at åbne vores sind for en mere dynamisk tilgang til tænkning og kognition.

---

¹⁵¹ Se Goodwin (2000) for et mere dynamisk perspektiv på kommunikation som afatisk.

Kognition foreslås af Andy Clark (2008) at skulle ansues som interpsykologisk, og derfor ikke isoleret til individets hjerne. Clark (2008) sammenholder et monistisk perspektiv på kognition med en dualistisk forståelse af, at krop og verden komplementerer hinanden i menneskets væren og tager et mere funktionalistisk perspektiv (Steffensen: 2012). I det perspektiv involverer kognition eller tænkning adskillige operationer, mekanismer og loops, der overskriver vores traditionelle syn på kroppens og hjernens begrænsning i forhold til verden omkring os. Clark anerkender at kognition umiddelbart er centreret om mennesket (som organisme), men ikke bundet til organismen alene (Clark: 2008, s. 138). Det er klart, at når menneskers udvikling og derfor også deres kognitive udvikling er afhængig af sociale møder med andre mennesker, hvad enten dette er spædbarnets første interaktioner med dets omsorgsgivere, familieliv, børn i skolen eller sågar vores senere uddannelses- og arbejdssituationer, stiller disse sociale møder betingelser for, hvordan vi kan forstå kognitiv udvikling og derfor, hvordan vi kan konceptualisere kognition i første omgang. Hvad der bliver en kognitiv handling afhænger af aktivitetens funktionelle karakter.

Det betyder at kognition ikke er begrænset til at ske 'inden for vores krop' eller sågar 'inde i' hjernen på individet. Tidligere har man betegnet individet som afgrænset fra verden (socialitet) ved huden og hjernens eller tænkningens afgrænsning i forhold til kroppen ved kraniet som naturlige afgrænsninger af menneskelig kognition. Det er imidlertid problematisk at se kroppens fysiologiske 'hylster' i form af knogler og hud som naturlig afgrænsning af menneskers psykologiske endelige fysiologiske formåen (Køppe et al: 2004). Hutchins fremfører ideen om at kognition netop går ud over individet og fremsætter derfor tesen om 'det udvidede sind' (the extended mind). "I will attempt to apply the principal metaphor of cognitive science—cognition as computation—to the operation of this system. [...] computation realized through the creation, transformation, and propagation of representational states" (Hutchins: 1995b, s. 49).

Inspireret af bl.a. James Gibsons økologiske psykologi (Gibson: 1979) behandler Clark (2008) kognition som del af den økologiske situation. Gibson søgte at overkomme den problematiske dualisme i konceptualiseringen af krop og sind (individ og sociologi) og udviklede et perspektiv på menneskers handlinger baseret på, at mennesker perciperer handlemuligheder (affordances). Derved tilbød Gibson et banebrydende anderledes syn på perception end datidens traditionelle perceptionsforskning, selvom det byggede på diskussioner imod at se sansningen som det oplevende

menneskes eneste direkte kontakt med omverden, som også William James havde været inde på (James: 1890, s. 224 ff.). Perception kan i Gibsons perspektiv ikke forklares ved omformninger af menneskers sansninger til 'indre' (mentale) repræsentationer. I modsætning herfor talte Gibson om direkte perception ('direct perception') som en form for ufortolket opmærksomhed på ting, vi normalt perciperer¹⁵². Dette perspektiv afviser den inden for mange filosofiske og videnskabelige tilgange til perception idé om at vores eneste 'direkte kontakt' til omverden sker ved rene sanseindtryk eller den blotte stimulering af sensoriske receptorer. Gibson argumenterer for at perception er en proces i et system af organismen og dets omgivelser (organism-environment-system, jf. Järvilehto: 2009). Perception er detektering af information og det, at det sker 'direkte' hentyder til at organismen (i dette tilfælde mennesket) direkte i momentet perciperer omgivelserne ud fra de muliggørende betingelser situationen stiller til rådighed. Sådanne perceptioner gøres mulige af de mulighedsbetingelser eller affordances, der ifølge Gibson gøres tilgængelige for personen i omgivelserne. Affordances skal ses som de betingelser i omgivelserne, mennesket gør muligt for sig selv at handle på baggrund af og som derfor sætter betingelser for deres handlinger. "The affordances of the environment are what it offers the animal, what it provides or furnishes, either for good or ill" (Gibson: 1979, s. 127).

Tilbage til kognition kan man anføre, at vores daglige løsning af en opgave og udfordringer, ofte involverer processer og ting i verden uden for os selv. Vi har ikke nogle problemer med at acceptere at disse processer og ting i verden spiller afgørende rolle for vores løsningsproces. Denne specifikke del af verden kan derfor siges i den konkrete situation at være del af den kognitive proces: "[...] the canny cognizer tends to recruit, on the spot, whatever mix of problem-solving resources [that] will yield an acceptable result with a minimum of effort" (Clark: 2008, s. 13, se også: Clark & Chalmers: 1998). Processer og ting i verden kvalificeres således som ressourcer at trække på for de involverede kognitive agenter og således kan sprog også behandles artefaktisk som 'et redskab' (Theiner: 2008). Det betyder at i forståelsen af kognition som omhandlende mere end individet og individuelle tankeprocesser, kan man se selve interaktiviteten mellem mennesker, som forudsætter den kognitive proces som båret af sprog "In each of these cases, the major burden of the coupling between agents is carried by language. [...] Language, thus construed, is not a mirror of our inner states but a complement to them. It serves as a tool whose role is to extend cognition in ways that on-board devices cannot" (Clark and Chalmers: 1998, s. 19)

---

¹⁵² Vanemæssig re-aktion.

Kognition set i et distribueret perspektiv er forbundet med muliggørende betingelser eller egenskaber, som findes i omgivelserne og derved også andre personer, der udgør aktive agents. På den måde bliver kognition det, der muliggør fleksibel (adaptiv) adfærd. Disse muliggørende egenskaber inkluderer, men kan ikke isoleres til kun at omhandle neurologiske strukturer, kropslige handlinger, sociokulturelle mønstre og omgivelsesmæssige faktorer hver for sig, men alle disse aspekter skal ses integreret i situationen. Kognition bliver i dette nye lys individets aktive sense-making i navigation og kreativitet i takt med at individet udforsker verden i bevægelse, perception og respons. "These developments in cognitive science push us to understand human thinking, meaning-making and experiencing as fundamentally social, co-authored, and active (in the sense of bodily doing and sensing)" (Jensen & Cuffari: 2014 (forthcoming), s. 10). Denne sense-making skønt knyttet til individet (eller organismen) er altid samfattet med omgivelserne og andre tilstedeværende mennesker. I denne interaktion mellem individ og omgivelser, konstituerer de forskellige domæner hinanden gensidigt: sanseindtryk guider personens handlinger og personens handlinger forandrer omgivelserne og ændrer derved de mulige betingelser, som de sanseindtryk, det afføder (Stewart: 2010). Organismens verden er en kollaboration af dens fortidige og fremtidige selver og så hvad omgivelserne stiller til rådighed.

ORDANNELSE 'IN THE WILD' – EKSEMPLIFICERET VED 'ET KORT OPHOLD' FRA CASE RT

At finde betydningspotentialer for et givent udtryk kan tolkes som en distribueret kognitiv proces. Et andet eksempel jeg vil trække frem i forbindelse med ovenstående teoretiske diskussion, er endnu et uddrag fra RT-materialet. Eksemplet giver et på sin måde spejlvendt billede af tegngøringsprocessen, som også bør tages alvorligt, når vi diskuterer de handlinger og processer, man kan argumentere for, er involverede i nyorddannelse.

Dette eksempel viser en kommunikation, hvor to parter har fået et 'navn' dvs. et sprogligt udtryk, som de skal finde et passende objekt for i virkeligheden, som udtrykket kan bruges til at referere til. Da det drejer sig om et visuelt objekt (et maleri), vil de i deres søgen hele tiden støde på mulige kandidater. Undervejs finder de to et objekt, som de finder passende for udtrykket. Selvom de senere finder 'det rigtige' indhold for udtrykket, holder de fast i den meningsfulde relation mellem udtrykket og det

første indhold. Dette kan vise, hvordan vi kognitivt sammen søger efter rationaler, når vi støder på et udtryk, vi endnu ikke ved, hvad vi skal bruge til at betegne. Vi prøver at få det til at give mening ved at finde et relevante muligheder i vores omgivelser.

ET KORT OPHOLD

Eksemplet omhandler de to kvinders interaktion, som den udspiller sig, mens de går rundt på 'den moderne udstilling' på Frederiksborg slot¹⁵³. Det viser sig, at det ikke er let at finde det pågældende maleri, da der er mange malerier i den moderne udstilling og da flere af malerierne ikke bærer titler. Mens deltagerne går rundt, interagerer de livligt og henleder hinandens opmærksomhed på nogle af de forskellige andre malerier. Man kan således se, hvordan de interaktivt involverer hinanden i deres oplevelse og genkendelse af kendte mennesker portrætteret. Men som udstillingens omfang går op for dem, bliver det mere og mere præsent for dem at finde det maleri, der passer til titlen 'et kort ophold'.

Dette er ikke bare en formålsløs kommunikation, der foregår. Som de går rundt, gør de to kvinder oplevelsen fælles ved at verbalisere, hvordan de genkender personer på portrætter, de farvevalg og stilarter de kan lide og udsigten over København fra slottets vinduer. Der er ingen, der har bedt dem om dette – det er handlinger, de spontant udfører for at gøre deres oplevelser til fælles oplevelser. De udveksler holdninger, kendskab til forfattere og andre kulturpersonligheder samt personlige referencer i malerier. Det er således båret af et formål af oplevelsesfællesskab og relationsdannelse, når de indirekte fortæller noget om sig selv.

Men der er ydermere et andet formål for dem at orientere sig imod og det er at finde et maleri, der kan kontekstualiseres ved udtrykket 'et kort ophold'. Dette er gennem det meste af begivenheden et uartikuleret formål, men artikuleres 11 gange. Det betyder, at de faktisk ud over bare at interagere i fællesgørelse af oplevelsen at udstillingen også indgår i sprogpil, som omhandler at finde en specifik kontekstualisering af et udtryk i form af et maleri, der matcher en titel 'et kort ophold'. Det spil involverer bevægelse rundt i selve rummet med mange gange og vægge og det involverer også at identificere malerierne og deres potentiale for at udgøre noget indholdsmæssigt (semantisk) til

---

¹⁵³ I Hillerød nord for København.

udtrykket (formen). På et tidspunkt støder de to faktisk på et maleri, som CF guider LV's opmærksomhed på, kunne have potentiale for eller kvalificere sig til benævnelsen 'et kort ophold'. Billedet forestiller en mand, der står og 'holder pause' på sin motorcykel. Han står overskrævs på motorcyklen med hjelmen i hænderne. Motorcyklen hælder derfor lidt. Man skal ikke have meget kendskab til motorcykler for at vide, at denne stilling ikke kan holdes særlig længe. Til det er motorcyklen for tung. Dertil idet manden stadig står overskrævs, ser det ud til, han enten er på vej til at køre igen (har just taget hjelmen af) eller skal til at stå af. Der er altså noget forudgående dynamik i billedet, ligesom det foregriber en kommende handling. Deltagerne tolker således at her må være tale om 'et kort ophold', selvom billedet ikke bærer nogen titel. CF henleder LV's opmærksomhed på maleriets potentiale således:

Fig. 44

111	CF: hh Hja han hedder efter dit billede
112	[06:44 - 06:48]
113	LV: nåh ja
114	[06:50 - 07:07]
115	CF: det ku godt være det der Der stå ikk noget titl på
116	(2.0)
117	CF: nej? jeg han står lidt
118	LV: det da mærkeligt der ikke står noget
119	CF: ja

CF argumenterer (ln. 117) for at delelementer i maleriet, tyder på hendes forståelse af 'et nyt ophold'. De står begge og kigger på maleriet og derfor forbliver flere aspekter uartikuleret, da de kan fællesgøre det på en anden måde ved at betragte og pege. Imidlertid viser det sig, at maleriet ikke bærer nogen titel, så sammenhængen mellem udtrykket og indhold kan ikke stadfæstes endeligt (autoritativt) via den sociale import (eller social sense), men uofficielt analytisk via den personlige signifikans og den interpsykologiske meningsskabelse.

Kvinderne fortætter deres søgning i udstillingen med fællesgjort CL's forvisning af maleriets potentiale, men uden egentlig enighedsgørelse af stadfæstelsen. Kort efter bliver det endnu engang kontekstualiseret af CF at det fundne billede potentielt kan være kandidat til at være 'indhold' af

'udtrykket', men det nedtones interaktivt¹⁵⁴. Men senere artikulerer CF endnu engang behovet for formålsopfyldelsen at finde maleriet 'et kort ophold'. I kvindernes efterfølgende søgning rundt på udstillingen, bliver formålet 'at finde et kort ophold' igen artikuleret. Da de pludselig befinder sig et sted i udstillingen, hvor de har været tidligere, lader det til, de er ligeved at give op og CF forsøger igen at bringe på bane at 'motorcykelmaleriet' har potentiale. Det gør hun således (ln 183-187):

Fig. 45

180	LV:	woa dinosaurus (xx)
181	CF:	måske er dn vild altså nu har det været rimeligt svært med de
182		andre spørgsmål Måske var det det der d- hvor der ikk stod
183		noget på Og han Det var jo leg på motorcykel der bar lig
184		havde stillet sig ud
185	LV:	(jam det Man må jo vide)
186	CF:	Nåh j jam der står bar ikk noget
187	LV:	*nej

Idet de to kvinder på dette tidspunkt ikke længere står foran maleriet, bliver forhandlingen udfyldt af (verbaliserede) artikulationer af de elementer, CF trækker på i sin forståelse af, hvorfor maleriet kvalificerer sig til at kontekstualisere 'indholdet' til 'udtrykket' et kort ophold. LV synes denne gang mere medgørlig, jf. hendes reaktion (ln 255) :

Fig. 46

239	CF:	ja (0.2) altså Så hvis vi Men var vi sikker på det var tredje
240		sal Det var det han sagde
241	LV:	jo Det var rimelig sikkert
242	CF:	ja
243	LV:	det må det d ogs være for det den moderne jo
244	CF:	jo Nåm rigtorik am så tror jeg altså det <u>det</u> der
245		motorcykelbillede
246	LV:	(motorcykel)billede?
247	CF:	hvor han hvor han står

¹⁵⁴ Deltagerne begynder at snakke om formålet med casestudiet generelt.

248	LV:	jeg syns bar
249	CF:	sån steget af og så ø: står og venter lidt
250	LV:	ja Så var det det var
251	CF:	men ø foran hvad?
252	LV:	<u>Foran</u> hvad
253	CF:	ja altså hvor meget skal vi beskrive det? hja jamen kan vi <u>se</u>
254		hvorfor han ligsom (har/gør) et lille ophold
255	LV:	ja han holder (xx)

Det lader imidlertid til, at det man kunne kalde 'forhandlingen' bliver brudt af at deres opmærksomhed falder på et for dem begge ekstraordinært maleri¹⁵⁵. De bliver stående et stykke tid og henleder hinandens opmærksomhed på forskellige delelementer af maleriet. Efter at have betragtet maleriet i en rum tid artikulerer CF højt håb om at netop dette maleri skal vise sig at bære titlen 'et lille ophold' (ln. 289), men hun skuffes over at titlen er en anden.

Fig. 47

281	LV:	men prøv lig at sammenlign det med sådn et gammeldags
282		krigsbillede fra sekstenhundredetallet
283	CF:	hhehe
284	LV:	og så det her ikk heheh
285	CF:	haha
286	LV:	det (faktisk ikke nyt)
287	CF:	ja
288		(1.2)
289	CF:	Hvad hedder det! Lad os håbe det hedder et lille ophold (0.4)
290		det hedder Danmark 2009, Har du ^fundet det Hahah
291	LV:	Et kort ophold
292	CF:	*JAH
293	LV:	vent lidt FN soldater i Bosnien
294	CF:	okay det skriver vi
295	LV:	det (xx)

---

¹⁵⁵ "Danmark 2009" af Peter Carlsen - det er stort, komplekst og satirisk

296	CF:	ah så
297	LV:	så
298	CF:	Danske F: hov

I mellemtiden har LV bevæget sig et par meter til højre for billedet og hun gør tegn til CF om at henlede sin opmærksomhed mod et andet mindre maleri nær ved. Det er "Et kort ophold", malet af Thomas Kluge 1997, forestiller FN-soldater i en skyttegrav under en midlertidig våbenhvile i de ellers voldsomme krigskampe i Bosnien/ tidl. Jugoslavien. CL reagerer prompte på LV' gestikalske markering (ln. 290). Begge kvinder reagerer med latter i forløsning over at have fundet det rigtige indhold til udtrykket i form af maleriet benævnt ved titlen og begynder at skrive ned, hvad det nyfundne maleri forestiller. Motivet på dette maleri tilfredsstiller dog ikke CF, der endnu engang bringer 'motorcykelmaleriets' motiv på bane som mere passende 'indhold' til udtrykket 'et kort ophold', hvilket hun artikulerer således (ln. 302-303):

Fig. 48

301	CF:	hja (0.4) det en labyrint de kan nok ikke finde rundt (1.2)
302		Nå (0.4) Altså så syns jeg måske det <u>andet</u> billede vi havde
303		<u>valgt</u> altså det der med motorcyklen det var mere sigende
304	LV:	eheh
305	CF:	det var mere:
306	LV:	det passede mere til et kort ophold
307	CF:	ja det passede mere til titlen
308	LV:	ja det vil jeg ogs sige

CF kontekstualiserer endda 'motorcykelmaleriet', som deres tidligere 'fælles' valg og denne gang mødes hun virkelig af en vis genkendelse og derved anerkendelse fra LV (ln. 306, 308).

REKONTEKSTUALISERING AF FORBINDELSEN:

10 minutter senere har de hentet de to andre kvinder for at vise dem deres fund. Denne gang tager de en anden vej gennem udstillingen og viser først TW og LB 'motorcykelmaleriet' (fig. 49 ln. 333) og nu er det LV, der viser de to andre, hvordan hun finder dette maleri mere hensigtsmæssigt som kontekstualisering af udtrykket (fig. 49 ln. 339).

Fig. 49

333	LV:	det var det <u>der</u> vi troede der var et kort ophold=
334	CF:	=ja fordi der var ikke nogen titel på
335	LV:	først var vi ved at skrive ham på
336	CF:	jaja hvis vi slet ikk ku finde den så vil vi ta- det <u>der</u>
337		billede
338	LV:	[*ja.]
339	LB:	[ja]det var da også
340	LV:	=hvis der er noget der er et kort ophold så er det da det <u>der</u>
341	CF:	thihi ja
342	LV:	he

Dernæst bliver LB og TW ledt hen til det 'rigtige' maleri og igen er det LV, argumenterer for potentialet i det andet maleri (fig. 50 ln. 422).

Fig. 50

420	LV:	det et kort ophold
421	TW:	^ja.
422	LV:	så ka I godt se det med motorcyklen passede bedre ikk
423	CF:	(xx)
424	LB:	ja
425	LV:	forestil jer
426	LB:	de alle sammen lig
427	TW:	de ligner hinanden fuldstændigt Er det sån tvillinger
428		tvillinger
429	LV:	ja Gud ja
430	TW:	det ser lidt underligt ud

Dette er altså et eksempel på, at tegngøring ikke bare foregår, når vi kommunikerer 'ord' og får ord til at give mening for os i konkrete situationer. Sættningen af enkeltdele i udtrykket 'et kort ophold' er givetvis ikke ukendt for deltagerne, men det konkrete udtryks brugspotentiale – dvs. hvad det kunne bruges til for at give mening her og nu – er ikke forudsat. Der er ingen tvivl om, at deltagerne trækker på deres kommunikative erfaringer vedrørende disse enkeltdele, når de skal finde det relevante at betegne. Ligeså gør vi i ved tilfældige ordsammensætninger, der er ukendte på

forhånd. Dette kan altså sammenlignes med udtryk, hvor enkeltdelene nok er kendt fra andre sammenhæng, men sammensætningen af delene er ny for os. Men eksemplet peger også på de tilfælde, hvor det konkrete, udtrykket skal bruges til at betegne, er ukendt og samlet kan det sidestilles med, når kendte udtryk bruges på en ny måde i forhold til vores erfaringer.

KAP 13 FØRSTE ORDENS SPROGLIG AKTIVITET OVER FOR ANDEN ORDENS SPROGLIG KONSTRUKT

At man i sprogvidenskab skelner mellem forskellige typer semiotiske medieringer, kunne tyde på at de var artsforskellige. Hvad, der gør dem artsforskellige – dvs. hvorfor de sproglige ressourcer opnår særstatus som sådanne, er ikke klart. Men det tyder på at modalitet spiller en rolle og forholdet til fænomenologisk sense. Det bliver derfor relevant at se på, hvordan forholdet mellem det, vi gør som dynamisk 'sprogning' og det 'sprog' som værende 'egentlige sproglige ressourcer', vi trækker på som potentialer i vores sense-making (jf. f.eks. det dialogiske perspektiv). At noget kendes som 'sproglige ressourcer', gør det til noget ontologisk andet end dét, der sker i den dynamiske sprogliggørelse, vi foretager, når vi kommunikerer. Det er desværre ikke helt klart, hvordan noget bliver til sproglige ressourcer.

Man kunne argumentere for, som jeg har været inde på tidligere, at man alene i det at kende noget som ressourcer antager, at dette noget findes på forhånd (fra en kasse som man kan tage af) og idet man taler om ressourcer som potentielle bidragydere til sense-making, kan man argumentere for, at der er noget bestemt, disse ressourcer kan bruges til. Der er ikke tvivl om, at det vil synes at være tilfældet mange gange, men det er sjældent beskrevet, hvordan dette noget bliver til. Desuden er der i selve abstraktionen til 'ressourcer' og 'potentialer' tale om (i det mindste analytiske) objektificeringer eller abstraktioner, som skiller sig fra de mennesker, der er essentielle for sense-making.

"So what about the phenomenon of language and languages seen as resources put to use in the process and practice" (Linell: 2009, s. 284). I følge dialogiske teorier er sprog som sådan underordnet i forhold til fokus på personers oplevelse af egentlig sprogning. Sprogning er handling og de sproglige ressourcer må, ifølge Linell, være designet til disse handlinger (Linell: 2009, s. 285). Sprog er således handlinger – hverken abstrakte objekter eller statiske normer. Omvendt er det klart, at skriftsprog og skriftlighed har enorm stor betydning på ikke bare sprogvidenskabelige behandlinger af sprog gennem tiden, men også lægmands fornemmelse af sprog (ibid.). Sprog som sådan kan siges at være udledt af daglige handlinger i sprogning og udledes således af sociale begivenheder og rutiner som involverer sprogning. På den måde kan man se den dialogiske tilgang til sprog som dynamisk

emergent " Users' knowledge of language is emergent from praxis" (Linell: 2007, s. 8). Der er tale om de samme typer handlinger, uanset om vi er lægfolk eller analytikere. Ofte inddrager analytikeren blot et ekstra abstraktionsniveau i rekontekstualisering af de sociale begivenheder, "We use spoken interaction in pursuit of various communicative (and cognitive) projects and activities in combination with other semiotic dimensions of behaviour and the eco-social environment" (Linell: 2009, 284). Sprogrutiner opstår således over tid som resultat af menneskers 'gentagne' møder i kommunikative arbejder. Men deri ligger en antagelse, at personer kan deltage i 'samme' kommunikative 'tasks' eller lignende 'tasks' flere gange, hvilket gør rutinerne til en realitet. Dette ville ikke harmonere med det integrationistiske princip om, at man aldrig kan gøre 'det samme' eller 'på samme måde' igen eller at forstå kontekst dynamisk som kontekstualiserende praksisser, der foretages af personerne i den konkrete situation. Desuden tilslutter Linell sig at tale om kognition som socialt distribueret system (Linell: 2009). Men én af pointerne ved netop dette perspektiv på kognition er, at det 'kognitive resultat' af en situation nødvendigvis må være kompleks og begrundes på lige netop den kompleksitet, som det pågældende konkrete system afspejler (Clark: 2008, Cowley: 2013). Så snart det tolkes af en kognitivt agent, er det en ny 'version'.

I følge det distribuerede sprog- og kognitionssyn er sprogliggørelse i en aktuel situation en slags sense-making aktivitet og sense-making er den aldrig neutrale måde vi lever, navigerer, vælger og påvirker hinanden – det er med andre ord kognition. Komplexiteten af det kognitive system som et distribueret økologisk dialogisk system, implicerer at perspektivet på sprog bliver noget nær lige så komplekst. Forskellen mellem skrift og tale skal ses i, at de er forskellige former for sense-making som i sidste ende involverer forskellig form for kognition – forskellige form for tænkning og involverer forskellige aktiviteter for de implicerede (Barton: 2005, Theiner: 2007). I et økologisk perspektiv involverer skrift og tale forskellige krav og sætter forskellige betingelser for situationen.

Idet sproget i brug ikke forgår ved lineære processer, kan man derfor gennem perspektivet på kognition som distribueret afvise, at sprog er et fænomen bundet til hjerneprocesser. Et fænomen som eksternaliseres ved artikulationer af forskellig art. Siden det talte eller skrevne ord ikke blot er en ydre repræsentation af en indre idé, må man afvise at ord og sprog på en eller anden måde står i en koderelation til tænkning (Love: 2004, Linell: 2005, 2009, Cowley 2007). Port (2007, 2012) har påpeget hvordan den analytiske afgrænsning 'ord' mangler fonetiske korrelater i den konkrete ytring.

Det er derfor problematisk at antage måder at tale om sprog på, som antager et eksternaliseret eller 'realiseret' semantisk indhold. Det følger deraf, at relationen mellem betydning og udtryk ikke bør forstås repræsentationel: 'Indre' betydninger kan ikke bare sådan blive instantierede, realiserede eller manifesterede. Enhver af sådan en tilgang bevirker at stratificerende modeller af sprog umuliggøres (hvis de påstås at være ontologisk realistiske). Idet immateriel betydning ikke findes forud for dets materielle 'udtryk' må mange sproglige teorier fra Hjelmslevs glossematik (1943) til Hallidays systemisk funktionelle grammatik (2004) afvises.

Det studieobjekt, der oftest antages inden for traditionelle sprogstudier er leksikogrammatiske strukturer og disses fænomenologi afvises ikke i f.eks. det distribuerede perspektiv. Leksikogrammatiske strukturer ses i højere grad som virtuelle mønstre (Cowley: 2007), der betinger dynamikken af sprogliggørelsen hos de personer, der engagerer sig interaktivt i hinanden i kommunikation. På en måde kan man derfor sige at det ikke er sprog, der betyder noget, men sprogning eller hvordan vi sproger (Linell: 2009, s. 274).

Det er ikke sprogets systemiske ressourcer, der betyder noget, men snarere de konkrete kropslige handlinger, vi tolker som sproglige, uanset om disse involverer de synlige dele af kroppen (gestik), de usynlige, men ikke uhørbare dele (stemmen), eller de ekstrakropslige ressourcer i omgivelserne (skrift). I følge Love (1990, 2007), kan vi skelne mellem den/de konkrete i krop og verden indlejrede aktiviteter, som vi engagerer os i, når vi kommunikerer og så det virtuelle mønstre af ord og morfemer som vi fænomenologisk oplever gennem disse aktiviteter (Cowley: 2007, 2011). Det første er vores førsteordens sprogning (languageing) mens den anden er en anden ordens struktur 'sprog' (Cowley: 2011). Sprog kan således ses som dynamisk først dernæst symbolsk - "dynamics first, symbols afterwards" – sprog er symbiotisk (Cowley: 2009, s. 504). Ligeledes har Vygotsky peget på sprogets dobbelthed som psykologisk fænomen. Han understreger at sprog på én gang fungerer som stimulus og som respons (Vygotsky: 1978)¹⁵⁶.

---

¹⁵⁶ Hvilket gør sprog til en upraktisk bevidsthed, når man vil vide mere om sprog (Hermann: 1994, Steffensen: 2011, s. 204)

Forholdet mellem sprogning som aktivitet og sprog som struktur bliver behandlet mere udførligt inden for det distribuerede perspektiv på sprog og kognition (Love: 1990, 2004, Thibault: 2011). Poul Thibault skriver i sin artikel fra 2011 "First-Order Languageing Dynamics and Second-Order Language: The Distributed Language View" om det penible forhold mellem sprog som sociokulturel instans og det vi gør, når vi sproger. Han skelnen går mellem første ordens perspektivet i selve sproghandlingen og anden ordens perspektivet i 'sprog-et' som socialt konstrukt (det der svarer til Linells sproglige ressourcer). Første ordens sprogning refererer til de organisationer af processer, der sker på forskellige niveauer (tid og rum), når personer engageres i tale: "First order languageing crucially involves synchronized interindividual bodily dynamics on very short, rapid timescales of the order of fractions of seconds to milliseconds" (Thibault: 2011, s. 18). På den måde tilslutter Thibault sig dialogiske teoriers præmis, idet han understreger det dialogiske i sprogning. Samtidig påpeger Thibault, at sprogning ikke foregår på baggrund af noget, der er indlejret eller bosiddende i individers sind eller deres kroppe. Første ordens sprogning holder på den præmis, at personer samskaber sociale sprogningbegivenheder ud fra en hel masse heterogene ressourcer og komponenter, som er forbundet med hinanden som opfattede helheder (Ibid: s. 214). Disse komplekse 'helheder' bliver til gennem en temporal objektificeringsproces foregående på forskellig tidsmæssige niveauer eller skalaer ('timescales', jf. Thibault: 2011, s. 210). De forskellige skalaer har at gøre med, at selve sprogningprocessen foregår i så minimale tidshorisonter som ned til picosekunder. Fra picoskala hvor mikrole af sprogning skønnes faktuelle i momentet, sker der en udvikling eller forandring i ontologisk status, når sprogningens enkeltdele går over tid dvs. abstraheres som spor af begivenheden¹⁵⁷.

På den anden side har vi så sprog-et – den anden ordens sprogkonstrukt – som i Thibaults termer bliver refereret til som 'det leksikogrammatisk mønster', som vi antager at orientere os imod i vores daglige tale. Inden for det distribuerede sprogsyn består det leksikogrammatisk mønster af 'attraktorer'. Attraktorer er forestillede fremtidige årsager som guider første ordens sprogning. De former altså vores forventninger til det konkrete møde, åbner handlemuligheder men sætter samtidig en vis begrænsning for vores sprogning. De er relativt stabile – og derfor stabiliserende - kulturelle mønstre, som derfor, idet de er 'historisk forankrede', har en meget større temporal horisont at

---

¹⁵⁷ Det skal bemærkes at der i det tilfælde ifølge Harris ikke ville være tale om de 'samme' enkeltdele, men at denne abstraktion fordrer en forandring som bedst kan forklares som en ny tegngøring.

operere på. (Thibault: 2011, s. 216). Det er altså indbefattet i den (dobbelte) dialogikalitet som mennesker iflg. Linell opererer i når de kommunikerer og i de makrosociale faktorer. der ifølge Harris kan spille en rolle på det integrationelle niveau i kommunikationen.

Den dynamik der ellers er kendetegnende for første ordens sprogning og den udvikling sprogmødet måtte resultere i, bliver således tiltrukket af sociokulturelt distribuerede sæt af attraktorer. Der sker således en form for 'mikronormeringsproces'¹⁵⁸, hvori der indgår historiske og kulturelt stadfæstede differentieringsprocesser og kategoriseringsmekanismer, så de enkelte dele i den ellers flyvske tale får plads i det leksikogrammatiske mønster. Attraktorerne bliver således ordnet igennem sprogbrug, at der viser sig et mønster – det leksikogrammatiske mønster. Thibault henviser til dette (som han kalder topologiske) mønster som værende quasikausalt. Dette er selvfølgelig den praktisk logisk funderet - jf. den normerende funktion, det får for noget flygtigt at blive sammenlignet med noget antaget kulturelt stadfæstet og derfor knapt så flygtigt. Resultatet er, at det leksikogrammatiske mønster på den måde er med til at strukturere sprogningens dynamik, så den følger kulturelle linjer (Thibault: 2011, s. 217)

---

¹⁵⁸ Min tolkning.

FJERDE DEL DISKUSSION OG KONKLUSION

KAP. 14 RESULTATER AF CASES

Min overordnede hypotese var at mennesker kan skabe nye ord, når de har brug for nye måder at få nye situationer til at give mening for sig. Dette sker uagtet, om de derved relaterer til fuldstændigt nye fænomener, eller om de blot har brug for at få allerede bekendte ord til at give ny situationel betydning. I skabelse af nye ord vil mennesker sjældent, hvis overhovedet, skabe fuldstændigt NYE udtryk som 'ordformer', men vil trække på allerede bekendte artikulationer hvis brugspotentiale som ordmateriale sættes i spil på ny for at møde de nye betingelser i situationen for deres egne og andres vedkommende. Opgaven er at dele disse oplevelser, for at få andre til at tage del i 'dannelsen af betydning af nye ord'.

FOKUSGRUPPECASEN (FG)

RESULTATER AF 'FG' SET I SEMANTISK PERSPEKTIV

Når man beder personer om at finde på nye ord til forlæg af forskellig art, skaber de ikke fuldstændig 'nye' ord. Dvs. de udtryk, de skaber, er ikke såkaldte nonsensudtryk: der er en fænomenologisk relation i form af genkendelighed ikke bare til 'ordformen' som sådan, men i høj grad også til de betingelser udtrykket kan sætte for fænomenologisk betydningstilskrivning. Man kan derfor konkludere, at når personer bliver bedt om at danne nye ord, trækker de på ordformer som orddele, som de allerede har konkrete erfaringer med at få til at give mening og derfor kan tilskrive en vis betydning i henhold til den nye situations krav. Således falder de resulterende orddannelser i tre grupper: simple komposita, hvor både førsteled og andetled er kendt af deltagerne, ordkonstruktioner (fraser), hvor ligeledes delene er kendt og allerede kendte ordformer. Derudover er det mærkbart at en del af de udtryk grupperne finder frem til har engelsk ophav, hvilket deltagerne selv forholder sig til metarefleksivt.

Derudover er der visse karakteristika i delingen dvs. i den intersubjektive forhandling af udtrykket, forhandler de både udtrykkets betydningspotentiale i forhold til forlægget (dvs. hvordan udtrykket

kan passes til dette), samt deres udtryks sociale validitet gennem eksemplificering. Denne eksemplificering er oftest udformet som personlige historier, hvor ikke bare personernes tidligere erfaringer men også deres værditilskrivning i relation til forlæg eller udtryk muliggør de andre deltagere til at opleve samme erfaringer og værditilskrivninger og derfor dele udgangspunktet for betydningspotentialitet for det givne udtryk. På den måde muliggør (afforder) de personlige værditilskrivninger og historier betingelser for, hvordan gruppen som helhed at skabe ny 'fælles' betydningstilskrivning af allerede bekendte orddele ved 1) at relatere det til den nye situation i lyset af forlægget og 2) at relatere det til en refleksion gennem tidligere oplevelser gjort fælles.

RESULTATER AF FG SET I ET MULTISEMIOTISK PERSPEKTIV

Personerne i fokusgruppen positionerer sig i forhold til andre gennem kropslig interaktivitet for at agere forhandling og fællesgørelse. Idet personerne trækker på hinandens kontekstualiseringer i deres gestik, engagerer de sig i fællesgørelse. Personerne former deres forhandlende gestik med henblik på at rekontekstualisere de andre deltagers betydningstildeling af det givne nye udtryk. Deres gestik bliver således udtryk for følt og set oplevelse og får understreget affektive omstændigheder eller standpunkter i kontekstualiseringen af det nye udtryk – dvs. hvordan ordet bør tildeles betydning i forhold til det situerede forlæg og de personlige erfaringsfortællinger der følger det. Den fællesgjorte skabelse af de nye udtryk eller gruppens fællesskabte betydningstilskrivning af allerede kendte orddele (former) i relation til forlægget, følger absolut ikke lige stier og deltagerne danner derfor ord på komplekse grundlag. I forhandlingen trækker de forskellige personer på forskellige personlige historier, præferencer, evaluative standpunkter, emotionelle involveringer (værdirealisering) og indlejrer disse i den situerede ko-konstruerede betydning og skaber derved også relationer til dele af (tidsvarende) begivenheder i verden og normer eller vaner for tænkning.

Ifølge mit fokusgruppestudie (FG) var 'det nye ord' i udgangspunkt en uimodsagt betegnelse for et sprogligt fænomen. Det blev kontekstualiseret ved initial forhandling i to af tilfældene som også at kunne omfatte allerede kendte ord over for helt nye ord (selvom det sidste forblev uspecificeret). Resultaterne viser, at sådan som deltagerne kontekstualiserer 'nye ord', former en genstand 'nye ord' som udelukkende omhandler ordformer kendt fra andre sammenhæng, som enten i solo eller i

kombination (komposita eller som frase) blev brugt på en ny måde til at favne 'det nye' der skulle navngives¹⁵⁹.

CASE 2 TELLING OF TEXT (TOT)

RESULTATER AF 'TOT' SET I SEMANTISK PERSPEKTIV

Når man beder personer kommunikere en tekst således at en given anden person bliver i stand til at kommunikere 'teksten' videre, vil de personer trække på forskellige strategier for at gøre teksten lettere for den anden person at begribe/fatte, relevantgøre, få til at give mening, kontekstualisere og derved at huske. De vil fremhæve visse dele og derved nedtone andre dele af teksten. Sådan vil personer vælge at gøre visse dele af teksten fremtrædende eller iøjefaldende – at tildele dem prominens. Dette vedrører i særdeleshed navne optrædende i teksten, tekstens tone, ting eller begivenheder serielt nævnt i teksten og ikke mindst ordformer, som kan være problematisk for den anden part at få til at give mening – dvs. det antagede ukendte 'nye' ord. Prominens kommunikerer bl.a. semantisk ved at det prominente fænomen kontekstualiseres med reflektive metakommentarer.

RESULTATER AF 'TOT' SET I MULTISEMIOTISK PERSPEKTIV

Som man kunne se af ovenstående, kan det nye ord enten tildeles prominent position dels ved sin tekstuelle placering, dels ved kontekstualisering gennem metarefleksiv kommentarer og som sådan nyder nye ord samme behov for salience eller fremhævelse som navne og serielt beskrevne ting eller begivenheder. Dette hører til det, jeg kalder den semantiske dimension. En anden dimension inden for hvilken nyhedsværdien af det nye ord gøres prominent og derved fremhæves, er i det, jeg kalder den multisemiotiske dimension.

---

¹⁵⁹ Deltagerne i FG orienterede sig selv mod nyorddannelse som 'navngivning'.

Det nye ord var forud for dette casestudie ét af Sprognævnets optegnede 'nye ord'. Ifølge Sprognævnets optegnelse nød disse nye ord enten kvalitativ eller kvantitativ forankring i 'det danske ordforråd'. Da disse nye ord blev udvalgt ud fra min egen mangel på kendskab, var de nye ord, der skulle sættes i spil kommunikativt, kvalitativt snarere end kvantitativ forankrede, idet de var marginalt repræsenteret i form af belæg.

Det 'nye ord' viste sig at være alle de ord som deltagerne i studiet orienterede sig imod i deres interaktive handlinger, som kommunikativt potentielt vigtige eller udfordrende. Det betyder at de konstruerede nye ord gennem deres handlinger, men at disse ikke nødvendigvis levede op til den leksikografiske forståelse af 'nye ord'. Dette viser at den kommunikative nyordgørelse omhandler alle ord, som personerne finder nødvendigt at gøre signifikant på ny i forhold til den anden person og i forhold til situationens krav.

ORDET I FRIT FALD (RT)

RESULTATER AF 'RT' SET I SEMANTISK PERSPEKTIV

Casestudiet RT viste, at nyorddannelse som kreative kognitive handlinger sker i selv ordinære former for interaktion. Som kreativ sproglig aktivitet er nyorddannelse således ikke knyttet til nogen specifik institutionel ramme. Dog kan man sige at enhver situation er formet af mellem mennesker lokalt skabte sprogspil, som i visse tilfælde betinger flere og specifikke nyorddannelser og i andre betinger [onomasiologiske og semiologiske] afklaringer i forbindelse med situationel sense-making. I alle tilfælde er deltagernes relationer til og orientering mod hinanden altafgørende for betingelser sat for både nyorddannelser og deres afklaring. Ydermere stiller de lokalt demonstrerede interaktioner betingelser for hvorvidt det 'nye ord' som artikulation, kan rekontekstualiseres og derved blive del af situationsoverskridende (situationstrascenderende) praksis. Betingelsen for at ordet indgår som del af situationstrascenderende praksis er da ikke udelukkende afhængig af ordet selv (den artikulerede form), men er i højere grad afhængig af hvilke sprogspil der 'genoptages' (udspilles på ny) samt de personlige relationer mellem de interagerende, der muliggør og fremmer dette. Således er nyorddannelser som kognitive udviklinger mennesker imellem formet af og formende bredere

distribuerede kognitive systemer, hvor deltagere benytter forhånd værende tilgængelige artefakter (eks. artikulationer, visuelle inskriptioner og billeder, emotionelle evalueringer, gestikalske og mimiske handlinger) som redskaber i dels initiering til nyorddannelse men også i kontekstualisering af ord som 'nye' eller 'ukendte' og derfor som bestemmende for, hvordan andre og de selv har mulighed for at reagere på dette.

RESULTATER AF CASE 3 (RT) I ET MULTISEMIOTISK PERSPEKTIV

Som nævnt i ToT kunne jeg vise hvordan de opmærksomhedsstyrende træk af forskellig semiotisk karakter der fulgte det nye ord, i alle tilfælde blev færre i takt med antal gange det nye ord blev artikuleret. Der skal således ikke mere end to artikulationer til inden for en dialogisk situation før det nye ord ikke er nyt for deltagerne. Alligevel rekonstrueres 'nyhedsmarkeringen' når deltagerne skal agere over for en anden part i en ny situation, hvilket knytter situationerne sammen. Dette ser man også i de almindelige samtaler mellem deltagerne i mit studie RT, da artikulationer af ord som tildeles en særlig relationel funktion i reformuleringen henover situationer, af deltagerne tildeles og uddyber den nødvendige prominens ('nyhedsgørelse') på forskellige semiotiske planer (metakommunikativt og prosodisk). Det at 'nyhedsgørelsen' semiotisk kan rekonstrueres i en ny dialogisk situation, peger på at personer forholder sig refleksivt til det potentielle 'nye' eller problematiske for 'den anden' selvom det ikke for dem selv er nyt mere.

I udgangspunkt for dette casestudie var 'nye ord' de af mig analytisk udpegede ord, som ikke kunne siges at være 'etableret' i forhold til Sprognævnets orddatabase. Det viser sig at nyordgørelse i virkeligheden kan siges at omhandle alle de tilfælde af normale interaktioner mellem deltagerne, hvor ord begreber og sammenhæng blev forhandlet, fordi den interaktive forhandling i sig selv forandrede den måde deltagerne kunne tale om (ting) i verden og derfor benytte visse udtryk til at kontekstualisere dette.

KAP. 15 DISKUSSION

Inspirationen til den tilgang, jeg har taget mod de nye ord, kom fra den integrationistiske semiologi og princippet om at enhver tegngøring skete på ny, fordi ordet, hvad enten det bestod af kendt konfiguration af lyde, skulle benyttes kommunikativt til at favne en ny unik situation. Dette pegede på det dynamiske i sprog og virkede derfor som en passende beskrivelsesramme for noget så dynamisk som 'nyordsdannelse'. Omvendt lå der i de præmisser den integrationistiske semiologi satte for beskrivelsen, at tegngøringen i at være unikt forbundet med den situationelle kontekstualisering er personforankret. En abstraktion i form af bestemmelsen af et udtryk som et 'nyt ord' hører en tredjepersons reflektivt aktivitet til og vil derfor ikke være tro mod de mennesker der rent faktisk kommunikerer sprogligt til dagligt. Analytikerens tredjepersons kontekstualisering af 'data og derfor 'data' selv som begreb, siger ikke nødvendigvis noget om virkeligheden. Empiri bliver derfor problematisk for integrationisten.

METODEDISKUSSION

Alligevel forsøger nogle inden for integrationistisk teoriramme at arbejde empirisk ud fra lægmandsperspektiv og det var derfor også min hensigt. Desværre tilbyder den integrationistiske teoriramme ikke redskaber til at forklare, hvorfra man så kan retfærdiggøre at tolke lægmands eget perspektiv, når dette (også) kommunikerer gennem sproglig tegngøring og derfor i udgangspunkt skulle være unikt. Den integrationistiske lingvistik forholder sig kritisk til 'sprog' statisk forstået som 'kode', hvilket nok understreger dynamikken, men forklarer ikke, hvordan forskeren (eks. Roy Harris selv) alligevel opererer uproblematisk med betegnelsen 'ord', samt hvad de fungerer som (betyder) i den konkrete kommunikationssituation. Den integrationistiske lingvistik er ikke særlig anvendelig, når det drejer sig om ikke bare de sociale interaktive aspekter, men også de psykologiske og kognitive aspekter af kommunikation. Men at sprogning og kommunikation (og derfor nyorddannelse) vedrører kognitiv aktivitet er ikke at betvivle. Kognition i forbindelse med sprog er bare ikke isoleret til den enkelte: Mennesker får artikulationer til at fungere kommunikativt på en bestemt måde i situationen for at dele og samskabe oplevelse med andre! Der er således en pointe i at træde ud over den enkelte personforankrede tegngøring og se på, hvad det interaktivt gør ved situationen og deraf at se spejlingen i de andre kommunikationsdeltageres handlinger. Menneskers tegngøring og orddannelser

er dynamiske men de foretages interaktivt! De konsekvenser personernes orddannelse og tegngøring har for dem og situationen får kognitivt betydning af udviklingsmæssig karakter.

Jeg har derfor i afhandlingen valgt at udvide min teoriramme til også at omfatte teorifelter, der understøttede mit perspektiv på sprog som dynamisk, men som også kunne favne det interaktive i kommunikation og derfor sprogliggørelse. Det betød dog udfordringer på et metodologisk plan. De sprogbeskrivelser af nye ord, jeg skulle skabe, skulle leve op til præmisserne for et dynamisk sprog-kommunikations- og kognitionssyn. Jeg har videre forledt min tilgang på andre mere 'nærsproglige' og individorienterede teorirammer for selvom disse i sig selv ikke fyldestgørende kan favne kompleksiteten i nyorddannelse, beskriver de en del af, hvordan mennesker som intelligente væsener forholder sig til sprog og ord som psykologisk fænomen. Jeg har dog søgt igennem mine kritikker at afstå fra derved at reificere den genstand disse teorirammer forudsætter¹⁶⁰. Samlet set har det skabt den ramme, jeg kalder for 'integrerende beskrivelser', hvor 'integrerende' både henviser til de forskellige teorifelter og metodologier jeg må integrere i min beskrivelse, men også til de unikke integrerende handlinger personerne i mine cases foretager, når de interaktivt danner og forhandler (nye) ord.

Men for at favne kompleksiteten af menneskers interaktive handlinger i nyorddannelse, kan jeg ikke leve op til alle dele af den videnskabelige redeligheds treenighed 'reliabilitet', 'generaliserbarhed' og 'validitet'. Det kan gerne være, at man ikke kan undgå at forholde sig til reliabilitet og generaliserbarhed, men de præmisser for beskrivelse, der betinges af mit dynamiske sprog- og kognitionssyn og det deraf ændrede ontologiske udgangspunkt, vil nødvendigvis udfordre, hvordan man bør forstå disse begreber, og derfor hvad vi kan og bør forstå ved videnskabelige beskrivelser. Spørgsmålet er om man ud fra præmisserne sat af et dynamisk sprog- og kognitionssyn, overhovedet bør stræbe efter at opfylde de forventninger eller krav om reliabilitet og generaliserbarhed, når disse er begrundet på en anden ontologi. Mange sprogstudier er kendetegnet ved et strukturalistisk, kvantitativ og/eller diakront perspektiv. Jeg har taget et synkront, kvalitativt og dynamisk perspektiv på nye ord. 'Nye' ord netop kendetegnet ved nyhedskarakter og udfordring af 'norm' og er derfor nødvendigvis bundet til synkronicitet. Nye ord er kendt som sådan ved ikke at være en del af det

---

¹⁶⁰ Hhv. 'the mind' og 'the linguistic fact'

'normalt forekommende' og så snart en person kender det nye ord, er det ikke mere et nyt ord for vedkommende. Disse mine små casestudier var perfekte til at belyse de subtile dynamiske træk af menneskers interaktive kognitive kreativitet i nyorddannelse.

GENSTANDFELT (EPISTEMOLOGISK)

Min tidligere beskrivelse af det nye ord som udtryk for dynamik (s. 14) leder mig til at se på det virvar af virkelige kommunikationer som en form for kognitive begivenheder i hvilke ord dannes, betydningstildeles og forstås som del af den konkrete situation. Set fra et dynamisk sprogsyn kan man forstå det vi kalder 'ord' som kommunikative tolkninger af artikulationer inden for et vis semiotisk domæne. I et integrerende perspektiv er det i artikulationen af ordet, at vi overhovedet tegngør dette og gør det kommunikativt signifikant. I vores aktive tegngørelse tildeler vi udtrykket potentiel semiotisk provisorisk betydning (og betydning som 'ord'), men dette sker altid i forhold til den konkrete situation dvs. i forhold til 'the current programme of activity' (Harris: 1996, s. 177). Det betyder at ord ikke er ord før de gøres til ord i selve den kommunikative tegngøring. Denne tegngøring er samtidig en kontekstualisering af tegnet som ord og samtidig bliver ordet kontekstualiserende for situationen.

I tilfældet det nye ord kan man forestille sig at en person i kommunikation med en eller flere andre personer foretager en akustisk fonetisk artikulation. Denne artikulation tegngøres i situationen ved at blive tildelt provisorisk betydning (betydningspotentiale) af både den der ytrer og dem der hører ytringen, i og med at den bliver ytret og i og med at den bliver kontekstualiseret i forhold til den kommunikative situation. Således er artikulationen, så snart den udføres del af det sociale system og hvad der sprogligt kommunikativt kan gøres ud af artikulationen sker samskabt af personerne til stede. Det 'nye' vil så enten blive kommunikeret gennem personens ytring af ordet, dvs. vil knytte sig til særlige semiotiske karakteristika til ytringen, der viser at personen er sig udtrykket delvist ubekendt. Eller dette 'nye' vil blive formuleret ved metarefleksiv regibemærkning og denne vil således virke kontekstualiserende for ordet i fokus. Men det 'nye' vil også kunne være at finde i den/de andre deltagende kommunikationspartners opmærksomhed og re-aktion evt. i form af semiotisk demonstration af det kommunikerede (overraskelse eller spørgsmål) og en sammensmeltning af disse

to perspektiver vil være en når en person i hensynstagen til den anden kontekstualiserer noget som potentielt 'nyt' eller ukendt for vedkommende.

I mit studie RT, er samtalerne er så autentiske som muligt og derfor har naturligt forekommende dynamisk social vigtighed og relevansgørelse. På den anden side viser det lige netop kompleksiteten af at afgøre hvordan denne sociale vigtighed kan gribes og beskrives i et analytisk perspektiv. I mine andre studier (FG og ToT) er den sociale vigtighed og relevansgørelsen kunstigt introduceret for deltagerne gennem dele af selve opgavens udformning. Det er og har været en af mine altoverskyggende udfordringer i at udvikle forskellige undersøgelsesdesign i dette studie af nye ord fra et første ordens perspektiv: ikke bare er den kreative ikke-tilskyndede autentiske dannelse af nye ord meget svært at dokumentere og giver derfor et empirisk magert resultat end i tilskyndede nyorddannelseksperimenter. Men det er også svært at gribe hvordan intersubjektivitet, ansvarlighed, tillidsskabelse og forhandlinger om sociale værdier og status spiller en vigtig rolle i at få det nye ord til at overskride situationer, når man kun kan drage erfaringer fra begrænsede lettere kunstigt opstillede nyorddannelseksperimenter. Ikke desto mindre har jeg i netop disse kunstige settings ladet selve opgaven involvere aspekter som kan tilskynde deltagerens kommunikative relevansgørelse (how and why), hvilket sker idet en anden eller andre har brug og tillid til at det bliver gjort hensigtsmæssigt.

'Nye ord' kan benyttet som terminologi i sig selv udgøre et udtryk for en 3. persons abstraktion. Kategorisering af noget som 'nye ord' indbefatter en form for metalingvistisk 'kodifikation' (Harris: 1996, s. 133). Man kan som analytiker være splittet mellem kun at se på 'nye ord' når udtryk verbalt kontekstualiseres som sådan af sine informanter ved den metalingvistiske term 'nye ord' (som var Davis' intention (Davis: 2001)) eller om man kan tage selve det at informanterne demonstrerer refleksion over artikulationen som 'ny' ukendt og derfor semantisk ubestemmelig ved kommunikativ signifikans. Jeg vil argumentere for at trække på begge aspekter, for selvom første aspekt lever op til f.eks. Davis' integrationistiske præmis for undersøgelse, mener jeg at dette aspekt primært koncentrerer sig om at isolere og reificere ikke bare en sproglig men også metasproglig aktivitet. Man misser at vi 'gør' ord i kommunikation og at kommunikation ikke blot involverer sproglige artikulationer men også mange andre semiotiske ressourcer, som er vigtige for kontekstualisering af det sproglige. Det er altså ikke kun personers vedkendelse af at et udtryk (en artikulation) ifølge en

eller anden sociokulturel norm kan klassificeres som en abstrakt konstruktion ('nye ord'), der skal afgøre genstanden. At personer i kommunikation interaktivt kan kontekstualisere selve udtrykket som nyt eller fremmed giver en mere integrerende beskrivelse af genstanden. Termen 'det nye ord' bliver således benyttet af mig som et kompleks¹⁶¹ - et forankringsspunkt når jeg skal beskrive, hvordan vi kommunikerer noget som 'nyt'.

Den verbale artikulation bekræfter formens tilhørsforhold inden for et vis semiotisk domæne (Goodwin: 2008). Der bør ikke skelnes mellem processer for at få artikulationer inden for forskellige domæner til at give mening for sig. At få ('ny') gestik til at give mening for sig og i situationen, siger lige så meget om processen med at få ('nye') ord til at give mening for sig og i situationen. Det handler om de dialogiske forhold, hvorigennem vi deiktisk bekræfter og stadfæster artikulationens bestemmelsespotentiale i forhold til andre artikulationer i den sammenhængende ytring. At noget artikuleres på samme måde som (andre) 'ord' er med til at gøre det til et 'ord'. Personer får således rigtig meget 'information' alene i artikulationen. Det betyder, at selvom samme personer ikke nødvendigvis metasprogligt ytrer orientering om en artikulations potentiale som 'ord' (ved reference til en anden ordens konstrukt 'sprog') absolut ikke betyder, de ikke oplever dem som ord - de agerer på artikulationen som 'ord'. Udfordringen opstår, når den situation, der skal kontekstualiseres af artikulationen, er betinget af hvordan artikulationen bliver benyttet (distribueret) i forhold til andre aspekter af situationen, samt hvad artikulationen derfor får potentiale til at blive brugt til at betyde. I så fald er det andre sociale faktorer ved situationen, som bestemmer, hvorvidt denne betydningstildeling er nødvendig og hvorvidt parterne åbent kan udfordre betydningstildelingen eller mangel på samme. Hvis ikke denne mulighed byder sig, har personen, for hvem artikulationen ikke vinder genkendelse, kun de aspekter kommunikationspartneren og situationen tilbyder i meningsskabelse af udtrykket.

BESKRIVELSENS FOKUS

Jeg har i ovenstående peget på, hvordan vi ender op med forskellige og forskelligartede abstraktioner. Abstraktioner eller refleksioner, der knyttes til udtrykkets form, hjælpes på vej af den konkrete

---

¹⁶¹ ud af flere mulige nedslagspunkter

artikulations semiotiske domæne, Hvad enten artikulationen er akustisk-fonetisk eller skriftlig, er den som del af en længere sproglig ytring netop kendt sprogligt og kvalificerer derved min brug af metatermen 'ord'. Ydermere er der i det artikulatoriske mønster visse træk som vækker genkendelse fra tidligere¹⁶². Dette giver yderligere en fordel i kvalificeringen af 'ordet' som analytisk greb. 'Det nye' derimod knytter sig netop da til brugen, eller hvordan deltagerne skal kunne få artikulationen til at give mening. Vi finder ikke bare på noget, vi ikke kender¹⁶³. Vi trækker på hvad vi ved, tror og har erfaring med 'virker' (til noget bestemt), fordi formålet med kommunikation er at få andre involverede. Derfor trækker vi på, hvad vi ved virker, for på den måde at håbe på at møde vores kommunikationspartner, der hvor han eller hun er. Det er primært det sidstnævnte niveau, jeg beskæftiger mig med, når jeg peger på mine informanternes refleksioner i de sociale orddannelsesprocesser. Dette skyldes, at det er det oftest forekommende. Der er således ikke mange forekomster af spontan refleksion over sprogsystemet som sådan, hvilket kan ses i at der yderst sjældent benyttes metalingvistiske termer som 'ord', 'sprog' og 'sætning'. Nærmere bestemt sker dette som jeg vil vise kun når personerne former situationen i forhold til et bestemt formål – visse sprogspil – som ikke bare muliggør men også kræver metalingvistiske termer.

ORDETS ONTOLOGISKE STATUS

Det kunne diskuteres, hvorvidt man i distinktionen mellem den første ordens aktivitet (sprogliggørelse) og den anden ordens konstrukt ('sprog'), reproducerer den samme problematik i at tage konstruktet 'sprog' for givet. Hvis man kan argumentere for skrivningens unikke økologi over for eks. talens unikke økologi kan begge økologier således tolkes som forskellige måder at forholde sig til, reflektere over og referere til det uundgåelige konstrukt, som af mennesker antages at være gyldige

---

¹⁶² Man kunne måske mene at ordene 'hamam' og 'sikhaklik' i mit andet casestudie har 'fremmedartet' udseende. Men selve de akustiske egenskaber udtrykkene har afviger ikke fra det vi er vant til fra europæisk fonetisk struktur, og de ortografiske egenskaber udtrykkene har i deres tekstualisering afviger ikke fra europæisk ortografinorm. Det fremmede ligger således alene i kombinationen (eller konfigurationen) af disse egenskaber i forhold til den funktion udtrykket samlet skal tildeles i situationen.

¹⁶³ Hvilket er mit argument for ikke blot at trække på opfindelser af 'sprog' i forbindelse med film og litteratur (jf. elverfolkets sprog i R.R. Tolkiens romantrilogi 'Ringenes Herre' fra 1957 eller Na'Vi-folkets sprog i filmen Avatar fra 2009)) eller andre mere eller mindre humoristiske opfindelser af ord (jf. 'Madsens ÆØÅ' – komikeren Anders Lund Madsens ordbog over ord for ting vi ikke har ord for fra 1997)

normsæt og derfor 'eksistere' forud for den økologiske situation. Men man bør insistere på dynamikken i første ordens sprogliggørelse og det gensidige afhængighedsforhold til evt. anden ordens konstrukt. Dynamikken i førsteordens sprogliggørelse bliver derfor afgørende for dynamikken af dette anden ordens konstrukt 'sprog'. Vi forholder os til normer af sociokulturel karakter som en institution – vi orienterer os i vores tale til normen, som om den er der, men er igennem denne orientering med til at reificere denne. Det betyder, at for hver lille marginal fornyelse i vores førsteordens aktiviteter, er disse med til interaktivt at forandre de betingelser, vi orienterer os mod som norm.

Man bør derfor tolke første ordens sprogliggørelse i sin dynamik som forandrende (om end i lille målestoksforhold) enhver form for idé om normer. Når en forestilling om en norm knyttes sammen med noget oplevet som til en vis grad modsiger eller modificerer denne norm, vil forestillingen forandre sig for at gribe det nye oplevede. Det er ikke svært at begribe dette dynamiske forhold mellem handling og forestilling om norm, når vi taler menneskers karakteristiske måder at handle i samspil mellem normfølge og normbrud (fri vilje)¹⁶⁴. Det er dog ofte sværere at begribe, at dette dynamiske forhold også gælder i forbindelse med sprogliggørelse, hvilket måske skyldes, at der i sprogliggørelse er tale om handlinger, der på den ene måde er forbundet med her og nu og på den anden måde er symbolgørelse af en symbolgørelse (transformationen af sansning til oplevelse til fællesgørelse i kommunikation).

Et af spørgsmålene har for mig været at udpege, hvad der gør, at mennesker lader nye ord overskride situationer og jeg har fremhævet nogle af de intersubjektive og interaktive træk, der måske fremmer og bringer det nye ord i forgrunden som potentiel udfordring og derfor hjælper ved at gøre det nye ord fremtrædende nok til at blive husket. Man kunne diskutere, hvorvidt disse træk i sig selv er nok til at gøre det nye ord til en del af personernes ide om anden ordens konstrukt eller deres forhold til en anden ordens refleksion. Der er nogle affektive værditilskrivninger, som er bundet til situationens og kommunikations relevans for de enkelte personer og så relevansen og arten af de relationer, der skabes og skal styrkes mellem personer i situationen, som alle peger på det situationsforankrede og flygtige. Omvendt ved vi, at vi re-agerer på bekendthed og lighed på mange perceptuelle planer i

---

¹⁶⁴ Det skal siges at ethvert normfølge involverer normbrud. De er blot begrundet på forskellige normsæt.

respons på en situation. Man kunne derfor argumentere for, at den situationsoverskridende 'nyhedsgørende' aktivitet, hvori det nye ord gøres fremtrædende og prominent, ikke bare er en del af, men et yderst vigtigt trin i selve det at transformere noget oplevet fra arbejdshukommelsen til langtidshukommelsen. Det at 'nyhedsgørelsen' semiotisk kan rekonstrueres i en ny dialogisk situation, peger på, at personerne forholder sig refleksivt til det potentielle 'nye' eller problematiske for 'den anden', selvom det ikke for dem selv er nyt mere. Derfor muliggør kontekstualiseringen af det nye ord ved disse prominente træk den anden person genkalder eller sågar genoplever dvs. kontekstualiserer det nye ord (som ikke er nyt mere) på ny i en ny situation distanceret i tid og rum fra det første oplevelsesmoment.

AT DET DYNAMISKE OPFATTES STATISK

Jeg har forsøgt at vise, at det vi i mange tilfælde opfatter statisk og derfor generaliserbart, i virkeligheden er dynamisk og komplekst. Men jeg anerkender, at det dynamiske, for at mennesker kan forholde sig til det i deres hverdag, opfattes statisk: At vi for at fungere i verden, må gøre det dynamiske til for os på en sådan måde, at vi kan 'regne' med det, hvilket indbefatter at agere på det som 'noget bestemt'. Det er bl.a. det, jeg søger anskueliggjort gennem min diskussion af det fænomenologiske aspekt. Således viser jeg, at disse diskussioner om genstanden tilblivelse gennem beskrivelsen, er et vigtigt aspekt at være sig bekendt med ikke bare inden for humanvidenskaberne men i lige så høj grad videnskabsteoretiske diskussioner i al almindelighed. Det bør være en refleksion, man gør sig klar forud for og undervejs i en hver videnskabelig beskrivelse og udredning, for det stiller også spørgsmål til de normer, der forefindes inden for afgørelse af videnskabelighed generelt. Herved vil jeg ikke udfordre eller forkaste andre forskeres præmis for videnskabelighed, men jeg opfordrer til yderligere debat af og tolerance på området. At min afhandling omhandler et humanistisk studie af sprog ændrer ikke ved ovenstående, idet sprog som symbiotisk (dynamisk og symbolsk) fænomen repræsenterer mange andre fænomener, som både kan anskues fysiologisk og psykologisk.

KAP. 16 KONKLUSION

Som nævnt i indledningen vil denne afhandling beskrive nyorddannelse dvs. hvordan nye ord dannes, forstås og tages i brug af sprogbrugeren.

I indledningen til mit teoretiske afsæt diskuteres det at selve betegnelsen 'nye ord' har en masse implicite forudsætninger, som kan sige noget om hvordan 'nye ord som genstand' tidligere er blevet behandlet, samt begrænsninger i dette. For at starte med 'nye', implicerer at der må være noget ikke-nyt som det 'nye' sættes i forhold til. Dette 'ikke-nye' har i denne sammenhæng klar forbindelse til den leksikografiske behandling af ord, da de antageligvis ikke-nye ord er de sproglige ordenheder (lemmaer), der samlet set menes at udgøre det danske ordforråd. Men som bekendt er det umuligt at afgrænse et ordforråd inden for en heterogen gruppe mennesker og det bliver yderligere kompliceret af at 'ordforråd' i sig selv er en abstraktion og at det der er 'nyt' for den ene sprogbruger ikke er det for en given anden. 'Nye' i sammenhæng med ord er da en kunstig betegnelse, som kun har sin berettigelse gennem den snævre kontekst som en konkret leksikografisk praksis skaber. Sagen bliver mere speget, når man benytter 'ord' som beskrivelse af en undersøgelsesgenstand for ved denne betegnelse underforstår man at der er noget, der kan betegnes 'ord'. Noget afgrænset som vi ved hvad er.

Jeg har imidlertid henholdt mig til at 'ord' og derfor 'nye ord' ikke er noget foruden den kommunikation, hvori de af personer berettiges som en sproglige enheder. En kommunikativ enheds brugspotentiale må nødvendigvis være affødt af sprogbrugernes konkrete tidligere erfaringer med den enhed. Men sprogbrugerens konkrete brug af enheden (ordet) i en given kommunikationssituation er også er med til at farve ordets fremtidige potentiale. Der er, sagt på en anden måde, ikke tale om at 'ordet' har en betydning, men at det bliver gjort meningsfuldt (tildeles betydning) i og med at det benyttes i kommunikation. Det betyder endvidere at 'ordet' ikke kan dekontekstualiseres. Den tidligere fokus på formen og på ordets morfologiske struktur, bliver da nedjusteret til fordel for et fokus på hvordan mennesker 'tegnør' det nye ord ved at tildele ordet betydning i konkrete situationer. Derved bliver ikke sagt at formen på ordet ikke har nogen betydning, da formen er dét

vores erfaringer og oplevelser knytter sig til, men formen i sig selv berettiger ikke til at se på ordet som en dekontekstualiseret enhed., fordi man så ikke kan favne hvad der gør enheden til et ord. Det 'nye ord' bliver da interessant, for ser man 'ord' som resultat af dynamisk kommunikation – som spejlende sprogbrugernes (de kommunikerendes) tidligere erfaringer, men også sådan som det er spejlet i den pågældende situation, kunne man anfægte at der overhovedet nogensinde kan være tale om egentlig nye ord. Men på den anden side er selve det brugspotential som berettiger at ordet fungerer som en kommunikativ (sproglig) enhed baseret på dynamisk handlen mellem forskellige individer. Man kunne således argumentere for at hver eneste gang et ord benyttes i en kommunikation, sker dette for første gang på en ny måde, og i det moment det bliver benyttet på denne nye måde ændres 'ordet' for sprogbrugerne. Det betyder, at der ikke er andet end 'nye ord'. Vores hverdagslige handlen (og forhandlinger) hele tiden skaber og omskaber ord! Dette mit perspektiv er et meget dynamisk perspektiv, og dette får naturligvis konsekvenser for 'nye ord' som forskningsgenstand, og ikke mindst for hvordan vi kan beskrive disse 'nye ord', dvs. hvordan de skabes og omskabes, indgår i kommunikative aktiviteter og forhandles, samt ikke mindst hvordan de 'forstås'.

FELTET BELYST

Som nævnt åbnede jeg med denne indledning for at se på nye ord fra et nyt og mere dynamisk perspektiv. Dette viser jeg har konsekvenser for hvordan man overhovedet kan betragte 'nye ord' som forskningsgenstand, samt hvordan denne så lader sig undersøge og beskrive.

Det felt, som 'nye ord' som genstand er blevet behandlet inden for er den leksikografiske praksis, i denne afhandling repræsenteret ved Dansk Sprognævn. Den måde leksikografien behandler nye ord, er båret af at se ord som betydningsbærende enheder der i dekontekstualiseret form (dvs. taget ud af deres kommunikative sammenhæng) kan anføres i leksikografiske opslagsværker som 'lemmaer' med dertilhørende normsætning, definition, grammatisk tilhørsforhold. Det betyder at 'ordet' anskues ud fra sin skrevne form, hvorfor der også bliver involveret en normeringspraksis i mange leksikografiske behandlinger af ord. I dette perspektiv behandles ordet som del af et etableret normeret ordforråd for et givent sprogfællesskab. Ordet behandlet ud fra sin semantiske funktion og analyseres i henhold til sin morfologiske struktur. Den leksikografiske beskrivelse beror derfor på grammatiske

kategoriseringer og morfologiske strukturer som er bærende for en lingvistisk tolkning af ordet (se nedenfor). Men derudover baserer mange leksikografiske opslag sig på en filologisk (dvs. ideografisk) metode i udarbejdelsen af ordets definitioner, ikke mindst hvis disse følges af konkrete citater hvori ordet bliver benyttet og derfor giver indblik i dets brugspotentiale. Det nye ord har på en måde alene sin berettigelse inden for dette perspektiv idet betegnelsen 'nye ord' reificerer denne komparative metode og abstraktion. Jeg diskuterer således hvordan også 'nyorddannelse' som betegnelse er født af denne praksis og implicerer det leksikografiske arbejde med dekontekstualisering, grammatisk klassifikation, morfologisk analyse som derved trækker på ikke bare en retrospektiv, men også en kunstig analytisk abstrakt tilgang, hvilket jeg bifalder men som jeg ikke kan tilslutte mig. Hvordan vi kan operere med og beskrive 'ord' generelt og i særdeleshed 'nye ord' i et dynamisk perspektiv er derfor spørgsmål jeg lægger op til at berøre efterfølgende.'

Som jeg var inde på ligger den største implicite forudsætning for at benytte sig af betegnelse 'nye ord' i at der er tale om en genkendelig abstrakt enhed, der indgår i systemet sprog. Denne enhed (ord) er ofte blevet diskuteret, men dette er tit foregået på strukturalistiske præmisser, og 'ordet' har fået sin berettigelse som lingvistisk enhed uden egentlig udtømmende diskussion. Da lingvistikken er en modsigelsesfri sprogteori, vil genstande, der ikke undersøges og beskrives på samme præmisser i princippet falde uden for det genstandsområde som lingvistikken beskæftiger sig med. Ordet er da som lingvistisk enhed betinget af at blive beskrevet på disse præmisser. Der har derfor ikke været inddraget faktorer som komplekse kommunikationer og oplevelser, emotioner og relationer mellem mennesker, interaktivitet og socialitet historik, hukommelse og erfaringer. Hvis man vælger at inddrage sådanne faktorer bliver genstanden ikke lingvistisk, da præmisserne for beskrivelsen er en anden. Men det er lige netop det skridt jeg tager, hvilket betyder at 'nye ord' i denne afhandling ikke er blevet anskuet som lingvistiske enheder. Derimod viser jeg at den lingvistiske stadfæstelse af ord som lingvistisk enhed, ikke bør gå upåagtet hen, da studier har vist hvordan vores strukturalistiske forståelse af sprog som system og ord som (dekontekstualiserbare) enheder med indbyrdes grammatisk sammenhængskraft i høj grad historisk er knyttet til den store vægtning af skriftsprog og skriftlighed i den vestlige kultur, vi som vidensfællesskab er en del af. Ydermere beskriver jeg, hvordan et lægmandsperspektiv sætter spørgsmål ved definerbarheden af 'ord' som metalingvistisk enhed og snarere kan demonstrere at 'ordet' (qua sin historiske institutionalisering i vores samfund og socialisering) i høj grad opleves som en psykologisk realitet af mennesker.

At se ordet som psykologisk realitet bliver derfor startskuddet for at se dynamisk på nyorddannelse. Med udgangspunkt i psykologi finder man nemlig, at fænomener har deres berettigelse netop i den konkrete oplevelse, og kan siges at være psykologiske fænomener i kraft af konkrete menneskers normative behandling og vurdering af fænomenerne i henhold til forskellige socialt stadfæstede normer og sociokulturelle praksisser. Dette peger på, at skønt 'ordet' opleves af mennesker som fænomen, er dette psykologisk funderet, da det vurderes i forhold til de givne normer og praksisser, mennesker i de konkrete situationer orienterer sig i og i mod.

Når jeg således tager det nye ord og nyorddannelse alvorligt som psykologisk fænomen for mennesker, betyder det også, at jeg må tage det psykologiske væsen, mennesket i kommunikation, alvorligt. Derfor måtte jeg gøre rede for de tilfælde af social samhandlen, der kunne få betydning for dannelse, forståelse eller ibrugtagen af 'nye ord'. Derudover medførte det en nødvendig diskussion af hvordan konventioner og normer etableres og forhandles, dels fordi man i sprogvidenskab traditionelt har forudsat konventionsdannelse i forbindelse med behandling af sprog som abstrakt system, og dels fordi sprog og ord som psykologiske fænomener netop skal ansues som sådanne, idet de vurderes i henhold til normer, der stadfæstes dynamisk og forhandles socialt. Disse beskrivelser hænger sammen med, hvordan vi socialiseres og lærer at forholde os til nyt i verden. Beskrivelserne kan derfor knyttes til hvordan vi skaber 'nyt' samt hvordan 'det nye' bliver til for os at reflektere over. Ovenstående tilgang gav anledning til en ramme inspireret af integrationistisk lingvistik og dialogisme, hvori kommunikation og interaktivitet antages at være forudsætning for sproglighed. Min tilgang er yderligere beriget af de teorifelter, der ser kognition og sprog som distribuerede systemer, for at koble den fortløbende kommunikative aktivitet med de refleksionsprocesser, der er involveret i forbindelsen mellem 'førsteordens sprogning' og 'andenordens sproglige konstruktion'. Men det betød at jeg for at undersøge fænomenet empirisk blev nød til at opsætte nogle præmisser for min beskrivelse. Jeg indlod mig således med mit teoretiske afsæt på:

1) at ordet skal ses i sin kommunikative kompleksitet med samt hvad det indbefatter af mellemmenneskelig sam-handlen.

2) at man for at tage genstanden 'nye ord' som psykologisk fænomen alvorligt som udgangspunkt må tage et førsteordensperspektiv, snarere end et analyserende tredjeordensperspektiv, fordi det drejer sig om at undersøge det 'nye ord' hos hvem det er og opleves som et psykologisk fænomen.

3) at jeg godt kan benytte termen 'nye ord' så længe man kan afgøre, at den enhed, der identificeres kommunikativt behandles som 'ord' (benyttes som sådan) og oven i købet behandles som et nyt eller ukendt et af mindst én af de tilstedeværende personer.

4) at for at få et fyldestgørende billede af hvad og hvordan nye ord skabes og forstås, må vi se på hvordan mennesker får nye ord til at give mening for sig, hvad enten dette bliver som fænomen eller tilmed som en metalingvistisk abstraktion.

EMPIRI

Mit lægmandsperspektiv som i høj grad er inspireret af integrationistisk forskning, forpligtede mig til at udvikle og gennemføre tre casestudier, gennem hvilke jeg forsøgte at angribe menneskers dannelse og forståelsesmæssige forhandling af 'nye ord' som dynamisk aktivitet med andre mennesker.

Det første casestudie var semistruktureret, idet materialet blev indhentet ud fra 'ask-the-speaker-princip'. Casen byggede på fokusgruppeinterviews med mig som observerende moderator. Deltagerne blev i grupper af 5 bedt om individuelt at finde på nye ord ud fra hhv. visuelle eller tekstuelle input. Efter deltagerne efter tur havde afsløret deres 'nye ord' samt argumenteret for deres valg, blev gruppen i fællesskab bedt om at nå til 'enighed' om et nyt ord for det pågældende input.

Kritik af denne indsamlingsmetode er at situationen på sin vis er kunstig. Dette blev søgt reduceret ved at vælge deltagere ud fra homogenitet, således at vægten blev lagt på deltagernes indbyrdes tryghed ved hinandens selskab. Endvidere er der på grund af diskussionens emne risiko for at deltagernes handlinger bliver påvirket af en (ukendt og elitær) diskurs om 'sprog som abstrakt system' med rod i den strukturalistiske indflydelse i samfundet, med uhensigtsmæssig orientering imod sprognormer til følge. Omvendt bliver denne påvirkning i tilfælde hvor den kunne spores mindre kritisabel, da den netop er én af de faktorer der nødvendigvis må gælde for at beskrive ord som psykologisk fænomen for mennesker i et givent samfund.

Formålet med dette studie var at lade de mennesker der bruger sproget, komme til orde og byde ind med ikke bare nye ord men også selv lade dem bestemme hvad 'nye ord' er, og hvad der kan ratificeres som et nyt ord. Dertil var det vigtigt at se hvordan deltagernes interpersonelle dynamikker fik betydning for hvilke og hvordan nye ord blev godkendt, hvilke 'senses' der fik tildelt værdi, og hvordan narrativer blev gjort til fælles som rationale for det nye ord.

Resultaterne viste at mennesker, når de bliver bedt om at 'lave nye ord', trækker på allerede 'kendt' ordmateriale. Der var således ingen forekomster af komplet nye lydsammensætninger. Der var heller ikke stor skelnen mellem brug af det man kunne klassificere som danske eller engelske udtryk, tværtimod var der visse af de input der var stillet til rådighed, som konsekvent appellerede til deltagernes valg af engelsklydende udtryk (ord). Dertil viste mine resultater at deltagerne i høj grad argumenterer for de nye ord og deres 'senses,' og i hvor høj grad personerne når til deres forståelser af disse ud fra deres tidligere erfaringer, narrativer og fordomme. Dette kommer næppe som nogen overraskelse, da mennesker generelt forhandler både meninger og deres forståelser af sig selv, af andre og af verden gennem tidligere erfaringer og fortalte narrativer.

Dertil viste mine resultater at deltagerne yderst sjældent italesatte eller stillede spørgsmål til hvad der egentlig mentes med et nyt ord. Desuden afviste de ikke andres bud på nye ord med begrundelse at der ikke var tale om 'nye ord'. Dette viste at de udtryk de valgte og godkendte for dem faldt ind under betegnelsen 'nye ord'. Slutteligt viste efterfølgende diskussioner og forhandling om enighed om 'det nye ord' der blev knyttet til et forlæg, at deltagerne ikke bare trak på egne, men også på dem af de andres erfaringer der var blevet gjort fælles gennem fortælling om dem. Dette viser at den relationsskabelse der ligger i fællesgørelse af erfaringer gennem faktiske fortællinger bliver et nøgleredskab for vurderingen af det nye ord som hensigtsmæssigt og kommunikativt 'brugbart'. Heri ligger ligeledes at de affektive vurderinger i deltagernes udtryk om egne og andres fortællinger var i samspil med de emotionelt styrede normative vurderinger af 'ordforslagene'.

Mit andet casestudie baserede indsamling af materiale til brug som data på en mere eksperimentelt inspireret opsætning. Deltagere blev to og to placeret i et studie, og den ene blev bedt om at formidle en tekst til den anden. I studiet blev to kameraer placeret så de filmede hver person frontalt. På den

måde kunne man følge med i deltagernes gestik, mimik, kropsholdning og bevægelser. Valget af tekstmateriale skete på baggrund af artikler fra Infomedia hvori der forekom nogle af Dansk Sprognævn certificerede 'nye ord' som tilmed var ukendte for mig.

Opsætningen var konstrueret i håb om at efterligne en naturligt forekommende situation hvor en person læser en artikel med et for vedkommende nyt ord i, og dernæst genfortæller hvad der står i artiklen til en anden person. Formålet var at se hvorvidt det nye ord bliver ignoreret eller kommunikeret videre til den anden person, og i bekræftende fald hvordan det nye ord så blev viderekommunikeret, dvs. hvordan nyhedsværdien blev kommunikeret. Efterfølgende skulle andenpersonen kommunikere det vedkommende var blevet fortalt, videre til en tredjeperson. Derved blev det klart hvorvidt det 'nye ord' blev kommunikeret videre, hvordan det blev kommunikeret og således hvordan (hvis tilfældet) nyhedsværdien blev markeret. Deltagerne fik ikke at vide på forhånd at der var tale om artikler med forekommende nye ord.

I opsætningen forekom dog alt for mange variable til at casen kunne bruges som en eksperimentel undersøgelse, men da jeg argumenterer for at eksperimentelle undersøgelser i deres yderste konsekvens alligevel ikke undersøger andet end informanternes reaktion på en forceret kunstig situation, blev det ikke relevant at leve op til de betingelser.

Resultaterne viste at de nye ord i de fleste tilfælde bliver formidlet videre, også selvom de ikke var fulgt af leksikalsk nyhedsmarkør eller havde anden tekstlingvistisk prominens. Selve nyhedsværdien af det nye ord i teksten blev kommunikeret meget på meget forskellig måde. I enkelte tilfælde blev 'det ukendte' ved ordet italesat ved ekstern evaluering af den kommunikerende førsteperson. Oftest blev det 'nye' ved ordet markeret multisemiotisk ved gestik, kropsbevægelse, mimik eller intonation. Dette viser at det er ikke udelukkende sproget vi kommunikerer med, men at hele kroppen engageres i kommunikation med andre mennesker. Dette viser i høj grad rationalet for at tildele kommunikation prominens fremfor sproget. Dertil at kommunikation ikke blot handler om sproglige fænomener, men involverer kropslig integration mellem mennesker.

Mit tredje casestudie bestod af naturligt forekommende samtaler mellem 4 yngre kvinder med mig selv som deltagende observatør. Casen var baseret på eksplorative indsamlede data og gik ud fra en hypotese om at mennesker skaber nye ord i ganske almindelige kommunikationer i ganske almindelige situationer. Mennesker agerer på nye ord ud fra personlige præferencer og normer, men også igennem spejling af de andre i situationens præferencer og normer. For at finde en måde at operationalisere ovenstående betingelser og præmisser for menneskers sociale virke i min måde at beskrive nyorddannelse fra et lægmandsperspektiv, har jeg skævet til Wertsch' videreudvikling af Vygotskys 'mikrogenese' ikke bare som koncept, men også som redskab til induktiv analyse.

Formålet med denne indsamlingsmetode var at opnå uformelle naturligt forekommende samtaler mellem personer uden ydre påvirkning fra en metasproglig eller sprogvidenskabelig diskurs. Homogeniteten i gruppen er efterstræbt, da vi som mennesker ofte befinder os i relativt homogene grupperinger, når endelig vi samles. Pointen er videre, at enhver interaktiv forhandling og genforhandling af ord og begreber, kan siges at bibringe nyt til det pågældende udtryk (jf. spejlordet som beskrevet ovenfor) og det er denne dynamik vi kan få indblik i ved at se på sådanne uformelle samtaler.

Kritikpunkterne ved denne indsamlingsmetode er at den er meget omkostningsfuld, og det er begrænset mængde data man kan være sikker på at generere ud fra materialet. Dertil kommer det aspekt at materialet hverken er sprogvidenskabeligt eller metasprogligt prompted på nogen måde, og derfor er antallet af forekomster af sådanne udtryk, der traditionelt sprogvidenskabeligt ville betragtes som 'nye ord', forsvindende lille. Men 'nye ord' forekom faktisk i materialet og desuden forekom der adskillige eksempler på forhandlinger af ord og udtryk og betydninger ('senses') generelt, og alle var del af og indflettet i de sociale dynamikker deltagerne tog med sig og trak på undervejs.

Resultaterne viste at mennesker i høj grad kommunikerer og forhandler ord og udtryk dynamisk. Nogle af disse forhandlinger omhandler udtryk der hverken af en til flere af deltagerne, og af mig som deltagende observatør, ikke tidligere var stiftet bekendtskab med. Den dynamik der omfatter de 'nye ord' kunne jeg ved hjælp af mikrogenetisk analyse vise fulgte samme mønster som forhandlinger omkring allerede 'kendte' ord og udtryk.

Idet indsamlingen forløb over tid, var pointen endvidere at de dynamikker der omhandlede forhandling af ord og udtryk, knyttede sig nært til de relationer mellem de implicerede der udviklede sig undervejs. Således vises at 'ord' benyttes til relationsskabelse og opretholdelse, ligesom relationers skabelse og opretholdelse får betydning for de forhandlinger af og om ord og udtryk, personerne deltager i.

De tre cases gælder ikke som situerede billeder af et psykologisk fænomen, men er langt fra bare et kig på nye ord. Beskrivelsen er ikke bare af det nye ord, men af menneskers omgang med nye ord. En sådan indblik i omgang med 'nye ord' viser derved også noget om den verden som de mennesker, nye ord skabes af, lever i.

DISKUSSION

De indsigter jeg har fået gennem denne tilgang til nye ord og hvordan de dannes, tildeles betydning og bliver forstået af mennesker mellem andre mennesker førte mig til diskussion af 'nye ords' ontologiske status. Traditionelt har man diskuteret sprogvidenskabens sprog inden for to paradigmer: et kognitivt (strukturealistisk) paradigme og et socialkonstruktivistisk paradigme. En dynamisk tilgang til emnet som den jeg har anlagt i denne afhandling får imidlertid konsekvenser for dem begge. For det første, som jeg har været inde på tidligere, kan den umiddelbare kommunikationssituation afsløre meget dynamik som vi ikke begriber ved at behandle ordet som en statisk enhed der kan dekontekstualiseres. Dertil peger den sociale situation på nogle af de mekanismer og dynamikker i de processer der nødvendigvis er involveret i det vi normalt forstår ved 'konvention' og 'metasproglig refleksion', og da den strukturalistiske sprogvidenskab får sin berettigelse gennem sprog eller sproglighed som resultat af disse processer, er det nødvendigt at gribe dem i deres skabelse, kommunikationen mellem mennesker. Mine studier stiller virkelig spørgsmål ved om man kan se størrelsen 'ord' som en mental realitet, sådan som det ofte bliver antaget inden for strukturalistisk sprogvidenskab, eller om man i stedet bør se på ord som resultat af social handlen mellem mennesker.

Men denne dynamiske tilgang får konsekvenser også for socialkonstruktivistisk sprogvidenskab, skønt mange vil anklage mig for selv at være socialkonstruktivist. Mange socialkonstruktivistiske studier beskriver hvordan mennesker forhandler identiteter, kategoriseringer, roller og syn på verden. Inden for dette paradigme bliver både institutioner, relationer og identiteter sociale konstruktioner, men det antages at menneskers dynamiske skabelse, opretholdelse og ændring af disse konstruktioner sker på baggrund af, og gennem, sprog og ord. 'Ord' bliver redskaber til socialisering af forskellig art. Dette betyder at skønt socialkonstruktivistiske studier anerkender den fulde dynamiske skabelse af institutioner og sociale systemer gennem menneskers handlinger, beror de disse på at 'ord' betragtes som størrelser der har statisk betydning. Hvordan skulle man ellers kunne ændre et mellemmenneskeligt forhold gennem diskurs, hvis ikke denne diskurs antages at være gjort af dele der har bestemt betydning? Hvis man derimod ser på sproget dynamisk som et social konstrukt i sig selv, giver det pludselig helt andre betingelser for socialkonstruktivistiske studier, fordi det implicerer en diskussion af hvor 'diskursen' eller 'betydningen af ordene' i første omgang kom fra.

Men min tilgang kan ikke bare forkastes for at være socialkonstruktivistisk i sig selv. Min dynamiske tilgang til nye ord hverken benægter eller ligegyldiggør strukturalistisk funderede tilgange til emnet, men bygger på at disse tilgange blot viser en 'fysiologisk' side af 'nye ord'. Det jeg peger på er at det nye ord (ord generelt) set i lægmandsperspektiv både kan opnå status som objektiviseret dvs. blive reificeret – dvs. som et fænomen personer kan reflektere over, men også kan opnå status af noget ikke-afgrænset – altså noget der foregår i en tidslig sammenhæng og derfor som træk ved sociale handlinger – dvs. hvor personerne ikke reflekterer over det nye ord. Når det første er tilfældet, og det nye ord bliver gjort til noget som også lægmænd kan reflektere over, retfærdiggør det til en vis grad at se det som del af det sociale konstrukt 'sprog'; derved kan en 'lingvistisk' behandling retfærdiggøres dvs. at det nye ord bliver beskrevet som del af et abstrakt system. Men idet et nyt ord ligesom andre ord ofte indgår upåagtet i dynamisk kommunikation og derfor ikke nødvendigvis behandles som et selvstændigt fænomen, dvs. som en enhed der reflekteres over, kan det retfærdiggøres at beskrivelsen derfor i højere grad ikke bliver af det nye ord som lingvistisk enhed, men snarere som en uafgrænset del af det sociale konstrukt 'kommunikation' – med alt hvad dertil hører.

I min undersøgelse ligger der en anerkendelse af menneskers OPLEVELSER af de nye ord som NOGET og derved af de nye ords fænomenologiske status, men også en anerkendelse af at 'nye ord' IKKE

nødvendigvis opleves som noget der kan TRÆKKES UD AF EN SAMMENHÆNG. Begge disse ontologiske betragtninger er nødvendige for alle mulige fænomener vedrørende menneskeligt virke. Derved argumenterer jeg for at jeg med denne afhandling har udviklet en decideret 'nyordspsykologi', som tager højde for menneskers sociale virke i deres måde at agere med nye ord, såvel som at agere **på** nye ord over for hinanden i kommunikation. Så hvordan mennesker interaktivt skaber, agerer og handler med nye ord kan siger derfor også noget om 'ord' i al almindelighed som psykologisk fænomen.

REFERENCER

Anderson, J. R. (2000); Retention of memories, Chap 7 in: Anderson, J.A. Learning and Memory, John Wiley and Sons, New York, 2000

Asplund, J. (1987): Det sociala livets elementära former, Bokförlaget Korpen, Göteborg 1987

Asplund, J. (1987): Om hälsningsceremonier, mikromakt och asocial pratsamhet, Bokförlaget Korpen, Göteborg 1987.

Baber, C. Smith, P., Cross, J., Hunter, J., McMaster, R. (2006): Crime scene investigation as distributed cognition. *Pragmatics and Cognition*, 14/ 2: 357- 385(29).

Balling, L.W. 2008. Morphological Effects in Danish Auditory Word Recognition. Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet.

Bandura, A. (1989). Social cognitive theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development*. Vol. 6. Six theories of child development (pp. 1-60). Greenwich, CT: JAI Press.

Bang, J. C.& J. Døør (2007): *Language, Ecology and Society. A Dialectical Approach*. Edited by S.V. Steffensen and J. Nash. London: Continuum.

Barsalou LW. 1999. Perceptual symbol systems. *Behav. Brain Sci.* 22:577–660

Barsalou LW. 2003. Situated simulation in the human conceptual system. *Lang. Cogn. Process.* 18:513–62

Barsalou LW, Wiemer-Hastings K. (2005): Situating abstract concepts. In: ed. D Pecher, R Zwaan (2005): *Grounding Cognition: The Role of Perception and Action in Memory, Language, and Thought*, , pp. 129–63. New York: Cambridge Univ. Press

Barsalou, L. W. (2009): Simulation, situated conceptualization, and prediction

Phil. Trans. R. Soc. B (2009) 364, 1281–1289

Barton, D. (2007): *Literacy: An introduction to the ecology of written language*, Blackwell Publishing, Oxford 2007

Bauer, L. (1988): *Introducing linguistic morphology*, Edinburgh University Press, Edinburgh 1988

Bauer, M. W. & Gaskell, G. (1999): Towards a Paradigm for Research on Social Representations. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 29:2, 163-186

Becker, A. L. (1988): *Language in Particular: A Lecture*. In Tannen, D. (ed.), *Linguistics in Context*. Norwood, N.J.: Ablex.

Berger, P.L. & Luckmann, T. (1966): *The Social Construction of Reality: A Treatise its the Sociology of Knowledge*. Garden City, New York: Anchor Books

Berger, P. L. & T. Luckmann (opr. 1966): Den samfundsskabte virkelighed, Forlaget Lindhardt & Ringhof, Viborg 1992

Berkowitz, S. (1997): Analyzing Qualitative Data. In: Frechtling, J & L. Sharp Westat. (Eds.) 1997: User-friendly Handbook for Mixed Method Evaluations (Chapter 4).

Biber, D., Conrad, S. and Leech, G. (2002): The Longman Student Grammar of Spoken and Written English Harlow: Longman.

Blanche-Benveniste, C. (1997) The Unit in Written and Oral Language, In: Pontecorvo, C. (ed.): Writing development: an interdisciplinary view, John Benjamins Publishers, Amsterdam 1997, pp. 21-45

Bloomfield, H. (2005[1933]): "Language", Motilal Banarsidass Publ, New Dehli

Bradac, J.J., Cargile, A. C. & Hallet, J. S.(2001): "Language Attitudes – Retrospects, Conspect, and Prospect", In: Robinson, W.P. & Giles, H. (ed.)(2001): The new Handbook of Language and Social Psychology, John Wiley & Sons Ltd. 2001

Brinkmann, S. (2006): Damasio on mind and emotions : A conceptual critique. / In: Nordic Psychology, Vol. 58, No. 4, 2006, p. 366-380.

Brinkmann, S. (2009): Psyken - mellem synapser og samfund, Aarhus Universitetsforlag, Århus 2009.

Brinkmann, S. (2011): Psychology as a Moral Science: Perspectives on Normativity. New York: Springer

Bruner, J. (1986): Actual Minds, Possible Worlds. Cambridge: Harvard University Press

Bruner, J. (2004): Life as Narrative. Social Research, 71(3), 691-710

Burr, V. (2003): Social Constructionism. Padstow: Routledge

Bühler, K. (1978): Sprachtheorie. Die Darstellungsfunktion der Sprache. Ullstein, Frankfurt/ Berlin/ Wien 1978,

Chafe, W. Danielewicz, J. (1987): Properties of Spoken and Written Language, In: Horowitz, R. & Samuels, S.J. (Eds.) (1987, December). Comprehending oral and written language. San Diego and London: Academic Press

Chafe, W. (1998): Language and the Flow of Thought. I: Tomasello, M. (Ed.). The New Psychology of Language. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates

Christensen, G. (2002): "Psykologiens videnskabsteori – en introduktion", Roskilde universitetsforlag

Clark, A. 1997. Being There: Putting Brain, Body and World Together Again. MIT Press: Cambridge MA.

Clark, A. 2008. *Supersizing the Mind: Embodiment, Action and Cognitive Extension*. Oxford: Oxford University Press.

Clark, A., & Chalmers, D. (1998). The extended mind. *Analysis*, 58, 7–19.

Cooley, C. H. (1902): *Human Nature and the Social Order*, Charles Scribner's Sons, New York 1902

Collin, F. (2005): Socialkonstruktivisme i humaniora. I: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.), *Humanistisk Videnskabsteori*. Viborg: DR Multimedie

Cowley, S.J. (2006): Distributed language: biomechanics, functions and the origins of talk. In Lyon, C., Nehaniv, C. & Cangelosi, A. (eds.) *The Emergence and Evolution of Linguistic Communication*, Springer: London, pp. 105-129.

Cowley, S. J. 2007b. The Cradle of Language: making sense of bodily connections.

To appear in D. Moyal-Sharrock (ed.) *Perspicuous Presentations: Essays on Wittgenstein's Philosophy of Psychology*, Palgrave MacMillan, London, pp. 278-298.

Cowley, S. (2010): Beyond Symbols: Interaction and the enslavement principle, In: Streeck, J. (ed.): *New adventures in language and interaction*, John Benjamins, 2010, pp. 47-70

Cowley, S. 2011. Distributed language. In *Distributed Language*, S. J. Cowley (ed), 1-14. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Cowley, S.J., Vallée-Tourangeau, F. (Eds.)(2013): Cognition Beyond the Brain: Interactivity and Human Thinking. Dordrecht: Springer

Damasio, A. (1999): Descartes fejltagelse. København: Hans Reitzels Forlag

Damasio, A. (2004): Fornemmelsen af det, der sker – krop og emotion ved dannelsen af bevidsthed. København: Hans Reitzel

Davies, B. & Harré, R. (1990): Positioning: The discursive production of selves, Journal for the Theory of Social Behaviour, Volume 20, Issue 1, pages 43–63, March 1990

Davis, H. (2001): Words – an integrational approach, Curzon Press, Richmond Surrey 2001

Decety, J. & W. Ickes (2009) The Social Neuroscience of Empathy, Cambridge: MIT Press.

De Jaegher, H. and Di Paolo, E. 2007. Participatory sense-making: an enactive approach to social cognition. Phenomenology and the Cognitive Sciences, 6: 485-507.

Dirven, R. (2004): Cognitive Exploration of Language and Linguistics, John Benjamins Publishing, 2004

Dirven & Radden(2004): The conceptual basis of language: Language and thought, In: Dirven & Verspoor. (ed.)(2004): Cognitive Linguistics - Cognitive exploration of language and linguistics, John Benjamins, Amsterdam 2004

Eckert, P. (2000): Linguistic variation as social practice, Blackwell, Oxford.

Edwards, D. (1998): "The relevant thing about her – social identity categories in use", In: Antaki, C. & Widdicombe, S. (ed.)(1998): Identities in talk, Sage Publications Ltd., London 1998 s. 15-33

Festinger, Leon. (2003): "Cognitive Dissonance Theory", In: Griffin, Em. (2003): A First Look At Communication Theory. New York: McGraw-Hill. S. 209-221

Ferreiro, E. (1997) The Word Out of (Conceptual) Context, In: Pontecorvo, C. (ed.): Writing development: an interdisciplinary view, John Benjamins Publishers, Amsterdam 1997, pp. 47-59

Fillmore, C. J. (1982): Frame semantics. In Linguistics in the Morning Calm, pages 111–137. Hanshin Publishing Co., Seoul, South Korea.

Fischer-Jørgensen, E. (1995): Trends in phonological theory until 1975: A historical introduction, Linguistic Circle of Copenhagen, Copenhagen 1995

Fleming, D. (1997): Ethnometodology and Integrational Linguistics, In: Wolf, G. & Nigel L.(ed.) (1997): Linguistics Inside Out: Roy Harris and His Critics, John Benjamins, 1997

Flor, J. R. (2005): Positivism. I: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.), Humanistisk Videnskabsteori. Viborg: DR Multimedie

Foppa, K. (1995): On mutual understanding and agreement in dialogue, I: Markova, I. (ed.) Mutualities in Dialogue, Cambridge: Cambridge University Press

Funch, B.S.(2007); Gestaltpsykologi, I: Karpachof, B. & Katznelson, B. (red.): Klassisk og moderne psykologisk teori, Hans Reitzels forlag, København 2007

Gade, A. (1997): Hjerneprocesser. Kognition og neurovidenskab, København: Frydenlund Grafisk

Gammelgaard, K. (1996): Derrida, Vachek and Spoken vs. Written Language, In: Two Studies on Written Language, Meddelelser, Oslo Universitet

Garfinkel, H. (1967): Studies in ethnomethodology. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

Garrod, S. & Doherty, G. (1994): Conversation, co-ordination and convention: an empirical investigation of how groups establish linguistic conventions, In: cognition vol. 53 (1994) p. 181-215, Elsevier Science B.V.

Geeraerts & Grondelaar (2004): What's in a word? Lexicology, In: Dirven & Verspoor. (ed.)(2004): Cognitive Linguistics - Cognitive exploration of language and linguistics, John Benjamins, Amsterdam 2004

Gibson, J. J. (1979): The ecological approach to visual perception. Boston: Houghton Mifflin.

Giles, H. & Coupland, N. (1991): Language – Contexts and Consequences, Open University Press, Milton Keynes, 1991

Giere, R.N. (2004): The Problem of Agency in Scientific Distributed Cognitive Systems. *Journal of Cognition and Culture* 4(3-4), 759-774.

Givón, T. (1989): *Mind code and context: Essays in pragmatics*. Hillsdale, NJ: Erlbaum

Givón, T. (2001): *Syntax: An Introduction*, vol.1, John Benjamins Publishing, 2001

Gleitman, H., Reisberg, D. & Gross, J. (2007, orig. 1981): *Psychology*. New York: Norton & Company, Inc.

Goodwin, Charles, (2006): Human sociality as mutual orientation in a rich interactive environment: multimodal utterances and pointing in aphasia, In: Enfield, Nick, Levinson, C. Stephen (Eds.), *Roots of human sociality*. Berg Press, London, pp. 96--125.

Goodwin, C. (2007a): Environmentally coupled gestures. In: Duncan, Susan, Cassell, Justine, Levy, Elena (Eds.), *Gesture and the Dynamic Dimension of Language*. John Benjamins, Amsterdam/Philadelphia, pp. 195--212.

Goodwin, C. (2007b): Interactive footing. In: Holt, Elizabeth, Clift, Rebecca (Eds.), *Reporting Talk: Reported Speech in Interaction*. Cambridge University Press, Cambridge, pp. 16--46.

Goodwin, C. (2010a): Building action in public environments with diverse semiotic resources. Versus 112--113 (Special Issue "The External Mind: Perspectives on Semiosis, Distribution and Situation in Cognition" edited by Rocco Fusaroli, Tommaso Granelli and Claudio Paolucci), 165--178.

Goodwin, C. (2010b): Constructing meaning through prosody in aphasia. In: Barth-Weingarten, Dagmar, Reber, Elisabeth, Selting, Margaret (Eds.), *Prosody in Interaction*. John Benjamins, Amsterdam, pp. 373--394.

Goodwin, Charles, (2010c). Things and their embodied environments. In: Malafouris, Lambros, Renfrew, Colin (Eds.), *The Cognitive Life of Things: Recasting the Boundaries of the Mind*. McDonald Institute Monographs (David Brown Book Co.), Cambridge, pp. 103--120.

Goodwin, C. (2011): Contextures of action. In: Streeck, Jürgen, Goodwin, Charles, Lebaron, Curtis D. (Eds.), *Embodied Interaction: Language and Body in the Material World*. Cambridge University Press, Cambridge, pp. 182--193.

Goodwin, C. (2013): The co-operative, transformative organization of human action and knowledge. *Journal of Pragmatics*, 46, 8-23.

Graumann, C. F. (1990). Perspectival structure and dynamics in dialogues, I: Markova, I. & Foppa, K. (Eds.). *Asymmetries in Dialogue*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf

Graumann, C. F. (1995): 'Commonality, Mutuality, reciprocity: a conceptual Introduction', in: Markova, I (ed.) *Mutualities in Dialogue*, Cambridge University Press, Cambridge, 1995. pp. 1-26

Gregersen, F. (2006): Strukturalismen i vores hjerter, *Nydanske Sprogstudier(NyS)*34-35, København: Multivers 11-52

Grice, H.P. (1975): "Logic and Conversation" In: Cole, P & Morgan, J. L.: Syntax and Semantics vol. 3 'Speech Acts', Academic Press, New York, 1975. pp. 305-315

Gudiksen, A (2000): Er orddannelse forudsigelig?, In: NyS., Danish Language Council, vol. 26-27

Gudiksen, A. et al. (2009): Dialektforskning i 100 år, afdeling for Dialektforskning, Nordisk forskningsinstitut, Københavns Universitet, Narayana Press, København 2009

Guerrero, Alberts & Heisterkap (2001): Discrepancy Arousal Theory and Cognitive Valence Theory, In: Robinson, W.P. & Giles, H. (ed.)(2001): The new Handbook of Language and Social Psychology, John Wiley & Sons Ltd. 2001

Gumperz, J. J. (1982). Discourse strategies. Cambridge: Cambridge University Press.

Gutiérrez, A.G. (2008): Microgenesis, Method and Object: A study of Collaborative Activity in a Spanish as Foreign Language Classroom, Applied Linguistics, vol 29, 1, p.120-148, Oxford University Press

Günthner, S. (1997): "The Contextualization of Affect in Reported Dialogues", In: Language of Emotion by Niemeyer, S. & Dirven, R. (ed.), John Benjamin Publishing Company, Amsterdam, 1997, s. 247-276

Haarder, P. (2010): "Variation, Structure and Norms", Paper presented in the Copenhagen Linguistic Circle Autumn 2010

Halliday, M. A. K. (2004): Introduction to functional grammar (3rd ed.). London, UK, and Melbourne, Australia: Arnold.

Halkier, B. (2008): Fokusgrupper, Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg, 2008

Hansen, Aa. (1967): Moderne dansk I-III, Udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Grafisk Forlag 1967.

Harré, R. & Davies, B. (1991): Positioning: The Discursive Production of Selves I: Journal for the Theory of Social Behaviour, Vol. 20:1. pp. 43-62.

Harré, R. & van Langenhove, L. (1999): The Dynamics of Social Episodes, Introducing Positioning Theory. I: Harré, R. & van Langenhove, L.(Eds.). Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action, Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Harré, R. & F. Moghaddam (red.)(2003); The self and others: Positioning individuals and groups in personal, political, and cultural contexts. Westport, Praeger/Greenwood Publishers.

Harris, R. (1981) The Language Myth. Duckworth: London.

Harris, R.(1995): Signs of Writing, Routledge

Harris, R. (1996): Signs, Language and Communication, Routledge Publishers, London 1996

Harris, R. (1998): Introduction to Integrational Linguistics, Elsevier Science ltd.: Oxford: Pergamon

Harris, R. (2000): Rethinking Writing, Continuum

Harris, R. & C. Hutton (2007): Definition in theory and practice: language, lexicography and the law, Continuum Press

Harris, R. & Wolf, G. (2007): Integrational linguistics: a first reader, Language & Communication Library, vol 18, Emerald Publisher

Harris, R. (2008): Integrationist Notes and papers 2006-2008, Bright Pen, Bedfordshire 2008

Heidegger, M. (1971): "The Origin of the Work of Art". In: Poetry, Language, Thought. Translated by Albert Hofstadter. NY: Harper Collins, 1971

Heidemann Andersen, M. (2004): Engelsk i dansk: Sprogholdninger i Danmark. Helt vildt sjovt eller wannabeagtigt og ejendomsæglerkækt?, Dansk Sprognævns skrifter 33, Dansk Sprognævn, København

Hemmingsen, B. (2013). The quick and the dead: on temporality and human agency. In S. J. Cowley & F. Vallée-Tourangeau (Eds.), Cognition beyond the brain: interactivity, computation and human artifice. Dordrecht: Springer.

Heritage, J. (1984): 'A Change of State Token and Aspects of Its Sequential Placement', in J. Maxwell Atkinson and John Heritage (eds), Structures of Social Action, Cambridge, Cambridge University Press: 299-345.

Hermann, J. (2004): Det sproglige som vaner, In: Cramer, J et al.: Teorien om alt og andre artikler og sprog og filosofi. Festskrift til Peter Widell på hans 60 års fødselsdag 13. januar 2005. Århus: Wessel og Huitfeldt. 287-304

Hildyard A. & Olson, D. R. (1982): On the comprehension and memory of Oral vs. written discourse, In: Tannen, D. (red.): Spoken and written language: Exploring orality and literacy, Norwood, NJ: Ablex, 19-33, PSYC WRIL 1982

Hippler, H. J. & Schwarz, N. (1986): "Not Forbidding isn't Allowing: The Cognitive Basis of The Forbid-Allow Asymmetry". I: Public Opinion Quarterly. vol. 50, No. 1. s. 87-96.

Hjelmslev, L. (1966 opr.1943): Omkring Sprogteoriens Grundlæggelse, Akademisk Forlag

Hodges, B.H., Baron, R.M., (1992): Values as constraints on affordances: perceiving and acting properly. Journal for the Theory of Social Behaviour 22, 263-294.

Hodges, B. (2007a): Good prospects: ecological and social perspectives on conforming, creating and caring in conversation. Language Sciences, 29/5: 584-604.

Hodges, B.H. (2007b): Values define fields: the intentional dynamics of driving, carrying, leading, negotiating, and conversing. Ecological Psychology 19, 153-178.

Hodges, B.H. (2009): Ecological pragmatics: values, dialogical arrays, complexity, and caring. *Pragmatics & Cognition* 17 (3), 628–652.

Howard, J.A. (2000): Social Psychology of Identities, In: *Annual Review on Sociology*, 2000 Kan findes på: <http://collections.lib.uwm.edu/cipr/image/149.pdf>

Hutchby, I. and R. Wooffit (2008). *Conversation Analysis: Principles, Practices and Applications*. Cambridge, Polity Press.

Hutchins, E. (1995a): *Cognition in the Wild*. MIT Press: Cambridge, MA.

Hutchins, E. (1995b): How a cockpit remembers its speeds. *Cognitive Science*. 19, 265-288.

James, W. (1950[1890]): *The Principles of psychology*, Dover Publishers, New York

Jarvad, P. (1995): *Nye ord – hvorfor og hvordan?*, Gyldendal, København.

Jarvad, P. (2007): "Afløsningsord i dansk", I: Guðrun Kvaran (red.) *Udenlandske eller hjemlige ord? – en undersøgelse af sprogene i Norden*, bind. VI i skriftserien "Moderne importord i Norden", Novus forlag, Oslo 2007, p. 77-104

Jensen, T.W. (2009): "Følelser og sprog", I: - *Nydanske Sprogstudier (NyS)* 37, Dansk Sprognævn's Forlag, Kbh 2009,

Jensen, T.W. (2011): Kognition og konstruktion. To tendenser i humaniora og den offentlige debat, Samfundslitteratur, s. 141-162

Jensen, T.W. & Cuffari, E. (2013): Living Bodies: Co-enacting Experience. In Müller, C., Cienki, A., Fricke, E. & McNeill, D. (Eds.), Body - Language - Communication: An International Handbook on Multimodality in Human Interaction. Walter de Gruyter, Vol. 1/38. (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft; Nr. 38, Vol. 1).

Johnson, (1990 [1987]): The Body in the Mind, University of Chicago Press, Chicago

Jones, P. (2010): Signs of Activity: Integrating language and practical action, In: Language Sciences, Elsevier publisher

Järvilehto, T. 1999. "The theory of the organism-environment system 1. Description of the theory". Integrative Behavioural and Physiological Science, 33: 321-344.

Järvilehto, T. (2009): The Theory of the Organism-Environment System as a basis of Experimental Work in Psychology, Ecological Psychology, 21:2, 112 — 120

Järvilehto, T. Nurkkala, V.M and Koskela, K. (2011): The role of anticipation in reading. In: Cowley, S. (ed.): Distributed Language, Pragmatics and Cognition.

Jørgensen, M. W. & Phillips, L. (1999): Diskursanalyse – som teori og metode. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag

Katzenelson, B. (1997): Holdning, I: Den Store Danske Encyklopædi, Gyldendals forlag, København 1997

Katzenelson, B. (2004): Drivkræfter, Følelser og Erkendelse, Hans Reitzels Forlag, København 2004

Keller, R. (1990). Sprachwandel. Von der unsichtbaren Hand in der Sprache. Tübingen: Francke

Keller, R. (1990). Sprachwandel. Von der unsichtbaren Hand in der Sprache. Tübingen: Francke

Kleine-Horst, L. (2008): From visual Actual Genesis and Ontogenesis Toward a Theory of Man, In: Abbey, E. & Diriwächter, R. (ed.) (2008): Innovating Genesis - Microgenesis and the Constructive Mind in Action, A Volume of Advances in Cultural Psychology, Information Age Publishing, Charlotte, NC: 2008, 3-40

Koester et al. (2005): Introduktion til psykologi – Teori Anvendelse Praksis. København: Frydenlund

Kravchenko, A. 2007. Essential properties of language: why language is not a digital code. Language Sciences, 29/5: 650-621.

Kravchenko, A. (2010): Presentation about a “Holistic approach on language - biology of language and cognition” given at the conference on “Linguistics in the 21st century” at the University of Hong Kong

Kravchenko, A. (2011). The experiential basis of speech and writing. In: Cowley, S. W. (ed.): Distributed Language, Pragmatics and Cognition.

Kristensen, L. B. (2013): Context, you need: Experimental approaches to information structure processing . Ph.D. thesis, Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet.

Kristiansen, T. , P. Garret & N. Coupland (2005): Introducing subjectivities in language variation and change, In: Acta Linguistica Hafniensia vol. 37, C.A. Reitzel, Copenhagen 2005

Krogstrup, H. K. & Kristiansen, S. (2003): Deltagende observation, Hans Reitzels Forlag, Kbh 2003

Kuhn, T. (1969): Postscript 1969. In The structure of scientific revolutions Chicago: University of Chicago Press.

Kuschel, R. & P. Schulz Jørgensen (2005): "Socialpsykologi", I: Koester, T. & K. Frandsen (red.): Introduktion til psykologi, Forlaget Frydenlund, København 2005

Kvale, S. (2003): InterView. København: Hans Reitzels Forlag

Køppe, S. (2007): "Selvet", I Karpatschof, B., & Katzenelson, B.: Klassisk og Moderne Psykologisk Teori, kap. 21, Hans Reitzels Forlag, København 2007, s. 414-415

Køppe, S. et al. (red)(2004): Kroppen i psyken, Hans Reitzels Forlag, København 2004, p. 15-48

Lakoff, G. & Johnson, M. (2002. org. 1980): Hverdagens metaforer. København: Hans Reitzels Forlag

Langacker, R.W. (1987): Foundations of Cognitive Grammar, Volume I, Theoretical Prerequisites, Stanford University Press

Langacker, R.W. (2008): Cognitive Grammar - a Basic Introduction. New York: Oxford University Press

Lass, R. (1984): Phonology: an Introduction to basic concepts, Cambridge textbooks in Linguistics, Cambridge University Press, Cambridge 1984

Launsø, L & Rieper, O. (2005): Forskning om og med mennesker - Forskningstyper Og Forskningsmetoder I Samfundsforskning, Nyt Nordisk Forlag København 2005

Leech (1990): Principles of Pragmatics, Leaf Harvester, Oxford 1990

Lewis 1969, Convention: A Philosophical Study. Cambridge: Harvard University Press.

Linell, P. (1990): The Power of Dialogue Dynamics. I: Markova, I. & Foppa, K. (Eds.). Asymmetries in Dialogue. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf

Linell, P. & Luckmann, T. (1991): "Asymmetries in dialogue: Some conceptual preliminaries". In: , I. Markova· & K. Foppa (eds): Asymmetries in Dialogue, 1-20. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf. New York

Linell, P. (1995): Troubles with mutualities – towards a dialogical theory of misunderstanding and miscommunication. I: Markova, I. et al. (Eds.). *Mutualities in Dialogue*, Cambridge: Cambridge University Press

Linell, P. (1998): "Context in discourse and discourse in context", In: Linell, P: *Approaching Dialogue*, John Benjamin Publishing Company, 1998. pp. 127-158

Linell, P. (2003a): What is dialogism? Aspects and elements of a dialogical approach to language, communication and cognition. Manuskript til forelæsning ved Københavns universitet, marts 2003

Linell, P. (2003b). Essentials of Dialogism. På: <http://www.tema.liu.se/tema-k/personal/perli/>

Linell, P. (2005). *The Written Language Bias in Linguistics: Its Nature, Origins and Transformations*. Routledge: London.

Linell, P. (2007): Essentials of Dialogism. På: <http://www.tema.liu.se/tema-k/personal/perli/>

Linell, P. (2009): *Rethinking Language, Mind and World Dialogically: Interactional and Contextual Theories of Sense Making*. Information Age Publishing: Charlotte, NC.

Love, N., 1990. The locus of language in a redefined linguistics. In: Davis, H.G., Taylor, T.J. (Eds.), *Redefining Linguistics*. Routledge, London.

Love, N. 2002. The language myth and Historical Linguistics. In *The Language Myth in Western Culture*, R. Harris (ed),

Love, N. (2002): The language myth and Historical Linguistics, In: Harris, R. (ed.)(2001): The Language Myth in Western Culture, Richmond Surrey: Curzon Press. 25-40.

Love, N. (2004): Cognition and the language myth. Language Sciences, 26: 525-544.

Love, N. (2007a) The Fixed-Code theory, In Integrational Linguistics: A First Reader, R. Harris & G. Wolf (eds.), 49-67. Bingley, UK: Emerald Group Publishing Ltd.

Love, N. (2007b): Language and the digital code. Language Sciences, 29/5: 690-709.

Løgstrup, K.E. (1976): "Tonens rolle", In: Vidde og Prægnans, Gyldendal, København s. 11-50

Løgstrup, K. E. (1993 opr. 1972). Norm og spontanitet – etik og politik mellem teknokrati og dilettantokrati. København: Gyldendals forlag

Markova, I. (1990). Why the Dynamics of dialogue? I: Markova, I. & Foppa, K. (Eds.). The Dynamics of Dialogue. New York: Harvester Wheatsheaf

Markova, I. & Foppa, K. (Eds.) (1991): Asymmetries in Dialogue. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf

Markova, I. (2003): Dialogicality and social representations, Cambridge University Press, Cambridge 2003

Marková, I., Linell, P., Grossen, M. & A. S. Orvig (2007): Dialogue in Focus Groups: Exploring Socially Shared Knowledge, Equinox Publisher, London 2007

Mathiesen, B. B. (2004): "Psyken i hjernen", I: Kørppe et al. (red): Kroppen i psyken, Hans Reitzels Forlag, København 2004, p. 49-84

Matthews, P.H. (1981): Syntax, Cambridge textbooks in Linguistics, Cambridge University Press, Cambridge 1981

Maxwell, J.A.(2005): Qualitative Research Design - An Interactive Approach, Thousand Oaks: Sage London 2005

McNeil (ed.)(1990): Language and Gesture, Cambridge University Press, Cambridge, 2000,

McNeill, D. (1992): Hand and Mind. What gestures reveal about thought. Chicago: University of Chicago Press, s. 11-35.

Mead, H. M. (1967 opr. 1934): Mind, Self and Society, University of Chicago Press, Chicago 1934

Merleau-Ponty, M. (1945): Phenomenologie de la perception, Puf, Paris 1945

Miller, G.A. (1957): The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some Limits on Our Capacity for Processing Information by, The Psychological Review, 1956, vol. 63, pp. 81-97

Milroy, J. (1992): *Linguistic Variation and Change: On the Historical Sociolinguistics of English* (Language in Society), Blackwell Publishers

Milroy, L. (2001): "Social Networks", In Chambers, J.K. Trudgill, P. & Shilling-Estes, N. (ed.)(2001): *The handbook of Language Variation and Change*, Blackwell Publishers Oxford 2001, s. 549-568

Naur, P. (2004): "The sense of sameness and acquainting (conception)", I: An anatomy of human mental life, Naur Com Publishing, Gentofte 2004, s. 99-113

Nielsen, S. B. (2012): *Sprogpsykologi: Det teoretiske perspektiv . Samfundslitteratur*.

Normann Jørgensen, J. (2010): *Languageing – nine years of poly-lingual development of young turkish-danish grade school students*, Copenhagen studies in bilingualism, The Køge Series vol. K15, University of Copenhagen Faculty of Humanities 2010

Nystrand, M. (1986): *The Structure of Written Communication: Studies in Reciprocity Between Writers and Readers*. Orlando and London: Academic Press, 1986b. 39-58.

Nystrand, M. (1989): "A Social-Interactive Model of Writing." *Written Communication* 6 (1989): 66-85, .

O'Grady, W., Dobrovolsky, M. & F. Katamba (eds.)(1997): *Contemporary linguistics : an introduction*, Longman Publishers, London/New York 1997

Olsen, H. (2006): Guide til gode spørgeskemaer, Socialforskningsinstituttet, BookPartnerMedia A/S, København 2006

Olson, D. (1997): On the relations between speech and writing, In: Pontecorvo, C. (ed.): Writing development: an interdisciplinary view, John Benjamins Publishers, Amsterdam 1997, pp. 3-20

Pablé, A. , M. Haas & Christe, N. (2008): Language and social identity: an integrational critique, private copy - unpublished 2009, s. 1-12

Pablé, Adrian. 2009. "The 'dialect myth' and socio-onomastics. The names of the castles of Bellinzona in an integrational perspective". *Language & Communication* 29(2): 152-165.

Pablé, A. (2010a): Language, Knowledge and reality: The integrationist on name variation, In: *Language and Communication* no 30 Elsevier Ltd.

Pablé, A. (2010b): "Integrational reflections on a science of consciousness: how relevant to Psychology of Language", Presentation given at The University of Copenhagen in the celebration of Psychology of language anniversary 27.-28.May 2010.

Pahuus, M. (2005): Hermeneutik. I: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.), *Humanistisk Videnskabsteori*. Viborg: DR Multimedie

Pea, R. D. & W. Kaplan. 1981. Lexical development from the perspective of genetic-dramatism, Paper presented at The Second International Congress for the Study of Child Language, 1981, Vancouver.

Pedersen, S.B. (2012): Interactivity in health care: bodies, values and dynamics. In: *Language Sciences*, 34(5): 532-542. Special issue on Caring and conversing: the distributed dynamics of dialogue, ed. by B. Hodges, S.V. Steffensen and J. Martin.

Peirce, C. S. (1931-58): *The Collected Papers of C. S. Peirce*, vols. 1-6, ed. Charles Hartshorne and Paul Weiss; vols. 7-8, ed. A. W. Burks, Cambridge: Harvard.

PEIRCE C. S. *Collected Papers of Charles Sanders Peirce*, edited by Charles Hartshorne, Paul Weiss e Arthur W. Burks, 8 vol., Cambridge (Massachusetts), Belknap, 1931-1966., vol. 2, p. 228

Peirce, C.S. (1883): *Studies in Logic*, by Members of The Johns Hopkins University. Ed. Charles S. Peirce. Boston: Little Brown.

Peirce, C.S. (1931–36): *The Collected Papers*. Volumes 1–6. Eds. Charles Hartshorne and Paul Weiss. Cambridge M.A.: Harvard University Press.

Peirce, C.S. (1958): *The Collected Papers*. Volumes 7 & 8. Ed. Arthur Burks. Cambridge M.A.: Harvard University Press.

Peirce, C.S. (1977): *Semiotics and Significs*. Ed Charles Hardwick. Bloomington I.N.: Indiana University Press.

Peirce, C.S. (1982): *The Writings of Charles S. Peirce: A Chronological Edition*. Volumes 1–6. And 8. Eds. Peirce Edition Project. Bloomington I.N: Indiana University Press.

Peirce, C.S. (1998): The Essential Peirce. Volume 2. Eds. Peirce edition Project. Bloomington I.N.: Indiana University Press.

Port, R. (2007): How are words stored in memory? Beyond phones and phonemes. *New Ideas in Psychology*, 25: 143-170.

Praetorius, N (2000): Principles of Cognition, Language and Action. Essays on the Foundation of a Science of Psychology. Dordrecht/Boston/London: Kluwer Academic Publishers

Quist, P. (2009): "Multietnolekt – del af stilistiske praksisser i storbyen", I: *Nydanske Sprogstudier (NyS)* 37, Kbh 2009, s. 10-33

Reaves, C.C. (1992): *Quantitative Research For The Behavioural Sciences*, John Wiley and Son Ltd 1992

Reddy, M. 1979. The conduit metaphor: a case of frame conflict in our language about language. In A. Ortony (Ed.) *Metaphor and Thought*. Cambridge University Press: Cambridge, pp. 284-324.

Robinson, W.P. & Giles, H. (ed.)(2001): *The new Handbook of Language and Social Psychology*, John Wiley & Sons Ltd. 2001

Rommetveit, R. (1972): *Språk, Tanke og Kommunikasjon - en indføring I sprogpsykologi og psykolingvistik*, Chap 1: 'Ord om ord' (oversat til dansk af Hanne-Pernille Stax, IAAS, Københavns Universitet), Universitetsforlaget, Oslo, 1972, s. 7-29

Rosenthal, V. (2004): Microgenesis, immediate experience and visual processes in reading, In A. Carsetti (Ed.): Seeing, thinking and knowing: Meaning and self-organization in visual cognition and thought. Rome: Kluwer Academic Publishers. 221-243

Ruus, H. (1995): Danske kerneord. Centrale dele af den danske leksikalske norm, Bd.I . Museum Tusculanum, København

Sandøy et al. (2003-2010): Skriftserie om "Moderne Importord i språka i Norden – prosjekt under Nordisk språkråd", Novus Forlag Oslo

Saeed, J.I. (1998): Semantics, Blackwell Publishers, Oxford 1997 reprinted 1998

Sarnoff, I. (1970). Social Attitudes and the Resolution of Motivational Conflict, Harmondsworth: Penguin

Saussure, F. de. ([1916] 2005). Cours de linguistique générale. Paris: Payot.

Schachtenhaufen, R. (2013): Fonetisk reduktion i dansk (ph.d.-afhandling) Ph.d.serie15.2013

Schegloff, E.A. (1997): "Whose Text - Whose Context" I: Discourse and Society, Vol 8 (2): ss. 165-187.

Schegloff, E.A. (1998): "Reply to Wetherell", *Discourse & Society*, 9, pp.413-416.

Schutz, A. (1972[1932]): *The Phenomenology of the Social World*, Heinemann Educational books, London

Schwarz, N. Sudman, S. Norman & Bradburn, M (1996): *Thinking about answers: the application of cognitive processes to survey methodology*, Jossey-Bass Publishers, 1996

Scollon, R & Scollon, S. W. (1995): *Intercultural Communication: A Discourse Approach*. Oxford: Blackwell

Sellars, W. (1954): Some Reflections on Language Games, *Philosophy of Science*, Vol. 21, No. 3 (Jul., 1954), pp. 204-228, The University of Chicago Press on behalf of the Philosophy of Science Association

Semin, G. R. (2004). *Language and Social Cognition*. I: Brewer, M. B. & Hewstone, M. (Eds.). *Social Cognition*. Malden: Blackwell Publishing Ltd.

Seuren, P.A.M.(1998): *Western Linguistics: An Historical Introduction*, Blackwell Publishers, Oxford 1998

Silverman, D. (1997): *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk*. Thousand Oaks: Sage Publications

Stax, H-P. (2003): "Med sproget som måleredskab - Om udforskning, testning og forbedring af vilkår for forståelse i spørgeskemabaseret forskning." I: Metode og Data, DDA Nyt: Nr. 89, 2003: 2. Odense: Dansk Data Arkiv: 4-23.

Steensig, J. (2001): Sprog i virkeligheden, Aarhus Universitetsforlag 2001

Steffensen, S.V. (2008): Introduction, In: Bang, J. C.& J. Døør (2007): Language, Ecology and Society. A Dialectical Approach. Edited by S.V. Steffensen and J. Nash. London: Continuum.

Steffensen, S.V., (2011): Beyond mind: an extended ecology of languaging. In: Cowley, S.J. (Ed.), Distributed Language. John Benjamins, Amsterdam.

Steffensen, S.V. 2012. Care and Conversing in Dialogical Systems. Language Sciences, 34(5), 513-531. Special issue: Caring and conversing: The distributed dynamics of dialogue, ed. by Bert Hodges, Sune Vork Steffensen and Jim Martin

Steffensen, S.V. 2013. Human interactivity: problem-solving, solution-probing, and verbal patterns in the wild. In: Cowley, S.J., Vallée-Tourangeau, F. (Eds.), Cognition Beyond the Brain: Interactivity and Human Thinking. Dordrecht: Springer

Strazny, P. et al.(2004): Encyclopedia of Linguistics, Taylor & Francis, 29/12/2004, s. 896

Taylor, T. J. 1990. Normativity and Linguistic Form. In: T. J. Taylor & H. Davis (eds.): Redefining Linguistics, London: Routledge. 118-148

Theiner, G. (2008): Language and writing as technologies of the mind, In: Theiner, G. (2008): *Res cogitans extensa: a Philosophical Defense of the Extended Mind Thesis*, European University Studies, Peter Lang, 143-176

Thibault, P.T. (2011): "First-Order Language Dynamics and Second-Order Language: The distributed Language View", In: *Ecological Psychology*, pp.210-245, Routledge Publisher

Thøgersen, J. (2007): *Hør dog hvad de siger – at undersøge danskernes holdninger til engelsk*, ph.d.-afhandling ved INSS, Københavns Universitet 2007

Togebj, O. (2007): Udkast til en semiotik, In: Peter Widell & Ulf Dalvad Berthelsen (eds.): *MUDS11. Møde om udforskningen af Dansk Sprog Århus 2006*. s. 264-274.

Toolan, M. (1996): *Total Speech*, London: Duke University Press

Valsiner, J. (2000a): *Culture and human development*. London: Sage.

Valsiner, J. (2000b): Data as representations: contextualizing qualitative and quantitative research strategies, *Social Science Information*, 39 (1), Sage publications, London 2000, pp. 99-113

Valsiner, J. (2009): "Integrating Psychology within the Globalizing World: A Requiem to the Post-Modernist Experiment with Wissenschaft", In: *Integrative Psychological Behaviour*, 43(1), Springer Science, pp. 1-21

Vygotsky, L.S. (1978): *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*, M. Cole, V. Johm-Steiner, S. Screibner, and E. Souberman (Eds.), Cambridge, Mass.: Harvard University Press

Vygotsky, L. S. (1982, org. 1934): *Tænkning og sprog*. København: Hans Reitzels Forlag

Vygotsky, L. 1986. *Thought and Language*. MIT Press: Cambridge MA.

Wagoner, Brady (2009): *The experimental Methodology of Constructive Microgenesis*, In: Valsiner et al. (eds): *Dynamic Process Methodology in the Social and Developmental Sciences*, Springer Science + business Media LLC

Wagoner, Brady (2009): *The experimental Methodology of Constructive Microgenesis*, In: Valsiner et al. (eds): *Dynamic Process Methodology in the Social and Developmental Sciences*, Springer Science + business Media LLC

Wagoner, B. 2009. *The experimental Methodology of Constructive Microgenesis*. In *Dynamic Process Methodology in the Social and Developmental Sciences*, J. Valsiner et al. (eds), 99-122. New York, NY: Springer Science & Business Media LLC.

Werner, H. 1956. *Microgenesis and Aphasia*. *Journal of Abnormal Social Psychology*, 56: 347-353

Werner, H., & Kaplan, B. (1963): *Symbol formation*. Hillsdale: Lawrance Erlbaum Associates.

Wertsch, J. V. & Stone, C. A. (1978): *Microgenesis as a tool for developmental analysis*, *Quarterly Newsletter of the Institute for Comparative Human Cognition*, 1: 7-10

Wertsch, J.V. 1985. Vygotsky - and the Social Formation of Mind. London: Harvard University Press.

Wertsch, J.V. (1985): Vygotsky - and the Social Formation of Mind, Harvard University Press

Wetherell, M. (1998): "Positioning and interpretative repertoires: Conversation analysis and post-structuralism in dialogue", *Discourse and Society*, 9, pp.387-412

Wittgenstein, L.W. 1958. *Philosophical Investigations*. (2nd Ed.). Blackwell, Oxford.

Wittgenstein, L. (1975[1969]): *On certainty*, Blackwell Publishers

Wittgenstein, L. 1969. *On certainty*. Oxford: Blackwell Publishers.

Wittgenstein, L.W. 1980. *On Certainty*. Blackwell, Oxford.

Worsøe, L. B. (2011): "What's in a word – what's a word in?", In: *Language Sciences* vol. 33, no.4, Elsevier publishers

Worsøe, L.B. (2014 in press): How do we know a new word?, In: Duncker, D., B. Perregaard, B. & A.M. Hansen (ed): *Creativity and Continuity. Perspectives on the Dynamics of Language Conventionalization*, John Benjamins Publishing Group, In press, 2014

Zahavi, D. (2005): Fænomenologi. I: Collin, F. & Køppe, S. (Eds.), Humanistisk Videnskabsteori. Viborg: DR Multimedie

Zinchenko, P. I. 1981. Involuntary memory and the goal-directed nature of activity. In The Concept of Activity in Soviet Psychology. J.V. Wertsch (ed.), 300-340. Armonk, NY: ME Sharpe, Inc.

Zinkernagel, P. (1988): Virkelighed, Munksgård, Hvidovre, 1988, s. 47-70

Oversigt over bilag

Bilag 1

Liste over nye ord 1996-2012

Bilag 2

Fokusgruppecasen (FG)

- Forlæg til nyorddannelse FG
- Oversigt over nye ord FG

Bilag 3

Fokusgruppecasen (FG)

- Udvalgte transskriptioner (FG)

Bilag 4

Case 'Telling of Text' (ToT)

- Tekstforlæg

Bilag 5

Case 'Telling of Text' (ToT)

- Synoptiske fremstillinger

Bilag 6

Case 'Telling of Text' (ToT)

- Generelle formidlingsmæssige aspekter

Bilag 7

Ordet-i-frit-fald-case (RT)

- Udvalgte transskriptioner

Bilag 8

Om hukommelse og glemsel

BILAG 1

OVERSIGT OVER DANSK SPROGNÆVNS INDSAMLEDE 'NYE ORD' PERIODEN 1996-2012:

@-generation
24-års-regel
2.g'er
300-timers-regel
450-timers-regel
45-scooter
ace
ADHD
adversativ
adware
AFEL
affaldspolitik
afrikansk-amerikaner
afrikansk-amerikansk
afrodansker
aftergolfing
akutklasse
alkolås
alkopop
alumne
amagernummerplade
andelsbil
anker kæde

app
applet
aquaspinning
arbejdsmarkedsforsknin g
arbejdsmarkedskonto
ASAP
asfaltpirat
asylshopping
babybio
babykrak
babyluge
backpacke
backslash
bake-off
bandepoliti
barista
basejumper
battle
battle
beame
bed and breakfast
bedroller
beef

bekymringsbarn
bekymringsbrev
bekymringsindustri
bekymringssamtale
benchmarking
beskidt bombe
bestikkelsesstrategi
besvimelsesleg
betonlebbe
betweenager
bevidsthedsarmbånd
bigmac-indeks
billboard
bindestregsdanser
bingedinking
bioanalytiker
biobank
bioterror
bioterrorisme
bioterrorist
bioterrorlov
bipolar
Bistandsbul
bitche

black site
blingbling
bloddiamant
blodmineral
blog
blogge
blogger
blogging
blogosfære
blogroman
blokart
blook
blowjob
bluetooth
bluray
boafgift
boarde
boarde
bodybike
bodybike
body control
bodypainte
bodypainter
bodytequila
boldmongol
boligboble
bonusbarn
bonusfar
bonusmor

bookcrossing
bootcamp
bopælsforælder
borgcenter
botinas
boxette
brande
branding
branding
brandmur
breake
brikby
brintsamfund
britpop
Brobizz
brokkekultur
browse
brugergenereret
brunt bud
bulk
bundkort
burkini (Burqini ®)
burnout
business
buzzador
bydelsadministration
bydelsborgmester
bydelschef
børneattest

børnesex
bøv
cafépenge
cafeslammer
caffelattesegment
campinghabit
campuslitteratur
caring capitalism
carpe diem
carvingski
catwalk
CD-ROM-brænder
censurchip
Ceva
chat
chatroom
chickflick
chicklit
chinglish
chipdankort
chunky
cigarbar
CJS
clashe
clocker
clutch
computerbombe
computersok
containerraid

containerrov
cookie
cook in-sovs
coolhunte
coolhunter
coolhunting
crossbranding
crowdsurfer
curlingbarn
curlingfar
curlingforældre
curlingmor
cutter
cyberaktivist
cyberkriminalitet
cyberkriminell
DAMP
danlænder
dannelseskanal
daytrade
daytrader
daytrading
deale
deathmatch
dejanews
delebil
deltasliber
demensklinik

den kreative klasse
designerbarn
designerdrink
dhimmi
dickflick
dicklit
dirty bomb
disneyficering
djøfisere
djøfisering
DNA-register
doggybag
dogmefilm
dogme-tv
dokusoap
dollarbanan
domssilo
domænenavn
dotcomboble
dotcomeventyr
dotcomgeneration
dotcomsyndrom
downloading
dramady
dramedie
drengerøvsfilm
drive-by-shooting
drugrape
drukkort

dræbersnegl
dumpsterdiving
DVD
dværgplanet
dødsspil
e-bog
e-bogs-læser
ebolafeber
ebonics
edderkoppediagram
efterbrænder
efterferiedepression
efterlønsbevis
e-handel
ejerleder
ejerskab
eksoplanet
ekstremregn
elefantoverhaling
elefantvæddeløb
elevortale
elevplan
elhockey
elitefeminist
e-maile
embedde
emitte
energimærke
e-parat

e-parathed
EPO
e-reader
etableringsvejleder
etisk regnskab
etner
etnolekt
e-undervisning
euro
eurocent
euroland
euroråd
eux
evidensbaseret
excentersliber
facebooke
facebooker
fadbamse
fastnet
faunaforurening
fedmeepidemi
fed pølse
feriefridag
fertilitetsturisme
fertilitetsturist
filme
filme
filmen knækker
filosofiction

firewall
fjerde g
fjernarbejde
fjæsbog
flamewar
flashmob
flashmobber
flatrate
fleksjob
flekslån
flerlingefamilie
flermedial
flexicurity
flokrøveri
floorball
flyspotting
-fob
fodlænkeafsoner
fodlænkeafsoning
fokusområde
fool
forandringsparat
forhandlerbarn
forklædeydelse
formløn
forsørgerkultur
fortællerslam
forundringsparat
forundringsparathed

forældreansvarslov
forældre køb
fremmedrocker
fremme i bussen
fremme i skoene
fribyordning
fritgående høne
fucksprog
fugleinfluenza
fullerene
fullerite
fusionskøkken
futop
futsal
fædregruppe
fængselsimam
fødevarerminister
Fødevarerministerium
førstegenerationsdansk er
gadesygepleje
gadesygeplejerske
gangstarap
garagerocker
geek
geekgirl
generation fucked up
generationsregnskab
genetisk kode

genmærke
genmærke
genmærkning
gensoya
gerontopsykologi
girafsprøg
girlpower
glokalisering
godhedsindustri
gojibær
gonnabe
google (Google ©)
googler
googling
gratisavis
grebsfri
greencard
greencardordning
grid
grillparty
grups
grøn afgift
grøn guide
grønvask
grønvaskning
gå i pit
gårdslagtning
hacktivism
hacktivist

halal
halalhippie
hamam
happy slapping
hardball
hashtag
hatecrime
helikopterforældre
HG-elev
highstreet-
historieturisme
hjemmeafsoner
hjemmeafsoning
hjemmekartoffel
hjemmerøver
hjemmerøveri
hjemmeside
hjerterstarter
hoax
hockeymom
hockeymor
Holger-Fortolker (-)
hollændervogn
homebanke
homeshoppe
hooliganregister
hormonmafia
hoste
hostmaster

hotspot
hotspot
hotspot
HTML
http
http-adresse
hukommelsesklinikk
humørikon
hustle
hverdagsrehabilitering
hvidt bud
hyperlink
hystorie
hæve-sænke-bord
højdetelt
højhastighedsfærge
højhastighedssatellitf orbindelse
højrisikoadfærd
høvl
håndværkersex
håneret
identitetstyt
ilttelt
i lårtykke stråler
in
indskole
infoguide
infokrig

infokriger
infonaut
informationsapartheid
integrationsydelse
internetportal
intranet
intruder
ip-telefoni
islamofobi
isofix
isstock
it-kløft
it-supporter
jade
jahat
jailbreak
Johnny
jydekrog
kakuro
kalenderlov
kameramobil
kameratelefon
kampsvede
kanon
kant
kantonalisering
karaktermyrde
kasketforvirring
keyboardist

kickbokser
kiggekø
kikkertkirurgi
kildesorterende toilet
kinareje
KINFO
kitesurfe
kitesurfer
kitesurfing
klatlade
klatremur
klimaflygtning
klimaskepsis
klimaskeptiker
klimaskeptisk
kludemord
klummist
klyngeleder
klynkerock
kolde hænder
kombinationssport
komfortzone
kompilere
konfliktdiamant
konfliktmineral
kontorraseri
kontrafaktuel
konvergenskriterium
krogfanget

kudu
kulturpendler
kunstrunde
kvartersløft
kærestekedelig
kærlighedsflygtning
kørestolshockey
langgabe
LAN-party
latte
lattercoach
latterinstruktør
lavpraktisk
lean
leasingkarrusel
lektiecafé
lige til højrebenet
lige til højrefoden
liggedag
light
lig på bordet
link
livmoderfeminisme
lommefilm
lommeopkald
lommepark
lommeseekretær
longbodyketsjer
lookalike

lovecard
lyttebøf
lømmelpakke
lånebil
madpakkeordning
makeover
malware
margarita
mashup
match
matchfixing
matchgruppe
-material
McDonaldisere
Mcmøntfod
mediedarling
mediere
medmor
menneskechef
mentalisere
mentee
merchandise
meritlærer
meritlæreruddannelse
metromand
metroseksualitet
metroseksuel
metrosteward
midtvejsgeneration

miltbrandbrev
mindmapper
misbrugscenter
mms
mms'e
mobbelov
mobbepolitik
mobilblotter
mobilmobning
mobilporno
mobilstråling
mobilvold
moblog
moblogger
mockumentary
mock-up
modhold
monsterregn
motherfuckerskæg
motorbør
MP3-
mp3-bog
MPA
Mpman
mujahedin
mulighedserklæring
multiarena
multikulturalisme
multikulturalist

multikulturalistisk
multimedieskat
multitool
musemåtte
musicmaster
muskelhund
musketered
møghund
mønsterbryder
NC
nedfase
nedsmelte
negerkugle
nejhat
netavis
netbook
netchick
netdate
netdater
netdating
netikette
netkort
netlæring
netpirat
netpirateri
netserver
netsurfer
nette
netven

netværker
networker
networking
newbie
newschool
niqab
nomadefamilie
nonfirmere
note
nultolerance
nultolerancepolitik
numetal
nyritualisering
nærkampby
næseplaster
nørdisk
offerliggøre
off-track
og jeg skal komme efter dig
Olestra
olympisk bryllup
omverdensanalyse
ondskabens akse
oneliners
onliner
onlineservice
oplevelsesøkonom
oplevelsesøkonomi

opvasketab
organturisme
organturist
orkanens øje
ortoreksi
ortorektiker
ortorektisk
out
outsource
overførselshastighed
panikrum
parkour
passe
patientvejleder
pauselån ®
pauseskærm
peer reviewer
peer reviewing
pegefelt
pegeplade
pejlebarn
pensionsbombe
pensionsdemokrati
peperoni
pfc
pfc
pfc
phishe
phisher

phishing
pianist
pierce
pigesur
pilotsolbriller
pinsepakke
pixelere
pixelering
player
pleasureware
pletpanik
pocketpark
podcast
podcaste
podcasting
poetryslammer
poke
polancebrød
politiklagenævn
politisk forbruger
portal
portfolio
potterisme
powercouples
powernap
powernappe
powernapping
powershoppe
powershopper

powershopping
pozidriv
praksislæge
primer
primærperson
professionalitet
professionel incest
professionsbachelor
professionshøjskole
profil
præmieperker
psyke
puljejob
pulverbrev
pædofiliattest
pølsegiffel
på den fede måde
på den korte bane
på den lange bane
qianball
radarbarn
radardiagram
radicool
raketvidenskab
rambuktyveri
randland
rangliste
rastafarihår
ready to drink

realityfjernsyn
reengineering
regel
regnbuefamilie
reklamefinansiering
repetitionsforskning
restyling
retroseksuel
returtast
revacenter
ricochet
riverdance
roadpricing
roadrage
rockerkrig
rockerlov
router
rucola
rullehockey
rulleskøjtebasket
rumskrot
rundkredspædagogik
running dinner
russerpose
russertaske
rygerlunge
rødvinsreform
røvgevir
salattem

salgsbrev
salgskugle
samtalekøkken ®
samtidsskrump
sars
schlachtenbummler
scoville
screensaver
scubadykning
second career
selvfed
selvfedhed
selvfedme
selvmordsattentat
selvmordsbombemand
selvmordsturist
seniorydelse
separationstoilet
seriemord
servicebarn
serviceforældre
set
sexting
shaking
sharialån
shit
shopaholiker
-shopping
sidegadevekslerer

signallovgivning
signalpolitik
signalpolitisk
simple living
site
skaterhockey
skolepigeformærket
skoleskyderi
skrabe-el
skrabeekylling
skrivebord
skrotstrand
skype
skærmpoint
skærmskade
skærmskåner
skånearme
sladretjeneste
slumturisme
slyngelregister
slyngelstat
smartboard
smartphone
smarttelefon
smoothie
sms'e
sms-mobning
sms-sex
småplanet

snage-tv
snailmail
snas
soccermom
socialt kapitel
socialt regnskab
sorgpolitik
spagettigudstjeneste
spam
spamme
spammer
spamming
spandsæt
sparke røv
speeddate
speeddater
speeddating
spermhund
spice op
spim
spin
spinne
spooffilm
springbuk
sprogscreening
sprutkort
spyware
spøgelsespatient
stadionkoncert

stalke
stalker
stalking
standard
statonom
stavgang
stavgænger
stolpesko
storbytosse
storytelling
straksdom
streame
streaming
streetfodbold
streetrespect
streetrespectpoint
stressterapi
strudsebøf
strudsefarm
strudsefarmer
strudsefarming
struktureovervågningssystem
stx
støttearmbånd
støttepersonale
stå op-komiker
sudoku
sundhedsrum

sundhedsvagt
sunna
supermåne
surfe
surfer
surfing
sweeperfunktion
sweeperuddannelse
swingerklub
switch
symbollovgivning
sæbecirkulære
tab
taberko
tabermand
tablet
tabletcomputer
tablet-pc
tabloidisere
tabloidiseret
tabloidisering
taikonaut
taletidskort
tamagotchi
tankpasserlærer
Tauber-trap
tavlecomputer
tavle-pc
teleportation

teleportere
tidsanker
tidskapsel
tigerøkonomi
timandsselskab
togsurfe
toothing
torrent
touchpad
tovholder
traceur
tracker
trafficke
trafficking
trafikraseri
trainrider
trainspotting
trainsurfe
trainsurfer
trainsurfing
trampe
trampesti
transfervindue
transkønnet
transperson
transplantationsturisme
tredjehåndsryger
tredjehåndsrygning

trekantsliber
trendspotte
trendspotter
trendspotting
trendsætte
trepunktsvending
triphop
trivialnatur
trolley
troshus
truckerbriller
truckercap
tryghedscertifikat
trængselsafgift
træningspas
tudekiks
tuderock
tuneserlov
tvangsmedicinere
tweenager
tweet
tweete
twitter
tyndfed
tynd klient
tænke ud af boksen
tøsefornærmet
tårne, tortellini og tits

udkantdansker
udklipsholder
Udlændingesservice
Udlændingestyrelsen
ultrabook
unzippe
usb (-)
usb-nøgle
usb-stik
U-vending
valgstedsmåling
valgstedsprognose
vanvidsbilist
vanvidskørsel
vejbetaling
vejpirat
vejsidebombe
vejvrede
velgørenhedsarmbånd
velgørenhedsknap
ventemusik
videodisk
vindue
viral
virt
visitationszone
vlog
voldsepidemi

vuggestuepest
vuvuzela
vækstfremmer
værktøjsbjælke
wakeupcall
waterboarding
Web
web 2.0.
webadresse
webbrowser
webcam
webgirl
webhotel
webkamera
weblog
weblogger
webmaster
webserver
webshopping
websiteside
website
websted
weekendmisbrug
weekendmisbruger
weekendnarkoman
weekendnarkomani
wellness
whistleblowerfunktion

whistleblowing
wifi
wii-itis
wiki
win-win-situation
workaround
wrap
xc
Y2K
yngrebyrde
yoyovægt
zapperbarn
zipfil
zippe
zippergate
zombiecomputer
zombie-pc
zoneforsvar
zumba
ældrebombe
ældrebyrde
ældrecheck
æsel
økobaby
økocamping
år 2000 (-)

BILAG 2

FOKUSGRUPPECASE – FORLÆG TIL NYORDDANNELSE

Dette er et billede af en ny lampe

Hvad er det første der falder dig ind?

Prøv at finde på et nyt ord for denne lampe:

Skriv hvad grunden var for dit valg:

Dette er et billede af en ny tøjstil

Hvad er det første der falder dig ind?

Prøv at finde på et nyt ord for denne tøjstil:

Skriv hvad grunden var for dit valg:

Fænomen:

Er man sulten spiser man og bliver
mæt

Er man tørstig, drikker man og bliver
... ?

Dette er en beskrivelse af et fænomen

Hvad er det første der falder dig ind?

Dette er et billede af en ny hunderace

Hvad er det første der falder dig ind?

<p>Prøv at finde på et nyt ord for dette fænomen:</p> <p>_____</p> <p>Skriv hvad grunden var for dit valg:</p> <p>_____</p>	<p>Prøv at finde på et nyt ord for denne hunderace:</p> <p>_____</p> <p>Skriv hvad grunden var for dit valg:</p> <p>_____</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px;"> <p>Fænomen:</p> <p>Når flokfugle omkring solnedgang pludselig sætter af og rejser sig flyvende i flok op mod himlen</p> </div> <p>Dette er en beskrivelse af et fænomen</p> <p>Hvad er det første der falder dig ind?</p> <p>Prøv at finde på et nyt ord for dette fænomen:</p> <p>_____</p> <p>Skriv hvad grunden var for dit valg:</p> <p>_____</p>	 <p>Dette er et billede af en ny sportsgren</p> <p>Hvad er det første der falder dig ind?</p> <p>Prøv at finde på et nyt ord for denne sportsgren:</p> <p>_____</p> <p>Skriv hvad grunden var for dit valg:</p> <p>_____</p>

FOKUSGRUPPECASE - OVERSIGT OVER NYE ORD

TØJSTIL

Dansk	Engelsk	Atypisk
Hipster	Casual	Peter Pan
Hipster	street(-etellerandet)	Slappi
Urban skovhugger	Reverse Winter	Musketerstil

Varmt klar til vinter	Casual mix	Eskimo
Student men smart	Old meets new	
Retro-modernistisk	Image for men	
	Showing	
	Laid back	
	Careless	
	All-in-one	
	Polish design	
	Unilook	
	Metrolook	

HUNDERACE

Danske	Engelsk	Atypisk
Afrikansk glatskinsrace	Asian rat tail	Grissi
Glatskindsrace	Danger dog	Hyæne
gråsort hund	grey retriever	Krøllehund
hårløs dobermann	Naked dogs	Penkawahunden
hårløs terrier	Naked dogs	Pindsvin
Kinesisk muskelhund	Point tail	svinehund
Pelsløs	Rat tail	
Pelsløs hund	Skin dogs	
Skaldet hund	Skinbodies	
Skulpturhunde	Skinner	
Sort glatskindsrace	Skinny dogs	
spidsøre	Skinny tails	
	Urban Spencer	

	Urban ugly dog	
--	----------------	--

FUGLEFÆNOMEN

Danske	Engelsk	Atypisk
Aftenflok		Dominonisering
Aftenflok		Solfangere
Aftenflok		
Aftenflok		
Aftengry		
Aftensamling		
Aftensamling		
Fællesflok		
Fællessamling		
Fællesskab		
Fællesslag		
Flokafgang		
floksol		
floktræk		
Flyvende solnedgang		
fugleafgang		
fugleflugt		
fuglefugt		
Fugleraden		
Fuglerækken		
fuglestigning		
Kærlighed		

kærlighedsfugle		
Naturligt fænomen		
Pletter på himlen		
Rågegodnat		
Rågehurlumhej		
Solfangere		
Solflokke		
Sort sol		
sort sol		
vandrefugle		

TØRSTFÆNOMEN

Danske	Engelsk	Atypisk
Belåten		Hydreret
Beruset		Hydreret
Drikmæt		
fuld		
fuld		
Fuld		
Fuld		
Fuld af vand		
Fylدت		
Fylدت op		
Læsket		
Logo		
sæt		
sat		

Tilpas		
Tørst Løs		
Tørstfærdig		
Tørstfri		
Tørstløs		
våd fugtug		
Væskefuld		
Væskemæt		
(væsket)		
Vandig		
Vandmæt		

SPORTSGREN

Danske	Engelsk	Atypisk
Bådbold	Basket sport	Mosesbold
Klobold	Catchball	Titicacabold
Kurvebold	catching hand	"Intet (er) umuligt"
Kurvebold	crocket ball	"Ha del el harhra"
Kurvesquash	curveball	Base bennis
Næb hockey/næb bold	Gloveball	
næbbold	hand hockey	
Polobold	Pelican	
	Pelicano	
	Pitchsquash	
	Powerball	

BILAG 3

FOKUSGRUPPECASEN - UDVALGTE TRANSSKRIFTIONER

Uddrag af transskriptioner FG-1

"Metrostil"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish
Participants: ps pause, Birgitte (BB), Per (PP), Karl (KK), Hanne (HH), Jytte (JJ), Line Brink Worsøe (LB)
@Date: 15. Marts 2011, Lunchtime
@Location: PP's apartment
@Recorded and transcribed by: Line Brink Worsøe

KK: vi starter med ham polakken der (K)
??: (hh)
BB: [po]lakken? (B?)
PP: (latter)
JJ: po-lakken (J?)
PP: ja (P)
JJ: po-lakken ja (H)
LL: ja medde medden unge unge mand ( ) i den nye tøjstil (L)

BB: ja ( )
PP: mm (P)
BB: jeg har skrevet hvad det første der falder dig ind jeg har skrevet sådnoget med [] (B)
JJ: [hir] (J)
BB: casual skråstreg velovervejet
LL: m (L?)
BB: streg
HH: (hehe) (H)
BB: bekvem skråstreg hip
Ps: ( )
HH: h hip? (H)
BB: hip hip hip ja (B)
PP: [hiphiphip] (P)
JJ: ja (J)
KK: [føli bar] (K)
BB: [ja og så har j] så det der me det nye altså look eller f den der tøjstil såhj skrevet ungt (urbant) look og så har jeg skrevet uni look ligsom underforstået universitet eller sådn [et eller andet]
LL: [mm] (L)
BB: i den stil ikk
PP: mm (P)
HH: mm (H)
BB: Og det så der skriver jeg nedenunder der det måske inspireret af de der 'bogkasser og 'bymiljøet og øh=
??: =mm=
BB: =den kreative klasse= (B)
LL: =m= (L)
BB: og ung studerende og sådn nogle ting Det sådn det jeg forbinder det der billede med ik (B)
LL: mm (L)
HH: ej hvor morsomt heh (H)
JJ: ja (J)

BB: i princippet ikk (B)
 JJ: [g] (J)
 PP: jaja (P)
 JJ: ja (J)
 PP: det megt skægt (P)
 LL: [Ja] (L)
 BB: [Ja] (B)
 LL: hva med dig karl? (L)
 Ps: (...)
 KK: Jamen jeg har skrevet hva det første der falder dig ind ( ) I hvert fald ikke dansk
 LL: okay (L)
 PP: hh (P?)
 KK: så har jeg skrvt prøv at find nyt ord for denn tøjstil så har jeg skrevet Polish Design
 BB: ([Høj latter]) (B)
 JJ: [Okay?] (J)
 PP: [Sådan der fik de den dernede] (P)
 KK: og så har jeg skrevet Skriv hvad grunden var til dit valg så har jeg skrevet upraktisk og sån i i parentes Bar hals altså det jo vintertøj han går i såsån bar hals (xxx) (K)
 JJ: [jaja] (J)
 PP: [jaja] (P)
 LL: mm (L)
 KK: det ser billigt ud også de fattige |omgivelser altså| (K)
 ??: (nni)
 BB: (klukler) (B)
 HH: (haha) (H)
 KK: [Jeg ved godt] det er detm vilje det er [jo] han
 PP: [jaja det] klart (P)
 KK: han er sat d[er] m
 ??: [joh]
 KK: nu er (jeg) inde på det der det [rærligt]
 BB: [polsk ja] (B)
 JJ: [polsk ja?] (J)
 KK: [men det meget] meget fattigt og det meget meget upraktisk
 JJ: [okay] (J)
 HH: [jeg tro ik]k det fattigt det der (H)
 JJ: nej (J)
 KK: |sikkert ikk Nejmaltså helt ærligt når jeg så kigger på det så sådet nok noget i tuhh[titus](K)
 JJ: [ja M]en det det du så (J)
 KK: hund- jeg syns bar når jeg ser det st Hvorherrebevars (K)
 JJ: Ja= (J)
 PP: =mm (P)
 JJ: Okay | (J)
 KK: ræd rigtigt (K)
 JJ: js
 LL: Per?
 PP: Ja Altså øh det første jeg faldt der faldt mig ind det var at han var tillukket og alligevel åben
 ??: [m]
 PP: [alt]så Lukket til op omkring mund og sådn noget lignende ikk og så allig hav åbenstående jakke [og]
 BB: [mm] (B)
 PP: det hele (P)
 BB: mm (B)
 PP: Så har jeg skrevet at øhm at ( ) Jeg kalder det for en musketerstil
 BB: [mm] (B?)
 LL: [mm] (L)
 PP: og grunden til det er at det en jakke med bredt revers og stor krave
 HH: ja (H?)
 PP: en kort jakke der minder om sådan en vams
 ??: [ja]
 LL: [m] (L)
 PP: [som] de havde på (P)
 BB: ja (B?)
 PP: og så tørklæde som kunn ( ) sån minde lidt om de der flæseskjorter ikk der
 ??: jo [jaja]
 ??: [hm]
 PP: Øverder ikk (P)
 JJ: [hhjo] (J?)
 HH: Kalvekrøs (H?)

LL: Ja (L)

[ ]

HH: ja Jeg det første der faldt mig ind det var Tørklædet passer ikk til resten (.) >Det ved jeg godt det gør det nok< men altså det syns jeg bar ikk Og tøjstilen jaa afslappet slappi eller sån noget hvis det nu skulle hedde noget frisk Og æh jeg skriver det ser ikke ud somom det er gennemtænkt og det ved jeg jo godt det er ( ) at der ikk er tænkt over øh helheden (H)

LL: Ja (L)

Ps: ( )

JJ: kay? jeg har skrevet ved det første jeg har også skrevet casual det var også mit første ord Og så har jeg skrevet modebevidsthed og så sådnoget med ungdom jeg syns han er sån umoden og så har jeg skrevet metro altså det stadig etteren [ikk] (J)

??: [mm]

JJ: der var mange der faldt mig ind og så syns jeg iøvrigt en sød ung man hihi

HH: [m] (H?)

PP: mm| (P)

JJ: og til tøjstilen den kalder jeg Peter Pan

PP: [mm] (P? H?)

??: [(g)]

JJ: jeg syns han er en af de der drenge der ikke bliver voksne lig med det samme

PP: okay ja (P)

JJ: Og det Grunden til jeg gør det det jeg har ogs er ogaå faldet for det der blottede bryst og så syns jeg det er sådn n | lille smule pige er sådn lidt pigeagtig over ham Arm det det der metro og peter pan og pige

LL: mm (L)

JJ: umoden (J)

(...)

LL: ja ( ) ja nu vil jeg [gerne have i snakker sammen](L)

??: [der var en musketer]

LL: om øh hva hva om i kunne finde på et ord der kunne betegne den her tøjstil

PP: om det enige om det ? (P)

JJ: ja (J)

LL: Ja bli enig om det ( ) der kom lidt forskellige (L)

BB: mm (B)

JJ: ja (J)

LL: forslag her (L)

(...)

KK: Ja jeg ved ikke rigtig om tøjstil [men] (K)

PP: [ja] (P)

KK: Der derikk nogen tvivl om det det jo n moderne tøjstil

??: m

??: man ser det jo i ugebladene Man ser det jo i [a]llle mulige steder

??: [ja]

KK: Det er simpelthen bare du

??: ja

??: sånskal de se ud

??: ja

??: i vore da[ge ik]

??: ja

PP: (mm) (P)

--

JJ: der intet polsk over det [her det tror jeg ikk (J)

KK: [nej det ved jeg godt] (K)

??: ja

KK: det ved jeg godt ( ) mje (K)

??: men det sådu

??: (xx)

??: | jaja

KK: når du kigger på det

BB: [jaja] (H? B?)

??: Ja

KK: Det her det sgu en af warszawas sidegader ikk [xxx]

BB: [klukler xxx ser sådan tilstræbt ud ik] (B)

JJ: jaja[arjeg tror det meget(en vare?) jojo] (J)

JJ: jo (J)

--

BB: menalt[så] (B)
HH: [men] hvad var det de Hvad var det du havde kaldt din for det s v faktisk var ret godt (H)
BB: uni look menøh jeg synes også at jyttes [metro look]
PP: [ja metro look] (P)
BB: Det synes jeg altså også [er godt] (B)
JJ: [ja] (J)
BB: Altså deet hvert fald samme boldgade jeg er (B)
??: Ja
KK: [mm] (K?)
--
JJ: [ja og] Jeg kaldte det faktisk peter pan (J)
HH: Ja det ved jeg godt men de[t syns]
??: [ja]
??: jeg det måske liige sådn-
??: -ja
??: det llige nummeret der sku have været lidt mere tøseagtigt[over det]
??: [ja]
??: efter min mening
JJ: ja (J)
BB: fordi jeg syns egentlig det er temmelig maskulint a det som du siger per
PP: ja (P)
??: med det der lidt musketeragtige
PP: jaja (P)
JJ: ja (J)
??: [og sådn noget ikk]
KK: [mmm] (K)
JJ: jo (J)
??: Og det der deet åbent der det signalerer også at jeg m altså Bare kom an ikk
JJ: j[o] (J)
BB: [ikk] altså øh øh (B)

(...)

??: jom jeg syns faktisk det der jeg enig med dig i det der med metro
JJ: [ja] (J)
BB: [ja l]ja (B)
??: det syns jeg egentlig [ogs]
??: [j]a
PP: det der dækker me [st] (P)
BB: [ja] (B)
JJ: [ja] (J)
??: øh i virkeligheden ogs
BB: ja (B)
PP: øh For han er jo sån helt klart metroseksuel ikk [detjo] (P)
BB: [jaja] (B)
JJ: [johdeterhan] (J)

020705

JJ: [det han tilstræber ikk]
??: [det er] jo [sådn]
??: [ja]
BB: det deer øh ( ) *look som bliver efterstræbt af en hvis (B)
JJ: mm (J)
BB: genera[tion]
PP: [jaja]
JJ: og en hvis [øh øh]
PP: [jaja dem] der har sån en hjem at skifte tøj lejlighed
JJ: (g) (J)
LL: (g) (L)
BB: (klukler) (B)
PP: [(xx)] (P)
BB: haha walkincloset (B)
PP: (xx) (P)

(...)

BB: men det rigtig dejlig peter pan støvler over det det kan jeg godt se hvad du mener (B)
JJ: ja (J)
HH: jo men altså samtidig så syns jeg ogs at han altså hvis man kigger på hans hoved så kan jeg så kan man jo sån ogs få sån ide om undergrund den der skater ligefrem man kan også

komme til at syns at der er sådan lidt hvad er det nu de hedder de der -
 ???: -cool-
 ???: -rockere
 HH: nej (H)
 JJ: nej Det syns jeg- (J)
 ???: -nej det syns jeg n(u heller ikk)
 JJ: [det syns jeg nu ikk nej det s] (J)
 KK: [mmm rockere slet ikk deer han alt for veg] (K)
 KK: deer han alt for piget- (K)
 JJ: -ja det det syns jeg [ogs] (J)
 KK: [det det han gå r- (K)
 JJ: -ja det syns jeg ogs (J)
 PP: -rockere de vil ikk [la huen siddende] (P)
 KK: [(mmm)] (K)
 PP: [om i nakken du den sidder helt nede i [(xx)] (P)
 BB: [og de]r ja og deer heller ikk spor skater over ham efter [mit s] (B)
 ???: [overhovedet]
 JJ: [nej d syns jeg heller ikk] (J)
 JJ: [overhovedet ikk] (J)
 HH: [som sagt] snakker jeg kun om det øverste [jeg snakkede altså ikk om om] (H)
 JJ: ja (J)
 HH: ja jaja (H?B?)
 ???: men altså de der huer de er jo gået hen og blevet fuldstændig og det [jo alle]
 ???: [ja m ved] det godt [ved det godt ved det godt]
 JJ: [hja] (J)
 BB: [ikk] (B)
 BB: og de der halstørklæder (B)
 HH: [ja] (H)
 BB: [deet d]et samme (B)
 KK: (mm) (K)
 BB: og [jakken] (B?)

(...)
 JJ: [ka vi bli enig om] metrostil
 ???: ja
 JJ: er der nogen der har noget imod det? (J)
 KK: nej (K)
 HH: nej jeg syns det er rigtigt altså (H)
 ???: ja
 ???: ja
 ???: hrm ja
 ???: altså det er jo lidt svært og
 ???: [jaa men hvis vi skal blive]
 ???: [ja men vi skal bare prøve] nej man altså det sån vi skal jo heller
 ikk bruge altså vi kunne godt bruge meget mere tid på det
 LL: jaja jaja(L)
 ???: og nærme os mange flere ord og sådan nogle ting ikk [men altså]
 ???: [ork de]r mange altså
 ???: -ja-
 ???: man kunne sikkert få en hel dag til at
 ???: [ja]
 ???: [jaja]det ku man sagtens-
 ???: -detjo det reklamefolk gør
 ???: -ja
 ???: -ja lig præcis detjo [det der]
 HH: [det guds]kelov ikk hehe (H)

"Statuehunde - Penkowahunden"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish
 Participants: ps pause, Per (PP), Karl (KK), Jytte (JJ), Birgitte (BB), Hanne (HH), Line Brink Worsøe (LB)
 @Date: 15. Marts 2011, Lunchtime
 @Location: PP's apartment
 @Recorded and transcribed by: Line Brink Worsøe!

LL: nå m så la os gå vider til øhm øh billed af [hundenene]
 PP: [de hundne?!]
 JJ: [mm]
 HH: hundenenene
 LL: Ja skal vi tage den omvendt her så vi [starter]
 JJ: [ja]
 LL: m jytte?
 PP: m-
 JJ: det det første der falder mig ind det er uæstetisk og frastødende og jeg har kaldt hunderacen for Skinbodies
 ??: (hh)
 JJ: -hh det grunden det er den der manglende pels og dersån n vagtsomhed og bidskhed over dem
 LL: mm ?! ( ) ja ?
 HH: -ja [det der faldt mig ind]
 LL: [m] (L)
 HH: det var de var grimme og så vil jeg have kaldt dem sådn lidt flodhest eller sådnoget
 LL: (klukler) (L)
 HH: tænkte det kan man jo ikk kalde en [ny race] (H) så
 ??: [(klukler)]
 HH: derfor hedder de *Grissi og h[va hedder]
 BB: [hh] (B)
 PP: [heh] (P)
 JJ: [Hvfonoget?] (J)
 HH: *Grissi (H)
 JJ: Ja ?! (J)
 HH: øøh ( ) fordi deer ogs deres hud det ogs sån lidt griseagtigt
 ??: -ja
 ??: Så lyder det lidt pæne[re sån]
 ??: [ja]
 ??: hvis-
 ??: -[m]
 ??: [m]an skal finde et navn på en hunderace så skal det vel være ??: for ( ) at det skal lokke ikk-
 JJ: -[jo] (J?)
 LL: -[ja] (L)
 HH: Ja man kan ikke lade være med at sidde og syns man er en reklamemand vel [nårman]
 JJ: [nej] (J)
 BB: [næ] det rigtigt (B)
 HH: ing (H)
 PP: (hhh) (P?)
 LL: ja ( ) per? (L)
 PP: det mig?! ja a det første ord der faldt mig ind det var nøgen og griseagtig ogs ikk (P)
 LL: mm (L)
 PP: Ogsåøh og så kender jeg den faktisk godt eller jeg har set den mange gange men jeg ved ikk hvad de hedder Men eh jeg tænker at altså Jeg havde ogs noget med afrika ind over ik
 ??: ja
 PP: derfor kalder jeg den afrikansk glatskindsrace
 LL: [huhu] (L)
 ??: [hh] (?)
 HH: [glatskindsrace?] (H)
 JJ: [hh] (J)
 BB: haha (B)
 PP: ja øøøh det selvføli fordi dee sorte
 ??: ja
 PP: altså det med afrika
 HH: ja (H)
 PP: og såå det der med at de har så lidt hår eller næsten ingen hår det er jo altså at det må være et varmt sted ganske enkelt ikk-
 JJ: -[mm] (J)
 BB: -[mm] (B)
 ??: mm-
 ??: -mm
 HH: Ja De har sån lidt flodhhestehud ikk (H)
 ??: mm [det rigtigt eller de har i hvert fald den der]
 PP: [jojo men det der] umådelige ( ) Lidt venlige
 alt[så]
 ??: [det]
 PP: det rigtig nok ja ( ) så det det (P)

LL: Ja Karl? (L)
 KK: Jamen øh det først var en del af øh Hunde uden hår
 LL: Ja?- (L)
 HH: -heh- (H?)
 KK: -og prøv at find et ord ford n denn hunderace *Naked Dogs
 LL: mm(L)
 KK: og hva var grunden tiil det var det j lig sagd splitternøgne ud
 LL: mm (L)
 KK: de ser nøgne ud øh ik
 JJ: jo (J)
 KK: de har intet overhovedet m
 BB: hj (B?)
 KK: altså selvfølgelig har de hår og hoveder og haler men de har slet ikke noget
 LL: m[m] (L)
 JJ: [de] ar ingen pels nej (J)
 KK: ingen pels sån lidt langt her og k[o]
 ??: [nej]
 KK: rt der ja det det ligner bare sån Det ligner nogen ( ) statuer så
 LL: ja- (L)
 JJ: -ja (J)
 KK: hj så (K)
 PP: Det gør det bare?- (P)
 JJ: -ja (J)
 BB: det faktisk et meget ()ja det meget skægt ja (B)
 KK: hja (K)
 JJ: mm (J)
 KK: det har jeg ikk skrevet men det vil jeg
 BB: ja
 JJ: hja
 BB: Og jeg har også skrevet den der ualmindelig grim og frastødende (hehe)
 PP: [hhja]
 JJ: [h hh]
 BB: Og jeg er ikke kommet på andet mere øh fantasifuldt end Pelsløs hund
 LL: Ja-
 JJ: -Ja hi[hi]
 KK: [xxx]
 BB: -og fordi det det er simplelthen altså den er berøvet sit sin arts sær hh
 PP: mm
 BB: kende
 PP: mm
 BB: nemlig en pels Og berøvet Så den er nærmest efter min mening et misfoster
 JJ: [mm]
 LL: [mm]
 PP: [ja ja]
 (.)
 KK: Der var vi meget enig[e]
 LL: [ja]
 ??: [men] men [den]
 JJ: [ja]
 ??: har sgu en flot skikkelse der hvis man nu tager [xx og ørene af ikk]
 JJ: [hj hja]
 KK: [de ee] musku løst dyr [det er det da]
 BB: [hja ja]
 KK: menøh menøh
 PP: Jeg har-
 BB: -de-
 --
 PP: -faktisk jeg så nogle i holland engang
[trækker ærmet på den ene arm op]
 HH: (Ja-)
 JJ: (-ja-)
 KK: (-nå)
 PP: øh en der var ude at gå med sådn
[armen let strakt - peger på billedet]
 PP: to af dem der
[lader pegefingeren tegne en ring rundt henover hundene på billedet - 'inkluderende']
 JJ: ja ja)
 PP: i snor ikk
[holder armen strakt med letknyttet hånd laver et ryk ned vip med hånd]
 BB: (hj ja)
 PP: gik ovre på

[arm stadig strakt hånd åben arm og hånd 'fejer' en linie foran P]
PP: den anden side af en kanal
[knytter hånd let igen]
KK: (hrm nå)
PP: også på et tidspunkt der stod hun stille
[armen stadig strakt Hånd let knyttet Pegefinger let pegende nedad Hånd vipper to lette ryk ned]
PP: og snakkede med en
[armen bøjes let - tommelfingeren kommer op i blafferposition - hånden kommer op og let bagudbevægelse]
KK: (ja)
PP: hun kendte og s stod de der hunde
[Armen strækkes igen - holdes stille - hånden let knyttet med lille pegefinger - laver igen cirkelbevægelse]
PP: fuldstændigt bomstille
[slår let hånden ned i ryk i takt - holder armen helt stille ud for sig]
PP: ved siden af
[holder armen helt stille]
BB: (ja)
48:57
[højre arm bøjes venstre arm i samme stilling med begge hænder foran sig der nu er åbne med spredte fingre så fingrene 'stråler' ud fra kroppen]
PP: og de skinner i solen og
BB: (hja ja-)
PP: -de ligner fuldstændigt skulpturer
[hænderne stadig med spredte fingre - slår taktfast op og ned (i runding) foran P]
BB: (ja)
JJ: (ja)
PP: med de øh de
[De åbne hænder samles til at danne en omvendt 'skål' foran P og 'glider' ligesom ned ad skålens sider i viskebevægelser]
PP: var sådan glatte og
[hænderne ude foran kroppen igen åbne og med spredte fingre som stråler vipper op og ned (som i blink)]
JJ: (ja)
PP: reflekterede
[Højre hånd op igen armen bøjes let - i let bagudbevægelse laver P en hurtig vinkebevægelse med spredte fingre]
PP: lyset
[hænderne ned i skødet igen]
BB: (ja jaja)
KK: (ja)
PP: Det var egentlig meget flot
KK: (Jj)
BB: (Ja)
JJ: (Ja)
PP: men [altså]
??: men der Jeg mener der findes nogle andre som også p er hårløse pelsløse [som]
PP: [ja]
BB: ikke har den farve men er som er sån nærmest grise farvet [netop]
LL: [nn]
BB: som du sa[gde før]
PP: [jaja]
BB: der[ikk]
JJ: [mm]
BB: Og de er næsten endnu grimmere end [dem her]
HH: [der også en grise] eller svin der har den [farve]
BB: [jaja ja det rigtigt der også] deer mørkere [i det]
PP: [jah]
BB: i øh hu[den end]
HH: [men] den har også noget flodhest over sig-
KK: [påenellerandenmåde der]
JJ: [-ja farven] jaja
??: ja
BB: [muskelhund] det minder da meget derom muskelhund
HH: [det] er det da ogs
KK: ja-
PP: -mm
LL: Tror i i ku blive enige om øh et ord der ku betegne den her
PP: en race?
KK: [vil vide]

JJ: [altså]jeg kom til at tænke på skinheads ikk [ikk]
 BB: [jaja]
 JJ: så tænkte jeg skin bodies
 ??: ja [jaja]
 JJ: [jeg] syns simpelthen
 BB: [ja]
 JJ: [de er bar] så uuh
 ??: [hj]
 JJ: [j]ville nødig møde dem en mørk nat
 BB: [ja]
 KK: [ja tænker de er hæslige]
 JJ: haha
 ??: aring Naked dogs det det sånen en betegnelse for for [aj d skavære]
 ??: [nåm den ska jo og]
 HH: [Hvad v]ar det du kaldte Hvad var det du kaldte (H)
 BB: Jeg kaldte den bare pindsvin? men det detikk noget godt ord Det var meget bedre det
 der med altså skulpturhunde
 KK: ja
 HH: Ja men det kan man jo ikke kalde en race
 JJ: det jo [ikk en race]
 BB: [nej det]
 KK: [nej kan man jo ikk Deet på en eller anden måde]
 HH: [nej]
 KK: Måske skin dogs
 HH: Ja det er det er
 JJ: -skin dogs
 BB: den er jo sån lidt provokerende ikk
 JJ: jo
 PP: hvafornoget sagde i
 HH: Skin Dogs ikk kom jeg til at tænke på
 ??: [ogs det naked xx provokerende]
 PP: [ja man kunne jo godt] Man kunne tag det der [xxx]
 ??: [også]
 ??: [Hvordan] øh Hvordan skal navnet øh Hvad skal man [når man skal fin-]
 ??: [øhh]
 ??: -de på et navn [så]
 ??: [det skal være]
 HH: [skal det være] så skal det være så skal det være seriøst ikk [fordi]
 PP: [jo] hja (P)
 ??: altså ( ) ja [hvis det]
 ??: [der] ska ikke havde være værdiladet
 ??: [nej]
 ??: [nej det ska være det]
 ??: [så skulle det være med] med en øh glatskindrace måske være meget godt
 ??: ja
 ??: ja
 PP: eller sånoget ikk
 BB: ja-
 HH: [-glatskindrace]
 PP: [ja]
 HH: Men altså er der en hund der kaldes glatskindrace?
 BB: [det kan vi jo Det kan vi jo opfinde]
 JJ: [jeg ved ikke om der Det er jo et nyt ord]
 BB: Det kan vi jo opfinde-
 HH: -men det da et godt ord syns jeg
 BB: ja
 PP: ja ja
 BB: Det syns jeg og[s]
 ??: [jeg sy]ns ogs det et godt et
 BB: ja (B)
 ??: [Glatskind]
 BB: [Men så]
 HH: [selvom] der ikk er nogen af os der har
 BB: ku man måske
 PP: -m- (P)
 BB: -tilføje det der med at det med at den er grå eller sort
 ??: ja ja en sort glatsk[indsrace]
 HH: [ja]en sort xxxxxrace
 ??: jaja
 ??: for der findes også nogle andre glatskindracer
 ??: jaja

KK: ja det behøver jo ikke at være ens jeg kan godt hav
 BB: ja jaja
 KK: jeg kan godt det lige så godt være glatsk
 ??: [mm]
 BB: [ja d]et kunne det lige så godt (B)
 HH: ja det synes er godt (H)
 BB: ja (B)
 JJ: Glat skind (J)
 BB: [ja] (B)
 JJ: [Jeg s]yns bare mere Så skulle det være noget med nogen syns jeg (J)
 PP: Narm det ulækkert (P)
 BB: jam det det (B)
 PP: det er en ulækker hund bevares (P)
 ??: ja det det er det men det er mindre værdiladet at sige glatskindsrace
 PP: ja hj(P)
 KK: ja (K)
 ??: nøgenhudshund [puha]
 ??: [nøgen]
 ??: [(klukler)]
 ??: [ja]
 BB: sån lige som vi havde det (B)
 PP: ja (P)
 BB: da vi så den ikk (B)
 KK: (xxx) (K)
 ??: Der også noget der hedder nogen mus [altså]
 BB: [ja] (B)
 JJ: [ja] (J)
 BB: [hj] (B)
 JJ: [ja] (J)
 ??: [so]m er [en racebetegnelse]
 ??: [Det behøver ikk at være] ulækkert at være nogen jo
 ??: *Nej men [det er jo]
 ??: [man tænker bar] på [den rottehalet der ikke har pels på]
 JJ: [(g) hhh] (J)
 ??: der gør den så ulækker Rotten fordi den har en
 PP: jaja [ja] (P)
 JJ: jah [hj] (J)
 ??: [en hale? ikk] så
 ??: [de da meget søde]
 BB: [hvis det en hund] der har eller sludder en mus der har sådn lille pelshale (B)
 PP: m (P)
 ??: Den er meget [kærere ikkogs]
 PP: [ja] (P)
 KK: [] (K)
 ??: [(klukler)]
 ??: jaja
 ??: pels på halen
 ??: vi kan også kalde den den Penkowahunden
 BB: JA haha (B)
 JJ: hahaha (J)
 JJ: Så sku den hedde Ralf (J)
 ??: (høj latter)
 HH: Ralf glatskindsrace (H)
 BB: Helge Sander (B)
 KK: HeHe Helge Sander (K)
 HH: Så sku den hedde Ralf glatskindsrace (H)
 JJ: Det her det *Ralf Vil i ha en Ralf med eller uden pels (J)
 PP: Hhhja (P)
 ??: (latter)
 ??: hold da op og det faktisk slet ikk slut den sag Den
 ??: nejnej
 BB: [blir ved] (B)
 PP: [jaja] (P)
 BB: og blir ved (B)
 ??: i en uendelighed Der kommer [nye ting Det helt vildt]
 JJ: [og nu går hun og holder foredrag] (J)
 HH: Nå! (H)
 PP: Alt det her må du godt citere os for (P)
 JJ: (g) (J)
 PP: [under scenarie] (P)
 LL: [jaja] (L)

JJ: Ja (J)
 ??: Altså jeg vil Jeg vil jeg vil hellere jeg vil hellere slå på sander end jeg vil slå på ralf
 ??: ja
 ??: ja
 ??: ogog sander han er ogs ligsom sån bar
 KK: hø (K)
 BB: øh skinnnet herop (B)
 ??: ja
 ??: (latter)
 HH: [hvad hedder sander skal han ikk hedde ralf] (H)
 ??: [så sk han hedde helge] helge
 PP: hehe (P)
 ??: glatskindssander
 ??: haha
 ??: jeg syns altså ogs ralf
 HH: nej sanders glatskindsrace(ralf?) (H)
 ??: haha
 ??: R S glatskindsrace
 LL: r s ( ) Nå så i kom på sort
 ??: sort glatskindsrace
 ??: Ralf ja sort glatskindsrace

 LL: Det næste er et fænomen
 BB: -de- (B)

Sort sol versus romantisk (FG2)

TR: hja ska vi .hh hhh sort sol tænker jeg
 CA: *jar
 TR: det må godt sig imod
 MA: selvom det findes; eheh
 TR: jam må det ikk det eller hvad
 MA: *jo: jo Det bar fordi der står nyt ord
 TR: Nå det nye ord
 CA: mm [ja]
 TR: [nå:] jaja Je det har du ret i ja det t-
 CA: har vi ikk alle sammen taget noget der sån ej floksol Det ved jeg faktisk ikk om findes
 MA: det ved jeg heller ikk Nej men det
 CA: det andet findes jo heller ikk i forvejen [så sort sol]
 TR: [ja det gør]
 CA: det er vel
 TR: ja det gør vandre fugle træk jo også bar ikk men det tror jeg også findes
 (1.5)
 CA: sort sol
 MA: hja
 CA: det passer vel
 MA: det passer
 CA: det dækker
 MA: det er jo- det er jo sån
 TR: det er vel det det er eller hvad Tror I ikk det?
 MA: ikk helt
 TR: det det fænomen går ud på
 LB: hvad med romantikken
 SA: jeg tænker slet ikk sort
 TR: nej [nejnej det er]
 SA: [jeg kan slet ikk pass sort ind i]
 TR: det stikker lidt imod
 CA: ja
 TR: orange Aj! Fordi at Men det er vel fordi at fuglene er sorte
 SA: ja
 TR: det jo egentlig ikk noget
 MA: vi ved jo ikk om det er sorte
 SA: [det ka jo være det er måger]
 TR: [det jo egentlig bare smuk]t fænomen
 SA: eller duer
 TR: ja der står bar det er flokfugle (det jo være) det rigtigt
 MA: men grunden til det er sort Sandy det er jo fordi de skygger for solen
 SA: mm

TR: hja
 SA: det ka jeg godt se
 (3.5)
 LB: ja? ka I finde frem til noget?
 (5.0)
 TR: ska vi købe sort sol
 SA: hh tsk
 MA: ska vi ik bar gør det
 CA: (xx)
 TR: Den stikker meget imod?
 SA: altså jeg tænker jeg tænker noget med hvor man måske hvis vi får et eller andet med
       solnedgangen med ind for så bliver det måske en noget lidt a'la romantisk end sort
       sol
 TR: jaer? Fuglenedgang
 SA: ja det hh
 ((laughter))
 CA: det lyder lidt
 TR: det lyder nærmest som en jæger der bar står ahahaha
 MA: tshi-tshi-tshi
 ((giggles))
 MA: så der sånoget Så tænker jeg sånoget så skal vi byt den om så skal vi sig sånoget som
       Så var der fuglesol eller ogs noget
 TR: ja?
 MA: eller
 CA: ja
 SA: 'fuglesol' ((giggles))
 MA: ja det jo altså
 TR: det i hvert fald [mere romantisk end sort sol det helt sikkert]
 MA: [(xx ikk)]
 TR: [jaer]
 SA: [syns jeg er godt]
 (xx)
 MA: fugleopgang hh-hh men det var jo ogs nedgang det kan man jo ikk
 CA: fugleopgang
 TR: fugleopgang var faktisk et meget fint ord
 CA: ja
 TR: fordi det forbinder man vel også med solopgang og som noget romantisk Aj skal vi ikk
       tag ud og se solopgangen >ligssom solnedgang<
 SA: mm [xx]
 TR: fugleopgang det var faktisk meget godt Fuglene flyver op (.)
 CA: [det var f-]
 TR: [Aj DET var rigtig godt]
 LB: ja
 CA: så undgår du ogs den der dystre skygge ved at sig fuglenedgang
 ((laughter))
 MA: som bar er noget helt forkert heheh
 ((laughter))
 MA: som bar er sån nedgang i fuglebestamdem
 CA: ja
 MA: altså
 LB: mm
 CA: fugleopgang
 LB: [fugleopgang]
 MA: [fugleopgang]
 CA: den er købt

BILAG 4

CASE 'TELLING OF TEXT' – TEKSTFORLÆG I ARTIKELFORM

Deltagerne var: Én fra SamTec, RUC, fire fra Dansk, KU, to fra Lingvistik, KU, fire fra Sprogpsykologi, KU, én fra Musikvidenskab, KU

HAMAM

20/03/12 Infomedia - Søgning

I hamamens trygge favn

Skals og kommandør hører med i en tyrkisk hamam. Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder

Det tager mere end en halv time, før hun smiler til mig.

Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere døbt. Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sikkalken, i midten af rummet.

Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere. Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.

Hendes mørke øjne ikke engang ser på mig, mens hun vifter mig ned på langs foran sig. Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig. Hun henter en spand og spuler min nøgne krop. Klasker et stykke stof sammen, som hun har dypet i spanden, og ned ad min ryg sejler en sky af skum.

ASFALTPIRATER (gruppe A)

Heller ikke en såkaldt vejssælde fra en anerkendt asfaltfabrik bør få alarmklokkerne til at slå fra.

Piraterne, der hovedsagelig har bestået af en-gåleklædte tilværelse, hvor der rejser rundt i landet med familie, campingvogne og maskiner. De er hele tiden på farten, hvilket gør det vanskeligt for utilfældige kunder, forbrugere og politi at finde dem, advarer Anders Hilbert, konsulent i Asfaltindustrien.

Sådan undgår du dem

Sådan undgår du at falde i kløerne på asfaltpirater

Hvis det alligevel går galt...

■ Hvis man har været udsat for en asfaltpirat, kan man i sagen natur ikke få udbetalt fejl og mangler mv. Men man bør hurtigt muligt få rådgivning om, hvordan man minimerer skaderne. I mange tilfælde vil man nemlig kunne spare udgifter til oprensning og bortkørsel af piraternes belægning, hvis man få udlagt en ekstra belægning oven på, mens piraternes belægning endnu kan bære.

Kilde: Asfaltindustrien

SPØGELSESPATIENT (gruppe B)

Lægeklinik på sygehus giver plads:

Spøgelsespatienter har fået læge

At Thea Gørn-Sørensen, 70 år gammel, har været spøgelsespatient i de sidste 10 år, er et faktum. Men det er ikke det, der har gjort hende til en spøgelsespatient. Det er, at hun har været spøgelsespatient i de sidste 10 år, og at hun har været spøgelsespatient i de sidste 10 år.

Spøgelsespatienter har fået læge

Spøgelsespatienter har fået læge

Spøgelsespatienter har fået læge

GLOKALISERET (gruppe C)

Vendelbrog overlever

HØRNING: Vendelbrog har nu overlevet 35 år og i følge frimidsforester Anne-Marie Dahl, så er det kommet for at blive.

Nogle symboler er flygtige, men jeg tror det her vil overleve, så ger frimidsforesteren.

Hos LS Signal Tindes i Hjørring har man da heller ingen planer om at droppe produktionen af Vendelbrog.

– Nej, vi vil leve ved at lave Vendelbrog. Mit hjerte banker for lokal-områder og jeg foretager faktisk også en få flere til at sælge det, da jeg overrøgt virksomheden, men uden held, fortæller administrerende direktør Nicole Langkilde fra LS Signal Tindes.

Men, Vendelbrog er måske ved at blive cendy.

Og det var det. Søren Kjeldsen ses efterhånden normalt kam på re, alle han spiller de store turneringer på Europa Tour, men for øjeblikket holder han en pause og koncentrerer sig om familien. Søren har og hustru Charlotte forværet en rigtig familiefølge.

Søren Kjeldsen stillede derfor op for sin gamle klub i Brønderslev Golfklub, som stadig er en af de bedste i Danmark.

Søren Kjeldsen har været en af de bedste i Danmark, og han har været en af de bedste i Danmark.

HØJDETEL (gruppe D)

Politirazzia handlede ikke om Schleck

En store politirazzia fandt sent i aften ud på det berømte cyklistrytterskifte i forbindelse med VM i cykling.

En store politirazzia fandt sent i aften ud på det berømte cyklistrytterskifte i forbindelse med VM i cykling.

En store politirazzia fandt sent i aften ud på det berømte cyklistrytterskifte i forbindelse med VM i cykling.

SÆDHUND (gruppe E)

Sædhund

En sædhund er en hund, der er trænet til at finde og markere lugt. Den bruges ofte til at finde pågængere af narkotika og andre illegale stoffer.

En sædhund er en hund, der er trænet til at finde og markere lugt. Den bruges ofte til at finde pågængere af narkotika og andre illegale stoffer.

En sædhund er en hund, der er trænet til at finde og markere lugt. Den bruges ofte til at finde pågængere af narkotika og andre illegale stoffer.

ASEL (gruppe F)

Han ved heller ikke, hvordan det ender...

En mand, der har været i fængsel, har været i fængsel igen. Han har været i fængsel igen.

En mand, der har været i fængsel, har været i fængsel igen. Han har været i fængsel igen.

En mand, der har været i fængsel, har været i fængsel igen. Han har været i fængsel igen.

ELEFANTOVERHALINGER

Elefantoverhaling er en daglig plage

Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede. Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede.

Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede. Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede.

Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede. Elefantområderne i Danmark er blevet overhalede.

TRIVIALNATUR

BILAG 5

CASE "TELLING OF TEXT" (TOT) – SYNOPTISKE OVERSIGTER

Synoptiske fremstillinger fra tekstforlæg til FI

Synoptiske fremstillinger over ToT FI med regibemærkninger

Tekst 1 Hamam

1	Ekstrabladet 22.02.2009
2	I hamamens trygge favn
3	Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.
4	Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder

5	Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.
6	Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..
7	Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet
8	Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpomt nærmere.
9	Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.
10	Hendes mørke øjne ikke engang ser på mig, mens hun vifter mig ned på langs foran sig.
11	Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.
12	Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.
13	Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden, og ned af min ryg sejler en sky af skum.

FI-1 (A)

Tekstforlægelementer	A1-1
	<p>Element 1</p> <p>((pc A2 papir)) Hrmhrm ((A2 blik)) Det en ((A1 glance A2 paper)) <u>artikel</u> der <u>hedder</u></p>

Element 2 I hamamens trygge favn	Element 2 I ((blik slight øjenbryn drej af hoved til højre)) ham((gaze))ammens ((head beat rhythm)) trygge favn (1.2) ((A1 looks down))
Element	Element 3 .hh tsk ø:m (.) tsk og så er der en ø: en ((scratch nose))>hvad hedder det< en <u>manchet</u> .hhh((snøft)) °der hedder°
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 4 ((slight beat w chin)) Klask og kommandoer hører med i en <u>tyrkisk</u> ((A1 glance)) hamam,
Element 4 Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder	Element 5 .hh ↑Også hos kvinder↑ hvor ((glance)) <u>alt</u> hænger til <u>skue</u> og ((screen)) <u>håndklæderne</u> <u>falder</u> .
Element	Element 6 >Så starter teksten< (...)
Element 5 Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.	Element 7 .hh Det <u>tar</u> <u>mere</u> end en halv ((A1 quick glance)) time <u>førend</u> hun <u>smiler</u> til mig ((snøft))
Element 6 Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..	Element 8 .hh Indtil <u>da</u> har jeg været ((A1 quick glance)) <u>overbevist</u> <u>om</u> at hun har <u>anset</u> mig for at være ((slight lift of eyebrows)) <u>lettere debil</u> . (1.0)
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 9 Med ((A1 glance)) <u>myndige fagter</u> og <u>håndfaste bevægelser</u> kommanderer hun mig ((chin beat up)) <u>ud</u> til kanten og ned i det=i den ((eyebrows)) <u>varme sekskantede flise</u> (1.0).hhh sikha((eyebrows look))klikken (1.2) I ((A1 glance)) <u>midten</u> af rummet.
Element 8	Element 10

Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpstomt nærmere.	.hh Mens <u>dampen</u> stiger til <u>Hrm-hrm vejrs</u> mod de <u>stjerneformede</u> ((quick glance)) huller i <u>kuplen</u> .hh kryber jeg <u>langsomt</u> og <u>ubehjælpstomt</u> nærmere
Element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	Element 11 .hh ((eyebrows)) <u>Rædselsslagen</u> ved tanken om at mit ((slight lift of eyebrows)) <u>håndklæde</u> <u>måske</u> kryber af.
Element 10 Hendes mørke øjne ikke engang ser på mig, mens hun vifter mig ned på langs foran sig.	Element 12 (.) hh Hendes ((slight head beat rhythm)) <u>mørke</u> <u>øjne</u> ikke engang <u>↑ser</u> på mig mens hun vifter mig ned på æ: ((head closer to the screen)) mens hun vifter mig <u>ned</u> på <u>langs</u> ((straightens up)) <u>foran</u> sig
Element 11 Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.	Element 13 Hun <u>↑hiver</u> i mine <u>ben</u> strækker mig <u>ud</u> og flår ((slight eyebrows)) <u>håndklædet</u> af mig
Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.	Element 14 .h Hun henter en <u>spand</u> og ((eyebrows)) <u>spuler</u> min ((eyebrows)) <u>nøgne</u> <u>krop</u>
Element 13a/b Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden,	Element 15 (1.2) ((slight head beat rhythm)) <u>Klasker</u> et stykke <u>stof</u> sammen (.) som hun har ((A2 changes position A1 glance)) <u>dyppet</u> i <u>spanden</u>
Element 13c og ned af min ryg sejler en sky af skum.	Element 16 og <u>ned</u> af min <u>ryg</u> (.) <u>sejler</u> en ((glance)) <u>sky</u> af <u>skum</u> ((A1 screen then up at A2)) (.) 'Det var det'

FI-1 (B)

Tekstforlægelementer	BI-1
----------------------	------

Element 2 I hamamens trygge favn	Element 1 (B1 screen)) I hamamens <u>trygge</u> favn ((B2 looks down quick lift of eyebrows smiles))
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 2 Klask og kommandoer hører med ((B2 frown/ eyebrows wrinkle)) i en <u>tyrkisk</u> hamam. ((B2 smiles (giggles?) waves head down))
Element 4 Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder	Element 3 Også ((B1 eyebrow slight head beat)) hos <u>kvinderne</u> , hvor <u>alt</u> hænger til <u>skue</u> og håndklæderne <u>falder</u> ((B2 lift of eyebrows stiff smile))
Element 5 Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.	Element 4 Det tager mere end en ((B1 eyebrows)) <u>halv time</u> , førend hun ((eyebrows)) <u>smiler</u> til mig.
Element 6 Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..	Element 5 Indtil <u>da</u> har jeg været <u>overbevist</u> ((eyebrows)) <u>om</u> , at hun har anset mig for at være ((slight head beat high eyebrows)) <u>lettere</u> <u>debil</u> . ((B2 smiles))
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 6 Med <u>myndige</u> <u>fagter</u> og <u>håndfaste</u> bevægelser <u>kommanderer</u> hun mig ud til <u>kanten</u> og ned fra den varme, <u>sekskantede</u> flise, (2.2) .hh <u>sicaklik</u> 'en, ((eyebrows slight head tilt)) i <u>midten</u> af <u>rummet</u> ((B2 eyebrows stiff smile)).
Element 8 Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere.	Element 7 Mens dampen stiger til <u>vejrs</u> mod de ((eyebrow)) <u>stjerneformede</u> <u>huller</u> i <u>kuplen</u> , <u>kryber</u> jeg <u>langsomt</u> og <u>ubehjælpsomt</u> <u>nærmere</u> .
Element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	Element 8 (.) \$Rædselsslagen\$ ved <u>tanken</u> <u>om</u> , at mit <u>håndklæde</u> <u>måske</u> kryber <u>af</u> .

Element 10 Hendes mørke øjne ikke engang ser på mig, mens hun vifter mig ned på langs foran sig.	Element 9 Hendes <u>mørke</u> <u>øjne</u> ikke engang <u>ser</u> på mig, mens hun vifter mig <u>ned</u> på <u>langs</u> foran sig. (.)
Element 11 Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.	Element 10 Hun <u>hiver</u> i mine <u>ben</u> , strækker mig <u>ud</u> og <u>flår</u> håndklædet af mig.
Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.	Element 11 Hun <u>henter</u> en spand og ((eyebrows)) <u>spuler</u> min <u>nøgne krop</u> .
Element 13a/b Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden,	Element 12 Klasker et stykke <u>stof</u> sammen, som hun har <u>dyppet</u> i <u>spanden</u> ,
Element 13c og ned af min ryg sejler en sky af skum.	Element 13 og <u>ned</u> af min <u>ryg</u> sejler en ((eyebrows)) <u>sky</u> af <u>skum</u> ((B2 glance paper eyebrows nod stiff smile eyebrows writes B1 glance))

FI-1 (C)

Tekstforlægelementer	C1-1
Element 1 Ekstrabladet 22.02.2009	Element 1 Det er en (('presenting' both hands looks at screen)) <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u>
Evt. element 2 I hamamens trygge favn Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 2 ((looks at C2 eyebrows up points at screen)) der handler= om e:n ((looks at screen)) tyrkisk hama'm ((glance)) ø: ((screen)) og <u>en</u> der åbenbart har været <u>inde</u> ((slight beat with both hands)) for at <u>prøve det</u> ((C2 quick glance)) Ø:: .hh >Nu ved jeg ikk ((eyebrows up)) lige< ((Quick eyecontact)) hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) hamam er ((hands up presenting in midair torso leaned back a bit C2 looks)) så det er også det ((hand rounding gesture towards screen)) jeg er lidt ved at <u>forstå</u> ((C2 nods))
	Element 3 Men jeg (('presenting' hands towards screen)) tror det er et badehus for de:r- ((slight beat with head Open hands in rounding gesture)) eller

	et form for badehus ((slight beat with head eyebrows up closed eyes 'sneer')) mf- -ting
Element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	Element 4 for ((screen)) der=er=en de taler om at der skriv- ((left hand 'presenting' towards screen)) Forfatteren her ((C2 blik)) ø: .hhhh er ((slight frown)) <u>bange</u> for at ((iconic gesture 'towel around body')) <u>håndklædet falder af</u> ((slight shake head))hhh ((giggles)) så det ((bot hands outwards 'presenting')) <u>hentyder-</u> ((beat)) <u>antyder</u> at der ikk rigtig er ((screen gather hands))så meget <u>tøj</u> på °i hvert fald°
Evt. Element 7a Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten	Element 5 og ø: en: °at ø° han er ved en eller anden <u>dame</u> som ø:m der ikke, d- <u>meget</u> professionel
Element 5 Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.	Element 6 fordi hun g- >Det tager mere end en <u>halv</u> time før hun <u>smiler</u> til mig< skriver <u>han</u> eller ((outward gesture)) <u>hun</u>
Evt. element 8b kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere. Evt. element 9 Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.	Element 7 Ø::m og det- det handler egentlig om >jeg tror det er første ((slight shake of head)) gang han har været der< fordi Han eller >Jeg ((outward gesture)) <u>tror</u> det er en han< Ø: <u>fordi</u> han er ((rounding gesture outwards)) meget ((cont.)) <u>nervøs</u> >sådan at han< ((parallel 'presenting' hands from side to side)) <u>ved</u> ikke helt hvad han er .hhh og han er ((forms 'surface' down abdomen)) <u>meget</u> sån- ((slig ht rounding gesture)) sån- det <u>nyt</u>
Element 11c flår håndklædet af mig.	Element 8 Og så: er det at hun ((hands resting on hip S2 quick glance)) tager <u>håndklædet</u> ((slight eyebrows)) <u>af</u> personen å
Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.	Element 9 (.) <u>vasker</u> personen (0.4) <u>med</u> ((torso bit backwards)) Hun <u>spuler</u> krop- Den <u>nøgne</u> krop ((giggles)) hh (.)
	Element 10 ø: Det vist lidt det sån et vaskehus i en form for .hh en- >Jeg ved ((shakes head)) ikk hvad det er for en< ((leans towards screen)) (>det er en<) <u>hama'm=ja</u> ((C2 glance C1 straightens up)) ø::hm ((C2 glance)) ja. hh-hh ((C2 looks down C1 looks at C2 arms up and outwards 'give up')) ts:: det- det en ((iconic gesture vertical narrowing)) <u>kort</u> tekst (.) ((C1 looks at C2 writes looks up C1 sneer looks at screen C2 looks up C1 slight shake)) mmm ((eyecontact smile C2 signals towards LB))

FI-1 (D)

Tekstforlægelementer	D1-1
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 1 (1.2) vi er i ((smiles)) et ø: ((head beat)) <u>tyrkisk hamam</u> . [ø:m] (...)
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam. Element 4 Også hos kvinderne, hvor alt hænger til skue og håndklæderne falder	Element 2 Scenen er ((draws horizontal line with r-hand)) <u>tyrkisk</u> ((D2 nods)) tsk hos <u>kvinderne</u>
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 3 ø:m hvor <u>fortælleren</u> (.) ø:m er ude og <u>prøve</u> ø:m >det her tyrkiske ha^mam<
Element 5 Det tager mere end en halv time, førend hun smiler til mig.	Element 4 og ø: <u>beskriver</u> ((cast with head)) hvordan ø:m den her <u>person</u> den her <u>kvinde</u> der ligsom er <u>massør</u>
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 5 ø:m med <u>kyniske fagter</u> ((rub hands)) og <u>håndbevægelser guider folk rundt</u> ø:m tsk i det her ((slight form of container)) <u>massageting</u> de ligsom skal gøre ((slight b-hands beat)) <u>op</u> og <u>ned</u> og <u>rundt</u> ((rub hands))
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 6 ø:m tsk og <u>hun</u> kommande:rer ((slight gesture open hands towards chest)) hun <u>kommanderer</u> ligsom med <u>folk</u>
Element 8 Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere.	Element 7 og øh og ((holds hands out forming container)) scenen er ligsom den her det her ((widens up 'form' palms open fingers spread upwards looks p in the ceiling)) <u>store rum</u>

<p>Element 8</p> <p>Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere.</p> <p>Element 7</p> <p>Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet</p>	<p>Element 8</p> <p>med sån ø: med sån ((hands forms small points with index finger and thumb still looks up in the ceiling)) <u>stjerner</u> op i hvæl((quick glance))vingen som sån ((b-hands forming a geometrical shape in midair)) <u>stort</u> nærmest sekskantet <u>bassin</u> inde i ((glance at screen hands still up)) <u>midten</u> af rummet som bliver kaldt en <u>sikha</u> ((rub hands)).h</p>
<p>Element 9</p> <p>Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.</p>	<p>Element 9</p> <p>ø:m og ø: <u>journalisten</u> ((D2 giggles)) her hj hh er sån jhhhh ((eyecontact giggles)) <u>lettere</u> <u>bange</u> og <u>forskrækket</u> hh hh hhover sån- den <u>kontante</u> <u>væremåde</u> a:f af den her <u>kvinde</u></p>
<p>Element 11</p> <p>Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.</p>	<p>Element 10</p> <p>som sådan((closed right fist up to shoulder)) <u>flår håndklædet af</u> hende ((right hand slight outwards))</p>
<p>Element 13</p> <p>Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden, og ned af min ryg sejler en sky af skum.</p>	<p>Element 11</p> <p>og ø: ((right hand beat forward closed fist)) <u>tæver</u> hende med sån et</p> <p>(...) hh sån et hhh he he he ((lifts right hand up to shoulder again)) et <u>vådt</u> stykke <u>stof</u> ned af ((right hand beat forward closed fist again)) ned ad hendes <u>rygstykker</u> med sån ((hands open 'expanding' outwards)) <u>sæbe</u> og <u>skum</u></p>
	<p>Element 12</p> <p>for ligesom sån ligesom for at sætte ((hands make round gestures out→inwards)) <u>gang</u> i (.) i <u>blodcirkulationen</u></p>

FI-1 (E)

Tekstforlægelementer	E1-1
<p>Element 3</p> <p>Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.</p>	<p>Element 1</p> <p>Jam vi er i tyrkiet ((eyebrows up lazy eyes))</p>
Element 7	Element 2

Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	ø::m der er en <u>person</u> der er Får >en l'anden< form for ø: <u>behandling</u> (.) af en <u>kvinde</u> ø::m ((E2slight nod))
Element 8 Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere. Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 3 Det er noget massage ((slight chin beat to the side)) <u>dampbadagtigt</u> =Måske noget <u>arabisk</u> <u>bad</u> .hh ø::m en ((chin up)) <u>h:amam</u> ((frown glance))
	Element 4 Jeg har lidt det problem ar jeg ikke ((glance)) <u>kender</u> (.) det <u>ord</u> (...)
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 5 \$Hamam\$.h Så hvis jeg <u>kendte</u> <u>det</u> ville jeg jo (.) ((E2 paper)) kunne <u>sige</u> om det havde ((E2 slight nod))
	Element 6 men det kunne måske også godt have nogle ((slight eyebrows))> <u>seksuelle undertoner</u> < det her fordi de:r ((E2 nods))
Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop. Element 13a/b Klasker et stykke stof sammen, som hun har dyppet i spanden,	Element 7 Hun <u>spuler</u> ham ((E2 looks)) og ø: m med((tiny head beat)) vand >ogsånoget< og øh >hun ((tiny head beat)) <u>klasker</u> ham med <u>håndklæde</u> < og >så videre<
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 8 Men ø: jeg ((slight shake of head))ved <u>ikk</u> så meget om <u>tyrkiet</u> (...) =så
Element 6 Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..	Element 9 .hh ø::m tsk Han har en <u>ide</u> om ((looks up in the ceiling)) at hun ø:m ((glance)) <u>tror</u> han er ((E2 looks E1 looks before self)) sån <u>evnesvag</u> ((looks up in the ceiling))
	Element 10 og ø:: det lidt ((quick glance E2 paper)) sån fortalt sån lidt i indre ((ceiling)) <u>monolog</u> >agtig< ((E2 nods)) sån <u>lidt</u> (.) > <u>indlevende beskrivelse</u> < (.) af >det her <u>besøg</u> <

	.hh ((slight nod)) Ja tsk °ø:m° ((celing E2 looks E1 glance E2 nods)) (1.0) så ((screen))
	Element 11 det er en slags <u>bad</u> (.)((slight head shake)) <u>lille</u> fortælling ((E2 nod)) ø:m ikk ((E1 shake of head E2 nods))så meget >mere i den< ((smiles eyecontact nod)) (...)
	Element 12 Ja ((slight shake of head)) Men det <u>er</u> nok >en eller anden form for< <u>massage</u> (.)((E2 nods)) fordi (.)((ceiling)) >altså han skal< ((glance E2 looks E1 ceiling))
Element 11 Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.	Element 13 (1.4) Hun ((b-hands up diagonically apart closed fists)) tager fat ((gestik)) i hans ben og ((draw backwards 'over' l-shoulder)) strækker ((hands parallel waving towards r-shoulder))°dem sånoget°
	Element 14 og det sån lidt- ((glance)) lidt <u>voldsomt</u> så ø:((E2 nods E1 glance))
Element 1 Ekstrabladet 22.02.2009	Element 15 °så° >Og <u>så</u> er det så skrevet< i °ekstrabladet°((ceiling))
	Element 16 Det er også <u>derfor</u> jeg l- kom til at tænke på det med at det var lidt seksuel ((down)) .hh (...) (...)
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 17 ((straightens shoulders focus on screen)).hh >der er også <u>noget</u> der <u>hedder</u> n< (.) \$sikkaclik\$ ((slight lift of eyebrows)) \$sissaaklik\$ (1.2)((chin/head/torso slight back blinks D2 looks))
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 18 >en eller anden< <u>flise</u> som ((hands up wide open palms)) er midt ((palms beat forward and down)) i det <u>rum</u> >hvor de er< ø:m (...)
Element 8 Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg	Element 19 °ja° (0.7) Det måske <u>den</u> der laver det der ((E1 glance)) <u>damp</u> ((E2 nod)) som det (.)((screen))som kendetegner ((cast with head)) >den her type <u>bad</u> <

langsomt og ubehjælpsomt nærmere.	((E2 nod)) .hh ((knirk E1 turns around E2 closes pen))
-----------------------------------	--

FI-1 (F)

Tekstforlægelementer	F1-1
Element 1 Ekstrabladet 22.02.2009	Element 1 Nå ((turns towards F2)) >((moves body (shift of feet))Så prøver jeg at fortælle den her< Det er en øh dn- dn- øh det ((looks))en 't _u ikel fra ° _u ekstrabladet° (...)
	Element 2 ((gaze before him)) .hh Og ø de:t virker som sån en form for personlig klumm- per _u sonlig oplevelse (...)
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 3 °som:° >som handler om< (.) æ:: n- >hamam _u †< ((glance)) (.)
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 4 og handler om en o _u plevelse i en >hamam.<
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 5 ø:: og hamam det de her tyrkiske ba _u de
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 6 hvor man ligger ((looks to the right)) på sådan en stor ((b-hands out making big round 'surface' - 'sharpen' the edges)) se _u kskantet ste _u n
Element 7 Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet	Element 7 o:g ø: så handler det om den her person den her ((l-hand up closed fist)) k _u vinde som styrer den her ha _u mam,
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 8 og so:m me:d med med ((l-hand open slight beat outwards))\$klask\$ og med ø:((screen l-hand waving from side to side + beat)) kommandoer((smiles)) ka: ligsom har ((eyecontact))styring over dagsordenen °>i den her<° ha^mam ((F2 slight

	nod))
<p>Element 8</p> <p>Mens dampen stiger til vejrs mod de stjerneformede huller i kuplen, kryber jeg langsomt og ubehjælpsomt nærmere.</p> <p>Element 9</p> <p>Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.</p>	<p>Element 9</p> <p>O:g ø: (.) den her ((hands out 'hold'))<u>person</u> >som fortæller historien< <u>føler</u> sig enø: en lille smule ((tremble with right hand)) sån <u>usikker</u></p>
	<p>Element 10</p> <p>E- er tydeligvis ((hands up)) sån (.) ((slight tremble with hands)) <u>væk</u> hjemmefra ((F2 slight nod))sin normale kultur</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 11</p> <p>[og er] et sted ((hands up slight beats outwards)) hvor hvor det er <u>lidt</u> underligt det her</p>
<p>Element 6</p> <p>Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..</p>	<p>Element 12</p> <p>og ø: >hun føler sig i <u>starten</u>< at hu:n (.) hun sån bliver betragtet <u>lidt</u> ((glance))som ((tiny head beat))<u>debil</u> og betragtet lidt ø: [lidt s-]=((smile))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 6</p> <p>Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil..</p>	<p>Element 13</p> <p>jhaer. >°de:t hun siger°< (.) ((glance))°<u>debil</u>° Altså som om hu- hun er lidt <u>dum</u></p>
	<p>Element 14</p> <p>som om at hun ø: >ikk rigtig< (.) ((F2 looks up)) hører <u>hjemme</u> her</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 15</p> <p>s- så det >det i hvert fald min fornemmelse<</p>
<p>Element 7</p> <p>Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten af rummet</p>	<p>Element 16</p> <p>Og så så ((F2 paper)) bliver hun ellers kommanderet <u>ned</u> fra den her ((hands forming 'surface')) tsk øh ned fra den her ((hands taps at 'surface')) hrm-m <u>sten</u> hvor hun <u>ligger</u> på</p>
<p>Element 7</p> <p>Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ud til kanten og ned fra den varme, sekskantede flise, sicaklik'en, i midten</p>	<p>Element 17</p> <p>og ø:m så får hun ((slight shake of hands)) via ((glance)) via nogle kommandoer .hh en oplevelse af hvordan det((hands out 'presenting')) <u>er</u> at</p>

af rummet	være °i sådan en° ha ₁ <u>ma</u> m ((F2 looks down))
Element 3 Klask og kommandoer hører med i en tyrkisk hamam.	Element 18 og hvordan de her <u>kv</u> inder er ((F2 looks)) er i en ham <u>a</u> m. (1.3) ø: ((F2 paper))
	Element 19 men der ((hands up)) <u>st</u> år ikk sån ((making tiny shakes in air)) <u>super</u> meget om hvad der <u>e</u> gentlig egentlig <u>s</u> ker (...)
	Element 20 =Ja Det- v- ogs- Var >lige nød til at læse det et par gange< (...)
	Element 21 [°jeg] ved ikk om jeg må kigge igen men det må jeg sikkert ikk° .hh °altså::° ø:::h tsk J[a] (...)
Element 11 Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig.	Element 22 men= (...) [Det ender ((arms out hands open)) faktisk <u>med</u>] at hun ø: hun skal smide det her((closes fists before chest abruptly draw them down)) <u>h</u> åndklæd-
	Element 23 eller ((quick glance in camera)) han eller hun >det ved jeg faktisk ikk [om] (...) det er en han eller hun [der fortæller historien] (...)
Element 11 Hun hiver i mine ben, strækker mig ud og flår håndklædet af mig. Element 12 Hun henter en spand og spuler min nøgne krop.	Element 24 .hh Så ø:m ((hands up before torso small 'container'))skal smide ((hands outwards)) <u>h</u> åndklædet >og bliver så< (.) <u>s</u> pulet (.) me- med <u>v</u> and til sidst (...)
	Element 25 [Ja det i hvert fald sådn en <u>kultu</u> rel] <u>forskellig</u> <u>oplevelse</u> = (...)

	<p>Element 26</p> <p>=altså altså >det i hvert fald en eller anden som< er ble:vet ø: s- som har ((hands up making small rounding gestures looks up ceiling)) haft nogle ((glance)) <u>følelser</u> >ind i det her< ikk?</p> <p>(...)</p>
<p>Element 9</p> <p>Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.</p>	<p>Element 27</p> <p>og det fremgår <u>ikk</u> syns <u>jeg</u> ((eyebrows)) hundredre procent ((glance)) hva: ((slight shake of head)) <u>konklusionen</u> er på det her ><u>and</u>et end< >at det har været en lidt< ((hands out 'presenting' beat)) <u>skelsættende</u> <u>oplevelse</u> >af en eller anden art<.</p> <p>(...)</p>
<p>Element 9</p> <p>Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af.</p>	<p>Element 28</p> <p>(0.6) Nej. >der er< ((screen)) Ja. der er <u>ikke</u> Det er ikke detaljetomt men det e:r .hh ø:: de- det e:r sån <u>mere</u> ((r-hand up slight shake slight move)) det her omkring ((gestik)) sån ((hand beat looks at F2)) <u>følelserne</u> og og=</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 29</p> <p>ø:((slight shake of r-hand)) det føles (slight shake of r-hand)) ubehageligt på en eller anden måde å: =</p>

Tekst 2 'forskellige'

A-2 'Asfaltpirater'

1	Sådan undgår du dem
2	Sådan undgår du at falde i kløerne på asfaltpirater
3	Få alle aftaler skriftligt (pris, levering, belægningstype og forarbejde).
4	Tjek virksomheden. Har den et korrekt CVR-nummer? Det kan man se på www.cvr.dk .
5	Tjek om belægningsforslaget er den rigtige løsning i dit tilfælde.
6	Hvis det alligevel går galt...?
7	Hvis man har været udsat for en asfaltpirat, kan man i sagens natur ikke få udbedret fejl og mangler mv.
8	Men man bør hurtigst muligt få rådgivning om, hvordan man minimerer skader.
9	I mange tilfælde vil man nemlig kunne spare udgifter til opgravning og bortkørsel af piraternes belægning,
10	hvis man få udlagt en ekstra belægning oven på, mens piraternes belægning endnu kan bære.
11	<i>Kilde: asfaltindustrien</i>

FI-2 (A)

Tekstforlægelementer	A1-2
	<p>Element 1</p> <p>Nå ((corrects glasses)).hh ((A2 look)) Det sådan en ((R-hand round wave)) lille bitte <u>notits</u> ((beat torso b-hand 'container')) nede til <u>højre</u> jeg tro Jeg må ((b-h container beat ryst på hovedet)) sikkert ikke sige så meget om ((b-h beat)) kontekst=</p> <p>(...)</p>
<p>Element 1</p> <p>Sådan undgår du dem</p>	<p>Element 2</p> <p>=Men øh der n overskrift der hedder ((head beat)) Sådn (.) undgår (.) du'bm ((A1 moves upper part</p>

	of body in line with agitated pronunciation A2 leans over table writes)) (1.2) .hhhh hrkhkr tsk
	Element 3 .hh Manch <u>e</u> tten den hedder ((head slight beat))
Element 2 Sådan undgår du at falde i kløerne på asfaltpirater	Element 4 ↑Sådn undgår du å fald i ((eyebrows))kløerne på ((A1 look head beat)) \$asfaltpi((eyebrows))rater\$ ((slight sneer))(2.5)
	Element 5 ((A1 looks down)) .hhh så kommer der sån ((looks A2)) <u>fire</u> <u>bullets</u> (2.0) ((looks down)) og det dem- dem læser jeg op
Element 3 Få alle aftaler skriftligt (pris, levering, belægningstype og forarbejde).	Element 6 =bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) <u>pris</u> (.) <u>levering</u> (.) belægningstype ((glance)) og <u>forarbejde</u> ((glance)) (6.0) (...)
Element 4a Tjek virksomheden.	Element 7 .hhh tjek virksomheden det den ((hand giving gesture)) næste bullet (...)
Element 4 Tjek virksomheden. Har den et korrekt CVR-nummer? Det kan man se på www.cvr.dk .	Element 8 ↑tjek virksomheden Har den et korrekt((look)) c ((frown))v↑R nummer. (3.7) .hh det kan man se på (2.0)((glance head beat)) dobbelt-v dobbelt-v dob↑belt-v c v ((glance)) r punktum d k.
Element 5 Tjek om belægningsforslaget er den rigtige løsning i dit tilfælde.	Element 9 .hh Tjek om- og ((right hand big round gesturing)) nu kommer den tredje bullet (...)
Element 5 Tjek om belægningsforslaget er den rigtige løsning i dit tilfælde.	Element 10 Tjek om belægningsforslaget er den ((slight head beat)) rigtige løsning i dit tilfælde (1.0)
	Element 11 .hh og så den sidste og fjerde lange bullet Hrk nå nej så hedder det HRK undskyld
Element 6 Tjek om belægningsforslaget er den rigtige løsning i dit tilfælde.	Element 12 så kommer ↑der en der hedder hvis det ((beat with torso)) ↑alligevel går galt. ((both hands

	outwards presenting)) >det ikk en bullet< (.) tsk
	Element 13 .hh ((both hands in front beat)) <u>Så</u> kommer der en til. 'en bullet altså'.
Element 7a Hvis man har været udsat for en asfaltpirat,	Element 14 ((eyebrows))Hvis du har været ↑ <u>udsat</u> for en ((head beat))! <u>asfaltpirat</u> .
Element 7b kan man i sagens natur ikke få udbedret fejl og mangler mv.	Element 15 kan man i <u>sagens</u> natur ((head beat)) <u>ikke</u> få ud fa- udbedret fejl og mangler. med videre. (.)
Element 8 Men man bør hurtigst muligt få rådgivning om, hvordan man minimerer skader.	Element 16 Man bør <u>hurtigst muligt</u> >få rådgivning om< hvordan man <u>minimerer</u> skaderne.
Element 9 I mange tilfælde vil man nemlig kunne spare udgifter til opgravning og bortkørsel af piraternes belægning,	Element 17 I mang: <u>tilfælde</u> .hh >vil man< nemlig ((yawn)) kunne <u>spar</u> e <u>udgifter</u> til <u>opgravning</u> å <u>bortkørsel</u> af piraternes belægning.
Element 10 hvis man få udlagt en ekstra belægning oven på, mens piraternes belægning endnu kan bære.	Element 18 Hvis man får <u>udlagt</u> hrm en <u>ekstra</u> belægning <u>over</u> på ((eyebrows head beat)) <u>O</u> Ven på undskyld .h mens <u>piraternes</u> belægning <u>endnu</u> kan <u>bære</u> .
Element 11 <i>Kilde: asfaltindustrien</i>	Element 19 Og ø: så er der sådn en ø: en ((right hand 'writes' in midair)) kildeangivelse og det er ((eyebrows sneer rolling eyes)) <u>\$asfaltindustrien\$</u> . ((A1 glance)).h (5.0)

B-2 'Spøgelsespatienter'

1	Lægeklinik på på sygehus giver plads:
2	Spøgelsespatienter har fået læge
3	Af Thue Grum-Schwensen thue@skivefolkeblad.dk
4	Spøgelsespatienter både i Salling og i Skive har der været.
5	Men efter, at der er åbnet en ny lægeklinik på Skive Sygehus, skulle de have fået familielæge alle sammen.

6	En spøgelsespatient er en person uden fast læge.
7	Sådan nogle kom der flere steder blandt andet på Skive-egnen som et direkte resultat af lægemanglen, der også gjorde det svært at skaffe praktiserende i Skive og i Salling.
8	Alle læger lukkede for tilgang og der begyndte at være spøgelsespatienter.
9	Nu er situationen den, at enkelte lægeklinikker har åbnet for tilgang. Og ikke kun den nye lægeklinik på sygehuset.
10	Det fremgår af den seneste af de opgørelser - den lægevalgsliste - som Skive Kommune med mellemrum udarbejder.
11	Lægehuset i Roslev har åbent for tilgang for patienter efter, at der er lavet en aftale med Region Midtjylland om patienterne i det nordlige Salling.
12	Et af de steder, hvor der har været spøgelsespatienter.
13	I Vestsalling har alle læger nu lukket for tilgang, men der er endnu ikke spøgelsespatienter.
14	Men nye patienter skal altså, som situationen er i dag til Skive.
15	Lægerne i Højslev har åbent for tilgang
16	I skive har lægeklinikken på sygehuset (i øjeblikket med læge Bent Larsen) samt læge Carsten Grundorf på Posthustorvet åbent for tilgang, mens de øvrige læger har lukket for tilgang.
17	Lægerne har selv flere gange peget på, at en del af dem er oppe i årene og nærmer sig pensionsalderen, og at der derfor hurtigt igen kan komme problemer med lægemangel.

FI-2 (B)

Tekstforlægelementer	B1-2
Element 1 Lægeklinik på på sygehus giver plads:	Element 1 .hhh <u>Lægeklinik</u> på på <u>sygehus</u> ((B2 gaze down starts writing)) giver plads (.)
Element 2 Spøgelsespatienter har fået læge	Element 2 ((eyebrows slight head beat to the side)) <u>Spøgelsespatienter</u> har fået <u>læge</u> (1.6) ((grimace (frown) eyebrows lowered))
Element 4 Spøgelsespatienter både i Salling og i Skive har	Element 3 .hh ((head/face neutral))) <u>Spøgelsespatienter</u> både i <u>Salling</u> og i <u>Skive</u> ((eyebrows wide up))

der været.	har der været. (0.8)
Element 5 Men efter, at der er åbnet en ny lægeklinik på Skive Sygehus, skulle de have fået familielæge alle sammen.	Element 4 M- efter a- der er åbnet en ny <u>lægeklinik</u> på ((head beat)) Skive Sygehus, skulle de have fået <u>fast</u> familielæge alle sammen. (1.3)
Element 6 En spøgelsespatient er en person uden fast læge.	Element 5 .hh En <u>spøgelsespatient</u> er en <u>person</u> uden fast ((eyebrows up)) <u>læge</u> . (2.0)
Element 7 Sådan nogle kom der flere steder blandt andet på Skive-egnen som et direkte resultat af lægemanglen, der også gjorde det svært at skaffe praktiserende i Skive og i Salling.	Element 6 .hh ((eyebrows down)) Sådan nogle kom der ((slight head beat)) <u>flere</u> steder blandt andet ((eyebrows up)) på <u>Skive-egnen</u> ((and down)) som et ((slight head beat)) <u>direkte resultat</u> af lægemanglen, der også (.) gjorde det svært at skaffe praktiserende læger i <u>↑Skive</u> og i ((slight head beat)) <u>↓Salling</u> . (.)
Element 8 Alle læger lukkede for tilgang og der begyndte at være spøgelsespatienter.	Element 7 .hh Alle læger lukkede for tilgang og der begyndte at være ((eyebrows)) <u>spøgelses</u> ((chin down))patienter. (1.5)((sink))
Element 9a Nu er situationen den, at enkelte lægeklinikker har åbnet for tilgang.	Element 8 .hh Nu er situationen ((chin side beat)) <u>↑den</u> at <u>enkle</u> lægeklinikker har <u>åbnet</u> for tilgang.
Element 9b Og ikke kun den nye lægeklinik på sygehuset.	Element 9 Og ikke kun den <u>nye</u> lægeklinik på ((eyebrows)) sygehuset. (1.7) .hh (...)
Element 10 Det fremgår af den seneste af de opgørelser - den lægevalgsliste - som Skive Kommune med mellemrum udarbejder.	Element 10 Det fremgår af den seneste af de opgørelser (.) ((chin down eyebrows up)) den <u>lægevalgsliste</u> ((chin down eyebrows up)) (0.4) som Skive kommune med ((chin beat)) <u>mellemrum</u> udarbejder. (2.1)
Element 11a Lægehuset i Roslev har åbent for tilgang for patienter	Element 11 Lægehuset i ((slight move back eyebrows)) Roslev har <u>åbent</u> for <u>tilgang</u> for <u>patienter</u> (.) ((leans towards screen))
Element 11b efter, at der er lavet en aftale med Region Midtjylland om patienterne i det nordlige Salling	Element 12 <u>Efter</u> at der er lavet en aftale med Region <u>Midtjylland</u> om patienterne i det <u>nordlige</u> ((slight head beat)) <u>Salling</u> . (1.5)
Element 12 Et af de steder, hvor der har været spøgelsespatienter.	Element 13 <u>Et</u> af de steder, hvor der har været <u>spøgelses</u> ((chin down eyebrows up))patienter. ((leans forward)) (°altså i Salling°)= ((B2

plus 4/11	straightens up)) (...)
Element 11 Lægehuset i Roslev har åbent for tilgang for patienter efter, at der er lavet en aftale med Region Midtjylland om patienterne i det nordlige Salling.	Element 14 ja øhm ((leans far forward head direct to screen slight frown eyebrows raised high)) Lægehuset ((straightens up a bit)) Roslev har åbent for tilgang for patienter efter at der er lavet en ((head side beat)) aftale med region Midtjylland for patienterne ((head nods in rhythm)) i det ((head up)) nordlige ((and down tilted)) Salling.
Element 12 Et af de steder, hvor der har været spøgelsespatienter. plus 4/11	Element 15 Et af de steder hvor der har været spøgelsespatienter ((B1 blinks B2 writes nods her head slightly)) (15.0) (...)
Element 13a I Vestsalling har alle læger nu lukket for tilgang,	Element 16 .hh i ((leans towards screen)) Vestsalling har ((eyebrows)) alle læger nu lukket for tilgang.
Element 13b men der er endnu ikke spøgelsespatienter.	Element 17 men der er endnu ikke ((r-eyebrow raised shortly in rhythm)) spøgelsespatienter (...)
Element 14 Men nye patienter skal altså, som situationen er i dag til Skive.	Element 18 Men nye patienter skal altså ((raised eyebrows cont)) som situationen er i dag til ↑Skive (.) (...)
Element 15 Lægerne i Højslev har åbent for tilgang.	Element 19 Lægerne i Højslev har åbent for tilgang. (0.5) ((B2 nods))
Element 16a I skive har lægeklinikken på sygehuset (i øjeblikket med læge Bent Larsen)	Element 20 I skive har lægeklinikken på sygehuset parantes i øjeblikket med læge ((eyebrows up)) Bent Larsen ((B2 smiles)) (...)
Element 16b samt læge Carsten Grundorf på Posthustorvet åbent for tilgang,	Element 21 samt læge Carsten Grundorf (0.3) på Posthustorvet (0.4) åbent for tilgang. (1.5)
Element 16c mens de øvrige læger har lukket for tilgang.	Element 22 mens de øvrige læger har ((slight eyebrows)) lukket for tilgang. (12.0) (...)

Element 17a	Element 23
Lægerne har selv flere gange peget på, at en del af dem er oppe i årene og nærmer sig pensionsalderen,	Lægerne har selv flere gange peget på, at en del af dem at en del af dem er oppe i årene og nærmer sig pensionsalderen,
Element 17b	Element 24
og at der derfor hurtigt igen kan komme problemer med lægemangel.	og at der derfor hurtigt igen kan komme problemer ((eyebrows up head slight to the right)) med lægemangel

C-2 'Glokaliseret'

1	Vendelbrog overlever
2	Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år
3	og ifølge fremtidsforsker Anne-Marie Dahl, så er det kommet for at blive.
4	- Nogle symboler er flygtige, men jeg tror det her vil overleve, siger fremtidsforskeren.
5	Hos LS Signal Textiles i Hjørring har man da heller ingen planer om at droppe produktionen af Vendelbrog.
6	- Nej, vi vil blive ved med at lave Vendelbrog.
7	Mit hjerte banker for lokalområdet og jeg forsøgte faktisk også at få flere til at sælge det, da jeg overtog virksomheden, men uden held, fortæller administrerede direktør Nicole Langkilde fra LS Signal Textiles
8	Men Vendelbrog er måske ved at blive trendy.
9	- Vi lever i dag i en global verden, hvor vi er mere ens og grænser betyder mindre.
10	Derfor kommer der også en modreaktion - en glokalisering.
11	Især de unge leder efter et sted, hvor de kan finde et anker og vise hvem de er.
12	Måske bliver det endda kult, smiler Anne-Marie Dahl.

FI-2 (C)

Tekstforlægelementer	C1-2
Element 2? Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år	Element 1 Okay det ((hands up 'square')) handler om at i vendel- ((hands round grab turned parallel)) I vendsyssel vil jeg m- ((eyebrows up alight shake of head)) tro det er
Element 2? Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år	Element 2 ((hands up head high 'ballgrab')) altså ((straightens open hands outwards)) <u>nordjylland</u> over *ø ((hands close)) i <u>limfjorden</u> ((hands down))
Element 1 Vendelbrog overlever	Element 3 .hh der har de et ø ((makes quotationmarks with both hands)) <u>flag</u> de kalder ((slight movement of head (chin forward) smiles)) <u>švendel brogš</u> ((slightly waves hands parallel)) (som så s-)
Element 2 Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år	Element 4 .hh ø:: ((screen)) og så handler det egentlig om at det har eksisteret i ((slight shake of head slight eyebrows)) femogtredive ((looks at C2' writings)) <u>år</u>
Element 3b så er det kommet for at blive.	Element 5 og så om ((hands up 'presenting')) at det vil- ((slight wave of hands parallel)) det vil <u>blive</u> der
Element 3 og ifølge fremtidsforsker Anne-Marie Dahl, så er det kommet for at blive.	Element 6 og så har de talt med en fremtidsforsker der mener <u>!Ja</u> ((shrugs)) den- den er kommet for at <u>blive</u>
Element 5 Hos LS Signal Textiles i Hjørring har man da heller ingen planer om at droppe produktionen af Vendelbrog	Element 7 å hh en <u>tekstil</u> forhandler de:r <u>producerer</u> flaget <u>!*</u> ø fra H <u>jørring</u> .hh ((both direct))
Element 6 - Nej, vi vil blive ved med at lave Vendelbrog.	Element 8 som der ogs siger <u>!Ja</u> ((slight shrug slight shake of head)) de bliver nok også ved med at lave det de:r
Element 7 Mit hjerte banker for lokalområdet og jeg forsøgte faktisk også at få flere til at sælge det, da jeg overtog virksomheden, men uden held, fortæller administrerede direktør Nicole Langkilde fra LS Signal Textiles	Element 9 *ø:: ((screen)) (for) de er <u>stolte</u> af det hh hh ((giggles)) af deres <u>^flag</u>
Element 8	Element 10

Men Vendelbrog er måske ved at blive trendy.	o:g de tror også at det er ved at blive trendigt ((looks at C2 writing))
Element 9 - Vi lever i dag i en global verden, hvor vi er mere ens og grænser betyder mindre.	Element 11 nu ((eyecontact)) der er ((hands waving round in parallel)) hele den her ((hands 'laid out presenting')) globalisering
Element 11 Især de unge leder efter et sted, hvor de kan finde et anker og vise hvem de er.	Element 12 så mangler man et eller anden at ((hand beat 'open container')) holde >etlandet< ((hands in narrow rounding movement)) holde <u>sted</u> at så at sige ((hands up 'butterfly' glance at screen)) (.)
Element 11 Især de unge leder efter et sted, hvor de kan finde et anker og vise hvem de er.	Element 13 >eller et sted at være< og så er det fint nok at have en form ((slight move head)) for det her det mit ((fists beats parallel)) flag >det her jeg hører til.<
Element	Element 14 *Ø: Jah ((screen slightly shakes head and shoulders)) Det- det egentlig lidt det [Hh] (...)
	Element 15 J- jeg kan godt s:ige det ((looks at C2 smiles torso a bit back b-hands rounding wheel gesture towards screen)) igen (...) hvis du ikk fik det hele med
Element 2 Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år Element 1 Vendelbrog overlever	Element 16 ((open hands up palms in- and upwards)) Der det her ((beat b-hands)) <u>flag</u> som ((hands parallel movement from side to side)) de har oppe i vendsyssel
	Element 17 ((makes waves with both hands outwards over head)) Den del af Nordjylland der ikke hænger <u>fast</u> , ((screen))
Element 2 Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år	Element 18 Ø:m som de har haft i ((hands beat outwards)) <u>lang</u> <u>tid</u>
	Element 19 Det ligner faktisk ((slight shake of head)) lidt det svenske flag med et grønt klyds hh hh hh kryds ligesom ((l-hand draws a cross)) i midten

	af det gule
Element 2 Hjørring: Vendelbrog har nu overlevet 35 år Element 1 Vendelbrog overlever	Element 20 .hh øh som de kalder \$vendelbrog\$
	Element 21 som jeg (xx) tænker fordi det hedder en vendelbo Og så danne*brog ((cast r-hand towards screen)) >Det en hel anden ting<
Element 5 Hos LS Signal Textiles i Hjørring har man da heller ingen planer om at droppe produktionen af Vendelbrog.	Element 22 S-ø:m som ø: der egentlig bare er en lille tekst om ((slight shake of head)) og det bliver lavet i ((glance)) ↑Hjørring
Element 3 og ifølge fremtidsforsker Anne-Marie Dahl, så er det kommet for at blive.	Element 23 og der er- ((slight shrug)) de taler med fremtidsforsker om
Element 4 - Nogle symboler er flygtige, men jeg tror det her vil overleve, siger fremtidsforskeren.	Element 24 ((hands rounding gesture)) Jamen kan det her flag ((r-hand 'presents' palm up)) <u>overleve</u>
Element 5 Hos LS Signal Textiles i Hjørring har man da heller ingen planer om at droppe produktionen af Vendelbrog.	Element 25 og så med dem der ((slight shake of head)) laver dem så rent praktisk set
Element 6 - Nej, vi vil blive ved med at lave Vendelbrog.	Element 26 Gider I overhovedet bliver ved med at producere det her flag Å ((leans over screen)) det vil de ger^ne
Element 7 Mit hjerte banker for lokalområdet og jeg forsøgte faktisk også at få flere til at sælge det, da jeg overtog virksomheden, men uden held, fortæller administrerede direktør Nicole Langkilde fra LS Signal Textiles	Element 27 for de:t de mener det er godt for lo{kalområdet Øø:h ((straightens up)) (.) Ja! (.)
Element 8 Men Vendelbrog er måske ved at blive trendy. Element 11 Især de unge leder efter et sted, hvor de kan finde et anker og vise hvem de er.	Element 28 .hh og så det der de mener det godt kunne blive ((slight shake of head)) trendigt igen for-h også for (.) unge hh ((leans toward screen)) tror jeg vist det var *vent lidt ((head close to screen)) Ja! ((nods straightens up))
Element 11 Især de unge leder efter et sted, hvor de kan finde et anker og vise hvem de er.	Element 29 vil de unge så *de kan finde et ((makes quotationmarks with both handsa)) <u>anker</u> og ((agitated pronunciation)) \$vise hvem de er*\$

	((C1 looks at C2 C2 nods C1 looks at screen)) ↑Ja °bum° hhh ((looks at C2))
--	--

D-2 'Højdetelt'

1	spn.dk
2	Politirazzia handlede ikke om Schleck
3	Offentliggjort 27.08.08, kl. 12:52
4	En større politirazzia fandt sent lørdag sted på det luxemburgske rytterhotel forud for VM i cycling
5	Flere medier beretter om 15-20 politi, der undersøgte de luxemburgske rytterværelser.
6	Ifølge CSC Saxo Bank-sportsdirektør Kim Andersen, der var på hotellet,
7	så handlede politiankomsten dog ikke om Fränk Schleck,
8	der ellers lørdag blev belastet af rygter om, at han skulle have overført penge til den spanske dopinglæge Eufemiano Fuentes.
9	Fränk Schleck skal i den forbindelse til en høring i det luxemburgske dopingagentur.
10	- Det var lidt en tilfældighed.
11	Det gik ud på at Beniôt Joachim, der kørte enkeltstart tidligere på ugen, er blevet dopingtestet hver dag hernede.
12	Han er blevet spurgt, om han har taget noget medicin, og det har han sagt nej til,
13	men han har forklaret, at han har sovet i højdetelt.
14	Og det åbenbart forbudt i Italien, forklarer Kim Andersen.
15	Det er ikke forbudt at benytte sig af højdetelt i forhold til det internationale antidopingagentur regler.
16	Kim Andersen er udset til at skulle sidde i bilen bag de luxemburgske ryttere i søndagens VM-løb
17	og han forklarer, at det stadig er planen, at Frank Schleck stiller op i løbet.
18	Ritzau

FI-2 (D)

Tekstforlægelementer	D1-2
Element 3 Offentliggjort 27.08.08, kl. 12:52	Element 1 Okay Nu er vi tilbage i 2008^
Element 4 En større politirazzia fandt sent lørdag sted på det luxemburgske rytterhotel forud for VM i cycling Element 5 Flere medier beretter om 15-20 politi, der undersøgte de luxemburgske rytterværelser.	Element 2 Ø:m ((glance)) der har simpelthen været en politirazzia på et <u>luxemburg</u> hotel [Ø:m] (...) \$Luxen Burgsk\$ (...) Ø:: hotel ((glance))
Element 6 Ifølge CSC Saxo Bank-sportsdirektør Kim Andersen, der var på hotellet,	Element 3 Ø:m hvor de Ø:: csc teamholdet er blevet >udsat for den< he:r >politirazzia< ((dramatic pace))
Element 6 Ifølge CSC Saxo Bank-sportsdirektør Kim Andersen, der var på hotellet, Element 7 så handlede politiankomsten dog ikke om Fränk Schleck,	Element 4 Og csc' sportsdirektør Ø::m ((looks at screen)) Kim ((sways head right)) <u>Ander</u> ^sen .hh forsikrer sig (.) om at det ikke handler om cykelrytteren ((looks at screen)) <u>Schleck</u> ((bends down toward screen)) (skal lige se) <u>Frank</u> Schleck
Element 8 der ellers lørdag blev belastet af rygter om, at han skulle have overført penge til den spanske dopinglæge Eufemiano Fuentes.	Element 5 .hh som i ved en ((head beat)) ^tidligere forbindelse åbenbart skal (ha) overført nogle penge til en .hh Ø:: ((looks at screen)) doping((sways head back))læge ((D2 nods)) tsk ((leans towards looks at screen)) \$Eufimiano\$ (.) \$Fuentes\$ om det så er rigtigt (.) udtalt >det ved jeg <u>ikk</u> ^<
Element 6 Ifølge CSC Saxo Bank-sportsdirektør Kim Andersen, der var på hotellet, Element 4 En større politirazzia fandt sent lørdag sted på det luxemburgske rytterhotel forud for VM i cycling Element 10 - Det var lidt en tilfældighed.	Element 6 Ø:m men han forsikrer sig om at øh i den her dopingrazzia eller den her politirazzia har været nærmest ((r-hand open beat outwards)) lidt en en <u>overraskelse</u>
Element 11a/b	Element 7

Det gik ud på at Beniôt Joachim, der kørte enkeltstart tidligere på ugen, er blevet dopingtestet hver dag hernede.	og gik i stedet for ud på øh en anden cykelrytter der hed \$Benoi\$ ((leans towards screen)) \$Joakim\$ som ø: tidligere har kørt en enkelstart tidligere på ^ugen
Element 11c Det gik ud på at Beniôt Joachim, der kørte enkeltstart tidligere på ugen, er blevet dopingtestet hver dag hernede. Element 13 men han har forklaret, at han har sovet i højdetelt.	Element 8 Ø:hm ø:::h (.) .hh ø ((looks at D2)) hvor der noget ø: der har været der har været nogle problemer i forhold til at han har overnattet i et ^højdetelt ((D2 nods))
	Element 9 ø:: og det har åbenbart påvirket ^dopingtesten
Element 13 men han har forklaret, at han har sovet i højdetelt.	Element 10 Han overnattede i et ø: ((looks up in the ceiling)) højdetelt
Element 14a Og det åbenbart forbudt i Italien, forklarer Kim Andersen.	Element 11 og det er forbudt eller ((right hand open outwards beat)) det er imod reglerne i Italien
Element 15 Det er ikke forbudt at benytte sig af højdetelt i forhold til det internationale antidopingagentur regler.	Element 12 Ø:m Ja men i forhold ((turn head (and look) away from screen and towards D2)) til det internationale dopingagentur er de:t er det tilladt at overnatte i ((turn head toward screen)) et højdetelt .hhhhh((D2 writes)) ø::m (4.5)
Element 17 og han forklarer, at det stadig er planen, at Frank Schleck stiller op i løbet.	Element 13 tsk Og så slutter de ligesom af med at sige at det stadig er meningen at Frank Schlecht skal deltage i ø:: i ø:: >det næste< (.) v-m-løb (3.5) ((D2 writes slight nod)) tsk

E-2 'Sædhund'

1	Én enkelt hund på arbejde
2	I Sverige har politiet blot en enkelt sædhund til hele landet mens Danmark har uddannet alle Gruppe-1-hunde til opgaven.
3	>>Det er et spørgsmål om at finde de ressourcer, der er i hundene, for vores patruljehunde skal være så alsidige som muligt<<, siger John

	Jensen.
4	Til dagens øvelse har hundefører Jens Peter Nielsen fra Østjyllands Politi lagt sædspor ud.
5	Sæden til øvelsesbrug bliver leveret i tynde rør, som der skal klippes hul på.
6	Når en øvelse er ovre, skal hundeføreren sprøjte en særlig nedbrydningsvæske ud over sporet så det forsvinder.
7	De øvrige hunde lukkes ud og bilerne og kigger forventningsfulde op på deres førere med ørerne fremme.
8	Den lyserøde tunge sørger for ventilation i sommervarmen.
9	Magasinet til og om dansk politi nr 02 2007

FI-2 (E)

Tekstforlægelementer	E1-2
Element 1 En enkelt hund på arbejde	Element 1 ((straightens up)) Ja ((glance)) .hh ø::m hh ((slight frown))(1.2) tsk Det handler om <u>hunde</u> ((E2slight nod)) (...)
Element 2 I Sverige har politiet blot en enkelt sædhund til hele landet mens Danmark har uddannet alle Gruppe-1-hunde til opgaven.	Element 2 [Poli]tihunde ((E2 nod)) (.) ø: som er med i efterforskningen og ø:: (.) af ((looks towards E2 slight shake of head)) forskellige sån ((glance)) <u>sædelighedsforbrydelser</u> ø:
Element 2 I Sverige har politiet blot en enkelt sædhund til hele landet mens Danmark har uddannet alle Gruppe-1-hunde til opgaven. Element 4 Til dagens øvelse har hundefører Jens Peter Nielsen fra Østjyllands Politi lagt sædspor ud.	Element 3 hvor man så kan (.) find: ø: (((ceiling)) spor fra blod ((glance))og sæd ((before him E2 nods)) (1.2) og negle >og så videre< ø:m:
Element 2 I Sverige har politiet blot en enkelt sædhund til hele landet mens Danmark har uddannet alle Gruppe-1-hunde til opgaven.	Element 4 og så er der n: så bliver der sån ((eyebrows up slight shake of head)) <u>sammenlignet</u> dem
Element 2 I Sverige har politiet blot en enkelt sædhund til hele landet mens Danmark har uddannet alle	Element 5 at vi har ((slight head beat to the left))mange af dem i Danmark sammenlignet med ((slight head

Gruppe-1-hunde til opgaven.	beat to the left)) i <u>Sverige</u> .hh ((screen E2 nods))
	Element 6 og ø:: så Jeg ((frown)) <u>tror</u> nok at nyheden Nu ((points at screen)) hopper man ind <u>midt</u> i artiklen >kan jeg se< (...)
Element 3 >>Det er et spørgsmål om at finde de ressourcer, der er i hundene, for vores patruljehunde skal være så alsidige som muligt<<, siger John Jensen.	Element 7 Men ø: ((eyebrows up)) nyheden i det her ((turn head toward E2)) >det er i hvert fald< at der skal et eller andet ((screen)) samarbejde i gang (.) imellem la^ndene (.) omkring det her
(ikke i udvalgt tekststykke)	Element 8 ((head beat turn head towards E2)) <u>Efter</u> uddannelse af ^ <u>hunde</u> !står der ((ceiling E2 nods)) (...)
(ikke i udvalgt tekststykke)	Element 9 Ø:m (1.7) tsk (1.2) ((E2 looks)) Men ø:m Men altså ((turns head towards E2)) <u>sagen</u> er at man kan ik kan ikk <u>dømm:</u> nogen >på baggrund af en hund< der skal <u>mer</u> til ((E2 nods))
(ikke i udvalgt tekststykke)	Element 10 De kan kun((eyecontact)) bruges til sån slags ((r-hand out rounding gesture to the right)) afgrænse områder *ø ((E2 nods)) f.eks.((b-hands up out to the side open palms)) (0.6) så- så de ikk skal lede ((E2 looks E1 glance)) så meget igen (...)
(ikke i udvalgt tekststykke)	Element 11 °Og så videre° altså det- det endelige bevis det skal komme fra ((screen E2 nods)) <u>teknikerne</u> =eller (0.6) ja ((slight head beat)) <u>fortolkes</u> på en eller anden måde .hhhhh (1.2) ((E2 slight nod))
	Element 12 ø:::m (2.0) Ja. Avisartikel med (0.8) <u>dalende interesse</u> ((E2 looks)) Det sidste her er det mindst interessante ((turns towards E2 smiles)) (...) ((beat with eyebrows)) sf for mig (...) >men sån skal det også være i °journalistik°<

F-2 'Æsel'

	Stand-up'er Carsten Bang er ved at skrive en forestilling til BaggårdsTeatret om det at være "på" - med udgangspunkt i Gudmehallem og dens historie,
	Carsten Bang ser ud som enhver svigermors drøm. Venlig, smilende, korthåret
	- og ligner langt fra en satans fætter, som han var på turne med i foråret.
	Elskværdig, stilfærdig og med glimt i øjet.
	Først bliver man æsel
	Han havde allerede flirtet med stand-up-verdenen. Eddie Murphy var forbilledet, sortrap og helt vildt, og Carsten og kammeraterne kunne teksterne udenad.
	Han kom på de små cafeer i København, hvor stand-up'en var ved at finde fodfæste,
	og han blev "æsel" - den unge mand, der får lov at prøve kræfter med opvarmning til "de store".
	10 minutter - og er man ikke buhhhhhhh'et ud, så er man in.
	Tre gange skal man være æsel.
	Så har man stort kørekort til at stå op - og ene og ofte alene holde publikum i sin hule hånd med egne tekster improvisationer og jokes.

FI-2 (F)

Tekstforlægelementer	FI-2
Element	Element 1 Okay >Det en historie der handler om< Carsten Bang. som e:r stand-up>komiker< (...) FI: >[Ken]der du ham;< (...)
Element 3	Element 2

- og ligner langt fra en satans fætter, som han var på turne med i foråret.	ja Han ø var på turne med øh et show der hed .hh satans fætter? ((leans towards screen)) var det det den hed? ((straighten a bit up still looks at screen))
Element 3 - og ligner langt fra en satans fætter, som han var på turne med i foråret.	Element 3 Ø::m tsk og det her det så en artikel der er skrevet <u>efter</u> >at han har været på den her tur ^{ne} < ((eyecontact)) (...)
Element	Element 4 og den er så vidt jeg kan regne ud ((glance screen and F2)) fra: <u>Fyens Stiftstidende</u> (...) så det er sådn lokal (.) ((F2 looks)) °sprøjte° (.) °avis° (...)
Element 1 Stand-up'er Carsten Bang er ved at skrive en forestilling til BaggårdsTeatret om det at være "på" - med udgangspunkt i Gudmehallem og dens historie,	Element 5 .hh >som fortæller at< han (.) nu (.) kommer til ø:: ((screen)) ↑byen
Element 1 Stand-up'er Carsten Bang er ved at skrive en forestilling til BaggårdsTeatret om det at være "på" - med udgangspunkt i Gudmehallem og dens historie,	Element 6 og skal (.) .hh >skal lave et stand-upshow< med udgangspunkt i (.) Gudmehallen og dens historie >Og °det ved jeg så ikk hvad er°< ((turns towards F2)) (...)
Element 1 Stand-up'er Carsten Bang er ved at skrive en forestilling til BaggårdsTeatret om det at være "på" - med udgangspunkt i Gudmehallem og dens historie,	Element 7 [Han ((screen)) skal lave et <u>show</u> som er ((looks at F2)) som tager udgangspunkt i Gudmehallen. (...)
	Element 8 Hm Så de:t=er ligesom <u>baggrunden</u> for artiklen (...)
	Element 9 [Og] så er artiklen D- det som jeg har læst af den handler om (.) handler om om Carsten ↑Bang (...)
	Element 10 [Og] en lille smule omkring hans historie ((F2 looks slight nod writes)) Og hans historie er jo

	at ((looks before him)) ø:
<p>Element 2b</p> <p>Carsten Bang ser ud som enhver svigermors drøm. Venlig, smilende, korthåret</p> <p>Element 3</p> <p>- og ligner langt fra en satans fætter, som han var på turne med i foråret.</p> <p>Element 4</p> <p>Elskværdig, stilfærdig og med glimt i øjet.</p>	<p>Element 11</p> <p>*ø::: >han starter med at fortælle< at han jo: (.) At han slet ikk er så ((looks at F2)) ^slem ((smiles)) og at han ikk er nogen satans fætter >og at han ser< jo: han ser jo <u>sød</u> og å °<u>rar</u> ud° ((F2 slight nod))</p>
<p>Element 5</p> <p>Først bliver man æsel</p>	<p>Element 12</p> <p>.hh Og >så fortæller< de: hvordan han <u>star</u>^ted=Han startede som ø: (.) <u>æ^sel</u> (1.7) ((F2 looks up))</p>
<p>Element 8</p> <p>og han blev "æsel" - den unge mand, der får lov at prøve kræfter med opvarmning til "de store"</p>	<p>Element 13</p> <p>O:g og at være <u>æsel</u> det vil sige at man kommer <u>op</u> og stiller sig <u>foran</u> som- som ><u>uprøvet</u> komiker< stiller man sig op</p> <p>(...)</p> <p>foran (.) >et pulikum.< tsk ((F2 nods))</p>
<p>Element 6a/b</p> <p>Han havde allerede flirtet med stand-up-verdenen. Eddie Murphy var forbilledet, sortrap og helt vildt, og Carsten og kammeraterne kunne teksterne udenad.</p>	<p>Element 14</p> <p>>På det her tidspunkt der var han ^selv< ø: >meget glad< for ^stand-upcomedy, og hans store forbillede var Eddie ^<u>Murphy</u>. ((looks at F2))</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 15</p> <p>Men han havde ikk selv stået på en scene før (.)</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 16</p> <p>(.) Så >kommer han så op ((F2 paper)) på den her< ^sce:n</p>
<p>Element 8</p> <p>og han blev "æsel" - den unge mand, der får lov at prøve kræfter med opvarmning til "de store".</p>	<p>Element 17</p> <p>og >så forklarer de så< at nå: ma- >når man er <u>æsel</u>< ((F2 looks F1 looks F2 paper writes)) så får man <u>lov</u> til at prøve((F2 looks))</p>
<p>Element 10</p> <p>Tre gange skal man være æsel.</p>	<p>Element 18</p> <p>>Så skal man stå< på en ø: ((head slight to the right)) >på en scene som æsel ((torso slight forward)) <u>tre</u> gange< ((F2 paper F1 torso back)) før man må kalde sig for <u>officielt</u> [stand-upper]</p>

	(...)
Element 9 10 minutter - og er man ikke buhhhhhhh'et ud, så er man in	Element 19 ((screen)) Og ø: (1.7) ja >man skal stå <u>ti</u> minutter< (1.3)((F2 nods)) og så:ø: >°skal man passe på man ikk bliver buhet ud°< (...)
Element	Element 20 Og det var i: ((slight head beat)) <u>december</u> i 1991 Det var dengang stand-uppen stadig var ung (.) Og så må jeg ikk fortælle mere ((F2 looks)) >men det kunne jeg godt have sagt< Men! (...)
Element	Element 21 [ø:m] Ja! >Det var sån lige <u>der</u> < ((F2 paper writes)) i: >start halvfemserne=hvor det kom< [sån] (...)
Element 6b Han havde allerede flirtet med stand-up-verdenen. Eddie Murphy var forbilledet, sortrap og helt vildt, og Carsten og kammeraterne kunne teksterne udenad.	Element 22 .hh (1.6) ((screen)) ((looks at F2)) (8.0) Jeg kan også <u>fortælle</u> en ^lille detalje der står jeg sagde han var stor fan af Eddie Murphy
Element 6b/c Han havde allerede flirtet med stand-up-verdenen. Eddie Murphy var forbilledet, sortrap og helt vildt, og Carsten og kammeraterne kunne teksterne udenad.	Element 23 og jeg kan fortælle dig ((tiny head beat)) at ham og hans kammerater var så glade for Eddie Murphy at de kunne teksterne uden ad
	Element 24 (...) Det det (...) °siges der jo ikk noget om° (...) [Jeg] er færdig med at fortælle (...) så du må godt stille= (...) Ellers så stopper Line os nok (...)

	<p>[Ja]</p> <p>(...)</p> <p>virker (.) så'n (.)</p> <p>(...) ((nods))</p> <p>[Ja]</p> <p>(...)</p> <p>Altså ((F2 looks)) fordi at de refererer til det og siger at han (.) jo <u>ikke</u> er sån en <u>satans</u> <u>fætter</u></p> <p>(...)</p>
	<p>Element 25</p> <p>Jeg tror ikk det en [nej]</p> <p>(...)</p> <p>det <u>ikk</u> en <u>anmeldelse</u>.</p> <p>(...)</p> <p>[alts]å en anmeldelse altså a:f ø af et show?</p> <p>(...)</p> <p>Nej. det <u>er</u> det <u>ikk</u></p> <p>(...)</p> <p>Det e:r det-n det en >fortællende tekst<</p>

Tekst 3 'Elefantoverhaling'

1	jp.dk
2	Elefantoverhaling er en daglig plage
3	Af Lars from Offentliggjort 14.01.06 kl. 22:30
4	Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.
5	>>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.
6	Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.
7	Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg som reaktion på, at Morgenavisen Jyllandsposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.
8	Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:
9	>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.
10	Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.
11	Der står således i færdselsloven §21 om overhaling, at det skal ske uden fare for andre.
12	Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.
13	>>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op. Så er man nødt til at vente, til der er plads.
14	Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<
15	Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed, er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.

Tekstforlægelementer	A1-3
Element 1 jp.dk	Element 1 Ja* ((A2 gaze direct)) .hh Det en artikel ((A2 gaze paper picks up pen)) det her, ((A2 leaning over table ready to write)) ((sink)) ((A1 head slightly to the left left hand to glasses eyebrows up chin down)) .hh ((head up facing upright left hand up to mouth)) Hrk r:m:
	Element 2 Overskriften ((chin nods slightly down to right)) den he *er eh: ((left hand scratches back))
Element 2 Elefantoverhaling er en daglig plage	Element 3 (.) ((eyebrows up mouth widens)) \$Elefant ((eyebrows up eyes half closed)) overhaling ((slight wave with head back to neutral)) *er en >dag*lig ((direct glance)) plage<. ((presses lips determined gaze screen)) (.)
	Element 4 tsk og så kommer der en <u>manchet</u> ((slight nod with head))
Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.	Element 5 .hhh ((chin down an up picking at teeth with tongue)) (åsådnhedder) <u>Rigspolitiet</u> <u>afviser</u> ((head moves in rhythm)) et totalt forbud mod overhaling ((glance)) for <u>lastbiler</u> ((looks at screen))
	Element 6 .hhh ((moves head slightly down closer to the screen)) (.) å der kommer et citat ind: i manchetten der hedder
Element 5 >>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.	Element 7 .hhh ((lift head and let it wave slightly in rhythm to utterance)) <u>All:</u> lastbiler sku i <u>dagtimerne</u> ha <u>forbud</u> mod .hh å <u>overhale</u> på <u>motorvejene</u>
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 8 Så man ogs ku <u>undgå</u> de mang: <u>uheld</u> .hh der skyldes at <u>lastbiler</u> ligger i <u>ven</u> ((looks up)) <u>stre</u> ((direct glance))bane ((mimes [bane]))
	Element 9 tsk (sbegnder) brødteksten
Element 7a Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg	Element 10 .hh <u>Sådan</u> lyder det fra Allan \$Skovgaard <u>Pe</u> ttersen i <u>Sønderborg</u>

Element 7b/c	Element 11
som reaktion på, at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	.hh som reaktion på at Morgenavisen Jyllandposten (.) har sat fokus på trafikulturen på motorvejene. ((glance)) (.)
Element 8	Element 12
Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:	((looks down)) Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra .hh rigspolitiets færdselsafdeling afviser ((glance)) ideen. ((looks down))
Element 9	Element 13
>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.	.hh hrk Man kan ikk med rim:lighed indføre °det et citat der kommer fr mogens vilbert°
Element 8	
Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:	
Element 9	Element 14
>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.	Man kan ikk med rim:lighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler. (.)
Element 10	Element 15
Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.	Men der gælder de samm: regler for lastbiler som for andre. (1.5)
Element 11a	Element 16
Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.	Der står således i ((head beat looks up)) færdselslovens ((glance)) §paragraf ((screen eyebrows up head lowered towards screen)) enogtyve om overhaling ((slight nod eyebrows up))
Element 11b	Element 17
at det skal ske uden fare for andre.	.hhh At det skl ske uden fare (eyebrows up) for °andre°.
Element 12	Element 18
Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Derfor må en lastbil ikk bare blinke ø::: ud til overhaling (head slightly up) .hh hvis det generer andre bilister, der allerede er ved at overhale fastslår Mogens °wilbert° (.)
Element 13	Element 19
>>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op. Så er man nødt til at vente, til der er plads.	Å han fortsætter, En overhaling må ikk foretages sådan at bilister der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op. Så er man nødt til at vente til der er plads. (.)
Element 14	Element 20
Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	>Å det kan til< gengæld ogs godt betyde at man i en personbil kommer til a ligge *bag en lastbil i lang ((glance)) tid. (.)
Element 15a	Element 21

Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed, er det dog altid den, der kommer bagfra,	.hh Hrøm: Ifølge Rene ((head beat)) la Cour <u>Sell</u> .h ø:h som er <u>direktør</u> i \$Rådet for <u>Større Færdselssikkerhed</u> a dog <u>altid</u> <u>den</u> der kommer <u>bagfra</u>
Element 15b der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 22 der har <u>hovedansvaret</u> for, <u>ikke</u> at kå- at køre for <u>tæt</u> på å a <u>afpasse</u> <u>hastigheden</u> (.) hvis en <u>bilist</u> foran lægger an til overhaling. (3.5) °slut°

FI-3 (B)

Tekstforlægelementer	BI-3
Element 2 Elefantoverhaling er en daglig plage	Element 1 <u>Elef</u> ((eyebrows)) <u>ant</u> overhaling er en ((eyebrows)) <u>daglig</u> <u>plage</u> (.) .hhh
Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.	Element 2 <u>Rigspolitiet</u> <u>afviser</u> et <u>totalt</u> forbud mod <u>overhalinger</u> for ((eyebrows chin down)) <u>lastbiler</u> . (0.8)
Element 5 >>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.	Element 3 <u>Alle</u> lastbiler skulle i <u>dagtimerne</u> have <u>forbud</u> mod at <u>overhale</u> på ((chin down eyebrows)) <u>motorvejene</u> .
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 4 Så ville man også ((eyebrows)) <u>undgå</u> de mange ((slight beat)) <u>uheld</u> der <u>skyldes</u> at en lastbil ligger i ((eyebrows)) <u>venstre</u> <u>bane</u> . (.)
Element 7a Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg	Element 5 .hh Sådan <u>lyder</u> det fra <u>Allan Skovgaard Petersen</u> i <u>Sønderborg</u> som <u>reaktion</u> <u>på</u> ,
Element 7b/c som reaktion på, at Morgenavisen Jyllandsposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	Element 6 at <u>morgenavisen</u> <u>Jyllandsposten</u> har sat fokus på tra <u>fikkulturen</u> på , <u>motorvejene</u> ((B2 lift pen abruptly)) (...)
Element 8 Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:	Element 7 .hh ((both leaning forward)) Chefpolitiinspektør Mogens <u>Wilbert</u> fra <u>Rigspolitiets</u> <u>Færdselsafdeling</u> ((straightens up)) <u>afviser</u> ideen (1.5)

<p>Element 9</p> <p>>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.</p>	<p>Element 8</p> <p>.hh Man kan <u>ikke</u> med <u>rimelighed</u> indføre et <u>totalt forbud</u> mod overhaling for ((slight eyebrows)) <u>lastbiler</u> (2.6)</p>
<p>Element 10</p> <p>Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.</p>	<p>Element 9</p> <p>Men der <u>gælder</u> de <u>samme</u> regler for ((slight shake chin)) <u>lastbiler</u>, som for ((eyebrows)) <u>andre</u> (.)</p>
<p>Element 11a</p> <p>Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.</p> <p>Element 11b</p> <p>at det skal ske uden fare for andre.</p>	<p>Element 10</p> <p>Der står således i færdselsloven ((slight nod)) paragraf <u>enogtyve</u> om <u>overhaling</u>, .hh at det skal <u>ske</u> (.) ((head beats)) <u>uden</u> <u>fare</u> for <u>andre</u>.</p>
<p>Element 12</p> <p>Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.</p>	<p>Element 11</p> <p>.hh Derfor må en lastbil <u>ikk</u> <u>bare</u> blinke <u>ud</u> til overhaling hvis det ((eyebrows)) <u>generer</u> <u>andre</u> bilister der <u>allerede</u> er ((slight beat with chin)) <u>ved</u> at <u>overhale</u> fastslår Mogens ((slight beat with head)) <u>Wilbert</u> (41.3)</p> <p>(...)</p>
<p>Element 13a</p> <p>>>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.</p>	<p>Element 12</p> <p>En <u>overhaling</u> må <u>ikk</u> foretages \$sådan\$ at bilister der kommer <u>bag</u> <u>fra</u> ((eyebrows)) <u>tvinges</u> til at bremse ((eyebrows)) <u>væsentlig</u> <u>op</u> ((chin down))</p>
<p>Element 13b</p> <p>Så er man nødt til at vente, til der er plads.</p>	<p>Element 13</p> <p>Så er man nødt til at <u>\$vente\$</u> til der er ((beat with head)) <u>plads</u></p>
<p>Element 14</p> <p>Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<</p>	<p>Element 14</p> <p>Det kan til gengæld <u>ogs</u> (.) godt betyde at min-at man i en <u>personbil</u> kan komme til at ligge <u>bag</u> en ((eyebrows)) <u>lastbil</u> i <u>lang</u> tid</p> <p>(...)</p>
<p>15a</p> <p>Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed,</p>	<p>Element 15</p> <p>.hh Ifølge Rene la Cour <u>selv</u> .hh <u>direktør</u> i <u>Rådet</u> for <u>Størr</u>: ((eyebrows chin til side)) <u>Færdselssikkerhed</u></p>
<p>Element 15b/c</p> <p>er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.</p>	<p>Element 16</p> <p>er det dog altid <u>den</u> der kommer <u>bagfra</u>, der har <u>hovedansvaret</u> for <u>ikke</u> at køre for <u>tæt på</u> og for at <u>afpasse</u> <u>hastigheden</u> hvis en ((eyebrows)) <u>bilist</u> ((eyebrows)) <u>foran</u> lægger <u>an</u> til <u>overhaling</u> ((straightens up))</p>

FI-3 (C)

Tekstforlægelementer	C1-3
Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.	Element 1 Okay det her ((left-hand open palm pats towards screen)) er en artikel ((both hands open palms beats towards screen)) om <u>overhaling</u> ((parallel moving of hands forwards)) mellem <u>lastbiler</u>
Element 5 >>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.	Element 2 At der har været fremsat et forslag om at det skal vær ((chin up right)) <u>forbudt</u> ((screen)) ø::m (.)
Element 8 Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:	Element 3 men det er så blevet <u>afvist</u> af rigspolitiet ((C2 nods)) og hh hh ((C1 giggles))
	Element 4 lader dig lige skrive det hh ((C2 smiles))
	Element 5 og ø:m ((both hands parallel 'presenting' towards screen)) <u>det</u> her det så en <u>lang</u> ((round gesture with hands slight shake of head)) <u>begrundelse</u> for <u>hvorfor</u>
Element 10 Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.	Element 6 hvor bla. siger de altså ((both hands 'presenting' outwards)) <u>lastbiler</u> har som sådan samme ((narrows and moves 'presenting' gesture towards screen)) <u>vilkår</u> som <u>personbiler</u>
Element 11a Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.	Element 7 og der ((beat with hands)) st <u>år</u> h- at <u>allerede</u> i ((screen)) <u>færdselsloven</u>
Element 11b at det skal ske uden fare for andre.	Element 8 at du må kun ((parallel movement of hands to the left)) <u>overhale</u> når det ikke sker til gene for <u>andre</u>
Element 13a >>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	Element 9 Og du må ik ((both hands 'closing an area' before stomach and moves inwards)) <u>tvinge</u> en bil der ((both hands open palms forward parallel)) kommer bagfra til å skulle bremse ned ((slight beats with hands inwards))
Element 13a	Element 10

>>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	fordi du ((left hand makes horisontal line from right to left)) kører ud i overhalingsbanen ((glance at screen))
	Element 11 Det nok ((eyebrows)) på <u>motorvejen</u> de <u>taler</u> om der ((hands up and down)) <u>ikk</u> så mange <u>andre</u> steder det et ((hands moves slightly asynchronously from side to side)) <u>problem</u> det her
	Element 12 ((screen)) .hh ø::: bumbumbum d- °ja:h° (...) ((quick outwards beat with open palms)) *jamen Det <u>er</u> egentlig bare det det er
Element 11a Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.	Element 13 De ((beats with hands)) <u>siger</u> at ifølge de her ((hands moves slightly asynchronously from side to side)) <u>lovgivninger</u> , ((C2 glance))
lement 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 14 så <u>ville</u> en lastbil heller ((slight shake)) ikke ((parallel movements of both hands from right to left)) <u>bare</u> ku trække ud i overhalingsbanen
lement 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 15 hvis der er <u>travlt</u> ((parallel movements outwards))og kommer biler ((right hand before torso left hand besides torso beats)) <u>bag</u> ved
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 16 Og på samme måde så ku du også ((both hands passively 'presenting' to the right)) <u>risikere</u> at du holder i lang tid bag ved en lastbil
lement 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 17 for du må jo ((slight shake)) <u>heller ikke</u> ((hands moves parallel from right to left)) bare køre ud i overhalingsbanen ((left hand behind torso glance over left shoulder))
lement 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 18 når der kommer en((left hand and cast forward)) <u>masse biler</u> ((left hand up and down beat)) <u>bag</u> fra (.)((C2 slight nod))
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 19 Så <u>dem</u> ((screen)) ø: der så nede og sige jam de i <u>vejen</u> ((looks up 'presenting' hands to the left)) og der sker ((moves hands to the right)) <u>uheld</u> pga de ((hands slightly slides slide past eachother)) overhaler hinanden ((shake hands into

	fists))*Ja!
<p>Element 15</p> <p>Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed, er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.</p>	<p>Element 20</p> <p>men det er jo ((hands moves slightly asynchronously from side to side))også et spørgsmål om de <u>andre</u> biler også skal tage ((quick precision grip)) hensyn >et eller andet sted ¶ikk<</p>
	<p>Element 21</p> <p>((leans over screen)) Uhm::::: (.) ((straightens up))Det lig det, (.) Hvid skærm! ((taps))</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 22</p> <p>Yes ((taps))</p> <p>(...)</p> <p>Jeg kan godt tag den engang til</p> <p>(...)</p>
<p>Element 4</p> <p>Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.</p> <p>Element 5</p> <p>>>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.</p> <p>Element 9</p> <p>>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.</p>	<p>Element 23</p> <p>°okay° det er om (('presenting' in beats towards screen)) forbud for ((beat)) overhaling for (('presenting' gesture slight to the right)) lastbiler ((hands forming 'line' outwards)) <u>Fuldstændigt</u></p>
<p>Element 7a</p> <p>Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg</p>	<p>Element 24</p> <p>hvor ø: ((screen slight nod)) >kan vi lige fortælle< der en ((beats toward screen))<u>sønderjyde</u></p>
<p>Element 6</p> <p>Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.</p>	<p>Element 25</p> <p>der mener det- det skyld i mange <u>uheld</u> ø: når den ligger ude i <u>overhalingsbanen</u> på <u>motorvejen</u></p>
<p>Element 8</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p>	<p>Element 26</p> <p>Og så er der så en ((C2 glance)) ø <u>chef</u> ((eyebrows head back grimace)) <u>politi inspektør</u> ((C2 glance)) fra <u>rigspolitiet</u> siger</p>
<p>Element 11a</p> <p>Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.</p>	<p>Element 27</p> <p>((presenting))'Jamen <u>altså</u> ifølge <u>færdselsloven</u> så: skal de ja bare have ((presenting))samme ((gesture quotation marks)) <u>rettigheder</u> ((glance)) >eller hvad man nu skal kalde det< som</p>

Element 10 Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.	alle ((parallel movement of hands to the right)) <u>andre</u> bilister
Element 11a Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.	Element 28 og ((slight wheeling gesture)) hvis vi ser på ((screen sneer)) <u>paragraf</u> ((grimace eyebrows up)) <u>enogtyve</u> om <u>overhaling</u> ((giggles C2 smiles)) [hh hh hhh] (...)
	Element 29 a- ikk- det ((left hand cast/waves at screen)) jo de <u>mindre detaljer</u> der kommer med [nu] (...)
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert. Element 13b Så er man nødt til at vente, til der er plads.	Element 30 så ((hands out)) <u>må</u> du <u>ikke</u> ((parallel from right to left)) køre ud i <u>overhalingsbanen</u> med mindre ((turns torso left and glance over left shoulder)) du kan se ((left hand backwards left of torso)) der er <u>plads</u> til det
	Element 31 jeg ((both hands forward)) kommer ikke i <u>vejen</u>
	Element 32 Og ((both hands parallel slight to the left)) det giver ((parallel rounding gesture before torso)) <u>mening</u> ((C2 blik)) for mig at overhale nu=
Element 13a >>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	Element 33 =for du ((slight shake of head both hands parallel slight to the left)) <u>må</u> <u>ikke</u> trække ud i <u>overhalingsbanen</u> hvis du kan se ((left hand back and forth beside torso)) <u>bilerne bag</u> ved mig der kommer der <u>bagude</u> de ((left thumb points back)) <u>tvinges</u> til at bremse <u>op</u> ((beat) fordi jeg kører ((left hand from right to left sliding outwards)) her <u>ud</u>
	Element 34 Så på den måde siger
Element 11a Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,. Element 11b at det skal ske uden fare for andre.	Element 35 ((‘presenting’)) jamen altså hvis du <u>følger reglerne</u> så <u>burde</u> det ((slight shake of head)) <u>ikke</u> være et ‘ <u>problem</u> ’ (6.0)

Element 13b Så er man nødt til at vente, til der er plads.	Element 36 ((screen))og s- de:t det jo også sån for <u>personbiler</u> at man er <u>nødt</u> til at <u>vente</u> til der er <u>plads</u>
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 37 og det er jo ((slight shake)) også derfor du kan stå og vente bag en lastbil i <u>lang</u> tid på at ((right hand from right to left sliding outwards)) komme <u>ud</u> og <u>overhale</u> sån en (...)
	Element 38 og sån (('presenting' beats)) vi har også tryk på <u>sidst</u>
Element 15b/c er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 39 det ogs altid dem der kommer <u>bagfra</u> der har ((hands up beat eyecontact)) <u>hovedansvaret</u> for at man ((both hands incresing 'space' outwards)) <u>ikke</u> kan-
Element 15b/c er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 40 At man skal <u>sørge</u> ((cont.)) for at der er ((holds 'distance' with both hands)) afstand til en bil der kører <u>foran</u> <u>en</u> sån
	Element 41 så hvis en bil ((right hand from right to left sliding outwards)) lige <u>pludselig</u> begynder at lægge <u>ud</u> til <u>overhale</u>
	Element 42 så har du ((holds 'distance' with both hands beats with torso)) også <u>tid</u> til at ((hand up palms outwards))stoppe op
Element 15b/c er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 43 så man har også ((open palm slides slightly up and down in front of torso)) <u>selv</u> en: ((both hands rounding gesture)) <u>del</u> af <u>ansvaret</u> for at der ikke sker uheld når man er bare den ((slight shake of head)) <u>bagved</u>

FI-3 (D)

Tekstforlægelementer	D1-3
----------------------	------

	<p>Element 1</p> <p>okay Yes Det er noget ((slight head beat down)) <u>frygtelig</u> <u>rod</u></p>
<p>Element 2</p> <p>Elefantoverhaling er en daglig plage</p> <p>Element 5</p> <p>>>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.</p>	<p>Element 2</p> <p>Der er simpelthen bare ø: for mange ø: lastbiler ((looks at D2)) som overho- ø: ((screen)) som <u>overhaler</u> på ((eyebrows))^<u>motorvejene</u></p>
<p>Element 7c</p> <p>at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.</p>	<p>Element 3</p> <p>øh og det der blevet sat <u>fokus</u> på i <u>morgenavisen</u> <u>Jyllandsposten</u></p>
<p>Element 7a/b</p> <p>Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg som reaktion på,</p>	<p>Element 4</p> <p>hvilket (.) ø:: <u>Allan Skovgaard Pedersen</u> i <u>Sønderborg</u> har en ((slight head beat)) ><u>voldsom</u> reaktion på< ((←agitated))</p>
	<p>Element 5</p> <p>((agitated→)) ((abrupt head beat))DET er for <u>dårligt!</u></p>
<p>Element 5</p> <p>>>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene.</p>	<p>Element 6</p> <p>og ø: det skulle være for ↑BUDT ((Looks at D2 D2 writes)) for lastbiler <u>overhovedet</u> at <u>overhale</u> nogen på motor "vejen"</p>
<p>Element 8a</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p>	<p>Element 7</p> <p>((screen)) ^MEN selvfølgelig kommer <u>chefpolitiinspektør .hh Mogens Vilbert fra rigspolitiet -s færdselsafdeling ind ø: ind i den her diskussion</u></p>
<p>Element 8b</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p>	<p>Element 8</p> <p>og ((slight head beat)) <u>afviser</u> det () på det ((head beat)) <u>strengeste</u></p>
<p>Element 9</p> <p>>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.</p>	<p>Element 9</p> <p>Man kan ((head beat)) <u>IKKE</u> indføre et totalforbud ø for ((gather fists in beat)) overb- ø for <u>overhaling</u> af <u>lastbiler</u> eller at ((left hand beats outwards open palm)) <u>lastbiler</u> <u>overhaler</u> ((rub hands))</p>
<p>Element 11a</p> <p>Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.</p>	<p>Element 10</p> <p>ø:: hehe ((giggles)) Det står i p-hh <u>færdselsloven</u> <u>paragraf en</u> <u>ogtyve</u> om ((head beat)) <u>overhaling</u></p>
<p>Element 11b</p>	<p>Element 11</p> <p>at det skal ((glance)) ske ((head beat)) <u>§uden§</u></p>

at det skal ske uden fare for andre.	<u>fare</u> for () > <u>andre menneskers</u> < ø: > <u>liv</u> < ø:m ((screen)) tsk
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 12 og det vil sige at ø: ((looks at D2)) a en lastbil skal ø ska ((screen)) >ska blinke ud< ti:1 <u>over^haling</u> selvfølgelig ((screen))
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 13 og ø: ligsom ((glance turn of torso l-hand backwards to the left)) vise de ((l-hand forward)) <u>bagvedkørende</u> bilister at ø: ((looks straight before her 'presenting r-hand open palm)) 'nu sker der en <u>overhaling</u> ' ((glance)) og det ((screen closes fist beats)) > <u>fastslår</u> han<
	Element 14 Og så ((slight presenting gesture r-hand)) fortsætter han så <u>videre</u> ø:m (1.0)
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 15 ø:m at ((glance)) > <u>selvfølgelig</u> < må en overhaling ikke ske på den måde at det skal genere <u>bagvedkørendes bilister</u>
Element 13a >>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	Element 16 såde bliver f.eks. ((looks straight before her)) <u>tvunget</u> til at bremse <u>voldsomt op</u> ((hands slight presenting beat))
	Element 17 Det jo > <u>selvfølgelig vigtigt</u> < at ø: de her lastbilchauffører > <u>ser</u> sig <u>for</u> < før de begynder at <u>over^hale</u>
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 18 ((screen)) og det kan selvfølgelig godt <u>forårsage</u> at der er nogle ø: bilister der kommer til at <u>ligge i lang tid ^bag</u> ved de her lastb- ((looks straight before her)) <u>kørende</u> lastbilchauffører
Element 15a Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed,	Element 19 ((screen)) ø:m tsk ø:::m og så ø: <u>fastlår \$Rene\$</u> ((leans torso back head closer to screen)) \$Lacour ^Sell\$ som ø ((straightens up)) er <u>direk^tør</u> i rådet for > <u>større ^færdselssikkerhed</u> <
Element 15b er det dog altid den, der kommer bagfra,.	Element 20 at det > <u>altid</u> < er den ((looks straight before her)) der kommer ((hovedbeat)) BAG <u>fra</u>
Element 15c der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist	Element 21 der har <u>hovedansvaret</u> ((head back)) <u>for</u> at skulle holde en passende ((hands showing distance))

foran lægger an til overhaling.	<u>afstand</u> til ø: ((screen))den <u>forkørende bil</u> ø:m tsk og ((glance)) <u>afpasse</u> : ((screen)) <u>hastigheden</u>
Element 15d hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 22 ((leans toward screen)) ø:m i forhold til hvis den ((r-hand slides forward on table)) <u>forankørende bil</u> ø: ((draws back hand)) <u>lægger an</u> til at sku ø: køre ud i overhalingsbanen ((looks at D2 head tilted to the right)) (2.3)
	Element 23 .hh °Fik du det°
Element 3 Af Lars from Offentliggjort 14.01.06 kl. 22:30	Element 24 j- ((screen))og det tilbage til år 200 <u>6</u> ((looks at D2))så må du selv det ved jeg ikk
	Element 25 Jeg ka godt huske ((looks around))der var den her diskussion ((signals to LB))

FI-3 (E)

Tekstforlægelementer	E1-3
Element 7c at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	Element 1 Ja .hh ø::m ((glance at ceiling moves from side to side))Det <u>handler</u> om ø::((screen)) <u>trafikkultur</u> ((E2 takes tip of pen)) (...)
Element 7c at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	Element 2 [ø:m] eller ((looks at E2)) <u>lastbil</u> ((E2looks up)) (.) <u>overhalinger</u> som der har været ((E2 nods E1 screen)) <u>medieomtale</u> af
Element 3 Af Lars from Offentliggjort 14.01.06 kl. 22:30	Element 3 .hh ø:m den er så ((frown))tilbage fra ((eyebrows up)) <u>2006</u> den her artikel ((chin/head back E2 looks frown)) ø:m (1.2)
Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler. Element 5 >>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have	Element 4 og så diskuterer man <u>lidt</u> ((E2 writes))(.) om der skal laves nogle ø: <u>forbud</u> ((turn head towards E2))(.) >mod det< (...)

forbud mod at overhale på motorvejene.	
Element 8 Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:	Element 5 =ø::*m: ((E2 grimace writes)) tsk og så <u>siger</u> en af dem fra <u>trafikpolitiet=repræsentanten</u> han <u>siger</u>
Element 10 Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre. Element 11a Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,.	Element 6 ((ceiling)) at ø: (1.2) det ikk ((eyecontact)) nødvendigt ø:m fordi >loven er egentlig< ((slight head beat)) <u>god nok</u> ((E2 nods))
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert. Element 13a >>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	Element 7 ø:m man ((slight head beat)) > <u>må</u> ikke <u>overhale</u> < hvis der- ((E2 slight nod)) hvis det til <u>væsentlig</u> gene for nogen ((E2 looks E1 moves body side to side)) <u>bagfra</u> ((E2 paper nods))sån hvis de skal bremse <u>væsentligt</u> op
	Element 8 (men) (0.7) > <u>spørgsmålet</u> er så< om det (.) >er en< <u>gummi formulering</u> ((screen)) .hhh ((E2 glance)) ø::m (2.4) ((E2 writes)) tsk
15a Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed,	Element 9 >og så er der også nogen der <u>siger</u> < det e:r eller <u>formanden</u> for <u>rådet</u> for for <u>større</u> ^ <u>færdselssikkerhed</u> ø:m ((points at screen))
Element 3 Af Lars from Offentliggjort 14.01.06 kl. 22:30	Element 10 nu hedder det ((quick glance E2 looks)) <u>rådet</u> for <u>sikker trafik</u> så det- derf- ((E2 smiles nods)) der kan man <u>også</u> se det en gammel artikel (...)
Element 15b/c er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 11 Han siger at ø:m det tsk ø:m det ((slight chin beat)) <u>altid</u> den der kommer <u>bagfra</u> der har- har ø: <u>ansvaret</u> (...)
	Element 12 tsk så ø: ja så det lidt en en <u>debatartikel</u> eller lidt ((screen)) <u>synspunkter</u> på ((ceiling screen)) på den her <u>debat</u> ø:m (1.4)
Element 2	Element 13

Elefantoverhaling er en daglig plage	Jeg vidste ikk ((eyebrows up)) det hed ((E2 looks)) <u>elefantoverhalinger</u> (1.8) ((E1 glance E2 looks down lifts eyebrows frown grimace))
Element 4/5/9/12 lastbil/overhale/overhaling	Element 14 det bliver det åbenbart <u>kaldt</u> ((screen)) når en <u>lastbil</u> <u>overhaler</u>

FI-3 (F)

Tekstforlægelementer	FI-3
Element 7a Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg	Element 1 .hh *godt ((turns toward F2 F2 looks ready to write)) >men den her gang< er vi altså i ((head beat to the right)) <u>Jylland</u> (...)
	Element 2 ((l-hand up to the left)) °vi bevæger os lidt vestpå her ikk° (...)
Element 7a Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg	Element 3 og ø:: ((crosses arms)) Det er en <u>sag</u> fra ((screen)) fra: >Søn^derborg< (...)
Element 1 jp.dk Element 7c at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	Element 4 tsk n ar^ <u>tikel</u> fra ↓ <u>Jyllandsposten</u> . ((looks)) (...)
	Element 5 og ø:m de har så- ((screen)) .h [de har så=] (...)
Element 1 jp.dk Element 7c	Element 6 <u>Hva?</u> (...) ((eyecontact)) <u>Jyllandsposten</u> [ja.] (...)

at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	
Element 7c at Morgenavisen Jyllandposten har sat fokus på trafikulturen på motorvejene.	Element 7 ((screen)) og de har så sat fokus på trafikulturen på ((looks)) <u>motor</u> vejen (...)
	Element 8 som jo er et ((slight eyebrows up - ironic?)) væsentligt <u>emne</u> ((screen))
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 9 Og <u>det</u> der <u>sån</u> er det <u>store problem</u> <u>der</u> =(...) [det] er altså at der er <u>lastbiler</u> ((looks)) som ligger og <u>overhaler</u> (...)
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 10 =og det er altså til <u>fare</u> for trafikken og skaber <u>gener</u> i trafikken ((F2 nods))
Element 6 Så ville man også undgå de mange uheld der skyldes at en lastbil ligger i venstre bane<<.	Element 11 og ø: ((F2 looks)) det de altså <u>jenige</u> om at der er en del problemer og f- ((slight shake of head eyebrow up)) altså <u>farer</u> simpelthen ved at at lastbiler <u>overhal</u> [er] (...)
Element 5 >>Alle lastbiler skulle i dagtimerne have forbud mod at overhale på motorvejene. Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod overhalinger for lastbiler.	Element 12 så man har diskuteret ((F2 looks up)) .hh ((F2 writes)) om det var muligt at <u>lave</u> et <u>to^talforbud</u> for (.) <u>lastbiler</u> og for at de sku <u>ku overhale</u> (1.2) ((screen)) (...)
Element 2 Elefantoverhaling er en daglig plage	Element 13 ø:m ((looks)) tsk å: ((tiny smile)) og overskriften på artiklen det er ((screen))) <u>elefantoverhaling</u> ((smiles)) er en <u>daglig</u> ((F2 kigger op)) <u>plage</u> . (...)
Element 2 Elefantoverhaling er en daglig plage	Element 14 \$Elefantoverhaling\$ ((smiles)) er en daglig plage((F2 nods)) (...)
Element 4 Rigspolitiet afviser et totalt forbud mod	Element 15 Nå .hh hh. ((F2 looks)) >men <u>det</u> ((slight shake

<p>overhalinger for lastbiler.</p> <p>Element 9</p> <p>>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler</p>	<p>of head)) desværrer ikke mulig< ((chin down looks)) og og ((neutral))lave et <u>totalforbud</u> så ø:m de ha:r</p>
	<p>Element 16</p> <p>Det der så ((screen)) <u>to</u> der <u>udtaler</u> sig <u>omkring</u></p>
<p>Element 8</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p>	<p>Element 17</p> <p>der er en ø:: en ø: s- politi chef inspektør- chefpolitiinspektør fra ^rigspolitiets ((smiles)) ^færdselsafdeling (0.7) .hh som >hedder Mogens Vilbert<</p>
<p>Element 8</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p>	<p>Element 18</p> <p>og han siger at ø:m >det kommer ikke til at <u>↑ske</u><</p>
<p>Element 8</p> <p>Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra Rigspolitiets Færdselsafdeling afviser ideen:</p> <p>Element 9</p> <p>>>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.</p>	<p>Element 19</p> <p>>grundlæggende set siger han< det- det kan ikke >lade sig <u>↑gøre</u><</p>
<p>Element 10</p> <p>Men der gælder de samme regler for lastbiler, som for andre.</p>	<p>Element 20</p> <p>De er nød t- ((looks)) men til >gængæld så er lastbiler selvfølgelig nød til at overhale de-< æ- >hvad hedder det< <u>overholde</u> de <u>almindelige</u> trafikregler= (...)</p>
<p>Element 11a</p> <p>Der står således i færdselsloven §21 om overhaling,</p> <p>Element 11b</p> <p>at det skal ske uden fare for andre.</p>	<p>Element 21</p> <p>Og trafikregler det er >jo sådan at man< <u>ikke</u> må overhale selvfølgelig hvis man er til fare for <u>↑andre</u></p>
<p>Element 13a</p> <p>>>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.</p>	<p>Element 22</p> <p>og man ska: man må ikke overhale hvis det betyder at ø: ((F2 looks up)) den ((r-hand to the left and forward)) <u>bagfrakommende</u> ((arms crossed)) bilist er nød til at lave en <u>væsentlig</u> opbremsning (...)</p>
<p>Element 11</p> <p>Der står således i færdselsloven §21 om overhaling, at det skal ske uden fare for andre.</p>	<p>Element 23</p> <p>Ja. Man må <u>ikke</u>- ((F2 writes)) man må <u>ikke</u> <u>overhale</u> >hvis man er til <u>fare</u> for andre.<</p>

	(...)
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 24 og man må <u>ikk overhale</u> hvis man (1.0) er til <u>stor gene</u> for andre
Element 13a >>En overhaling må ikke foretages sådan, at bilister, der kommer bagfra tvinges til at bremse væsentlig op.	Element 25 >det vil sige< hvis man ø: hvis man tsk kommer til at tvinge nogen andre til at lave en <u>væsentlig</u> nedbremsning (...) ø:m *m ((screen)) (...)
	Element 26 ((leans over screen))ø:m *mmm (>øjeblik<) (3.2) ja. >og så siger han< ((F2 looks))
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 27 det- det kan til gengæld så godt betyde ((eyecontact)) hvis man som personbil ((r-hand up beat)) <u>ligger</u> bagved en <u>lastbil</u> ((F2 nods writes))
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 28 så kan man godt komme til at <u>ligge</u> der i ((eyebrows)) <u>lang</u> tid, (1.2) (...)
Element 12 Derfor må en lastbil ikke bare blinke ud til overhaling, hvis det generer andre bilister der allerede er ved at overhale.<< fastslår Mogens Wilbert.	Element 29 fordi at ((F2 writes F1 looks before him)) så kan man jo ikke (.) <u>påstå</u> ((looks at F2)) at °man har været til væsentlig gene (.) *ø::h >som sådan<°
Element 14 Det kan til gengæld også godt betyde, at man i en personbil kan komme til at ligge bag en lastbil i lang tid.<<	Element 30 m- fordi de ((l-hand movement straight line to the left)) >ikk har skulle bremse så meget ned <u>↑ikk</u> < men man kan ((hands out parallel beat)) <u>godt</u> ligge <u>bagved</u> i <u>lang</u> tid
	Element 31 >sådan forstår jeg det i hvert fald at det er det < de:r ((F2 looks)) (.) >kan være <u>problemet</u> <u>ikk</u> ?< (...)
Element 9 >>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt	Element 32 [at det kan] man <u>ikk</u> sådan <u>lovligt</u> <u>lovmæssigt</u> gøre noget ved ((F2 looks)) >°desværre°< .hhh

forbud mod overhaling for lastbiler.	((screen F2 frown grimace))
	Element 33 Og <u>så</u> er der den ((r-hand beat)) <u>anden</u> <u>person</u> der <u>udtaler</u> sig ((F2 looks down))
Element 15a Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed,	Element 34 som e:r direktør i Rådet for Større ((F2 looks up))^Færdselssikkerhed
Element 15a Ifølge Rene la Cour Sell, direktør i Rådet for Større Færdselssikkerhed,	Element 35 =han hedde:r \$Rene la Cour ((smiles blinks)) <u>Sell</u> \$ ((straightens up smiles wide F2 writes))
Element 15b/c er det dog altid den, der kommer bagfra, der har hovedansvaret for ikke at køre for tæt på og for at afpasse hastigheden, hvis en bilist foran lægger an til overhaling.	Element 36 .hh og ø:::m *mmm (0.7) han- ((light shake of head)) >han siger sådan set bare< ((turns toward F2)) at det e:r >at det den der kommer bag fra< der har- der har <u>ansvaret</u> for (.) å sørge for å- å bremse >hvis de:r hvis de:r< en <u>lastbil</u> >hvis der er andet< (...)
Element 9 >>Man kan ikke med rimelighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.	Element 37 så der er ikke <u>lovhjemmel</u> <u>til</u> at man kan <u>lave</u> °totalforbud for lastbiler (0.6) at de skal overhale (.) at det sker° ((der skrives)) (5.0) tsk (2.0) Det <u>det</u> (...) .hh hhhh.

Tekst 4 'Trivialnatur'

1	Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje – uha, det gør de.
2	I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.
3	Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.
4	Nyttevildtet kvitterer ved kasse 1.
5	Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.
6	Det er bare ikke god natur.
7	Det er trivialnatur.
8	Harer, rådyr og fasaner findes overalt.
9	De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.

FI-4 (A)

Tekstforlægelementer	A1-4
	Element 1 Okay ((A2 gaze direct)) det her det simpelthen((eyebrows up?)) bare et afsnit ((A2 leaning forward getting ready to write resting on table)) af en .hh ((eyebrows up A2 gaze down A1 lifting both arms)) samlet ((24:16 palms inwards 'container' downwaving hands beat a bit before lowering them out to the sides with palms up gather them in front of body and rests them on table 24:17)) artikel ((sinks))
	Element 2 .hh ((move head up chin up and down) Hrøm (breast raises and lowers)) som vi så ligesom kommer ind midt i (.) tk
Element 1a Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de.	Element 3 .hhh ((A1 glance direct slight nod gaze screen)) Det ikke ((slight wave with head) fordi landmændene ((eyebrows up)) <u>ikke</u> ((slight nod)) laver naturpleje ((eyebrows slightly down))

Element 1b Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de.	Element 4 ((eyebrows even wider up))u:ha det gør *de. ((direct and back))
Element 2a I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 5 .hh I deres <u>segne</u> øjne\$ (.) har de enormt travlt med at lave en ø: ((leaning towards screen)) lave en ((leaning further)) ø: .hh <u>grumme</u> fin natur
Element 2b I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 6 som *gavner ((A2 leans lower down over table supports chin by left hand elbow resting on table)) nyttevildtet.
Element 3 a/b Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 7 Det sk- ø: kaldes <u>vildt</u> eller <u>naturpleje</u> .hh (head slight up) Når man <u>anlægger</u> ((eyebrows)) \$ <u>brakstriber</u> \$. (1.0)((chin down slight nod agitated pronunciation head lowered towards screen)) \$ <u>vildtagre</u> og < <u>planteremiser</u> > >å planter <u>remiser</u> < (1.2)
Element 3c Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 8 og det virker. (2.0)
	Element 9 ((eyebrows up slight shake of head)) °Det lyder helt af helvedes til det her° .hhh (...)
Element 4 Nyttevildtet kvitterer ved kasse 1.	Element 10 Nå [Nå nyt]tevildtet kvitterer ved kasse <u>et</u> .
Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.	Element 11 <Rådyr harer agerhøns> og fasaner elsker vildtstriber ((eyebrows up)) <u>billevolde</u> ((slight nod)) .hh [og lidt ((chin down)) <u>barjord</u>] ((A2 giggles))(1.2)
Element 6 Det er bare ikke god natur. Element 7 Det er trivialnatur.	Element 12 Det <u>bar</u> : ikke go natur. Det er trivial((slight beat move to right with head))natur (2.2)
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 13 .hh Harer rådyr ((head slight up and down)) og fasaner findes overalt.
Element 9	Element 14

De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	.hh å de skal (head slightly towards screen) <u>bar</u> : ha (.) noget at spise ((snøft)) og lidt skjulesteder((wavy move with head in rhythm straightens head up)) (3.0) ((glance slight shake with head)) (4.5) ((A2 glance))
	Element 15 Ja. Det var det. ((A1 glance makes grimace with lips pressed firmly))

FI-4 (B)

Tekstforlægelementer	B1-4
Element 1a Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de.	Element 1 ((moves body looks up wettens lips)) Okay. ø::m det <u>handler</u> ((glance)) om: ((B2 glance)) .hh <u>landmænd</u> som: ((B1 looks up)) (.) tsk som anlægge:r *æ det de *kalde:r ((glance eyebrows high up)) æ <u>naturpleje</u>
Element 3 Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 2 ((screen)) >og det vil sige< at (1.0) ((B2 glance)) de: ø::m (1.7) >de blandt andet< anlægger brakstriber=vildtagre .h og planter <u>remiser</u> ((B1 glance B2 giggles)) (...)
Element 4 Nyttevildtet kvitterer ved kasse 1.	Element 3 og ø::m Det som det <u>gør</u> (.) er at ø:: den <u>effekt</u> det har (.) er at at <u>nyttevildtet</u> ((eyebrows)) ø:m ((glance)) >nyder godt af det her< (2.3) ((B2 slight nod))
Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.	Element 4 >å for eksempel< æ:m rådyr og harer og agerhøns og fasaner de <u>elsker</u> de her <u>vildtstriber</u> og ((øjebryn)) <u>billevolde</u> og lidt > <u>barjord</u> < ((glance giggles smiles)) (...)
Element 6 Det er bare ikke god natur.	Element 5 Og så kan man <u>sige</u> at (5.0) ((B1 quick glance up and down)) at det (.) om- om det er <u>god natur</u> eller <u>ej</u>
Element 7 Det er trivialnatur.	Element 6 Der er * <u>nogn</u> (.) der vil <u>mene</u> at det er ((lift of

	eyebrows slight head beat)) <u>trivial</u> natur (1.3)
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 7 .hh fordi at der er <u>harer</u> <u>rådyr</u> og <u>fasaner</u> over <u>alt</u> =((slight shake of head))= <u>findes</u> over <u>alt</u>
Element 9 De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	Element 8 De skal sådan set <u>bare</u> ha (.) ha noget at <u>spise</u> og lidt ((B1 gaze at B2)) sk- og lidt skjulesteder

FI-4 (C)

Tekstforlægelementer	C1-4
Element 1	Element 1 Okay (.) ((hands showing increased form pointing at screen eyebrows slight shake of head)) Det ud af en større artikel så de- der ((hands forms wheel)) ikk så meget <u>mening</u> i det her ((hands showing increased form)) lille stykke (...)
	Element 2 ((hands up palms facing screen)) Bare lige så du er advaret
Element 1b Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de.	Element 3 Ø: det handler om ((open hands in midair beats towards screen)) <u>landmænd</u> der laver ø: (.) ((glance at screen and back again b-hands quotation marks)) <u>naturpleje</u>
Element 3 Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 4 Og ((b-hands quotationmarks beat)) <u>naturpleje</u> ø:: ((glance at screen)) Det er når du <u>anlægger</u> sån ø: ((C1 hands forming 'list' C2 glance hand beats)) <u>brakmarker</u> .hh å ((leans towards screen)) .hh <u>vildt</u> <u>agre</u> og <u>plant-</u>
	Element 5 ((straightens up)) altså du ((hands 'presenting' beats)) du <u>laver</u> noget for ligsom at sige
	Element 6 nu skal de lig- ((b-hands waving parallel to the right)) <u>naturen</u> have <u>tid</u> til at slappe af ((b-hands wheels parallel)) eller >hvad man nu kalder

	det<
	Element 7 ((slight rounding gesture)) når du ikk lige ((hands draws vertical lines parallel)) planter korn °Så vidt jeg lige kan forstå på det her ^ikk°
	Element 8 ø: >og så sir man< altså ((right hand beat)) <u>nyttevildt</u> og får-
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 9 altså når du ((both hands 'presenting' in beat)) <u>gør</u> det så får du det de kalder ((glance both hands make quotation marks)) <u>nyttevildt</u> ((C2 glance)) ((beats with quotation marks))
Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.	Element 10 Nyttevildt det e:r ((C2 glance C1 forming 'list' with hands 'counting')) <u>rådyr</u> og <u>harer</u> og <u>agerhøns</u> og <u>fasaner</u> f.eks.
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 11 .hh Og de siger 'Jamen vi kan <u>se</u> at når vi ((hands 'presenting' towards computer (left) C2 glance)) <u>laver</u> det <u>her</u> ((hands 'presenting' (right) eyecontact))
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet. Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.	Element 12 så kommer de her ((slight shake C2 nod)) <u>dyr</u> og ((weighs hands in air)) <u>spiser</u> det Det kan de godt <u>li</u>
	Element 13 ø::h ((leans toward screen)) men <u>den</u> her der <u>så</u> har skrevet artiklen siger så
Element 6 Det er bare ikke god natur.	Element 14 men det ba:r ikke ((quotation marks)) <u>god</u> natur ((eyecontact)) de her ((asynchronically wheeling gesture)) hvad kaldte han det ((leans toward screen)) <u>Natur</u> <u>\$pleje\$</u>
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 15 fordi at ((forming 'list' with hands 'counting')) harer rådyr fas- de her ((making quotation marks)) <u>nyttevildt</u>
Element 8	Element 16 De ø:m de findes <u>overalt</u> og ((slight shake of

<p>Harer, rådyr og fasaner findes overalt.</p> <p>Element 9</p> <p>De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.</p>	<p>head)) >å de skal sådan set bare have et eller andet at spise<.</p>
<p>Element 3</p> <p>Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.</p>	<p>Element 17</p> <p>Det er ikke nødvendigvis de her ((hands forms a plane)) <u>brak marker</u> ((glance at leans toward screen))</p> <p>(...)</p> <p>[og] .hh hh. øh °atubetubetuu ° \$vildt agre\$</p>
<p>Element 9</p> <p>De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.</p>	<p>Element 18</p> <p>og så skal de ((cast of left hand head slight to the right)) have skjulesteder (.)</p>
<p>Element 9</p> <p>De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.</p>	<p>Element 19</p> <p>h- altså ((hands out)) når de bare har de her ((formin 'list')) <u>spiseting</u> og <u>ting</u> at <u>skjule</u> sig i så er det ((slight shake of head arms outwards palms facing up)) egentlig okay</p>
<p>Element 3</p> <p>Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.</p>	<p>Element 20</p> <p>Det ikk nødvendigvis ((r-hand forming a triangle))de her ((quotation marks)) (.) <u>naturplejeting</u></p> <p>(...)</p>
	<p>Element 21</p> <p>ø:m det siger altså ((hands up)) >det er spørgsmålet at sige< ((open palms))</p>
<p>Element 2a</p> <p>I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.</p>	<p>Element 22</p> <p>Jamen ((C2 glance C1 glance Hands crossing gesture before torso)) <u>landmændende</u> laver det de selv mener er ((quotation mark in rhythm)) \$natur \$pleje</p>
<p>Element 2a</p> <p>I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.</p>	<p>Element 23</p> <p>Det så det her ((wheel)) med de laver de <u>marker</u> som der skal <u>gavne nyttevildtet</u> (('container' beat)) tingeli^hut</p>
	<p>Element 24</p> <p>Og så <u>ham</u> eller <u>hende</u> der har <u>skrevet</u> artiklen mener så</p>
<p>Element 6</p> <p>Det er bare ikke god natur.</p>	<p>Element 25</p> <p>'Jamen det jo ((slight shake of head hands outwards)) ikk Det bare ((slight shake of head)) ikke <u>god natur</u> Det <u>ikk naturligt</u> >tror jeg det det der menes med det< ((C2 nods C1 looks at</p>

	screen taps)) ↑Ja
--	-------------------

FI-4 (D)

Tekstforlægelementer	D1-4
	Element 1 Nu handler det om na [^] turen ø:: (1.2)
Element 1 Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de. Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 2 >fordi< ((looks at D2)) det jo ikk fordi at ((slight head beat)) landmændene ikke prøver at pleje ((screen)) lave naturpleje eller ((r-hand fingers with shirtneck slight round gesture)) det de ligsom selv kalder naturpleje
Element 3 Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstribes, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 3 =det vil sige de laver .hh ((r-hand outwards 'counting' in beats)) ø: brakstribes og vildtagre og (.) ((leans toward screen)) remisser ((straightens up looks at D2))
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet. Element 4 Nyttevildtet kvitterer ved kasse 1.	Element 4 ø: og det er ((screen)) ligesom for at tage hånd om det her ((looks at D2)) nyttevildt (1.2) som (.) >bliver skudt< ((screen)) >en gang i mellem<
Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstribes, billevolde og lidt barjord. Element 3 Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstribes, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 5 .hh øh dvs. ((r-hand outwards 'counting' in beats)) rådyr harer agerhøns fasaner tsk ((looks at D2)) som elsker de her ((b-hands form straight surface)) ø: stribes af ((hands to the side open palms waving slight from side to side)) brakjord der ligger rundt om (.) ((screen)) om mar [^] kerne
Element 6 Det er bare ikke god natur.	Element 6 (.)Men det er så ((hands still up slight beats)) bare ikke ((glance)) ↑god natur ((screen)) ø:m ((hands down))
Element 8	Element 7

Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	fordi de her ((leans toward screen))
Element 7 Det er trivialnatur.	Element 8 Eller det det bliver kaldt for (.)((looks at D2)) <u>trivi^al</u> natur. (.)((screen))
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 9 fordi de her <u>harer</u> <u>rådyr</u> <u>fasaner</u> og så ((slight head beat)) <u>videre</u> (.) ø: ((glance)) lever ((hands 'presenting' outwards)) over^ <u>alt</u> ((screen))
Element 9 De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	Element 10 og de skal bare ((looks at D2)) have noget at ((head beat)) <u>spise</u> o:::g nogle ((slight head beat)) <u>få</u> (.) ((headbeat)) <u>skjulesteder</u> . (1.8)

FI-4 (E)

Tekstforlægelementer	E1-4
	Element 1 ((straightens up)) Ja hh. tsk ø::m tsk Det er så en ø: tsk <u>lettere</u> (.) <u>sarkastisk</u> ø: fremstilling af en na- ((eyecontact)) af ((slight nod)) <u>miljø</u> ø:: <u>planlægning</u> =((slight frown)) <u>miljø</u> ø:*m ((glance)) <u>beskyttelse</u> af <u>natur</u> (...)
Element 3c Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker. Element 5 Rådyr, harer, agerhøns og fasaner elsker vildtstriber, billevolde og lidt barjord.	Element 2 ((screen)) ø:m: fordi <u>landmænd</u> de kan åbenbart få noget <u>støtte</u> (0.6) ved at((glance)) <u>indhegne</u> >og sånoget< og så <u>tiltrække</u> vildt hh ø: og <u>harer</u> >og sådan noget< på deres ø:(.) <u>jord</u>
Element 2b I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 3 ((glance)) <u>Nyttevildt</u> =er((E2 nods))(.) begrebet
	Element 4 ((scratches hand/finger)) tsk ø::m: ((screen)) og det sarkastiske kommer så ind ved at ø:m ((ceiling)) tsk ((E2 looks)) .hh at ø: ((E2 paper)) den her > <u>person</u> som så <u>skr</u> iver det<

<p>Element 6</p> <p>Det er bare ikke god natur.</p>	<p>Element 5</p> <p>syns åbenbart <u>ikk</u> det er den <u>rigtige</u> måde ((E2 blik)) at beskytte ((looks)) naturen på ((E2 nods)) (0.7)</p>
<p>Element 7</p> <p>Det er trivialnatur.</p> <p>Element 8</p> <p>Harer, rådyr og fasaner findes overalt.</p>	<p>Element 6</p> <p>Hun kalder det <u>trivial</u> ((screen)) natur (.)((E3 nods)) ø:m fordi det sker allerede ((glance)) i <u>forvejen</u> ((E2 looks)) er ligesom det der er pointen</p> <p>(...)</p>
<p>Element 8</p> <p>Harer, rådyr og fasaner findes overalt.</p>	<p>Element 7</p> <p>((eyecontact)) =De her <u>harer</u> å (.) og ((ceiling)) ø: fasaner >og sånnoget< de er <u>ikk</u> <u>truede</u> og ((slight shake of head)) >så videre<</p>
	<p>Element 8</p> <p>og de- >det <u>egentlig</u> bare< (.) >at lave nogle <u>foranstaltninger</u>< for >noget der< <u>alligevel</u> ville være ((E2 nods)) sket af naturen selv ((E2 nods looks))</p>
<p>Element 2b</p> <p>I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.</p>	<p>Element 9</p> <p>((screen)) ø:m ((ceiling)) (2.8) Så hh det sån lidt ((E2 nods)) m- <u>landmændene</u> der får et et <u>hug</u> ((e2 nods)) i- i- i- i et forsøg på deres <u>imagepleje</u> ((E2 nods writes)) (4.3) >som så også har en °<u>økonomisk</u> interesse°< .hh ((ceiling))</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 10</p> <p>m: °ja.° ((screen)) Men det <u>me: get</u> ((E2 looks)) det- d- Nu det kun et lille ((r-hand index finger and thumb 'piece')) <u>uddrag</u> men Det jeg har læst</p>
	<p>Element 11</p> <p>men ø: det- den- ((waving r-hand round before him)) <u>genren</u> er >hvad hedder sånoget< ((frown)) <u>klumme</u> eller <u>kommentar</u> ((E2 nods)) °så det er jo meget subjektivt°</p> <p>(...)</p>
<p>Element 6</p> <p>Det er bare ikke god natur.</p>	<p>Element 12</p> <p>((head beat))=Der en <u>en</u> <u>en</u> der <u>nogle</u> <u>måder</u> at be- >at beskytte naturen på< der er <u>mere</u> <u>rigtig</u> end andre eller der er nogle ideologier=</p> <p>(...)</p>
<p>Element 6</p> <p>Det er bare ikke god natur.</p>	<p>Element 13</p> <p>der er ((screen)) mere <u>rigtige</u> end andre ((E2 nods)) Eller >syns at være <u>præmissen</u> for at ku</p>

	skrive på den måde her< ((frown)) .hhh hhh.
--	---

Fl-4 (F)

Tekstforlægelementer	Fl-4
Element 1	Element 1 ((looks at F2)) Godt ø::: Ja. ((screen)) vi er lige ude i et andet område, jeg tror vi er ((looks)) kommet endnu længere vestpå, jeg ((screen eyebrows)) aner det ikk for der er ikke nogen >kilde på det her,<
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 2 .hh men det er i hvert fald en ((looks)) ø: (.) .hhh en ø: per^sonlig (.) holdning ((crosses arms)) til landmænd (...) [og til deres: gøren (.) for naturen (.)
	Element 3 og ø: tydeligvis en som ikke er ((chin up beat)) superglad for (.) >for landmænd<
	og starter i meget sarkastisk stil med at sige
Element 2 I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 4 Ja de tror de gør en ^masse godt for naturen de der landmænd det påstår de i hvert fald selv ((←monoton high pitch))
Element 1 Det er ikke, fordi landmændene ikke laver naturpleje - uha, det gør de.	Element 5 og Uha! ((tiny smile)) (.) .hh hvor de gør ^meget, ø::m (.)
Element 6 Det er bare ikke god natur. Element 7 Det er trivialnatur.	Element 6 tsk og ender i den lille korte del af teksten her med at konkludere at ((F2 glance)) ø: det som ^de skaber, landmændene, det er (.) trivialnatur. (1.6)
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 7 Og trivialnatur det betyde:r at det er sånoget der er ((tiny shake of head)) mange af- ((F2 glance)) meget af ikk? (...)

Element 9 De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	Element 8 så noget som <u>ikke er</u> (.) ((tiny shake of head)) særlig <u>eksotisk</u> og særligt <u>specielt</u> og som e:r >kan man sige< æ: ((F2 glance)) den nemme na tur
Element 9 De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	Element 9 der hvor <u>fa^saner</u> trives f.eks. fasaner >nævner de som eksempel fordi<((← same high pitch)) at at fasaner er nogle der de:r der klarer sig <u>nemt</u> (.)
Element 9 De skal bare have noget at spise og lidt skjulesteder.	Element 10 bare der er et sted at <u>gemme</u> sig. så: har de <u>egentlig</u> ikke brug for særlig mange ting.
Element 3 Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstribes, vildtagre og planter remiser, og det virker.	Element 11 så ø:m så der bliver lagt ((tiny head beat)) <u>brakstribes</u> der bliver lagt h ((screen)) hh >altmulig< sån >fagbetegnelser< for °hvordan de nu planter den her natur° (.)
Element 8 Harer, rådyr og fasaner findes overalt.	Element 12 Ha- <u>harer</u> <u>rådyr</u> og <u>fasaner</u> °snakker de om at de findes overalt° ((F2 writes)) (5.5) (...) og <u>rådyr</u> (...) ja (...)
Element 2b I deres egne øjne har de enormt travlt med at lave en grumme fin natur, som gavner nyttevildtet.	Element 13 [je]g vil sige basalt <u>set</u> er der ikke ((screen))der er ikk så <u>meget</u> af det Det her det er sån et lille- Et <u>opråb</u> (...) =til- til <u>nogen</u> om at a: a at <u>landmændene</u> ikk er <u>helt</u> så så <u>gode</u> som de gerne ((tiny head beat to the left)) <u>selv</u> vil gøre sig <u>til</u> (...) (.) ja det er det= (...)
Element 6 Det er bare ikke god natur.	Element 14 =ja (.) Deres behandling af naturen e:r ((tiny shake of head)) ø:m >som jeg læser det< ud fra deres egne interesser og den er <u>ikke</u> (.) den er ikke <u>særlig</u> °god for naturen°

	<p>(...)</p> <p>=ja? <u>Kort</u> (.) <u>tekst</u> (.) og</p> <p>(...)</p> <p><u>rimeligt</u> (.) °klart budskab°</p> <p>(...)</p>
<p>Element 3c</p> <p>Det kaldes vildt- eller naturpleje, når man anlægger brakstriber, vildtagre og planter remiser, og det virker.</p>	<p>Element 15</p> <p>jamen det er- det er <u>skrevet</u> som en artikel så det [ikk]</p> <p>(...)</p> <p>[det er] <u>ikk</u> skrevet som <u>læserbrev</u> °eller noget°</p> <p>(...)</p> <p>Så det e:r Det <u>virker</u> også sån lidt me:re ((F2 looks)) <u>sagligt</u></p> <p>(...)</p> <p>[Ja]</p> <p>(...)</p>
	<p>Element 16</p> <p>Jeg vil tro at det bare er en del af af en lang artikel</p> <p>(...)</p> <p>øh som øh ((F2 writes)) som har som en ja (1.5) Som ((F2 straightens up looks)) <u>minder</u> om en slags <u>klumme</u> eller slags ø::</p>

Synoptiske fremstillinger fra FI til AI

Synoptiske fremstillinger over ToT AI med regibemærkninger

Tekst 1 Hamam

AI-1 (A)

A1-1	A2-1
Element 1 ((pc A2 papir)) Hrmhrm ((A2 blik)) Det en ((A1 glance A2 paper)) <u>artikel</u> der <u>hedder</u>	((scratches cheek)) Ø::m Ja altså det er en <u>artikel</u> ((leans forward)) der <u>hedder</u>
Element 2 I ((blik slight øjenbryn drej af hoved til højre)) <u>ham</u> ((gaze)) <u>ammens</u> ((head beat rhythm)) <u>trygge</u> <u>favn</u> (1.2)((A1 looks down))	i((leans forward over paper)) <u>hamammens</u> <u>trygge</u> <u>favn</u>
	((holds position)) som bliver fortalt her og den er fortalt i sånen (.) .hh en <u>nutids</u> <u>form</u>
Element 4 ((slight beat w chin)) <u>Klask</u> og <u>kommandoer</u> hører med i en <u>tyrkisk</u> ((A1 glance)) <u>hamam</u> ,	=hvor det er en mand der fortæller om sine oplevelser inde i en tyrkisk hamam (1.3)((straightens up))
	.hh Ø::m (1.2) og jeg tror egentlig=Jeg vil <u>ikk</u> fortælle dn((A3 glance))=>fordi den bliver fortalt< som sn <u>historisk</u> (.) <u>præsens</u> >eller sån< men=Nå >nu siger jeg det bare sådan som <u>hun</u> sagde det til <u>mig</u> < ((A3 nod gaze A2))
Element 3 .hh tsk ø:m (.) tsk og så er der en ø: en ((scratch nose))>hvad hedder det< en <u>manchet</u> .hhh((snøft)) °der hedder° Element 4 ((slight beat w chin)) <u>Klask</u> og <u>kommandoer</u> hører med i en <u>tyrkisk</u> ((A1 glance)) <u>hamam</u> ,	.hhh ((leans over table)) Der er sådan en <u>manchet</u> der <u>hedder</u> ø:: noget med ((hand resting on table open waving)) <u>klask</u> og ((slight shake torso rhythm)) <u>kommandoer</u> i en <u>tyrkisk</u> hamam. ((leans over table)) (...)
Element 4 ((slight beat w chin)) <u>Klask</u> og <u>kommandoer</u> hører med i en <u>tyrkisk</u> ((A1 glance)) <u>hamam</u> ,	Og ø: det bliver sån beskrevet hvordan at ((hand waves a bit)) <u>han</u> >er <u>inde</u> i< den her <u>hamam</u> ((straightens skirt))
Element 7 .hh Det <u>tar mere</u> end en halv ((A1 quick glance)) time <u>førend</u> hun <u>smiler</u> til mig ((snøft))	=og der går så mere end en halv time <u>før</u> ((hands waves round at hip)) <u>hende</u> der ligsom ((hand beat backwards)) <u>står</u> fo:r at ((slight round)) <u>behandle</u> folk inde i den her hamam=hun <u>smiler</u> til ham
Element 4 ((slight beat w chin)) <u>Klask</u> og <u>kommandoer</u> hører med i en <u>tyrkisk</u> ((A1 glance)) <u>hamam</u> ,	.hhh Og ø::m og hun er sånen ø- hun kommanderer <u>folk</u> <u>rundt</u> ((hands beats at hip)) inde i den der ((A3 glance)) <u>ha</u> <u>mam</u>
Element 9 Med ((A1 glance)) myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ((chin beat up)) <u>ud</u> til kanten og ned i det=i den ((eyebrows)) <u>varme</u> <u>sekskantede</u> <u>flise</u> (1.0).hhh <u>sikha</u> ((eyebrows	og får så <u>ham</u> ((hands along the sides gestikulating forwards)) gennet <u>ind</u> <u>midt</u> i rummet ø:m

look))klikken (	
Element 10a .hh Mens <u>dampen</u> stiger til Hrm-hrm vejrs mod de stjerneformede ((quick glance)) huller i kuplen .hh kryber jeg <u>langsomt</u> og <u>ubehjælpsomt</u> nærmere	((leans over paper)) hvor han skal ned i sånoget ((straightens up wiggle torso hand beat)) <u>damp</u> bad ((hand in round gesture A3 nods)) under sånen <u>kuppel</u>
Element 11 .hh ((eyebrows)) <u>Rædselsslagen</u> ved tanken om at mit ((slight lift of eyebrows)) <u>håndklæde måske</u> kryber af.	og øh han <u>går</u> ((A3 glance)) <u>åbenbart</u> med ((round gesture at hip)) <u>sådan</u> et <u>håndklæde</u> omkring sig
Element 11 .hh ((eyebrows)) <u>Rædselsslagen</u> ved tanken om at mit ((slight lift of eyebrows)) <u>håndklæde måske</u> kryber af.	fordi at ø:m han siger sån at ((round gesture both hands)) han er angst for eller ha- han ((round gesture both hands slight shake of torso)) har en <u>skræk</u> for ((A3 glance)) at det her <u>håndklæde</u> skal ryge <u>af</u> (...)
	Ø:m Men ø: <u>hende her</u> øh der bare bliver ((slight beat with hand rhythm)) <u>sån kaldt hun</u>
Element 13 Hun <u>hiver</u> i mine <u>ben</u> strækker mig <u>ud</u> og flår ((slight eyebrows)) <u>håndklædet</u> af mig	Hun ø:: tager <u>så</u> <u>håndklædet</u> <u>af</u> af ham
Element 14 .h Hun <u>henter</u> en <u>spand</u> og ((eyebrows)) <u>spuler</u> min ((eyebrows)) <u>nøgne krop</u>	og så ((beat with right hand)) <u>spuler</u> hun (...) [ha]ns <u>nøgne</u> ((clenches left hand in beat)) <u>krop</u> ((A3 blik))
Element 15 (1.2) ((slight head beat rhythm)) <u>Klasker</u> et stykke <u>stof</u> sammen (.) som hun har ((A2 changes position A1 glance)) <u>dyppet</u> i <u>spanden</u>	og ø: ((beat left hand up)) <u>klasker</u> ham ((A3 slight nod)) med sådan ((right hand up)) <u>vådt</u> ((A3 glance)) <u>håndklæde</u> ((right hand down beat))
Element 16 og ned af min ryg (.) <u>sejler</u> en ((glance)) <u>sky</u> af <u>skum</u> ((A1 screen then up at A2)) (.) 'Det var det'	så der sån ø: ((arm out to the side)) som han beskriver ((arms waving in rhythm)) <u>sejler</u> en <u>sky</u> af ((arms forward and up)) <u>skum</u> op ((A2 look A3 look smiles))

AI-1 (B)

B1-1	B2-1
Element 1 Det er en (('presenting' both hands looks at screen)) <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u> ((looks at C2 eyebrows up points at screen))	tsk ø:m ((lift eyebrows presses lips B3 direct B2 head beat)) I hamamens <u>dybe favn</u> .((B3 looks down at paper writes B2 sinks)) (...)

<p>Element 2</p> <p>Klask og kommandoer hører med ((B2 frown/eyebrows wrinkle)) i en tyrkisk hamam. ((B2 smiles (giggles?) waves head down))</p>	<p>((quick glance at B3)) <u>Klask</u> og <u>vand</u> ((head sways down and round a bit)) <u>hører</u> med i ((chin up)) en (0.6) \$klassisk ((head sways down a bit rhythm)) <u>hamam</u> ((head up)) ø:m (.) a- (.)</p>
<p>Element 3</p> <p>Også ((B1 eyebrow slight head beat)) hos kvinderne, hvor <u>alt</u> hænger til <u>skue</u> og <u>håndklæderne</u> <u>falder</u> ((B2 lift of eyebrows stiff smile))</p>	<p>også hos ((chin down eyebrows up)) <u>kvinderne</u> hvor <u>alt</u> kommer ((head sways in rhythm)) til <u>skue</u> og <u>håndklæderne</u> <u>falder</u>, (.) ((B3 direct glance and down))</p>
<p>Element 4</p> <p>Det tager mere end en ((B1 eyebrows)) <u>halv time</u>, førend hun ((eyebrows)) <u>smiler</u> til mig.</p>	<p>Ø:hm ((B2 glance at B3's writing)) der <u>går</u> en <u>halv</u> time før hun <u>smiler</u> til mig</p>
<p>Element 5</p> <p>Indtil <u>da</u> har jeg været overbevist ((eyebrows)) <u>om</u>, at hun har anset mig for at være ((slight head beat high eyebrows)) <u>lettere</u> <u>debil</u>. ((B2 smiles))</p>	<p>Indtil <u>da</u> har jeg troet at hun var <u>debil</u> ((slight nod with head)) (.) ((sink))</p>
<p>Element 6</p> <p>Med <u>myndige</u> <u>fagter</u> og <u>håndfaste</u> bevægelser kommanderer hun mig ud til <u>kanten</u> og ned fra den varme, <u>sekskantede</u> <u>flise</u>, (2.2) .hh <u>sicaklik</u>'en, ((eyebrows slight head tilt)) i <u>midten</u> af rummet ((B2 eyebrows stiff smile)).</p>	<p>Hun kommer <u>hen</u> til mig .hh og ((glance)) <u>stiller</u> sig på ((eyebrows up)) <u>kanten</u> af e:n ((eyebrows)) <u>sekskantet</u> ((sways/cast the head slightly from side to side)) <u>flise</u></p>
<p>Element 7</p> <p>Mens <u>dampen</u> stiger til <u>vejrs</u> mod de ((eyebrow)) <u>stjerneformede</u> <u>huller</u> i <u>kuplen</u>, <u>kryber</u> jeg <u>langsomt</u> og ubehjælpsomt <u>nærmere</u>.</p>	<p>=<u>dampen</u> stiger til <u>vejrs</u> (.) ((B3 nods))</p>
<p>Element 8</p> <p>(.) \$Rædselsslagen\$ ved <u>tanken</u> <u>om</u>, at mit <u>håndklæde</u> måske <u>kryber</u> <u>af</u>.</p>	<p>Jeg er <u>bange</u> for at ((B3 looks up B2 quickblik)) <u>håndklædet</u> ((B2 holds paper with right hand alone)) skal ((B2 quickblik)) <u>falde</u> <u>af</u> ((eyebrows wide up and down B3 nods slightly and looks down writes))</p>
<p>Element 10</p> <p>Hun <u>hiver</u> i mine <u>ben</u>, strækker mig <u>ud</u> og <u>flår</u> <u>håndklædet</u> af mig.</p>	<p>*ø::hm og >hun kommer over< og <u>flår</u> ((slight shake with head)) <u>håndklædet</u> ((slight smile)) af mig</p> <p>(...)</p>
<p>Element 11</p> <p>Hun <u>henter</u> en spand og ((eyebrows)) <u>spuler</u> min <u>nøgne krop</u>.</p>	<p>.hh hh ((giggles)) å ssp ssp hhh((laughing both smiles)) og kaster en spand <u>vand</u> ud over mig</p>
<p>Element 13</p> <p>og <u>ned</u> af min <u>ryg</u> sejler en ((eyebrows)) <u>sky</u> af <u>skum</u> ((B2 glance paper eyebrows nod stiff smile eyebrows writes B1 glance))</p>	<p>((with smiling voice)) og <u>ned</u> af min <u>ryg</u> <u>sejler</u> en <u>sky</u>((chin up)) af <u>skum</u>((chin up)) [04:04] ((presses lips smiles direct gaze smiles wider))</p>

C1-1	C2-1
Element 1 Det er en (('presenting' both hands looks at screen)) <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u> ((looks at C2 eyebrows up points at screen))	De:t er en <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u> ((glance))
Element 2 der <u>handler</u> = om e:n ((looks at screen)) <u>tyrkisk</u> <u>hama'm</u> ((glance))	((gaze at paper)) om en ((eyebrows head down beats)) <u>tyrkisk</u> <u>hama'n</u> (2.3)
Element 6 Men jeg (('presenting' hands towards screen)) <u>tror</u> det er et <u>badehus</u> for de:r- ((slight beat with head Open hands in rounding gesture)) eller et form for badehus ((slight beat with head eyebrows up closed eyes 'sneer')) mf- -ting	[.hh] Og det <u>foregår</u> i et <u>badehus</u> (.) ((scratches back))
Element 4 Ø:: .hh >Nu ved jeg ikk ((eyebrows up)) lige< ((Quick eyecontact)) hvad en ((C1 'rolling eyes' eyebrows up)) <u>hamam</u> er ((hands up presenting in midair torso leaned back a bit C2 looks)) Element 10b Han eller >Jeg ((outward gesture)) <u>tror</u> det er en han< Element 9a og ø: en: °at ø° han er ved en eller anden <u>dame</u> Element 9d <u>skriver</u> han eller ((outward gesture)) <u>hun</u>	hvor der er der er en ø::m (.) tsk Om det er ((slight beat with chin to the side eyebrows)) <u>hamanen</u> >som jeg ((blinks)) ikk ved hvad er< .h eller ((C3 glance)) om det er en kvinde
Element 7 for ((screen)) der=er=en de taler om at der skriv- ((left hand 'presenting' towards screen)) <u>Forfatteren</u> her ((C2 blik)) ø: .hhhh er ((slight frown)) <u>bange</u> for at ((iconic gesture 'towel around body')) <u>håndklædet</u> <u>falder af</u> ((slight shake head)) hhh ((giggles))	der er ((head beat)) <u>bange</u> for at tag <u>håndklædet</u> - ((pats with right hand on table)) <u>Bange</u> for at <u>håndklædet</u> skal ((C2 glance)) <u>falde af</u> ((C2 down)) inde i det her <u>badehus</u>
Element 11a Ø: fordi han er ((rounding gesture outwards)) meget ((cont.)) <u>nervøs</u> >sådan at han< ((parallel 'presenting' hands from side to side)) <u>ved</u> ikke helt hvad han <u>er</u> .hhh Element 10a Ø::m og det- det <u>handler</u> egentlig om >jeg <u>tror</u> det er første ((slight shake of head)) gang han har været der< fordi	.hh tsk Ø:: han er ((nods in beat)) <u>nervøs</u> for de:t e:r <u>første gang</u> han er der Det helt ((slight nod)) <u>nyt</u> ((C3 nods))

Element 11b og han er ((forms 'surface' down abdomen)) <u>meget</u> sån- ((slight rounding gesture)) sån- det <u>nyt</u>	
Element 12 Og så: er det at hun ((hands resting on hip S2 quick glance)) tager <u>håndklædet</u> ((slight eyebrows)) <u>af personen</u> å (.) <u>vasker personen</u> (0.4) <u>med</u> ((torso bit backwards))	Og så er der noget med at han tager ((slight movement of chin to the right eyebrows up)) <u>håndklædet af personen</u>
Element 13 Hun <u>spuler</u> krop- Den <u>nøgne</u> krop ((giggles)) hh (.)	og ((chin beats)) <u>spuler</u> den ((eyecontact)) <u>nøgne</u> krop ((C2 smiles looks down))

AI-1 (D)

D1-1	D2-1
Element 2 <u>Scenen er</u> ((draws horizontal line with r-hand)) <u>tyrkisk</u> ((D2 nods))	Ja. <u>Scenen</u> for <u>teksten</u> ø:
Element 3 tsk hos <u>kvinderne</u> ø:m hvor <u>fortælleren</u> (.) ø:m er ude og <u>prøve</u> ø:m >det <u>her</u> tyrkiske ha^ <u>mam</u> <	Det er en <u>kvindelig</u> <u>fortæller</u> ø:
Element 1 (1.2) vi <u>er i</u> ((smiles)) et ø: ((head beat)) <u>tyrkisk hamam</u> . [ø:m] (...) Element 2 <u>Scenen er</u> ((draws horizontal line with r-hand)) <u>tyrkisk</u> ((D2 nods)) tsk hos <u>kvinderne</u>	og vi <u>er</u> ((l-hand open beat)) altså <u>scenen</u> er ø: vi er <u>i</u> en ((l-hand open beats D2 glance)) <u>tyrkisk hamam</u> ((C3 nod)) .hh øhm inde hos <u>kvinderne</u> (...)
Element 3 ø:m hvor <u>fortælleren</u> (.) ø:m er ude og <u>prøve</u> ø:m >det <u>her</u> tyrkiske ha^ <u>mam</u> <	ø: hm øh og det ligsom ((l-hand beat)) den her fortæller <u>prøver</u> (hun prøver at hun) er ude og <u>prøve</u> ((glance)) >at være i en tyrkisk hamam.<
Element 4 og ø: <u>beskriver</u> ((cast with head)) hvordan ø:m den her <u>person</u> den her <u>kvinde</u> der ligsom er <u>massør</u>	så hun <u>beskriver</u> ø:: <u>hvordan</u> der er den her <u>kvindelige</u> ((hand beat smiles)) <u>massør</u> ((D2 glance B smiles nod) ø:
Element 5 ø:m med <u>kyniske fagter</u> ((rub hands))og <u>håndbevægelser</u> guider guider folk rundt ø:m tsk i det her ((slight form of container)) <u>massagering</u> de ligsom skal gøre ((slight b-hands	øhm som ø: ja <u>guider</u> men altså me-f- ((b-hands asymmetric wheels)) med <u>fagter</u> og <u>håndbevægelser</u> ((b-hands back and forth asymmetric)) ligesom går rundt ((D3 nods)) og øh <u>kommanderer</u> folk ((D3 look)) rundt ø::m

<p>beat)) <u>op</u> og <u>ned</u> og <u>rundt</u> ((rub hands))</p> <p>Element 6</p> <p>ø:m tsk og <u>hun</u> kommande:rer ((slight gesture open hands towards chest)) hun kommander<u>er</u> ligsom med <u>folk</u></p>	
<p>Element 6</p> <p>ø:m tsk og <u>hun</u> kommande:rer ((slight gesture open hands towards chest)) hun kommander<u>er</u> ligsom med <u>folk</u></p>	<p>Og ø::m ((r-hand beat)) <u>Ja</u> hh. hun kommander<u>er</u> med folk</p>
<p>Element 7</p> <p>og øh og ((holds hands out forming container)) <u>scenen</u> er ligsom den her det her ((widens up 'form' palms open fingers spread upwards looks p in the ceiling)) <u>store rum</u></p> <p>Element 8</p> <p>med sån ø: med sån ((hands forms small points with index finger and thumb still looks up in the ceiling)) <u>stjerner</u> op i hvæl((quick glance))vingen som sån ((b-hands forming a geometrical shape in midair)) <u>stort</u> nærmest <u>sekskantet bassin</u> inde i ((glance at screen hands still up)) <u>midten</u> af rummet som bliver kaldt en <u>sikha</u> ((rub hands)).h</p>	<p>og <u>scenen</u> er et stort sån ((D2 glance D3 glance)) *ø:: <u>seks</u>((both hands head high))<u>kantet rum</u> ((both hands back and forth asymmetrically))</p>
<p>Element 8</p> <p>med sån ø: med sån ((hands forms small points with index finger and thumb still looks up in the ceiling)) <u>stjerner</u> op i hvæl((quick glance))vingen som sån ((b-hands forming a geometrical shape in midair)) <u>stort</u> nærmest <u>sekskantet bassin</u> inde i ((glance at screen hands still up)) <u>midten</u> af rummet som bliver kaldt en <u>sikha</u> ((rub hands)).h</p>	<p>((looks at text)) ø: en <u>\$sikha\$</u> ((agitated pronunciation D2 glance D3 glance)) tror jeg det [hed]</p> <p>(...)</p>
<p>Element 8</p> <p>med sån ø: med sån ((hands forms small points with index finger and thumb still looks up in the ceiling)) <u>stjerner</u> op i hvæl((quick glance))vingen som sån ((b-hands forming a geometrical shape in midair)) <u>stort</u> nærmest <u>sekskantet bassin</u> inde i ((glance at screen hands still up)) <u>midten</u> af rummet som bliver kaldt en <u>sikha</u> ((rub hands)).h</p>	<p>=ø:m hvor der sån er ((r-hand up head high forming small round gesture C2 glance C3 nods)) <u>stjerner</u> og ting og sager <u>op</u> i((rounding gesture wider and closes)) <u>loftet</u></p>
<p>Element 9</p> <p>ø:m og ø: <u>journalisten</u> ((D2 giggles)) her hj hh er sån jhhhh ((eyecontact giggles)) <u>lettere</u> bange og forskrækket hh hh hhøver sån- den <u>kontante</u> <u>væremåde</u> a:f af den her <u>kvinde</u></p>	<p>.hh og <u>journalisten</u> eller <u>fortælleren</u> her er bange ø:((glance smiles)) lidt bange for <u>kvindens</u> <u>væremåde</u> fordi hun er ((both hands cest high and outwards)) sån <u>meget</u> <u>kontant</u> ((C3 glance))</p>
<p>Element 10</p> <p>som sådan((closed right fist up to shoulder)) <u>flår håndklædet</u> <u>af</u> hende ((right hand slight outwards))</p>	<p>ø:: det der så sker er at hun ((l-hand chest high outwards glance)) <u>flår</u> <u>håndklædet</u></p> <p>(...)</p>

Element 6 ø:m tsk og <u>hun</u> kommande:rer ((slight gesture open hands towards chest)) hun kommander <u>er</u> ligesom med <u>folk</u>	[dvs] hende der går rundt og ((l-hand still out in midair beats)) kommander <u>er</u>
Element 10 som sådan((closed right fist up to shoulder)) <u>flår håndklædet af</u> hende ((right hand slight outwards))	((closed fist 'draws back' abruptly)) <u>flår håndklædet af af fortælleren</u> og og så ((r-hand closed fist towards left shoulder beats outwards two-three times)) <u>tæver</u> hun hende med (...)
Element 11 og ø: ((right hand beat forward closed fist)) <u>tæver</u> hende med sån et (...) hh sån et hhh he he he ((lifts right hand up to shoulder again)) et <u>vådt stykke stof</u> ned af ((right hand beat forward closed fist again)) ned ad hendes <u>rygstykker</u> med sån ((hands open 'expanding' outwards)) <u>sæbe</u> og <u>skum</u> Element 12 for ligesom sån ligesom for at sætte ((hands make round gestures out→inwards)) <u>gang</u> i (.) i <u>blodcirkulationen</u>	((cont.)) med et vådt stykke stof ((C3 looks smiles)) altså sån ((C2 glancel-hand up closed fist forming roundig gesture)) med noget <u>sæbe</u> og <u>skum</u> ((l-hand beat)) ø:m for ligesom at få <u>gang</u> i blodcirkulationen
	.h æ:m Ja. så det ((r-hand up short rounding 'presenting' gesture)) <u>ligsom</u> det der sker

AI-1 (E)

E1-1	E2-1
Element 1 Jam vi er i tyrk <u>iet</u> ((eyebrows up lazy eyes))	Vi: ø <u>befinder</u> os i <u>tyrkiet</u> ((eyecontact)) (...)
Element 2 ø::m der <u>er</u> en <u>person</u> der er Får >en l'anden< form for ø: <u>behandling</u> (.) af en <u>kvinde</u> ø::m ((E2slight nod))	hvor ø: en <u>mand</u> får e::n ((slight shake of head))>n form for <u>behandling</u> af en< <u>kvinde</u>
Element 3 Det er noget <u>massage</u> ((slight chin beat to the side)) <u>dampbadagtigt</u> =Måske noget arabisk <u>bad</u> .hh Ø::m en ((chin up)) <u>h:amam</u> ((frown glance)) Element 12 Ja ((slight shake of head)) Men det <u>er</u> nok >en eller anden <u>form</u> for< <u>massage</u> (.) ((E2 nods)) fordi (.) ((ceiling)) >altså han skal< ((glance	Måske noget ((slight head beat)) <u>massage</u> elle:r >noget i den stil< ((glance)) ø:m ((looks before her))

E2 looks E1 ceiling))	
<p>Element 3</p> <p>Det er noget <u>massage</u> ((slight chin beat to the side)) <u>dampbadagtigt</u>=Måske noget arabisk bad .hh Ø::m en ((chin up)) <u>h:amam</u> ((frown glance))</p> <p>Element 11</p> <p>det er en slags bad (.)((slight head shake)) <u>lille</u> fortælling ((E2 nod)) Ø:m ikk ((E1 shake of head E2 nods))så meget >mere i den< ((smiles eyecontact nod))</p> <p>(...)</p>	<p>Muligvis er det- <u>foregår</u> det i sån <u>tyrkisk dampbad</u> Ø:m</p>
<p>Element 7</p> <p>Hun <u>spuler</u> ham ((E2 looks)) og Ø: m med((tiny head beat)) <u>vand</u> >ogsånoget< og øh >hun ((tiny head beat))<u>klasker</u> ham med <u>håndklæde</u>< og >så videre<</p> <p>Element 13</p> <p>(1.4) Hun ((b-hands up diagonically apart closed fists)) tager fat ((gestik)) i hans ben og ((draw backwards 'over' l-shoulder)) strækker ((hands parallel waving towards r-shoulder))°dem sånoget°</p> <p>Element 14</p> <p>og det sån lidt- ((glance)) lidt <u>voldsomt</u> så Ø:((E2 nods E1 glance))</p>	<p>Og det sån ((hands up open palms synchronically waveing from side to side slight movement of head and shoulder asynchronously)) <u>lidt voldsom</u> ((glance)) <u>behandling</u></p>
<p>Element 13</p> <p>(1.4) Hun ((b-hands up diagonically apart closed fists)) tager fat ((gestik)) i hans ben og ((draw backwards 'over' l-shoulder)) strækker ((hands parallel waving towards r-shoulder))°dem sånoget°</p>	<p>((slight shake of torso)) han s-((hands closed fists moved asynchronously in- and outwards from side to side)) strukket sit <u>ben</u> og sånoget å (.)</p>
<p>Element 6</p> <p>men det kunne <u>måske</u> også godt <u>have</u> nogle ((slight eyebrows))>seksuelle <u>undertoner</u>< det her fordi de:r ((E2 nods))</p> <p>Element 16</p> <p>Det er også derfor jeg l- kom til at tænke på det med at det var lidt seksuel ((down)) .hh</p> <p>(...)</p> <p>(...)</p>	<p>((grimace l-hand up 'averting' slight shake slight shake of head)) <u>måske</u> er der lidt ((slight smile E3 nods smiles)) <u>seksuelle undertoner</u> Ø:m men</p>
<p>Element 10</p> <p>og Ø:: det lidt ((quick glance E2 paper)) sån fortalt sån lidt i indre ((ceiling)) <u>monolog</u>>agtig< ((E2 nods)) sån <u>lidt</u> (.) ><u>indlevende beskrivelse</u>< (.) af >det her <u>besøg</u>< .hh ((slight nod)) Ja tsk Ø:m° ((celing E2</p>	<p>((b-hands open palms facing down asynchronously rounding gesture 'surface')) det er <u>lidt uklart</u> fordi at det er sån <u>indre monolog</u> °Ø:m° ((E3 nods))</p> <p>(...)</p>

looks E1 glance E2 nods)) (1.0) så ((screen))	
Element 9 .hh ø::m tsk Han har en <u>ide</u> om ((looks up in the ceiling)) at hun ø:m ((glance)) <u>tror</u> han er ((E2 looks E1 looks before self)) sån <u>evnesvag</u> ((looks up in the ceiling))	.hh ja og han har en eller anden mistanke om at ((slight beat with torso)) <u>kvinden</u> (.) ((E2 blik E3 blik)) <u>tror</u> han e:r <u>Måske</u> ((frown)) <u>tror</u> at han er ((frown slight beat with head)) <u>evnesvag</u> ((smilex2)) ø:m ((E2 smiler E3 giggles)) (...)
Element 18 >en eller anden< <u>flise</u> som ((hands up wide open palms)) er midt ((palms beat forward and down)) i det <u>rum</u> >hvor de er< ø:m (...)	°ja° og det ø:: ja ((ryster på hovedet)) derinde der- der er sådan ((both hands up waving parallel from side to side 'surface')) en <u>flise</u> ((slight shake of head))midt i rummet
Element 17 ((straightens shoulders focus on screen)).hh >der er også noget der <u>hedder</u> n< (.) <u>\$sikkaclik\$</u> ((slight lift of eyebrows)) <u>\$sissaaklik\$</u> (1.2) ((chin/head/torso slight back blinks D2 looks))	ø: som ((looks at paper)) har >et eller andet< ((looks at E3 slight shake of head E3 nods)) arabisk klingende navn ((eyecontact)) (.) S:s: ((E2 shakes her head E3 smiles nods)) (...)
Element 17 ((straightens shoulders focus on screen)).hh >der er også noget der <u>hedder</u> n< (.) <u>\$sikkaclik\$</u> ((slight lift of eyebrows)) <u>\$sissaaklik\$</u> (1.2) ((chin/head/torso slight back blinks D2 looks))	((paper)) (.) ø: ((slight shake of head)) <u>\$sitaklik\$</u> ((E3 glance)) °eller noget° ø:m (1.2) ja ((looks at E3 slight shake of head E3 slight nod))
Element 7 Hun <u>spuler</u> ham ((E2 looks)) og ø: m med((tiny head beat)) <u>vand</u> >ogsånoget< og øh >hun ((tiny head beat)) <u>klasker</u> ham med <u>håndklæde</u> < og >så videre<	men ø: >Han ø han <u>får</u> den her <u>behandling</u> < hvor han får ((cast hands outwards open palms)) spulet ((looks)) noget <u>vand</u> på sig og bliver <u>slået</u> ((r-hand out beat from right to left)) med et <u>håndklæde</u> °sån° ((E3 smiles nods)) (.)
Element 15 °så° >Og <u>så</u> er det så skrevet< i <u>°ekstrabladet°</u> ((ceiling))	ø: °ja° ((slight shake of head E3 looks)) Og så er <u>historien</u> ((eyebrows up frown blink)) fra <u>ekstrabladet</u> ((smiles E3 smiles))

AI-1 (F)

F1-1	F2-1
Element 1 Nå ((turns towards F2)) >((moves body (shift of feet))Så prøver jeg at fortælle den her< Det er en øh dn- dn- øh det ((looks))en ' <u>tikel</u> fra <u>°ekstrabladet°</u> (...)	((nod))=Ja ((looks at paper)) Altså de:t r en: ((glance)) <u>artikel</u> fra <u>ekstrabladet</u> ((paper)) (...)
Element 2	[som] handler om en ((looks eyebrows slight head beat)) <u>personlig</u> <u>oplevelse</u> som der en ((slight

<p>((gaze before him)) .hh Og ø de:t virker som sån en form for personlig klumm- <u>personlig</u> oplevelse</p> <p>(...)</p>	<p>move torso back slight head beat)) <u>person</u> der har <u>haft</u> ((eyecontact))</p>
<p>Element 23</p> <p>eller ((quick glance in camera)) han eller hun >det ved jeg faktisk ikk [om]</p> <p>(...)</p> <p>det er en han eller hun [der fortæller historien]</p> <p>(...)</p>	<p>og det ((move torso bit forward head/chin beat)) <u>fremgår</u> ikk om det er en mand ((eyebrows chin down slight beat pelvis)) eller en <u>kvinde</u> [.hhh] ((F3 nods))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 3</p> <p>°som:° ><u>som handler om</u>< (.) æ:: n- ><u>hamam</u>†< ((glance)) (.)</p>	<p>((paper)) [Me:]n ø:m det handler om (.) ((F2 quick glance)) en ((torso slight back pelvis forward beat)) <u>hamam</u> ((F3 glance))</p>
<p>Element 5</p> <p>ø:: og <u>hamam</u> det de her tyrkiske <u>bade</u></p>	<p>som er et ((chin down eyebrows slight head beat eyecontact)) <u>tyrkisk</u> ((chin beat)) <u>bad</u> (.) ((paper F3 nods writes F2 leans torso a bit back))</p>
<p>Element 7</p> <p>o:g ø: så handler det om den her person den her ((l-hand up closed fist)) <u>kvinde</u> som <u>styrer</u> den her <u>hamam</u>,</p> <p>Element 5</p> <p>ø:: og <u>hamam</u> det de her tyrkiske <u>bade</u></p>	<p>ø:m og ((straightens up)) der er så en ((chin beat)) <u>kvinde</u> som ((r-hand palm up up beat)) <u>styrer</u> ((beat slight to the right)) <u>det her</u> ((closes fist slight head/hand beats)) <u>ha</u> ((looks)) <u>mam</u> ((f3 nods)) ((slight head beat)) <u>tyrkisk</u> ((looks before her)) <u>bad</u> ((F3 paper writes))</p>
<p>Element 10</p> <p>E- er <u>tydeligvis</u> ((hands up)) sån (.) ((slight tremble with hands)) <u>væk</u> hjemmefra ((F2 slight nod)) sin normale <u>kultur</u></p> <p>(...)</p>	<p>ø:m ((turn fist)) og det ((right hand open beats)) <u>handler</u> så om den her ((turn of r-hand)) <u>persons</u> ((looks at F3 l-hand up)) <u>oplevelse</u> >af det< ø:: ((b-hands 'presenting' outwards in beats F3 looks)) som <u>meget</u> ((head beat to the left)) <u>fremmed</u> ((head beat)) <u>artet</u></p> <p>(...)</p>
<p>Element 8</p> <p>og so:m me:d med med ((l-hand open slight beat outwards)) <u>\$klask\$</u> og med ø: ((screen l-hand waving from side to side + beat)) kommandoer((smiles)) ka: ligsom har ((eyecontact)) styring over dagsordenen °>i den her<° ha^<u>mam</u> ((F2 slight nod))</p>	<p>((F3 nods writes))</p> <p>Ø:: hun ((ands forward parallel beat)) <u>styrer</u> det >blandt andet< med nogle ((lower shoulder slight tilt of head frown r-hand out 'spanks')) <u>klask</u> ø:m</p>
<p>Element 19</p> <p>men der ((hands up)) <u>står</u> ikk sån ((making tiny shakes in air)) <u>supermeget</u> om hvad der <u>egentlig</u> <u>egentlig</u> <u>sker</u></p> <p>(...)</p> <p>Element 20</p>	<p>((glance to the left)) jeg ved ((shrugs slight shake of head and torso)) ikke <u>helt</u> ((F3 looks (wry) smile)) hvad det går <u>ud på</u> ((F2 paper))</p> <p>(...)</p>

<p>=Ja Det- v- ogs- Var >lige nød til at læse det et par gange<</p> <p>(...)</p>	
<p>Element 9</p> <p>O:g ø: (.) den her ((hands out 'hold'))<u>person</u>>som fortæller historien< <u>føler</u> sig enø: en lille smule ((tremble with right hand)) sån <u>usikker</u></p> <p>Element 11</p> <p>[og er] et sted ((hands up slight beats outwards)) hvor hvor det er <u>lidt</u> underligt det her</p>	<p>ø:m ((looks before her)) men ((hands parallel before her beat)) ^<u>hovedpersonen</u> i: ((paper)) artiklen ø: er sån ((hands up)) <u>meget</u> ((rounding gesture)) <u>usikker</u>=Er meget ((closed fist beats)) <u>usikker</u> i <u>situationen</u></p>
<p>Element 10</p> <p>E- er tydeligvis ((hands up)) sån (.)((slight tremble with hands)) <u>væk</u> hjemmefra ((F2 slight nod))sin normale <u>kultur</u></p> <p>(...)</p> <p>Element 14</p> <p>som om at hun ø: >ikk rigtig< (.)((F2 looks up)) hører <u>hjemme</u> her</p> <p>(...)</p>	<p>((paper)) ø:m og ((hout 'bears')) <u>føler</u> at ((hands 'holds object' before her)) <u>oplevelsen</u> ligger meget ((closed fists b-hands beat)) <u>langt</u> ((F3 looks)) fra den ((beat)) <u>kultur</u> vedkommende ((slight move of head chin forward beat)) <u>selv</u> ((F3 nik)) er opvokset i ((both look down))(1.0)</p>
<p>Element 12</p> <p>og ø: >hun føler sig i starten< at hu:n (.) hun sån bliver betragtet lidt ((glance))som ((tiny head beat))<u>debil</u> og betragtet lidt ø: [lidt s-]=((smile))</p> <p>(...)</p> <p>Element 13</p> <p>jhaer. >de:t hun siger°< (.)((glance))°<u>debil</u>° Altså som om hu- hun er lidt <u>dum</u></p>	<p>Og blir ((frown)) betragtet som ((torso forward chin forward eyebrows up (slight frown?) looks 'up' on F3)) <u>debil</u> ((F3 looks)) (1.4) ø:m ((F3 nods))</p>
<p>Element 16</p> <p>Og så så ((F2 paper)) bliver hun ellers kommanderet <u>ned</u> fra den her ((hands forming 'surface')) tsk øh ned fra den her ((hands taps at 'surface')) hrm-m <u>sten</u> hvor hun <u>ligger</u> på</p>	<p>Nå ! .hh ø:m ((hands up open out i beats)) å <u>vedkommende</u> bliver <u>så</u> ((paper)) kommanderet</p>
<p>Element 16</p> <p>Og så så ((F2 paper)) bliver hun ellers kommanderet <u>ned</u> fra den her ((hands forming 'surface')) tsk øh ned fra den her ((hands taps at 'surface')) hrm-m <u>sten</u> hvor hun <u>ligger</u> på</p>	<p>((hands forming small surface chest high))) men h- ((F3 looks)) vedkommende har ((forming long)) <u>ligget</u> på sådan en ((hands rounding forming a larger 'surface' b-hands beat)) <u>sten</u></p>
<p>Element 16</p> <p>Og så så ((F2 paper)) bliver hun ellers kommanderet ned fra den her ((hands forming</p>	<p>og bliver så ((parallel movement of hands to the right)) kommanderet ((l-hand rounding gesture inwards beat before chest looks at paper)) <u>ned</u> fra stenen ((hands up closed fists towards</p>

<p>'surface')) tsk øh ned fra den her ((hands taps at 'surface')) hrm-m <u>sten</u> hvor hun <u>ligger</u> på</p>	<p>shoulder)) og ø:m (1.4)</p>
<p>Element 22</p> <p>men=</p> <p>(...)</p> <p>[Det ender ((arms out hands open)) faktisk <u>med</u> at hun ø: hun skal smide det her((closes fists before chest abruptly draw them down)) <u>håndklæd-</u></p> <p>Element 24</p> <p>.hh Så ø:m ((hands up before torso small 'container'))skal smide ((hands outwards)) <u>håndklædet</u> >og bliver så< (.) <u>spulet</u> (.) me- med <u>vand</u> til sidst</p> <p>(...)</p>	<p>.hh og ((open hands fingers spread inwards before chest)) skal så ((hands glide in waves down before torso gaze follow)) <u>smide håndklædet</u> og bliver ((r-hand up closed fist making spiral outwards)) så <u>spulet</u> ((hands down slight shaking)) med vand ((F3 looks))</p>
<p>Element 27</p> <p>og det fremgår <u>ikk</u> <u>syns</u> <u>jeg</u> ((eyebrows))<u>hundrede</u> procent ((glance)) hva: ((slight shake of head)) <u>konklusionen</u> er på det her >andet end< >at det har været en lidt< ((hands out 'presenting' beat)) <u>skelsættende</u> <u>oplevelse</u> >af en eller anden art<.</p> <p>(...)</p>	<p>og ((hand beats)) det ((looks at F3))sy- sssnes ((slightly asynchronously shake of torso and head)) <u>vedkommende</u> ((rolling eyes slight shake of head grimace)) ø: ((tiny shake of head looks paper)) °er <u>meget fremmedartet</u>° ((F3 nods)) (1.7) [°tror jeg°] ((F3 looks nods))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 26</p> <p>=altså altså >det i hvert fald en eller anden som< er ble:vet ø: s- som har ((hands up making small rounding gestures looks up ceiling)) haft nogle ((glance)) <u>følelser</u> >ind i det her< ikk?</p> <p>(...)</p> <p>Element 28</p> <p>(0.6) Nej. >der er< ((screen)) Ja. der er <u>ikke</u> Det er ikke <u>detaljeto</u>mt men det e:r .hh ø:: de- det e:r sån <u>mere</u> ((r-hand up slight shake slight move)) det her omkring ((gestik)) sån ((hand beat looks at F2)) <u>følelserne</u> og og=</p> <p>(...)</p> <p>Element 29</p> <p>ø:((slight shake of r-hand)) det føles (slight shake of r-hand)) ubehageligt på en eller anden måde å: =</p> <p>Element 10</p> <p>E- er tydeligvis ((hands up)) sån (.)((slight tremble with hands)) <u>væk</u> hjemmefra ((F2 slight nod))sin normale <u>kultur</u></p>	<p>((looks)) Så jeg tror ((much frown)) <u>betoningen</u> af det ((hands up closed fist beat)) <u>ligger på</u> ((gathered hands at rest)) <u>vedkommendes</u> ((slight hand beat)) ><u>følelsesmæssige oplevelse</u>< af det her ((glance to the right looks at F3 hands op 'jazzhands' slight shake of torso and head chin up)) <u>kulturmodestudie</u> ((grimace 'tensed smile' F3 nods smiles wide F2 quick glance to the left)) °til eller° (1.0) °ja°</p>

(...)	
Element 25	
[Ja det i hvert fald sådn en kulturel] forskellig oplevelse=	
(...)	

Tekst 2 'forskellige'

AI-2 (A)

A1-2	A2-2
Element 1	okay, jamen ø::m ((A2 gaze paper A3 move gaze towards paper hand with pen made ready for writing))) mm >det her< blev beskrevet (A3 starts writing) som en form ((A2 moves chin slightly to the right A3 stops writing gaze at A2's paper)) for no tits .hhhh ((A3 directs gaze at paper starts writing))
Nå ((corrects glasses)).hh ((A2 look)) Det sådan en ((R-hand round wave)) lille bitte notits ((beat torso b-hand 'container')) nede til højre jeg tro Jeg må ((b-h container beat ryst på hovedet)) sikkert ikke sige så meget om ((b-h beat)) kontekst=	(...)
(...)	
Element 2	og overskriften lyder s: Sådan\$ undgår du dem.(.) (A2 slight gaze up at A3) (tsk)
=Men øh der n overskrift der hedder ((head beat)) SÅdn (.) undgår (.) du'bm ((A1 moves upper part of body in line with agitated pronunciation A2 leans over table writes)) (1.2) .hhhh hrkhkr tsk	(...)
Element 3	jha ( ) ((A2 slight gaze at A3 paper A3 nods slightly))
.hh Manchetten den hedder ((head slight beat))	.hhh (.) ((A2 slight glance at A3's paper and down again)) og så ((A2 slight gaze at A3's paper)) er der (.) sån ((A3 moves gaze up at A2's paper A2 gaze down)) underoverskrift der hedder ((A3 gaze down at paper begins to write))
Element 4	.hh \$sådan\$ undgår du a fald: i \$klørerne\$ på asfaltpirater.= ((A2 slight gaze at A3's paper slight smile))
↑Sådn undgår du å fald i ((eyebrows)) klørerne på ((A1 look head beat)) \$asfaltpi((eyebrows))rater\$ ((slight sneer)) (2.5)	((A3 smiles giggles)) =mmhhhf mmh ((A2 gaze at A3 smiles A3 smiles wider A2 smiles wider gaze down on paper giggles?))
	.hh ((A3 smiles wider A2 closes smile)) det en nichetekst ((A2 raises hand scratch her nose A3 looks up gaze at A2 diminish smile)) vi har fat i (A2 hand down A3 gaze down still smiles) tror jeg

	<p>((A3 closes smile)) .hhh hrm hrm ((A2 changes resting leg causing the body to move slightly from right to left A3 writes)) (.) ((A2 gaze at A3's paper and down)) (.)</p> <p>((A3 stops writing gaze direct presses air behind lips raises eyebrows a bit)) (...)</p>
<p>Element 5</p> <p>((A1 looks down)) .hhh så kommer der sån ((looks A2)) <u>fire bullets</u> (2.0) ((looks down)) og det dem- dem læser jeg op</p>	<p>((gaze at A3 paper)): =Og <u>så</u> beskriver ((A2 gaze down A3 gaze down write)) hun det som ((A2 picks up pen)) at der er sånogle forskellige ((A2 holds pen out in midair pokes 'bullets')) bullets til hvordn ((hand with pen circle slightly and 'land' at the table)) man <u>undgår</u> dem.[10:27]</p>
<p>Element 6a</p> <p>=bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) <u>pris</u> (.) <u>levering</u> (.) <u>belægningstype</u> ((glance)) og <u>forarbejde</u> ((glance)) (6.0)</p> <p>(...)</p>	<p>Og den første bullet (.) ((slight gaze at A3's paper A3 looks up direct)) den hedder ((A3 gaze down and up direct))</p>
<p>Element 6b</p> <p>=bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) <u>pris</u> (.) <u>levering</u> (.) <u>belægningstype</u> ((glance)) og <u>forarbejde</u> ((glance)) (6.0)</p> <p>(...)</p>	<p>Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt ((A2 lift gaze to A3's paper A3 looks down writes nods)) (...) ((A2 gaze at paper)) (.)</p>
<p>Element 6c</p> <p>=bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) <u>pris</u> (.) <u>levering</u> (.) <u>belægningstype</u> ((glance)) og <u>forarbejde</u> ((glance)) (6.0)</p> <p>(...)</p>	<p>ø::m: ((A3 direct gaze)) (.) ((A3 looks down at paper)) (.) ((A2 mouth opens [a] mouth closes both hands lifted from table palms up 'weighs' up down in front of stomach/above table surface Hands gathered A3 direct gaze A2 fingers pen lift gaze)) herunder ((hands divided)) skal man ((hand with pen becomes surface for l-hand pointing with indexfinger)) have ((left indexfinger strikes down at pen)) at vide ((leans over table gaze at paper)) <u>prisen</u> ((left index finger graps pen A2 lift gaze to A3's paper))</p>
<p>Element 6c</p> <p>=bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få <u>alle</u> <u>aftaler</u> skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) <u>pris</u> (.) <u>levering</u> (.) <u>belægningstype</u> ((glance)) og <u>forarbejde</u> ((glance)) (6.0)</p> <p>(...)</p>	<p>.hh ((A2 gaze down)) ø::: ((A3 gaze down)) <u>\$typen</u> af ((A2 directs gaze shakes head slightly)) <u>\$belægning</u> (.) ((A3 directs gaze A2 direct then rest gaze in midair [stirrer ud for sig] before lowering gaze A3 slight smile)) tror jeg nok ((A3 gaze down smiles A2 quick gaze up in midair and down A3 directs gaze still smiling)) måske ((A2 quick glance direct then midair slight wrinkle at the nose))</p>
	<p>også noget med areal ((gaze direct slight shaking of head)) eller sådan noget ((A3 nods))=</p>
	<p>Jeg kan ikk li ((A2 gaze down at paper points with pen back and forth on writings)) præcis ((A3 gaze down A2 r-hand down points to writings with pen)) huske hvad det <u>var</u> ((A3 gaze paper))</p> <p>(...)</p>

	[Men] det var ((gatheres hands above table in circular movements)) så noget med .hh ((A3 gaze direct smile nod))
Element 6 =bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få alle aftaler skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) pris (.) levering (.) belægningstype ((glance)) og forarbejde ((glance)) (6.0) (...)	ja hva er vores aftaler ((A2 hands synchronical waves from side to side above table)) hvad indebærer det ((A3 gaze paper A2 hands making a bow inwards and gathered by pen between hands))
Element 4 †Sådn undgår du å fald i ((eyebrows))kløerne på ((A1 look head beat)) \$asfaltpi((eyebrows))rater\$ ((slight sneer)) (2.5) Element 19 Og ø: så er der sådn en ø: en ((right hand 'writes' in midair)) kildeangivelse og det er ((eyebrows sneer rolling eyes)) \$asfaltindustrien\$. ((A1 glance)).h (5.0) Element 6 =bullet den første ((frown)) bullet .hh den hedder Få alle aftaler skriftligt det v sig ((eyebrows head beat)) pris (.) levering (.) belægningstype ((glance)) og forarbejde ((glance)) (6.0)	og det handler så altså åbenbart om asfalt ((A3 gaze direct)) belægning
Element 7 .hhh tjek virksomheden det den ((hand giving gesture)) næste bullet (...)	.hhhh ((A3 gaze down A2 leans slightly over table/paper)) Ø::m: ja. og dn næste bullet den hedder
Element 7 .hhh tjek virksomheden det den ((hand giving gesture)) næste bullet (...)	tjek virksomheden, har den et korrekt s:e ve er †nummer (.) ((A3 gaze up direct gaze down)) (.) (...)
Element 8 †tjek virksomheden Har den et korrekt((look)) c ((frown))v†R nummer. (3.7) .hh det kan man se på (2.0)((glance head beat)) dobbelt-v dobbelt-v dob†belt-v c v ((glance)) r punktum d k.	
	.hhhhhhh ((opens mouth widely)) Å der kan man så gå ind ((handles pen between fingers)) der står der ((left index finger makes a 'checkmark' in midair))
Element 8	Tjek \$hjemmesiden ((A2 gaze at A3's paper gaze down again and up again)) dobbelt v dobbelt ve

<p>↑tjek virksomheden <u>Har</u> den et <u>korrekt</u>((look)) c ((frown))v;R nummer. (3.7) .hh det kan man se på (2.0)((glance head beat)) dobbelt-v dobbelt-v dob↑belt-v c v ((glance)) r punktum d k.</p>	<p>((gaze down)) dobbelt ve se ve er; punktum dk. (.) (...)</p>
<p>Element 9</p> <p>.hh Tjek om- og ((right hand big round gesturing)) nu kommer den tredje bullet</p> <p>(...)</p>	<p>å så den næste bullet? ((A2 glance at A3's paper and down)) (.) ((and looks up)) den hedder, (.)</p>
<p>Element 10</p> <p>Tjek om belægningsforslaget er den ((slight head beat)) rigtige løsning i dit tilfælde (1.0)</p>	<p><u>tjek</u> om \$belægningsforslaget er den rigtige løsning ((moves body a bit forward and back up again))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 11</p> <p>.hh og så den sidste og fjerde lange bullet Hrk nå nej så hedder det HRK undskyld</p> <p>Element 12</p> <p>så kommer ;der en der hedder hvis det ((beat with torso)) ;alligevel går galt. ((both hands outwards presenting)) >det ikk en bullet< (.) tsk</p>	<p>.hhh ((A2 gaze at A3's paper and down)) å så er der så ikk ((hands over table fingers spreads out making 'a surface')) en bullet ((A2 gaze at A3's paper)) nu? næste gang? ((A2 gaze down at own paper gather hands through pen in))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 11</p> <p>.hh og så den sidste og fjerde lange bullet Hrk nå nej så hedder det HRK undskyld</p>	<p>.hh ((A3 looks up making direct eyecontact A3 looks down A2gaze at A3's paper)) Men så står der ((gaze down)) så,</p>
<p>Element 12</p> <p>så kommer ;der en der hedder hvis det ((beat with torso)) ;alligevel går galt. ((both hands outwards presenting)) >det ikk en bullet< (.) tsk</p>	<p>Hvis det a;llig:vel ((left hand out making a half circle)) går galt.((left hand stroke in midair gathered with r-hand through pen)) (0.7)</p> <p>(...)</p>
<p>Element 13</p> <p>.hh ((both hands in front beat)) <u>Så</u> kommer der en til. 'en bullet altså'.</p>	<p>=å så ((A2 gaze at A3's paper and down)) n <u>bullet</u> .h ((A2 waves body from r-to-l))</p>
	<p>.hhhhh Ø:::mmm:::* <u>Ja</u> tså et'l'andet med \$at ((takes left hand up to hair right hand puts down pen on table))</p>
<p>Element 14</p> <p>((eyebrows))Hvis du har været ;udsat for en ((head beat))!asfaltpirat.</p>	<p>.hhh hvis::: hvis du alligevel e:f- er kommet ((A3 gaze direct)) ud for de her ;as;falt;pirater ((A3 gaze direct))</p>
<p>Element 16</p> <p>Man bør hurtigst muligt >få rådgivning om< hvordan man <u>minimerer</u> skaderne.</p>	<p>så skal du ((A3 gaze down)) så forsøge ((l-hand draws a small circle outwards reversed 'checkmark')) at <u>minimere</u> !skaderne ((A3 gaze direct)) efter deres *arbejde ((A3 gaze at A2's paper stops writing)) ø:::ø::: ((A3 looks down starts writing again)) og hvis ((A3 looks up))</p>

<p>Element 16</p> <p>Man bør hurtigst muligt >få rådgivning om< hvordan man <u>minimerer</u> skaderne.</p> <p>Element 17</p> <p>I mang: tilfælde .hh >vil man< nemlig ((yawn)) kunne spare udgifter til opgravning å bortkørsel af piraternes belægning.</p>	<p>å en del af at forsøge at minimere skaderne det er så også at man kan spare udgifterne til 'opgravning ((A3 looks behind shoulder at the door/window)) [12:18] ((A2 gaze at A3's paper A3 starts to write))</p> <p>(...)</p>
	<p>Øø:m:*m: (.) ((A2 gaze at A3 writing)) freksempel (2.7) ((A2 gaze at A3's paper and down when A3 gaze up at her)) Ja ((slight shut of eyes))</p>
<p>Element 16</p> <p>Man bør hurtigst muligt >få rådgivning om< hvordan man <u>minimerer</u> skaderne.</p> <p>Element 14</p> <p>((eyebrows))Hvis du har været <u>udsat</u> for en ((head beat))!asfaltpirat.</p>	<p>Hvis man er ude i god nok tid med at finde ud af >at det er sånogle asfaltp-rater der har været på< spil ((points to paper with both indexfingers A3 glance))</p>
<p>Element 18</p> <p>Hvis man får udlagt hrm en ekstra belægning over på ((eyebrows head beat)) OVen på undskyld .h mens piraternes belægning endnu kan bære.</p>	<p>Så kan man få dm til at lægge endnu ((right hand above table palm up swings over palm down A3 gaze at A2's paper or right hand)) et lag asfalt oven ((A2 gaze direct)) på den asfalt ((A3 gaze direct A2 right hand pats at invisible 'surface')) som piraterne har lagt ((A2 gaze down))</p>
<p>Element 16</p> <p>Man bør hurtigst muligt >få rådgivning om< hvordan man <u>minimerer</u> skaderne.</p>	<p>Så man skal skynde sig ((r-hand patting forms waving outwards)) at lægge det ((A2 gaze direct r-hand rests on table))</p>
<p>Element 18</p> <p>Hvis man får udlagt hrm en ekstra belægning over på ((eyebrows head beat)) OVen på undskyld .h mens piraternes belægning endnu kan bære.</p>	<p>mens det stadig holder ((A2 gaze direct determined (ironic) nods in rhythm [holder] A3 nods rhythm [A2] A2 slight smile A3 gaze down))</p>

AI-2 (B) Spørgelsespatient

B1-2	B2-2
<p>Element 1</p> <p>.hhh Lægeklinik på på sygehus ((B2 gaze down starts writing)) giver plads (.)</p>	<p>Lægeklinik på sygehus giver plads((B3 looks down starts writing))problemer (1.5) ((B2 moves lips glance up in the air and down)) (x)</p>
<p>Element 3</p> <p>.hh ((head/face neutral)) Spørgelsespatienter både i Salling og i Skive ((eyebrows wide up))</p>	<p>Ø:hm ((head waves in rhythm)) der er mange spørgelsespatienter i Salling og i Skive ø:m (1.5)((moves pressed lips from side to side raises eyebrows))</p>

har der været. (0.8)	
Element 4 M- efter a- der er åbnet en ny <u>lægeklinik</u> på ((head beat)) Skive <u>Sygehus</u> , skulle de have fået fast familielæge alle sammen. (1.3)	En (4.5) ((opens mouth takes up left hand with index finger out makes a turn in the air and direct it to paper nods in rhythm B3 looks up at the hand then B2 direct)) fs Siger ((left hand raised from paper like conductor)) fast familielæge ((left hand ends in a fist wiggled slightly in rhythm sniffs eyebrows raised))
Element 5 .hh En <u>spøgelsespatient</u> er en <u>person</u> uden fast ((eyebrows up)) <u>læge</u> . (2.0)	Ø:hm ((eyebrows neutral)) En <u>spøgelsespatient</u> ((nods in rhythm)) er en patient ((nods in rhythm)) uden fast <u>læge</u> ((sniff)) øhm å: dem er der ((slight nod in rhythm)) rigtig mange <u>af</u>
Element 6 .hh ((eyebrows down)) Sådan nogle kom der ((slight head beat)) <u>flere</u> steder blandt andet ((eyebrows up)) på Skive-egnen ((and down)) som et ((slight head beat)) direkte resultat af lægemanglen, der også (.) gjorde det svært at skaffe praktiserende læger i <u>↑Skive</u> og i ((slight head beat)) <u>↓Salling</u> . (.)	
Element 6 .hh ((eyebrows down)) Sådan nogle kom der ((slight head beat)) <u>flere</u> steder blandt andet ((eyebrows up)) på Skive-egnen ((and down)) som et ((slight head beat)) direkte resultat af lægemanglen, der også (.) gjorde det svært at skaffe praktiserende læger i <u>↑Skive</u> og i ((slight head beat)) <u>↓Salling</u> . (.)	blandt andet i Skiveegnen ((turn head slightly to the right))
Element 6 .hh ((eyebrows down)) Sådan nogle kom der ((slight head beat)) <u>flere</u> steder blandt andet ((eyebrows up)) på Skive-egnen ((and down)) som et ((slight head beat)) direkte resultat af lægemanglen, der også (.) gjorde det svært at skaffe praktiserende læger i <u>↑Skive</u> og i ((slight head beat)) <u>↓Salling</u> . (.)	*hvor man mener det er (.) ((sways head slightly back)) en ( ) følge af Direkte følge af <u>↑lægemangel</u> (...)
Element 7 .hh Alle læger lukkede for tilgang og der begyndte at være ((eyebrows)) <u>spøgelses</u> ((chin down)) patienter. (1.5) ((sink))	((giggles)) Hh-allevegne ø::m i ((slight eyebrows head beats)) Skiveegnen lukkede klinikker ø:m og der kom (0.4) en <u>masse</u> <u>↓spøgelsespatienter</u> ø:m eller-
Element 8 .hh Nu er situationen ((chin side beat)) <u>↑den</u> at <u>enkle</u> <u>lægeklinikker</u> har <u>åbnet</u> for tilgang.	Nej! bar >klinikkerne lukkede for nye patienter og der kom en del spøgelsespatienter< ((sniff)) nå
Element 10 Det fremgår af den seneste af de opgørelser (.) ((chin down eyebrows up)) den <u>lægevalgsliste</u> ((chin down eyebrows up)) (0.4) som Skive kommune med ((chin beat)) <u>mellemrum</u> udarbejder. (2.1)	Øhm der er nogle opgørelser over <u>læge</u> (0.6) <u>valgs</u> <u>lister</u> som ((slight sway with head)) >der bliver lavet med mellemrum< ø:m i region <u>midtjylland</u>
Element 12 <u>Efter</u> at der er lavet en aftale med Region	

Midtjylland om patienterne i det nordlige ((slight head beat)) Salling.(1.5)	
Element 12 Efter at der er lavet en aftale med Region Midtjylland om patienterne i det nordlige ((slight head beat)) Salling.(1.5) Element 13 Et af de steder, hvor der har været spørgelses((chin down eyebrows up))patienter. ((leans forward)) (°altså i Salling°)= ((B2 straightens up)) (...)	som viser at (0.3) ø::m:: ((duckface)) (4.0) ((giggles)) (...) ((B3 looks at B2 duckface)) m-m-m-m .hh ((bites her lip eyebrows)) at der har været problemer især *i:: Salling med ((head determined nod)) spørgelsespatienter ((B3 looks down nods starts writing B2 big tensed smile eyebrows)) t- .hh-hh (...)
Element 16 .hh i ((leans towards screen)) Vestsalling har ((eyebrows)) alle læger nu lukket for tilgang. Element 17 men der er endnu ikke ((r-eyebrow raised shortly in rhythm)) spørgelsespatienter (...)	[Ahahahhh eeh] ((leans over table rest chin in left hand)) i vestsalling er de:r ø:m har de *ø::M Har de ↑ikk det her problem *ø:::m:: (2.5) ((caress neck with left hand)) me::d >spørgelsespatienter< (0.4) ((B3 nods)) ø:m: (0.7) Men (5.0) hh *m:: (4.0) ((B3 makes agitated dot B2 straightens a bit up lift her left arm))
Element 18 Men nye patienter skal altså ((raised eyebrows cont)) som situationen er i dag til ↑Skive (.) (...)	Men ø:mm* ((left hand roiund and points at paper)) de nye patienter de ((left hand draws a straight line midair)) bliver så sendt til Skive i stedet for
Element 16 .hh i ((leans towards screen)) Vestsalling har ((eyebrows)) alle læger nu lukket for tilgang.	for der ((left hand precision grip beat)) er lukket for ((left hand pats palm down)) tilgang,
Element 17 men der er endnu ikke ((r-eyebrow raised shortly in rhythm)) spørgelsespatienter (...)	De har bare ikk ((left hand conductor spreads closes)) s- ø:m >spørgelsespatienterne< (...)
Element 20 I skive har lægeklinikken på sygehuset parantes i øjeblikket med læge ((eyebrows up)) Bent Larsen ((B2 smiles)) (...)	ø:m I ↑Skive så har sygehuset med to mandlige læger på posthustorvet ø:m ((slight eyebrow)) åbent for tilgang (.)
Element 21 samt læge Carsten Grundorf (0.3) på Posthustorvet (0.4) åbent for tilgang. (1.5)	
Element 22 mens de øvrige læger har ((slight eyebrows))	mens øvrige klinikker ((turns paper 180 B3 glance)) har lukket

lukket for tilgang. (12.0) (...)	
Element 23 Lægerne har <u>selv</u> flere gange peget på, at en <u>del</u> af dem at en del af dm er oppe i årene og nærmer sig pensionsalderen,	ø: lægerne mener <u>selv at</u> st- ø:: eller siger <u>selv at</u> *ø:: mange af dem er ved at ((eyebrows lift head)) være oppe i: (0.5)((moves head a bit from side to side)) >op i alderen,< å ((B3 nods glance))
Element 23 Lægerne har <u>selv</u> flere gange peget på, at en <u>del</u> af dem at en del af dm er oppe i årene og nærmer sig pensionsalderen,	*ø::m: ((sniff)) .h snart skal på <u>pension</u>
Element 24 og at der derfor hurtigt igen kan komme problemer ((eyebrows up head slight to the right)) med lægemangel	og derfor så (.)((lover head)) *ø: kan der komme ((raises head)) <u>endnu</u> flere problemer med ((slight head beats)) <u>lægemangel</u> i ↑ <u>fremtiden</u>

AI-2 (C) Glokaliseret

C1-2	C2-2
Element 3 .hh der har de et ø ((makes quotationmarks with both hands)) <u>flag</u> de kalder ((slight movement of head (chin forward) smiles)) \$vendel brog\$ ((slightly waves hands parallel)) (som så s-) Element 16 ((open hands up palms in- and upwards)) Der det her ((beat b-hands)) <u>flag</u> som ((hands parallel movement from side to side)) de har oppe i vendsyssel Element 1 Okay det ((hands up 'square')) handler om at i vendel- ((hands round grab turned parallel)) I vendsyssel vil jeg m- ((eyebrows up alight shake of head)) tro det er	[Det handler] ((both look down)) om (.) ø:: ø- et((head beat)) <u>flag</u> ((look)) de har i ((slight head beat)) <u>Vendsyssel</u> ((C3 nods)) (...)
Element 3 .hh der har de et ø ((makes quotationmarks with both hands)) <u>flag</u> de kalder ((slight movement of head (chin forward) smiles)) \$vendel brog\$ ((slightly waves hands parallel)) (som så s-) Element 20 .hh øh som de kalder \$vendelbrog\$	Som hedder (.) \$vendel((C2 looks at C3))brog\$ ((C2 grimace)) (...) ' <u>vendelbrog</u> ' <u>vendelbrog</u>
Element 4 .hh ø:: ((screen)) og så handler det egentlig om	Det har de haft i femogtredive år

at det har eksisteret i ((slight shake of head slight eyebrows))femogtrediv e ((looks at C2' writings)) ↑år	
Element 19 Det ligner faktisk ((slight shake of head)) lidt det svenske flag med et grønt klyds hh hh hh kryds ligesom ((l-hand draws a cross)) i midten af det gule	Det <u>ligner</u> (.) lidt det svenske flag ((eyebrows)) med et grønt kryds i midten ((bites her lips)) (0.6)
Element 5 og så om ((hands up 'presenting')) at det vil- ((slight wave of hands parallel)) det vil blive der Element 6 og så har de talt med en <u>fremtidsforsker</u> der mener ↑Jah ((shrugs)) den- den er kommet for at blive	Ø:m*m der så snak om ø:: om de vi:l Vil det her flag ↑blive i vendelbrog Vil de:t ø: vil de holde <u>fast</u> i det ((C3 nods))
Element 6 og så har de talt med en fremtidsforsker der mener ↑Jah ((shrugs)) den- den er kommet for at blive Element 23 og der er- ((slight shrug)) de taler med fremtidsforsker om	Og de spørger en fremtidsforsker .hhh om ø hvad <u>han</u> mener og han mener at ø:
Element 12 så mangler man et eller anden at ((hand beat 'open container')) <u>holde</u> >etlandet< ((hands in narrow rounding movement)) holdested at så at sige ((hands up 'butterfly' glance at screen)) (.)	Ja! det e:::r ↑ .hh Det e::r >værd at holde <u>fast</u> i<
Element 10 o:g de tror også at det er ved at blive trendigt ((looks at C2 writing)) Element 28 .hh og så det der de mener det godt kunne blive ((slight shake of head)) trendigt igen for-h også for (.) unge hh ((leans toward screen)) tror jeg vist det var *vent lidt ((head close to screen)) Ja! ((nods straightens up)) Element 29 vil de unge så *de kan finde et ((makes quotationmarks with both hands)) <u>anker</u> og ((agitated pronunciation)) \$vise hvem de er*\$ ((C1 looks at C2 C2 nods C1 looks at screen)) ↑Ja °bum° hhh ((looks at C2))	og det vil blive <u>trendigt</u> for de <u>unge</u> lige som et ((glance head beat)) <u>anker</u> at holde fast i
Element 11 nu ((eyecontact)) der er ((hands waving round in	.hh Ø:: ø:=((slight shake of head))også i forbindelse med globali((glance)) <u>seringen</u> ((C3

parallel)) hele den her ((hands 'laid out presenting')) globalis <u>ering</u>	nods))
Element 13 >eller et sted at <u>være</u> < og så er det <u>fint</u> nok at have en form ((slight move head)) for det her det mit ((fists beats parallel)) <u>flag</u> >det her jeg hører til.< Element 27 for de:t de mener det er <u>godt</u> for lo:kalområdet Ø*ø:h ((straightens up)) (.) Ja! (.)	at det vil være ((waving r-hand outwards twice)) <u>trendigt</u> for dem å ((pats r-hands in air)) have noget som er <u>deres</u> og <u>godt</u> for ((head beat)) <u>lokalområdet</u>
Element 7 å hh en tekstil forhandler de:r <u>producerer</u> flaget ↓*ø fra H <u>jørring</u> .hh ((both direct)) Element 22 S-ø:m som ø: der egentlig bare er en lille tekst om ((slight shake of head)) og det bliver lavet i ((glance)) ↑H <u>jørring</u>	Og det bliver lavet Det her flag bliver lavet i ↑H <u>jørring</u> og
Element 7 å hh en tekstil forhandler de:r <u>producerer</u> flaget ↓*ø fra H <u>jørring</u> .hh ((both direct)) Element 8 som der ogs siger !Ja ((slight shrug slight shake of head)) de bliver nok også ved med at lave det de:r	øh de har også spurgt tekstilforretningen ((C3 nods)) som siger ((directs look)) de også vil blive ved med at lave det her flag

AI-2 (D) Højdetelt

D1-2	D2-2
Element 1 Okay Nu er vi tilbage i 2008 [^]	Ja hehehe hehe Ja! æ:m: Ja nu er vi i ((l-hand up mid torso beat open palm)) 200 <u>8</u> ((turn hand palm facing down beat)) historien er fra 200 <u>8</u> ø:m (...)
Element 2 Ø:m ((glance)) der har simpelthen været en politirazzia på et <u>luxemburg</u> hotel [ø:m] (...) \$Luxen Burgsk\$ (...) ø:: hotel ((glance))	og det handler om at der har været en politirazzia ((glance D3 nods)) på et hotel i <u>Luxemborg</u> ↓

Element 3	Ø: og på hotellet der er s- altså razziaen er gået på at *Ø:: cykelholdet <u>csc!</u> .hh Ø:: ((glance at D3's writing D2looks up)) ja der har været en razzia på dem Ø:m
Element 4	^Og Ø og så udtaler sportsdirektøren fra csc Ø Kim Andersen Ø: han forsikrer om .hh ((glance at D3)) at den her razzia *Ø:m altså <u>ikke</u> handler om at Frank Schleck
Element 4	Det har ((l-hand up open making quick beats outwards)) <u>ikk</u> været p- ((D3 looks up and down)) Det er <u>ikk</u> Frank ((looks at D3))Schleck ((text))>de har været ude efter<
Element 5	.hh og det kunne man <u>tro</u> fordi at Frank Schleck *Ø: åbenbart ^tidligere har ((r-hand up open palm)) øh overført nogle ((r-hand 'presenting' in beat outwards)) penge til *Ø:: Fuentes som er *en:::: <u>spansk</u> ((looks at D3's writing)) læge s-Ø:
Element 5	kendt som >dopinglægen Fuentes<((agitated pronunciation D3 nods)).hhh ((glance at D3 slight smile))
Element 7	Derimod siger Kim Andersen er razziaen har h-handlet om ((glance))\$Benoi Joakim\$ Ø:m som har kørt en <u>enkeltstart</u> tidligere på ^ugen
Element 8	.hh o:g >i forhold til den har der været nogle problemer med< at Ø: han ((glance)) overnattet i et ^ <u>højdetelt</u> Ø:m ((D3 looks up))
Element 11	og det er ((r-hand up with pen forming small round gestures)) åbenbart <u>imod</u> italienske ((frown)) regler((D3 looks down D2 glance)) >at overnatte i< ^ <u>højdetelt</u> ((glance))
Element 12	.hh selvom Ø:m det internationale dopingagentur ((r-hand up with pen forming small round gestures)) egentlig <u>tillader</u> ((glance)) overnatning i højdetelte, m.hhh Ø:m*m:::: så der- ((lift hand from table beats down again slight

screen))et højdetelt .hhhhh((D2 writes)) Ø::m (4.5)	shake of head))
Element 13 tsk Og så slutter de ligesom af med at sige at det stadig er meningen at Frank Schlecht skal deltage i ø:: i ø:: >det næste< (.) v-m-løb (3.5)((D2 writes slight nod)) tsk	Ja! ø:m: og så ((hand beat)) <u>slutter</u> det ligesom af med at ((quick glance)) det stadig er meningen at Frank Schleck skal deltage ((looks at D3)) i det næste vm-løb ((D2 looks down D3 nods))
Element 13 tsk Og så slutter de ligesom af med at sige at det stadig er meningen at Frank Schlecht skal deltage i ø:: i ø:: >det næste< (.) v-m-løb (3.5)((D2 writes slight nod)) tsk	Ø::m tsk ja (2.3) ja det har ikke indflydelse på (.) ((D3 nods)) hans deltagelse i ((D2 looks at D3)) næste vm-løb ((slight smile))

AI-2 (E) Sædhund

E1-2	E2-2
Element 1 ((straightens up)) Ja ((glance)) .hh ø::m hh ((slight frown))(1.2) tsk Det handler om <u>hunde</u> ((E2slight nod)) (...) Element 2 [Poli]tihunde ((E2 nod)) (.) ø: som er med i efterforskningen og ø:: (.) af ((looks towards E2 slight shake of head)) forskellige sån ((glance)) <u>sædelighedsforbrydelser</u> ø:	Yes((beat of shoulders)) <u>Nu</u> fik jeg fortalt en historie om <u>politihunde</u> ((looks)) (...)
Element 2 [Poli]tihunde ((E2 nod)) (.) ø: som er med i efterforskningen og ø:: (.) af ((looks towards E2 slight shake of head)) forskellige sån ((glance)) <u>sædelighedsforbrydelser</u> ø:	Og om hvordan man kan bruge dem til at efterforske ((slight shake of head)) forskellige forbrydelser ((shaky movement of head frown)) <u>sædelighedsforbrydelser</u>
Element 3 hvor man så kan (.) find: ø: ((ceiling)) spor fra blod ((glance))og sæd (before him E2 nods) (1.2) og <u>negle</u> >og så videre< ø:m:	Ø:m og de kan hjælpe med at finde .hh ((shake of head)) forskellige ((chin beat blink)) \$ <u>spor</u> \$ ø:m ((slight shake of head)) >spor af< <u>blod</u> å: <u>sæd</u> å <u>negle</u> >og sånoget< ø:m
Element 5 at vi har ((slight head beat to the left))mange af dem i Danmark sammenlignet med ((slight head beat to the left))i <u>Sverige</u> .hh ((screen E2 nods))	ø- >om hvordan ((E3 looks))vi faktisk har ret< ((eyecontact)) <u>mange</u> ((E3 nods writes)) politihunde i Danmark sammenlignet med andre lande °ø:°
Element 8 ((head beat turn head towards E2)) <u>Efteruddannelse</u> af ^ <u>hunde</u> !står der ((ceiling E2	og man godt vil <u>ha</u> >ha gang i sådan en ((glance)) <u>efteruddannelse</u> < af de her ((grimace eyebrows up)) <u>hund</u> : ø:m ((hands up open palms fingers spread moving parallel from side to side)) på

nods)) (...)	tværs af landene
Element 7 Men ø: ((eyebrows up)) nyheden i det her ((turn head toward E2)) >det er i hvert fald< at der skal et eller andet ((screen)) <u>samarbejde</u> i gang (.) imellem la^ndene (.) omkring det her	<u>samarbejde</u> om at((hands down resting)) <u>efter</u> uddanne dem ((E3 slight nod))
Element 9 Ø:m (1.7) tsk (1.2) ((E2 looks))Men ø:m Men altså ((turns head towards E2)) <u>sagen</u> er at man kan ik kan ikk <u>dømm</u> : nogen >på baggrund af en hund< der skal <u>mer</u> til ((E2 nods))	Ø:m Ja Men man kan ik man kan ikk desværre bruge de her hunde til at sån (1.2)((looks up in the ceiling b-hands up forming rounding gesture from torso outwards)) ø:m
Element 10 De kan kun((eyecontact)) bruges til sån slags ((r-hand out rounding gesture to the right)) afgrænse områder *ø ((E2 nods)) f.eks.((b-hands up out to the side open palms)) (0.6) så- så de ikk skal lede ((E2 looks E1 glance)) så meget igen (...)	Man kan kun ((hands forward rounding outwards forming 'surface')) <u>bruge</u> dem til f.eks. at ((hands distanced shows 'container' moved from side to side eyecontact)) <u>afgrænse</u> det ((forming 'container' round on 'surface')) <u>område</u> hvor politiet ((open palms fingers spread taps down on 'surface')) <u>efter</u> forskning skal ((rounding))foregå
Element 9 Ø:m (1.7) tsk (1.2) ((E2 looks))Men ø:m Men altså ((turns head towards E2)) <u>sagen</u> er at man kan ik kan ikk <u>dømm</u> : nogen >på baggrund af en hund< der skal <u>mer</u> til ((E2 nods))	Man kan ikk (('presenting' palms up)) <u>bruge</u> ((beat)) hundene til å sån ((r-hand round movement up and down)) <u>føre</u> den endelige <u>bevis</u> <u>førelse</u> ((E3 shakes head))
Element 9 Ø:m (1.7) tsk (1.2) ((E2 looks))Men ø:m Men altså ((turns head towards E2)) <u>sagen</u> er at man kan ik kan ikk <u>dømm</u> : nogen >på baggrund af en hund< der skal <u>mer</u> til ((E2 nods))	som får personer ((movement of head and shoulders blink eyebrows)) <u>dømt</u> ((E3 nods))
Element 11 °Og så videre° altså det- det endelige bevis det skal komme fra ((screen E2 nods)) <u>teknikerne</u> =eller (0.6) ja ((slight head beat)) <u>fortolkes</u> på en eller anden måde .hhhhh (1.2)((E2 slight nod))	.hh ø: så man skal <u>ha</u> tsk man skal ha: nogl-nogle beviser som ((hands up making parallel rounding gestures before torso)) nogle ((beat)) <u>personer</u> ((cont.)) kan analysere ordentligt (.) ((E3 nods))
Element 9 Ø:m (1.7) tsk (1.2) ((E2 looks))Men ø:m Men altså ((turns head towards E2)) <u>sagen</u> er at man kan ik kan ikk <u>dømm</u> : nogen >på baggrund af en hund< der skal <u>mer</u> til ((E2 nods))	så det ikk ((glance)) bare er ((frown)) <u>hundenes</u> ø: (.) ja ((slight shake of head looks before her)) (.) <u>adfærd</u> som >ligsom< (.) får (.) personerne dømt

F1-2	F2-2
<p>Element 4</p> <p>og den <u>er</u> så vidt jeg kan regne ud ((glance screen and F2)) fra: <u>Fyens Stifttidende</u></p> <p>(...)</p> <p>så det er sådn <u>lokal</u> (.) ((F2 looks)) °sprøjte° (.) °avis°</p> <p>(...)</p>	<p>((paper slight head beat)) godt .hh Ø:m Det er <u>en</u>: <u>artikel</u> ((looks)) fra <u>Fyens</u> ((slight head beat paper)) <u>Stifttidende</u> ((F3 slight nod))</p>
<p>Element 1</p> <p>Okay >Det en historie der handler om< Carsten Bang. som e:r stand-up>komiker<</p> <p>(...)</p> <p>F1: >[Ken]der du ham<</p> <p>(...)</p>	<p>som handler om: Carsten ((looks slight head beat)) <u>Bang</u></p>
<p>Element 1</p> <p>Okay >Det en historie der handler om< Carsten Bang. som e:r stand-up>komiker<</p> <p>(...)</p> <p>F1: >[Ken]der du ham<</p> <p>(...)</p>	<p>som er en ((paper)) <u>stand-upkomiker</u> ((quick glance rub hands)) Ø:m ((paper))</p>
<p>Element 2</p> <p>ja Han ø var på turne med øh et show der hed .hh satans fætter? ((leans towards screen)) var det det den hed< ((straighten a bit up still looks at screen))</p> <p>Element 3</p> <p>Ø::m tsk og det her det så en artikel der er skrevet <u>efter</u> >at han har været på den her tur^<u>ne</u>< ((eyecontact))</p> <p>(...)</p>	<p>o:g artiklen er ((quick frown)) <u>formentlig</u> skrevet >i forbindelse med at han har lavet< en tur((eyebrows up))né som hedder ((hands upfingers spread beats)) <u>satans fætter</u> ((looks F3 nods)) Ø:m ((gathered hands paper F3 giggle))</p>
<p>Element 6</p> <p>og skal (.) .hh >skal lave et stand-upshow< med udgangspunkt i (.) <u>Gudmehallen</u> og dens historie >Og °det ved jeg så ikk hvad er°< ((turns towards F2))</p> <p>(...)</p> <p>Element 7</p> <p>[Han ((screen)) skal lave et show som er ((looks at F2)) som tager udgangspunkt i <u>Gudmehallen</u>.</p>	<p>.hh ((movement of chin to the right frown)) U:m >og det< ((hands apart)) <u>var</u> så <u>sådan</u> et ((hand beat)) <u>show</u> der var på: baggrunden Ø: >som han sku lave på baggrund< a:f ((looks chin forward in beat l-hand on chest)) ^<u>Gudme</u> <u>hallen</u>((both hands on chest)) (.) ((F3 looks))</p>

(...)	
	<p>>Jeg ved ikk om du kender Gudmehallen< ((F3 slight shake of head)) Jeg <u>ved</u> ikk om ((glance out on LB)) jeg må <u>sige</u> hvad det er, ((eyecontact F3 slight smile)) *Nå ((hands quick out to the sides slight shake of head and torso)) det måske også lige meget ((paper shake of head F3 smiles)) "det også fuldstændig lige meget" .hh ((F3 paper)) Nå!</p> <p>(...)</p>
<p>Element 9</p> <p>[Og] så er artiklen D- det som jeg har læst af den handler om (.) handler om om Carsten ↑Bang</p> <p>(...)</p> <p>Element 10</p> <p>[Og] en lille smule omkring hans historie ((F2 looks slight nod writes)) Og hans historie er jo at ((looks before him)) ø:</p>	<p>=Men artiklen handler som <u>sådn</u> om Carsten ((l-hand tiny beat)) Bangs ø: ((l-hand tiny beat at hip)) historie ((glance at F3 paper))ø:m (.) ((F3 tiny nod))</p>
<p>Element 11</p> <p>*ø::: >han starter med at fortælle< at han jo: (.) At han slet ikk er så ((looks at F2)) <u>slem</u> ((smiles)) og at han ikk er nogen satans <u>fætter</u> >og at han ser< jo: han ser jo <u>sød</u> og å <u>rar</u> ud° ((F2 slight nod))</p>	<p>tsk ø:m ((tiny frown)) hvor at ø:: ((l-hand open out to the side inwards)) artiklen ((closes fist tiny beats)) fremhæver at han jo ((movement of torso forward slight left beat)) <u>ikke</u> er en ((looks movement of torso to the right F3 looks)) <u>satans</u> ((chin down head beat)) <u>fætter</u> >fordi han er< ((paper F3 writes)) (.) et <u>sødt</u> <u>menneske</u> (F3 nods))</p>
<p>Element 12</p> <p>.hh Og >så fortæller< de: hvordan han star^ted=Han startede som ø: (.) <u>æ^sel</u> (1.7)((F2 looks up))</p>	<p>.hh og så handler det ellers om hvordan han ((glance)) <u>startede</u> sin <u>karriere</u>, ((F3 nods))</p>
<p>Element 12</p> <p>.hh Og >så fortæller< de: hvordan han star^ted=Han startede som ø: (.) <u>æ^sel</u> (1.7)((F2 looks up))</p>	<p>Han <u>startede</u> som ø: det man kalder et ((l-hand up and outwards fingers spread beat agitated pronunciation)) <u>æsel</u> ((looks F3 then paper))</p>
<p>Element 13</p> <p>O:g og at være <u>æsel</u> det vil sige at man kommer <u>op</u> og stiller sig foran som- som ><u>uprøvet</u> komiker< stiller man sig op</p> <p>(...)</p> <p>foran (.) >et pulikum.< tsk ((F2 nods))</p>	<p>som vil sige at det er en <u>uprøvet</u> ((slight beat of body looks)) ><u>komiker</u>< (.)((F3 tiny nod))</p>
<p>Element 13</p> <p>O:g og at være <u>æsel</u> det vil sige at man kommer <u>op</u> og stiller sig foran som- som ><u>uprøvet</u> komiker< stiller man sig op</p> <p>(...)</p>	<p>som <u>så</u> ((paper)) stiller sig (l-hand outwards beat)) <u>op</u> foran et ((eyecontact)) <u>publikum</u> (.) ((F3 nods writes F2 paper))</p>

foran (.) >et pulikum.< tsk ((F2 nods))	
<p>Element 18</p> <p>>Så skal man stå< på en ø: ((head slight to the right)) >på en scene som æsel ((torso slight forward)) <u>tre</u> gange< ((F2 paper F1 torso back)) før man må kalde sig for officielt [stand-upper]</p> <p>(...)</p> <p>Element 19</p> <p>((screen)) Og ø: (1.7) ja >man skal stå <u>ti</u> minutter< (1.3)((F2 nods)) og så:ø: >°skal man passe på man ikk bliver buhet ud°<</p> <p>(...)</p>	<p>.hh og så skal man ((l-hands slight beats)) stå på <u>scenen</u> ((looks tiny beat))<u>tre</u> \$gange\$ ((F3 tiny nods F2 paper)) i ((hands out beats)) <u>ti</u> minutter</p>
<p>Element 19</p> <p>((screen)) Og ø: (1.7) ja >man skal stå <u>ti</u> minutter< (1.3)((F2 nods)) og så:ø: >°skal man passe på man ikk bliver buhet ud°<</p> <p>(...)</p>	<p>ø:((eyecontact)) >hvor man så< ((hands up beats + tiny beats with torso)) håber på at folk de så ikk ((chin slight to the right)) <u>buhet</u> af en</p>
	<p>Og hvis man så ((hands up fingers spread beat eyebrows tiny movement backwards of head))<u>klarer</u> det ((neutral)) så man ø:</p>
<p>Element 18</p> <p>>Så skal man stå< på en ø: ((head slight to the right)) >på en scene som æsel ((torso slight forward)) <u>tre</u> gange< ((F2 paper F1 torso back)) før man må kalde sig for officielt [stand-upper]</p> <p>(...)</p>	<p>Så kan man ((slight movement of head chin down))kalde sig <u>stand-upkomiker</u></p> <p>((F3 eyebrows chin down nods)) (...)</p>
<p>Element 20</p> <p>Og det var i: ((slight head beat)) <u>december</u> i 1991 Det var dengang stand-uppen stadig var ung (.) Og så må jeg ikk fortælle mere ((F2 looks)) >men det kunne jeg godt have sagt< Men!</p> <p>(...)</p> <p>Element 21</p> <p>[ø:m] Ja! >Det var sån lige <u>der</u>< ((F2 paper writes)) i: >start halvfemserne=hvor det kom< [sån]</p> <p>(...)</p>	<p>.hh ((paper)) Øh og det var tilbage i nittenhundrede ((chin beat down eyebrows up)) <u>enoghalvfems</u> (.) dengang ((slight beat with torso)) <u>stand-upkomikken</u> stadig var <u>ung</u> ((F3 nods)) .hh ø:m (0.4) ja ((F3 writes))</p>
<p>Element 14</p> <p>>På det her tidspunkt der var han ^selv< ø: >meget glad< for ^stand-upcomedy, og hans store forbillede var Eddie ^<u>Murphy</u>. ((looks at F2))</p> <p>(...)</p>	<p>.hh Carsten Bangs ((slight eyebrows))<u>for</u> <u>billede</u> var Eddie ((looks at F3)) <u>Mur</u>^phy ((eyecontact))</p>

<p>Element 22</p> <p>.hh (1.6) ((screen)) ((looks at F2)) (8.0) Jeg kan også <u>fortælle</u> en ^lille detalje der står jeg sagde han var stor fan af Eddie Murphy</p>	
<p>Element 23</p> <p>og jeg kan fortælle dig ((tiny head beat)) at ham og hans kammerater var så glade for Eddie Murphy at de kunne teksterne uden ad</p>	<p>Han <u>el</u>skede ham ((hands out fingers spread head slight backwards to the right eyebrows up)) <u>så</u> højt ((smiles F3 paper writes)) at han ku hans tekster <u>udenad</u> ((paper))</p>

Tekst 3 'elefantoverhaling'

AI-3 (A)

A1-3	A2-3
<p>Element 1</p> <p>Ja* ((A2 gaze direct)) .hh Det en <u>artikel</u> ((A2 gaze paper picks up pen)) det her, ((A2 leaning over table ready to write)) ((sink)) ((A1 head slightly to the left left hand to glasses eyebrows up chin down)) .hh ((head up facing upright left hand up to mouth)) Hrk r:m:</p> <p>Element 2</p> <p>Overskriften ((chin nods slightly down to right)) den he *er eh: ((left hand scratches back))</p>	<p>et Det er en <u>artikel</u>((stops writing A3 glance)) der hedder ((gaze on pen put tip on pen gaze at paper)) (0.7)</p>
<p>Element 3</p> <p>(.) ((eyebrows up mouth widens)) \$Elefant ((eyebrows up eyes half closed)) overhaling ((slight wave with head back to neutral)) *er en >dag*lig ((direct glance)) plage<. ((presses lips determined gaze screen)) (.)</p>	<p>elefantoverhaling er en daglig plage.((paper hands rest on table)) (.)</p> <p>(...)</p>
<p>Element 4</p> <p>tsk og så kommer der en <u>manchet</u> ((slight nod with head))</p>	<p>tsk .h å så er der en <u>manchet</u> der hedder</p>
<p>Element 5</p> <p>.hhh ((chin down an up picking at teeth with tongue)) (åsådnhedder) <u>Rigspolitiet</u> <u>afviser</u> ((head moves in rhythm)) et <u>totalt</u> forbud mod overhaling ((glance)) for <u>lastbiler</u> ((looks at screen))</p>	<p>Rigspolitiet afviser et totalforbud (.) mod <u>overhaling</u> af <u>lastbiler</u> ((smiles A3 smiles A2 direct)) *<u>tror</u> jeg nok ((A3 raises eyebrows slightly nods A2 gaze paper))</p>

	<p>.hh ((both smiles a little)) (.) ((smiles stop)) hhh (.) ((A3 leaning over table quick glance at A2 A2 quick glance at A3's writing))</p> <p>Ja? ((raises head direct gaze left hand on hip))</p> <p>(...)</p>
	<p>((A3 direct smiles A2 looks down)) Den- den var der, ((A3 looks down)) yes ((both gaze at paper)) Ø:m: okay.</p>
<p>Element 11</p> <p>.hh som reaktion på at Morgenavisen Jyllandposten (.) har sat fokus på trafikulturen på motorvejene. ((glance)) (.)</p>	<p>Og det tager ((A2 raises index finger)) udgangspunkt ((taps left hand index finger in midair and down in steps)) i at ((left hand scratches nose)) ↑Jyllandsposten har skrevet om (.) f: dans færd s Danskernes ((smiles)) \$færdselkultur tror jeg.[.hhh]</p> <p>(...)</p>
<p>Element 10</p> <p>.hh Sådan lyder det fra Allan \$Skovgaard Petersen i Sønderborg</p>	<p>((closes smile)) Ø:m men det fordi de nævner et navn (.) Der en der hedder \$Allan Skovgård Petersen\$ ((nods by chin down)) (0.7) fra Sønderborg (0.8)</p> <p>(...)</p>
<p>Element 7</p> <p>.hhh ((lift head and let it wave slightly in rhythm to utterance)) All: lastbiler sku i dagtimerne ha forbud mod .hh å overhale på motorvejene</p>	<p>som mener at der skulle indføres et total((A2 direct)) forbud ((A2 direct A3 direct A2 down at A3's writing A3 nods slightly)) (1.3) Altså ((A3 paper)) for lastbiler ((raises head in rhythm)) at de ikk ska må overhale ((A2 direct A3 direct both start nodding)) på øh motor((both gaze down))vejene [19:35] (.) På de danske mo((nods))torveje</p> <p>(...)</p>
<p>Element 12</p> <p>((looks down)) Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra .hh rigspolitiets færdselsafdeling afviser ((glance)) ideen. ((looks down))</p>	<p>((left hand scratches neck))Og det er der så én der hedder Mogens Vilbert og han er fra (1.7) \$Rigspolitiet\$ (2.5) >er jeg ret sikker på< (3.5)</p>
<p>Element 12</p> <p>((looks down)) Chefpolitiinspektør Mogens Wilbert fra .hh rigspolitiets færdselsafdeling afviser ((glance)) ideen. ((looks down))</p>	<p>.hh Det afviser han altså Det ønske</p> <p>(...)</p>
<p>Element 13</p> <p>.hh hrk Man kan ikk med rim:lighed indføre °det et citat der kommer fr mogens vilbert°</p> <p>Element 14</p> <p>Man kan ikk med rim:lighed indføre et totalt forbud mod overhaling for lastbiler.</p>	<p>=Han siger det er Ikke rimeligt med et totalforbud (4.2)</p> <p>(...)</p>
<p>Element 16</p> <p>Der står således i ((head beat looks up)) færdselslovens ((glance)) \$paragraf ((screen eyebrows up head lowered towards screen))</p>	<p>Og han henviser så til paragraf enog ((glance at A3 writings)) tyve (1.2)((looks down)) i færdselsloven (2.0)</p>

enogtyve om <u>overhaling</u> ((slight nod eyebrows up))	
--	--

AI-3 (B)

B1-3	B2-3
Element 1 <u>Elef</u> ((eyebrows)) <u>ant</u> overhaling er en ((eyebrows)) daglig <u>plage</u> (.) .hhh	((nod eyebrows high smiles)) °Yes!° .hh <u>Elefant</u> overhaling er en daglig <u>plage</u> . ((B3 nik)) (...)
Element 3 Alle lastbiler skulle i <u>dag</u> timerne have <u>forbud</u> mod at <u>overhale</u> på ((chin down eyebrows)) <u>motorvejene</u> .	.hh eheh Der <u>foreslås</u> nu et ((eyebrows)) <u>forbud</u> mod <u>overhaling</u> på <u>motorveje</u> i <u>dagt</u> - ø:: ((slight shake head beats rhythm)) <u>forbud</u> mod <u>overhaling</u> for ((eyebrows)) <u>lastbiler</u> (.) æ:m på <u>motorveje</u> i <u>dag</u> timerne
Element 4 Så ville man også ((eyebrows)) <u>undgå</u> de mange ((slight beat)) <u>uheld</u> der ↑ <u>skyldes</u> at en lastbil ligger i ((eyebrows)) <u>venstre</u> <u>bane</u> . (.)	((head up)) ø:m på <u>den</u> måde kan man <u>undgå</u> ↑ <u>ulykker</u> (.) ø: hvor (.) ((B2 glance)) <u>at</u> ø::m <u>lastbilchaufførerne</u> ((glance)) <u>kører</u> i (.) ((look up)) <u>venstre</u> side af <u>kørebanen</u> når de ↑ <u>overhaler</u> .
Element 5 .hh Sådan lyder det fra Allan Skovgaard Petersen i <u>Sønderborg</u> som <u>reaktion</u> på, Element 6 at morgenavisen Jyllandsposten har sat fokus på trafikkulturen på <u>motorvejene</u> ((B2 lift pen abruptly)) (...)	ø:m Det s:- ø <u>siger</u> Allan <u>Petersen</u> ø:m >som <u>bor</u> i <u>Jylland</u> < ø:m <u>efter</u> at ((eyebrows)) <u>Jyllandsposten</u> har sat <u>fokus</u> <u>på</u> (.) ((head beat)) >elefantoverhalinger.< (2.1)
Element 1 <u>Elef</u> ((eyebrows)) <u>ant</u> overhaling er en ((eyebrows)) daglig <u>plage</u> (.) .hhh	
Element 7 .hh ((both leaning forward)) <u>Chefpolitiinspektør</u> Mogens <u>Wilbert</u> fra <u>Rigspolitiets</u> <u>Færdselsafdeling</u> ((straightens up)) <u>afviser</u> ideen (1.5) Element 1 <u>Elef</u> ((eyebrows)) <u>ant</u> overhaling er en ((eyebrows)) daglig <u>plage</u> (.) .hhh	Ø:m <u>Chefpolitiinspektøren</u> fra ((slight head beat)) ↑ <u>rigspolitiet</u> <u>afviser</u> dog og ((head up)) forbyde ((head down)) >elefantoverhalinger<
Element 8 .hh Man kan <u>ikke</u> med <u>rimelighed</u> indføre et <u>totalt</u> <u>forbud</u> mod <u>overhaling</u> for ((slight eyebrows)) ↑ <u>lastbiler</u> (2.6)	Det kan man <u>ikke</u> Der er nødt til at være <u>samme</u> regler for ((slight head beat)) <u>alle</u> (1.2) <u>bilister</u> . ((B3 slight nod B2 sink))

<p>Element 9</p> <p>Men der gælder de samme regler for ((slight shake chin)) <u>lastbiler</u>, som for ((eyebrows)) <u>andre</u> (.)</p>	
<p>Element 10</p> <p>Der står således i færdselsloven ((slight nod)) paragraf enogtyve om <u>overhaling</u>, .hh at det skal ske (.) ((head beats)) <u>uden</u> <u>fare</u> for <u>andre</u>.</p>	<p>og han henviser til paragraf enog tyve hvor der står at <u>overhaling</u> skal ske <u>uden</u> fare for <u>andre</u> ((B3 nik))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 11</p> <p>.hh Derfor må en lastbil <u>ikk</u> bare blinke <u>ud til</u> <u>overhaling</u> hvis det ((eyebrows)) <u>generer</u> <u>andre</u> bilister der allerede er ((slight beat with chin)) <u>ved</u> at <u>overhale</u> fastslår Mogens ((slight beat with head)) <u>Wilbert</u> (41.3)</p> <p>(...)</p>	<p>[ø der]for kan man <u>ikk</u> bare <u>blink ud</u> til <u>overhaling</u> hvis der er <u>fare</u> for at <u>andre</u> (1.0) bilister (.) så kører ((slight head beat)) <u>>ind i en</u></p>
<p>Element 11</p> <p>.hh Derfor må en lastbil <u>ikk</u> bare blinke <u>ud til</u> <u>overhaling</u> hvis det ((eyebrows)) <u>generer</u> <u>andre</u> bilister der allerede er ((slight beat with chin)) <u>ved</u> at <u>overhale</u> fastslår Mogens ((slight beat with head)) <u>Wilbert</u> (41.3)</p> <p>(...)</p> <p>Element 7</p> <p>.hh ((both leaning forward)) Chefpolitiinspektør Mogens <u>Wilbert</u> fra Rigspolitiets <u>Færdselsafdeling</u> ((straightens up)) <u>afviser</u> ideen (1.5)</p>	<p><u>fastslår</u>. (.) ((high eyebrows)) <u>Chef</u>((eyebrows down))politiinspektøren ((B3 glance nod))</p>
<p>Element 12</p> <p>En <u>overhaling</u> må <u>ikk</u> foretages \$sådan\$ at bilister der kommer <u>bag fra</u> ((eyebrows)) <u>tvinges</u> til at bremse ((eyebrows)) <u>væsentlig op</u> ((chin down))</p>	<p>Ø:m en <u>overhaling</u> må <u>ikke</u> foretages (1.2) ((B2 glance)) <u>>på den måde</u> <u>at</u> ø:m andre biler er ((B2 quick glance)) <u>nødt</u> til at skulle <u>bremse</u> for ikke at ramme <u>en</u>.</p>
<p>Element 13</p> <p>Så er man <u>nødt</u> til at <u>\$vente\$</u> til der er ((beat with head)) <u>plads</u></p>	<p><u>men</u> (.) <u>>på den</u> (.) <u>anden side</u> så s- (.) <u>nej</u> ((hand up)) så ska ø: <u>>så</u> må lastbilen< ((slight head beat)) <u>vente</u> men på den anden side=så kan en ((reads intensively)) <u>person</u> <u>bil</u> (3.5)</p>
	<p>((B3 quick glance B2 slight shake of head)) *nej ((hånd vifter 'afvisende' B3 blik)) <u>>ikk</u> noget på den anden side< ((B3 smiler kigger ned B2 håndflade mod papir))</p>
<p>Element 14</p> <p>Det kan til gengæld <u>ogs</u> (.) godt betyde at min-at man i en <u>personbil</u> kan komme til at ligge <u>bag</u> en ((eyebrows)) <u>lastbil</u> i <u>lang</u> tid</p> <p>(...)</p>	<p>En per[sonbil] ((smiler))</p> <p>(...) ((giggles)) Hh hhka lægg <u>bag</u> en lastbil ((slight head beat high eyebrows)) <u>længe</u> <u>>på den her måde</u> ss</p>
<p>Element 15</p> <p>.hh Ifølge Rene la Cour selv .hh <u>direktør</u> i Rådet for Størr: ((eyebrows chin til side))</p>	<p>og ø:: Rene la Cour fra rådet for større <u>færdselssikkerhed</u>=han <u>siger</u> at=Han <u>fast</u> <u>slår</u></p>

Færdselssikkerhed	
<p>Element 16</p> <p>er det dog <u>altid</u> <u>den</u> der kommer <u>bagfra</u>, der har <u>hovedansvaret</u> for <u>ikke</u> at køre for <u>tæt på</u> og for at <u>afpasse hastigheden</u> hvis en ((eyebrows)) <u>bilist</u> ((eyebrows)) <u>foran</u> lægger <u>an</u> til <u>overhaling</u> ((straightens up))</p>	<p>at det <u>altid</u> er den ((head beat rhythm)) <u>bagerste</u> der har <u>ansvaret</u> for <u>ikke</u> at komme for <u>tæt på</u> ((B3 nod))</p>

AI-3 (C)

C1-3	C2-3
<p>Element 1</p> <p>Okay <u>det</u> <u>her</u> ((left-hand open palm pats towards screen)) er en artikel ((both hands open palms beats towards screen)) om <u>overhaling</u> ((parallel moving of hands forwards)) mellem <u>lastbiler</u></p>	<p>Ja Det er en <u>artikel</u> ((slight head beat)) der handler om <u>overhaling</u> ((glance)) overhaling .hh hh. ((slight shake)) <u>mellem lastbiler</u> >Det hedder det ikk<</p>
	<p>at om ((slight shake glance)) Om lastbiler må overhale ((giggles)) hh hh</p> <p>(...)</p>
<p>Element 2</p> <p>At der har været fremsat et <u>forslag</u> om at det skal vær ((chin up right)) <u>forbudt</u> ((screen)) ø::m (.)</p> <p>Element 23</p> <p>°okay° det er om (('presenting' in beats towards screen)) <u>forbud</u> for ((beat)) <u>overhaling</u> for (('presenting' gesture slight to the right)) <u>lastbiler</u> ((hands forming 'line' outwards)) <u>Fuldstændigt</u></p>	<p>Ø: der er <u>fremkommet</u> et <u>forslag</u> om at det skal være ((head beat glance)) <u>forbudt</u> ((C3 glance)) for lastbiler at ((eyecontact)) <u>overhale</u> ((C2 glance C3 nod))</p>
<p>Element 3</p> <p>men det er så blevet <u>afvist</u> af rigspolitiet ((C2 nods)) og hh hh ((C1 giggles))</p>	<p>men det <u>afviser</u> ((slight head beat)) <u>rigspolitiet</u></p>
<p>Element 26</p> <p>Og så er der så en ((C2 glance)) ø <u>chef</u> ((eyebrows head back grimace)) <u>politi inspektør</u> ((C2 glance)) fra <u>rigspolitiet</u> siger</p> <p>Element 27</p> <p>((presenting))'Jamen <u>altså</u> ifølge <u>færdselsloven</u> så: skal de ja bare have ((presenting))samme ((gesture qoutation marks)) <u>rettigheder</u> ((glance)) >eller hvad man nu skal kalde det< som alle ((parallel movement of hands to the right)) <u>andre bilister</u></p>	<p>ø: ((slight head beat)) <u>chef</u> (.) <u>politi</u> (.) <u>inspektøren</u> (.)<u>Siger</u> (.)at (.) <u>lastbiler</u> har <u>samme</u> forhold som per^<u>sonbiler</u> ø:::m</p>

<p>Element 35</p> <p>((('presenting')) jamen altså hvis du følger reglerne så burde det ((slight shakeof head)) ikke være et 'problem' (6.0)</p>	<p>og hvis man følger <u>reg</u>^lerne så burde det ((head beat)) >ikke være noget <u>problem</u><</p>
	<p>.hh tsk ø:::m ((leans forward and up))tsk Jø:g* ((wave of r-hand))Jeg springer ((slight shake)) lidt <u>i det</u> d-</p>
<p>Element 25</p> <p>der mener det- det skyld i mange uheld ø: når den ligger ude i <u>overhalingsbanen</u> på <u>motorvejen</u></p>	<p>Grunden <u>til</u> at at det her <u>forslag</u> bliver ø: <u>fremlagt</u> <u>er</u> at der er for mange Man mener der for mange ulykker med lastbiler ((glance)) impliceret .hh ((C3 nods))</p>
<p>Element 3</p> <p>men det er så blevet <u>afvist</u> af rigspolitiet ((C2 nods)) og hh hh ((C1 giggles))</p> <p>Element 26</p> <p>Og så er der så en ((C2 glance)) ø <u>chef</u> ((eyebrows head back grimace)) <u>politi inspektør</u> ((C2 glance)) fra <u>rigspolitiet</u> siger</p>	<p>Ø:m*m Men <u>han</u> <u>afviser</u> det altså f-</p>
<p>Element 35</p> <p>((('presenting')) jamen altså hvis du følger reglerne så burde det ((slight shakeof head)) ikke være et '<u>problem</u>' (6.0)</p>	<p>Så længe man følger <u>reglerne</u></p>
<p>Element 27</p> <p>((presenting))'Jamen altså ifølge <u>færdselsloven</u> så: skal de ja bare have ((presenting))samme ((gesture qoutation marks)) <u>rettigheder</u> ((glance)) >eller hvad man nu skal kalde det< som alle ((parallel movement of hands to the right)) <u>andre</u> bilister</p> <p>Element 28</p> <p>og ((slight wheeling gesture)) hvis vi <u>ser</u> på ((screen sneer)) <u>paragraf</u> ((grimace eyebrows up)) <u>enogtyve</u> om <u>overhaling</u> ((giggles C2 smiles)) [hh hh hhh]</p> <p>(...)</p>	<p>og ifølge ((head beat)) <u>færdselsloven</u> <u>færdselslovens</u> <u>paragraf</u> <u>enogtyve</u>^</p>
<p>Element 27</p> <p>((presenting))'Jamen altså ifølge <u>færdselsloven</u> så: skal de ja bare have ((presenting))samme ((gesture qoutation marks)) <u>rettigheder</u> ((glance)) >eller hvad man nu skal kalde det< som alle ((parallel movement of hands to the right)) <u>andre</u> bilister</p>	<p>=er der <u>samme</u> forhold for <u>alle</u> køretøjer ø:m om at ((slight movement of right hand))</p>
	<p>ø:: tsk hvis man</p>
<p>Element 39</p> <p>det ogs altid dem der kommer bagfra der har</p>	<p>((pen follows writing on paper in beats)) Den der kommer <u>bag fra</u> har <u>også</u> et ansvar for at der <u>ikke</u> ((glance))sker <u>uheld</u> og skal ((right hand up and</p>

<p>((hands up beat eyecontact)) <u>hovedansvaret</u> for at man ((both hands incresing 'space' outwards)) <u>ikke</u> kan-</p> <p>Element 40</p> <p>At man skal <u>sørge</u> ((cont.)) for at der er ((holds 'distance' with both hands)) afstand til en bil der kører <u>foran</u> <u>en</u> sån</p>	<p>outwards 'distance' from torso)) <u>holde</u> <u>passende afstand</u> ((hand down C3 glance nod)) sån så ((eyecontact)) der</p>
<p>Element 40</p> <p>At man skal <u>sørge</u> ((cont.)) for at der er ((holds 'distance' with both hands)) afstand til en bil der kører <u>foran</u> <u>en</u> sån</p> <p>Element 41</p> <p>så hvis en bil ((right hand from right to left sliding outwards)) lige <u>pludselig</u> begynder at lægge <u>ud</u> til <u>overhale</u></p>	<p>De ((right hand up 'presenting' beat)) <u>forankørende</u> ka- (1.0)((right hand rounding gesture from left to right)) kan køre ud</p> <p>(...)</p> <p>overhale tsk .hhhh (6.5)</p>
<p>Element 16</p> <p>Og på samme måde så ku du også ((both hands passively 'presenting' to the right)) <u>risikere</u> at du holder i lang tid bag ved en lastbil</p> <p>Element 37</p> <p>og det er jo ((slight shake)) også derfor du kan stå og vente bag en lastbil i <u>lang tid</u> på at ((right hand from right to left sliding outwards)) komme <u>ud</u> og <u>overhale</u> sån en</p> <p>(...)</p>	<p>Og man ku også <u>risikere</u> (.) ((slight shake of head))at <u>ligge</u> <u>længe</u> <u>bag</u> en lastbil (2.0) ((C3 nod)) Ja</p>

AI-3 (D)

D1-3	D2-3
<p>Element 1</p> <p>okay Yes Det er noget ((slight head beat down))<u>frygtelig</u> <u>rod</u></p>	<p>=Ja! men ø:m M:en det her det noget ((glance)) <u>rod</u> [ø:m]</p> <p>(...)</p> <p>[Hehe]he hh</p> <p>(...)</p>
<p>Element 2</p> <p>Der er <u>simpelthen</u> <u>bare</u> ø: for <u>mange</u> ø: <u>lastbiler</u> ((looks at D2)) som overho- ø: ((screen)) som <u>overhaler</u> på ((eyebrows))^<u>motorvejene</u></p>	<p>ø:: ((leans over table resting on arms))Ja Der er for <u>mange</u> <u>lastbiler</u> der overhaler på motorvejene</p>
<p>Element 3</p> <p>øh og det der blevet sat fokus på i morgenavisen</p>	<p>ø: er der <u>en</u> der har skrevet i ^<u>JP</u> ø: <u>Skovgaard</u></p>

<p>Jyllandsposten</p> <p>Element 4</p> <p>hvilket (.) ø:: Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg har en ((slight head beat)) >voldsom reaktion på< ((←agitated))</p>	
<p>Element 4</p> <p>hvilket (.) ø:: Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg har en ((slight head beat)) >voldsom reaktion på< ((←agitated))</p>	<p>Hr Skovgaard ((D2 blik)) >kan vi kalde ham< ((D3 nik))</p>
<p>Element 5</p> <p>((agitated→)) ((abrupt head beat))DET er for dårligt!</p> <p>Element 6</p> <p>og ø: det skulle være for ↑BUDT ((Looks at D2 D2 writes)) for lastbiler overhovedet at overhale nogen på motor °vejen°</p>	<p>ø:m han skriver at han mener det burde være ((head beat)) forbudt at °lastbiler overhaler på motorvejen°</p> <p>(...)</p>
<p>Element 6</p> <p>og ø: det skulle være for ↑BUDT ((Looks at D2 D2 writes)) for lastbiler overhovedet at overhale nogen på motor °vejen°</p>	<p>ø >det burde simpelthen bare forbydes<</p>
<p>Element 7</p> <p>((screen)) ^MEN selvfølgelig kommer chefpolitiinspektør .hh Mogens Vilbert fra rigspolitiet -s færdselsafdeling ind ø: ind i den her diskussion</p>	<p>Ø: og så er der en færdselschef fra politiet der udtaler at ((looks at D3))</p>
<p>Element 8</p> <p>og ((slight head beat)) afviser det () på det ((head beat)) strengeste</p> <p>Element 9</p> <p>Man kan ((head beat)) IKKE indføre et totalforbud ø for ((gather fists in beat)) overb- ø for overhaling af lastbiler eller at ((left hand beats outwards open palm)) lastbiler overhaler ((rub hands))</p>	<p>.hhh ((glance)) Det >simpelthen< (.)((head beats)) ikke muligt (.) at ((cont.)) lave et totalforbud. (1.0)</p>
<p>Element 10</p> <p>ø:: hehe ((giggles)) Det står i p-hh færdselsloven paragraf en ogtyve om ((head beat)) overhaling</p>	<p>tsk ø:m og det er det ikk ((straightens up)) fordi ehehehe ((giggles)) der i ((glance)) paragraf enog^tyve (.) i færdselsloven</p>
<p>Element 10</p> <p>ø:: hehe ((giggles)) Det står i p-hh færdselsloven paragraf en ogtyve om ((head beat)) overhaling</p> <p>Element 11</p> <p>at det skal ((glance)) ske ((head beat)) \$uden\$</p>	<p>.h ((sniff)) der står der om overhaling (.) tsk at ø::: det skal ske ((glance)) >uden fare for andres liv<</p>

fare for () >andre menneskers< ø: >↑liv< ø:m ((screen)) tsk	
Element 12 og det vil sige at ø: ((looks at D2)) a en lastbil skal ø ska ((screen)) >ska blinke ud< ti:l over^haling selvfølgelig ((screen))	ø:: og ((r-hand fingers with shirtneck r-hand slight presenting outwards beat)) lastbiler altså biler skal <u>blinke</u> og <u>signalere</u> overhaling ø:m
Element 16 såde bliver f.eks. ((looks straight before her)) tvunget til at bremse voldsomt op ((hands slight presenting beat)) Element 15 ø:m at ((glance)) >selvfølgelig< må en overhaling ikke ske på den måde at det skal genere bagvedkørendes bilister	og ((r-hand slight presenting outwards beat))>derfor er det selvfølgelig sådan< at ø overhalinger ((hands up open beats outwards looks at D3)) ikk må ((D3 looks)) forårsage voldsomme ((slight asymetrically waving of hands)) opbremsninger for de bagfrakommende
Element 17 Det jo >selvfølgelig vigtigt< at ø: de her lastbilchauffører >ser sig for< før de begynder at over^hale	((looks at text)) °altså° lastbilchaufførerne skal kigge sig ↑for
	.hh ø:m >men ellers så kan man ikke lave et forbud mod det< °altså° ((slight rounding gestures of r-hand with pen))udover > °at de selvfølgelig skal holde sig inden for de regler°<
Element 18 ((screen)) og det kan selvfølgelig godt forårsage at der er nogle ø: bilister der kommer til at ligge i lang tid ^bag ved de her lastb- ((looks straight before her)) kørende lastbilchauffører	Øhm og det ((l-hand 'presenting' beat))betyder altså at nogle bilister altså kommer til at (.) vente bag ved lastbiler ø:
Element 19 ((screen)) ø:m tsk ø::m og så ø: fastlår \$Rene\$ ((leans torso back head closer to screen)) \$Lacour ^Sell\$ som ø ((straightens up)) er direk^tør i rådet for >større ^færdselssikkerhed<	ø:m tsk men som \$Rene Lacour\$ ((tilts head))Rene Lacour \$Sell\$ ((hovedbeat)) æ fra rådet større for større fa- >hvad hedder det< ((head beats)) Rådet for større ((eyebrows up D3 smiles))færd-færdsels= (...) [=sikkerhed] trafik sikkerhed .hh ø: \$^siger\$
Element 20 at det >altid< er den ((looks straight before her)) der kommer ((hovedbeat)) BAG fra Element 21 der har hovedansvaret ((head back)) for at skulle holde en passende ((hands showing distance)) afstand til ø: ((screen))den forkørende bil ø:m tsk og ((glance)) afpasse: ((screen)) hastigheden Element 22 ((leans toward screen)) ø:m i forhold til hvis den ((r-hand slides forward on table)) forankørende bil ø: ((draws back hand)) lægger an	((gestik)) så er det ((l-hand up towards l-shoulder glides forward in beats)) den bagfra ((beat)) kommende ((beat))bils ansvar ø: at afpasse ^afstand og hastighed når e:- f- når en forankørende bil lægger an til en overhaling tsk (1.0) *Ja:er. ((glance)) (...)

til at sku ø: køre ud i overhalingsbanen ((looks at D2 head tilted to the right)) (2.3)	
Element 24 j- ((screen))og det tilbage til år 2006 ((looks at D2))så må du selv det ved jeg ikk	Ja ((looks at D3 writing))og historien den er fra 2006 ((eyecontact slight smile x2 D2 'points' in midair with pen beat))

AI-3 (E)

E1-3	E2-3
Element 4 og så diskuterer man lidt ((E2 writes)) (.) om der skal laves nogle ø: <u>forbud</u> ((turn head towards E2)) (.) >mod det< (...)	Nu har jeg fået ø: fortalt så en ((eyecontact)) en ((slight head beat)) <u>diskussion</u> om hvorvidt man ska: ø:m ((mini chin beat))
Element 1 Ja .hh ø::m ((glance at ceiling moves from side to side))Det handler om ø::((screen)) <u>trafikkultur</u> ((E2 takes tip of pen)) (...)	Ja! det handler ((hands up rounding gesture asymetrically)) så om ø:m (.) om <u>trafik</u> ((looks at E3)) <u>kultur</u> ((E3 glance nods)) (...)
Element 2 [ø:m] eller ((looks at E2)) <u>lastbil</u> ((E2looks up)) (.) <u>overhalinger</u> som der har været ((E2 nods E1 screen)) <u>medieomtale</u> af	[og ø:] om <u>lastbiler</u> som ((mini move of torso)) <u>overhaler</u> ((E3 nods))
Element 4 og så diskuterer man lidt ((E2 writes)) (.) om der skal laves nogle ø: <u>forbud</u> ((turn head towards E2)) (.) >mod det< (...)	og så er det ((hands up 'presenting')) så en ((hands from side to side asynchronically)) diskussion <u>af</u>
Element 12 tsk så ø: ja så det lidt en en <u>debatartikel</u> eller lidt ((screen)) <u>synspunkter</u> på ((ceiling screen)) på den her <u>debat</u> ø:m (1.4)	hvorvidt man ska ø: ((hands up rounding gesture 'presenting')) <u>opdrage</u> på folk eller man ska ((hands waving round in mid air))og få dem til at køre (.) <u>pæ^nere</u> ((sneer)) (...)
	eller (...)

	om man skal ((eyebrows beat)) <u>lovgi</u> og sige ((frown)) 'Det her de- ø: det må I ikk. ((E3 nods)) ø:m (.)
<p>Element 13</p> <p>Jeg vidste ikk ((eyebrows up)) det hed ((E2 looks)) <u>elefantoverhalinger</u> (1.8) ((E1 glance E2 looks down lifts eyebrows frown grimace))</p> <p>Element 14</p> <p>det bliver det åbenbart <u>kaldt</u> ((screen)) når en <u>lastbil</u> <u>overhaler</u></p>	<p>og ja det- det noget man kalder ((eyebrows up frown slight shake of head and shoulders smiles)) <u>lastbiloverh-</u> ((E3 looks)) eller ((closes eyes shakes her head)) ikke lastbiloverhaling ((chin a bit down Eyebrows wide up l-hand out)) <u>elefan</u>((straightens a bit up looks at E3))<u>overhaling</u> ((frown E3 smiles nod)) når en lastbil overhaler</p>
<p>Element 2</p> <p>[ø:m] eller ((looks at E2))<u>lastbil</u> ((E2looks up)) (.)<u>overhalinger</u> som der har været ((E2 nods E1 screen)) <u>medieomtale</u> af</p> <p>Element 4</p> <p>og så diskuterer man lidt ((E2 writes)) (.) om der skal laves nogle ø: <u>forbud</u> ((turn head towards E2)) (.) >mod det<</p> <p>(...)</p> <p>Element 12</p> <p>tsk så ø: ja så det lidt en en <u>debatartikel</u> eller lidt ((screen)) <u>synspunkter</u> på ((ceiling screen)) på den her <u>debat</u> ø:m (1.4)</p>	<p>((paper)) ø:m og det har fået sån en masse ((slight shake of head hands out rounding from side to side)) <u>omtale</u> og >derfor så er det sån en diskussionsartikel<</p>
<p>Element 5</p> <p>=ø::*m: ((E2 grimace writes)) tsk og så <u>siger</u> en af dem fra <u>trafikpolitiet</u>=<u>repræsentanten</u> han <u>siger</u></p>	<p>ø: og så har de så <u>forskellige</u> ((b-hands 'presenting')) <u>repræsentanter</u> der ((rounding)) <u>udtaler</u> sig ((at rest)) i artiklen</p>
<p>Element 5</p> <p>=ø::*m: ((E2 grimace writes)) tsk og så <u>siger</u> en af dem fra <u>trafikpolitiet</u>=<u>repræsentanten</u> han <u>siger</u></p>	<p>ø:m ((looks at E3)) en <u>repræsentant</u> for ((eyebrows slight up frown)) <u>færdsels</u>((E3 look))<u>politiet</u> som siger</p>
<p>Element 6</p> <p>((ceiling)) at ø: (1.2) det ikk ((eyecontact)) <u>nødvendigt</u> ø:m fordi >loven er egentlig< ((slight head beat))<u>god nok</u> ((E2 nods))</p>	<p>((slight shake of head))'Jam der ikk noget ((hands out 'presenting')) i vejen med ((head beat slight frown)) <u>loven</u> Den er faktisk <u>fin nok</u></p>
	<p>.hh Problemet er at folk ikk (.) ((l-hand rounding gesture)) <u>overhal-</u> ø: ((eyebrows beat)) <u>overholder</u> den helt ((E3 nods))</p>
<p>Element 7</p> <p>ø:m man ((slight head beat)) ><u>må</u> ikke <u>overhale</u>< hvis der- ((E2 slight nod)) <u>hvis</u> det til <u>væsentlig</u> gene for nogen ((E2 looks E1 moves body side to side)) <u>bagfra</u> ((E2 paper nods))sån hvis</p>	<p>ø:m fordi der ((hand 'presenting')) <u>står</u> <u>egentlig</u> i <u>loven</u> at man må ikk ((cont.)) <u>gøre</u> ((eyecontact)) det</p>

de skal bremse <u>væsentligt</u> op	
Element 7 ø:m man ((slight head beat)) >må ikke overhale< hvis der- ((E2 slight nod)) hvis det til <u>væsentlig</u> gene for nogen ((E2 looks E1 moves body side to side)) bagfra ((E2 paper nods))sån hvis de skal bremse <u>væsentligt</u> op	=eller man må <u>ikk</u> være til ((cont.))gene for <u>andre</u>
Element 7 ø:m man ((slight head beat)) >må ikke overhale< hvis der- ((E2 slight nod)) hvis det til <u>væsentlig</u> gene for nogen ((E2 looks E1 moves body side to side)) bagfra ((E2 paper nods))sån hvis de skal bremse <u>væsentligt</u> op	og det er man hvis man overhaler sådan så ((hands out fingers spread out taps in mid air))(.) .hh <u>personen</u> >den man overhaler< er nød til at ((cont. beats)) bremse ((frown))op ((E3 nods)) (...)
Element 9 >og så er der også nogen der siger< det e:r eller <u>formanden</u> for <u>rådet</u> for for <u>større</u> ^færdselssikkerhed ø:m ((points at screen)) Element 10 nu hedder det ((quick glance E2 looks)) <u>rådet</u> for <u>sikker trafik</u> så det- derf- ((E2 smiles nods)) der kan man <u>også</u> se det en gammel artikel (...)	Og så på den ((hands parallel movement to the left)) <u>anden</u> side er der så en repræsentant fra <u>rådet</u> for <u>større færdselssikkerhed</u> det der ((glance))nu hedder <u>rådet</u> for <u>sikker</u> ((smiles slight chin beat)) <u>trafik</u> ((E3 nods))
Element 11 <u>Han</u> siger at ø:m det tsk ø:m det ((slight chin beat)) <u>altid</u> den der kommer <u>bagfra</u> der har- har ø: <u>ansvaret</u> (...)	.hh ø:m som <u>siger</u> at det ((slight frown)) <u>altid</u> ((hands up)) <u>den</u> der kører ((‘draw’ back towards torso)) <u>bagved</u> der har ((beat)) <u>ansvaret</u> (.) ((eyecontact E3 nods))
	ø:m ((‘presenting’))for om- ((asynchronically shake of hands outwards)) ja om man kører ((slight shake of head frown)) <u>ordentligt</u>
	fordi det den ((r-hand out round gesture with pen)) <u>person</u> ((smiles)) som kan <u>se</u> hvad der <u>sker</u> ø:m (.) ((E3 nods))
Element 12 tsk så ø: ja så det lidt en en <u>debatartikel</u> eller lidt ((screen)) <u>synspunkter</u> på ((ceiling screen)) på den her <u>debat</u> ø:m (1.4)	Ja >så det sån en ((slight shake of head)) diskussion af hvorvidt< man skal gøre det <u>ene</u> eller det <u>andet</u> ((E3 nods E2 slight nod))

AI-3 (F)

F1-3	F2-3
Element 1 .hh *godt ((turns toward F2 F2 looks ready to	Den ((looks)) <u>tredje</u> historie ((points at paper with pen))

<p>write)) >men den her gang< er vi altså i ((head beat to the right)) <u>Jylland</u></p> <p>(...)</p> <p>Element 4</p> <p>tsk n ar^tikel fra <u>Jyllandsposten</u>. ((looks))</p> <p>(...)</p> <p>Element 6</p> <p><u>Hva?</u></p> <p>(...) ((eyecontact)) <u>Jyllandsposten</u> [ja.]</p> <p>(...)</p>	<p>(...)</p> <p>((paper)) det er en ø artikel ((moves body)) fra ((eyebrows up)) <u>Jyllandsposten</u></p> <p>(...)</p>
	<p>[eh] ø: og det ((looks)) <u>handler</u> om ø: ((paper)) om ø:</p>
<p>Element 3</p> <p>og ø:: ((crosses arms)) Det er en <u>sag</u> fra ((screen)) fra: >Søn^derborg<</p> <p>(...)</p>	<p>Det fra ((eyecontact hands up beat)) <u>Sønderborgområdet</u> ((paper F3 slight nod writes)) >nede i <u>Sønderjylland</u>< ø:m</p>
<p>Element 7</p> <p>((screen)) og de har så sat <u>fokus</u> på <u>trafikkulturen</u> på ((looks)) <u>motorvejen</u></p> <p>(...)</p>	<p>.hh og ((beat with shoulders)) <u>fokus</u> (for artiklen det) e:r sån (hands up beats)) <u>trafikkultur</u> ((F3 nods)) på ((looks)) <u>motorvejen</u> ((F3 nods)) ø:m ((paper))</p>
<p>Element 9</p> <p>Og det der sån er det store problem der=(...) [det] er altså at der er <u>lastbiler</u> ((looks)) som ligger og <u>overhaler</u></p> <p>(...)</p> <p>Element 10</p> <p>=og det er altså til fare for <u>trafikken</u> og skaber <u>gener</u> i <u>trafikken</u> ((F2 nods))</p> <p>Element 11</p> <p>og ø: ((F2 looks)) det de altså <u>enige</u> om at der er en del <u>problemer</u> og f- ((slight shake of head eyebrow up)) altså farer simpelthen ved at at lastbiler <u>overhal</u>[er]</p> <p>(...)</p>	<p><u>Problemet</u> ((tiny chin beat)) <u>er</u> at der- der er mange ((left hand slight to the left)) <u>overhalende lastbiler</u> ((F3 nods)) ø: ((eyecontact)) og det er <u>farligt</u></p>
<p>Element 12</p> <p>så man har <u>diskuteret</u> ((F2 looks up)) .hh ((F2 writes)) om det <u>var</u> muligt at <u>lave</u> et <u>to^talforbud</u> for (.) <u>lastbiler</u> og for at de sku</p>	<p>((hands up)) så man ((beats)) <u>diskuterer</u> så om hvorvidt man kan lave et ((l-hand outwards beat)) <u>forbud mod</u> ((F3 nod)) at øh ((r-hand zigzag outwards)) <u>lastbilerne</u> skal ((chin down beat)) <u>overhale</u> ((paper F3 nods))</p>

ku overhale (1.2) ((screen)) (...)	(...)
Element 16 Det der så ((screen)) <u>to</u> der <u>udtaler</u> sig omkring	ja (1.2) .hhh ø:m så er der <u>to</u> som ø: ((glance)) <u>udtaler</u> sig (.)
Element 17 der er en ø:: en ø: s- <u>politi chef inspektør-</u> <u>chefpolitiinspektør</u> fra <u>^rigspolitiets</u> ((smiles)) <u>^færdselsafdeling</u> (0.7) .hh som >hedder Mogens <u>Vilbert</u> <	ø:m Den ((hands out beat)) <u>ene</u> det er en <u>chef</u> <u>politi inspektør</u> >som siger<
Element 15 Nå .hh hh. ((F2 looks)) >men det ((slight shake of head)) desværre ikk mulig< ((chin down looks)) og og ((neutral))lave et <u>totalforbud</u> så ø:m de ha:r Element 18 og han siger at ø:m >det kommer ikk til at <u>↑ske</u> < Element 19 >grundlæggende set siger han< det- det kan ikk >lade sig <u>↑gøre</u> <	Jamenø: ((chin up)) det kan godt være at det er ((r-hand zigzag outwards)) irriterende at de sån <u>overhale</u> men kan ((hands laid out to the sides beat)) <u>simpelthen</u> ikk lade sig <u>gøre</u>
Element 20 De er nød t- ((looks)) men til >gængæld så er <u>lastbiler</u> selvfølgelig nød til at overhale de-< æ- >hvad hedder det< <u>overholde</u> de <u>almindelige</u> trafikregler= (...)	De skal ((hands in frot index fingers beat)) <u>overholde</u> de ((slight shake of head)) <u>almindelige</u> ((hands laid out to the sides beat)) <u>regler</u> som ((beat)) <u>gælder</u> på trafikområdet((paper F3 nods))
Element 21 Og <u>trafikregler</u> det er >jo sådan at man< <u>ikke</u> må overhale selvfølgelig hvis man er til fare for <u>↑andre</u> Element 23 Ja. Man må <u>ikke-</u> ((F2 writes)) man må <u>ikke overhale</u> >hvis man er til <u>fare</u> for andre.< (...)	.hh og det (beat with pen)) <u>er</u> at man må <u>ikke</u> overhale ((glance))hvis ø man er til((glance spread fingers out beat)) <u>fare</u> for andre ((paper))
Element 24 og man må <u>ikke overhale</u> hvis man (1.0) er til stor <u>gene</u> for andre	ø:m ((F3 nods))og man må ikke <u>overhale</u> hvis det er til ((backwards movement of torso looks)) <u>gene</u> for andre ((F3 looks mutual nod paper)) (.)
Element 33 Og <u>så</u> er der den ((r-hand beat)) <u>anden person</u> der <u>udtaler</u> sig ((F2 looks down)) Element 34	>Så der så< en <u>mand</u> fra rådet for større <u>^færdselssikkerhed</u> som siger at ((quick glance))

som e:r direktør i Rådet for Større ((F2 looks up))^ <u>Færdselssikkerhed</u>	
Element 36 .hh og ø:::m *mmm (0.7) han- ((light shake of head)) >han siger sådan set bare< ((turns toward F2)) at det e:r >at det den der kommer <u>bag fra</u> < der har- der har <u>ansvaret</u> for (.) å sørge for å-å <u>bremse</u> >hvis de:r hvis de:r< en <u>lastbil</u> >hvis der er andet< (...)	ø:m tsk det egentlig <u>de</u> ((hands paralell slight to the left r-hand moves forward beat)) <u>biler</u> der kommer ((beat)) <u>bag fra</u> på ((beat)) <u>vejen</u> som har <u>ansvaret</u> for ((tiny asynchronical movement of hands)) at det <u>foregår</u> <u>ordentligt</u> ((F3 nods F2 looks))(2.0) (...)
	((paper)) °ø og det er det° .hh ((shrugs eyebrows up sligh shake of head)) Jeg <u>ved</u> ikk om det er <u>væsentligt</u>
Element 13 ø:m ((looks)) tsk å: ((tiny smile)) og <u>overskriften</u> på <u>artiklen</u> det er ((screen))) <u>elefantoverhaling</u> ((smiles)) er en <u>daglig</u> ((F2 kigger op)) <u>plage</u> . (...)	men ((hands out fingers spread beat)) <u>overskriften</u> for- for artiklen det er ((beat with hands out torso and shoulders and head)) <u>\$elefant overhaling\$</u> ((looks hand and torso beats)) er en <u>daglig</u> <u>plage</u> ((F3 smiles))
Element 14 <u>\$Elefantoverhaling\$</u> ((smiles)) er en daglig <u>plage</u> ((F2 nods)) (...)	

Tekst 4 'trivialnatur'

AI-4 (A)

A1-4	A2-4
Element 1 Okay ((A2 gaze direct)) det her det simpelthen((eyebrows up?)) bare et afsnit ((A2 leaning forward getting ready to write resting on table)) af en .hh ((eyebrows up A2 gaze down A1 lifting both arms)) <u>samlet</u> ((24:16 palms inwards 'container' downwaving hands beat a bit before lowering them out to the sides with palms up gather them in front of body and rests them on table 24:17)) <u>artikel</u> ((sinks))	Okay. ((A3 looks direct)) Den her den er lidt anderledes (left hand scratches nose) =Det er sån et ((left hand clawlike pats beats in midair)) <u>afsnit</u> ((A3 smiles wide A2 direct)) af en <u>samlet artikel</u> (...) ((A3 looks direct A2 looks at A3's writings)) åbenbart ((A2 down at paper))
Element 2 .hh ((move head up chin up and down) Hrøm (breast raises and lowers)) som vi så ligsom kommer ind	=å man starter sådan bare midt i det hele ((A3 pressed lipps gaze down and nods))

midt i (.) tk	
	ø: og der er sån en sån en ((smiles)) Det lyder lidt som om ((A3 glance)) der er sådan en lidt ironisk ((folds arms)) tone der er ((A3 gaze down))
Element 3 .hhh ((A1 glance direct slight nod gaze screen)) Det ikke ((slight wave with head) fordi landmændene ((eyebrows up)) ikke ((slight nod)) laver naturpleje ((eyebrows slightly down))	fordi der st det h det starter med at sige sig sån (.) ((starts waving head slightly)) Det <u>ikke</u> fordi landmændene <u>ikke</u> laver natur*pleje
	((gaze at A3's writings direct A3 smiles A2 gaze at A3's writings)) ((A3 giggles smiles writes A2 separates arms gaze downput left hand on hip and rest right hand on table gaze on A3's writings and back)) (7.8) ((left hand scratches left ear gaze at A3's writings runs left hand fingers through hair)) (...)
Element 4 ((eyebrows even wider up))u:ha det gør *de. ((direct and back))	Såd noget ((gaze down on table wave head slightly)) <u>U::ha</u> jo ((left hand on hip))
Element 4 ((eyebrows even wider up))u:ha det gør *de. ((direct and back)) Element 5 .hh I deres \$egne øjne\$ (.) har de enormt travlt med at lave en ø: ((leaning towards screen)) lave en ((leaning further)) ø: .hh grumme fin natur	Det gør de ((gaze direct)) Grumme ((A3 smiles)) <u>fin</u> naturpleje >eller sådan noget< ((swayes with body gaze at table A2 smiles A3 smiles wider A3 giggles A2 smiles wider)) (...)
Element 7 Det sk- ø: kaldes vildt eller naturpleje .hh (head slight up) Når man anlægger ((eyebrows)) \$brakstriber\$. (1.0)((chin down slight nod agitated pronunciation head lowered towards screen)) \$vildtagre\$ og <planteremiser> >å planter remiser< (1.2)	tsk De laver (2.5) ((prepares formulation of [b] rather early)) <u>brak</u> ((head beat)) striber ((gaze at A3's writings)) (1.0)
	((A2 directs A3 direct A2 shake head)) >de laver også ((A2 gaze down)) noget andet først ((A3 gaze down)) men det kan jeg ikk huske hvad det var<
Element 7 Det sk- ø: kaldes vildt eller naturpleje .hh (head slight up) Når man anlægger ((eyebrows)) \$brakstriber\$. (1.0)((chin down slight nod agitated pronunciation head lowered towards screen)) \$vildtagre\$ og <planteremiser> >å planter remiser< (1.2)	.hhh ((leans over table rest on arms A3 nods A2 gaze at A3's writings and down))(1.3) Brakstriber og \$Planteremiser\$ ((agitated pronunciation Gaze at A3's writings A3 lift head eyebrows slight up nods A2 gaze paper)) (2.8) (...)

<p>Element 6</p> <p>som *gavner ((A2 leans lower down over table supports chin by left hand elbow resting on table)) nyttevildtet.</p> <p>Element 8</p> <p>og det virker. (2.0)</p> <p>Element 10</p> <p>Nå [Nå nyt]tevildtet kvitterer ved kasse <u>et</u>.</p>	<p>Og det <u>hjælper</u> da. hh (gaze at A3's writings) eller <u>sån</u></p>
	<p><u>De:t</u> ø:h det ((gaze down A3 nods)) godt nok (gaze at A3's writings) >at man gør det< ((gaze at table - writings - table))</p> <p>(...)</p>
<p>Element 10</p> <p>Nå [Nå nyt]tevildtet kvitterer ved kasse <u>et</u>.</p> <p>Element 11</p> <p><Rådyr harer agerhøns> og fasaner elsker vildtstriber ((eyebrows up)) <u>bille</u>volde ((slight nod)) .hh [og lidt ((chin down)) <u>bar</u>jord]</p> <p>((A2 giggles))(1.2)</p>	<p>\$Nyttevildtet\$ ((gaze writings and paper)) \$<u>elsker</u>\$ \$vildtstriber\$. ((glance direct and writings)) ((A3 eyebrows up nods pressed lips))</p> <p>(...)</p> <p>å <u>bar</u> ((glance at A3 writings and down))jord (3.2) ((glance at A3's writings and down))(1.2)</p> <p>Men de:ø:hm ((slight head shake)) men på den måde bliver det ((slight head shake))</p>
<p>Element 12</p> <p>Det <u>bar:</u> ikke go natur. Det er trivial((slight beat move to right with head))natur (2.2)</p>	<p>Men de men det det gir bare ikke: <u>god</u> <u>natur</u></p>
<p>Element 12</p> <p>Det <u>bar:</u> ikke go natur. Det er trivial((slight beat move to right with head))natur (2.2)</p>	<p>det gir \$trivial\$ ((slight shake with shoulders))*natur ((leans forward over table)) (.) ((moves pen with r-hand))</p> <p>(...)</p>
	<p>tsk ø:m*m (.) og så slutter dn med (.) at <sige noget med at> ((A3 direct and down))</p>
	<p>Det stadig lidt ((moves head up left and swaying it + shoulder from side to side)) dn der ((A3 direct)) <u>underlig</u> ironisk ((A3 gaze down)) tone</p>
	<p>((leans forward resting on right underarm and left elbow)) =Jeg forstår det ikke helt hundrede procent men ((rest chin on l-hand moves paper))</p>
<p>Element 13</p> <p>.hh Harer rådyr ((head slight up and down)) og fasaner findes overalt.</p>	<p>S til sidst noget med at (.) ha:::rer† (A3 gaze at A2's writings) ha:::r og rådyr og ((A3 looks down)) <u>fasaner</u> (.)</p>
<p>Element 14</p> <p>.hh å de skal (head slightly towards screen) <u>bar:</u> ha (.) noget at spise ((snøft)) og lidt skjulesteder((wavy move with head in rhythm straightens head up)) (3.0) ((glance slight shake</p>	<p>De skal jo ((sways head from side to side)) de skal jo bare ha((glance direct A3 glance direct)) nogle ((looks down smiles)) spisesteder ((sways with head)) og nogle skjulesteder ((gaze at A3's writings A3 nods))</p>

with head)) (4.5) ((A2 glance))	
	Så klarer de det fint >*eller et eller andet*< ((A2 gaze down smiles?))

AI-4 (B)

B1-4	B2-4
Element 1 ((moves body looks up wettens lips)) Okay. ø::m det handler ((glance)) om: ((B2 glance)) .hh <u>landmænd</u> som: ((B1 looks up)) (.) tsk som <u>anlægge:r</u> *æ det de *kalde:r ((glance eyebrows high up)) æ <u>naturpleje</u>	hm-hm-hm ((tilts head)) Denne her tekst den handler om ((head beat)) ^ <u>landmænd</u> [.hh] (...) ø::m som <u>anlægger naturpleje</u> .
Element 2 ((screen)) >og det vil sige< at (1.0) ((B2 glance)) de: ø::m (1.7) >de blandt andet< <u>anlægger brakstribes=vildtagre</u> .h og planter <u>remiser</u> ((B1 glance B2 giggles)) (...)	det vil sige at de blandt andet læ- anlægger \$ <u>brakstribes</u> ((slight shake of ehad)) <u>bille</u> <u>volde</u> og <u>barjord</u> ((chin down rythm)) og <u>vildtområder</u> (.) og ((glance)) <u>remisser?</u> ((frown)) °eller hedder det ((slight shake)) <u>remi'er</u> °
Element 3 og ø::m Det som det <u>gør</u> (.) er at ø:: den <u>effekt</u> det <u>har</u> (.) er <u>at</u> at <u>nyttevildtet</u> ((eyebrows)) ø:m ((glance)) >nyder <u>godt</u> af det her< (2.3) ((B2 slight nod)) Element 4 >å for eksempel< æ:m rådyr og harer og agerhøns og fasaner de <u>elsker</u> de her <u>vildtstribes</u> og ((øjebryn)) <u>billevolde</u> og lidt > <u>barjord</u> < ((glance giggles smiles)) (...)	.Hhhhh ø:m og det gør <u>godt</u> for <u>nyttevildtet</u> for som for eksempel <u>rådyr</u> <u>kaniner</u> og >så noget< og=((lift of head eyebrows up))= <u>fasaner</u> ((B3 slight nod)) ø:m for <u>di</u> <u>Selsker</u> \$ <u>bille</u> <u>volde</u> og <u>barjord</u> og <u>brakstribes</u>
Element 5 Og så kan man <u>sige</u> at (5.0) ((B1 quick glance up and down)) at det (.) om- om det er <u>god natur</u> eller <u>ej</u>	.hh Så kan man <u>sige</u> om <u>det</u> så er *ø:m gåu- <u>god natur</u> eller <u>ej</u>
Element 6 Der er *nogn (.) der vil mene at det er ((lift of eyebrows slight head beat)) <u>trivialnatur</u> (1.3)	om man kan kalde det <u>trivial</u> ((beat with chin)) <u>natur</u> ((B3 quick glance)) ø:m ((eyebrows wrinkle eyebrows up)) (...)
Element 7 .hh fordi at der er harer rådyr og fasaner over <u>alt</u> ((slight shake of head))= <u>findes</u> over <u>alt</u> Element 8	=fo:r der jo ((head beat rhythm)) harer og rådyr og <u>fasaner</u> over <u>alt</u> og de skal bare ha lidt (.) ((slight head beat)) <u>skjulesteder</u> ((B3 nods))

De skal sådan set bare ha (.) ha noget at <u>spise</u> og lidt ((B1 gaze at B2)) sk- og lidt skjulesteder	
---	--

AI-4 (C)

C1-4	C2-4
Element 1 Okay (.) ((hands showing increased form pointing at screen eyebrows slight shake of head)) Det ud af en større artikel så de- der ((hands forms wheel)) ikk så meget <u>mening</u> i det her ((hands showing increased form)) lille stykke (...)	Det her er ((head beat)) <u>uddrag</u> af en artikel (...)
Element 3 Ø: det handler om ((open hands in midair beats towards screen)) <u>landmænd</u> der laver ø: (.) ((glance at screen and back again b-hands quotation marks)) <u>naturpleje</u>	tsk Og det handler om at landmænd laver na ^{tur} pleje At
Element 4 Og ((b-hands quotationmarks beat)) <u>naturpleje</u> ø:: ((glance at screen)) Det er når du <u>anlægger</u> sån ø: ((C1 hands forming 'list' C2 glance hand beats)) <u>brakmarker</u> .hh å ((leans towards screen)) .hh <u>vildt</u> <u>agre</u> og <u>plant-</u> Element 6 nu skal de lig- ((b-hands waving parallel to the right)) <u>naturen</u> have <u>tid</u> til at slappe <u>af</u> ((b-hands wheels parallel)) eller >hvad man nu kalder det<	og det vil sige at de ind i mellem ø:m ø laver ((chin forward)) <u>brakmarker</u> o:g \$vildtagre\$ så ((glance)) <u>naturen</u> kan slappe <u>af</u> ((glance C3 nods))
Element 7 ((slight rounding gesture)) når du ikk lige ((hands draws vertical lines parallel)) planter <u>korn</u> °Så vidt jeg lige kan forstå på det her ^ikk°	Der altså der ikke bliver dyrket noget et stykke tid
Element 9 altså når du ((both hands 'presenting' in beat)) <u>gør</u> det så får du det de kalder ((glance both hands make quotation marks)) <u>nyttevildt</u> ((C2 glance)) ((beats with quotation marks)) Element 10 <u>Nyttevildt</u> det e:r ((C2 glance C1 forming 'list' with hands 'counting')) <u>rådyr</u> og <u>harer</u> og <u>agerhøns</u> og <u>fasaner</u> f.eks.	.hh og det ø:: det ((slight shake of head)) giver så at <u>nyttevildt</u> Det vil sige <u>rådyr</u> , <u>harer</u> og <u>fasaner</u> , ((glance)) (0.4) ø: >som så kommer på de her områder< (1.0)

Element 13 ø::h ((leans toward screen)) men <u>den</u> her der <u>så</u> har skre <u>vet</u> artiklen siger så	<u>Vedkommende</u> der <u>skriver</u> den her artikel mener så
Element 14 men det ba:r ikke ((quotation marks)) god natur ((eyecontact)) de her ((asynchronically wheeling gesture)) hvad kaldte han det ((leans toward screen)) <u>Natur</u> \$pleje\$	at det ((slight shake of head)) er <u>ikke</u> ((head beat)) <u>god</u> naturpleje
Element 25 'Jamen det jo ((slight shake of head hands outwards)) <u>ikk</u> Det bare ((slight shake of head)) ikke <u>god natur</u> Det <u>ikk</u> naturligt >tror jeg det det der menes med det< ((C2 nods C1 looks at screen taps)) ↑Ja	ø:: >detvilsige< det ((slight shake of head)) ikke naturligt for de her dyr
Element 16 De ø:m de findes overalt og ((slight shake of head)) >å de skal sådan set bare have et eller andet at spise<.	de skal bare have noget at ((slight shake of head)) <u>spise</u> og de skal have nogle <u>skjul</u> og det kan de også få <u>andre</u> steder ((scratches back))
Element 18 og så skal de ((cast of left hand head slight to the right)) have skjulesteder (.)	
Element 19 h- altså ((hands out)) når de bare har de her ((formin 'list')) <u>spiseting</u> og <u>ting</u> at <u>skjule</u> sig i så er det ((slight shake of head arms outwards palms facing up)) egentlig okay	
Element 17 Det er ikke nødvendigvis de her ((hands forms a plane)) <u>brak marker</u> ((glance at leans toward screen)) (...)	ø::m så det behøver ((slight shake of head)) ikke være her ((shake beats))
[og] .hh hh. øh °atubetubetuu ° \$vildt agre\$	
	Man gør <u>ikke</u> <u>noget</u> specielt <u>godt</u> for de dyr ((look C3 glance))

AI-4 (D)

D1-4	D2-4
Element 2 >fordi< ((looks at D2)) det jo <u>ikk</u> fordi at ((slight head beat)) <u>landmændene</u> <u>ikke</u> prøver at pleje ((screen)) lave <u>naturpleje</u> eller ((r-hand fingers with shirtneck slight round gesture)) det	ø:m hehehe ((giggles D3 looks smiles)) og ø: ((straightens up)) ja altså *ø::: ((l-hand up open with pen 'taps' in air))Det <u>ikk</u> <u>fordi</u> (.) at <u>landmændene</u> <u>ikke</u> går op i naturen((D3 starts writing)) ø: ((D2 looks at D3)) eller ((l-hand

de ligsom <u>selv</u> kalder naturpleje	'taps' in air)) <u>naturpleje</u> (.)((D3 nod))
	ø:m ø::m ((smiles)) det bare det her med ((smiling voice D3 smiles wider)) (...)
Element 3 =det vil sige de laver .hh ((r-hand outwards 'counting' in beats)) ø: <u>brakstriber</u> og <u>vildtagre</u> og (.)((leans toward screen)) <u>remisser</u> ((straightens up looks at D2))	hehehe ((giggles)) at såkaldte ((r-hand slight beat)) <u>brakstriber</u> ((beat)) <u>vildt</u> ((looks at D3))agre ((D3 nod)) og ((looks at paper)) <u>remiser</u> >og så videre< ((quickglance))
Element 6 (.)Men det er så ((hands still up slight beats)) <u>bare ikke</u> ((glance)) ↑ <u>god</u> natur ((screen)) ø:m ((hands down)) Element 8 Eller det det bliver kaldt for (.)((looks at D2)) <u>trivi^alnatur.</u> (.)((screen))	.hh ø:: Det er <u>ikke</u> ((slight beats)) <u>rigtig</u> <u>naturpleje</u> ø: det det man kunne kalde ((ultra quick glance eyebrows up slight head to the side)) <u>trivialnatur.</u>
Element 4 ø: og det er ((screen)) ligesom for at tage <u>hånd</u> om det her ((looks at D2)) <u>nyttevildt</u> (1.2) som (.) >bliver skudt< ((screen)) >en gang i mellem<	Ø:m Det de mener med det <u>er</u> at((l-hand out 'counting' with fingers)) <u>harer</u> og ((ultra quick glance)) <u>rådyr</u> og <u>agerhøns</u> og ((ultra quick glance)) <u>fasaner</u> og sånogle ting der *ø: .h bliver <u>^skudt</u> (.)
Element 5 .hh øh dvs. ((r-hand outwards 'counting' in beats)) <u>rådyr</u> <u>harer</u> <u>agerhøns</u> <u>fasaner</u> tsk ((looks at D2)) som <u>elsker</u> de her ((b-hands form straight surface)) ø: <u>striber</u> af ((hands to the side open palms waving slight from side to side)) <u>brakjord</u> der ligger rundt om (.) ((screen)) om <u>mar^kerne</u>	((eyebrows up slight head beat hand beat)) <u>Nyttevildt</u> ((glance)) der der ((l-hand beat out 'presenting')) <u>lever</u> af de her ((paper D3 nods)) forskellige ø:m >naturplejeting ((headbeat)) <u>brakstriber</u> ((headbeat)) <u>vildtagre</u> og ((headbeat)) <u>remiser</u> <
Element 5 .hh øh dvs. ((r-hand outwards 'counting' in beats)) <u>rådyr</u> <u>harer</u> <u>agerhøns</u> <u>fasaner</u> tsk ((looks at D2)) som <u>elsker</u> de her ((b-hands form straight surface)) ø: <u>striber</u> af ((hands to the side open palms waving slight from side to side)) <u>brakjord</u> der ligger rundt om (.) ((screen)) om <u>mar^kerne</u>	.hhh >altså< ((r-hand pointing at paper with pen from side to side)) de- de kan rigtig godt ((cont)) <u>li</u> de her ((cont.)) agre
	men ((glance)) men ((D3 looks D2 slight rounding beat))det <u>landmændene</u> siger ((points at paper with pen))
Element 6 (.)Men det er så ((hands still up slight beats)) <u>bare ikke</u> ((glance)) ↑ <u>god</u> natur ((screen)) ø:m ((hands down)) Element 8 Eller det det bliver kaldt for (.)((looks at D2)) <u>trivi^alnatur.</u> (.)((screen))	det er det jo ikk ((slides pen from left to right on paper)) <u>god natur</u> ((taps pen)) Det <u>trivialnatur</u> ((D3 nods))Og <u>faktisk</u> så: ø: er det ((looks)) <u>slet</u> ikk nødvendigt
Element 9	for at de her <u>nyttedyr</u> ((D3 looks)) >eller det

fordi de her harer rådyr fasaner og så ((slight head beat)) <u>videre</u> (.) ø: ((glance)) lever ((hands 'presenting' outwards)) over ^{alt} ((screen))	her< nytte ((eyebrows up)) <u>vildt</u> ø:m kan [^] leve
	Det der er((glance)) <u>vigtig</u> ((D3 glance))for at ((D2 looks)) de kan leve ((eyecontact smiles)) og ha det godt som ((eyebrows up looks at paper)) nyttevildt ((smiles D3 smiles))
Element 10 og de skal bare ((looks at D2)) have noget at ((head beat)) <u>spise</u> ø:::g nogle ((slight head beat)) <u>få</u> (.) ((headbeat)) <u>skjulesteder</u> . (1.8)	hh ((starts pointing at paper with pen)) det er at de har noget at ((beat with pen)) <u>spise</u> og de har nogle hand beat)) <u>skjulesteder</u> ((D3 nods))
	ø:m så der er faktisk ikk .hh Det <u>ikk</u> ((head beat to the side glance)) <u>rigtig</u> natur ((slight shake of head))pleje og lave de her [^] ting ø::
	Det er ikk noget der er ((head beat up)) nødvendig ((D3 nods)) for at de ø:: ((cast pen)) kan ha god (.) go: liv som nyttevildt (snøft) ((smiles looks)) hehehe

AI-4 (E)

E1-4	E2-4
Element 1 ((straightens up)) Ja hh. tsk ø::m tsk Det er sån en ø: tsk <u>lettere</u> (.) <u>sarkastisk</u> ø: <u>fremstilling</u> af en na- ((eyecontact)) af ((slight nod)) <u>miljø</u> ø:: planlægning=((slight frown)) <u>miljø</u> ø:*m ((glance)) <u>beskyttelse</u> af <u>natur</u> (...)	((smiles)) Ja? Jeg har fået fortalt en ø: <u>tekst</u> der ((eyecontact)) handlede om <u>natur</u> ((slight shake of head eyebrows up lazy eyes)) <u>beskyttelse</u> (...)
Element 2 ((screen)) ø:m: fordi <u>landmænd</u> de kan åbenbart få noget <u>støtte</u> (0.6) ved at((glance)) <u>indhegne</u> >og sånoget< og så <u>tiltrække</u> <u>vildt</u> hh ø: og <u>harer</u> >og sådan noget< på deres ø:(.) <u>jord</u>	[Og sån] ø:: ø:m en eller anden (.) <u>regel</u> om at øh <u>landmænd</u> kan få økonomisk støtte hvis de <u>tiltrækker</u> ((hands out 'draws' back)) <u>vildt</u> ((E3 nods)) til deres <u>jord</u>
Element 2 ((screen)) ø:m: fordi <u>landmænd</u> de kan åbenbart få noget <u>støtte</u> (0.6) ved at((glance)) <u>indhegne</u> >og sånoget< og så <u>tiltrække</u> <u>vildt</u> hh ø: og <u>harer</u> >og sådan noget< på deres ø:(.) <u>jord</u>	ø:m ved å- ved ((hands out forming an 'area' twice)) at <u>indhegne</u> den ø: sådn ((waving hands from side to side)) på en eller anden ((hands out before torso)) <u>måde</u>
Element 2 ((screen)) ø:m: fordi <u>landmænd</u> de kan åbenbart få noget <u>støtte</u> (0.6) ved at((glance)) <u>indhegne</u> >og sånoget< og så <u>tiltrække</u> <u>vildt</u> hh ø: og <u>harer</u> >og	så man ((hands 'draw' back towards torso)) <u>tiltrækker</u> det her ((hands making rounding figures parallel fingers pointing down)) <u>vildt</u>

sådan noget< på deres ø:(.) j <u>ord</u>	
Element 7 ((eyecontact)) =De her <u>harer</u> å (.) og ((ceiling)) ø: fasaner >og sånoget< de er ikk <u>truede</u> og ((slight shake of head)) >så videre<	Ø: sådan som ((hands making round outwards in beat)) <u>harer</u> eller <u>fasaner</u> ((E3 nods))
Element 3 ((glance)) <u>Nyttevildt</u> =er((E2 nods))(.) begrebet	ø:m (.) ((frown (grimace) slight shake of head)) <u>nyttevildt</u> "bliver det kaldt ø:m"
	Og ø:m ((b-hands mini 'presenting')) <u>Forfatteren</u> af den her ((hands rounding gesture asynchroneally)) <u>tekst</u>
Element 11 men ø: det- den- ((waving r-hand round before him)) genren er >hvad hedder sånoget< ((frown)) <u>klumme</u> eller <u>komentar</u> ((E2 nods)) "så det er jo meget subjektivt" (...)	som ((cont.)) måske er en <u>klumme</u> ((E2 glance)) eller et eller andet tilsvarende ((grimace head beat to the side)) <u>subjektivt</u> ((E3 glance))
Element 12 ((head beat))=Der en <u>en</u> <u>en</u> der <u>nogle</u> <u>måder</u> at be- >at beskytte naturen på< der er <u>mere</u> <u>rigtig</u> end andre eller der er nogle ideologier= (...)	ø:m mener at ø: det sån((paper)) for((raises head)) <u>kert</u> ((eyebrows/frown)) måde at beskytte naturen på (0.7) ((E3 nods))
Element 9 ((screen)) ø:m ((ceiling)) (2.8) Så hh det sån lidt ((E2 nods)) m- <u>landmændene</u> der får et et <u>hug</u> ((e2 nods)) i- i- i- i et forsøg på deres <u>imagepleje</u> ((E2 nods writes)) (4.3) >som så også har en "økonomisk interesse"< .hh ((ceiling)) (...)	fordi ø:* >For det ((hands out 'presenting')) <u>første</u> så< så: >bliver ((rounding gestures asuncronically)) <u>landmændene</u> < <u>kritiseret</u> for det sån ((slight shake of head)) form for ((slight frown)) <u>imagepleje</u> ((E3 nods))
	at de ligesom ((hands 'rounding beats' outwards)) gør noget for naturen= <u>men</u> ((rounding indwards)) (.)
Element 9 ((screen)) ø:m ((ceiling)) (2.8) Så hh det sån lidt ((E2 nods)) m- <u>landmændene</u> der får et et <u>hug</u> ((e2 nods)) i- i- i- i et forsøg på deres <u>imagepleje</u> ((E2 nods writes)) (4.3) >som så også har en "økonomisk interesse"< .hh ((ceiling)) (...)	der så også den ((hands 'presenting')) økonomisk >gevinst i det for ((eyebrows slight head beat)) <u>dem</u> ((E3 nods))
Element 6 Hun kalder det <u>trivial</u> ((screen)) natur (.)((E3 nods)) ø:m fordi det sker allerede ((glance)) i <u>forvejen</u> ((E2 looks)) er ligesom det der er pointen (...)	ø: og for det ((slight moves hands to the right)) <u>andet</u> så det sånen form for ((slight chin beat)) <u>naturbeskyttelse</u> som- som e:*r ((slight shake of head)) <u>helt</u> tri((slight frown)) <u>viel</u> ((paper)) ø:m (0.8)

<p>Element 6</p> <p>Hun kalder det <u>trivial</u> ((screen)) natur (.) ((E3 nods)) ø:m fordi det sker allerede ((glance)) i <u>forvejen</u> ((E2 looks)) er ligesom det der er pointen</p> <p>(...)</p>	<p>Hun kalder det fo:r ø:m eller ((eyebrows l-hand up)) <u>han</u> ><u>han=hun</u>< kalder det for trivialnatur ((paper E3 glance)) (0.7)</p>
<p>Element 8</p> <p>og de- >det <u>egentlig</u> bare< (.) >at lave nogle <u>foranstaltninger</u>< for ><u>noget</u> der< <u>alligevel</u> ville være ((E2 nods)) sket af naturen selv ((E2 nods looks))</p>	<p>fordi at det ((rounding gestures asynchronously)) sån ((frown)) (.) Det ville være (('presenting' looks)) <u>sket</u> sån <u>helt</u> natu<u>rlig</u> vej ((E3 nods)) (.) <u>automatisk</u></p>
	<p>ø:m så ((slight beat l-hand)) der sån sådan set ikk rigtig nogen <u>grund</u> til at ((slight shake slight frown)) <u>gøre</u> det ((E3 nods))</p>
<p>Element 6</p> <p>Hun kalder det <u>trivial</u> ((screen)) natur (.) ((E3 nods)) ø:m fordi det sker allerede ((glance)) i <u>forvejen</u> ((E2 looks)) er ligesom det der er pointen</p> <p>(...)</p>	<p>Det bliver lidt sån en (.) ja ((rolling eyes)) <u>trivi</u>((head beat))<u>al</u> form((looks)) for (0.6) <u>naturbeskyttelse</u></p>

AI-4 (F)

F1-4	F2-4
<p>Element 16</p> <p>Jeg vil tro at det bare er en del af af en lang artikel</p> <p>(...)</p> <p>øh som øh ((F2 writes)) som har som en ja (1.5) Som ((F2 straightens up looks)) <u>minder</u> om en slags <u>klumme</u> eller slags ø::</p>	<p>[Godt] <u>Det</u> her ø:m det var ((looks)) et lille ((hands forming small 'space' before her)) <u>udpluk</u> ((paper)) af en formentlig ø: ((looks hand beat)) <u>lang</u> ((hands forming space)) <u>længere</u> art<u>ikel</u></p>
<p>Element 16</p> <p>Jeg vil tro at det bare er en del af af en lang artikel</p> <p>(...)</p> <p>øh som øh ((F2 writes)) som har som en ja (1.5) Som ((F2 straightens up looks)) <u>minder</u> om en slags <u>klumme</u> eller slags ø::</p>	<p>((paper)) ø:m som sådan havde <u>karakter</u> af ((tiny asynchronously movements of hands)) måske at kunne være en slags (.) <u>klumme</u>,</p>
<p>Element 15</p> <p>jamen det er- det er <u>skrevet</u> som en ar<u>tikel</u> så det [ikk]</p>	<p>.hh Den var sån ((hands forms little 'container')) <u>saglig</u></p>

<p>(...)</p> <p>[det er] <u>ikk</u> skrevet som <u>l</u>æserbrev °eller noget°</p> <p>(...)</p> <p>Så det e:r Det <u>vir</u>ker også sån lidt me:re ((F2 looks)) <u>sag</u>ligt</p> <p>(...)</p> <p>[Ja]</p> <p>(...)</p>	
<p>Element 3</p> <p>og ø: <u>tydeligvis</u> <u>en</u> som ikke er ((chin up beat)) <u>super</u>glad for (.) >for <u>land</u>mænd< og starter i meget <u>sarkastisk</u> <u>stil</u> med at sige</p>	<p>((l-hand out to the side beat))<u>s</u>elv om at den var <u>sk</u>revet i en lidt ((tiny asynchronously shakes of hands)) <u>sarkastisk</u> ((looks F3 nods smiles)) <u>tone</u> ((paper)).hh</p> <p>(...)</p>
<p>Element 2</p> <p>.hh men det er i <u>hvert</u> <u>fald</u> en ((looks)) ø: (.) .hhh en ø: per[^]<u>son</u>lig (.) <u>hold</u>ning ((crosses arms) <u>til</u> <u>l</u>andmænd</p> <p>(...)</p> <p>[<u>og</u> <u>til</u> <u>deres</u>: <u>gø</u>ren (.) <u>for</u> <u>natur</u>en (.)</p>	<p>=ø:m Det som det ((hands out fingers spread beat)) <u>hand</u>ler om det er en ø: en ((l-hand outwards beat)) <u>person</u>lig <u>hold</u>ning til ((beat))<u>land</u>mænd ((F3 looks F2 looks))ø:</p>
<p>Element 2</p> <p>.hh men det er i <u>hvert</u> <u>fald</u> en ((looks)) ø: (.) .hhh en ø: per[^]<u>son</u>lig (.) <u>hold</u>ning ((crosses arms) <u>til</u> <u>l</u>andmænd</p> <p>(...)</p> <p>[<u>og</u> <u>til</u> <u>deres</u>: <u>gø</u>ren (.) <u>for</u> <u>natur</u>en (.)</p>	<p>og ((b-hands parallel slightly to the left)) hvordan de øh ((closed fist in beats down)) <u>be</u>handler <u>natur</u>en (.) ((F3 nods))</p>
<p>Element 4</p> <p>Ja de tror de <u>gør</u> en ^masse godt for naturen de der <u>land</u>mænd det <u>på</u>står de i <u>hvert</u> <u>fald</u> <u>selv</u> ((←monoton high pitch))</p> <p>Element 6</p> <p>tsk og ender i den lille korte del af teksten her med at konkludere at ((F2 glance)) ø: det som ^<u>de</u> <u>sk</u>aber, <u>land</u>mændene, <u>det</u> er (.) <u>trivial</u>natur. (1.6)</p>	<p>ø:m tsk (.) og konklusionen er ligesom ((leans forward)) at ((r-hand out beat)) <u>land</u>mænd de skaber ø: ((torso back hands up outwards to the side looks)) <u>trivial</u> ((F3 nods F2 glance at paper)) <u>natur</u> ((looks))</p>
<p>Element 8</p> <p>så noget som <u>ikke</u> er (.) ((tiny shake of head)) særlig eksotisk og særligt <u>speci</u>elt og som e:r >kan man sige< ø: ((F2 glance)) den nemme na↑tur</p>	<p>som også bliver kaldt 'den ((slight shake of head and torso l-hand forward in a fist)) <u>nemme</u> natur'</p>
<p>Element 7</p> <p>Og <u>trivial</u>natur det betyde:r at det er sånoget der er ((tiny shake of head)) mange af- ((F2</p>	<p>som er <u>karakt</u>eriseret ved at der er måske mange l-hand outwards beat)) <u>fas</u>aner og ((l-hand beat)) <u>har</u>er og ((chin forward beat)) <u>rå</u>dyr ((looks F3 nods))</p>

<p>glance)) <u>meget</u> af ikk?</p> <p>(...)</p> <p>Element 12</p> <p>Ha- <u>harer</u> <u>rådyr</u> og <u>fasaner</u> °snakker de om at de findes overalt° ((F2 writes)) (5.5)</p> <p>(...)</p> <p>og <u>rådyr</u></p> <p>(...)</p> <p>ja</p> <p>(...)</p> <p>Element 9</p> <p>der hvor <u>fa^saner</u> trives f.eks. <u>fasaner</u> >nævner de som eksempel fordi<((← same high pitch)) at at <u>fasaner</u> er nogle der de:r der klarer sig <u>nemt</u> (.)</p>	
	<p>som ka- ((b-hands up parallel before her beat)) ka færdes i de ((chin down beat)) <u>områder</u></p>
<p>Element 8</p> <p>så noget som ikke er (.) ((tiny shake of head)) særlig eksotisk og særligt <u>specielt</u> og som e:r >kan man sige< æ: ((F2 glance)) den nemme na↑tur</p>	<p>ø: men det ((b-hands up parallel before her)) f- men det er et meget ((b-hands up parallel before her inwards and outward beat spread fingers)) <u>ensartet</u> ((tiny best down F3 looks)) <u>landskab</u></p>
<p>Element 7</p> <p>Og trivialnatur det betyde:r at det er sånoget der er ((tiny shake of head)) mange af- ((F2 glance)) <u>meget</u> af ikk?</p> <p>(...)</p> <p>Element 8</p> <p>så noget som <u>ikke er</u> (.) ((tiny shake of head)) særlig eksotisk og særligt <u>specielt</u> og som e:r >kan man sige< æ: ((F2 glance)) den nemme na↑tur</p>	<p>fordi ((b-hands closed fist before her tiny beats)) <u>lige</u> præcis de ((beats))^<u>dyr</u> ((F3 nods)) ø:m jam de ((hands outwards beat))<u>kræver</u> ikk så <u>meget</u> ø: ((shrugs head tilts to the right hands outwards beat)) <u>biodiversitet</u> ((paper F3 nods)) >°hvis man kan sige det sådan°< De- ((looks cast l-hand outwards)) (.)</p>
	<p>((tiny shake of head)) ja f- jeg får ((slight shake of torso)) lyst til ((r-hand beat)) <u>selv</u> at ((b-hand beats)) <u>supplere</u> ((F3 looks smiles)) <u>med</u> at <u>sige</u></p>
	<p>at de: ((F3 writes)) at de trives godt i så nogle ø: >ø hvad hedder det< sånogle ((fingers spread before chest in beats))<u>herregårds</u> ((hands gathered))<u>lensmand</u></p>
	<p>sånogle ((hands up and apart beats outwards looks F3 looks)) <u>land skaber</u> >som er meget meget ensartede< ((F3 tiny nod writes)) med ((arms up 'crossed')) <u>kæmpestore</u> ((hands torn to each side forming 'great field')) marker ((tiny beat))>og så noget< ((F3 looks up F2 paper F3 writes)) ø:m</p>

	ja!
<p>Element 13</p> <p>[je]g vil sige basalt <u>set</u> er der ikke ((screen))der er ikk så <u>meget</u> af det Det her det er sån et lille- Et <u>opråb</u></p> <p>(...)</p> <p>=til- til <u>nogen</u> om at a: a at <u>landmændene</u> ikk er <u>helt</u> så så <u>gode</u> som de gerne ((tiny head beat to the left))<u>selv</u> vil gøre sig <u>til</u></p> <p>(...)</p> <p>(.) ja det er det=</p> <p>(...)</p>	<p>Så artiklen er en slags (.) ((r-hand fist beat before chest)) <u>opråb</u> ø:m som handler om</p>
<p>Element 13</p> <p>[je]g vil sige basalt <u>set</u> er der ikke ((screen))der er ikk så <u>meget</u> af det Det her det er sån et lille- Et <u>opråb</u></p> <p>(...)</p> <p>=til- til <u>nogen</u> om at a: a at <u>landmændene</u> ikk er <u>helt</u> så så <u>gode</u> som de gerne ((tiny head beat to the left))<u>selv</u> vil gøre sig <u>til</u></p> <p>(...)</p> <p>(.) ja det er det=</p> <p>(...)</p>	<p>at landmænd de altså ikk er så ((chin forward beat)) <u>gode</u> som de <u>selv synes</u> ((F3 looks F2 looks))</p>
<p>Element 14</p> <p>=ja (.) Deres behandling af <u>naturen</u> e:r ((tiny shake of head)) ø:m >som jeg læser det< ud fra deres <u>egne</u> interesser og den er <u>ikke</u> (.) den er ikke <u>særlig</u> °god for naturen°</p> <p>(...)</p> <p>=ja? <u>Kort</u> (.) <u>tekst</u> (.) og</p> <p>(...)</p> <p><u>rimeligt</u> (.) °klart budskab°</p> <p>(...)</p>	<p>og de gør ((rounding of head)) ikk så ((chin forward)) <u>meget</u> for <u>naturen</u> som de <u>selv</u> ((F3 nods writes)) ((head beat to the left)) <u>påstår</u> de gør ((paper F3 glance writes))</p>

BILAG 6

Case 'Telling of Text' (ToT) – Generelle formidlingstendenser

---

GENERELLE FORMIDLINGSMÆSSIGE TRÆK FRA FI TIL AI

Inden jeg går i gang med hvordan FI spontant formidler 'det nye ord' til AI, vil jeg kort ridse generelle formidlingsmæssige træk op.

DEN SOCIALE IMPORT

Noget af det første der slår én er hvordan FI konsekvent refererer til genren for teksten. Dette sker både ved direkte kontekstualisering af genre i bred forstand som modalitet "*det er en lille tekst*" (C1-2) eller en antaget mere etableret tekstgenre "*det er en artikel i ekstrabladet*" (C1-1, F1-1) eller ved kontekstualisering af de træk, der findes relevant for type af tekst "*det er meget subjektivt*" (E1-4). Gråzonerne handler om de tilfælde hvor tonen i teksten kontekstualiseres "*Det er sån en ø: tsk lettere (.) sarkastisk ø: fremstilling*" (E1-4), da det ikke er sikkert hvordan dette skal tolkes i forhold til 'genre'

Det betyder at en del af det at 'formidle' tolkes hos majoriteten at gøre rede for, at der er tale om en tekst som forlæg, selvom dette allerede er forklaret i instruktionen. Derudover finder majoriteten det vigtigt at gøre rede for, hvilken type tekst sådan helt generelt, hvor en enkelt FI (A1) endda henviser til analytiske termer for dette (overskrift, manchete, brødtekst). En anden ting der går igen er fortælling af hvilket organ teksten optræder i "*og så det så skrevet i ekstrabladet*" (E1-1) eller på anden måde kontekstualisere hvilken ramme der skal sættes for teksten "*ja >Som minder om en< slags klumme eller:r slags ø: Ja, (.) Opråb*" (F1-4). I samme dur bliver det ofte fremhævet hvilke emotive aspekter "*personlig oplevelse*" (F1-1), "*det sån fortalt sån lidt i indre monolog>agtig< sån lidt (.) indlevende beskrivelse*" (E1-1) eller strukturmæssige træk "*lidt synspunkter på den her debat*" (E1-3), der knytter sig til teksten som type. Det kan således udledes, at 'formidling' gennem genfortælling som opgave går ud på at sikre, at den anden part henleder opmærksomhed til ydre generaliserede kategorier og indre strukturmæssige egenskaber, hvilket fremmer parternes 'common ground' som omgivelser for teksten (se Bukdahl: 1995).

DISTANCE TIL TEKST

Men en del af det at formidle handler også om, hvilken relation deltagerne som formidlere skaber til det der skal formidles – i dette tilfælde teksten. Der tegner sig to strategier: at tage teksten til sig eller at skabe distance til teksten. Førstnævnte gøres i enkelte tilfælde ved at 'fortælle' teksten som fortalt, dvs. ord for ord som en oplæsning "*klask og kommandoer hører til i en tyrkisk hamam*"(A1-1), eller ved at tage evt. attituder og holdninger præsenteret i teksten som præmis for sin videreformidling af 'budskabet' "*dét er noget rod!*"(E1-3). Sidstnævnte gøres enten ved at forholde sig neutralt til budskabet på trods af evt. emotiv ladning i tekstforlægget "*så man har også selv en: del af ansvaret for at der ikke sker uheld når man er bare den bagved*"(C1-3), eller ved 'neutral' videregivelse af tekstens elementer tydeligt markeret som fortalt af en anden "*Altså fordi at de refererer til det og siger at han jo ikke er som en satans fætter*"(F1-2). Endvidere er der tilfælde hvor der henvises direkte til skribenten som agens for evt. holdninger "*Og så ham eller hende der har skrevet artiklen mener så*"(C1-4). Der er altså forskel på hvordan formidling foregår alt efter om formidleren tager teksten til sig som sin egen og hvordan dette gøres eller om formidleren forholder sig som tredjepersons videregiver på den ene eller den anden måde. Det Fl'erne tolker som teksten 'budskab' bliver hos majoriteten kontekstualiseret ved verbet 'handler om' når det gælder teksten overordnede budskab og verberne 'siger' eller 'skriver' når det handler om evt. delbudskaber eller holdninger til hovedbudskabet. Holdninger og affektive attituder bliver personforankret af majoriteten af Fl ved navngivning af (og titel på) personer, der skønnes at være ophav til attituden. Undtaget er et enkelt tilfælde hvor formidleren tager holdningerne som præmis for sin videreformidling (dette er dog en anelse satirisk).

Da deltagerne (på nær Fl-A) blev bedt om at genfortælle teksten, bliver ingen af Fl'ernes fortællinger ens. Der er formuleringer i genfortællingen, som kan finde sit ophav indirekte i teksten, men der er også formuleringer og elementer, der udelades og der er ting, der tilføjes. De elementer, der i de fleste tilfælde formidles videre direkte fra tekstforlægget til den anden, omhandler konkrete ting, personer og fænomener, som får bærende betydning for fortællingen. For at finde frem til hvilke ting der medtages, har jeg sammenlignet formidlerens faktiske udsagn med det skriftlige forlæg. Det er som oftest altid omformet fra det tekstuelle forlæg til den mundtlige formidling og derfor finder man ikke nogen én-til-én korrelation mellem tekst og formidling af tekst. Jeg tager i denne korte gennemgang af formidlingen udgangspunkt i

tekstforlæg 1, dels fordi det er den tekst, hvor flest FI rent faktisk formidler 'det nye ord' (hamam) videre¹⁶⁵, men også fordi tekst 1 giver en god illustration af, hvordan elementer 'går videre' i formidling.

HVAD FORMIDLES FRA FI TIL AI

I det næste vil jeg beskrive hvad der af FI tildeles prominens i formidlingen, dvs. hvad der formidles videre. Dette sker eksemplificeret ved FI's formidlinger af tekstforlæg 1, da dette tekstforlæg resulterede i mange kommunikativt interessante handlinger fra deltagernes side.

Det er meget forskellige ting, der går videre direkte fra det tekstuelle forlæg i formidling til den anden. I forhold til første tekst er det følgende ord (opstillet kronologisk efter deres forekomst i tekstforlægget - ikke i genfortællingerne): *Ekstrabladet, trygge, favn, hamam, klask, kommandoer, hun, debil, kommandere, håndklæde, spuler, klasker, sicaclik, flise, sekskantet, damp, tyrkisk, hos kvinderne, flår, skum, sky, en lav time, hun smiler til mig, krop, nøgne, hører med, spand, vand*. Det er dog meget forskelligt, hvor mange af elementerne, der optræder hos hvem. Dertil kommer de indirekte relationer. Disse drejer sig om ovenstående elementer, der dog i den sammenhængende tale kontekstualiseres på en anden måde end i tekstforlægget dvs. sætningen omformuleres "...at hun øhm tror at han er sån evnesvag"(E1-1) (Tekstforlæg: "Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil") eller omstruktureres " og håndbevægelser guider guider folk rundt ø:m tsk i det her massageting de ligsom skal gøre op og ned og rundt" (D1-1) (Tekstforlæg: "Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig..."). Elementerne bøjes på en anden måde i tid "Og så så bliver hun ellers kommanderet ned fra den her tsk øh ned fra den her hrm sten hvor hun ligger på"(F1-1) (Tekstforlæg: "Med myndige fagter og håndfaste bevægelser kommanderer hun mig ned og ud til kanten af den sekskantede flise sicaklikken"), men det er kun i de tilfælde hvor FI afviger fra tekstforlæggets nutid og fortæller i datid. Dertil kommer forskel i agens som viser formidlerens tredjepersonsperspektiv (eller forholden sig til det skrevne) "... Forfatteren her øh er bange for at håndklædet falder af ..." (C1-1) (Tekstforlæg: "Rædselsslagen ved tanken om, at mit håndklæde måske kryber af") samt helt omvendt perspektiv " indtil da har jeg troet at hun var debil" (B1-1) (Tekstforlæg: "Indtil da har jeg været overbevist om, at hun har anset mig for at være lettere debil"). Sidst skal nævnes i denne forbindelse at teksten er en jegfortælling om en oplevelse i en tyrkisk hamam (bad) og det er uklart for de fleste af FI'erne hvorvidt fortælleren er en mand eller en kvinde. To af FI'erne refererer til fortælleren som hun og den ene (F1) betvivler faktisk sit valg. En afvigelse er B1 der, idet

---

¹⁶⁵ Hvilket kan skyldes at ordet optræder i overskriften, eller fordi det er bærende for 'scenariet', der beskrives.

hun vælger at 'læse' op, fortæller historien i skribentens perspektiv "*...og ned af min ryg sejler en sky af 'skum'*" (B1-1) og derved ikke berører fortællerens køn.

D1 beskriver meget detaljeret rummet, der sætter scenen i teksten, hvilket kan tyde på forhåndskendskab.. Hun kalder ligeledes scenen for '*et hamam*' dvs. et intetkønsord, skønt teksten fremstiller '*hamam*' som et fælleskønsord (jf. overskriften "*I hamamens trygge favn*"). Dette kunne tyde på at D1 mener det er *et* bad. At hun som den eneste FI' er holder fast i jegpersonens kvinde køn kan skyldes at hun ved, at der er tale om tyrkiske bade af den slags, der kun er for kvinder. De andre FI'ere refererer til fortælleren som hankøn " "*>jeg tror det er første gang han har været der< fordi Han eller >Jeg tror det er en han< Ø: fordi han er meget nervøs*"(C1-1), eller ytrer usikkerhed om dette og "[*Det ender faktisk med*] at hun skal smide det her *håndklæd-* eller han eller hun [*>det ved jeg faktisk heller ikk<*]"(F1-1). En går endda videre og tolker at der er seksuelle undertoner i dette forhold mellem fortælleren (som hankøn) og kvinden som styrer hamamen "*men det kunne måske også godt have nogle seksuelle undertoner det her fordi de:r Hun spuler ham og Ø: m med vand >ogsånoget< og øh hun klasker ham med håndklæde og så videre*" (E1-1). Men dette tematiserer han selv som grundet ophavsorganet (Ekstrabladet).

Flere af de konkrete formuleringer i formidlingen er måske ikke at finde i tekstforlægget, men synes at være inferentielt baseret på dette. Et eksempel her på er, at tekstforlægget ikke umiddelbart beskriver den kvindelige massørs handlinger som negative (se samlet tekstforlæg fig x side 119), men for FI'erne bliver hun tillagt mere end det: "*...mm meget professionel fordi hun Det tager mere end en halv time før hun smiler til mig skriver han...*"(C1-1), "*...medk kyniske fagter og håndbevægelser guider guider folk rundt øhm i det her massageting...*" (D1-1), "*...journalisten her hj hh er sådan lettere bange og forskrækket hhover den kontante væremåde af af den her kvinde...*"(D1-1), "*det sån lidt- lidt voldsomt så ø:*"(E1-1), "*Ø: det føles ubehageligt på en eller anden måde å:*"(F1-1). Dertil kommer beskrivelsen af hvordan kvinden hhv. klasker eller tæsker fortælleren med et vådt stykke stof (hhv. D1-1 og E1-1), hvilket ikke er at finde i forlægget. Men det der måske får FI'erne til at tolke voldsommere ting af kvindens handlinger er at det i tekstforlægget fortælles om '*klask*' og '*kommandoer*', manglende øjenkontakt, manglende smil, en subjektiv følelse af at være blevet anset som debil, rædsel, ubehjælpssomhed, fortælleren '*kryber langsomt*' og der '*hives*' i hendes ben. Men altafgørende er nok beskrivelsen af hvordan kvinden "*...flår håndklædet af mig*", når vi lige har hørt om fortællerens

rædsel over måske at tabe håndklædet. Dertil er der det faktum at kvinden 'spuler' fortælleren, hvilket er noget ganske andet end at f.eks. 'at skylle'.

Se nu kunne man af ovenstående få det indtryk, at vi grundet de forskellige læsninger har med læsere at gøre, der ikke formår at læse en tekst 'korrekt', men hvad ovenstående viser os, er ,at vi læser en tekst forskelligt. Dvs. at forskellige personer selv i læsning af samme tekst, vil få noget forskelligt ud af den tekst og i genfortællingen vil disse forskellige læsninger resultere i at læseren formidler forskellige ting ved teksten. alligevel vil jeg i det i det følgende vise, hvordan FI'erne i de fleste tilfælde integrerer det nye ord , som noget af det de (dog) fortæller videre. Men jeg vil også vise at den måde, de forskellige 'læsere' gør dette på, er forskellige, hvilket fremgår af nedenstående.

GENERELLE FORMIDLINGSMÆSSIGE TRÆK FRA AI TIL FA

DEN SOCIALE IMPORT

Som nævnt er tendensen med at referere til genre eller forståelsesramme for det formidlede mærkbart ved formidling fra FI til AI. Men hvordan ser det ud fra AI til FI? Hvor det for FI havde været vigtigt at gøre rede for genrenavn i form af 'artikel' eller 'notits' samt i tilfælde hvor det var muligt organets navn, ser man samme mønster i Als formidling til tredjepersonen. Således ser man i de tilfælde hvor genren identificeret som enten artikel, notits eller klumme, teksten kontekstualiseret sådan enten i starten af Als formidling: *"Det er en artikel fra ekstrabladet Ja"* (C2-1) eller hen imod slutningen af formidlingen *"... og derfor så er det sån en diskussionsartikel"* (E2-3). Ligeledes ser man i forbindelse med videreformidling af de tekster, hvor organet blev kontekstualiseret, at dette skønnes for vigtigt. Et eksempel er fra E2-1, hvor videreformidlingen foregår uden fremhævelse af kilde, men alene kontekstualiseret som en fortælling indtil sidste bemærkning *"( ) ...Og så er historien fra ekstrabladet"* . Et tilfælde, der er værd at tage med her, er et eksempel på, hvordan organet for et artikel kontekstualiseret af FI i formidling til andenparten som *"... og det der blevet sat fokus på i morgenavisen Jyllandsposten"*(D1-3) i Als formidling til tredjepart bliver kontekstualiseret som *"... er der en der har skrevet i JP"*(D2-3). Omformningen af 'morgenavisen Jyllandsposten' til 'JP' står således for AI's egen regning. Der har ikke været forelagt AI'erne restriktioner på,

hvordan de vælger at videreformidle det, de hører. Det er derfor interessant at se navne, som FI ellers har gjort meget ud af at videreføre, af AI'erne bliver trivialiseret¹⁶⁶ som i det nævnte eksempel.

Med hensyn til hvordan tekstforlæggene blev kontekstualiseret som havende forskellige træk, hvilket måske kunne spore andenparten ind på genre, ser vi visse af disse kontekstualiseret på ny i formidling til tredjeparten: *"... som sådan havde karakter af måske at kunne være en slags klumme Den var sån saglig selvom at den var skrevet en lidt sarkastisk tone"* (F2-4). Der er enkelte tilfælde, hvor AI henviser til den tidligere formidlingssituation idet vedkommende beskriver forlægget som 'tekst' *"...skal fortælle dig hva hvad teksten handler om"* (D2-1) eller ved direkte kontekstualisering af den tidligere aktivitet *"Jeg har fået fortalt en øh tekst"* (E2-4). Sidstnævnte kan ses som udtryk for distancering til det formidlede i og med at AI ikke agerer 'author' (Hemmingsen: 2011, s.103) af fortællingen. I forlængelse af dette kan nævnes at AI i højere grad end at nævne forlægget som 'tekst', foretrækker at kontekstualisere det de har fået fortalt som en historie *"Ja nu er vi i 2008 historien er fra 2008"* (D2-2), men der er lidt forskel på hvem der fortæller hvem en historie. Historien kan enten blive fortælt i nuet af AI *"... Ja altså jeg tror jeg bare skal genfortælle den her historie til dig ikk også"* (F2-1) eller den er blevet fortalt i den umiddelbare nære fortid af FI *"Nu fik jeg fortalt en historie om politihunde"* (E2-2). Tillige er der muligheden, at historien fortæles af skribenten af det oprindelige tekstforlæg *"...det er en mand der fortæller om sine oplevelser"* (A2-1) og *"...og det den her fortæller ligsom prøver"* (D2-1). Det skal her bemærkes at de fleste af tilfældene med verbet 'fortælle' sker i forbindelse med formidling af tekst 1, som er en artikel med udpræget narrative træk. Dertil kan nævnes at det synes som om AI (eks. E2) vælger som overordnet strategi at starte sin formidling med at kontekstualisere, at hun formidler noget, hun har fået fortalt. Dette kan tolkes som distancering fra det formidlede, men kan også tolkes som at tilgodese tredjeparten, idet det sætter AI som formidler og tredjepart som mere lige om ikke andet på overfladen. Det kan derfor ligesom i formidling fra FI til AI tolkes at 'formidling' som opgave, behandles af AI'erne som omhandlende at sikre den anden part at kende til ydre generaliserede kategorier og indre strukturmæssige egenskaber som er med til at give parterne common ground for betingelserne af det, der skal huskes.

---

¹⁶⁶ Med trivialiseret mener jeg at personen i den trivielle forkortelse af avisens navn, viser et forhåndskendskab til organet, som yderligere i dette tilfælde understøttes af at den pågældende AI'er er jyskfødt fra Århuseggen. Tilsvarende ser man i D1's forkortelse af tekstforlæggets 'sicaklik' til 'sica' og E1's specificering af én af de navngivne personer i tekstforlæg 3's tilhørsforhold.

DISTANCE TIL TEKST

Som jeg var inde på i forbindelse med FI's formidling og som jeg også pegede lidt på i sidste afsnit, handler en del af dét at formidle også om, hvilket forhold personerne som formidlere skaber til det de skal fortælle. De to strategier, at tage forlægget til sig eller at tage behørig afstand fra forlægget, får en lidt anden karakter når forlægget er en anden persons mundtlige fortælling. Der er eksempler på hvor AI i deres formidling viser at tage forlægget til sig. Dette kan bl.a. ses når affektive udtryk, som stod for FI's egen regning, bliver formidlet videre som kontekstualiserende historien " *...Men det her det noget rod øhm Noget rod*" (D2-3) (forlæg: "Det er noget frygtelig rod" (D1-3)). Men det ses også, når AI på trods af FI's udtrykte vaghed eller usikkerhed formidler mere assertivt end denne: "Og det foregår i et badehus" (C2-1) (forlæg: "Men jeg tror det er et badehus for der eller et form for badehus mf" C1-1)¹⁶⁷. Sidstnævnte her peger på gråzonen mellem at tage til sig og distancere sig fra forlægget, fordi det, at C2-1 ikke lader C1-1s vage udsagn gå videre, kan ligne en distancering til selve den usikkerhed, der udtrykkes. I visse tilfælde får man indtrykket af at FI's egen distancering fra teksten, ændres til mere neutral formidling af dette som i "Og øhm Forfatteren af den her tekst som måske er en klummer eller et eller andet tilsvarende subjektivt mener at det sån forkert forkert måde at beskytte naturen på" (E4-2) fra forlægget i E4-1: "og det sarkastiske kommer ind ved at øhm at øh den her person som så skriver det syns åbenbart ikk det er den rigtige måde at beskytte naturen på" (E4-1). Jeg finder ikke nogen eksempler på ændring af agens eller perspektiv men alene som indgangsreplik til Als egen formidling som hos (E2-2) "Nu fik jeg fortalt en historie om politihunde" eller som hos (A2-1): "Og øh det bliver sån beskrevet hvordan at han er inde i den her hamam og". Sidstnævnte eks. viser hvordan en beskrivelse som primært er i nutid (A1-1) omskabes til datid i videreformidlingen, hvilket knytter sig til overskridelse i tid. Det modsatte ser man i eksempler, hvor præcis samme fortællestil går igen (f.eks. det nogle kalder 'dramatisk nutid'): "...det der så sker er at hun flår håndklædet dvs. hende der går rundt og kommanderer flår håndklædet af af fortælleren" (D1-2) som forlægget "... som sådan *flår håndklædet af hende" (D1-1) og i tilfældet B2 omhandler forsøg på at fortælle 'ordret': "Hh-allevegne øhm i Skiveegnen lukkede klinikker øhm og der kom en masse spørgelsespatienter øhm eller Nej bar klinikkerne lukkede for nye patienter og der kom en del spørgelsespatienter"¹⁶⁸ (B2-2). Bemærk hvordan hun initierer til selv-repair. At tage 'teksten' til sig gøres

---

¹⁶⁷ Sidstnævnte kan have noget med 'det nye ord' at gøre men derom senere

¹⁶⁸ Som man kan se af den oprindelige artikel er dette tekstsforlæg meget dårligt skrevet og den er ikke bare svær at læse men svær at formidle, selv når FI (B1-2) vælger at forholde sig nært til teksten. Det gør den endnu sværere at videreformidle. Til gengæld var det én af de eneste autentiske skriftlige belæg for det nye ord 'spørgelsespatient'.

som nævnt i enkelte tilfælde ved at 'fortælle' teksten som fortalt, dvs. ord for ord som en oplæsning "*klask og kommandoer hører til i en tyrkisk hamam*"(A2-1), eller ved at tage evt. attituder og holdninger præsenteret i teksten som præmis for sin videreformidling af 'budskabet' "*dét er noget rod!*"(E2-3). Det at distancere sig fra forlægget gøres enten ved at forholde sig neutralt til budskabet på trods af evt. emotiv ladning i tekstforlægget "*Og det handler om at landmænd laver natur pleje*"(C2-3) (forlæg: "*Jamen landmændene laver det de selv mener er ((gestik gåseøjne)) natur pleje*"), eller ved 'neutral' videregivelse af tekstens elementer tydeligt markeret som fortalt af en anden "*han fortæller at han er bange*" (D2-1). Endvidere er der tilfælde hvor der henvises direkte til skribenten som ansvarshavende for evt. holdninger "*er der en der har skrevet i JP ø: Skovgaard Hr Skovgaard kan vi kalde ham ø:m han skriver at han mener det burde være forbudt at lastbiler overhaler på motorvejen*"(D2-3). Der er altså forskel på hvordan formidling foregår alt efter om AI tager teksten til sig som sin egen og hvordan dette gøres eller om AI forholder sig som distanceret tredjepersons 'videregiver' på den ene eller den anden måde.

Igen kan man se at det AI'erne tolker som teksten 'budskab' hos majoriteten synes kontekstualiseret ved 'handler om', når det gælder teksten overordnede budskab. Således er der 19 forekomster af 'handler om' som kontekstualiserende det, man kunne kalde budskab. Men bag dette tal gemmer sig, at nogle AI kun sjældent bruger 'handler om' (f.eks. B2 én gang over fire tekster og dette kan endda spejles i B1 formidling) og nogle AI'ere bruger 'handler om' flere gange (f.eks. F2 tre gange i tre tekster som alle kan spejles i F1's formidling). Dette viser den generelle inkonsekvens, der er i de forskellige formidlingsstrategier. I nogle af forlæggene er der tale om deciderede debattekster, der er blevet formidlet, hvilket betyder at forskellige holdninger er blevet præsenteret. I AI'ernes formidling af dette bliver verbet 'mener' brugt til at vise de forskellige delbudskaber eller holdninger til hovedbudskabet "*Vedkommende der skriver den her artikel mener så at det ikke god naturpleje*" (C4-2). At benytte verber som 'mener', 'siger', 'skriver' er en måde at fortælle at det der kontekstualiseres ved ordet ikke er formidlerens egen stillingtagen. Der er sågar et eksempel på dobbeltdistancering "*...han skriver at han mener det burde være forbudt at lastbiler overhaler på motorvejen*" (D3-2) – en dobbeltgardering som ikke er at finde i den tilsvarende F1's formidling. Tilsvarende mønster finder man ved AI'nes brug af verber 'siger' og 'skriver'. Sådanne distancerende kontekstualiseringer bliver tit forankret den eller de personer, der tolkes at stå for holdningen. Således er det også i AI'ernes formidling mærkbart, hvordan holdninger personforankres i 'skribenten', 'fortælleren', 'journalisten' "*...og journalisten eller fortælleren er bange øh lidt bange for kvindens væremåde*" (D1-2), eller for tekst 3s vedkommende i personers navne og titler "*Rene la Cour fra rådet for større færdselssikkerhed Han siger at ( ) Han fastslår at...*" (B3-2). Generelt formidler AI'erne neutralt i forhold til

budskab og delbudskab – selv i tilfælde hvor FI har taget de forskellige holdninger præsenteret i tekstforlægget som præmis for sin videreformidling, er dette ikke helt formidlet videre (selvom AI lægger an til det "...Men det her det noget rod Øhm Noget rod Der er for mange lastbiler der overhaler på motorvejene" (D3-2) (Forlæg: "Det er noget frygtelig rod Der er simpelthen bare for mange lastbiler som overho øh som overhaler på motorvejene" (D3-1)) og " ...Der er for mange lastbiler der overhaler på motorvejene er der en der har skrevet i JP Skovgaard ( ) Hr Skovgaard kan vi kalde ham (...) det burde simpelthen bare forbydes" (forlæg: "...hvilket Allan Skovgaard Pedersen i Sønderborg har en voldsom reaktion på DET er for dårligt og øh det skulle være forbudt" (D3-1). Og det bringer os videre til strukturændringer i AI'ernes formidling. I AI'ernes formidling sker der ofte afvigelse i strukturen i forhold til det FI har formidlet. Den overordnede struktur er for Als vedkommende meget kohærent selv i de tilfælde, hvor FI's formidling var fragmenteret eller visse informationer blev formidlet dobbelt i forløbet. AI'erne viser generelt evne til at samle de forskellige dele til en sammenhængende fortælling. Et eksempel er dette "Nu har jeg fået ø: fortalt sån en en diskussion om hvorvidt man ska: ø:m Ja! det handler sån om ø:m om trafikkultur (FA: ja) og ø: om lastbiler som overhaler og så er det så en diskussion af hvorvidt man ska ø: opdrage på folk eller man ska og få dem til at køre pænere (FA: ja) eller om man skal lovgi og sige 'Det her de øh det må I ikk'" (E2-3) hvor AI giver en opsummering af det formidlede som en slags introduktion. Bemærk kontekstualiseringen af lovgivningen i form af den 'direkte tale', hvor talen nok er sponsoreret men altså ikke 'forfattet' af AI selv. Eneste afvigelse fra kohærent struktur hos AI'ere er hos (E2), hvor reference til genre eller årstal afslutter fortællingen snarere end indleder formidlingen "...Og så er historien fra ekstrabladet" (E2-1), men dette kan tilskrives FI (E1)'s samme distribution.

HVAD FORMIDLES FRA AI TIL FA

FI'ernes formidling gengives ikke altid helt. Der er formuleringer i AI's formidling som kan finde sit ophav direkte i FI's formidling, men der er også formuleringer og elementer, der udelades og der er ting, der tilføjes. De elementer, der som oftest formidles videre direkte fra tekstforlægget til den anden kan betegnes som 'kerneelementer' – ting, personer, fænomener som har bærende betydning for budskabet. For at finde frem til hvilke ting der medtages, har jeg sammenlignet AI'ernes formidling med FI'ernes formidling. Denne gennemgang kan, ud over at vise os hvilke ord, der bliver betegnet for vigtige at formidle videre som del af en historie, også give et praj om, hvilke dele AI må antages at have bidt mærke i, blevet opmærksom på og fundet relevant at lade 'gå videre'. For sammenligningens skyld tager jeg også her i denne korte gennemgang af Als formidling udgangspunkt i formidling af første genfortælling (tekstforlæg 1 'hamam'). Det er mærkbart, at der er færre elementer fra det oprindelige tekstforlæg og flere fra FI's egen formidling, der går videre i AI's genfortælling. De elementer, der går

igen på tværs af AI'erne fra det oprindelige tekstforlæg 1, er følgende: 'artikel', 'ekstrabladet', 'tyrkisk', 'hamam', 'klask', 'kommando', 'hun', 'hun kommanderer', 'en halv time', 'smiler', 'debil', 'flise', 'sica-', 'midt i rummet', 'flår (...) af', 'håndklædet', 'spuler', '(sky af) skum'. Af de ting som går videre fra FI's formidling til Als ditto, men som står for FI's egen regning, kan nævnes: 'Tyrkiet', 'behandling', 'personlig oplevelse', 'badehus', 'tyrkisk bad', 'voldsom', 'bange', 'beskriver', 'måske seksuelle undertoner', 'det er første gang', 'usikker', 'massør', 'indre monolog', 'kultur', 'guider', 'rundt', 'evnesvag', 'sten', 'smide', 'journalisten', 'tager (...) af' og 'sæbe'. Dertil skal nævnes at der er meget få ligheder på tværs af AI'ernes formidling, hvilket kan forklares med, at de jo hver især har fået individualiserede genfortællinger. Fortællinger, der skønt disse er baseret på samme tekststykke, er tolket og formidlet i henhold til denne tolkning af forskellige mennesker. Hvad der derimod er lige så meget værd at bemærke er at Als formidling følger de narrative spor fra tekst 1 også i de tilfælde hvor FI i sin formidling havde defragmenteret denne og sprang i delkomponenterne. Det lader til at narrativiteten i forlægget hjælper AI'erne i deres formidling af teksten som fortælling. Det, der er særligt for AI'erne i deres formidling er til gengæld omformningen i forhold til det formidlingsforlæg, de har hørt dvs. det, der indirekte går videre. Her ser vi forskel i køn (agens) " *...Og så er det at hun tager håndklædet af personen*" (F2-1) (Forlæg: " *...Og så er der noget med at han tager håndklædet af personen*" (F1-1))¹⁶⁹, forskel i tid: " *...hvor han får spulet noget vand på sig*" (E2-1) (Forlæg: " *...Hun spuler ham og øh m med vand*" (E1-1)), men det, der tiltrækker størst opmærksomhed er, at størstedelen af de ting, der går videre (både direkte) og indirekte er vurderinger af handlinger " *...og så tæver hun hende med Hhe med et vådt stykke stof altså sån med noget sæbe og skum*" (D2-1) (forlæg: " *og øh tæver hende med sån et hhehehe sån et hhh he he he et vådt stykke stof ned af hendes rygstykker med sån sæbe og skum*" (D1-1)), infererede tolkninger " *...han er nervøs for det er første gang han er der Det helt nyt*" (C2-1) (Forlæg: " *...og det det handler egentlig om jeg tror det er første gang han har været der*" (C1-1)), tolkning af kommunikativt formål " *...Så jeg tror betoningen af det ligger på vedkommendes følelsesmæssige oplevelse af det ker 'kulturmødestudie til eller ja*" (F2-1) (Forlæg: " *...Og det fremgår (ikk) syns jeg hundrede procent hvad konklusionen er på det her andet end at det har været en lidt skelsættende oplevelse af en eller anden art*" (F1-1)). Dette er alt sammen fortolkede elementer af andre fortolkede elementer, der står for FI's egen regning og derfor ikke er at finde pendant til i det oprindelige tekstforlæg. Dette peger på fortællingen som middel til at gøre den beskrevne situation for menneskelig, relevant, rationel og derfor virkelighedsnær. Således ser man FI's forsøg på at sætte det formidlede i en vis forståelsesramme, sat som præmis for fortællingen for AI " *...Og det sån lidt voldsom*

---

¹⁶⁹ Hvilket kan tilskrives FI's senere udtrykte tvivl om kønnet på hovedpersonen

behandling" (E2-1) (Forlæg: "...og det sån lyder lidt voldsomt så" (E1-1)), og endda i nogle tilfælde forstærket af A1 i vedkommendes formidling " ...og føler at oplevelsen ligger meget langt fra den kultur vedkommende selv er opvokset i" (F2-1) (forlæg: " Er er tydeligvis sån væk hjemmefra sin normale kultur"(F1-1)). Dette peger på et andet formidlingsteknisk element, nemlig at man ved mundtlig formidling har tendens til at huske overordnede linjer og personers handlinger, hvis de får tildelt betydning, mens man i læsning af skriftlig formidling i højere grad husker detaljer såsom formuleringer, navngivne personer, kontrasterende elementer og strukturer (Tannen: 1982), samt at mennesker i gengivelse af andres affektive vurderinger kan have tendens til at overdrive og næsten karikere disse (Günther: 1997). Et eksempel på, hvordan FI's usikre vurdering formuleres på en anden måde og derfor på den ene side kan tolkes som en spejling af denne, men på den anden side kan ses som en ytring hvori usikkerhedsaspektet er forrykket ses i følgende: "*Muligvis foregår det i sån tyrkisk dampbad*" (E2-1) hvor usikkerheden kan kontekstualisere selve lokaliseringen af begivenheden, hvilket er en anden usikkerhed kommunikeret i forlægget " (*...*) *dampbadagtigt Måske noget arabisk bad*"(E1-1), hvor usikkerheden snarere går på typen af begivenhed. Man kunne tolke ud fra dette at E2 forstod typen af begivenhed, hvilket måske kunne understreges af, at hun kalder det et tyrkisk bad i modsætning til E1's 'noget arabisk bad'. Hvor fra E2's usikkerhed om lokalitet af begivenheden, kan omvendt komme af at hun lige forudgående har ytret usikkerhed om hvad begivenheden omhandler: "*hvor ø: en mand får e::n >form for behandling< af en kvinde Måske noget massage elle:r >noget i den stil<*" (E2-1). Deri kan man se at selve kontekstualiseringerne af de enkelte ord er kompleks og forankret i hele kommunikationen.

Der var ikke én eneste ting der gik igen over hele linjen i formidling af tekst 1, bortset fra ordet 'hamam' og det var jo også forventet. Men dette var måske i høj grad, fordi dette 'fremmede' ord blev kontekstualisering af rummet for fortællingen samt rummet for de delhandlinger fortællingen handlede om. Det kan altså ikke udelukkende tilskrives ordets 'fremmedhed', men også dets nødvendige 'tilstedeværelse' for at kontekstualisere resten af fortællingens elementer som dialogisk intratekstuelle betingelser. Dette bringer mig videre til hvordan formidlingen af 'det nye ord' foregår.

BILAG 7

ROAD-TRIP-CASE (RT) – UDVALGTE TRANSSKRIFTIONER

Uddrag af transskriptioner fra case 3 'ordet I frit fald' (RT)

Mullet	s. 519	Kontorstolscurling	s.531	Kernemand	s. 549
Copydog	s. 520	Lænebord	s.534	Step-by-step	s. 550
Mute	s. 521	Arkonas	s.536	En mærkelig familie	s. 553
Gun-i-hånd	s. 524	Brudekiste	s.539	Et kort ophold	s. 560
Tyggegummiengel	s. 526	Skidtfisk	s.540	PasKOMpas	s. 575
Stjerneelg	s. 527	Redneck	s.546		

"Mullet - bundesligahår"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

((LV-2 00:33:03:134) (CF-2 00:33:34:000))

LV: He's got a mullet ((med en distinct accent)) tyskerhår bundesligahår

CF: altså er det snyd at google når man kommer hjem og så svare eller ska man [vide det]

LB: selvfølgelig ikk det ogs derfor vi spørger kustoderne så= [nejnej]

CF: =ja vi finder en kustode [(xx)]

LV: [hihi]

TW: [ÅÅRH]

(LV-2 00:33:12:190)

"Copydog"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-2 00:23:49:687)

TW: ((synger)) kom med mig til mandala:y

ps: (.)

LV: eh hund hva det for en hund; den er da meget sød; (.) kopi det en kopi=

TW: =en kopihund=

LB: =hvordan sku man vide det var en kopi (.) (det så vildt med sånogen [kopier])

TW: [copy]do:g

LV: copydog copycat copycatdog

ps: (.)

LB: det ved han ikk=

TW: =han hedder=

LB: =jo (xxx)

(LV-2 00:24:19:292')

"Mute"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 14.15

@Location: Lunchtime at an Inn in Hillerød

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-3 00:23:18:000)

LB: ((synger))nå nu jeg sulten nu er jeg sulten ↑jeg er sulten jeg er sulten↓

CF: jeg tror det kommer ↑nu

TW: tænk hvis man sån skul: synge alt sån lidt operettestemme ((synger)) i dag er jeg (xxx)

LB: ((synger))[der kommer Stjeneren]

TJ: ladies [så var]

CF: [ja]

TJ: der laksesandwich

CF: tak skal du ha

TW: det hele [undtagen]

CF: [årh]

TJ: å til dig

LV: [tak]

CF: [mmm]

LV: nå du sku ogs ha en laksesandwich?

CF: ja=

TJ: =og=

LV: =[nå]

CF: [det] blev det

LV: årh (sa- a)

CF: ai:j [hvor ser det godt ud]

LV: [eller hvad]

TW: [fyldt med laks]

TJ: det smager endnu bedre

CF: [ja]

LB: [du fik ikk] noget

CF: [det var godt mm]

LV: ja [det kan jeg] næsten ik tro=

TJ: =[pariseren er på vej]

TW: [(xx) kop kaffe?]

LB: ((synger)) nå hvad skal vi dog \$gøre\$ ve [oh ve]

LV: [det] blir aldrig irriterende det der=

CF: =hahah=

TW: [oh ve]

LV: [det sk]al i gøre resten af dagen synes jeg [I må aldrig]

TW: ((synger)) (vi holder aldrig op [igen])

LV: [nogensinde] irriterende at høre på

TW: ((synger)) hå hå:

CF: er der ikke en muteknapp på den der

(xxx)

TW: hahaha

LV: mu- mute mu[te]

CF: [mute]

LV: haha[hah]

TW: [he]hehe

LV: men det kan man ikk på dem der eller hva

LB: næ (.) nej den blir bare ved

LV: ja

LB: †højere

LV: ja hhe højere og [højere]

TW: ((synger)) [en høj] decibel

LV: he[hehe]

CF: [hihihi] (.) [hihih]

LB: ((synger)) [pari]serbøffen er ik[ke færdig]

CF: [jeg tror I] er festlige at ha med i- på restaurant bare hihih

LB: (skal jeg give dig noget af mit stykke?)

LV: det vist bare noget du tror
TW: ((synger)) bar her og græde og græde og græde
LV: eller det kan godt være du tror det=
CF: =ja=
LV: =men (xx) virkeligheden
LB: ((griner)) du græder meget?
TW: ((synger)) græder græder græder=
LB: =((synger))spam spam spam spam
TW: [aHAHAH]
LV: [hehspam spam] spam

(LV-3 00:24:47:225)

"Gun i hånd"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-2 00:13:24:900)

LB: Christian den tredje som lig
LV: hvad
ps: (2.3) ((skridt))
LV: (det lidt)klamt syns jeg
LB: (xxx)der var jo også en overgang hvor man lavede sådan nogle lig masker så man har lavet sån en gipsaftøbning af døde mennesker, man har fra alle mulige: konger og så [noget]
TW: [mm] meget interessant synes jeg=
LB: =ja=

LV: =[og så en lille smule ulækkert]

LB: [og så har man det at man har balsameret dem og lagt dem i montre uden for Kreml men det så en hel anden historie

(LV-2 00:14:00:245)

(LV-2 00:26:52:542) (CF-2 00:27:22:126)

LB: [ja]

TW: [pr]øv at se der der billede af hvad

LB: [↑ahahah]

LV: [ehj h]ej hvor det ulækkert

TW: Christian den fjerde [nej]

LV: [nej]

CF: ad [nå det var stankelben det der]

TW: [kong frederik den tre]dje (.) allerede med gun. >Gun i hånd<=

LV: =sød dreng=

LB: =>gun i hånd?< hi[hih]

CF: ((hviskende)) [haha]

LV: malet i en i ø: da han var seks år gammel; (3.5) ej hvor er det [småklamt]

TW: [m- men >hvhedderdet<] ved ved vi så hvornår frederiksborg slot var bygget?

(LV-2 00:27:11:652) (CF-2 00:27:44:812)

"Tyggegummiengel"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 11.30

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-2 00:02:11:957)

LV: det har taget lang tid at lave sådan et der ikk; s- Sådan en fod hvis jeg selv havde lavet (brugt hele vejret til i går) T-så: heh rimelig vildt (så skal man lig:) og bliver man nogensinde tilfreds.

CF: (xx)

LV: (xx) tykke vinger, (.) tyk- luftige vinger

CF: hhh=

LV: =hhhe

?: (xx)

LV: n rigtig fed engel (xx)

CF: h.Ha

LV: tyggegummiengel eheh

?: hhehhe

LV: heh (LV-2 00:02:46:114)

"Stjerneelg"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 14.15

@Location: Lunchtime at an Inn in Hillerød

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

~°↓↑¿°

(LV-3 00:35:50:740)

LB: er der ikk noget om at ø: der en svensk ø: bøf

CF: jojo [den funker stadig]

LB: hvor der ogs er både er kapers og rødbede

LV: [min er gået ud flere gange nemlig]

LB: (som også er)det inde i hakket kød

TW: (xxx)

LB: bøf lindström eller sånetellerandet

TW: jeg kender stroganoff men det ikk bøf (xx) nej j kender ikk (.) rigtigt sån kendt i ø: traditioner i det hele taget i det svenske eller danske eller norske

LB: \$Nårh årh\$ er du ikk (ved du ikk om hvad du lige kan få i) huhh

LV: **ehhehe (1.4) elg!**

CF: **elg?**

LV: **mm¿**

LB: (ku vi gerne) til forret↑=

TW: **=toastbrød [med elg]**

LV: [ka-]karryelg sildeelg nåhnej

CF: ej hihi

LB: **karryelg mari-[marineret elg]**

LV: krydder[elg hehe] [kry]dder-

CF: [hihi]

LV: ((griner))marineret elg [hehehehe]
TW: [ummmm]
LB: krydderelg
LV: hja
TW: ja []
LV: ehehe
LB: dilde[lg]
LV: [dild]elg ehhihih
TW: [sennepselg]
LV: [>dildelg<]sennepselg
CF: grillet elg
LV: ehe
CF: at der sån kører rundt
LB: hjahh
LV: hehe
CF: hihi
LB: (på en weber)
CF: haha

(LV-3 00:37:22:850)

(LV-3 00:43:30:000)

TJ: ((henvendt til anden gæst)) fandt vi noget?
G2: ja=
TJ: =ja?
G1: jeg tager bar en fisk- fiskemenu
TJ: en fiskemenu [(til fruen)]
G2: [og jeg] snupper en karrysild, (og to gange cola)
ps: (3.0)
LV: karryelg
TJ: to colaer karrysild og fiskemenu yes
LV: pariserelg
LB: hihihihihi=

LV: =ehe[hehe]
 TW: [hehe]
 LV: elg i filet
 LB: elgfilet
 LV: paneret elg
 LB: paneret elg (.) stjernesrud med elg
 LV: stjerneelg
 TW: hører I nogen sinde sproglaboratoriet?
 ps: (1.5)
 LB: nogengange jaer
 TW: det ret sjovt de laver nogle vilde sådn æ: krøller på hvor tingene stammer fra
 LV: [ja]
 CF: [nå:]
 TW: jeg kom bar sån lige til at tænke på den der karry Man kan ogs hedde karry (xx) krydderi
 karry d- det kommer af karrild
 LV: (xx) hvad? karrig med et eller andet
 TW: ja
 LB: det er ø: \$karrig\$ ø: jeg ka ikk husk rigtig=
 LV: =nåhja k a r r i [g]
 TW [hun er] karrig med fileten hende der [hehehe]
 LV: [ja det rigtig] heheh
 LB: ja det er sån snerpet eller sådn ikk
 ps: (.)
 LV: e ehehe
 TW: hehehe [ja::]
 CF: [det har jeg heller aldrig hørt]
 TW: ehehe måske (xx)
 LV: du skal heller ikke huske 'karrig med fileten'=
 CF: =ahaha
 LV: det ikk nogt- det ikk nødvendigt at kun:
 TW: hehe det behøver man ikk at [kunne]
 LV: [det bar] Tilde d- ø::
 TW: [det bar (mig)]
 CF: ihihi
 LV: det er pludslig blevet lørdag nat i hendes hovede

CF: hihi
LV: ah[ahah]
TW: [jeg] sidder også og drikker øl
(xxx)
LV: efter sådn en halv øl ((agiteret 'snøvlet')) schå er vi karrig mø file'en
CF: (xxx)
LV: så skete der pludselig noget Det kommer Dansk Sprognævn til at høre Tilde(LV-3 00:45:03:338)

"Kontorstolscurling"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 09.15

@Location: Driving a car in Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-1 00:00:00:000)

LV: Ja og i fredags da vi lavede de der lege der var det altså tre timer hvor vi bare rendte rundt Uden for Uden jakke på
LB: ja
ps:
LV: så det kan jo sagtens være det
ps: (2.6)
LV: Men det var ret sjovt fordi der var blandt andet (.) kørestolscurling ek kontorstolscurling
LB: (der er meget kø her)
LV: Ja det var da underligt
ps: (0.3)
LV: ((humming))
LV: ellers havde man bare sånen kontorstol
LB: ja
LV: Og så var der en anden en der skulle køre
LB: ja

LV: og så i starten var der så to der løb foran med koste og råbte UI-UI-UI
 LB: Okay?
 LV: Usynlige koste
 LB: ja?
 LV: Og så øh gjaldt det bare om at køre ned i hinanden hehe
 LB: Nå! [altså]
 LV: [Så]man var sån fem på hvert hold og så var der en der skubbede skubbede de andre
 LB: kørte i[nd i hinanden]?
 LV: [jaja]så var det havde de tapet sån en firkant dd- p-
 gymnastikgulvet Man sku jo lande inde i firkanten
 LB: nåh (nå okay)
 LV: så sku man tætte[st på]
 LB: [nå sån] så man var STENEN [sim]pelthen=
 LV: [ja]
 LV: =ja menneskelige [sten]
 LB: [hah hah hah] ej hvor coo:lt
 LV: Så man satte sig bare på sån en kontorstol Man måtte ikke bremse Man måtte ikke gøre noget
 noget selv
 LV: [så man ku bare sidde]
 LB: [årh hvor skræmmende altså=]
 LV: [øh]
 LB: [=Væl]tede de ikk?=
 LV: =nej man væltede ikk Men man kørte bare sån så trillede man bare videre ikk Når man så kørte
 ind i nogen så kørte de så videre Men altså nogle gange var der god fart på Så
 sagde de "Pas på knæ:ene!" hehe
 LB: Ja tak!

(LV-1 00:00:00:000)

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 15.00

@Location: Driving a car in Amager Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-1 00:00:00:000)

TW: så skal vi lave ølstafet å=
 LV: =hh ja (.)kørestols[curling]
 TW: [\$skatte]jagt\$ å
 LV: (svalbard)
 TW: curling sa du curling?
 LV: jam det lavede vi i fredags på seminaret
 TW: (er[det ikk n- m- s-])
 LV: [m- vi] havde store legedag så legede vi kørestolscurling=
 CF: =ja [(ej det v-)]
 LV: [så sad] man bar på en kontorstol og så var man selv sån menneskelig curlingbold=
 CF: =hahaha=
 LV: =og så var der én der skubbede bagved ogs så sad man bar sån her >man mått ikk< bremse eller noget. så blev man så kuret ned af et gulv og dem på det andet hold de skulle så sætte ind på en kontorstol og smadre én (xx) det var noget med at passe på knæskaller og hovedskaller og jeg ved ikke hvad
 TW: det her
 LV: det var ret sjovt Er det her,
 TW: H F Vestereng

"Lænebord"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

TW: jar: der var han som sånen ø: ung ung ung (mand)=
 LB: =ja? det var før han misted øjet
 TW: mmm
 LB: hheh

LV: mistet øjet?=
TW: =og nu (er han en) med ring i øret
KU: (xx)
CF: [ov-]
LB: [det de]t er det er ikke Set\$ lænebord=
LV: =nej [(det skæver også)]
LB: [skal vi ik]ke gå ud der (xx)=
CF: =jo=
LV: =ehehehe

(LV-2 00:23:06:404)

(LV-2 00:30:12:915)

CF: er det også en der ligger på dødslejet eller hva=
LV: =ja=
CF: =den unge kong Christ[ian]
LV: [pas på] du må ikk læne dig (op ad den der)=
CF: =undskyld
LV: d-hehe du skal ikk sig und[skyld til mig hehe]
CF: [hehhh]
LV: jeg ska bar ikke ha ballade med kustoden [hheheh]
CF: [hehehhe] hun står ved siden af sån (xx)=
LV: nej haha

(LV-2 00:30:31:746)

"Arkonas"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-2 00:20:09:542)

LV: I hvilken sal hænger(.)vi har ikk set nogle af de der ting vel?

ps: (.)

LB: hhåh

LV: Ar'konas indtagelse [Gitte Lindenaus brudekiste]

TW: [(casper Christensen)] på en ged det synes jeg ogs [(xx)]

CF: [aij hihi] hihi det det moderne

LV: og de sammensvorne fra atten

CF: de sammensvorne?!

LB: i billedet fra attenhundrede=

CF: =hmm=

LV: =jeg tror slet ikke vi er så langt fremme i tiden nu (.) hvis vi går kronologisk igennem så er vi (xx) opopenaino opopen[aino]

LB: [ja:]

(LV-2 00:20:47:739)

(LV-2 00:30:39:727)

LV: næhæhæ den sidste nadhhver hvor er de dog pæne

TW: Frederik den første [med hustru]

LV: [aij hvor er de dog grimme]=

LB: =hehe [↑ahahaha]

TW: [hmm:]

LV: [prøv lig] se deres hager

LB: (prøv lig se

CF: (mølsråd lang)]

LV: [de ser da helt gyselige altså det der det [helt afsindigt stort hoved]

CF: [seksten børn] de har seksten børn=

LB: =ja

LV: og hun ligner stadigvæk én på tredive=

CF: =hahe

LB: og [der ogs]

TW: [se ogs]de der vindruer=

LB: =ja [(xxx)]

LV: [gud ja]

LB: eller hvad det er [hih]

LV: [*ja] °altså [det jo helt sygt°]

TW: [(xxx)]

CF: hva:- hvem er arkonas [>er der nogen der ved hvad det er<]=

TW: [sidder og skider]

LB: =Arkonas

TW: jeg tror det en by

LV: er det en by?

TW: i Sverige [et eller andet sted]

CF: [find Arkonas] indtagelse=

LV: =det må vi finde (.) arm det må da stå- det må da være et maleri et sted ikk?

(LV-2 00:31:19:122)

(LV-2 00:42:47:379)

LV: (...) det ku jeg forestille sig=

TW: =Arkonas indtagelse var i rum toogtyve har jeg fået at vide

LB: nå=

LV: =nå

CF: nå [det nedenunder jo]

TW: [det nedenunder]

(LV-2 00:42:55:605)

(LV-2 004324419-004447761 stjernetegn)

"Brudekiste"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(CF-2 00:33:15:852)

LB: altså man kan jo sig en brudekiste det jo typisk sådn en

TW: jaja det ved jeg godt (.) [men]

CF: der man bare propper [bruden ned i når man] [men] er det ikk

TW: [(xxx)]

LB: [hehehe]stjæler hihi=

CF: =hja ha .hh hihi

TW: (xx) men der står ikk rigtig noget=

LB: =der står ikk rigtig noget

(CF-2 00:33:34:219)

"Skidtfisk"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 09.30

@Location: Driving a car in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-1 01:27:13:000)

AB:

BH: Shubidua har også lavet (...) hver eneste gang de: har: : været rundt og synge d- den der Hvalen Valborg

LV: [Så kaster folk kiks.]

LB: [så kaster folk]kiks og:=

CF: =kiks?

LV: Fordi han synger på et [tidspunkt]

LB: dig med sk kiks og skidt næ skidt[fisk] [Ja] jeg fodrede

CF: [heh]

LB: og [kiks jeg havde] i lommen

LV: [kiks jeg havde]

TW: Det meget godt tsehh de ikk kaster skidtfisk [(xxx)]

LV: [((synger))Jeg fodred dig] med skidtfisk]

LB: [Der var nemlig engang Jakob]

LV: [((synger)) og kiks jeg havde i lommen]

LB: [Brink var til koncert] der var nogen der kastede røget makreller [op der]op

CF: [hehhe]

TW: AIJ hihi

LV: men det meget mærkeligt jeg har været Jeg var på Skanderborg festival der i=

TW: =åårhja=

LV: =syverhalfems el[ler]

TW: [(de der sætninger...)]

LV: der øh altså folk de havde simpelthen sånogle ^pakker med kiks med =

CF: =[Nej! (hvor vildt)]

LV: [kun på grund af] den der lille bitte sætning der hvor der måtte de sådan gå i skjul og have hjelme [på og så]=

LB: [hahaha]

CF: = heh [hh]

LV: [fo]r di de godt ved at når de [synger det der]

CF: [blir- hagle]t ned med kiks=

LV: =ja Ja fuldstændigt Allerede fr- fst fr- ststa-starten af sang[en]

CF: [hja]hhehe=

LV: =begynder folk sån lidt småkaste det Det meget underlig tradition Det virkelig mærkeligt

LB: (xx)ps: (1.3)

CF: skidtfisk. Hvad er det,

ps: (.)

LB: hheh skidtfisk det er:

LV: ja det er:

LB: fiskeaffald og:

CF: nå=

LV: =hja

CF: [e:ew]

TW: [(fisk)] der er for små og ubrugelige til at ku spise=

LV: =ja=

LB: =(me- men (er det) ikk altså sild der er under standardstørrelse=

TW: =ja

ps: (0.5)

TW: Jeg ka huske engang hvor Per >Det min far< (.) fik sån en ø:(xx) sån noget skul- skulle lave sånoget mad af ting man egentlig ikke lig ku lave mad af=

LV: =ej=

LB: =åhnej [hhehe]

LV: [Ad]

TW: Tså han hh lavede et forsøg med at lave sådan en lækker wokret med skidtfisk((griner)) hh

LV: [hihih]

LB: [hihihi]

CF: [Aij] Det lyder rimelig (...)

LB: hvor fik han fat i det henne >bare sån<=

TW: =det ved jeg ikk altså Han havde sånogle underlige kontakter=
 LB: =[hh]
 TW: [no]gen steder eller også ved jeg ikk. alts- Det kan da s- ogs- godt være man kan få sånoget hos en fiskehandler=
 LB: =ja=
 TW: =jeg tror umiddelbart [at]
 LV: [Alt]så der jo en grund til at det ikk kan bruges til mad[lavning]
 TW: [Måske det sånoget de sælger til hunde (.) og katte [mad]
 LB: [ja d-] (xx det skal de)
 TW: (ja) Det blev i hvert fald pizza i stedet for (.) Der er Det var også sånoget me:d lever og hjerte og sånoget ind- hhvoldsting ((griner)) han lavede i en periode (...)

(LV-1 01:29:18:042)

(CF-2 00:29:47:078)

TW: åh-å: himmel af blomster
 LB: blomster=
 CF: =ja=
 TW: **men ikk nogen skidtfisk**
 LB: °ne:j°
 CF: **kiks=**
 LB: **m- ingen kiks ingen skidtfisk ja pænt ser det ud**

(CF-2 00:30:00:499)

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 15.00

@Location: Driving a car in Amager Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-3 01:55:03:183 - 01:56:47:251)

CF: er der nogen? derhenne? eller hva;

LB: °nej° men jeg skal lig høre, er der nogen der bruger mælk¿=

LV: =ja (.) gerne meget gerne

LB: du bruger da ogs

TW: ja da det ika jeg godt >hvis det er det<

LV: jam j- jeg ryger kan ogs godt undvære hvis det ska være

LB: (xx)

LV: ((agiteret)) 'men jar kraftædeme ikk majet >for det< mand' hihhi

LB: (xx)

TW: (xx)

LV: aj men hvis det er en mega omvej så det slet ikk det kun hvis du ogs ska noget andet (xx)
måske

LB: ((agiteret))(xx) jam det jeg vil gerne (xx)

TW: ja og en lill ka:g ikk ogs

LV: °hihih°

LB: det det der er spørgsmålet fordi at ø:

TW: en kiks sa en kiks¿=

LV: =sukkerchok-chok-chok ((hviskes højt)) 'hvor som helst' ((synges))

TW: skidt[fisk]

CF: [skidt]fisk

LB: hihi I sgu få en skidtfisk ((griner))

LV: hehehja=

CF: =hheh

TW: [(vi prøver vi prøver)]

LB: [få en skidtfisk og røre rundt med]

TW: hihi

CF: hihi

LB: ((griner)) det gir sådan en dejlig mælkeagtig farve

CF: hihi

LV: ej ej

TW: a::[:d]

LV: [og] en dejllig dunst

CF: [hihihi]

LB: [hihi]

TW: ja

CF: [hih]

LB: [hih]
TW: så kan man fandme snakke om kaffeånde der vil noget
LV: hjahhah (.) du tror ikk man får gule tænder man får grønne tænder
TW: grøngule?
LV: grøngule brune skidne ø: he[he]
TW: [tsss]
LV: [låd]ne ikke mindst ehe[hehehe]
TW: [hehehe]
LV: [lådne tænder]
TW: [skællede]
LB: [(nu kører vi forbi mit arbejde)]

"Rednecks"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 12.15

@Location: Visiting Frederiksborg Castle in Northern Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-2 00:16:46:064)

CF: jeg tar det i mig igen der er ikk nogh af dem der er særlig kønne

LB: hvor de sminkede sån æ: med pudder så: i virkeligheden ser de ret barnlige [ud]

LV: [nå ja]

LB: f- de sån ekstra hvide >og de har slet ikk< farve i ø: hår omkring øjnenene

LV: nej

LB: de ser sån helt barnlige ud ikk hvidhåret og næsten skræmmende ja og rø- lyserøde læber ↑ikk små læber små øjne store: kinder det sån [meget]

LV: [(xxx)] mongoløjne [ogs]

CF: [det e]r nuttet og ↑babyagtigt! laura

LV: (xxx)

CF:

(002338442 blå øjne røde kinder xxx lidt de samme øjne ikk 001747103)

LB: ø:::m (xx)

LV: ja

LB: altså det er sån det der li- lidt lidt fiskeagtige ø:m=

LV: =ja (.) men jeg tror de har set sådan ud altså mange af dem a- at [det var bar en anden tid]

LB: [det ikke ikke]de ku godt ligne hinand[en ikk]

LV: [ja det det]og så- at trækkene bare blevet mere og mere anderle[des]

LB: [men] de skal stadig være meget hvide=

LV: =ja dog. så folk=

CF: =ja=

LV: =de kommer andre steder fra=
CF: =blege=
LV: =blege (.)men hvis de har haft længere ansig[ter (xx)]
CF: [det stadig ide]alet i i=
LV: [=ja]
LB: [(for at)vi]se at de ikke arbejder
CF: ja!=
LV: =er det det;
CF: og det >er det ikk også< stadig idealet i japan? >der skal de også helst være<=
LB: =jo=
CF: =blege (xx)
LV: jo
LB: (xx)
CF: Ja
LV: og de har lavet en skid=
CF: =de ikke har løftet en finger=
LV: =[thehe]
LB: =[og] hvor kommer ordet net- redneck fra
LV: det ved jeg ikk=
LB: =rednecks det kommer nemlig af folk der skulle arbejde på marken så de altid var røde [i nakken]
LV: [er det rightigt?] hh
TW: nå:
CF: [(xx)]
LV: [det] vidste jeg ikk opopenaino [popenaino Why dinga do]
CF: [rednecks? jeg kender ikk udtryk]ket hvad bruger man det [til?]
LB: [man] bruger det til at omtale negativt om folk der kommer i syd ø:- ø: eller sydstaterne: mener jeg=
LV: =sådan en rigtig redneck han er sån en rig[tig bonderøv]
CF: [sån en arbejder]=
TW: =en der knokler hele livet=
LV: =ja [>nu de bar sånogen< hillbilly bonde]
CF: [so:lbrændt]
LV: røve >s- n-< white trash ø: og nu- nu- det virkelig bare så nogle rigtig [white trash]
CF: [Mike Tramp]

LB: [hihihi]
 CF: [hheheh]
 LV: [Mike Tramp hja] det det endnu mere nedsættende
 CF: hehehe
 LV: du skal fandme ikk kalde mig for Mike [Tramp]
 CF: [hehe]=
 LV: =folk ka- kalde mig for white trash men=
 CF: =hhja hh
 LV: white tramp vil jeg ikk ha på mig (.) hhehhehe

(LV-2 00:19:10:895)

"Kernemand" [[titel på jeres optagelse]]

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 16.15

@Location: Coffee time at a vacation house in Amager

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

[06:37:00:588]

LV: skal vi sæt os ned på g- (.) skal vi sætte os herop (.) eller ned på gulvet
 LB: ^det ved jeg ikk hva har I lyst til? ((monoton high pitch))
 TW: (xx) er det ikk sån mere overskuligt sån ø: de[t de:r]
 LB: [det] ka i godt
 CF: [jo:]
 LB: [hvis bar] det ikk blir for koldt
 LV: jo ned: på gulvet? Jo! °det synes jeg også°
 CF: m- midt i solpletten
 LB: der faktisk koldere herinde end der er derude så
 LV: [det syns jeg så]
 CF: [aj er det rigtigt? ja]
 LV: [Aii:j]

LB: [det der] det de:r bord o:g

LV: Ne::j ja

CF: Ne::j ja! (.) jeg sætter mig li:ge herovre=

LV: =gør det=

CF: =i solen [og bliv stegt]

LV: [(xx)] Nogen der har spist \$kerner\$=

TW: Aijhihi=

LV: =hvem har spist \$kerner\$ her=

TW: =daddyoh

CF: ^Kernerugbrød fra ^Schulstad

LV: ja, spiser han kernerugbrød?

TW: (han er en) kernemand

LB kom inden for \$Kernemand\$ kom inden for ((synger))

TW: Har du nogle kerner Med til mig i [dag] ((synger))

CF: [uij!] ^Tak ska du ha:: ((synger))

((larm))

TW: så!

CF: er det ikk lækkert Laura

LB: >I ka bar gå i gang jeg skal lige hente noget kaffe<

CF: JA,

[06:37:59:412]

"Step-by-step"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 16.15

@Location: Coffee time at an vacation house in Amager

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

[06:38:49:412]

LV: Ja:ha[ha::]

CF: [Uhja:] (.) \$Lego\$=

TW: aj så ska vi sæt den her op så vi vi ka vær helt sik[ker på]

LV: [ja]

TW: hvordan det ska [se ud tsihi]

CF: [ja] altså hvad er det så for en= så ka man måske vælge? [en helikopter eller]

LV: [næ nåh ja]

CF: der sån en her ((larm))

TW: Nå^å:: [ja det skal vi først lige (xx)]

LV: [hva ska vi lave]

CF: >jeg ved ikk< Jeg syns helikopteren er ret *sej* men den der er også ret sej fordi den er så stor

TW: Men det er jo: forskellige motorer er det ikk? Fordi det der det jo også- det er måske

LV: mm ((larm)) (.) Jo

TW: lad os læse i vores [(manual)]

LV: [jeg tror ikk vi] \$skal\$ bruge alle delene til °hver ting vel°

TW: Simpelthen der bar en step-by-stepmanual i mellem

CF: Åhja

LV: Step by step (.) u: baby (.) gonna get to you gi:rl ((synger))

TW: der kun en propel på den (1.5) aj nu begynder jeg at svede

LV: her er lidt varmt nu

TW: der ret meget helikopter i den her

LV: u:hada
CF: u:hadada [u hadadada]
TW: [u hadadada] Ej der ogs [Vi ka selv vælge så]
LV:
                  [dadadadada]
CF: ja [ø:h]
TW: [det] i hvert fald stensikkert
CF: [hihihihihi]
LV: [Én ting er sikkert] og det det
[06:39:52:689]

"En mærkelig familie"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 14.15

@Location: In a car heading for Hillerød

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

TM: C-1[00:00:00]

TW: Tilde

CF: Clara

LV: s: som jo så ikke er min (søster)

CF: okay

LV: heh fordi det søster på fars side [og]

TW: [*ja]

LV: jeg er søster på mors side

CF: okay

TM: C-1[00:00:55:456] (TW og LB snakker i baggrunden)

LV: Det er jo lidt mærkeligt der er jo kun en måned mellem (0.5) Tilde og mig (0.8) Fordi hun bliver Lines forældre blev skilt

CF: ja

LV: og så har Lines far fået en datter (0.6) og Lines mor h-ff

CF: [Nå:mm]

LV: [fået] en datter ikk (0.9) og min storebror har samme forældre som (1.3) som hun

CF: ja

ps: (3.4)

LV: ø:m så det sån lidt mærkeligt de har fået sån lidt skægt de har fået børn lige samtidig=

CF: =ja=

LV: =med en måneds forskel Det lidt underligt

CF: har i set hinanden meget så altså

LV: (1.0) Ne:j sån vi mødes til familiem- kommensammener og sån noget ikk

CF: ja

LV: Altså mig og Tilde

CF: ja

LV: men Line ser jeg ret meget Hun bor på frederiksberg Min storebror bor jo også sammen med

CF: ^nå: Nåhja det

ps: (.)

LV: men ø: (.) vi støder på hinanden til kommensammen og sånoget

CF: mm m.

LV: men ellers ikk sån

ps: (.)

CF: mine forældre er også skilt men der er ingen af dem der har fået [men altså]

LV: nå det er [der ikk]

CF: Nej. Kun mig og min storebror

LV: ja

ps: (.)

LV: kan din mor egentlig få børn?

CF: (.) hh nåhnej hi Det kan hun jo ikk hh hh ((klukker))

LV: nej vel?

CF: *nej

LV: Men kan din far [Ved du det?]

CF: [ja] Jjaaa det tror jeg godt (.) det ved jeg faktisk ikk det-

LV: nej

ps: (.)

CF: men altså han fandt jo en ny mand så

LV: hvem

CF: min far

LV: han fandt en ny mand?

CF: Ja, hh Nå det vidste du ^ikk?

LV: nej det vidste jeg ikk, Er din far bøsse?

CF: jaja

LV: nå hvor skægt (.) Nå så han fandt en ny- en mand simpelthen

CF: ja

LV: nå nå
 CF: og det var derfor de blev skilt
 LV: ^Okay. Fordi han simpelthen sprang ud [undervejs]
 CF: [ja] ja
 LV: ej hvor pudsigt
 CF: *ja hih hih
 LV: m- jeg kender en hvis mor er lebbe Så er der så meget (.)
 CF: Hov ((prøver at køre vinduet ned))
 LV: >det ved jeg ikk< (.) det kan stadigvæk ikk komme ned
 LB: bar- lige skifte (.)to sekunder
 ((bil dør åbner biblyde LB skifter batteri på diktafon))
 LV: Nå: hun skal skifte batterier
 CF: Jeg åbner lige vinduet
 LV: ja
 ps: (.)
 LV: Nå >nej hvor< sjøvt ja det vidste jeg slet ikke
 CF: Næ Nåmen altså d- heller ikke spurgt men øh
 ps: (.)
 LV: Nå, var din mor godt klar over det sån
 CF: ne:j.
 LV: nej,
 CF: Det kom også rimelig som et chok hihh=
 LV: =er det rigtigt
 CF: ja=
 LV: =Hvor gammel var du?
 CF: ø::h jeg gik i ottende klasse
 LV: ja okay, [ej hvor skægt]
 CF: [så:] ja (.) Men nu syns jeg j- bare altså Vi har det supergodt sam[men]
 LV: [ja]=
 CF: =De er stadig bedste venner mine forældre så
 LV: Nå okay
 CF: (.) Min mor skulle bare lige over cho[kket]
 LV: [ja] det kan jeg da godt for[stå]
 CF: [sån li]ge et par år gik der

LV: ja Gud hvor det- Det er altså også pudsigt

CF: *ja.

LV: det også pudsigt man finder ud af det så sent ikk

CF: jo[:]

LV: [Ric]ky Martin er jo også lige sprunget ud i dag

CF: Ricky Martin?!

LV: ja

CF: [Nå!]

LV: [han er] lige sprunget ud som bøsse i dag

CF: [ej]

LB: [Iih hh hh]

TW: [A HA HA HA]

LV: [Øv] satans også.

CF: Det troede jeg egentlig han havde været længe men øh

LV: ja: Jam det har man har man nok altid men øhh Men øhm han har nok ikk vidst det

CF: nej,

TW: A HA HA HA

LV: Aj det er det ikk Det er det sådan set ikk

TW: men der er nok mange der er blevet s-s-smadderbegeistrede

LV: ja

TW: for at det er blevet offentligt tænker jeg

CF: haha

LV: men ja m-m- i teorien har man måske vidst det Altså man skifter jo nok ikk sån seksualitet undervejs i sit liv

CF: mm Jam jeg ved det ikk altså=

LV: =næ

CF: man kan også bære bi jo altså=

LV: =ja det kan man selvfølgelig

LB: så kan man jo også være under- undertrykt

CF: ja

LB: sån så man ikke vil erkende før man finder ud af at hvad man nu er

ps: (.)

LV: »nej» (.) »det sjovt» (.) Jeg kender også en anden mand der havde fået tre børn før han (.)

CF: ja

LV: før han fandt ud af det ikk var det (.) han alligevel ville med sin kone der

CF: ja (.) nåm altså (.) Det kan jo godt være de vil have børn jo

LV: jaja ja Men at han alligevel sån

CF: ja Arm jeg tror min far han er b- eller han kalder sig bøsse nu ikk

LV: ja

CF: men (.) Han har været bi Så

LV: ja okay (.) ja det må nok være det Det sgu det sgu så forskelligt

CF: ja, Nu syns jeg bare han er det sejeste menneske jeg ken[der]

LV: [jaja]

CF: jeg er kommet meget tættere på ham fordi nu det sn- Han er blevet sig selv og:

LV: Nå det kan man virkelig mær[ke han er]

CF: [det har]ja Ja det [syns jeg]

LV: [fald]et til ro

CF: ja

LV: Nej hvor er det sjovt (.) Det var meget spændende

ps: (.)

LV: Det (h-sg-li-) Har han været sammen med den samme mand siden eller hvad s-

CF: jaja sån de udgør den

LV: »nej» hvor er det sjovt (.) men det er da dejligt at finde ud af

CF: ja

LV: hvad der er ens rigtige plads

CF: ja (.) Men det var ikk det der var sån det største chok for mig Det var jo det at de skulle skilles

LV: ja selvfølgelig=

CF: =altså=

LV: =ja

CF: og det andet det var bare sån Nå okay.

LV: ja

CF: jeg ligeglad

LV: ja [Ja]

CF: [så]dan set=

LV: =ja (.) ja det kunne jeg godt forestille mig

ps: ( )

LV: Ja at man er vel i teorien ligeglad med hvad grunden

CF: .h ja

LV: grunden er

CF: (.) så det at de så stadig snakker så godt sammen det jo

LV: ja det jo en kæmpe bonus

CF: det er dejligt

LV: ja det da en kæmpe bonus det er jo langt fra alle der har det sådan

LV: ja h nemlig

"Et kort ophold"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Line Brink Worsøe (LBW), Kustode (KU), Laura Vad (LV), Carla (CF), Tilde Worsøe (TW)

@Date: Marts 2010, kl. 14.15

@Location: Frederiksborg slot

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

[02:44]

LB: ø: Ved du hvor billedet (et kort ophold)

KU: de:t r op på tredje sal

LB: ja

(XX)

(13.0)

CF: hey Laura har du skrevet noget ned hehe

LB: (XX) ved ikke jeg snart (måske XX sprise frokost)

LV: ja

CF: skal vi splitt os op? så og så svar: på sån (.) hva at øh nogen går ned i rum tredive og nogen går op i=

LB: =ja

LV: jeg går [ned]

CF: [tredje] sal

LB: rum 22

TW: (XX) arkona

CF: vil du me mig? op på tredje sal

LB: I går op på tredje

CF: ja

LB: (XX)

TW: vi går ø:

LV: et kort ophold det jo det moderne så det op på tredje?

LB: d-sk

CF: ja

LV: okay (0.2) det vil jeg gerne=

CF: jah (0.3) å det fra syverhalvfems Det vil jeg gerne

LV: (XX) (0.4) (det er) meget (0.2) mange malerier (xx)

CF: jo

(3.0)

LV: (ej prøv at se her)

CF: vi komme:r >ned til jer<

LB: vi mødes (XX)

TW: sådan

(6.0)

CF: ej jeg glæder mig til at se den moderne udstilling

LV: ja

CF: tror de:t Sån billede af Casper Christensen på en ged eller såd noget

LV: er det rigtigt

(4.0)

LV: åh

CF: og spejlæg

(0.4)

LV: han har bar ikk nogen øjne

(2.0)

LV: (tele var)

CF: ej det næsten synd De andre skal altså ogs se det her syns jeg

(2.0)

CF: ai

[04:41 - 04:47]

LV: (efter alle tallet ikk)

CF: ja

LV: gammeldagsmetode med nogen nye ø: (XX)

CF: ((atchiu)) (det nu?)

LV: ja

CF: Ej det Ghita Nørby

LV: m Ordentlig hund

CF: ja

(1.0)

CF: og Kim Larsen^

LBW: og Karen Blixen

CF: hva Michael Strunge herovre

LBW: Tove Ditlevsen

CF: ej hende skal jeg lige se (0.3) å hvem er ham der?

LV: (XX)

CF: m:

LV: (XX)

CF: Karen Blixen ja.

LV: (XX)

(0.5)

LV: et kort ophold Hvordan skal man finde rundt (XX)

CF: jeg tror vi er inde i portrætterne

[05:36 - 05:44]

CF: er det kronprinsen

LV: ja

CF: altså det ligner ham og l- så ligner det ham alligvel ikk rigtig

LV: (Søren Ålbæk)

CF: ja Ej det faktisk et ret godt

LV: (hvaffor et) Ja

CF: sån meget stoisk

LV: nej (xxx)

CF: hehh

LV: (XX)

CF: og der

LV: N*år

CF: lille (XX)

LV: *ja

[06:12 - 06:14]

LV: på et år (0.5) det sjovt Man kan se København (0.3)

CF: mm

[06:22 - 06:31]

CF: ja

LV: ja (0.3) et kort ophold

CF: ja

LV: (XX)

CF: hh Hja han hedder efter dit billede

[06:44 - 06:48]

LV: nåh ja

[06:50 - 07:07]

CF: det ku godt være det der Der stå ikk noget titl på

(2.0)

CF: nej? jeg han står lidt

LV: det da mærkeligt der ikke står noget

CF: ja

[07:27 - 07:29]

LV: dh (XX)

CF: (lidt sted)

[07:36 - 07:39]

CF: Det ret vildt det der billede

LV: ja

CF: jeg gad altså godt ku male sådn der bar brug en masse farver og så

LV: ja det ogs (XX)

CF: ser så

LV: det mærkligt

CF: ja det er

LV: (det da noget af et billede) fra otteoghalvfjerds, (0.3) en ung mand

CF: a d- en måde at forklare rynkerne på

LV: (XX)

CF: Det ham de:r Årh han er skuespiller eller hvad nej Nej det er han ikk (XX)

(22.0)

LV: hvis vi ogs sku (altså vi har jo ikke set) så meget (XX)

CF: Jah.

(3.0)

CF: det billede gad jeg godt ha over Københavns

LV: (våden) ja

(2.0)

CF: (altså hvis nu a/jeg skal find ud af) at hvis jeg så sku hænge et billede op derhjemme Hvad det så skal være for noget Jeg ku godt tænke mig et billede man ku hænge på væggen men ø:

LV: (XX)

CF: altså et man kan holde ud at se på hele tiden og som ogs betyder lidt for en

(2.5)

LV: Spændende Det vestre fængsel (XX) Sherfig? Det vidste jeg ikk Han har været i fængsel (0.4) underligt (jeg så xx) gad vide (hvad han havde lavet)

CF: Ai prøv lig at se (derude)

LV: Ja Ja det ned til vandet hvor fint Det Det da supersjovt du ø: Så har du set det med

CF: Ja! Jamen jeg er helt overrasket [over den her tur]

LV: [(hvis lige der s)] det skal man have været

CF: fest

(0.3)

CF: Freddy Fræk? Dn- ham har jeg bar lavt så meget om i øh

LV: er det rigtigt

CF: ja Vi havde projekt om det i folkeskolen Og lavede skuespil og alt muligt Små dukke:r og lavede, ja

LV: gjorde ej hvor sjovt (0.3) hehh

CF: bar sjovt at det har været i starten vi har fået lavet

LV: ja det ikk rotter? (XX)

CF: Hja

LV: Liva Weel

CF: jeg troede bar det var sån lig op og find det der hh-hh

LV: ja det troede jeg ogs og (jeg sån meget rodet nu)

CF: ja

LV: (XX)

CF: Et kort ophold ikk?

LV: jo

CF: Café latte

(9.0)

LV: woa dinosaur (xx)

CF: måske er dn vild altså nu har det været rimeligt svært med de andre spørgsmål Måske var det det der d- hvor der ikk stod noget på Og han Det var jo leg på motorcykel der bar lig havde stillet sig ud

LV: (jam det Man må jo vide)

CF: Nåh j jam der står bar ikk noget

LV: *nej

CF: hvem har fundet på de her spørgsmål

LV: jeg ved det ikk det må næsten være Line

CF: jeg tror også det Ved du hvad jeg tror det er Jeg tror det er for at få os til at snakke

LV: hhe hh

CF: hihihih Så vi har noget at snakke om

LV: ellers (xx)

(4.0)

CF: ai så der lig et lille hul

(4.0)

CF: Henrik Pontoppidan ja

LV: (jeg ku forestille mig ghun leksikon der har skrevet det her)

CF: nå? (0.3) hahha

(2.2)

LV: Det (xx)

(13.0)

LV: der ellers

CF: Nej der Georg Brandes!

LV: ej prøv at se hold kæft (Muchos di læge kigger ud)

CF: Ha[he]

LV: lær Dansk mårn (xx)

CF: ja

LV: der mor Danmark med sine børn farvel EU-tyskland

CF: (xx)

LV: farvel (xx)

CF: i håb og skæmt for Danmark hha

LV: Grønland?

CF: (xx?)

LV: det ku sgu godt

CF: det første der står er en isbjørn

LV: ja det ved jeg sgu ikk (xx)

CF: Wauw Er det ikke lig noget for dig?

LV: Hvad

CF: Har du også lavet sån en en iglo og boet ude i den

LV: Ja (siden jeg var seksten)

CF: hehh

LV: ehheh

CF: hehe

LV: Vi boede i hus Trods alt

CF: ja

LV: Eigil Flucht

CF: Ø:m tror vi den her op (xx) så skal du sige Ja Clara

LV: (xx)

CF: Arh Lars Brandes

LV: Ludvig Brandstrup så her (xx)

CF: Det der vi kom fra Laura (xx)

LV: ja jeg kan godt se åh gad vide

CF: jeg ved ikk (xx) det her

LV: vi har lebra laver eller hvad

CF: ja (0.2) altså Så hvis vi Men var vi sikker på det var tredje sal Det var det han sagde

LV: jo Det var rimelig sikkert

CF: ja

LV: det må det d ogs være for det den moderne jo

CF: jo Nåm rigtorik am så tror jeg altså det det der motorcykelbillede

LV: (motorcykel)billede?

CF: hvor han hvor han står

LV: jeg syns bar

CF: sån steget af og så Ø: står og venter lidt

LV: ja Så var det det var

CF: men Ø foran hvad?

LV: Foran hvad

CF: ja altså hvor meget skal vi beskrive det? hja jamen kan vi se hvorfor han ligsom (har/gør) et lille ophold

LV: ja han holder (xx)

CF: altså (xx) Laura har vi været her? Hihi hahaha Det bliver bare ved det her

LV: Her har jeg ikk været

CF: nej

LV: (xx)

CF: er der ikk Er det ikk Adam og Eva der står

LV: jo

(3.0)

LV: finde ud af

CF: Woa ej undskyld

LV: Dansk slavevare

CF: i bikini

LV: franske (pota de v- [de v-)

CF: Aj det faktisk ret godt det der [(xxx)]

LV: vil blive helt forskrækkede de så det i sekstenhundredetallet ikk

CF: oh hih

LV: prøv lig at se Det altså

CF: kitch/kiks

LV: prøv at se

CF: og pizzabakker (0.5) Ej hvor er det [sejt

LV: [prøv at sammenlign det med de vi har set

CF: prøv lig at se Det sgu da: [Anders Fogh]

LV: det [Anders Fogh] med malingen på

CF: ja

LV: men prøv lig at sammenlign det med sådn et gammeldags krigsbillede fra sekstenhundredetallet

CF: hhehe

LV: og så det her ikk heheh

CF: haha

LV: det (faktisk ikke nyt)

CF: ja

(1.2)

CF: Hvad hedder det! Lad os håbe det hedder et lille ophold (0.4) det hedder Danmark 2009, Har du ^fundet det Hahah

LV: Et kort ophold

CF: *JAH

LV: vent lidt FN soldater i Bosnien

CF: okay det skriver vi

LV: det (xx)

CF: ah så

LV: så

CF: Danske F: hov

LV: Hvorfor er der ikke nogen andre heroppe end os Det ret mærkeligt

CF: hja (0.4) det en labyrint de kan nok ikke finde rundt (1.2) Nå (0.4) Altså så syns jeg måske det andet billede vi havde valgt altså det der med motorcyklen det var mere sigende

LV: ehéh

CF: det var mere:

LV: det passede mere til et kort ophold

CF: ja det passede mere til titlen

LV: ja det vil jeg ogs sige

[16:21 - 16:25]

LV: ved jeg ikk det var det

CF: ja

(2.3)

CF: Thomas Kluge

(2.0)

LV: Gal hvor tænk nogen soldater

CF: ja

LV: Men det ser ret nyt ud hva (xx)

CF: men det er ogs fra syverhalvfems står der eller malet ja

LV: (xx)

CF: nææ

LV: men det nogle meget lækre farver ikk

CF: jo (0.3) skinner helt

LV: (xx)

CF: Njå Ja

(xx)

LV: skal vi gå ud her

CF: Ja

LV: (xx)

CF: Vi har slet ikke set Casper Christensen

TW [03:14:49] CF [03:32:02]

LV: det var det der vi troede der var et kort ophold=

CF: =ja fordi der var ikke nogen titel på

LV: først var vi ved at skrive ham på

CF: jaja hvis vi slet ikk ku finde den så vil vi ta- det der billede

LV: [*ja.]
LB: [ja]det var da også
LV: =hvis der er noget der er et kort ophold så er det da det der
CF: thihi ja
LV: he
CF: det var da efter det der var det ikk?

CF[03:32:20]

LV: Clara hvor er de der Kims chips
CF: Kims Chips ja

TW[03:15:17]

CF: altså det var da efter det der Men det var også fordi vi fandt den der hemmelige det der hemmelige
LV: jam det det jeg tro-
CF: er det prinsen
LV: ja kronprinsen
CF: er vi gået forbi det
LV: jeg tror det er længere henne ad gangen/ved den hemmelige gang
CF: ja [ja]
LV: [og] det var den vi ikke var gået ind af nemlig
CF: [ja]
LV: [jo det kom] for vi kom lige
CF: Nåå
LV: vi kom lige
den var der Så kan vi gå den her vej
Så går vi hele vejem tilbage
LV: Nej men jeg tror du kan komme igennem her på den anden side
LB: De:t jo Det der er en af mormors gamle venner
Er det det Krister Glahmann
LV: Er det rigtigt
LB: ja
LV: ej hvor skægt hvadøh

CF: ej
LB: han var med til at skrive forlægget til serien om bryggeren
LV: han ser helt rar ud Jeg ka godt li de der striber
LB: han var rigtig rar
?: ja
LV: en min mormor kendte
LB: Kristoff og Kirsten
LV: Kristoff og Kirsten
LB: Laura Siger det sig ikke noget
LV: Det ved jeg ikk
LB: nå
?: jam nu vi: alt for langt nede
?: nej det lig her
?: nåå
?: svedigt
CF: (xx)
LV: jam jeg tror vi
TW: altså

CF[03:33:20]

?: sejt
LB: det det et rigtig godt billede
LV: ja det nemlig skidegodt
LB: ej ja
LV: ja
CF: ser bar lidt syge i ansigtet hå
TW: hm:
LV: (xx)
CF: okay
LB: Nå:: det er ham der wii hvad er det nu han hedder
?: nåå det er ham der Ham som Per
TW: Klaus Rifbjerg (ej helt ærligt)
?: ej det her bliver vi lige nødt til at se Gør vi ikke eller har vi en stram tidsplan

LV: du skal lig komm og se det her
TW: kan ik engang
LB: nå ja det meget sjovt krigsbillede Nyere i dansk krigstid Tilde detdet som Per har derhjemme/i avisudklip
TW: jaja ja
LB: han har nogen
TW: jaja
TW: (går raskt til)

TW[03:17:02-03:17:14] CF[03:34:19]

LV: det et kort ophold
TW: ^ja.
LV: så ka I godt se det med motorcyklen passede bedre ikk
CF: (xx)
LB: ja
LV: forestil jer
LB: de alle sammen lig
TW: de ligner hinanden fuldstændigt Er det sån tvillinger tvillinger
LV: ja Gud ja
TW: det ser lidt underligt ud
LB: (xx) eks
LV: hvad hedder det (xx) prøv at forestil jer et gammeldags billede ^hå Kims chips og pizzabakker
?: hehe
?: (xx)
LV: det lidt sjovt ikk SE en gang der i femtenhundredetallet (xx)
TW: ej Anders Fogh med maling på
LV: ja
TW: fint
LV: j- det en super god ide (xx)
LB: det var det her Laura
LV: hvad?
LB: det var det her
LV: Nå ja selvfølgelig

CF: ^Nå:

LV: det sån lidt sjovt at sammenligne ikk hh TW[03:18:11]

"Pas-kompas"

Der er blevet transskriberet ud fra den minimale CA-konvention. (XX) er anvendt i uforståelige passager.

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 09.30

@Location: Meeting at various places in Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

(LV-1 00:22:07:157)

TW: Årh hvor er det lækkert at solen skinner

LB: Ja det bliver dejligt bliver en ^rigtig rigtig dejlig dag.

LV: he[he]

TW: [Jeg] kom li: i tanke om i sidste øjeblik at vi skulle ud i kolonihaven så jeg har taget ekstra sweater og benvarmere [med]

LB: [Nam det] fint nok Det bliver jo varmt [Vi skal ikk derud]

TW: [Ja forhåbentligt]

LB: til at starte med så=

TW: =Nå okay

LB: »Vi skal lige ud og hente en amagenser»

TW: Spændende Det er ligesom at sku på eventyr

LV: [hhh heh]

LB: [Det jo det]

TW: Det jo sku ha taget pas med=

LV: =Øv=

LB: =Ja

TW: Hehe

LV: Kompas ogs-

LB: præcis

TW: Kom[pas]
 LV: [pas] og kompas=
 LB: =Altså hvis jeg kender Lasse ret så er der et kompas et sted i den her bil=
 TW: =[Tss]
 LV: =[ehhe]he Ja sik[kert]
 TW: [måske] i handskerummet
 LV: hrm=
 TW: =sammen med en spejderkniv
 LB: Og et stykke træ så man hurtigt lige kan snitte et eller andet
 LV: Hehe
 TW: (en ske eller) ( ) sån
 LV: hrm grønspejlebogen
 LB: mm
 TW: ja den har han jo rent faktisk
 LB: ja,
 TW: den fik han af Per eller var det omvendt? Gav han den til Per (Kan jeg ikk huske)
 LV: j- d Jeg tror nok Lasse har [har]
 LB: jeg tr]or faktisk Lasse har et par stykker af dem [Ja
 TW: kay
 LV: *ja=
 LB: =Altså i forskellige udgaver
 LV: ja
 LB: Men han fik vist en ø:m som var rigtig sån rigtig rigtig De andre det var vist sån noget man kunne få gennem ota solgryn thihihi i sin [tid]
 TW: [tss]
 LV: Hmhm ja

 (00:23:34:162)

 (00:49:26:583)

 LV: Hr hrm Tak for sidst
 CF: Ja selv tak [heheh]
 LV: [hehe] det var hyggeligt

CF: .hhh åh ha [vi fik da lige hørt Britney til sidst]=

LB: [Laura er der lys i din]

LV: =gjorde vi [det]

LB: [Laura]=

LV: =hvar? ((klonk)) om jeg hvad?

LB: er der lys i din maskine?

LV: er der lys i den? Ja, Den lyser rødt og s- .hh har den optaget

LB: m

LV: ni- niefyrre minutter

TW: [har han ikke en sær lighed] med Angelina Jolie bar i [mandlig udgave]

LV: [hehhhe]

CF: jo=

LV: =det har han [måske ogs]

LB: [Er der ogs lys i din]=

CF: =[Ja]

LV: [John]ny Halliday

CF: det er der=

LB: Super

TW: [hov]

LV: [John]ny Alliday

CF: ¢så¢ skal vi i sommerhus?

LV: ja men det skal vi ikk først, [åbenbart]

CF: [skal vi ikk] nå (.) Okay=

LB: =[fordi]

LV: [det var] men [jeg ved ikk hvad vi ska]

TW: [først skal vi på bakken] og [slå os løs]

LB: [det faktisk] tæt på=

LV: =ahehe

LB: vi skal bar finde et par motorcyklister og så: >tar vi på bakken< *ej

LV: [hehe]

LB: [Nej] æ:: Vi skal jo på en lille tur her

TW: Der sgu da et kompas lige her=

LB: =der var kom[passet]

TW: [HAHA]
LV: [hehe]
LB: Vi snakkede om- eller da Tilde kom ind så sagde hun Ih det næsten som et eventyr
LV: hhe[ja]
LB: [sku] husk mit pas ^kompas
CF: mm
LV: [faktisk s-]
LB: [derudover] ikke noget eventyr \$uden \$et \$slot
CF: hahahaha
LV: Nå?=
CF: =ej hvor vildt=
LV: = fedt okay (.) Nå (.) Ja (.) interesting

(00:50:43:000)

(00:51:26:592)

TW: jeg kan informere jer om at vi kører mod syd nu
LB: kører mod syd? hih[ihi]
TW: [(fniser)]
LB: så tror jeg der er noget galt
TW: hha ja
LV: det undrer mig ikk hvis det er- hvis det ikk dutter (.) Liflandsgade

(00:51:43:612)

Language: Danish

Participants: ps pause, Laura Vad (LV), Clara (CF), Tilde Worsøe (TW), Line Brink Worsøe (LB)

@Date: March 2010, kl. 15.00

@Location: Driving a car in Amager Copenhagen

@Recorded and transcribed by: [[Line Brink Worsøe]]

~°↓↑ç°

(LV-3 02:07:32:473)

- LV: de har også allesammen trukket [gardinet for]
- CF: [nå der var] det (.) kompasset;
- LV: men der et ordentligt køje til at kigge ud (.) hv- s- ja der var kompasset ja
- CF: tak
- LV: Det går bare lidt forkert
- CF: nå;
- LV: eller går forkert ka et kompas gå forkert; (1.0) hva gør et kompas mon (0.7)det drejer forkert
- CF: magneten er måske gået i stykker
- LV: ja det sindsygt man kan lave sånoget der kan måle polerne ikk
- CF: °jo vildt°
- LV: det fandme underligt at tænke på (1.2) hvor blir hun af søster lystig;

(LV-3 02:08:11:018)

BILAG 8

OM HUKOMMELSE OG GLEMSEL

Hukommelse

Det at huske er traditionelt blevet opfattet og behandlet som en individkognitiv funktion eller proces. Deraf er det blevet behandlet som hhv. hukommelse, som det der husket - som noget, der kan gendrives eller genkaldes i en senere situation (Anderson: 2000). Gjort til genstand som sådan er hukommelse blevet behandlet inden for kognitionspsykologi og undersøgt inden for et eksperimentelt undersøgelsesparadigme. En anden måde at se hukommelse på er som konstruktion af tidligere oplevede situationer. Som sådan er det huskede blevet undersøgt i forbindelse med teorier om kognitive skemaer og derfor ligeledes formet af det individkognitive paradigme. Men teorien om hukommelse som konstruktion åbner også op for en mere funktionel eller social måde at se, hvordan vi husker på. Og dette peger dels på sprogets indflydelse men i høj grad også 1) de konkrete situationer, som vi oplever og de konkrete situationer, vi husker i, samt 2) hvordan de sociale relationer med andre mennesker i momentet og vores erfaringer spiller ind på, hvad vi husker og hvordan vi husker. Dertil kan anføres det at huske som dynamisk aktivitet er begrundet på vores forskellige handlinger og relationer til andre i momentet. Det kan give os et billede af, hvordan nye oplevelser af sproglige størrelser bliver til erfaringer for os at agere på i en given fremtid.

Hukommelse som sådan har et fysiologisk grundlag, som er at finde hos de fleste dyrearter. Der findes karaktertræk i hjernens funktioner som ved fysisk ændring menes at bære ansvar for dannelse af selve hukommelsens spor. Det drejer sig om ændringer i signalstyrken mellem de involverede synapser eller den måde de enkelte neuroner reagerer. Ændringerne kan skyldes ændret frigivelse af signalstof eller ændret transmittereffekt efter nydannelse eller fjernelse af forbindelser mellem nerveceller – de synaptiske forbindelser (Gade: 1997). Nogle af de første strukturerede undersøgelser af hukommelse udførtes i 1880'erne af tyskeren Hermann Ebbinghaus. Ebbinghaus' undersøgelser skete på baggrund af en antagelse om hukommelse som et passivt mekanisk aftryk i hjernen. Det man huskede skete

som reproduktion af hukommelsesspor.

Ebbinghaus lagde grundsten til vores nutidige beskrivelse af hukommelse, som særligt udviser tre forskellige karakterer og derfor bliver regnet for tre typer hukommelse: 1) Sensorisk hukommelse, som fastholder helt ubearbejdede sanseindtryk (lys, lyd, kropsberøringer, osv.) i ganske få sekunder, indtil de eventuelt bliver genstand for vor opmærksomhed. 2) Arbejdshukommelse, der fastholder antagede 'indkodede' indtryk og tanker (ord, tal, simple mønstre) i op til omkring et minut, således at de eventuelt kan bearbejdes mere grundigt og indgå i mere omfattende tankeprocesser. Og 3) Langtidshukommelse, der fastholder kodet og struktureret information (forståelse, viden), i princippet livslangt, men i praksis oftest begrænset af glemsel.

At huske omhandler to perspektiver: 1) hvordan vi 'lagrer' oplevelser i sindet og kroppen – hukommelse og 2) de udtryk for hukommelse, vi bliver opmærksomme på og konfronteret med – erindringer. Hukommelsen ses som betydningsfuld for den måde, vi organiserer vores tankevirksomhed, da det er medvirkende til at opbygning af et kompositionelt system af erfarede eller oplevede forestillinger. Hvordan hukommelsen antages konstrueret er derfor centralt for at vores oplevelser kan blive strukturerende for vores fremtidige tankevirksomhed. Når en person fokuserer sin opmærksomhed på et givent aspekt af en given oplevelse, etablerer vedkommende et relativt permanent aftryk af det pågældende aspekt i sit system. Inden for hukommelsesforskning demonstreres dette i forholdet mellem langtidshukommelse og korttidshukommelse.

Korttidshukommelsen kaldes også for arbejdshukommelsen og handler om, at oplevelser (perceptioner, relationer og sammenhænge) bliver indoptaget til en direkte in situ bearbejdning. Arbejdshukommelsen har en meget begrænset kapacitet, idet den primært omhandler det, vi direkte skal agere og reagere på. Arbejdshukommelsen bliver ofte målt ved det antal informationsenheder (fx cifre eller bogstaver), man kan gengive umiddelbart efter, at de er blevet præsenteret. G.A. Miller viste i 1957 at denne hukommelsesspændvidde normalt begrænser sig til omkring syv enheder (G.A. Miller: 1957). Der sker afvigelse i de

tilfælde, hvor personen har specifikke erfaringer, der gør det muligt at skabe sammenhæng i det præsenterede materiale (fx bogstaver, der udgør et ord, cifre, der udgør cpr.-nr. eller årstal). I så fald kan enhederne nemlig konceptualiseres som færre enheder (klynger af enheder) og derved kan man alt i alt huske 'mere' ad gangen.

Visse dele af oplevelsen vil blive tildelt så meget betydning i momentet og derved få så meget opmærksomhed, at det vil blive stadfæstet yderligere som konstruktion i langtidshukommelsen. Langtidshukommelsen er på den anden side mere organiseret, idet denne form for hukommelse omhandler mere komplekse bearbejdelser af oplevelser til brug ved refleksion, forståelse og vidensudvikling. Således kan man opdele langtidshukommelsen i 1) en episodisk hukommelse som også kan kaldes erindring, 2) semantisk hukommelse som også kan kaldes erfaring eller viden om noget og til sidst 3) den mere procedurale hukommelse som kan forstås som færdigheder (vanemæssig eller tavs viden samt 'knowing how').

Langtidshukommelse vedrører således det relativt permanente kognitive aftryk, der hos Barsalou (1999) kaldes det perceptuelle koncept og hos James betegnes som konception dvs. tankeobjektet (James: 1890). For at et givent tankeobjekt kan benyttes i en ny situation skal opmærksomheden om det vækkes og derved bringe det i spil i arbejdshukommelsen for at blive bearbejdet (brugt/benyttet) in situ. En situation indeholder så uendelig mange aspekter, at det antages for utænkeligt, at vi indoptager og 'lagrer' hele situationen som en ø af erindring. Situationen og vores egen umiddelbare integrering af situationen gør, at vi vælger dele og relationer ud, som er vigtige i den umiddelbare situation. Dette sker ikke kun i relation til, hvad situationen byder os, men i høj grad også hvad vi tidligere har oplevet, som den pågældende situation kan sættes i relation til. Visse dele af situationen vil derfor, alt efter hvordan vi tildeler dem betydning, blive givet opmærksomhed og vi integrerer dem med vores eget (får det til at give mening – gør det relevant) og disse dele vil blive styrket som erindring i 'langtidshukommelsen'. Dette husk kan være meget bevidst eller forbundet med fokuseret opmærksomhed, men kan i lige så høj grad være kropsligt husk. Sidstnævnte er særligt tilfældet med gentagelser af bevægelser (involvering af dele eller hele kroppen), eller hvis oplevelsen involverer nogle sansninger, vi ikke nødvendigvis er vant til at 'lytte

til', men som bliver skærpet af et eller andet i momentet. Denne måde at se hukommelse på er altså styret af et ønske om at forstå, hvordan oplevelser bliver struktureret og lagret og derfor omvendt strukturerende for oplevelsen.

Som man kan se, har man gennem studier af hukommelse fået indsigt i, at når en person fokuserer sin opmærksomhed på et givent aspekt af en given oplevelse, etablerer vedkommende et relativt permanent aftryk af det pågældende aspekt i sit kognitive system. Fokuserer man på et objekts form er det dét, man husker. Fokuserer man imidlertid mere på objektets farve er det dét, man husker. Selvom begge aspekter måske bliver integreret i en samlet repræsentation, er 'helet' således at forstå som komponeret af 'individuelle' erindringer af disse delaspekter. Hvis der er dele af den originale oplevelse, der ikke er blevet givet opmærksomhed, er disse måske ikke engang med i det efterfølgende 'hele'. Så snart et aspekt af en oplevelse er blevet lagret i hukommelsen gennem den selektive opmærksomhed, kan aspektet få en hvis form for selvstændighed og fungere symbolsk. Derved bliver repræsentationen af aspektet et perceptuelt symbol. En form som er udtrukket af en oplevelse med en flaske kan f.eks. referere fra den enhed hvor fra den var 'udtrukket' til formen generelt eller til formen af andre enheder alt efter semiotisk kontekst "Analogous to how a word can refer to entities in the world, so can perceptual symbols" (Barsalou et al: 1993, s. 5)

Men ét er at vi antager at noget bliver indoptaget og struktureret gemt eller husket. Et andet er de erindringer, dette afføder. For er der tale om, at noget har fået plads i hukommelsen, må vi også tale om, hvordan dette bliver vitalt for os igen, dvs. hvordan vi giver det liv igen. Og her kommer jeg til beskrivelsen af 'aftrykket', nemlig erindringen. Erindringen kan tage flere former. Vi kan med skiftende held fokusere på det aspekt – eller bræmmen af det aspekt – af en tidligere oplevelse, som vi ønsker at gennemleve på ny – eller vi kan gennemleve det på ny uden at vide, hvordan vi egentlig 'kom i tanke om det'.

S. F. Bartlett (1932) afviste Ebbinghaus' studier af hukommelse, idet han argumenterede for, at Ebbinghaus metodologiske tilgang havde meget lidt hvis overhovedet at gøre med,

hvordan mennesker husker i deres daglige liv. Formålet for Bartlett var derfor snarere at udvikle metoder til studier af hukommelser, der tog hukommelse som en holistisk, dynamisk og meningsfuld proces alvorligt (Wagoner: 2009). I sin teori fra 1932 fremførte Bartlett sin teori om, at mennesker, når de husker, gør aktivt brug af såkaldte schemata dvs. erfaringsmønstre. Oplevelser holdt op imod sådanne erfaringsmønstre kunne dels være med til at strukturere nye indtryk og dels til senere til at rekonstruere dem. Personer med erfaringer inden for f.eks. matematik eller spil har i hukommelsestest lettere ved at skabe strukturer og genskabe viden om strukturer, hvis stimuli vedrører enten tal eller spillebrikker, end personer, der ikke har samme erfaringer med de pågældende områder. Det er således entydigt klart, at hukommelse forudsætter én eller anden form for 'forståelse'. Eller kunne man sige dét der huskes, huskes, fordi det tildeles en betydning i forhold til en konkret virkelighed. Forklaringen er, at genkaldelse er en rekonstruktion, som forudsætter et formål, som styrer udvælgelsen af delene (relevanskriterier, jf. Hermann & Gregersen: 1978).

Inden for diskurspsykologien (Edwards & Potter: 1995) er hukommelse i samme tråd forstået som den situerede skabte version af tidligere oplevede hændelser. "...they are examined in the context of their occurrence as situated and occasioned constructions whose precise nature makes sense, to participants and analysts alike, in terms of the social actions those descriptions allow" (Edwards & Potter: 1995, s. 2). I dagligdagens sprogliggørelse trækker personer på beskrivelser, anekdoter og rapporteringer i de tilfælde, hvor der er følsomme eller kontroversielle emner på spil. Dvs. Når der sker kommunikative forhandlinger, relationer skal skabes og/eller vedholdes eller der er risiko for social konflikt (Ibid: s. 3).

Glemsel

Eksperimentelle studier har vist, at personers hukommelsen svækkes hurtigt i starten og langsomt senere (såkaldt 'retention slope', Anderson: 2000). Ved indlæring er dette interessant, idet gentaget indlæring faktisk ikke har så stor effekt, som troet. Læring sker bedst midt på dagen. En høj grad af kropslig parathed eller ophidselse skaber god indlæring men allerbedst sker læring hvis ikke man/kroppen er for ophidset. I relation til dette vil

stressede situationer hindre personers indlæring eller husk af detaljerede instruktioner, fordi stress indbefatter en ualmindelig høj grad af parathed (alerthed) mod evt. uventede aspekter ved situationen og indsnævrer eller begrænser derfor opmærksomheden. Hvis personen har for høj eller for lav motivation, falder indlæringen, fordi forventningerne enten ikke bliver mødt, eller fordi mangel på forventningerne hindrer indlæring. Det bedste motivationsniveau for indlæring er altså en middelhøj motivation.

Decideret glemsel varierer alt efter, hvad der læres før og efter, hvor meget der skal læres før og efter, samt de sammenhænge eller mangel på samme, der er mellem de forskellige ting, der skal læres. Således kan tidligere indlærte elementer forstyrre hukommelsen af senere indlærte (tilegnede) elementer. "The amount and rate of forgetting can vary dramatically with what is learned before and after the critical material" (Atkinson & Shiffrin: 239). På den baggrund har man kunne opstille forskellige former for interferens, der kan forstyrre hukommelse og derved læring, men disse forskellige former for interferens er naturligvis udledt analytisk ud fra en eksperimentel opstilling (eks. liste af ord præsenteret som stimuli over tid i et lukket undersøgelsesmiljø). Der er ikke tvivl om at de forskellige interferentielle forhold måske gør sig gældende også i forbindelse med dagligdags kommunikation, men denne er så kompleks, at det ikke kan svare sig at analysere den dynamiske situation ud fra samme analytiske perspektiv.